ODJEL ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENE NAUKE

Urednik

akademik GRGA NOVAK

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

STARINE

KNJIGA 49.

ZAGREB

1959

Tehnička redakcija, tisak, uvez i oprema:

IZDAVAČKI ZAVOD JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZAGREB

GRGA NOVAK

DALMACIJA GOD. 1775/6 GLEDANA OČIMA JEDNOG SUVREMENIKA

UVOD

Pod signaturom 573/175 nalazi se u bečkom Haus-Hof-und Staatsarchiv omašan rukopis od 173 folija, koji govori o prilikama u Dalmaciji oko godine 1775/6. Rukopis nije potpisan, a sadržava izvještaj jednog povjerenika bečke vlade, koga je ova poslala u Dalmaciju, da ispita njene prilike iz svih mogućih vidova i o tom podnese izvještaj, kako bi carica Marija Terezija i njena vlada mogli sagledati u prilike tadašnje Dalmacije, koja je u to vrijeme pripadala već gotovo 400 godina u Veneciji.*

U svom članku »Jedan anonimni rukopis iz 1775/6. godine o dalmatinskim Zagorcima (Morlakima), primorcima i otočanima«, koji sam publicirao god. 1930. u »Narodnoj Starini«, pozabavio sam se i pitanjem, tko je taj anonimni pisac tog za historiju našeg naroda izvanredno važnog rukopisa. Tom sam prilikom mogao samo da iz sadržaja rukopisa zaključim, da je pisac bio jedan tajni povjerenik austrijske vlade, poslan u Dalmaciju, da ispita njeno cjelokupno stanje, jer se tada bečki dvor mnogo interesirao za Dalmaciju. On je lično obišao cijelu Dalmaciju i Dubrovačku republiku, bio po dalmatinskom Zagorju i po otocima, živio dulje vremena u svim dalmatinskim gradovima, ušao u dalmatinsko društvo, postao čak začasnim članom splitskog agrarnog

* Kad sam god. 1921. naišao u bečkom Haus-Hof-und Staatsarchivu na rukopis sa signaturom 573/175, ja sam ga, u najvećem dijelu, prepisao, videći njegovu vanrednu važnost za poznavanje prilika Mletačke Dalmacije u drugoj polovini XVIII. stoljeća. Kasnije sam prijepis popunjavao. Međutim mi je on prilikom premetačine moje biblioteke i rukopisa u novembru god. 1941. – kojom sam prilikom bio odveden u zatvor i zatim u koncentracioni logor Jasenovac–Stara Gradiška – u svom najvećem dijelu propao. Uvjeren da je on vrlo važan za historiju Dalmacije, dao sam spomenuti kodeks god. 1952. fotokopirati. Ovdje objavljujem njegov prvi dio »O Mletačkoj Dalmaciji«.

društva, da onda dade svojoj carici Mariji Tereziji najbolji opis Dalmacije toga vremena, što ga uopće imamo. Kako je on pisao za informaciju svoje carice i njene vlade, nema sumnje, da je njegovo pisanje sasvim objektivno, jer se na osnovu toga imalo eventualno postupiti. Zbog toga nam je njegov izvještaj od velike koristi, njim možemo korigirati mletačke izvještaje, koji mnogo puta nisu nimalo točni, jer su pojedini mletački činovnici nastojali u svojim izvještajima svoj rad uveličati, a svoje pogreške sakriti.

Naš je izvjestitelj bio u Dalmaciji dva puta, god. 1775. i 1776., što on sam navodi. On je točno zabilježio, kad je bio u Makarskoj, Šibeniku i Dubrovniku. Mjesta, u kojima nije bio, nego je samo o njima čuo, ne će da opisuje i ne će da nosi odgovornost za takve izvještaje.

Izvjestilac je visoko obrazovan i snalazi se u svim pitanjima, koja na svom putu susreće, bila ona ekonomske, pravne, prosvjetne ili čak vojničke prirode, ma da ističe, da on nije nikakav vojnik. Ne štedi nikoga, ni seljake, ni građane, ni činovnike, ni vojnike, ni svećenike, ali, kad govori o Zagorcima (Morlacima), sam kaže, kako su njegove simpatije na njihovoj strani, ma da će ih svejedno objektivno opisati. Rekao bih ipak, da on pretjeruje i u hvaljenju Zagoraca i isticanju njihovih vrlina, kao i u kuđenju otočana i isticanju njihovih mana.

On je naučio dosta hrvatski jezik, ali sigurno ne toliko, da je mogao bez pomoći jednog domaćeg čovjeka slobodno razgovarati sa seljacima, pogotovu mu to nije bilo moguće s otočanima, koji su govorili isključivo čakavskim dijalektom. Zbog toga je on o njima pisao onako, kako su mu tamošnji intelektualci o njima govorili.

Anonimni je izvjestilac bečke vlade o prilikama u Dalmaciji talijanske narodnosti, negdje iz Lombardije, koja je tada pripadala Habsburgovcima. Odličan poznavalac tadašnjih evropskih političkih prilika, opisuje dalmatinske prilike ne samo točno onako, kako ih gleda, nego traži da se lijepo izrazi. Jezik mu je lijep, stil vrlo dobar. Međutim, njegovo pisanje velikih slova ne odgovara današnjem, a ni on sam nije uvijek dosljedan u tome. Ponekad je to pisanje logički ispravno, kao na pr. kad piše »Terra ferma« za dalmatinsko kopno (fol. 2 v.) ili samo »Terra«, gdje se podrazumijeva kopno, a ne neka zemlja, obradiva ili neobradiva, ili kad on Dalmaciju naziva »Provincia« i piše je velikim P, ili grad Veneciju »Dominante« i piše je s velikim D, ili kad Dalmaciju, koja je tada bila mletačka, piše »La Dalmazia Veneta«. Mi smo takvo pisanje zadržali. Ali pored ovako opravdanog načina pisanja ima i ovakav: Città, Isola, Presidenza, Governatore, Provincia u smislu svake pokrajine ili pokrajine uopće, Stato, Solare, Canale, Isola, Isoletta, Ponte, Riviera, Capitale, Capanne, Casolari, Castelli, Economia, ma da su to opće imenice ili pridjevi, koji se danas uvijek pišu malim slovom, i to bi ostavljanje velikih slova kod današnjeg čitaoca moglo izazvati mišljenje, da se tu radi o nekim imenima mjesta ili lica. Pisac, međutim, nije nipošto dosljedan u takvu pisanju. Na fol. 2. r., redak 9 nalazi se ova rečenica: » . . . Sebenico in riva al mare, che unito alle acque della

Kerka vi forma un lungo Canale fino a Scardona, situata più addentro, ma pur essa al mare, poco al di sotto to della bellissima cascata della Kerka. Il canale è lungo quasi venti miglia.« U prvoj je rečenici Canale pisano velikim C, a u drugoj malim, ma da se radi o istom pojmu. U idućoj rečenici pisac, govoreći o trogirskom kanalu, piše ga ponovo velikim C. Postoji i drugačiji slučaj. Pisac na pr. na fol. 2 r. piše velikim slovom ime Castelli za naša Kaštela, ali on na istoj strani piše, kako bi mogao nabrojiti mnoge »villaggj, e di Castelli . . .«, t. j. mnogo sela i utvrda. U prvom je slučaju Castelli ime sela u Solinskom zalivu, u drugoj je imenica, koja označuje utvrde uopće. Sličnih primjera ima vrlo mnogo. Na fol. 13. v. na jednom mjestu piše »Truppa« sa velikim T, a malo dalje »truppe« malim t., pa opet na istoj strani Truppe velikim T. Jedamput piše Dominio (Veneto) velikim D, drugi put u istom smislu piše dominio malim d. Na fol. 18. v. jedamput piše »Porti« velikim P, a drugi put na istoj strani istu riječ malim p. Pri toj nekonsekvenciji pisanja, nisam mogao da pronađem, kako je zapravo pisac mislio da je ispravno, pa sam ostavio onako kao u rukopisu.

Pisac ne piše konsekventno dvostruko »ii« u pluralu nekih imenica, nego ponekad sa »ii«, a ponekad sa »j«. I u takvim sam slučajevima ostavio onako, kako je. Kako bi transkribiranje slova »u«, kad bi se ostavilo kao »u«, moglo dovesti u zabludu, svugdje sam »u« zamijenio sa »v«, to više, što ni tu nije pisac konsekventan, nego ponekad piše »u«, a ponekad »v«.

A

O MLETAČKOJ DALMACIJI UOPĆE

Govoreći o Mletačkoj Dalmaciji, kakva je bila u doba njegova puta po njoj, anonimni pisac našeg izvještaja kaže, da ona »obuhvaća tri razna dijela, koja su se u prošlosti nazivala različitim imenima, t. j. Dalmacija, Liburnija i Ilirij. Danas je ona stegnuta na jedno samo ime i obuhvaća samo jednu provinciju, koju ja samo radi jasnoće dijelim u tri dijela.« Ta su tri dijela: Primorje (Il Litorale), od Kvarnerskih otoka do južno od Neretve, do granice Dubrovačke države, Zagorje (Morlacchia Veneta) i otoci. Pisac, govoreći o Mletačkoj Dalmaciji, ne će da govori i o Mletačkoj Albaniji (Boki Kotorskoj), da ne bi pomutio svoj prikaz. »Cijela kopnena Dalmacija duga je nešto više od dvije stotine talijanskih milja. Širina je različita, a gdje je ona najveća, mislim, da malo prelazi šezdeset.« Iza toga opisuje pisac ukratko geografski tadašnju Mletačku Dalmaciju, što odgovara i njenu današnjem stanju u spomenutom prostoru. »Njezino je primorje ponajviše krasno i divno . . . Uz more je klima ugodna i umjerena zimi, ali ima poneki dan oštrog vremena, kada gospoduje žestoka i nadasve dosadna bura. Ljeti vrućine peku, ali ih ublažuje maistral ili sjeverozapadnjak po danu,

a noću povjetarac s kopna okrepljuje donekle od izvanrednih vrućina...« Naš se izvjestilac osobito zanosi za kaštelanskom rivijerom, »gdje je priroda najdarežljivijom rukom razasula svoje divote, tako je ta rivijera ljupka i plodna!« Oko Splita oblikuju prijatan izgled zelene masline i gusti vinogradi. »Uz more do Neretve nalaze se predjeli, koji davaju »ponajbolja vina i ulje.« »Iza obala Neretve otvara se prekrasno polje, koje je zbog nebrige države pušteno da se pretvori u močvaru...« Primorski krajevi rode produktima, koji se troše u Veneciji, ili ih ona raznosi u svojoj trgovini, pa je zbog toga nastojala, da ih za sebe zadrži. Radi toga je mnogo trošila na njihovo utvrđivanje, a »sada, oslobođena straha od susjeda, ne mari mnogo da utvrđenja drži u dobrom stanju ili da drži odgovarajuću posadu.« Za Zadar kaže da je »redovita rezidencija gubernatora, jer je pogodniji od svakog drugog grada za primanje naređenja iz glavnoga grada i da šalje potrebne informacije.«

B

Pošto je govorio o Šibeniku, Skradinu i Trogiru, naziva Split »capitale della provincia«, dakle »glavnim gradom provincije«. Za Zagorsku Dalmaciju kaže da nema nijednog grada, a za njenu poljoprivredu, da »nije dobro upravljana«, zbog čega je slabo naseljena, što bi bilo drugačije, kad bi bila »bolje upravljana«. Spominje Knin, Sinj, Drniš, Klis, »ostala mjesta nisu vrijedna spomena, jer su samo skup kućeraka, koji su jedan od drugog odijeljeni, u kojima priprosto stanuju Zagorci (Morlacchi), kod kojih se još jako opaža surovost starih Slavena, od kojih potječu.« Govoreći o otocima kaže za grad Hvar da je stari Pharos. Za Blato na Korčuli kaže, da ležeći usred plodnog polja »privlači najveći broj stanovništva« otoka Korčule.

Uprava Mletačke Dalmacije

Pisac iznosi, kako će u svom izvještaju govoriti o četiri vrste uprave u Mletačkoj Dalmaciji: o crkvenoj, civilnoj, vojnoj i narodnoj.

§ I. *Crkvena uprava*

U Dalmaciji postoje dva nadbiskupa, u Zadru i Splitu, i sedam biskupija: Nin, Skradin, Šibenik, Trogir, Makarska, Hvar i Korčula. Tri sjeverne biskupije, one Krka, Raba i Osora pisac ne uzima kao strogo dalmatinske. »Svi su ti prelati u prošlim vremenima primali velike prihode, ali, kad je veći dio Dalmacije pao u turske ruke, bili su oni lišeni masnih prihoda, koje su uživali, a kad je mletački dužd stekao ponovo onaj dio teritorija, nije htio da znade za pravo postliminija, pa je, po

svom nahođenju s tim postupio kao sa stvarima, koje je stekao ratnim pravom. Zbog toga su dalmatinski biskupi vrlo skučeni u svojim prihodima. Smatra se najbogatijim hvarski, koji ima hiljadu cekina godišnjeg prihoda. Primas (splitski nadbiskup) ima nešto malo preko pet stotina, zadarski nadbiskup prelazi pet stotina, trogirski i šibenski imaju šest stotina, skradinski oko pet stotina.« Biskupe u Makarskoj i Ninu imenuje vlada, koja im određuje i prihode. Pisac govori dalje, kako splitski nadbiskup, koji je nekada imao velike prihode i živio raskošno, u njegovo vrijeme živi vrlo skromno i ima malene prihode. »Dalmatinski biskupi, kako je to redovno u Mletačkoj državi, uživaju iskaze poštovanja od državnih predstavnika; ali u svom radu treba da vrlo oprezno postupaju, jer je vlada uvelike ljubomorna na svoj autoritet.« U Mletačkoj se državi od crkvenog suda može prizvati na laički, koji često oslobađa onoga, koga je crkveni sud osudio. Malo ima članova klera, i kler je redovito siromašan, malo je redova i malo redovnika. Franjevci trećoredci imaju nekoliko samostana, dominikanci imaju jednu provinciju sa sedam ili osam samostana, augustinci imaju jednu provinciju, i svih skupa nema više od dvanaest. Najbrojniji red su mala braća, koji imaju dvije provincije u Dalmaciji i tri samostana u Bosni, kapucini imaju u Dalmaciji dva hospicija, jedan u Zadru, drugi u Splitu, i njihova je dužnost da dvore vojne bolesnike. »Dalmatinski redovnici svi zajedno, osim male braće, ne zaslužuju nikakve pažnje, ukoliko se tiče crkvene uprave, zbog skrajnje dekadanse, u kojoj se oni nalaze. I inače su malobrojni, a kako im je, pored toga rješenjem Senata zabranjeno primanje novih članova, mogu da dalje postoje samo malo godina, i Pokrajina Dalmacija ostati će tada sasvim bez redovnika. Drugačije stoji stvar s malom braćom. Oni su bili možda najuspješnije oruđe za dovođenje Dalmatinske Zagore pod mletačko gospodstvo. Iz svojih samostana i župa, koje su oni imali u njoj dok je ona još bila podložna turskom gospodstvu, oni su stalno obavještavali Mlečane o stanju njihovih neprijatelja, i poticali potajno svoje katoličke župljane, da se dignu na oružje, kad im se prva povoljna prilika pruži.« Poslije poraza Turaka pod Bečom ti su katolički stanovnici, potaknuti od fratara, potpomognuti nešto od mletačke vojske »sasjekli one Turke, koji su još bili ostali, a nešto ih je malo potjerano u Bosnu, i na taj je način pokrajina dovedena u podanstvo Venecije. A da su mletačke čete bile same, ne bi se bile usudile pokrenuti, jer njihova snaga ne bi mogla svladati turski otpor i težinu prolaza u kraju, koji je brdovit i bez cesta. Zato je Republika obilno nadarila malu braću, povećavši njihove samostane pod sjenkom vjerskog milosrđa, odredivši im župe gotovo cijele Zagorske Dalmacije, darovavši im zemljišta na njihovo bezbrižno izdržavanje . . .« To ih je sve potaklo na vjernost Republici, a oni, koji su još uvijek živjeli u Bosni, izvještavali su potajno mletačku vladu o onome, što se u Truskoj događalo. Ti fratri »nastoje s velikom revnošću da drže onaj narod (koji je došao pod Veneciju) u najponiznijoj odanosti Mletačkoj Vladi, bez obzira na terete, koje mora da podnosi od nelojalnih

činovnika, on mirno podnosi teret«. Zbog protekcije, koju ti fratri uživaju od strane vlasti, dolazi do spora između njih i biskupa, u kojem redovito uspijevaju fratri, ako ustreba, i mitom. Međutim je tada, t. j. za vrijeme, dok naš izvjestitelj ovo piše, zahvatila i njihov red zabrana primanja novih ljudi, i oni ne mogu da nađu dovoljno svojih članova za župnike, pa biskupi namještaju svjetovne svećenike na ta mjesta. Oni su tada uprli svu snagu da postignu, da se izuzmu od toga zakona. Međutim, zbog toga »redovnici omlohavljuju te ne drže živim ono oduševljenje za Mlečane, kojim su prije bili zahvaćeni, a nedostatak tog poticaja, i povećanje rđavog postupanja od strane mletačkih činovnika učinilo je, da su Dalmatinski Zagorci postali kudikamo manje oduševljeni za Mlečane, nego što su to prije bili. Župnici fratri stanuju dobro i žive vrlo udobno. Oni posjeduju određenu količinu zemljišta, koje im je vlada dodijelila za njihovo izdržavanje, jer imaju prihode od voska, imaju prihode, koje im zvanje nosi, dobivaju darove, koje im češće donosi narod, koji je, koliko pobožan, toliko darežljiv, i s malim darovima posvećenih predmeta znaju izmamiti volove, janjad, kokoši, novac i toliko drugog, čime mogu da se obogate, osiromašujući onaj bijedni narod. Ali grubost odore, pobožna vanjština, narav koja imponira, povoljna predrasuda čini sve mogućim kod naroda, koji je uvijek bio odgajan u dubokom poštovanju prema crkvenom redu. Ta povoljna predrasuda, i taj utjecaj, koji imaju nad dušama župljana, čini, da narod podnosi neke mane, koje inače ne bi propustio nekažnjenim; a biskupi, koji su daleko, ne mogu imati najhitnije informacije. Toliko je pak istina, da župnici obiluju svjetovnim dobrima, da je svaki od njih taksiran od samostana, kome pripada, nekom svotom novca, koji mora da pridonosi za uzdržavanje duhovne braće. Kad se to doda stalnim prihodima, prihodima od voska, milostinjama, koje umiju da učine obilnima, i koje podržavaju s najvećom brigom, čini, da im je redovnički život vrlo lagodan i udoban. Tome svemu treba dodati, da se i drugi redovnički redovi s primorja uvlače, da prose po brdima, i pljačkaju nemilosrdno siromašnog Zagorca lišavajući ga dobrog dijela njegova imutka...« Mlečani to ne mogu spriječiti, a »narod bi smatrao svetogrđem, da tome prigovara ili da im uskrati toliko, koliko je potrebno, da se izdržavaju njihove brojne zajednice.« Ali nisu takvi svi župnici, ima ih i uzornih. Govoreći o naobrazbi kaže izvjestitelj, da dalmatinski redovnici, a napose mala braća mnogo ne mare ni za nauku ni za literaturu. »Redovnici se radije zabavljaju nego da uče.« »Isto tako nije ni svjetovno svećenstvo mnogo sklono nauci«. U Splitu postoji sjemenište, jedina javna škola u Dalmaciji. Za »ilirske« (hrvatske) »omladince postoji jedno sjemenište u Loretu i drugo u Rimu. Postoje dva sjemeništa za klerike Zagorce u Pokrajini, jedno je u Omišu, a drugo u Zadru. Međutim, za te škole država nimalo ne daje. Oni mladići, koji idu na nauke u Padovu, primaju se u kolegij sv. Marka, ali tamo oni mnogo ne nauče.« Tako ni svjetovni kler ne obiluje učenim i revnim ljudima.

§ II. *O civilnoj upravi*

Na čelu Dalmacije stoji Generalni providur, izabran od Velikog vijeća Venecije između najstarijih i najistaknutijih mletačkih porodica. On je pored toga uvijek i član mletačkog Senata, a gotovo uvijek bivši pomorski oficir. Zbog pritužaba Dalmatinaca protiv Generalnih providura bila je neko vrijeme ukinuta ta čast i u Dalmaciju poslana tri senatora inkvizitora, koji su trebali ispitati istinitost pritužaba. Međutim, to nije urodilo nikakvim plodom. Generalni providur stoji na čelu svih manjih upravnih i vojnih jedinica Dalmacije. Njegovi su »prihodi vrlo obilati, i u tri godine, koliko traje njegova uprava, računa se da može, bez izvanrednih iznuđivanja steći trideset hiljada cekina.« Svi se osjećaju nekako od njega zavisnim, i svi nastoje da im bude sklon. »Pored vlasti uživa najviše počasti, i u javnim nastupima nosi »dukalinu«, kako se obično naziva ono odijelo i onaj nakit, u kojem se pojavljuje, nalik na duždevsku odoru mletačkih duždeva.« U zadarskoj luci nalaze se pod njegovim zapovjedništvom stalno u pripravnosti dvije galije i nekoliko naoružanih lađa, kojima se on služi kako hoće. »Nekad prevelika, sada mu je vlast smanjena, i ne može bez privole Mletačke vlade nikoga osuditi na smrt. Zbog toga su mu prihodi smanjeni, ali oni nalaze drugi način da steknu novac. Pisac navodi jedan primjer. Generalni providur ima svoj sud u Zadru, koji je apelacioni za sudove u pojedinim komunama. Uz njega je sekretar nazvan redovito »Primarij«. Tadašnji Generalni providur Jakopo Gradenigo bio je revan i ispravan. Izvjestitelj opisuje zatim neprilike, u koje je zapao njegov predšasnik Jakopo Riva i njegov Primarij. U vrijeme boravka našega izvjestitelja još uvijek je ležao u tamnici u Veneciji. Tadašnji Generalni providur, koga pisac osobito ističe kao savjesna činovnika, bio je strastven numizmatičar, toliko, da su oni, koji su u Dalmaciji imali svoje privatne numizmatičke zbirke, te skrivali, da ne bi on za njih doznao. Imao je sjajnu numizmatičku zbirku. Inače je uvelike držao do svog položaja, koji da je ravan onom potkralja, ali je na terenu bio vrlo izdržljiv, a njegovi su pratioci bili slabići, koji »priviknuti na uživanja u Glavnom gradu ili u Zadru, nisu znali da podnose malo sunca, ili nelagodnosti slabije i oskudnije prehrane«.

Upravitelji, koji su podložni Generalnom providuru imaju razne titule, već prema dužnosti, koju vrše, i prema mjestu, u kojemu je vrše. Oni, koji nemaju pod svojom upravom neku tvrđavu, zovu se knezovi (conte). Tu je titulu uzela Venecija zbog toga, da se umili narodu, jer su se tako nazivali prije upravljači pojedinih gradova. Oni, koji upravljaju tvrđavama, nazivaju se »providuri« (provveditori). Oni, koji stoje na čelu financija, zovu se »kamerlengi« (camerlenghi). Ima utvrđenih gradova, i njihovi se upravitelji nazivaju »knezovi i providuri«. Svi su oni mletački plemići. Njihove plaće, kao i ono, što primaju već po uobičajenom postotku, bilo bi dovoljno za njihovo pristojno izdržavanje. Ali oni, koji hoće da zadovolje i drugim svojim zahtjevima, la-

ćaju se i »najprljavijih sredstava, i najnepravednijih.« Pokvaren upravitelj okružuje se pokvarenim činovništvom. Zagorci blijede, kad čuju da dolazi kancelar koji zbog neke svađe, ili nekog umorstva započinje dugotrajan proces, živeći, međutim, na leđima onog bijednog naroda, koji katkad »u isto vrijeme plače za ubijenim rođakom i za imanjem, koje proždire onaj, koji bi ga trebao braniti.« Zbog toga onaj narod mrzi takve ljude, i kad je naš pisac obilazio dalmatinsku Zagoru, obučen na talijanski način, izbjegavali su ga i nisu mu davali ni najnužnije, što mu je trebalo. Ali kad su doznali, da on nije nikakav kancelar, ni činovnik, koji bi dolazio, da »ih proždire«, obasipali su ga obilato svime, čim su mogli. Porez nije velik, a i ono, što ga ima, dade se lako obići, ali ne prosperira ni poljoprivreda ni zanatstvo. »U cijeloj Dalmaciji nema nikakvih zanata ni rukotvorstava, pa ni onih, koja su najpotrebnija i tražena od pristojnog žvota, od kojih bi provincija mogla imati neku korist. Čak se papir i štampane knjige moraju uvoziti iz Venecije, jer u Dalmaciji nema ni tvornica papira ni štamparije. Ne ću pak ništa kazati o tkaninama i o suknima, o svilenim tkaninama, o lanenim i platnenim, što sve dolazi izvana, i ta roba iscrpljuje sve mršave prihode, koji dolaze od poljoprivrede, jedinog izvora Dalmatinaca u unutrašnjosti, i od ribolova otočana . . .« Zemljišta u unutrašnjosti i brdima daju gotovo isključivo pšenicu i raž. Zakupnici poreza i neracionalno rasipanje Zagoraca, zatim intervencija vojnika kod zaostalog poreza čine, da mnogo Zagoraca napušta svoja zemljišta i ide u Tursku, da tamo radi na tuđem.

Velika je nevolja, koja naročito uništava plodove rada dalmatinskog primorja i otoka, monopol trgovaca živežnim namirnicama u Veneciji. Dalmatinsko primorje i otoci produciraju vrlo malo žita prema svojim potrebama, ali zato ima u obilju vina, ulja, smokava i znatno bajama i rogača. Sve ono, što oni ne uspiju prodati ili zamijeniti u samoj Dalmaciji, nisu smjeli prodati slobodno, kome su htjeli i gdje su htjeli, nego su sve morali poslati u Veneciju, gdje su mletački trgovci tim namirnicama određivali cijene prema svojoj miloj volji, »zbog čega je Dalmatinac podvrgnut jednom monopolu, koji ga uništava i ozlojeđuje. Zbog toga provincija sve više osiromašava, i kako izvozi mnogo robe iz Glavnoga grada i tome nasuprot malo novaca prima za svoje proizvode, nalazi se u neravnoteži tako velikoj, koja stalno sve više upropašćuje taj dio države.« Ta nevolja utječe uvelike na novčane prilike u Dalmaciji, gdje ima malo novca, a u Glavnome gradu ima ga neizmjerno mnogo. Uzrok je tome i taj, što Venecija izdržava u Dalmaciji malo vojske i država troši u njoj vrlo malo. Zbog toga je mletački novac u Dalmaciji uvelike porastao i raste dalje sve više, što ga manje ima. Zbog toga nastao je veliki deficit na dalmatinskoj strani prema mletačkoj, Dalmatinci ne mogu da tome odgovore zbog toga, što njihovi produkti imaju uvijek istu prodajnu cijenu. Zbog toga nestaje sve više svake trgovine između jedne i druge provincije u istoj državi. »U Dalmaciji se tek u vrlo rijetkim slučajevima vidi poneki srebrni mletački

novac, i samo se rijetko koji cekin nađe, koji se plaća vrlo skupo. Na taj način Dalmacija, siromašna gotovim novcem, zapuštena u poljoprivredi, gotovo bez ikakva poticaja u zanatima, mora da sve više i više propada i da padne u bijedu. Iz svega izlazi, da državna ekonomska politika zajedno s politikom pojedinih upravljača razara svaku radinost i svaku trgovinu.«

»Ribarstvo bi moglo biti izvor zarade za siromašni kraj, ali kako je podvrgnuto i ono monopolu u Veneciji, čestom mučenju porezima u Dalmaciji, umjesto da obogaćuje kraj, ono istrebljuje njegovo stanovništvo i obeshrabljuje ga.« Posoljena se riba mora slati u Veneciju, a tamo joj cijenu određuje udruženje trgovaca suhomesnatom robom onako, kako to oni hoće. Sve to uništava zanate i trgovinu Dalmacije.

Država ne ubire ni toliko poreza i carine u Dalmaciji, koliko je nužno za troškove, koje tamo ima, ali »dok se ne slomi grabežljivost namjesnika i njima podložnih činovnika, koji rukovode finansijama, ne može biti bolje«.

Slično je i u sudbenom pogledu, gdje podmitljivost i pohlepa često čine, da netko »tko je nedužan, bude oštećen, a krivac oslobođen.« Malo ih je, koji savjesno ispunjavaju svoje dužnosti. Pisac navodi primjer trogirskoga kneza, kome su građani imali nositi vodu, iako je on u tu svrhu imao određen novac. Vlada daje novac za javne radove, a ti se ili odgađaju ili ih narod mora izvršiti besplatno, ili se u njih utroši tek mali dio u tu svrhu prispjelog novca. Katkad narodu dodija i kad vlada za to sazna baca u okove pronevjeritelje državnog novca. Zagorci, pored desetine, koju plaćaju državi za uživanje svojih polja, moraju da vrše još neka podavanja. Svake godine treba da kose sijeno na državnim livadama za hranu vojničkih konja. Druga im je dužnost, da prate svaku uglednu osobu, da joj priskrbe potrebne konje i da joj pruže sve, što je kome potrebno. U civilnim parnicama, ako se radi o većoj količini novca, moglo se apelirati na sud u Zadru, a od toga na Quarantiju u Veneciji. Zakonski red i kodeks, koji redovito služi pri donošenju rješenja, jest mletački, izuzev neke sitne predmete za koje se uzimaju propisi Statuta pojedinih gradova. Zagorci, koji nemaju Statuta, sude se isključivo po mletačkim zakonima.

Krivične parnice rješavaju se brzo. Najobičnija je kazna za manje zločine veslanje na galiji.

U Dalmaciji nema žbirova. Gdje ima vojske, čine njihov posao vojnici. U selima i brdima hvataju i čuvaju zločince panduri. Pisac opisuje način, kako se u Zadru vješaju osuđenici.

U Dalmaciji dvadeset i tri mletačka plemića vrše dužnost pod raznim titulama. U Novigradu je kapetan i providur, u Klisu providur, u Kninu providur i kaštelan, u Sinju providur, u Makarskoj providur, u Ninu knez, u Zadru knez, kapetan, kamerlengo i kaštelan, u Šibeniku knez i kapetan, kamerlengo i kaštelan i pored toga kaštelan tvrđave sv. Nikole, u Trogiru knez i kaštelan i kamerlengo, u Splitu knez i kapetan, kamerlengo i kaštelan, u Omišu providur, u Imotskom providur, na

Braču knez, u Hvaru knez i providur, kamerlengo i kaštelan, u Korčuli knez i kapetan. Služba tih činovnika traje trideset i dva mjeseca ili tri godine. Pored tih upravitelja ima i nekih, koji nose naslov »sopraintendenti« (nadstojnici), kao onaj u Neretvi i Vrgorcu. Knezovi i providuri imaju uza se jednog kancelara i jednog pomoćnika, koje oni sami sebi biraju. Jedamput godišnje obilazi svoj teritorij. Generalni providur obilazi pokrajinu barem jedamput u svom trogodištu, da sasluša eventualne pritužbe na upravitelje i da o njima rješava. Kad on putuje, čini to u velikoj putanji, na težak teret pojedinih gradova i mjesta.

Izvjestitelj naš govori zatim o Poljicima i ističe, kako je to jedini kraj u Dalmaciji, koji sam sebi bira svoga Velikog kneza i Male knezove. On je podložan samo Generalnom providuru, »koji ponekad zbog sitnih uzroka poziva Velikog kneza u Zadar i osuđuje ga na kaznu veslanja u galiji: toliko vole da ga ponize!« ističe ogorčeno pisac. Za vrijeme od godine dana, koliko Velikom knezu traje njegova dužnost, ne smije on obrađivati polje.

Nema više ni traga cestama, koje su Rimljani u Dalmaciji sagradili. Osim njihovih tragova na nekim otocima, u Dalmaciji su putovi takvi, da se po njima ne može kolima voziti na štetu trgovine i poljoprivrede. Zbog toga su za prijenos potrebni konji, a kako nema dovoljno hrane za konje i za volove, odnosno krave, treba se odreći ili jednih ili drugih. »Nema ni traga pošti, ni državnom ni uređenom otpremanju pisama ili putnika. Ponekad se u zimsko doba ne može dva ili tri mjeseca zbog rđava vremena slati ni primati pisma, što uvelike šteti trgovini. Pisma se šalju brodovima, koji plove u Veneciju, i odgovori se primaju brodovima, koji se vraćaju.« Svaki grad ima svoj magistrat za zdravstvo, bez čijeg uvjerenja ne može da bude primljena nijedna lađa u bilo koju drugu luku. U zadržavanju lađa i posade zbog zdravstva pretjeruje se, a na granici između Turske i Dalmacije prelazi se gotovo bez smetnje. U Splitu moraju svi, koji dovoze robu iz Turske, stanovati i zadržavati se u lazaretu, koji je za tu svrhu sagrađen. Tu se i sklapaju poslovi. I na putu do Splita ima kuća sagrađenih u tu svrhu za karavane, odijeljenih od drugih.

»Gradovi, obično, nisu osobito čisti, a ni dobro sagrađeni. Osim Zadra, koji ima jednu ulicu dugu i široku toliko, da udobno mogu proći jedna kola, u drugim su gradovima ulice toliko tijesne, da ne samo ne mogu njima proći kola, nego, ako su malo više posjećene, ne može ni narod da slobodno hoda. U mnogima od njih postoji jedan pogibeljan običaj, koji se trpi možda zbog toga, što uvelike postoji u Veneciji, da su na dvjema stranama ulica dva kanalića, u koje može svaki po volji bacati smeće, koje nema slobodnog toka te zaustavljajući se uzrokuje neugodan smrad, i ponekad prlja put nečistoćom«.

Javnih svratišta nema, a ni krčama. Tome je uzrok nestašica stranaca, zbog koje se ne isplati nikome držati javna svratišta. Samo u Zadru i u Splitu tek prije malo vremena ima nekoliko »Tracteurs«, koji daju

hranu ponekom oficiru, koji je u garnizonu ili ponekom strancu prolazniku. Ali inače, za Zagorce, kojih mnogo silazi, osobito za velikih blagdana s njihovih planina, otvorene su neke krčme, gdje se prodaje vino i pečeno meso.

»Rijetko je, da se vide javne priredbe i u primorskim gradovima; u ostaloj Dalmaciji nema o tome ni najmanje pomisli. Ipak Split i Zadar imaju svoja kazališta i ponekad se u njima davaju komedije i muzičke opere. Razgovori se vode u kavanama na mletački način... Biskupi i upravitelji drže u svojim gradovima ponekad uveče poneki mali sastanak poznatih osoba.« »Noću čovjek hoda siguran, jer nema ljudi, koji bi htjeli učiniti zla.« Žene su kudikamo više povučene nego u Italiji.

Osim splitske katedrale i nekih drugih ostataka Dioklecijanove palače, nema Dalmacija ni sjajnih ni elegantnih zgrada.

§ III. *O vojničkoj upravi*

Naš izvjestitelj kaže, da će on govoriti o tadašnjem pravom stanju mletačke vojske u Dalmaciji i o stanju u tvrđama. On smatra, da je Mletačka republika učinila mudro, kad je otpustila sa svojih brodova vojnike »prisiljene« i riješila, da na njenim brodovima služe Dalmatinci kao veslači, jer su oni rođeni na moru i odgojeni u moreplovstvu. Međutim su ostajali i nadalje na galijama osuđenici za veslanje na njima. Pored toga svi Dalmatinci, koji su u pješadiji, moraju služiti u potrebi na državnim lađama. »Kada bi narod Dalmacije i otoka bio brižljivije gledan, Dužd bi uvijek imao pripravno nekoliko hiljada odličnih mornara, koji bi mogli izdržati uporedbu s najsmjelijim narodima i najiskusnijima na moru.« Međutim, to on ne radi, i tek se poneki Dalmatinac odluči, da se dade unovačiti. Kad bi mletačka vlada znala da pametno vlada u Dalmaciji, Venecija bi uživala jedno od prvih mjesta među pomorskim državama. »U slučaju potrebe moglo bi se skupiti lako deset hiljada mornara u narodu, koji duž obale mora da prelazi stotinu hiljada ljudi. Ali, kako se čini, u Veneciji ili se ne poznaju prednosti Dalmacije ili se o njima ne vodi računa.«

Na obranu toga mora Venecija drži jednu flotilju, koja se sastoji od šest galija, tri ili četiri galiote, i nekoliko čamaca. Njom zapovijeda »kapetan kulfa«, a dužnost joj je čuvanje Jadrana od gusara. Prije je flota prezimila u luci Hvara, koja je vrlo prostrana, u posljednje vrijeme ona prezimljuje u Kotoru. Kopnena se vojska u Dalmaciji sastoji ponajviše od talijanskih četa, ali ima i nešto malo domaće redovne vojske. Domaće, međutim, češće šalju na Krf, u Italiju i na lađe. U cijeloj Dalmaciji ima najviše 3500 ljudi redovite vojske, ali ti bi jedva bili dovoljni da brane zadarsku tvrđavu. Od toga je u Zadru gotovo polovica, u Splitu 400. Zatim pisac nabraja mjesta, u kojima se vojska nalazi i koliko je ima, zatim konjicu i topništvo.

Oficiri glavnog štaba borave ponajviše u Zadru, a poneki i u Splitu. Niži oficiri napušťaju zimi svoje garnizone i idu u gradove, da se zabavljaju. Tu se oni svakojako zabavljaju međusobno i sa ženama sumnjiva ponašanja, dolazi i do svađa sa domaćima. Stari oficiri Glavnoga štaba samo su po činu i odijelu oficiri.

»Običan vojnik ne može biti naročito dobar pod rđavim oficirima. On je osim toga loše odjeven, loše hranjen, loše vježban. Gore vojske nisam vidio ni u jednom kraju Italije. Odjeveni u odijelo, koje je na nekima poderano, na nekima trošno, na nekima rasparano i zamazano. Cipele su im grubo zakrpane. Svi su im šeširi nejednake forme i po volji onih, koji ih nose, kod nekih je kosa podšišana unaokolo oko vrata, kod nekih spletena u pletenice; neki je nose posutu praškom, a neki su nepočešljani. Čarape su im zamazane, stas nejednak i često smiješan. Zajedno su pomiješani nemoćni starci s golobradim mladićima. Boja njihovih lica odaje očito loše stanje njihova zdravlja, bijedu i mane, kojima se oni razuzdano znaju predati. Karabinka i puška, koje drže loše, kad su u red poredani, čini jednu neurednu nejednakost, koja uvelike odražava cijeli sistem. Straže, koje slabo paze na svoju dužnost, slobodno se zadržavaju u razgovoru s drugovima ili bilo s kojim prolaznicima.« Pisac govori dalje i ismijava nemarnost stražara. Neki vojnici ne čuvaju nikada stražu, jer ih njihovi pretpostavljeni puštaju da rade razne privatne poslove, da budu nosači, da rade kod nekog zanatlije, neki se bave prodajom razne robe, a neki čak kupe gnoj po ulicama. U takvim slučajevima plaćaju im oficiri samo pola plaće, a drugu polovicu ostavljaju za sebe. Mletačka republika drži u Dalmaciji vojsku, »i suviše nedovoljnu za potrebe, i suviše nesposobnu za upotrebu, bez discipline, bez uprave, bez vojničkog duha, toliko oslabljenu od bijede, od premalo brige za dobar red i od lošega postupanja, da ne bi odoljela ni kratko vrijeme naporima rata, a kudikamo manje onima nekog podsjedanja, i kad bi postojala neka tvrđava, koja bi mogla da podsjedanje duže izdrži.«

Pisac opisuje zatim dalmatinske tvrđave, Knin potanko, za koji kaže, da bi lako, ako se ne bi na vrijeme predala, bila uništena od moderne artiljerije, kojoj ne bi mogla odoljeti. Vrlika je tada bila u ruševinama. Sinj »se može smatrati više brdom kamenja, nego tvrđavom, jer bi s malo hitaca bila ne samo pokorena i podložena, nego i razrušena i uništena.« Imotski nije pisac posjetio i kaže da ne će da nešto kaže po čuvenju. Klis je u isto tako lošem stanju kao Knin i Sinj. Posada se sastoji od svega dvadeset vojnika. Njegov providur boravi veći dio godine u Splitu. Nikakve važnosti nema ni Norin ni Opuzen, i te utvrde ne predstavljaju nikakvu obranu od Turaka.

Nešto su bolje obranjena mjesta na obali. Šibenik, Trogir i Split »imaju poneko utvrđenje«. Grad Šibenik ne može odoljeti nikakvu redovitom napadu. »Split ima tri rivelina, ali tek treći nešto vrijedi. On je sagrađen od velikih blokova izrađenog kamenja, koje je dobro me-

đusobno povezano, djelomično je uzeto od stare Dioklecijanove palače, a s unutrašnje ga strane brani jedan veliki nasip.«

Pisac ističe važnost Zadra kao tvrđave i opisuje ga potanko. Južna njegova strana »dominira zadarskim kanalom, kojem stoji na vrhu, i mogla bi smetati svakoj floti, koja bi protiv njezine volje pokušala proći.« »Zadar se može smatrati ključem i bedemom cijele provincije, i od njegove sudbine zavisi u velikoj mjeri ona ostalih gradova. Zbog toga tko bi namjeravao osvojiti Mletačku Dalmaciju, da se bolje osigura, morao bi osvojiti taj grad, a ja ne bih smatrao osobito teškim preduzeće, kad bi se uzele u obzir neke opreznosti.« Iza toga govori pisac o načinu, kako bi se Zadar mogao zauzeti. U Zadru ima premalo vojske, a da »bi izdržao jedno formalno i dobro usmjereno podsjedanje. Bilo bi potrebno, da u redu brane tu tvrđavu sve čete republike, kojih ima nešto malo više od 8000.« Pisac završava ovako: »Ni ukoliko se tiče vojske, ni ukoliko se tiče tvrđava nema ništa, što bi moglo učiniti teškim osvojenje cijele provincije.«

Na otocima jedino je Hvar nešto utvrđen, ali bi ubrzo pao. Svega zajedno 100 vojnika nalazi se na svim otocima.

§ IV. *Domaća uprava*

U četvrtom paragrafu govori naš izvjestitelj o upravi, koju vrše domaći, za razliku od one, koju vrše oni, koje Venecija šalje kao svoje upravljače. Pisac je to nazvao talijanski »Il Governo Nazionale«, što je u njegovo vrijeme, prije francuske revolucije, bez sumnje moglo imati ono značenje, koje odgovara, ali smatram, da bi danas takav naziv mogao biti rastumačen, kao da je to uprava naroda. Zbog toga sam i preveo na hrvatski naslov »Il Governo Nazionale« riječju Domaća, što po smislu i odgovara.

I u tom poglavlju pisac dijeli Dalmaciju u tri dijela. »Otoci – kaže on – imaju svoje plemstvo, koje ne pazi mnogo na dostojanstvo svoga položaja; budući da ima tih plemića, koji oru zemlju, kao i takvih, koji idu u mornare na brodove«. Pisac govori zatim, kako oni mogu u svojim vijećima rješavati neke sitne stvari. Međutim, takav način upravljanja »podjaruje sve više vrlo otvorenu mržnju poljodjelaca protiv posjednika«. Bogatiji često podmićujući mletačke upravnike uspijevaju, da im se dodjeljuju krčevine, koje je seljak iskrčio kao posjed, a seljak postaje radnik na tuđoj zemlji.

»Domaća je uprava u primorju nešto drugačija. Plemići svakog grada sačinjavaju jedno upravno tijelo«. Njegova je vlast ograničena. U sukobima, koji se događaju između posjednika i težaka, vlast je često na strani težaka, da na taj način drži ravnotežu.

»Zagorje nema ni svojih magistrata, ni bilo kakvu drugu sjenku od uprave«. Domaća vojska, sa svojim »kolonelima« vrši neku vrstu uprave. Cijeli se taj kraj, kao i neki otoci kod Zadra, dijele u male provincije nazvane »krajine«, a svakoj je od njih na čelu »kolonel«. Njih je deset, t. j. ona Nina, Zadra, otoka, Šibenika, Trogira, Splita, Makarske, Sinja,

Imotskog i Knina. Svaki kolonel ima pod svojom komandom nekoliko oficira. Prvi se zovu »serdari«. »Neke »krajine« imaju svog »vojvodu«, koji je po rangu između »harambaše« i vojnika. Harambaše su poglavice u svakom pojedinom selu, a svako selo ima i svog zastavnika. Oni bi imali da vježbaju vojnike, ali to oni ne čine onako, kako bi trebalo. Izvjestilac opisuje, kako se to tamo radi. Govori se o strancima, koji tamo putuju. Ako je takav stranac preporučen »kolonelu, taj naredi onom Zagorcu, na koga je red, a taj mora sam lično i sa svojim konjem stajati na raspolaganje strancu besplatno, a strancu je pušteno na volju, ako mu nešto hoće da da.« Takvi su nalozi u neka godišnja doba česti, toliko da radovi Zagoraca od toga stradaju. »Inače Zagorci vole svoje kolonele i poštuju ih, i njima često povjeravaju rješavanje međusobnih sporova, a često im i darove nose. Međutim, ima kolonela, koji to iskorišćuju i zarađuju mnogo. Njihova je dužnost, da budno paze, da se izvršuju naređenja državnih vlasti, oni treba da čuvaju granicu i paze, što se preko nje događa, pa i preko špijuna. Njihova je dužnost, da paze, da se u njihovu kraje ne skrivaju hajduci. Kad prime naređenje, da skupe vojsku, treba da to odmah izvrše«. Pisac zatim navodi poimenično sve kolonele. Kolonele imenuje dužd, i kad jedan umre, bira mletačka vlada drugoga po svojoj volji. Glavne porodice u Dalmaciji teže za takvim položajem, i da ga dobiju, pokorno slušaju mletačku vladu, koja time i postiže, da joj se bar izvana ulaguju.

O mletačkoj politici prema Dalmaciji

Mletačka vlada u svojim odnosima prema Dalmaciji služi se raznim metodama, koje je upoznala kao potrebne. Prema susjednoj Austriji, s kojom nije imala sukoba, odnosi su uglavnom normalni, ali se Republika uvijek boji, da se ne bi probudile uspomene na nekadašnju pripadnost Ugarskom kraljevstvu. Venecija je osobito osjetljiva na svoje granice. Ona želi, da u miru živi sa svim susjedima. Ali je sigurno, da Mlečani uvijek hoće i nastoje, da svoje granice prošire. Oni bi mnogo toga poduzeli, ali se boje »vojničkog duha bečkog dvora.« Neko se vrijeme govorilo, a to je šaputanje vlada podjarivala, da je bečki dvor htio da otme Veneciji neke krajeve, ali da je ona »da se ne zaplete u bilo što, radije htjela žrtvovati nešto od svoga, nego da nepravedno posieduje nešto, što drugima pripada.« Te će nesuglasice, međutim, biti sve uređene sa caricom i kraljicom preko ambasadora. Međutim su »pokazivali, da se za sve boje od Njegova Veličanstva cara«. Sada paze, da se Austrijanci ne približuju njihovim zgradama. Oni su se, međutim, mnogo brinuli, da u Dalmaciji poništе svaki trag nekadašnje vladavine ugarskih kraljeva u njoj. »Oni su dali da se sa svih mramornih ploča izbrišu grbovi i natpisi ... Nad vratima splitske katedrale nalazi se jedna urna sa natpisom u gotičkim slovima te se govorilo, da tu počivahu dvije kćeri ugarskog kralja Bele IV. Naredilo se, da se odstrani taj profani

natpis s jednog tako svetog mjesta.« Međutim se netko mudro dosjetio i pred tim spomenikom postavio krilatog lava, »za koga se nije ni najmanje mislilo da bi oskvrnjivao svetost mjesta, jer je označivao mletačko gospodstvo«. Ima vrlo mnogo natpisa, koji se i sada vide pokvareni po naređenju države; drugi su neki spomenici bili noću kradom odnijeti i bačeni u more, da se uništi svaka pa i najdalja uspomena na suverenitet, koji su imali ugarski kraljevi kroz mnoga stoljeća u cijeloj Dalmaciji. Tolika je bila briga u prošlim godinama, da je i djelo Ivana Lucija De regno Dalmatiae bilo zabranjeno u Mletačkoj državi, ne zbog drugog razloga, nego zbog toga, što je previše iskreno govorio o ugarskoj vladavini na primorju . . . »U sadašnje vrijeme nema toliko opreznosti, jer su vidjeli, da, ma da što su spalili toliko velik broj primjeraka, djelo nije iščezavalo, i izdanja su se množila.« Ali su svejedno Dalmatinci oprezni i čuvaju tu knjigu potajno. Pisac govori, kako je ispitujući po arhivima, vidio mnogo lijepih isprava, koje su se odnosile na vrijeme ugarskog vladanja. »Vlada je, međutim, pročistila sve dalmatinske arhive, i originalne isprave, koje su se odnosile na stoljeća ugarske vladavine odnesene su sve u Veneciju. Neke su bile ostale. Mnoge su bile pozajmljene isusovcu Riceputiju, a kad je on umro, vlada je između njih izabrala one, koje je smatrala potrebnim da ih zadrži«. Pisac iznosi, kako je u jednom podrumu vidio jedan natpis iz XIV. stoljeća, koji spominje vladavinu kralja Ludovika u onim krajevima. Taj natpis čuvaju vlasnici u najvećoj tajnosti. Naš ga je izvjestitelj i prepisao. Pored toga napominje, da bi ga vlada, kad bi za nj doznala, u najmanju ruku dala razbiti i oštro bi ih opomenula. Mlečani se sada boje austrijske carske kuće, »koje je snaga strahovita«, da ona ne bi tražila, da joj se vrati nekadašnji njezin posjed. Mnogi su Dalmatinci potajno protiv Venecije, ali neki govore to i javno i pokazuju želju, da dođu pod Austriju.

Prema Turcima Mlečani drugačije postupaju, jer se Turske boje, a i jer je trebaju zbog trgovine. Turski emin u Splitu ponaša se drzovito. Bosanski paša prima od mletačke vlade znatnu sumu cekina i darova. »Kad se ne bi Zagorci, nepomirljivi neprijatelji Turaka, suprotstavili njihovim drskostima, napose na granicama, sve bi oni pokrali, i ne bi (Zagorci) mogli spasiti plodove svojih polja, ni žene, ni djecu, ni svoj vlastiti život, ali se oni brane oružjem u ruci, uprkos ponovljenim naređenjima Mletačke Vlade . . .« Paša naziva tu odbranu agresijom i kada se potuži, prima nove poklone. Mlečani mu priznaju za svakog ubijenog Turčina određenu sumu cekina, a on zna među ubijene uvrstiti i one, koji su umrli prirodnom smrću. Kako Mlečani kažnjavaju ponajviše one, koji se usuđuju braniti, ovi, kad im dodija, odlaze u hajduke, i onda bezobzirce napadaju i ubijaju koga god Turčina mogu. Skrivaju se vješto, a pomažu im pritom i njihovi sami sunarodnjaci. Strah i novac dvije su čvrste baze mletačke politike prema Turcima. Mlečani su često i kukavice, što Turci znaju. Kad su se poslije sklopljenog mira u Karlovcima uređivale granice, Mlečani su poslali jednog svoga ple-

mića, koji je imao da zajedno s turskim izaslanikom uredi na licu mjesta graničnu liniju. »Taj je bio podmićen s nekoliko hiljada cekina, a granica je povučena tako, da su najplodnija zemljišta ostavljena Turcima, a Mlečanima su ostale puste i neplodne gore. Žale još uvijek siromašni Zagorci onoga kraja žalosnu sudbinu, koja ih je takvom podjelom zatekla; i zbog nestašice zemlje potrebne za život, moraju ići obrađivati turske zemlje, gdje dobivaju, koliko im je za život potrebno.« Mlečani nastoje, da nadoknade sebi to na račun Dubrovčana. Iza toga pripovijeda pisac o odnosu Mlečana i Dubrovčana u prošlosti, ali to čini na osnovu netočnih podataka. Ono, što nastavlja, odnosi se na njegovo vrijeme i važan je podatak. Napose ističe on, kako se mornari s mletačkih ratnih lađa, koje čuvaju Jadransko more od gusara znaju iskrcati na Lastovu, koje »obiluje krupnim građevnim drvetom« i tamo sijeku drveta po miloj volji. Pisac opisuje dalje, kako mletački oficiri bahato istupaju prema Dubrovčanima, kako pritom Dubrovčani, »kao slabiji nemaju drugo osim jezika, kojim razdiru Mlečane iza njihovih leđa.« Dubrovčani moraju Kapetanu Kulfa, kad prvi put doplovi u njihovu luku, donijeti neki danak u srebru. Venecija stalno nastoji, da ih ponizi. Kad novi Generalni providur nastupi svoju dužnost u Dalmaciji, moraju mu Dubrovčani poslati jednog izaslanika, a katkad i dva, da mu se poklone. Toga izaslanika »nazivaju oni poslanikom, više od ponosa, nego što bi to odgovaralo istini«. Pisac je uvjeren, da »postoje tajne upute, da se što više ponizi narod, koji, s obzirom na raširenost svoga teritorija njih nadvisuje i u plovidbi i u trgovini.« Dubrovčani isto tako mrze Mlečane.

Prema svojim podanicima mletačka vlada tako postupa, da oni ne bi postali mnogo jaki, i zbog toga neskloni vladi. Ona ih treba kao vojnike u Dalmaciji, ali ih drži na uzdi, da se mogu kretati samo onim putem, kojim ih ona vodi. Ovaj narod voli slavu, što vlada dobro zna, pa ih obasipa titulama i goji u njima isprazne nade, da će im povjeriti unosne dužnosti. Međutim, ona radije postavlja na te položaje svoje podanike sa Terraferme u Italiji. Kada su nekoć biskupije imale unosne prihode, bili su biskupi gotovo isključivo mletački plemići, a otkad su njihovi prihodi maleni, svi su biskupi Dalmatinci.

Vlada drži na uzdi sve pod prijetnom kazne nekih najstrožih ustanova u Veneciji, a te znaju od vremena na vrijeme oštro nastupiti i progoniti do uništenja. Pisac donosi primjer jednog sela nedaleko Zadra, koje se bilo oprlo nekim državnim naređenjima. Ono je bilo bombardirano s mora, a stanovništvo, koje je bježalo iz njega, sasječeno od kopnene vojske. Što je preostalo, bilo je spaljeno. Sve to, da se drugi zastraše. »Vjera služi uvelike politici u državi uopće, a naročito u Dalmaciji. Ukoliko ne mogu muke i kazne ukrotiti surovi narod, mogu to lako načela, koja su im usadili njihovi župnici. Nerastumačivo je poštovanje, s kojim pristupaju državnim predstavnicima: oni pred njih kleknu, i ponizuju se upravo nevjerojatno.« Ali, kad im dodija, na sve to zaborave. Da se mogu braniti od državnih predstavnika, drže pojedini

gradovi u Veneciji svoga »nuncija« (poslanika). Nikakav zanat, pa ni najpotrebniji, nije nikada bio potican. »Tek je pred dvije godine nastojanjem gospodina Mollera i nekih njegovih drugova pokušano s nešto uspjeha, da se proizvode majolike i drugo zemljano prosto posuđe za domaću porabu.« »Zagorcu je bilo zabranjeno, da sadi lozu, jer da su njegova zemljišta pogodnija za žito. Kako pak Zagorci vole pića i vino, moraju da to kupuju u Primorju. To bi im vlada spriječila, ako bi se oni protiv nje bunili. Vlada ne dopušta svojim podanicima na obali, da sabiraju sol. Vlada pušta u primorju i na otocima da cvatu razmirice između plemića i plemića, između plemića i građana, između građana i poljodjelaca. Među Zagorcima nema nikakva obrazovanja, i oni su zakopani u onom divljaštvu, u kojem se rađaju. Ekonomski su potpuno vezani uz glavni grad, a vlada im je onemogućila, da se protiv nje pobune. Prema pravoslavcima vlada ljepše postupa, možda da privuče njihove suvjernike iz Bosne, a možda da joj budu odaniji i da je obavijeste o namjerama katolika, ako bi ovi mislili na neki prevrat.« Između katolika i pravoslavnih postoji »neugasiva mržnja« što potiče u velikoj mjeri nepametna surevnjivost župnika obiju stranaka. Vlada misli, da će pridobiti naročito one pravoslavce, koji su se uselili u Dalmaciju za vrijeme posljednjeg rata između Rusije i Turaka i kojih ima samo u Skradinu četiri stotine, time, što bi im dopustila, da imaju svoga episkopa.

Pojedinačni predstavnici u gradovima ponašaju se nadasve tašto. Pisac opisuje njihovo javno nastupanje i dodaje, da su oni poslani iz Venecije, da se obogate i da upravljaju. Po dalmatinskim gradovima ima mnogo špijuna. Naročito se pazi na strance i na susjede. Pisac iznosi nekoliko primjera, i pripovijeda napose, kako su u Splitu dali nadzirati Engleza Adamsa, dok je on s Francuzom Petisseauom snimao splitske starine u Dioklecijanovoj palači. Njega samoga, pisca, pitali su, da li mu je carska vlada platila put u Dalmaciju. Neki od njih primaju točne informacije o stanju u susjednoj Turskoj.

O ćudi Dalmatinaca

Ćud i običaji Dalmatinaca uvelike se razlikuju. Otočani i Primorci uvelike se razlikuju od Zagoraca. Prve i druge nazivaju Zagorci »Bodulima«, a ovi Zagorce »Vlasima«. Bodul znači na talijanskom koliko i »lukav«, a Morlacco (Vlah) kao polubarbarin i surov. To su imena, koja im prilično pristaju. Pisac opisuje najprije otočane, njihovu nošnju, način šišanja kose, njihovo zanimanje. »Vole obrađivati zemlju, ali na svoj način i radije prema svojim starim tradicijama, nego prema mudrim savjetima onih, koji se u poljoprivredu bolje razumiju. Međutim se stanovnici obale daju radije na plovidbu, i postaju dobri mornari, jer odgojeni stalno na tom elementu rano se navikavaju na nepogode i na promjene na moru. Oni podnose napor, ali ne će da ih on

uguši ... Oni su jaki i ponajviše maleni. Česti boravak u Veneciji pokvario ih je.« Pokvareni talijanskim običajima, postali su većinom dvolični i lažljivi, varalice, sumnjivci i indiskretni prema strancu, od kojega se nadaju, da će zaraditi ili vide, da mu je njihov rad potreban. Oni su manje gostoljubivi nego ostali dio naroda, ali jednako radoznali. Njihov je jezik ilirski (hrvatski) pokvaren mnogim italijanizmima. Traže dobit, ma ne baš na pošten način, navikli da kvare svoje proizvode, da ih povećaju, i izvuku što veću korist. Oni stanuju udobnije od Zagoraca i spretniji su ... ali su zemljišta, koja čine najčvršću bazu njihove trgovine, pala u ruke gospode, a otočani postali koloni; tek s izvanrednom štednjom i velikom umješnošću mogu da nađu izvore da se oporave od bijede, koja ih pritište. Oni su nepovjerljiviji od Zagoraca, jer su zlobniji, sumnjičavi, jer su neuki, manje širokogrudniji, jer su naobraženiji.

»Primorski gradovi imaju iste prednosti, koje nalazimo u talijanskim gradovima. Odijelo je isto kod pristalih osoba. Međutim, oni se od Talijana razlikuju u nekim krepostima, koje su slabo poznate u Italiji, a koje osobito cvjetaju u Dalmaciji. Milo i ljubazno gostoprimstvo, diskretna radoznalost prema strancu i velika volja, da mu ugode, kad ga upoznadu, da je poštenog i uljudnog karaktera, iskrenost, koja je mnogo manje pokvarena nego u Italiji. Ljenčarenje uostalom, i ljubav prema zabavama jednaka je, luksuz razmjerno veći, jer htijući da se ugledaju u modu talijansku, a napose mletačku, a nemaju sredstva da tome udovolje, uništavaju ubrzo i poremećuju najveća imanja ...« Pisac opisuje dalje njihov karakter, položaj žena, njihov odnos prema muškarcima. »Ako netko pogriješi u pogledu bračne vjernosti, smatra se još uvijek u Dalmaciji u očima uvrijeđene stranke neizbrisivom ljagom i rijetko se događa, da dođe do iskrene pomirbe; često biva i krvoprolića. Zbog toga se izbjegavaju razuzdanosti u svojim počecima; i ne vidi se onako često udvaranje i ona sloboda i ustrajnost kod kavalira, koju mudri kore, ali uzaludno, u Italiji.« »Puk ima više zajedničkog sa Zagorcima nego s otočanima«.

Zagorce opisuje pisac s najvećom simpatijom. Oni su daleko od gradske pokvarenosti, blizi prirodi, s malim zadovoljni, siromašni. Jedna od njihovih najvećih zabava jest pjesma. Neke su od tih pjesama starinske, neke moderne, u kojima slave svoje junake. »Pjesnike poštuju oni uvelike, i iz njihovih se sastava nazire uzvišena duša puna smionih slika i dobro koloriranih izražaja. Način stvaranja stihova živ je, prodoran, tankoćutan; ali nije vezan nekim metričkim zakonima, ni dedukcijom ideja.« Svoj narod vole silno. »Kada bi nekoga od svojih sunarodnjaka bilo kad vidjeli, da je obučen na talijansku, on bi postao predmet prezira i opće mržnje, jer smatraju da se promjenom odijela mijenja vjera.« Pisac opisuje dalje, kako se šišaju, govori o njihovoj crvenoj kapici, koja im katkad služi i za čašu, »ma da je sva masna zbog toga, što običavaju glavu mazati maslom. Odijevaju se kao i njihovi sunarodnjaci Hrvati prvobitno jednim vrlo surovim suknom, koje

nazivaju raša. Stanuju u strašnim kolibama, a dijeli ih od njihove stoke samo jedna jednostavna pregrada od isprepletenog granja, ili dasaka. Sva porodica leži u jednoj jedinoj sobi i samo se onda podiže druga koliba, kada je broj ženidaba povećao preko reda broj članova porodice. Oni, koji su najtvrđe odgojeni, spavaju na daskama, a da ugodnije počivaju, stave poda se jedan običan pokrivač. Osjetljiviji razastru nešto slame i načine gnijezdo, u koje se zakopaju i spavaju.«

Ne boje se ljetnog sunca, ali »zimi ljenčare oko ognjišta s porodicom i prijateljima jedući i pijući, dok drugi pjevaju, a jedan svira u gusle, narodno glazbalo, koje nešto malo naliči na našu violinu, ali ima samo jednu žicu. Često pozivaju prijatelje i rođake i rasipaju s njima u malo mjeseci prihode jedne godine, i piju uvelike rakiju, koju oni tako nazivaju, i vino. Oni se uvelike zanose za tim pićima i neumjereni su mnogo.« Ljeti, pošto su zimi sve pojeli i popili, žive oskudno, i piju vodu s octom ili kiselo mlijeko. Žene se vrlo mladi. Žene su podložne. ali slobodne. Ni žene, ni kćeri, ni majke ne mogu sjediti zajedno s muškarcima za stolom. Često se događaju otmice djevojaka. »Prijatelji su do smrti, a neprijatelji i preko groba.« Ponekad se prijateljstva povezuju svečanom zakletvom. Ako ih tko uvrijedi, postaju bijesni, a kako su uvijek naoružani, rijetko se događa, da poslije uvrede ne slijedi krvoproliće. Iza toga je krvna osveta. Mržnja prelazi na potomstvo. »Onaj, koji ih ne uvrijedi, siguran je. Oni drže vjerno datu vjeru, i prije će proliti svoju krv nego napustiti prijatelja, ili gosta.« Mrze Turke. Zagorci katolici mrze pravoslavne Zagorce, a tu mržnju podjaruju njihovi župnici. Svoje župnike poštuju do nevjerojatnosti, i praštaju im njihove grijehe, koje drugim Zagorcima ne bi oprostili. Njihova vjera degenerira u sujevjerje. Pored propisanih blagdana, imaju čitavo mnoštvo drugih, za vrijeme kojih troše uvelike, a »ukoliko ne potroše novac na bančenje, darivaju ga župniku, i rijetko se događa da dođu k njemu, a da mu ne donesu dar, pogotovu, ako im dade blagoslov ili kakav »Agnusdei« (molitvu).« Tim oni čuvaju sebe, svoju djecu, pa čak i svoju stoku. Često se na svečanostima događaju svađe i krvoprolića. Osobito vole ples. »Svi teže, da izgledaju hrabri, a najružnija je mana kod njih podlost i malodušnost.« Obrađivanje polja rado prepuštaju ženama. »Jedno od njihovih najdražih uživanja jest pušenje lule: mnogo ih ne privlači lov zbog toga, što su im šume rijetke, i radi toga njihov kraj ne obiluje divljači. Sve kreposti plemenite duše nalaze se u njima, a njihove su mane ponajviše pretjeranost u njima. Osvetljivi, razdražljivi, uporni, odani svom narodu i protiv svih ostalih; nemoćni u mržnji, okrutni u osveti, neumjereni u kažnjavanju, a naprotiv tome zahvalni su za dobročinstva, ljubitelji širokogrudnosti, istinoljubivi, časni, preziratelji pogibelji i smrti, kojoj ponekad idu ususret s neustrašivošću, koja se nama čini kao bezosjetnost. Ne smatra se sramotnim umrijeti na vješalima, ako se to dogodilo zbog ubojstva nekog Turčina ili pravoslavnog. Kad se jedamput priključe nekoj stranci, teško se od nje odijele, i nikada bez velikih uzroka.« Kad ih pošalju kao vojnike u Italiju, redovito promijene svoju ćud i običaje.

Kad bi oni bili zadovoljni pod vladom, pod kojom žive, borili bi se za nju do smrti. Slabo postupanje prema njima učinilo je, da bi oni lako promijenili gospodara, ali ne sistem vladavine.

Fol. 1.

DELLA DALMAZIA VENETA IN GENERALE

La Dalmazia Veneta comprende tre diverse parti di paese, che anticamente con nomi diversi venivano indicate, cioè la Dalmazia, la Liburnia, l'Illirio.[1] Oggidi sotto un nome solo ristretta abbraccia una sola Provincia, ch'io per chiarezza solamente distinguo in tre parti. Il Litorale ne forma la prima, e stendesi dalle Isole del Quarnero esclusivamente avanzando sempre lungo le spiaggie del mare poco oltre alle foci del fiume Narenta,[2] che ancora al di là di questo la Provincia comprende un piccolo tratto di paese al mare fino ai confini della Repubblica di Ragusi. Da essa vien peraltro divisa la Dalmazia Veneta da una stretta linea di terra posseduta da' Turchi, i quali non vogliono, che da veruna parte queste due, peraltro avverse Repubbliche confinino insieme. Quindi prosiegue lo Stato di Ragusi per la lunghezza di circa cento miglia Italiane, e poscia un' altra piccola porzione di terra sogetta al Turco lo separa del restante della Dalmazia Veneta[3] volgarmente nominata le Bocche di Cattaro. Questo tratto per evvitare ogni confusione lascierò sempre ommesso parlando in generale della Dalmazia Veneta.

[1] Pisac nije dobro upućen u historiju Dalmacije u starome vijeku. Sjeverni dio Dalmacije, o kojoj pisac govori, i to do rijeke Krke, bio je nastavan od Liburna, ali se taj kraj nije nikada zvao imenom Liburnija, kako to pisac izričito kaže. Isto se tako nije nazivao drugi dio Dalmacije, piščevog vremena, u starome vijeku Dalmacijom. Istina je samo to, da su do Krke nastavali Liburni, a njima na istoku do Cetine i preko nje Delmati ili Dalmati. I naziv Ilirio nije ispravan. Ilirik nije bio jedan dio Dalmacije, nego se tim imenom nazivahu Rimljani i kraj negdje oko Neretve pa do Epira. U kasnije doba, kad je August odredio granice Ilirika, njegova je sjeverna granica rijeka Raša, a južna rijeka Mat u današnjoj Albaniji. To ime zadržava ovaj kraj do Tiberija, da ga onda zamijeni ime Dalmacija (Delmatia). Delmatija ili Dalmatia nije bio naziv samo za jedan dio Mletačke Dalmacije, u kojem su za vrijeme Rimljana živjeli Dalmati, nego za prostran teritorij od Raše do Mata, od mora gotovo do Morave i Šar planine. Ispravno bi bilo ovako: Mletačka je Dalmacija obuhvatala tri razna dijela kraja, koji se nekada nalazio u rimskoj provinciji, koja se je do kraja I. st. n. e. i nešto u početku I. st. n. e. nazivala Ilirik, a iza toga dalje Dalmacija.

[2] Turci su to proveli na mirovnim ugovorima u Karlovcima 1699. i Požarevcu 1718. To su enklava kod Kleka, južno od ušća rijeke Neretve i Sutorina, na sjevernoj strani ulaza u Boku Kotorsku. (v. G. Novak, Borba Dubrovnika za slobodu, Rad JA, 253 (113), Zagreb 1935. i G. Novak, Dubrovačka diplomacija na mirovnom kongresu u Požarevcu, Šišićev Zbornik, Zagreb 1928.).

[3] Službeno nije to bila Dalmazia Veneta, nego Albania Veneta, pa je prema tome i naslov generalnog providura, koji je bio zajednički i stolovao u Zadru, bio »Provveditor Generale di Dalmazia et Albania«. Prema tome pisac ne označuje dobro, da su Bocche di Cattaro »*restante* della Dalmazia Veneta«. Njega je bez sumnje na to navelo to, što je i jednoj i drugoj bio na čelu jedan generalni providur i jedna centralna uprava u Zadru.

L'altra parte è riconosciuta sotto nome di Morlacchia Veneta, e comprende tutta la parte mediterranea, e montana di questo Stato. Quasi la metà di essa verso Nord-Ovest, e Nord confina collo Stato Austriaco, ed il restante tutto ha per limitrofe le provincie Turche di Bossina, e dell' Erzegovina. Finalmente la terza contiene le Isole, che lungo il litorale, qual più qual meno entrano in mare, e formano quasi un antemurale a tutta la spiaggia. Da Ossero[4] fino a Ragusi[5] appena vi sono alquante miglia tra l'una Isola, e l'altra, per lo più essendo divise da un piccolo stretto. L'Isola di Pago[6] giace alquanto più alta e più verso Nord in faccia al litorale Austriaco,[7] e s'avanzano più basse, e meno montuoso uerso Sud le altre Isole di Ulbo,[8] di Selve,[9] e molti piccoli scogli, che si vanno qua e là incontrando. Vicino a Zara[10] dividonsi le Isole in due linee paralelle, e in questa direzione sono le più note, e le maggiori la Coronata, l'Isola Lunga, e Pasman.[11] Quindi non guari lontana è quella di Morter, indi non molto discosto un disordinato Arcipelago di piccole Isolette, che stendonsi dalle imboccature della Kerka, ossia dal Canale di Sebenico, per molte miglia dentro mare. Segue Rogosnizza[12] vicino a terra, S. Arcangelo,[13] e alquante altre in faccia al Canale di Traù, e tra questo, e Spalato l'Isola di Bua.[14] Procedendo verso

[4] Ossero, hrv. Osor, danas malo mjestance na otoku Cresu, grčki Apsoros, kako ga spominje Ptolemej, a latinski Apsarus, Absarus, Opsara. Tim se istim imenom zvao i otok. Naseljen u rimsko doba, iz kojeg su se sačuvali i natpisi, znatan grad u bizantinsko doba sa romanskim stanovništvom jako već infiltriran hrvatskim elementom, koji se za Petra II. Orseola napose spominje – sa punom autonomijom, koju je zadržao i onda kada je bio u Hrvatskoj državi. God. 1000. doplovi pred Osor golema flota pod zapovjedništvom dužda Petra II. Orseola i bez otpora ga zauze. Poslije izvjesnog vremena otpada od mletačke vlasti. Osor je god. 1018. položio prisegu vjernosti Otonu Orseolu. God. 1242–43. priznaje Osor vlast kralja Bele IV., a onda je ponovo pod Venecijom do god. 1358. kada mirom u Zadru pripade ugarsko-hrvatskom kralju Ludoviku Anžujcu. God. 1409. došao je i on prodajom Ladislava Napuljskog trajno pod vlast Venecije i ostao do njene propasti god. 1797.

[5] Ragusi = Dubrovnik. Pisac ga uvijek tim imenom naziva, a nikada imenom Ragusa.

[6] Pago hrv. Pag.

[7] »litorale Austriaco« je Austrijsko Primorje. Pisac naziva ovim imenom primorje, koje je tada pripadalo Austriji, a to je Hrvatsko Primorje, od dalmatinsko-hrvatske granice pa na sjever do Istarsko-hrvatske granice u mletačkom posjedu. Za vrijeme poslije Bečkog kongresa, pa sve do Prvog svjetskog rata Austrijsko se primorje naziva upravna jedinica austrijske državne polovice, u kojoj su bili: Poknežena Grofovija Gorica i Gradiška, markgrofija Istra i grad Trst sa okolicom.

[8] Ulbo = Olib.

[9] Selve = Silba.

[10] Zara = Zadar.

[11] Coronata = Kornat; Isola Lunga = Dugi otok; Pasman = Pašman.

[12] Rogosnizza = Rogoznica. Pisac označuje Rogoznicu kao otok »kraj kopna«. Međutim to je vrlo mali otočić u Rogozničkoj luci za koji niko, izvan toga kraja nezna ni da postoji. Na njemu je malo seoce Rogoznica. Nije razumljivo zbog čega je naš pisac spomenuo Rogoznicu kao otok, a nije spomenuo Drvenik, Žirje i tolike druge otoke, koji su daleko veći.

[13] S. Arcangelo = Sv. Arkandel, koji pisac spominje je vrlo mali otočić, bez ikakvog značenja.

[14] Bua = Čiovo

Scirocco s'infilano in linea retta (Fol. 1 v.) Solta, la Brazza, e Lesina,[15] e sotto questa verso le coste d'Italia, Lissa, e finalmente Curzola,[16] che giace in faccia alla penisola di Sabbioncello[17] sogetto al Dominio si Ragusi. Tutta la Dalmazia di Terra ferma avanza di lunghezza poco più di duecento miglia italiane. La larghezza è varia e dov'è maggiore, credo, che di poco oltrepassa le sessanta. Il litorale di essa è un paese per lo più ameno, e delizioso, ecceto alcuni tratti, dove i monti ignudi d'ogni verdura posano colle loro radici dentro al mare, e presentano all'occhio dei riguardanti un orrido aspetto. Il clima lunigo il mare vi e dolce, e temperato nel verno, se non che soffre talora qualche giorno di rigida stagione dominando il vento di Borra, impetuoso e molesto quant'altro mai. Nella state i calori sono coccenti, ma il vento di Maestro o di Nord-Ovest li tempera alquanto fra giorno, e nella notte un venticello di terra conforta alquanto dai caldi eccessivi del Sole. Da Zara fino a Morter apresi sul littorale una pianura, ineguale è vero, ma non montuosa: quindi s'alzano le colline di Vrana, e si vanno alzando congiungendosi ai monti, che fino alla Kerka s'avanzano, e di la da questa un ammasso irregolare di monti alpestri di mira, che per la loro aprezza son detti Tartari, e prosieguono fin sotto a Traù.[18] Quindi pel tratto d'alquante miglia a piè d'una montagna, la quale alquanto si scosta dal mare apresi una vaga pianura, non molto larga, e che dolcemente si erge verso il monte, nota sotto il nome di riviera de' Castelli,[19] dove la natura ha sfoggiate le sue delizie con più liberal mano; tant' è amena e feconda! Di là incontransi le sponde della Salona[20] verdeggianti, e coltivate con vaghe collinette, che interrompono il piano, dove in riva al mare è situata la città di Spalato,[21] e formanvi un grato aspetto i verdi Ulivi e le folte Vigne. Procedendo verso Est la pianura si va ristringendo fino alla Xernovniza, dove il monte Mosor s'avanza fino al mare, e s'attacca al Biocovo, che prosiegue fino alla valle formata dal fiume Narenta.[22] Ad intervalli questi monti offrono qualche tratto coltivabile non trascurato da Poglizzani, che vi abitano, e più oltre lascia tra'l mare, e le sue radici, particolarmente il secondo, qualche piano, dove riescono ottimi i vini, e l'Olio. Dietro le sponde della Narenta s'apre una deliziosa campagna, lasciata per trascuraggine del Governo una gran parte impaludare, E' rinserrata verso Est dalle scoscese montagne di Slivno, che termina da questo lato la Dalmzia Veneta. Tutto questo tratto forma il nerbo migliore della Provincia; perochè essendo assai dolce il clima,

[15] Solta = Šolta; Brazza = Brač; Lesina = Hvar.
[16] Lissa = Vis; Curzola = Korčula.
[17] Sabbioncello = Pelješac bio je tada, kao što i pisac kaže pod vlašću Dubrovnika.
[18] Traù = Trogir.
[19] Castelli = Kaštela, primorska sela na Kaštelanskom zalivu.
[20] Salona = Solin. Međutim ovdje pisac ne misli na današnje selo Solin, koji se isto tako talijanski zove Salona, nego na rijeku Jadro, koju on naziva Salona. Imenom »Salon« ova rijeka zvala se i u starome vijeku.
[21] Spalato = Split.
[22] Narenta = Neretva.

in riva al mare, abondante di prodotti, che consumansi nella Dominante[23] o servono al suo commercio, porta per necessità una maggiore popolazione, che quella non è della parte più interna, meno coltivata, più rigida e incommoda al trasporto delle sue derate. Quindi la Repubblica fu sempre gelosa di conservarlo sotto il suo (Fol. 2. r.) Dominio, e v'impiegò no indiferenti somme di danaro a fortificarlo, benchè al presente sciolta dal timore de'confinanti non abbia gran cura a mantenervi in buon stato le fortificazioni, o a tenervi i presidii convenienti. Nonna[24] è la prima città che sul litorale s'incontra, e giace più al Nord dell'altre in faccia all' isola de Pago. Quindi segue Zara, residenza ordinaria del governatore di tutta la provincia,[25] perchè più commoda d'ogni altra a ricevere gli ordini dalla Dominante ed a spedire le opportune informazioni. Poscia si trova, venendo verso Est, Sebenico in riva il mare, che unito alle acque della Kerka vi forma un lungo Canale fino a Scardona situata più addentro, ma pur essa al mare, poco al disotto della bellissima cascata della Kerka.[26] Il canale è lungo quasi ventimiglia ristretto alle sponde da aspre montagne, che ne impediscono il libero corso all'aria, e quindi nella state i calori vi sono eccessivi, accresciuti dal riverbero de' raggi solari dalle montagne sassose, e ignudi d'alberi la più parte. Avanzata sul litorale in faccia a Sud si vede Traù circa otto miglia dentro terra, ma ancor essa in riva al mare, che per un commodo canale s'inoltra tra la Terra ferma, e l'isola di Bua. Questa città è fabbricata in una piccola isoletta congiunta alla Terra con un ponte, e con un altro più lungo e di pietra all' isola di Bua, che sta rimpeto. Il mare per questo canale bagna la spiaggia della riviera de' Castelli e poco lontano in una bella apertura sull'aprico. littorale vedesi Spalato, capitale della provincia.[27] Almissa[28] più all' Est situata in un cupo oscuro canale, rinserato da alti monti, che le sovrastanno con orrore, e spavento de' spettatori. Quivi la Cetina altro fiume di Dalmazia sbocca in mare. Quindi finalmente Macarsca[29] anch'essa sul lido. Queste tutte sono piccole città oltre le quali potrebbe numerarsi gran copia di villaggj, e di ostelli, più o meno frequenti a proporzione, che il litorale

[23] Dominante, t. j. ona. koja vlada, naziva se Venecija, u smislu glavnog grada.

[24] Nonna = Nin. Pisac piše uvijek Nonna sa dva »n«, dok ono treba pisati Nona.

[25] Pisac kaže za Zadar, da je »redovito sjedište namjesnika cijele pokrajine«. To je potpuno točno, jer je Zadar bio za cijelo vrijeme stalne mletačke vladavine od 1420. do 1797. sjedište namjesnika, koji se zvao Generalni providur, i ureda, koji su bili uz njega i bavili se stvarima zajedničkim cijeloj pokrajini.

[26] Sebenico = Šibenik; Kerka = Krka; Scardona = Skradin.

[27] Ovdje kaže naš izvjestitelj za Split, da je »capitale della provincia«, t. j. glavni grad pokrajine, dok je malo redaka prije rekao za Zadar, da je rezidencija pokrajinskog namjesnika, cijele pokrajine. Nije razumljivo što je pisac htio kazati, kad je rekao za Split, da je glavni grad pokrajine. U Splitu je u doba, kad je u njemu bio naš izvjestitelj samo mletački knez sa naslovom »knez i kapetan«, a uz njega još kaštelan. To će pisac na drugom mjestu i točno kazati. Možda je pisac riječju »capitale« mislio na nešto drugo, a ne na glavni grad.

[28] Almissa = Omiš.

[29] Macarsca = Makarska.

presenta maggiore, o minore facilità alla coltura. L'interna parte della Dalmazia non ha alcuna città. Molti però ne sono i vilaggj, e alquante le terre benchè non molto ampie ne assai popolate. L'agricoltura non ben diretta, l'economia non intesa dal Morlacco, e molto meno praticata, ed altre raggioni estrinseche al suolo, fan sì, che i popoli non vi trovino facile e abbondante la sussistenza, e però la popolazione non v'abbia quel' aumento stabile alla Provincia, che porterebbe, meglio governata, l'estensione, e la fertilità del terreno. Meritano qualche menzione le terre di Clissa[30] otto miglia dentro Terra sopra Spalato, Sign circa venti miglia da questa Città verso Nord, Knin quasi alle sorgenti della Kerka, e però piuttosto rivolta verso Sebenico, Dernish vicino al torrente Cicolla più appresso a Sebenico. Ostrovizza nel contado di Zara, è poco discosta da Scardona. Il rimanente de'vilaggj non merita menzione, essendo un ammasso di casolari l'uno dall'altro disgiunti, dove abitano duramente i Morlacchi, i quali risentono assai ancora della rozzezza degli *(Fol. 2. v.)* antichi Slavi,da'quali discendono. Nell' isole v'ha qualche città, che puo meritare qualche menzione. La Brazza non conta, che due terre di qualche considerazione, Neresi nel centro dell' Isola, e Bol in riva al mare verso Sud. Lesina ha una città, che credesi l'antica Faro,[31] e che ora da il nome a tutta l'isola; Gelsa, e S. Giorgio son borghi; Città vecchia terra considerabile.[32] Lissa non ha che due Terre spopolate: l'una, che da il nome all' isola, e Comisa. Curzola ha una piccola città, che porta il nome dell'isola, ormai mezzo disabitata, che Blatta villaggio situato in mezzo a una feconda campagna attrae la maggior copia degli abitanti. Nelle altre isolette pochissime terre, e alquanti vilaggj si trovano.

Io serberò sempre questa divisione in tre quasi provincie comprese sotto il general nome di Dalmazia, perchè v'ha tra esse tanta varietà, che deesi a schivare ogni confusione, e mala intelligenza, aversene, gran cura di mantenerla. Intanto entro a parlare del governo della Dalmazia Veneta.

§ I. *Del governo della Dalmazia veneta*

Io non ragiono sui modi, sul tempo, ne sui mezzi, onde questa Provincia entrò sotto il Dominio Veneto. È cosa da trattarsi a parte e ne ho alquante esservazioni distese, che forse ad altro tempo ed in altra migliore circostanza potrò a dovere illustrare e offerire al servizio di S. M. Imperiale. Io intanto distinguo quattro generi di governo in questa Provincia, onde più chiarmente spiegarmi, cioè l'Ecclesiastico, il Civile, il Militare, il Nazionale.

[30] Clissa = Klis.

[31] Pisac kaže, da se misli, da je tadanji Hvar stari Pharos. Danas je većina pisaca mišljenja, da je stari Pharos današnji Starigrad.

[32] Gelsa = Jelsa; S. Giorgio = Sućuraj; Citta vecchia = Starigrad.

§ 1.

Del governo ecclesiastico

Quanto al primo non vi è altra distinzione a fare. Esso comprende due Arcivescovi, che sono quello di Spalato, che è ancora Primate della Dalmazia,[33] e quello di Zara, che ne tempi andati si sottrasse all' Ubidienza di questo e amò sottomettersi al Patriarca di Venezia[34] insieme coi suoi Suffragani, e il Patriarca anch' esso per tal motivo intitolosi Primate della Dalmazia.[35] A Veneziani che allora cercavano di rassodarsi in questa Provincia formentarono i moti del Prelato di Zara che al dominio spirituale speravano con ciò di più fortemente commettere il temporale, e in Roma trovavano felici le circostanze, onde adempiere il loro disegno. Sette sono i vescovati compresi nella provincia, cinque sul litorale, e due nell' Isole. I primi sono Nonna, Sebenico, Scardona, Traù e Macarska, i secondi Lesina e Curzola. Non reputo alla Dalmazia spettanti gli altri tre dell' Isole di Veggia, d'Arbe e d'Ossaro, perchè a propriamente parlare esse non appartongono alla provincia della quale parliamo. Tutti questi prelati nei tempi scorsi godevano grandi entrate, ma caduta in mano ai Turchi la maggior parte della Dalmazia furono spogliati delle pingui rendite, onde godevano, ne il Principe Veneto nel racquistare[36] quel tratto volle più sentirgli parlare del diritto di postliminio, e a suo talento ne dispose come di cose pervenutegli per diritto di Guerra. Quindi i Vescovi di Dalmazia sono assai limitati, e si reputa il più ricco quello di Lesina, che conta

[33] Splitski je nadbiskup u ovo doba bio »primas« Dalmacije samo po rangu, ali njemu nije bio sufragan zadarski nadbiskup.

[34] Pitanjem osnutka zadarske nadbiskupije, a napose njenim podvrgavanjem pod patrijarha u Aquileji pozabavio se Šišić u svojoj raspravi »Zadar i Venecija«. Nije točno, što pisac ovdje navodi, da se Zadarski nadbiskup podložio »Patrijarhu u Veneciji«, nego treba biti »patrijarhu u Gradu« (Grado). Bilo je to god. 1154., kad je papa Anastazije IV., uslijed intervencije Venecije, podigao zadarskog biskupa na čast nadbiskupa i podčinio mu biskupije: hvarsku, rapsku, osorsku i krčku, a onda je slijedeće godine papa Hadrijan IV. podložio zadarskog nadbiskupa gradskom patrijarhu. Gradski patrijarh se tek u XV. stoljeću preselio u Veneciju, i tek je tada gradski patrijarhat pretvoren u onaj grada Venecije. Tada je, poslije smrti patrijarhe Domenica Michiela, god. 1451. mletačka vlada zatražila od pape Nikole V., da se patrijarška stolica, koja je do tada bila u Gradu prenese u Castello, gdje se nalazila biskupska. To je papa i učinio.

[35] Primas Dalmatiae zadržao je zadarski nadbiskup i dalje, i pod mletačkom vladavinom, i pod onom ugarsko-hrvatskih kraljeva.

[36] Nije ovo točno, jer Venecija nije ove krajeve »ponovo stekla«, jer ih ona prije nije ni imala, osim maloga dijela oko gradova. Ona je ove krajeve, koje su Turci u početku XVI. st. oduzeli raznim hrvatskim velikašima, dakle dio Hrvatske Velebitu na jugu, dobila djelomično poslije Kandijskog rata (1645.–1669.) u miru 6. IX. 1669., a djelomično poslije Morejskog rata (1684.–1699.) u miru u Karlovcima 26. I. 1699., i konačno poslije mletačko–turskog rata god. 1714.–1718., u miru u Požarevcu 21. VII. 1718. Ovim posljednjim mirom proširila je Venecija svoj teritorij, koji je bio prije 1645. god. skučen na gotovo samo primorsku liniju do Žrnovnice, na liniju, koja danas dijeli Dalmaciju od Bosne.

mille Zecchini di rendita. Il Primate[37] appena passa i cinquecento. L' Arcivescovo di Zara li passa, quelli di Traù e Sebenico arrivano a soicento Scardona circa cinquecento. Nonna e Macarska (Fol. 3. r.) sono di nomina Reggia, e dopo quasi due secoli che furono privi di Vescovo furono rinovati verso la fine del passato secolo, e terminata la guerra de 1680[38] colla gloriosa Pace di Passarovitz[39] ed il governo avendo a essi assegnate l'entrate congrue al mantenimento sulle terre conquistate ne conseguì ancora i diritti di Juspatronato, e in conseguenza la nomina. La diocesi dell'Arcivescovo di Spalato stendevasi una volta fino al Savo, e le rendite così abbondanti, che viveva con troppo lusso Secolaresco, e ne esistono ancora le lettere di ripressione per tal disordine indirizategli dal Romano Pontefice. Ora certamente non siamo nel caso di veder rinnovato ne l'esempio del disordine ne il motivo della correzione e per la tenuità d'entrata e per la esemplare moderazione del vivente Arcivescovo Primate,[40] e al più i poveri hanno a lagnarsene, intorno ai quali versa a piene mani quanto gli può avanzare all'onesto suo sostentamento. Nel'interiore sogetto a Veneti una volta v'era vescovo a Knin; ma caduta questa piazza sotto il giugo turchesco, non potè più risedervi il suo prelato, a nella conquista fatta da Veneziani fù dichiarato amministratore di esso il Vescovo di Sebenico, nella cui diocesi fù incorporato questo Distretto. I vescovi di Dalmazia come d'ordinario nello stato Veneto, godono mostre di rispetto da publici Rappresentanti; ma devono nell' operare procedere con molta prudenza, perchè il governo è troppo geloso della sua autorità, e se i delinquenti godono la protezione di qualche nobile veneto potente, con molta difficoltà può ottenersene l'emendazione. Dal tribunale Ecclesiastico appellano al Laico, e d'ordinario quello vien condannato, e assoluto il Reo; però con molta cautela si diriggono, e se preme l'affare, prima se l'intendono col Tribunale Laico, per non averne disdoro, e amarezza. Il Clero merita diversi riguardi secondo la diversità del suo Stato. Tanto il Regolare, che il Secolare vi è in poco numero, e d'ordinario piutosto povero. Poche Religioni, e pochi Conventi di Frati si contano.[41] I Conventuali del Terz'

[37] Primas. Ovdje se misli na splitskog nadbiskupa.

[38] Ovo je netočno s dva razloga: a) Mletačko-turski rat nije započeo god. 1680.. nego god. 1684. poslije mnogo ustručavanja od strane Venecije da pristupi Svetoj Ligi. Sve i kad bi se uzelo da je to rat »osamdesetih godina« XVIII. stoljeća, ne bi to stajalo, jer je on potrajao i u desetom desetljeću, za Veneciju još duže nego u devetom, sve do god. 1699.

[39] Ovaj rat nije svršio mirom u Požarevcu, nego mirom u Sremskim Karlovcima god. 1699. Zatim je između Venecije i Turske vladao mir sve do god. 1714., dakle 16 godina, da onda dođe do novoga rata, koji je svršio mirom u Požarevcu god. 1718.

[40] Ivan Luka Garanjin.

[41] Za njegovo naziranje bilo je malo redovnika i malo samostana, dok ih je zapravo bilo još uvijek, prema broju stanovništva dalmatinskih gradova i većih mjesta mnogo u tim gradovima i mjestima. Njih nije bilo mnogo izvan tih gradova i mjesta, u malim selima, ili daleko od naseljenijih mjesta. Nije nikako bilo malo samostana u Splitu, koji je tada na 8.000 stanovnika imao tri samostana raznih franjevaca, samostan Dominikanaca, tri ženska samostana, ili u Hvaru, gdje je na 1,200 stanovnika

Ordine di S. Francesco vi hanno alcuni Conventi, e tutti gl' Individui appena sopra a sessanta. I Domenicani contano una Provincia di sette o otto Conventi, tutti scarsi di sogetti; e alquanti ne hanno già abbandonato, come quello di Torcola,[42] e l'altro di S. Croce di Bua. Gli Agostini hanno una Provincia affatto languente, non oltrepassando in tutti il numero di dodici.[43] Più estesi, più numerosi, e più potenti vi sono i Minori osservanti volgarmente chiamati Zoccolanti.[44] Numerano due provincie, l'una detta del Santissimo Redentore, e comprende qualche convento del Litorale, tutti i Mediterranei e tre conventi, se, non erro, nella Bossina. I restanti dell' Isole, e delle Città di Marina formano una Provincia da se. I Cappuccini non tengono in Dalmazia che due ospizij, l'uno a Zara, a Spalato l'altro, e assistono gli ammalati della milizia. Tutti insieme i Regolari della Dalmazia, eccettuatine i Zoccolanti non meritano alcuna riflessione, quanto al Governo Ecclesiastico, per la estrema decadenza in che si trovano. Scarsi così di numero e avuta inoltre prohibizione di non più accettare nuovi soggetti, secondo i decreti del Senato,[45] non possono sussistere, che pochi anni ancora, e la Provincia rimarrà allora interamente priva d'ogni ordine regolare. La cosa va altrimenti per i Padri Osservanti. Essi furono lo

bilo: 5 samostana (franjevački, dominikanski, augustinski, benediktinski i kaluđerski). Slično je bilo u Zadru, Šibeniku, Rabu, Korčuli i Trogiru.

[42] Torcola = Šćedro, mali otok na jugu otoka Hvara. Ovaj dominikanski samostan na otoku Šćedru, čiji su ostaci lijepe crkve i samostan još prilično dobro sačuvani, spominje god. 1525. Vinko Pribojević u svom govoru, štampanom u Veneciji god. 1532., pod naslovom »De origine successibusque Slavorum«. Izdao sa komentarom G. Novak, Zagreb 1950. Jug. Akad. Hrvatski Latinisti. Prev. V. Gortan.

[43] Augustinci, s početka pustinjaci, god. 1256. uređeni kao red, 1567. proglašeni za prosjački red, bili su u Dalmaciij uvijek malobrojni. Međutim na samom otoku Hvaru bila su 4 augustinska samostana: u Hvaru, Jelsi, Sućurju i u spilji Sv. Nedilje. (G. Novak, Hvar, Beograd 1924., str. 147).

[44] Zoccolanti = oni, koji nose cokule, Mala Braća sv. Franje. U Dalmaciji su imali dvije provincije: Presvetog Otkupitelia i Svetog Jerolima. Prva je imala svoje samostane na dalmatinskom kopnu između Zrmanje i Neretve, njih deset: u Zaostrogu, u Zivogošću, u Omišu, u Splitu, na Dobrom, u Sinju, u Kninu, u Šibeniku, u Visovcu i u Karinu. Na otocima pripadala su joj dva samostana, u Sućurju na otoku Hvaru i u Vrh Braća u današnjem Sumartinu. (Stipan Zlatović, Franovci države presvetog odkupitelja i hrvatski puk u Dalmaciji, Zagreb 1888.). Ova je provincija bila od velike važnosti zbog utjecaja njenih članova, koji su bili župnici u dalmatinskoj Zagori, i to u stotinu i šest župa.

Druga provincija, ona sv. Jerolima imala je svoje samostane ponajviše u primorskim gradovima i na otocima.

[45] 10. i 20. septembra 1767. zaključio je mletački Senat da se broj redovnika i samostana ima reducirati, i to broj samostana na svega 179 u cijeloj državi, a broj redovnika, kojih je tada bilo 5798 na 3270. 20. novembra iste godine riješilo je mletačko vijeće »nad samostanima« (sopra monasteri), da se zasada ima obustaviti svako oblačenje u fratarske haljine bilo koga, i da samostani ne smiju primati u svoje domove strane redovnike. Ovim je bio zadan težak udarac svim samostanima u državi. U Dalmaciji su se drugi ćutke priklonili, ali nisu to učinili franjevci provincije Presvetog Otkupitelja, kojih je bilo u januaru 1768. god. 365, od kojih 241 u 12 samostana, na župama 94, na studijama u Italiji i Ugarskoj 24, i nešto na drugim službama, i započeše sa dokazivanjem kako su oni potrebni na župama, ističući pri tom i svoje zasluge za državu. Naš je izvjestitelj bio u Dalmaciji upravo u ovo vrijeme.

stromento forse il più efficace per ridurre la Morlacchia sotto il dominio Veneto. Questi religiosi avevano Conventi *(Fol. 3. v.)* e parocchie in essa, quando ancora era soggeta al dominio turco. Non cessarono pero di ragguagliare i Veneti dello stato attuale de'loro nemici, e di animar secretamente i loro Parocchiani Cattolici a pigliar l'armi alla prima favorevole occasione. Doppo la sconfitta sofferta sotto Vienna da Turchi e le reiterate perdite in Ungheria negli anni seguenti i Turchi divennero tanto deboli nella Morlacchia, che i popoli cattolici giudicarono opportuna l'occasione di scuotere il giogo e accesi dalle speranze di miglior governo, e di maggiore libertà infiamati da Religiosi lori Direttori, sostenuti da alquante truppe Venete, misero a fil di spada quei Turchi che rimanevano, e gl'altri pocchi furono cacciati nella Bossina e in tal modo la provincia fù ridotta alla Veneta soggezione. Che se le truppe Venete fossero state sole non avrebbero ardito muoversi, non potendo le loro forze superare la resistenza dei Turchi, e la difficoltà dei passi in un paese montuoso e senza strade. Quindi la Repubblica premiò largamente i Zoccolanti ampliando sotto l'ombra della Religiosa pietà i loro Conventi, assegnando loro le Parocchie di pressochè tutta la Morlacchia, donando terreni al commodo loro sostentamento e impetrando con raro esempio da Roma la facoltà di possedere beni stabili a Minori Osservanti, che professano la rigida povertà di S. Francesco. Tanti premii, e tante mostre di confidenza li ha sempre animati a meglio meritar la protezione del governo,[46] e tuttora quei religiosi, che stanziano in Bossina non mancano di inviare segretamente le più minute relazioni di quanto può occorere nella Bossina, che possano sospettare che sien per essere gradite ala Repubblica, o a suoi Ministri. Egualmente poi sonosi essi contenuti coi Morlacchi già assogettati, adoperandosi con gran zelo a mantenere questi popoli in una divozione umilissima al Dominio Veneto, e non ostante i gravami, che dee soffrirne da'Ministri infedeli ne toleri in buona pace il peso. Ma la protezione così speciale del Governo per questi Religiosi li ha resi alquanto indocili, e indipendenti da Vescovi rispettivi, e ne sono insorte per tal motivo gravi altercazioni. Il Veneto Governo li sostenne per lo più ad onta dei diritti di Vescovi, che di mala voglia cedono, veggendosi attacare talvolta con aperta resistenza nelle loro ordinazioni. Sonovi dei disordini non pochi in tal genere e il zelo de' Pastori non può sradicarli, finchè i Fratti sentano, che il Sovrano li sostiene meno ampiamente.

[46] Pisac nije bio upućen u raspoloženje svih franjevaca prema mletačkoj vladavini. On očito nije doznao ništa o franjevcu Filipu Grabovcu (r. 1695. u. 1750.), niti mu je došla do ruku njegova knjiga »Cvit razgovora naroda i jezika iliričkoga aliti rvackoga«, koja je štampana u Veneciji g. 1747. Da mu je ona došla u ruke, bio bi on vidio kako su tada neki dalmatinski franjevci drugačije mislili o svojoj Dalmaciji, koju »svaka rđa gazi« i da će biti još i gore, i kako država Hrvate gura u borbu protiv neprijatelja, a nikako ih ne nagrađuje. On nije doznao ni to, da je Grabovac bio zbog tih pjesama uhapšen od mletačke vlasti i bačen u tamnicu, u »piombe« duždeve palače, a kad je iz nje pušten star i iscrpljen, bio interniran u samostan »Santo Spirito« na lagunama kraj Venecije, gdje je i umro. (G. Novak, Prošlost Dalmacije II. str. 258).

Dove manca la ragione sanno far uso del danaro, e siccome tutte le informazioni devono fare a Zara, trovano spesso la strada d'averle favorevoli ad onta del diritto e della ragione. Giunsero i provinciali di quest' ordine a così sottrarsi al dominio dei Vescovi, che in alcune diocesi mettevano, e toglievano a lor senno i Parocchi senza farne parola a rispettivi Prelati, i quali altamente reclamavano d'una infrazione sì manifesta e sì solenne del loro pastorale diritto. Furono peraltro ridotti ben tosto a dovere, ma v'è pero sempre da quistionare, che sotto l'ombra de' Privilegi de' Regolari, e della segreta protezione del Governo, che ha per massima, che nel suo stato niuna protesta s'erga alcun poco a confronto della Sovrana, trovano sempre nuovi mezzi per dilatare via meglio il preteso loro potere. Ma oggidi anche il Principe non sembra più usare con loro con quella benignità di prima. I regolamenti Sovrani sopra tutti gli ordini Regolari emanati, non ha molt' anni, a Venezia rompono le misure prese *(fol. 4. r.)* da Padri osservanti in Morlacchia. Non pottendo più in avvenire ammettere alcuno nell'ordine,[47] non possono neppure fornire soggetti richiesti da si gran numero di Parrochie alla loro cura affidate. Intanto i Vescovi le provvedono di Preti. Quindi mossero ogni pietra per ottenere l'eccezione dalla Legge, ma pende tuttavia indecisa la loro causa in Senato. Questa freddezza conosciuta nel Governo anima i Vescovi a rientrare nei loro diritti, e i Regolari si disanimano a mantener ardente quel zelo pei Veneziani, ond'erano in avanti compresi, e alla mancanza di questo stimolo, all' aumento delle vessazioni sofferte dai Veneti Ufiziali ha resi i Morlacchi assai meno infiamati pe' Veneziani, che non erano dianzi. Parocchi regolari stanno ben alloggiati, e vivono molto commodamente. Hanno dal Principe assegnata certa quantità di terreno per loro sostentamento, hanno le cerelle, hano gl'incerti dell' impiego, hanno i regali, che sanno procurarsi frequenti da un popolo quanto religioso altretanto liberale, e con piccoli presenti di cose sacre ne sanno carpire, Buoi, Agnelli, Galline, Danaro, e quant' altro può arrichirli impoverendo questa misera nazione. Ma la ruvvidezza dell' abito, un esterno Religioso, un carattere imponente, una prevenzione favorevole tutto rende possibile, preso d'un popolo educato sempre con una profonda riverenza all' ordine Regolare. Questa favorevole prevenzione, e questo ascendente, che tengono sugli animi dei Parrochiani rende alla nazione soffribili certi difetti, che altrimenti non lascierebbero impuniti; e i Vescovi troppo lontani non possono averne le più pronte informazioni. Tanto è poi vero, che i Parocchi abbondano di beni temporali, che ognuno d'essi è tassato dal Convento di cui è figliuolo, d'una certa somma di danaro, che dee contribuire al mantenimento dei Religiosi Fratelli. Il che aggiunto alle entrate fisse, alle cerelle, alle limosine, che sanno far fruttare, e che mantengono con somma cura rende loro la vita religiosa molto aggiata, e commoda. A tutto questo devesi aggi-

[47] Rješenje Senata iz 1667. god. nešto je modificirano dekretom istog senata od 7. septembra 1768. god.

ungere, che ancora tutti gli altri ordini Regolari delle Marine cacciansi ad accattare per le montagne, e spogliano miseramente il povero Morlacco di buona parte delle sue sostanze, e il disordine è tale in questo genere, che meriterebbe un pronto riparo. Ma i Vescovi, che, anche per altri disordini avvenuti in tali circostanze, lo cercano di vero cuore, non possono ottenere, quanto bramano, e il popolo riputerebbe sacrilegio reclamare, o negare di dar loro, quanto dee servire al sostentamento delle numerose loro famiglie. Gl'inconvenienti qui descritti non devono portare a giudicare, che tutti sieno i Parocchi d'un istesso tenore: ve n'ha di quelli, che sanno il loro dovere, e lo praticano, e sono l'edificazione de veri Fedeli. La dottrina e lo studio non ha fatto gran progressi negl'ordini regolari in Dalmazia. La Provincia Mediterranea dei P. P. Osservanti non mostra molto bon gusto ne disposizione alcuna ad averne per le scienze più necessarie e per la più colta letteratura.[48] È forse l'unico angolo del mondò, in cui si sostengono ancora pubblicamente nella Filosofia tutte le più assurde dottrine del Peripato. Conviene essere molto cauto a dividerle, perche si passa facilmente dalle opinioni filosofiche alla Religione; e disperano poter divenire a un tempo buoni Filosofi e veri Cattolici. Quanto al popolo, gli basta ogni cosa, che appena i più dotti fra esso san leggere. Alle marine, dove vi è più coltura, vi è qualche maggior dottrina; ma i Religiosi amano piutosto di ricrearsi, che di studiare, non avendo stimoli a sperare gran vantaggi dalle loro fatiche. Quindi gl'individui *(fol. 4. v.)* godono molta libertà; ne è maraviglia, che in si poco numero si raffreddi il fervore religioso.

Il clero secolare altresì non è molto dato agli studij. La povertà delle famiglie appena soffre, che alcuna mandi i proprij figliuoli a studiare in Italia. Quelli che restano nella Provincia appena trovano qualche buona educazione nel Seminario di Spalato, dove il vivente Arcivescovo[49] con qualche zelo s'andopera, perchè la gioventù vi sia allevata decentemente nella Pietà e nelle lettere. Altra scuola pubblica non v'è in tutta la Dalmazia. Per la gioventù Illyrica v'è un seminario in Loreto[50] ed un altro pure in Roma,[51] che fa poco onore al governo, che debbonsi i Cherici portare fuori di stato per trovare una conveniente educazione.

[48] Pisac je vrlo slabo upućen u književni rad franjevaca u Dalmaciji. On ne pozna ni Grabovca, a ni Kačića, čiji je »Razgovor Ugodni naroda slovinskoga« štampan u Veneciji još god. 1756. i 1759. Obojica su bili članovi upravo ovih franjevaca, o kojima ovdje pisac govori da nemaju nikakvo raspoloženje za nauku i bolju literaturu.

[49] Ivan Luka Garanjin.

[50] Zavod u Loretu, osnovan je od pape Grgura XIII., koji mu je osigurao egzistenciju sa 3000 škuda na godinu od prihoda »svete Loretanske kuće«. Tim su zavodom upravljali Isusovci, a primao je 36 mladića iz svih krajeva južnih Slavena. Mladići su se odgajali za buduće svećenike u južnoslavenskim zemljama. Zatvoren od pape Klementa VIII. bio je ovaj zavod ponovo otvoren god. 1634.

[51] Kad je papa Klement VIII. zatvorio zavod u Loretu, odredio je, da se 12 mladića iz južnoslavenskih krajeva stipendira i odgaja u Klementinskom zavodu u Rimu, kojim je upravljala kongregacija Somaska. U ponovo otvoren zavod u Loretu 1634. g., preselilo se tamo 13 Dalmatinaca i nastavilo nauke započete u Klementinskom zavodu u Rimu.

Per altro vi ha due seminarii per'chierici Morlacchi nella Provincia, l'uno a Zara,[52] ad Almissa[53] l'altro. È questi son tutti i provedimenti presi per l'educazione della gioventù, ne' quali il Sovrano non è concorso mai, neppure con una protezione più zelante che per altro non isconcentrerebbe punto nulla lo Stato Economico delle sue finanze. Quelli tra giovani che vanno ad istudiare a Padova trovano ricovero nel collegio di San Marco, che la pubblica autorità volle aperto ancora a' Dalmatini. Per alletarvi viappiù loro ha concessi tutti i Privilegj degli Oltremarini. Ma essi oltreche lontani dall' occhio e dalle cure paterne, troppo presto s' abbandonano alla libertà scostumata del paese, poco ancora profittano negli studj, che rare volte s' accoppiano amore a piaceri, e applicazione alla fatica. Ne i professori usano gran cura di frequentemente istruirli in publico, e meno d'ammaestrarli in privato. Quindi anche il clero secolare non abbonda assai d'uomini dotti e zelanti. Perciò il paese non presenta quell'ordine nella Religione e quel decoro ne' suoi Ministri, che ne rende sempre più adorabile la Maestà. I capitoli delle catedrali sono quasi sempre in lite co'prelati e finita una ne fanno tosto nascere qualch' altra, e tutto finisce col danno comune perocchè oltre lo scandalo ai laici, ne soffrono dispendij considerabili, che portano grosse somme a Vinegia dove pubblicamente si trattano queste contese degli Ecclesiastici inanzi a Magistrati Laici. È strana cosa e aciò non richiedevasi meno d'una mansuetudine eroica, che il presente primate e arcivescovo di Spalato non abbia mai dato campo ad alcuna lite, tenendosene esso sempre mai lontano, benchè assai volte datagliene occasione. Il suo capitolo era un secolo e mezzo che non aveva mai cessato di litigare apertamente col suo Pastore. Non potendo con altro sfogare lo spirito di contesa che lo anima si è rivolto a contendere co'Preti subalterni della Cattedrale, e appena bastano a mantenere tai contese le tenui entrate dei proventi corali. Tanto è vero che trovansi eziandio delle passioni più forti del privato interesse.

§ II. *Del Governo Civile*

La Dalmazia è governata da un Capo, che viene fregiato di molti speciosi titoli, ma che comunemete viene disegnato col più vero, di Provveditor Generale di Dalmazia[54] e Albania.[55] Questa carica è una delle più

[52] Nadbiskup Vinko Zmajević započeo je graditi u Zadru sjemenište za odgoj budućih svećenika glagoljaša. On je i otvorio jednu pripravnu školu s hrvatskim nastavnim jezikom. Samo sjemenište otvorio je Zmajevićev nasljednik zadarski nadbiskup Karaman.

[53] Sjemenište u Priku kraj Omiša osnovao je splitski nadbiskup Bizza god. 1750. za odgoj glagoljaškog svećenstva u svojoj biskupiji.

[54] Generalni providur nosi uvijek naslov »Provveditor general di Dalmazia e Albania«, ili »ed Albania«, ili pak »et Albania«. Pod Dalmacijom razumijeva se uvijek mletački posjed na sjeveru Neretve, a kasnije i onaj mali trak zemljišta na južnoj obali Neretve do turske granice. Kako se mijenjala veličina teritorija, koji je Veneciji pripadao, tako se i ime Dalmacija suzivalo ili širilo. Amo su pripadali uvijek

cospicue, che dispensa la Repubblica, e però è sempre affidata ad un Senatore, che abbia la sua *(Fol. 5. r.)* discendenza da una di quelle, che chiamansi famiglie vecchie, perchè queste stimansi più attaccate, e più zelanti pel Governo. D'ordinario ancora si sceglie uno che abbia fatto la sua carriera negl'impieghi dell' Armata navale: ma questo non è sempre osservato. Anni sono per le tante querele, inviate dalla nazione a Venezia, fu sospesa questa carica, e invece furono spediti tre Senatori con incarico d'esaminare lo Stato della Dalmazia, e portavano il titolo d'Inquisitori.[56] I disordini rimasero, come prima, e il pubblico fu più aggravato di spese. Dal Provveditore Generale dipendono tutti gli altri Governi, e Magistrati della Provincia; che i rispettivi Governatori particolari ricevono da Lui per l'ordinario gli ordini pubblici; gli ufiziali anche dello Stato maggiore devono ubbidirgli così per le truppe Italiane, come per le Nazionali regolate, o milizie. Gli emolumenti, che ricava dalla sua carica sono asai abbondanti, e in tre anni che dura il suo Governo, si calcola che possa avvantaggiarsi, senza straodinarie estorsioni, di circa trenta milla Zecchini.[57] Il Pubblico gli assegna certo salario; ma quello appena basterebbe a mantenersi con decoro: ma passando per le sue mani tutte le spese, e le entrate della Provincia sa accrescere quelle, e scemar queste in maniera da trarne molti guadagni. Inoltre tutti i particolari Governatori, i Collonelli delle Kraine, i particolari tutti desiderando, com' è naturale, d'averlo favorevole, e ben affetto perchè informa in ogni vertenza il Governo a Venezia, e lui per ordinario rimette la decisione degli affari della Provincia, di molte cariche a dispensare, molte cause a rivedere; può quindi assaissimo influire sul vantaggio, o sul danno de'particolari, e perciò cerca ognuno di conciliarselo. Oltre il potere gode ancora di sommi onori, e nelle pubbliche funzioni porta la *Ducalina* cosi volgarmente nominata quella Robba, e quegli ornamenti, onde comparisce vestito, somigliante all' abito Ducale dei Dogi di Venezia. Nel porto di Zara ha sempre in pronto due Galere, e alcuni Legni armati a suo comando per servirsene a talento. Una volta aveva più ampio potere; ma l'abuso fattone da parecchi ha prodotto, che il Senato ristringesse una autorità forse troppo illimitata in una Repubblica per un Privato. Ora non può neppure con-

i otoci, uključujući Korčulu na jugu. Taj se teritorij redovito službeno dijelio u »acquisto vecchio«, (teritorij staro stečen), »acquisto nuovo« (teritorij novostečeni) i »acquisto nuovissimo« (najnovije stečeni teritorij).

[55] Albania Veneta je današnje Crnogorsko Primorje, osim Ulcinja.

[56] Zabrinuto teškim ekonomskim stanjem tadanje Dalmacije, a upozoreno na to od nekoliko svojih dobronamjernih članova Mletačko je Veliko vijeće izabralo god. 1747. tri svoja člana da pođu u Dalmaciju i ispitaju tamošnje stanje. God. 1748. pošli su izabrani sindici u Dalmaciju.

[57] Zecchino = zlatni mletački novac. On je bio norma za vrijednost mletačkog novca, uvijek jednak po svojoj čistoći zlata i po svojoj težini. On je prvi put ušao u promet god. 1284. i ostao stalno do kraja republike god. 1797. Kad se pojavio vrijedilo je dvije lire (libre), a njegova je vrijednost uvijek rasla, pa je god. 1400. vrijedio 4,18 lira, a 1450. 6,4, god. 1500. vrijedio je 6,14 lira, da god. 1718. naraste na 22 lire. Tu je vrijednost on imao sve do pada republike.

dannare a morte, se prima non mandi il processo a Venezia per esservi riveduto. Questo ha fatto, che i guadagni per questo Capo scemassero; ma cercarono in altri di ricompensarsi ampiamente. Uno degli ultimi Generali arrivò a tale avidità per accumulare danaro, che vendeva apertamente il pubblico biscotto, assegnato a marinari, le Gomene, le ancore, e quant' altro vi era ne'magazzeni del Principe, e non restandogli altro prima di partire derubbò il Palazzo del Generalato scassati fino i Vetri, e trasportatone il Piombo. Se tanto usò col Principe istesso, che non avrà fatto co'sudditi? Chi ha gran Parentele in Venezia, e ristringe la propria ingordigia a non impegnare il Governo con qualche Potenza temuta, va esente da ogni gastigo, comme lo fu questo, e godette in pace finchè visse le rapite richezze. Ogni Capitano, ed ogni Parone di Barca deve portarsi al Generale, mostrargli i suoi ricapiti, e istruirlo se niente vi avesse, che arrevitasse la sua attenzione. Ha tribunale in Zara, al quale si appella dalle sentenze de' privati Rappresentanti, e uscendo in pubblico è sempre corteggiato da tutta l'Ufizialità in gala. Ha corpo di guardia al Palagio, e un distaccamento di Cavalleria. Ha un Segretario di Stato, che dee ancora invigilare sulle Cause si Criminali, che Civili, e volgarmente vien nominato Primario. Il presente Generale signor Jacopo *(Fol. 5. v.)* Gradenigo è personaggio egualmente attivo, che amante della Giustizia. Sotto di lui non sonosi vedute in Zara certe avarie Turchesche praticate da qualche suo Antecessore. Egli vorebbe fare assai, e forse troppo; perocchè in tal maniera eseguisce pochissimo. Nel primo anno fu quasi sempre impegnato ad esaminare lo Stato dei confini dalla parte del Canale della Morlacca, affare raccomandatogli caldamente dal Governo, e nel quale fu diretto dal Signor Stratico, a cui fu affidato l'impiego di Commissario ai Confini. Il suo fine era di ridurre le cose al pristino stato, e vi si adoperò con ogni impegno. Il suo Antecessore nel Governo generale della Dalmazia Signor Jacopo Riva ebbe a soffrire assai da Venezia perchè non mostrò certo ardore in questo frangente, quale avrebbe desiderato il Governo. Fu trattato in Senato di farlo arrestare e condurlo prigione in ferri; ma poco prima per i lamenti della Porta essendosi dovuto incarcerare il Provveditore di Corfu[58] Quirini, sembrò alla Sapienza di quel Consesso troppo disdicevole, che in meno d'un anno i due principali Ministri dell' Auttorità pubblica meritassero di essere così rigorosamente trattati, non potendo non ricadere qualche rimprovero in chi aveva eletti istromenti si poco atti a soddisfare le saggie viste del Governo. Tutto però il suo sdegno ricadde sopra certo Signor Gorisio attuale Primario del Generalato di Zara, e dilettissimo al Provveditore Generale, e fu questi obbligato ad intimargli la sentenza, e farlo arrestare con amarezza indicibile del suo cuore. Questo sfortunato Ministro geme ancora dopo quasi tre anni nelle carceri segrete di Venezia, e il suo principale ebbe a soffrire reiterate severe riprensioni dal Governo. D'ogni male fu incolpato il Co-

[58] Corfù = Krf, bio je od god. 1386. pa sve do pada republike stalno u mletačkoj vlasti.

lonnello di Zara signor Luzzich, che segretamente informando gl'Inquisitori di Stato aveva con veri colori dipinto il Primario egualmente, che il Provveditore. Da tale esempio eccitato il Signor Gradenigo s'adoperò con somma premura ad acquetare le insorte turbolenze ai confini, e delle moltissime cose, che aveva progettate, appena la menoma parte ne ha eseguita. Egli è d'un indole assai infiamabile, e, chi è pronto a prevenirlo, facilmente ottiene ragione. Ben è vero, che se poscia viene illuminato del suo fatto, anche pubblicamente lo disdice, e rende la meritata Giustizia, ma non pertanto molti disordini sono avvenuti, perchè molti cercano di soprenderlo, e abusano del suo carattere a coprire il delitto, e opprimere l'innocente. Ama assai l' Antiquaria, ed ha una nobile raccolta di Medaglie accresciuta da quella del fu Vescovo di Ceneda suo Fratello. Anzi molti Dalmatini, che tengono raccolte alquante Medaglie avevano difficoltà a mostrarmele, perchè risaputosi dal Generale, che tenessero qualche cosa di conto, o per amore, o colla forza gliela dovrebbero cedere o per niente, o per meno assai di quello, che valesse. Lo studio però nol distrae mai tanto, che trascuri i pubblici affari, a' quali si applica *(Fol. 6. r.)* con molta cura. Se non avesse avuto assoluto comando di trattare col Ministro Austriaco per i confini disputati, forse non vi si sarebbe portato in persona, che pretendeva non doverlo trattare come eguale di rango, godendo esso d'una carica equivalente a quella d'un Vicere. Nel viaggiare riempie di maraviglia quelli del suo seguito, che accostumati alle delicattezze della Dominante, o di Zara, non sanno soffrire un poco di Sole, o gl'incommodi d'una Tavola meno ricercata, e copiosa. Ma loro malgrado deono sostenere parecchie ore a Cavallo e sfamarsi con quanto può dare il Paese, êd esser paghi di trovare il sonno anche sopra d'un letto non ammorbidito dalle piume, ne riccamente fregiato da più molli, e soffici ornamenti. I Governatori subalterni hanno diverso titolo secondo il diverso carattere, che sostengono, e secondo la diversità del luogo, in cui esercitano il Governo. Quelli, che non hanno Fortezze, alla loro cura commesse, ma solo amministrano la Giustizia hanno il titolo di *Conte*, che amano d'affezionarsi il popolo con questo; giacchè anticamente tale era il titolo de' Governatori delle Città, e il costume medesimo è in vigore nella Repubblica di Ragusi. I Governatori delle Fortezze chiamansi *Provveditori*, gli altri che pressiedono alle Finanze *Camerlenghi*. V' ha però qualche Città fortificata, che porta al suo Governatore il doppio titolo di – *Conte e Provveditore* – Questi Governi sono tutti sostenuti da Gentiluomini Veneti. La Reppublica a proprio disgravio, a buona educazione nel Governo a saggia Economia pensò, che a tanti Nobili caduti in povertà, si poteva trovare pane decoroso in questi Governi, dove al tempo medesimo apprendendo l'arte di ben amministrare la Giustizia, e di vegliare alla pubblica tranquilità, e alla commune sicurezza, sarebbe abbastanza provveduto al suo decoro di non vedere alcun Membro del Corpo Sovrano accattare vilmente onde vivere da'suoi sudditi, e di buon ora applicati al Governo vi imparassero i modi più acconcj per

ben diriggerlo. Ma nei Governi Umani i principj sono d'ordinario plausibili, le speranze assai lusinghiere, i regolamenti esattamente osservati, e poi per la malizia, o per la fragilità dell' Uomo vannosi a poco a poco corrompendo, e rovina ogni miglior sistema, che degenera, e peggiora ognora più. Così appunto è avvenuto nel Governo Veneto, singolarmente in Paesi lontani dall' occhio provvido de'più astennati, e incorrotti Magistrati. I poveri Gentiluomini collocati in questi Governi, privi d'educazione, perchè mancanti de'modi, onde procurargliela; spesso divorati dai debiti contratti per altro, più per il vizio, che per bisogno, cercano ne'sudditi, loro commessi le risorse all'Economia sconcertata, e alle loro passioni a un tempo istesso. Il salario, aggiuntivi gli incerti, che il costume ha già giustificati, sarebbero bastanti a mantenerli decorosamente secondo il loro rango: ma avendo altre spese a soddisfare, conviene dar mano a mezzi più sordidi, e più ingiusti, che ricadendo per lo più sul suddito, non può non fremere a vedersi spogliato a un tempo *(Fol. 6. v.)* e della Giustizia, che ricerca, e de Beni, che posiede. Anche il Principe ne soffre danni raguardevoli, che corrotti col Governatore i suoi Ministri a forza di danaro si favoriscono i contrabandi, si espilano i pubblici Magazzeni, e si guastano i lavori più necessarj: tutto avvolgendosi in una confusione eccessiva. I sudditi sentono tai danni, e veggendo, che questi servono al privato, fomentando in lui le sue passioni, e non al pubblico, servendo alla sua sicurezza, li soffrono di mala voglia. Più volte m'ho sentito parlare con brama ardente di cangiare Governo, giacchè nel presente non isperano più ne correggimento ne moderazione. La licenza de' Capi rende più ardita quella de' subalterni, e i poveri Morlacchi impallidiscono alla venuta d'un Cancelliere, che per una rissa insorta, per un omicidio commesso intavola processi infiniti, e lunghissimi, vivendo intanto alle spese di quella gente meschina, che talvolta piange a un tempo un parente trucidato, e le proprie sostanze divorate, da chi le dovrebbe difendere. Quindi contrae un odio inestinguibile contro tali persone, e veggendomi vestito all'Italiana viaggiare per le loro contrade superavano il nobile istinto di generosità, che pur hanno, e di ospitale liberalità, negandomi anche quei soccorsi, che ad un viaggiatore in terre straniere son pure neccessarj:ma poi a larga mano, e senza interesse me li porgevano accertati, ch'io non era un cancelliere, ne Ufiziale, che venissi a divorarli. Sarebbe ingiusto, e maligno, chi volesse incolpare di tai disordini il Principe. Egli certamente nella leggerezza degli aggravj ha cercato d'attaccare questa nazione, della quale tanto abbisogna alla sua difesa, allo stato anche per l'interesse privato. Le imposte non sono eguali ad ogni parte della Provincia:ma certo è. che la Morlacchia è la meno aggravata; perocchè quegli abitanti ottenero in dono dalla generosità del Principe le terre conquistate sul Turco, poichè ne fece una distribuzione gratuita per famiglie, dotandone più ampiamente alcune più benemerite, e di null' altro aggravandole, che della decima dei Frutti. Le imposte agli abitanti del litorale, e delle Isole sono lievissime, in apparenza:poco Dazio pa-

gando le merci o nazionali, o forestiere tanto all' entrare, che all' uscire. Anche questo facilmente si schiva pagando qualche somma ai Rappresentanti, che rilasciano, senz'altro pagare la Dogana, la Fede di Sanità, e liberamente parte chi vuole, e con che vuole. Poche altre gabelle si riconoscono, eppure tanto il commercio quanto le richezze del Paese poco considerabili, almeno rispetto a quanto lo potrebbero essere. La cagione dee certo derivare sul Governo, che non ha forse con troppa avvedutezza addattati i mezzi più opportuni a far rifiorire entrambe. Le arti e le manifatture, anche nel genere di neccessità, e di dicenza, non hanno verun ramo in tutta la Dalmazia, per le quali ne derivi alla Provincia qualche vantaggio, col loro consumo in paese estero;ma vi mancano tutte a suo danno, perchè ne trasportano allo straniere molto danaro. Fino la Carta e i Libri stampati debbonsi portare da Venezia, che la Dalmazia è priva di Cartare, e di Stamperia.[59] Non dirò poi nulla dei Drappi, dei Panni, delle sete, del Lino, delle Tele, che tutto vi viene d'altronde, e assorbiscono tai generi tutti i deboli proventi, che gliene derivano dall'agricoltura, unica risorsa de' Sudditi Dalmatini interni, e della Pesca per gli Isolani;la prima anzichè essere incoraggiata, trova nel sistema presente di Governo ostacoli molto sensibili, onde disanimati i Cultori non lavorano a dovere i terreni peraltro fertili, e ubertosi. Cio proviene da diverse cagioni rispetto a Luoghi diversi. I Mediterranei, e montuosi di Morlacchia, poco producono oltre il Formento e l'Orzo. Le Decime sono appaltate, e il Decimano manda i suoi messi a farne l'esazione, ed a schivare le frodi. Se un Morlacco è tardo al pagamento, si invia un soldato di Cavalleria, che vive a discrezione del debitore. È ben naturale, che il Soldato faccia trattar lautamente e se ed il Cavallo, e ne smunga dall' infelice Morlacco, quanto è in istato di dare. Sichè questi ne resta rovinato da due lati diversi. Per essere poi sicuri i Direttori principali della Ferma[60] pel consumo delle Decime raccolte, godono il privilegio di poterle vendere, dove più loro piace. Sotto questa coperta una gran parte del Grano, esatto per debiti, comperato per danaro, raccolto per Decime esce della Provincia anche negli anni più scarsi e molte volte passato il verno trovasi sproveduta di tal genere, e deve soccombere a luttuosi carestie, che il Principe non usa a tal fine verun provvedimento, e si lascia abbandonata l'Annona ad ogni privato. La Provvidenza del Morlacco è inetta a tal proposito; perocchè generoso insieme e improvvido dopo raccolte le sue biade, quanto gli rimane, lo scialacqua in breve, e alla Primavera ricorre al Decimano, che gliene vende, o impresta al sommo prezzo, e poi si rifa sul nuovo grano tassandolo all'infimo. Perciò il Morlacco veggendosi ridotto a dover coltivare più pel Decimano, che per se stesso, si annoia delle sue

[59] U Dalmaciji nije za vrijeme mletačkog vladanja postojala nijedna štamparija. nego se sve štampalo u Veneciji, ne samo ono što je bilo talijanski pisano, nego i hrvatske knjige, počam od onih najranijih u XV. stoljeću do Kačićevog Libra Ugodnog, i ostalih hrvatskih knjiga krajem XVIII. stoljeća.

[60] Ferma, misli se Terra Ferma, Dalmatinsko Zagorje.

fatiche, e vessato dalle esecuzioni militari per la tardanza ne' pagamenti, si rovina oltre modo, e trova meglio abbandonare le sue terre, e ridursi sotto il Domino Turco, che lavorare il proprio terreno nel Veneto.

In altro modo il Monopolio distrugge i frutti dell'industria, e della campagna sul litorale, e nell' Isole. In questo tratto pochissimo grano si raccoglie a proporzione del bisogno;ma molto Vino, Olio, Fichi, e qualche considerabile quantità di Mandorle, di Carobbe, e somiglianti derrate. Quel di più che avanza al proprio bisogno, o a quello de Morlacchi, e de Turchi, che il cambiano col loro Grano, non è in libertà il proprietario di venderlo a chi, o dove più gli aggrada, o dove gli torna meglio. Tutto devesi inviare a Venezia, e quivi si fissano a talento de' Mercanti Veneti dell' arte i prezzi, laonde il Dalmatino soggiace a un Monopolio, che lo distrugge e avvilisce. Quindi è che la Provincia ognora più impoverisce, e ritraendo molti generi dalla Dominante e poco danaro in confronto raccogliendone da'suoi Prodotti, trovasi in uno sbilancio si grande, che ognora più rovina questa parte di Stato. Questo disordine influisce sopra d'un altro, che lo ha accresciuto a dismisura. Trovandosi poco danaro in Dalmazia, mantenendovisi poca truppa, e pochissimi mezzi per ricavarne dal Pubblico; e all' opposto senza proporzione abbondando più nella Dominante, e avvenuto *(Fol. 7. v.)* che in questa il valore corrente della Moneta serbi un giusto ragguaglio all' intrinseco, dove nella Dalmazia è cresciuto fuor di modo, e cresce ognora più, quanto più cresce la sua mancanza. Perciò trovandosi ne pagamenti un eccesso di scapito per parte de' Dalmatini, ne avendo compenso nelle vendite de'loro prodotti, tenuti sempre quasi al medesimo prezzo, divengono ognora più impotenti a sostenere il carico pesante, onde sono aggravati, e con ciò interotta quella circolazione d'una in altra Provincia dello Stato, che forma l'anima a rinvigorire la nazione. Montea veneta d'argento non si vede, che per un caso rarissimo ad avvenire in Dalmazia, e solamente qualche Zecchino vi si trova, che pagasi assai caro. Suppliscono le Pettizze,[61] che da' Stati Austriaci vi corrono in gran copia per l'agio, che vi acquistano. I soldi Dalmatini volgarmente Gazzette[62] sono tanto incommodi per la loro grossezza, che si son resi inetti al commercio. Ad impoverire ancora davantaggio la Provincia da tante parti afflitta s'aggiunge un altro Monopolio egualmente dannoso. Le Pettizze vecchie trovate di buona lega, raccolgonsi con somma cura, e spariscono in breve, spedite a Ragusi, dove rifuse ne' Vislini[63] passano in Turchia. Il Vislino poi non può compensare la per-

[61] Pettizze je austrijski novac, srebrn, koji je kolao po Dalmaciji, susjednoj Lici i Hrvatskom Primorju.

[62] Gazzetta je mletački bakreni novac, vrijedan 2 solda. Za Dalmaciju kovala se Gazzeta Dalmata. Njena je vrijednost 1/10 libre. Tu dalmatinsku libru ne smijemo miješati sa mletačkom, jer je dalmatinska bila daleko niža, pa se za pet mletačkih libara dobivalo 12 dalmatinskih.

[63] Vislino = vižljin (vižlin) je dubrovački talir (Herkov, Građa za financijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske. JA, Zagreb 1956., str. 577.).

dita delle Pettizze, che nelle Provincie Venete niuno non vuole accetarlo perchè così impastato di Rame, che appena ha la metà del vero suo valore. Così la Dalmazia povera di contante, non favorita nell' Agricoltura, non animata, che languidamente nell'arti, non può non peggiorare sempre più, e ridursi ad uno stato deplorabile. Per conseguenza la Pubblica Economia unita alla Politica de particolari Reggitori distruggono ogni industria ed ogni commercio.

La pesca potrebbe essere una risorsa al povero paese, ma soggetta ancor essa al Monopolio in Venezia, alle repplicate vessazioni delle imposte in Dalmazia invece d'arrichire il Paese lo spopola, e lo disanima. Pagasi subito preso il pesce fresco, si paga dopo che salato si vuole farlo sortire per essere condotto forzatamente a Venezia; si paga nell' ingresso della Capitale, e vendesi alla fine al prezzo tassato dall' arte de' Salumieri, che non sono tanto rozzi in affare di guadagno, che vogliano pagare questo prodotto non dirò assai caro, ma al prezzo onesto. Tanti vincoli così raddoppiati del Governo come possono non abbattere l'industria ed il commercio d'una Provincia ormai impotente a reggersi colle proprie derrate?

Eppure il Principe tanto è lungi d'arricchire su questa parte del suo Stato, che anzi le entrate non bastano a sostenere tutte spese, e bilanciarle. Oltre le imposte sulle mercanzie ha gli utili di tre Appalti; delle Decime, del Sale, e del Tabacco. Ma finchè non si riformi la rapacità de' Ministri, e de' Subalterni, che amministrano le Finanze, non si potrà ottenere, che il disordine e la confusione non predomini nel reggimento della cassa pubblica, e moltiplicandosi le imposte, si renderanno più frequenti i furti, meno potente lo Stato, più poveri e più innetti alla sua diffesa i sudditi.

Il Governo civile non gode sorte migliore. La più parte dee lagnarsi o dell' ignoranza, o della rilassatezza dè Rappresentanti, e de' loro Ministri. La povertà degli uni, l'ingordigia degli altri spesso espone il sudito a restare danneggiato, se innocente, *(Fol. 8. r.)* assoluto, se colpevole. Lode ne risulta tanto maggiore a que' pochi, che con indefessa vigilanza adempiono i loro doveri, ed amministrano con rettitudine ad ognuno la Giustizia. Peraltro questi esempi sono rari, e se nelle pubbliche ordinazioni si conosce uno spirito di rettitudine nel Principe, ne' disordini de' privati traspira l'eccesso della passione de' subalterni. Il Principe ha provveduto i Rappresentanti non solo del necessario, e del decoroso, ma del superfluo eziandio con aggravio ben grande del pubblico Erario, e tutto ciò per mantenere inviolabili i privilegj d'una nazione troppo utile, e fedele allo Stato. Ma tutto questo è inutile, perchè i Rappresentanti aggravano di bel nuovo il suddito, e frodano al Principe gli assegni. In Traù, dove manca frequentemente l'acqua dentro le cisterne ne' tempi di più ostinata siccità, il Governo ha assegnato al Conte certa somma, perchè paghi la fatica di chi provvede, e Lui e la Truppa dell' acqua necessaria. Il soldo serve a piaceri del Rappresentante, e intanto ogni Uomo, o Donna, che passato il caldo del giorno sulla sera va fuori

della Città ad attingere l'acqua necessaria agli usi domestici, deve a forza portarne prima certa porzione alla cisterna del Conte, e poscia ritornarsene pel proprio uso. Talvolta dovrà fare quasi un miglio di strada dalla sua casa al fonte, e mentre spera ritornarsi a dissetare la languente sua famigliuola, trovasi in mezzo a fucili, costretto ad indugiare il soccorso aspettato. Qesto esempio solo mi serva almeno ad essere più breve tacendo degli altri. I pubblici lavori sono tramandati, ovvero aggravansi i sudditi senza veruna paga; mentre il Principe o assegna il necessario per farli con meno incomodo del suddito, o ne spedisce a volta a volta le somme necessarie, delle quali appena la menoma parte è impiegata a suo destino. Tanto ognuno s'affretta per via d'appropriarsene buona parte! E vero, che tante sono talvolta le vessazioni d'un Governante, che le strida del suddito giungano ad intenerire il cuor del Principe, e dopo eccessi di vizio si vede alla fine incatenato il malversatore delle pubbliche rendite, e il prepotente oppressore del privato Cittadino.

I particolari Rappresentanti avevano una volta piena autorità sulla milizia tanto di fanteria, che di Cavalleria acquartierrate nel respittivo loro Distretto, ma loro venne levata, per l'abuso che ne facevano, sempre stancando a loro particolare servizio e i Cavalli e le persone. Ora detratti i consueti doveri della guardia al suo palazzo, e nelle pubbliche funzioni, debbono rilevarne ordine espresso del Provveditor Generale ad usarne, il quale senza ben giusti motivi loro non accorda somigliante facoltà.

I Morlacchi, oltre la decima, che pagano, devono assistere il Principe con ciò, che essi chiamano fazioni pubbliche. Una di queste è stabile d' ogn' anno, cioè il taglio de' fieni ne' pubblici prati, che servono a mantenimento de' Cavalli delle Truppe: perciò alla stagione opportuna divisi i vilagj in varie squadre, che l' una all' altra succede, e assegnato ad ognuna la porzione di prato conveniente, dee tagliarne il fieno, e dissecatolo trasportarlo a luoghi assegnati senza veruna paga. Oltre ciò ad ogni cenno de' loro ufiziali devono portarsi ad iscortare ogni persona di riguardo, provvederli delle necessarie cavalcature e sostenere *(Fol. 8. r.)* altri pesi somiglianti, che per la frequenza, e per le circostanze loro riescono di sensibile aggravio. Nel civile le cause, che passano certa somma possono appellarsi al Tribunale di Zara, e da questo alla Quarantia[64] in Venezia. L'ordine legale, e il Codice, che serve di regola nelle sentenze, è il Veneto, a riserva d' alcune piccole materie, che prendono la norma da particolari Statuti delle Città. I Morlacchi senza Statuti, e senza Leggi loro speciali (che tali non si possono nominare certe loro costumanze barbare e irragionevoli) sono giudicati alla foggia Veneta.

[64] Quarantia = Vijeće četrdesetorice u Veneciji. Prvi se put javlja u Veneciji Quarantia, vijeće četrdesetorice, kao vrhovni sud republike, u XIII. st. S početka je Quarantia imala i političku i sudačku vlast, da u XIV. st. bude prizivno sudište za civilne i kaznene parnice za cijelu državu, osim grada Venecije.

Il Criminale gode qualche vantaggio, perocchè le cause sono facilmente e presto sbrigate. La Galera è la pena più frequente a'minori delitti:ma il Processo, se la pena non fosse assai tenue, può essere revisto da Ministri del Generale a Zara. La morte non può essere inflitta ad alcum reo, se prima non fosse esaminato il Processo dal Consiglio de' Dieci in Venezia, e quindi si ha la sospensione della sentenza, o la conferma, e talora eziandio si rimette all'arbitrio del Provveditore Generale. Nel resto questi arbitra a suo talento.

In tutta la Dalmazia non si usano Birri;ma[65] ne' luoghi, ove sienvi Soldati, essi arrestano, e fanno le altre esecuzioni del Criminale e del Civile. Ne' vilagj, e nelle montagne sonovi alcuni Morlacchi, che chiamansi Panduri, e questi legano e custodiscono i delinquenti. Nelle Isole verso il Quarnero ho veduto, che i villici atti all' arme secondo il bisogno si uniscono e sotto un Capo, che li guida vanno catturare. La maniera d'impiccare i rei a Zara è fuori dell' ordinario:perocchè s' abbassa l' antenna della Galera, e al capo di questa trave s'assicura l'estremità del laccio;quindi strettolo alla gola del Reo, se gli attacca a' piedi un enorme peso:in seguito s'alza l'antena col paziente, il quale cosi sospeso e tratto all' ingiù dalla propria gravità e dalla materia, che gli pende a piedi, stringesi fortemente il laccio al collo, che presto lo soffoca.

Venti tre sono in tutto i Nobili Veneti che sostengono le cariche della Provincia, proprie del loro rango sotto diversi titoli. Novegradi ha un Capitanio e Proveditor, Clissa un Provveditore, Knin un Provveditore, ed un Castellano, Sign un Provveditore, Macarsca un Provveditore, Nona un Conte, Zara un Conte, un Capitano, un Camerlengo, e Castellano, Sebenico un Conte e Capitano, un Camerlengo e Castellano, e inoltre il Castellano del Castello di S. Nicolò, Traù un Conte ed un Castellano e Camerlengo, Spalato un Conte e Capitano, un Camerlengo e Castellano, Almissa un Provveditore, Imotski un Provveditore, La Brazza un Conte, Lesina un Conte e Provveditore, e un Camerlengo e Castellano, Curzola un Conte e Capitano. La durata dell' impiego non è di tutti la stessa, ma per lo più vi durano trentadue mesi, se ben mi riccordo, o tre anni. Oltre questi Governadori ve n'ha alcuni pocchi, che hanno il titolo di Sopraintendenti, come quel di Narenta e di Vergoraz ai Confini della Turchia in siti o mal sani o disigiati. I Conti e i Provveditori hanno di lor seguito un Ajutante ed un Cancelliere, che si scelgono a lor piacimento. Vanno visitare il loro distretto una volta l'anno e vi sentono le querele de' particolari, che a caso non potessero portarsi alla Città o al Luogo dell' ordinaria loro Residenza. Anche il Provveditor Generale, almeno *(Fol. 9. r.)* una volta nel suo trienio gira tutta la Provincia, e rende ragione a coloro, che avessero lagnanze contro a rispettivi Rappresentanti. Esso viaggia d'ordinario con un seguito assai numeroso, che gli riesce d'ingombro, e di non minore aggravio alle Città, o Luoghi dove si ferma.

[65] Birri = sbirri, neka vrsta poluvojničkih državnih organa, koji su služili i kao čuvari reda i kao izvršitelji naređenja, zapljena i sl.

Vi ha in Dalmazia solamente una piccola Provincia composta di dodici villagj,situata tra la montagna in mezzo ad Almissa e Macarsca,[66] e stendesi ancora fino alle rive del mare, che vien denominata Poglizza. In essa non vi è alcun Veneto governatore, ma elegonsi eglino stessi questi abitanti il loro Governatore di lor propria nazione, e porta il titolo di Conte Grande. Gli altri villagj oltresi hanno il loro conte, che a differenza del Supremo, chiamasi Conte Piccolo. Il giorno di San Giorgio fanno la solenne elezione del loro Capo, e succedono in tale avvenimento molte ridicole cerimonie, che sanno assai del gusto semibarbaro, e superstizioso della nazione. Esso non è soggetto, che al Provveditor Generale, che talvolta per lievi cause chiama il Conte Grande a Zara, e lo condanna alla Galera:tanto amano avvilirlo! Dee per essere ammesso a tal carica dimostrare i privilegj autentici dell' aggregazione alla Nobiltà Unghera:gli altri Conti Piccoli basta che provino quella della Provincia. Per decoro della carica e della nazione è vietato al Conte Grande di lavorare la terra pel corso dell'anno, in che gode di tale dignità. Giudica nel Civile e nel Criminale secondo un Codice[67] di Leggi, che vantano, ma per lo più la regola ne' loro giudizj è lo spirito privato d'ognuno, e le private nimicizie, che tra l' un partito corrono, e tra l'altro. Due villagj,non sono molt' anni per private discordie vollero spontaneamente sottomettersi al Governo Veneto; ma ben presto si pentirono. Ora di buona voglia tornerebbero all' antico Governo, ma loro non è concesso.

Non sarà fuor di proposito connettere qui alcune riflessioni su quella parte di Governo chiamata da Francesi »police« cui difficilmente può trovarsi il conveniente vocabolo nell' Italiano. Le strade pubbliche dovrebbero formare un oggetto de' principali di questa parte del Governo:ma come non vi fossero mai state le bellissime strade interne sotto a' Romani,[68] come ancora nelle Isole, al presente appena se ne veggono

[66] Ovo nije točno. Poljička knežija nije se nalazila između Omiša i Makarske, odnosno kako to pisac kaže »unutar gora između Omiša i Makarske«, nego između rijeke Cetine i rječice Žrnovnice. Omiš je bio na istočnoj, a ne na zapadnoj granici Poljica. Poljica nisu imala 12 nego 17 sela (Cattalinich Gio: Memorie degle avvenimenti successi in Dalmazia dopo la caduta della repubblica veneta, Split 1941., str. 113).

[67] Taj je kodeks čuveni »Poljički Statut«, sastavljen u svom najstarijem dijelu u XIV. st. Tokom XV. i XVI. vijeka dodavani su nastavci. Zbog toga što su u njemu vrlo jasno formulirane neke slavenske uredbe, on je odličan izvor za poznavanje južnoslavenske pravne povijesti. Poljički je Statut izdan u MHJSM IV. od V. Jagića. On je štampan i na njemačkom jeziku u prijevodu T. Matića u Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und Herzegovina XII., 1912.

[68] Rimske ceste počeo je graditi i najvećim dijelom svršio Augustov i Tiberijev legatus Augusti propretore u rimskoj provinciji Iliriku (Dalmaciji) Publije Kornelije Dolabella (14.–20. g. n. e.). Sačuvao nam se miljokaz, donedavna uzidan u splitskom zvoniku, koji spominje pet cesta, koje je Dolabella dao sagraditi, a koje su vodile iz Salone u unutrašnjost Dalmacije. Jedna je od tih cesta, koje je Dolabella dao sagraditi, nazvana »via Gabiniana«, u spomen Gabinijeva poraza (god. 47. pr. n. e.), išla iz Salone na Andetrij (Muć), pa dalje, druga iz Salone u krajeve Diccijona, dakle preko Aequuma (čitluka kraj Sinja) na sjeveroistok u dolinu Save. Treća je

le vestigia,[69] e quanto esiste ancora, è reso difficile, e pericoloso a transitare. Questo lo è in guisa tale, che nella Dalmazia non può farsi verun uso de' carri, e quindi, oltre a danni notabili al commercio, se ne reca un sensibilissimo all' agricoltura. Perrochè i Morlacchi per la difficoltà delle strade non potendo trasportare le loro derrate che a schiena di Cavallo ne per mancanza di foraggj potendo al tempo istesso mantenere e Buoi, e Cavalli, sono necessitati di restar privi di quelli, che pur sono uno de' primi e fondamentali aiuti dell' agricoltura, senza de' quali raro è che fiorisca. Di Poste, ne di corso pubblico, e ordinato per le lettere, o per chi viaggia, non v' è pure l' indizio. Tal volta in tempo di verno si sta due, o tre mesi a cagione de' tempi contrarj senza potere spedire, o ricevere alcuna lettera, incaglio molto pernicioso al commercio. Le lettere si spediscono coi *(Fol. 9. v.)* Bastimenti, che vanno a Venezia, e ricevonsene le risposte con quelli, che ritornano. Questi due articoli formarono una delle prime cure dell' attuale Provveditor Generale;ma le sue buone intenzioni o non furono secondate per politica dal Governo Veneto, o furono sempre distratte da altri affari creduti d'importanza maggiore;e perciò non ebbero alcuna esecuzione, come è avvenuto in altri articoli egualmente rilevanti. Ogni Città ha il suo Magistrato alla Sanità, senza la cui fede niun Bastimento non sarebbe ricevuto in alcun Porto Veneto ne forestiero. Peraltro anche in questo osservasi una di quelle incoerenze d'operare, che non è difficile, o rara ad incontrarsi negli umani Governi. La Dalmazia pressocchè per metà confina con le Terre Turche:ai confini non v' e alcun ritegno, o pocchissimo. Quindi ognuno entra a trattare liberamente co' Turchi, e ritorna in Morlacchia a suo piacere. All' opposito un Bastimento proveniente dall' Albania o d'altro luogo del Levante Veneto, o Turco, benchè niun sospetto non s'abbia, che v'infierisca la peste, spenderà d'ordinario trenta, e più giorni nel suo viaggio senza che niun indizio apparisca in si lungo intervallo d'alcuna malattia, pure tutto l'equipaggio al suo arrivo è riserrato, profumato e gelosamente detenuto per venti, trenta e talora più giorni ancora. I Turchi peraltro in Dalmazia sono tenuti con maggiore riguardo in alcuni luoghi. A Spalato, dov' è più frequente e più regolare l'arrivo delle Carovane, devono tutti allogiare nella fabbrica annessa al Lazzaretto,[70] e deputata a loro

cesta vodila također u unutrašnjost preko Pons Tiluri (Trili). Kamo su vodile četvrta i peta nije nam se sačuvalo zabilježeno, ali nam je zabilježena njihova duljina. Četvrta je bila 158,000 koraka, a peta 167,000 koraka duga.

[69] Pisac spominje da je bilo rimskih cesta na otocima, i da im se u njegovo doba vide samo tragovi. Nije poznato da su Rimljani sagradili ceste na otocima, kao ni to da je u drugoj polovini XVIII stoljeća bilo ostataka tih cesta na našim otocima.

[70] Splitski »lazaret« osnovala je mletačka vlada, na prijedlog splitskog trgovca, židova Danijela Rodrige god. 1578., a otvorila ga je, poslije mnogo oporbe god. 1592. Odmah do samog jugoistočnog dijela Dioklecijanove palače uređen je »lazaret«, t. j. kompleks zgrada, odijeljenih od samoga grada, u koje su trgovci, koji su dovozili raznu robu iz Bosne i ostalog Balkana i turskog carstva uopće dovozili robu, da ju otale prevezu na galiji oružanoj, ili na lađama praćenim od naoružanih galija, u Veneciju, ili pak gdjegod drugdje. U »lazaretu« su bili uređaji, u kojima se roba raskuž-

abitazione. Ivi i mercanti terrieri si recano a trattare con loro del cambio delle merci apportate, o della compera di esse. Anche dove pernottano durante il viaggio hanno abitazioni separate dal resto dell' abitato, assegnate dal Pubblico, e murate al'intorno. Vi si tengono guardie alla custodia de' Turchi, ma bene spesso vanno girando a lor talento e notte e giorno. Minore è la cura negli altri luoghi dove discendono le carovane alla marina.

Le Città d' ordinario non sono molto pulite ne ben fabbricate. A riserva di Zara, che ha una strada diritta, lunga, e larga a segno da potervi commodamente passare una Carozza, nelle altre Città le contrade sono tanto strette, che non solo non possono permettere il passaggio ad un cocchio, ma neppure, se sia un poco frequentata, il popolo vi cammina con libertà. Vi è in molte di esse un uso pernicioso, e sofferto forse, perche è molto praticato in Venezia, che a due lati delle strade lung' stesso il muro delle case vi siano due canaletti, dov' è lecito ad ognuno gittarvi quante immondezze vuole, e queste che non hanno corso libero, stagnandovi producono un odore ingrato, e imbrattano talora da via di sudiciume. Alberghi pubblici non vi sono, ne osterie. La scarsezza de' forestieri ha fatto, che niuno non vi trovi il suo conto a mantenere i pubblici alberghi. Solamente a Zara e a Spalato da poco tempo in qua sonovi alcuni Tracteurs, che apprestano il mangiare a *(Fol. 10. r.)* qualche Ufiziale, che vi sta di presidio, o a qualche forestiere, che a caso vi passi. Peraltro a commodo de' Morlacchi, che discendono singolarmente le Feste in grande quantità dalle loro montagne, sonovi aperte alcune Bettole, dove si vende vino e carne arrostita.

Spettacoli pubblici raro è che si veggono anche nelle Città del litorale:pel restante della Dalmazia non ve n' è pure la più oscura idea. Nondimeno Spalato e Zarą hanno il loro teatro,[71] e talora vi si rappresentano Comedie, e opere in musica. Le conversazioni si fanno nei Caffè alla moda veneziana, ne' quali a certe ore si raccoglie la parte più colta delle Città. Zara ha eziandio un Casino da giuoco e da conversazione per la Nobiltà e per gli Ufiziali. Possono intervenirvi anche le Donne;le quali nelle altre Città non godono, che di qualche passeggio,

živala, i poslije obavljene karantene krcala u galiju. Pored toga bile su i u samom lazaretu i u zgradi uz njega, sobe za strance, t. j. za trgovce i njihove pratioce, odnosno za pratioce robe i tegleće marve, na kojoj se roba iz Bosne donosila ili u Bosnu odnosila. Tada je Split postao najveća i najvažnija izvozna luka Turskog carstva na istočnoj obali Jadranskoga mora. U doba, kad naš izvjestitelj piše, splitski je »lazaret« bio u velikoj dekadansi, jer je Venecija, poslije velikih ratova s Turcima, a napose poslije mira u Karlovcima (1699. g.) i Požarevcu (1718. g.) otvorila nove trgovačke skele za trgovinu s Turskom (Zadar, Gabela, Hercegnovi) i time rasparčala prilaz trgovačke robe na more i obrnuto. Pored toga nastale su na Sredozemnome moru nove trgovačke pomorske veze drugih zemalja, u prvom redu Francuske, koje su mletačkoj trgovini s Turskom uvelike konkurirale. (v. G. Novak, Židovi u Splitu, Split 1920.; isti, Split u svjetskom prometu, Split 1921., str. 86 ss).

[71] Izvjestilac kaže, da u Mletačkoj Dalmaciji Split i Zadar imaju svoje kazalište. Ne spominje hvarsko kazalište, iako je ono tada sigurno ne samo postojalo, nego i povremeno radilo, uprav onako kao i splitsko i zadarsko, sve do god. 1796., kada ga je zatvorio hvarski knez Iseppo Barbaro, hoteć u njemu smjestiti vojsku.

e d' alcune visite amichevoli tra loro; ne alcuna pubblica conversazione ho mai osservata, ne intesa. I Vescovi ed i Rappresentanti nelle loro Città hanno la sera qualche piccola adunanza di persone note. La notte si và sicuro, perchè non vi è gente, che voglia far male, però non ho veduto in alcun luogo verun provvedimento per mantenere la quiete pubblica. Il riserbo delle Donne è assai maggiore, che nell' Italia: benchè sovente la nazione si lagni, che l'esempio della licenza del corpo militare, e d'alcuni nazionali troppo ammolliti ed effeminati dalle mode di Venezia faccia ormai rissentire i perniciosi danni d'una vita troppo libera. Sarebbe ormai necessario deputare qualche angolo rimoto della Città dannato alla libertà del vizio: poichè i disordini divengono troppo frequenti e la sfrenatezza più pubblica. Due ufiziali in poco tempo l' un dopo l'altro ho veduti andare a Zara a trattarvi la causa contro le loro moglj con poco decoro d'entrambe le parti. Gli edifizj pubblici non sono ne magnifici, ne eleganti. Trattone il Duomo di Spalato, che è l' antico tempio fabbricato da Diocleziano, e pochi altri pezzi rimasti intatti del Palazzo grandioso di questo Imperatore divenuto solitario, pochissimo può offrire l'Architettura, e le arti nobili a trattenere una colta persona con diletto, e con vantaggio.[72]

§ III. *Del governo militare*

Ora convien parlare di quanto piacemi nominare Governo Militare. Abbraccia questa parte diversi articoli. Primamente lo stato attuale delle milizie Venete in Dalmazia, e lo stato inoltre delle fortezze.

Il primo vuol essere distinto in truppe di Terra, e in truppe da mare. Prima trato di quest' ultime brevemente, che ristretto n' è l'oggetto. Dopo che la Repubblica ha licenziati da' suoi Bastimenti, che vanno egualmente a vela, e a remi, quella ciurma, che chiamavasi »Forzati«[73] ha più saggiamente determinato che soldati Dalmatini allevati alle spiaggie del mare ed educati nella navigazione servissero al Remo ne' Legni a tal fine tenuti in ordine:anche prima se ne serviva ma con meno frequenza in circostanze premurose e gelose. Sulle galere sonovi i condannati, che rei di qualche delitto sono dannati ad espiarne la pena in questa miserabile prigione. Di questi non è d'uopo parlare, che farebbero disonore al corpo militare volendoli accommunare con esso.

[72] Ovdje je pisac uvelike pretjerao. Ni najstroži gledalac ne može poreći ljepotu dalmatinskih crkava: sv. Krševana u Zadru, sv. Stošije u istom gradu, kao ni katedrala Šibenika, Hvara, Korčule, Trogira. Zadarska i hvarska loggia nisu samo interesantne, nego i veličanstvene građevine, a hvarski arsenal, arhitektonski najimpozantniji i najveći ne samo na Jadranu, nego i daleko na Sredozmenome moru. Pisac ni ne spominje impozantnost i ljepotu dalmatinskih zvonika: u Rabu, Trogiru, Hvaru, i dr. Za njega je vrijedna spomena samo Dioklecijanova palača u Splitu, dok za ostalo kaže: »Javne zgrade nisu ni veličanstvene ni elegantne.«

[73] »Forzati« = veslači na galijama, koji su bili od nekog suda osuđeni da izvjesno vrijeme ili doživotno voze na galiji.

Questa è un ammasso di gente infelice per volontà, e che non meritano che la compassione sensibile, che deve ogni cuore rissentirne in vista di qualunque miseria, a cui vede soggetti i suoi simili. *(Fol. 10. v.)*. I soldati Dalmatini di Fanteria tutti devono al bisogno servire sui bastimenti del Principe. Se la popolazione della Dalmazia e delle Isole fosse riguardata con cure più provvide, il Principe avrebbe sempre in pronto alcune migliaia d'eccellenti marinari, che potrebbero reggere al paragone delle nazioni le più ardite, e le più sperimentate in mare. Ma appena la miseria ne induce qualche numero ad arruolarsi, che trovano nella milizia un sufficiente compenso alla libertà, che sacrificano al servigio ed a'vantaggi del loro Principe. L'essere gli Isolani continuamente in mare o pescando o traficando, li rende attissimi a sostenere gl'incommodi ed i caprici d'un elemento cosi variabile di conoscere a tempo i vuoti più lontani di maneggiare con arte i vantaggi che presenta o schivarne i pericoli che minaccia. Se un Principe più illuminato delle circostanze fisiche e morali del suo Stato e dei rapporti che esse possono avere con quello del restante dell'Europa addatasse alla Dalmazia maritima un sistema più concantenato, e più raggionato, la Repubblica Veneta goderebbe uno de' primi ranghi nei nostri mari fra le potenze maritime, e commercianti. Ma esso ormai non si sostiene, che per una certa tradizione di massime trasmesse di Padre in Figlio, che ottime forse alle circostanze d'un tempo, possono divenir pessime a quelle d'un altro. Niuno o non pensa a rimediare a publici disordini delle Provincie, se ha lume, e capacità sufficiente, o se molti vogliono pensarvi, non avendo quant' è neccessario a formare un ben concertato sistema, a forza di nuove leggi, e a nuovi regolamenti, non addattati alle sorgenti del male, ne raddoppiano la confusione, ed il disordine. Dieci milla marinari alle occasioni necessarie potrebbonsi ritrovare con facilità in una popolazione, che lungo le rive del mare deve oltrepassare le centomilla anime. Ma da quanto appare o non si conoscono in Venezia i vantaggi della Dalmazia o non se ne fa conto.

A difesa di questi mari e del diritto di Signoria su essi la Repubblica mantiene una piccola flotta, che chiamasi armata sottile. Essa è composta al più di Sei Galere; di tre o quattro Galiotte, e d'alquante Scialuppe. E' commandata in capite da un Gentiluomo Veneto col titolo del Capitano del Golfo.[74] Dovrebbe aver cura di tener libero da Corsari

[74] Capitano del Golfo = Kapetan Kulfa = Kapetan Jadranskoga mora bio je zapovjednik cjelokupne mletačke mornarice na Jadranskom moru. Njegova je dužnost bila čuvanje ovoga mora, koje je Venecija smatrala teritorijalno svojim, i nije dala da bez njene dozvole po njemu plove strane naoružane lađe. Napose je bila njegova dužnost da čuva ovo more od gusara. U svojem djelovanju bio je on uglavnom nezavisan od »Generalnog kapetana mora«, pod čiju je komandu spadala cjelokupna flota. Međutim je u slučaju rata bio i on od njega ovisan i dužan da uputi svoje brodove onamo, kamo bi mu on naredio. U XVI. i početkom XVII. stoljeća često je »kapetan Kulfa« napose imenovan i »kapetanom protiv Uskoka«, ali je bilo slučajeva, kada je pored Kapetana Kulfa neko drugi imenovan »kapetanom« protiv Uskoka. Na pr. god. 1582/83. Zuane Bembo je »kapetan Kulfa« (Capitano in Colfo – U drž. arhivu u Veneciji, Relazioni). 16 godina zatim taj je isti podnosio relaciju

il tratto di mare tra Venezia e Corfù e prottegervi la Bandiera Veneta. Per lo più si trattiene nei Porti. Una volta svernava la flotta nel commodissimo porto di Lesina; il presente Capitano come alcuni altri de suoi Antecessori ha ottenuto di potersi in tale stagione trattenere a Cattaro. L'aria ne è malsana e nella vernata del 1775 vi perì la metta del equipaggio. Ma Cattaro offre maggiori commodità, e più numerosa conversazione, che Lesina; però sarà lungo tempo preferito. La milizia da terra trattenuta in Dalmazia è per la maggior parte composta di truppe italiane, benchè non ne manchi qualche piccola quantità di Nazionale regolata, che per altro più spesso viene occupata a Corfù, in Italia, e sui Bastimenti. In tutta la Dalmazia sarannovi al più tre milla cinquecento Uomini di truppe regolate, le quali appena basterebbero a diffendere la fortezza di Zara. Questa sola ne ha di presidio quasi la metà, avendo per ordinario trenta compagnie di guarnigione ognuna di esse di quarantacinque uomini compresi i bassi ufficiali, che forma un corpo di circa mille quattrocento soldati. Spalato è piazza d'armi. trattiene *(Fol. 11.)* otto compagnie che arrivano a quattrocento uomini appena. e da questo corpo si distaccano alcuni Picchetti per Almissa e per Brazza a guardia di que' Rappresentanti sotto la direzione d'un Alfiere. Sebenico e i Castelli aggiacenti occupano sei Compagnie; Traù una Compagnia. Due la Fortezza di Knin, una quella di Sign. L'altra di Clissa un semplice distaccamento. Una compagnia nazionale d'Infanteria sui confini Turcheschi, alla parte di Narenta. Forte Venier e Novegradi due altre Compagnie. La Cavalleria è distribuita pel commodo dei fieni in Morlacchia nel modo, che segue. Due Compagnie di Corazze, e una di nazionali a Sign. Una di nazionali a Verlika. due di nazionali a Cossovo, due di Corazze a Dernish, due altre a Ostrovizza. Il tutto forma un ogetto di circa cinquecento Cavalli. Potrebbe esservi qualche sbaglio nel mio calcolo, che tutto non ho potuto osservare, e notare con somma esatezza:ma, se vi è, sara certo di poco. Alcune altre compagnie sparse in piccoli corpi, e divise sopra i Bastimenti formeranno al più un corpo d'altri cinquecento Uomini, il che dee bastare alla difesa d'una Provincia tanto ampia. Alquanti Cannonieri e Artiglieri formati sul piede suggerito dal Generale Latisson sparsi ne' di-

o svojoj dužnosti kao »Generalni providur mora na Jadranskom moru« (Proueditor General da Mar in Colfo). (U istom arhivu, 1. c.). Njega je naslijedio Antonio Giustiniano kao »kapetan kulfa«. (U istom arhivu, 1. c.). God. 1599. 2. decembra izvještavao je Senat o obnovljenoj dužnosti Nikola Donado »generalni providur mora na Jadranu (in Colfo) i u Dalmaciji« (Isti arhiv. Rel. Colleggio V [Secreta] Fa 66) a god. 1602. vratio se Filip Pasqualigo na dužnost »providura armade i generalnog providura mora na Jadranu i u Dalmaciji« (Provveditor general dell'Armata et di Provveditor general de Mer in Golfo et in Dalmatia (Rel. col. V. Fa 66). 22. decembra god. 1603. podnosi relaciju mletačkom Senatu »kapetan Kulfa« Agostin Michiel (U istom Arhivu, Relazioni F. 73). God. 1615. svršio je svoju dužnost kao »kapetan Kulfa« Antonio Civran (U istom arhivu, istoj filzi). Prema tome dužnost kapetana kulfa nije bila uvijek ista, i vlada ju je mogla i znala i ograničiti i proširiti, postavljanjem raznih pomoćnika, ili pak isticanjem pojedinog komandanta.

versi luoghi di mare, hanno cura dell' Artiglieria, e possono arrivare in tutto a due Compagnie scarse.

L'uffizialità dello Stato maggiore soggiorna per lo più a Zara e qualcheduno ancora a Spalato. I bassi uffiziali per timore di morire di malinconia abbandonano buona parte del verno i loro Corpi e vengono a communicare a divertimenti delle Città più allegre e più popolate. Ivi continuamente in ozio o tratenendosi presso alcune femine di genio, o occupansi al Caffè col Giuoco e colle ciarle. Quindi i disordini frequenti a succedere nella Gioventù non impiegata, le prepotenze continue consumando le loro paghe ne' divertimenti, e negando di soddisfare chi loro somministra il necessario a vivere, e ciò con una violenza che dimostra a un tempo poca disciplina, niuna costumatezza e pochissima onestà. I loro discorsi vertono per lo più alle loro amanti, e su quelle d'altrui, e le più lubriche immagini, e le più sconcie parole condiscono i scandalosi loro discorsi. L'oziosità così continuata, il divertimento tanto immoderato, le conversazioni libere a questo punto non devono. che accrescere il male allo spirito, e snervare i corpi inetti per le malattie procacciatesi col vizio ad ogni funzione laboriosa. Nel tempo, che soggiornai a Zara furono così gravi e così frequenti le risse tra giovani ufiziali, e tra gl'artigiani della Città, che il Provveditore Generale per la publica quiete dovette disdire tutte le licenze loro concesse di dimorare a Zara e obbligarli a ritornare a rispettivi Presidj. Ne' vecchi ufiziali dello Stato Maggiore traluce maggior senno e probità; benchè in essi non traspirino certi tratti, onde conoscerli uomini militari. Il non essere stati che pochissimo esercitati nella pratica della Tattica, e nel mestiere dell'armi, non aver mai avuta una educazione veramente militare; pochi stimoli per farsi merito col vero valore, e per avvantagiarsi con esso, fa che poco o nulla, fuorchè l'abito, e le insegne, si riconosca in molti di essi d'un carattere d'animo eguale al grado, che sostengono. La maggiore lor cura è di rendersi ben affetto quel Gentiluomo Veneto dal quale possono sperare qualche avvanzamento; il resto, come non troppo utile, viene trascurato. Il grado di Maggiore si ottiene per concorso:gli altri più alti secondo l'anzianita *(Fol. 13. v.)* nel servizio.

Il soldato semplice non può essere molto buono sotto li cattivi uffiziali. Egli è inoltre mal vestito, mal nudrito, mal esercitato. Truppa peggiore non l'ho veduta in veruna parte d'Italia. Un abito in chi lacero, in chi cadente, in chi sdruscito, e sporco. Scarpe rozzamente rattopate e impolite. I Capelli tutti d'una forma ineguale e a capriccio di chi lo porta. La capellatura in chi tagliata a girello intorno al collo, in chi a trecia; alcuni colla polve di cipro; altri non pettinati. Calze sudicie, statura ineguale e spesso ridicola. Vecchi impotenti con giovani imberbi framischiati insieme, e a caso. Il colore del volto ben fa palese il cativo stato di loro sanità, la miseria e i vizj a'quali senza freno loro si permette abbandonarsi. Il moschetto e il Fucile mal sostenuto nelle file forma un ineguaglianza disordinata, che troppo risente quella di tutto

il sistema. Le sentinelle mal attente al loro uffizio trattegonsi liberamente conversando co' compagni, o con quanti passano. Mi è avvenuto di vederne sovente a Traù di quelle che l'estate portavansi fuori all' aperto dal quartiere il loro Pagliaccio e ben addattatolo in terra sotto l'ombra di qualche albero vicino, lasciando appoggiato al muro il fucile dolcemente adagiarsi sul letto e tranquilamente dormirvi le ore più calde. Assai volte si trova il fucile o giacente in terra, o fermo al muro, e la sentinella intanto giresene dove più le aggrada. In certe ore il Corpo di guardia sulla piazza forma una lunga e rara fila, e con un ridicolo disordine si fa parte dell' esercizio, che mette pietà dei soldati, e compassione degl' uffiziali. In Zara e Spalato somiglianti disordini accidentali al vero valore della Truppa si veggono più raramente, perchè l'uffiziale almeno ha riguardo al numero delle persone militari che lo mirano. Alcuni soldati devono montare la guardia spessissimo ed altri non mai, che ne vanno esenti:perocchè altri fanno il mestiere di Facchino, altri s'impiega in qualche arte; e ve n'ha di quelli che vendono chinchaglia e fino chi raccoglie concime per le strade. Gli uffiziali tutto permettono, perchè allora la mezza paga sola vien loro passata, e l'altra metà ritengono per se. Avevano altri utili sul soldato per cui questo languiva, ed essi ingrassavano; ma ultimamente furono fatti nuovi regolamenti per togliere un si scandaloso commercio. Pure si sono moltiplicati i spergiuri poichè s'inducono i capitani a far giuramenti senza fine, che niente del soldo loro consegnato a pagare i subalterni, non è derivato nelle loro mani. Da tutto ciò ne discende, che la Reppublica mantiene nella Dalmazia un corpo di truppe troppo insufficienti al bisogno, troppo inetto all' impiego, senza disciplina, senza governo, senza spirito militare, così affievolito dalle miserie, dalla poca cura del buon ordine e da mali trattamenti, che non reggerebbe neppur breve spazio alle fatiche d'una campagna;molto meno a quelle d' un assedio, se pure v' ha piazza alcuna che vaglia a sostenerlo lungo tratto di tempo.

Già accorgomi d' essere arrivato alla seconda parte di questo articolo, che descriverò colla esatezza, che posso maggiore; benchè privo di quelle cognizioni, che sono opportune al bisogno, e proprie d'una persona militare, al qual genere di vita non ho mai applicato. Le piazze situate nella Morlacchia, che meritano qualche riguardo sono Forte Venier,[75] Knin, Sign, Imotski, Clissa, la Torre di Norin, e Forte Opus.[76] Del primo nulla non dirò *(Fol. 14. r.)* per non esservi stato in persona, che le mie circostanze non m'hanno ciò permesso. Knin è guardata con gran prevenzione essendo la piazza di frontiera al triplice confine. Niun forestiere, singolarmente non suddito Veneto, non vi si lascia entrare senza una particolare licenza del Provveditore Veneto e quando Milord Harvey viaggiò questa parte di Morlacchia, veggendosi fare qualche difficoltà a tale proposito sorrise piacevolmente, come d'una cosa, che non

[75] Forte Venier = Vinjerac.
[76] Forte Opus = Opuzen.

meritava tanti riguardi, e soggiunse d'averla abbastanza rilevata da una delle molte colline, che l'attorniano nella pianura da più lati, e averne incapo sufficientemente il dissegno. Io, che non l'ho esaminata per entro, esporrò quanto ne ho potuto scorgere al di fuori. Giace la fortezza sulla cima d'una collina elevata d'intorno scoscesa, e di difficile salita anche per l'unica strada, che vi conduce. Dietro essa verso Ovest s'alza una montagna più alta, alla quale appoggia quel colle, su cui ergesi la fortezza. Ai piedi d'essa rivolta verso Est si stende una Terra, che da Sud e da Est e tutta circondata da una palude, formatavi dalle acque stagnanti della Kerka, che sciaguratamente innonda una delle più feconde pianure della Morlacchia. Dalla parte di Nord, dove non lontano e il confine Austriaco, avvi una buona strada, e la pianura è asciutta. Sopra tre punte nelle quali termina il colle, d'ineguale altezza s'ergono tre forti l'un sopra l'altro, e nel più alto vedesi inalberato lo stendardo di S. Marco. I recinti sono di semplice muro senza terrapieno, e senza fortificazione esteriore ne al gusto moderno. La sua altezza non è tale, che da ogni parte la garantisca dalla Bomba: senza casematte, ove ricoverarsi la guarnigione, coi muri l'uno all' altro troppo vicini, e però soggetti alle rovine, e all' urto prodotto dallo scoppio di questo fulmine della guerra. Era questa una fortezza che poteva aversi in gran conto prima dell' invenzione de' mortai, e delle artiglierie, ora potrebbesi in caso di resistenza (che certo non sarebbe sostenerla una milizia così inetta in un recinto improprio) facilmente sarebbe rovinata, se niente tardasse ad arrendersi. Otre che saprà il Cielo quanta artiglieria si trovi in essa, e con qual ordine disposta, che non può a suo favore presumersi niente di migliore di quanto ho osservato nell' altre a questa somiglianti. A Verlika, che giace tra Knin e Sign v'era una Rocca sopra d'un alto monte, che guarda il villaggio; ma ora rovina da ogni parte, ne vien guardato da alcun corpo di truppe questo ammasso precipitoso di pietre. Sign passa ne' Fasti Veneti come una fortezza inespunabile superata peraltro con grandi Encomj dal Veneto valore.[77] Il Borgo presente abitato giace a piedi del colle, sopra il quale s'inalzano alcuni recinti ineguali di numero, che male si regge in piedi, e dentro vi sono le case, dove una volta albergavano, e ricoveravansi gli abitanti di Sign e de'contorni. Ora vi alloggia il tenue presidio di Fanteria, che vi è di guarnigione. I muri semplici formano più giri, e meno larghi quanto più alto si sale, il monte, che naturalmente si ristringe. Peraltro cadono da più parti, e presto caderà tutto il restante. Alle porte onde s'entra nella Piazza, sonovi alcuni Falconetti attaccati con catenelle a grossi sassi *(Fol. 14. v.)* e appoggiati sul muro, che non v' è vestigio di Carri, o di Ruote, che li sostenessero. Il Principe avrà forse più volte sborsato il danaro a ciò necessario; ma sa il Cielo dove tuttora si trattiene. Ormai si può contare questo luogo più per un monte di

[77] Poslije uzaludnih nastojanja generalnog providura Dalmacije Valiera god. 1685. da osvoji Sinj, pod kojim je bio on i potučen, osvojio je Sinj 26. septembra 1686. generalni providur Gerolamo Cornaro.

pietre, che per una Fortezza, che con pochi tiri non solo sarebbe doma e soggetta, ma distrutta e annientata. Imoski, per quanto mi fù riferito, è ancora in peggiore stato; ma non l'ho con propj occhi visitato, ne voglio azzardare cosa alcuna sull' altrui relazione. Clissa nella fabbrica non ha verun divario da Knin, e Sign, se non che i rimasugli di questa Fortezza sono ridotti a stato peggiore. Essa verso Sud ha un precipizio dirupato e assolutamente inaccessibile che stendesi in parte anche a due lati di Est, ed Ovest. Da Nord sarebbe agevole bersagliarle colla Bomba, e tormentarla anche col Cannone, che in pocchi tiri vi precipiterebbe quell' avanzo di vecchi muri ignudi diffesi da quattro o cinque pezzi di Cannone smontati, e giacenti in terra e da un Giubetto di soli venti soldati, a che si riduce tutto il Presidio. Il Provveditore sta la maggior parte dell' anno a Spalato, se non che amando ne' caldi eccessivi di State respirare aria più pura, e più fresca ritirasi su questo monte, dov' è amena la situazione, e verso il mare la vista assai vaga; quant' è orrida e alpestre da ogn' altro lato. Norin piazza di frontiera, sulla Narenta è una Torre semplice con una guernigione di dieci uomini di truppe nazionali. Forte Opus situato nell' angolo che vi forma la Narenta divisa in due rami correndo al mare, non è che un semplice Cammino coperto di terra, non custodito da soldati. Non ha altro treno, che tre pezzi di cannone di ferro, smontati, e per soverchia vecchiezza giacenti arruginiti sul terreno. Queste piazze opposte ai Turchi non so quale difesa potessero sostenere, benchè costoro siano si poco istrutti nell' arte d'attaccare le Fortezze.

Le marine hanno qualche mezzo migliore alla difesa. Sebenico, Traù e Spalato hanno qualche fortificazione; ma Nonna, Scardona, Almissa, Macarsca son tutte luoghi aperti, e inetti a ogni resistenza. Sebenico quanto alla Città non può reggere a verun attacco regolare. Ha però tre Forti, che lo guardano. Due situati sulle punte di due collinette, che stanno sopra la Città a Est, e fortificati con Torrioni all' antica. Migliore d'assai è il Forte situato in mezzo al Canale, che serve di Porto alla Città, e collocato in una Isoletta, dove in distanza di quasi un miglio da terra riuscirebbe malagevole ad attaccarsi quando fosse provveduto del conveniente pressidio, e della neccessaria Artiglieria. Egli fu fabbricato secondo il dissegno, e sotto la direzione del celebre Architetto Sanmichieli:e di forma quadro, con quattro bei bastioni agli angoli, capaci d'una bella difesa, quando gli assediati fossero ben diretti e valorosi. Traù verso il mare non ha che muri all'antica, e cadenti, all' imboccatura esistono le vestigia d'un antico Castello con quattro gran Torrioni di pietra viva:tutto va in rovina; ne si pensa a ripararlo. La parte però che guarda terra Ferma ha buone mura con Bastioni verso Nord, e la più bella artiglieria, e la meglio tenuta, che altrove. Fummi detto, che erano trenta i pezzi di Cannone, che si avevano. Io non li ho numerati con agio. *(Fol. 15. r.).* All' entrata del Ponte v'è un Rivellino, che domina la campagna, e difende la Porta. Spalato ha tre recinti, ma non meritano che si parli che del terzo. Egli è di muro a gran pietre

lavorate, e ben connesse insieme, levate in parte all'antica fabbrica del palazzo di Diocleziano; dietro lo difende un gran terrapieno. La sua altezza era ottima a ripararsi dalle scalate improvise de' Turchi, ma ora fa che siano le mura più esposte a colpi del cannone. Spaziosi e commodi sono i Bastioni, che interompono le Cortine a giusta distanza:ma tutto è privo di fossa e giace allo scoperto la Piazza sino alla scarpa del muro. A un tiro di Cannone verso Est in una eminenza fu fabbricato un piccolo Forte a figura di parallelogrammo con quattro bastioni,[78] il quale però non può difendere la Città, e la offenderabbe al sommo caduto nelle mani di qualche agressore. Ora difatti è abbandonato, e lasciasi alla mercè delle stagioni, e del tempo, che ne fanno aspro trattamento.

La sola Città di Zara potrebbe occupare l'arte, e il valore d'un valente generale, e d'una numerosa armata. La natùra e l'arte si sono combinate a renderla forte, e merita una più particolare descrizione. Essa è fabbricata in una penisola lunga e stretta, e stendesi per lungo dentro al mare quasi per un miglio, ristringendosi ognora più alla estremità verso Ovest. Dal lato dov' è situato l' Istmo, che la congiunge alla Terra ferma fu fabbricata una Fortezza regolare, ampia e ben architettata e con sommo studio resa forte. Oltre il Corpo della Piazza verso Terra vi è un opera attorno con camino coperto al di fuori, e al di dentro alcuni Rivellini, che coprono le Cortine ed i Bastioni. Tutto questo spazio interno si può alagare commodamente, e render difficile per questa parte l'attacco. Oltre ciò presentando una fronte non molto estesa non potrebbero gli assedianti divertire la guarnigione con più attacchi, e dove devono avvanzare i lavori ristretti a piccolo spazio, e incommodo per cagione del terreno, contro il più forte della Piazza potrebbero faticare assai e inultimente, ed essere da essa molestati:perochè oltre le artiglierie delle esterne parti, anche le Batterie dell' interna a Cavaliere delle fortificazioni esteriori farebbero forti impressioni, e non minori rovine nelle linee, ne'parapetti, e nelle Batterie degli assedianti. Le trincee difficilmente si potrebbero scavare a dovere, perchè appena due o tre piedi sotterra s'incontra il sasso vivo, e questo osservai dove più, dove meno anche nelle altre parti dei contorni della Città verso Terra. L'interno della Piazza è bene accommodato. Nel centro v'è un ampia cisterna, dove raccogliesi l'acqua piovana. Dal lato verso Sud vedesi un Palazzino, che serve d'abitazione al Comandante della Fortezza, e a due fianchi due altre case ben fabbricate a commodo del resto degli ufiziali, e de'soldati, pe'quali ultimi in faccia a questi edifizj ve n'ha due altri ben costruiti. La Città dove volge verso il mare ha un muro all'antica con torrioni decapitati, e ridotti a piccoli Bastioni,

[78] Ova je mala tvrđava »Gripe« (Grippi), na istočnoj strani Splita, sagrađena za vrijeme morejskog rata. Još nedograđenu zauzeli su je Turci 19. juna 1657., a onda ju malo zatim morali napustiti. Poslije toga Gripe su dovršene. Međutim je turska granica povučena, na osnovu mira u Karlovcima daleko na istok, a na osnovu mira u Požarevcu na današnju granicu Dalmacije i Bosne, pa je i ta utvrda napuštena.

e tutto è ben terrapienato. Questa parte domina il Canale di Zara standogli a Cavaliere e potrebbe recare incommodo a qualunque Flotta volesse tentare suo malgrado il passaggio Sulla punta estrema verso mare ha una bella piazza d'armi, dove schierarvi in battaglia un buon corpo di truppe. Dal lato verso Nord-Est è alquanto meglio fortificata, poichè vi sono alte mura con Bastioni più alla moderna fabbricati di Sasso assai forte, e largamente terrapienati, dietro alle mura nell'intervallo fino al mare vi è una strada, per cui può camminare chi vuole con commodo per tutto questo tratto della Città esteriormente fino alla Fortezza, che ne vien separata da un Canale artifiziale, che communica col mare. La strada è larga, dove meno, un passo e mezzo, e dove più fino a dieci, e venti. Lo spazio più ampio è sotto alla Cortina; il minore sotto a Bastioni, che la fabbrica istessa di queste opere produce questa varietà. Zara adunque può riguardarsi come la chiave ed il Baluardo di tutta la Provincia, e dalla sua sorte dipende in gran parte anche quella delle altre Città. Quindi chi meditasse conquistare la Dalmazia Veneta per meglio assicurarsene dovrebbe rendersi padrone di questa Città, ne stimerei molto difficile l'impresa, attese alcune precauzioni. Con un Corpo d'armata, e con buon treno d'artiglieria potrebbesi d'improviso mettere il campo in faccia alla Città verso Nord-Est. La sorpresa sarebbe la strada più agevole ad una Potenza, singolarmente che non avesse forze di mare da controporre a Veneti, a quali per questa via rimarrebbe la strada aperta ad inviare quanti soccorsi volessero. Nulladimeno ben diretta l'azione si potrebbero rendere inutili. Le truppe postate sulle sponde del mare in faccia alla Città, sarebbe necessario allungare il Cordone fino avanti la Fortezza per levarle ogni communicazione colla Terra ferma. In tutto questo tratto le ineguaglianze del terreno o per se o con poca arte metterebbero al coperto d'ogni incommodo delle artiglierie della Piazza tutte le Truppe assedianti. Una batteria d'alquanti Cannoni, e di Mortari, che prestamente bersagliasse la Città, dovrebbe in breve tempo farla capitolare, o restar vittima di questi furiosi strumenti; le mure niente coperte, le case molto ristrette, e predominata la Città dal vento dovrebbe dar luogo a tutta la forza, e a tristi effetti delle Bombe, e delle palle infuocate. Se la resistenza fosse alquanto ostinata, rimarrebbe a tentare un ponte di barche sul Canale, che dividerebbe gli assedianti dalla Città, che mal potrebbesi più oltre difendere, quando un corpo di truppe coperte dal Cannone delle spiaggie, attaccasse col Petardo la Porta di marina sguarnita d'ogni difesa, e senza fossa. La sorpresa diverebbe più facile e meno romorosa, se d'improvviso in una notte oscura si passasse il Canale da un corpo di scelta Truppa, e senz'altro apparato s'attaccasse la Porta. Le sentinelle ancora quando facessero il loro dovere non sarebbero in tempo a far raccogliere truppe bastanti a resistere a quelle, che di mano in mano succederebbero. Presa la Città, la Fortezza dovrebbe presto cedere senza grande contrasto:perrocchè ha un difetto non condonabile all' Architetto, che ne diresse la fabbrica, ed è, che la Città domina in-

teramente la Piazza, essendo quella più alta rispettivamente di questa. Quindi dalle mura della Città si potrebbe e battere, e dominare con ogni facilità, e restarsene al coperto gli assalitori. Fiaccate quelle case, che servono d'abitazione al Presidio, e questi per tre o quattro giorni stancato dagli attacchi, e dall' artiglieria, ne avendo ove ricoverarsi a trovarvi il neccessario riposo, dovrebbe o perire di disagio, o capitolare:che non vi sono Casematte, o altro, che potesse guarantirlo dai colpi del Cannone, o dalla Bomba. Così questa piazza sarebbe in nuovo modo *(Fol. 14. r.)* attacata nelle interne su eparti primachè le ĕsterne uessero (avessero) dovuto punto nulla soffrire. Tutto questo senza punto parlare delle estrinseche circostanze, che possano agevolare l'impresa. Io ho girato con agio la piazza, ed essendo di forma rotonda, osservai che poteva avere circa due terzi di miglio di diametro, il che importerebbe almeno una guarnigione di due mila uomini. Le fortificazioni esteriori, essendo ampie, e molte ne richiederebbero un altra buona parte, e un altra la Città. Laonde a sostenere un assedio formale e ben concertato, sarebbero neccessarie a difendere a dovere questa Piazza tutte le Truppe della Repubblica, che oltrepassano di poco gli otto mila Soldati. Cannoni ne ho veduto pochissimi nèlla Fortezza, e smontati: forse saranno rinchiusi ne'Magazeni. Le provvisioni da boca e da guerra sono pocchissime; perochè alcuni Provveditori Generali ne hanno fatto un vergognoso mercato con chiunque ne ha voluto comperare; ne il Governo vi manda, che un certo sussidio stabile, che non può compensare i furti fatti, e il Principe credera tutto allestito alla difesa, allorchè tutto vi mancherà. In somma ne quanto alla milizia, ne quanto alle Fortezze nulla non si presenta, che possa rendere difficile la conquista di tutta la Provincia.

Nelle Isole poi può computarsi per nulla ogni sorte di fortificazione. Lesina sola ha un Castello, che giace sull'erta d'una montagna, che soprasta alla Città;ma tutto il recinto, oltre che è vecchio cadente, ha molti monti all'intorno, che lo predominano, e non riuscirebbe difficile batterla, e rovinarla in breve tempo. Curzola ha semplici mure all'antica con un vecchio Castello, e rovinoso da più parti. Appena cento Soldati difendono tutte le Isole della Dalmazia.

§ IV. *Governo nazionale*

Anche in questo conviene osservare un diverso rispetto rapporto alle tre diverse parti della Provincia. Le Isole hanno la loro Nobilità, la quale non si picca gran fatto del decoro del suo rango;giacchè v' ha di questi nobili che arano la terra, e di quelli, che divengono Marinari su i bastimenti.[79] Alcune piccole cose sono loro permesse a determinare.

[79] Pisac ne pozna dovoljno prilike na dalmatinskim otocima i on generalizira ono, što ne bi smio generalizirati. Nije nipošto točno, nego je štoviše krivo kazati na pr. o hvarskom plemstvu, da mu »nije osobito stalo do časti svoga staleža«, kao

quasi per lusingare la loro vanità. Essi si convocano quasi ogni anno a formarvi i loro regolamenti. Queste adunanze possono riguardarsi come un Parlamento, che colle proprie leggi governa alcune piccole dell' Economia, del Civile, e del buon ordine:ma di presente è ristretto a si poche cose, che può riputarsi per niente tutta questa Società di Nobili:giacchè in queste adunanze sono venuti a trattare piutosto le loro private cose, che le pubbliche, e servono a viemaggiormente tenerli divisi tra di loro. Questo regolamento infiamma sempre più un odio troppo palese de'coltivatori contro a'Possidenti, che veggonsi una parte di loro per la nascita eguale alla più stimata, eppure sentesi condannata alle fatiche, ed al disagio, non può non provarne un segreto rancore, che la rode, e veggonsi oltrecciò attraversare dalla più potente, e dalla più ricca nelle risorse, che potrebbero procacciarle la sua industria, si commove ognora più, e si fomenta l'interna passione, che li agita. Tutto ciò prende nuovo vigore dal vedersi i Coltivatori spesse volte spogliati da Benestanti del frutto delle loro fatiche:giacchè sboscando qualche Fratta, e riducendola a coltura *(Fol. 14. v.)* il Nobile l'addochia ingordo, e rappresentatala al Governo come incolta, con poca spesa se ne fa investire, e se ne impossessa: e il misero coltivatore dopo tanti stenti e tanti sudori trovasi ignudo d'ogni bene, il quale, per non perdere tutto, sacrifica parte della sua sostanza dividendone i frutti col suo usurpatore. Il Governo sta alle informazioni, ed agli attestati del particolar Rappresentante, il quale per poco danaro li da favorevoli al Nobile, che li richiede. Questo dannoso metodo incaglia l'agricoltura, eccita inoltre un nuovo fermento, che può forse col tempo condurre alla disperazione la parte più utile dello Stato, e spingerla a più luttuosi disordini.

Il Governo nazionale sul litorale è alquanto diverso. I Nobili di ciascuna Città formano un Corpo di Magistrato. La sua autorità è assai ristretta, e oltre la cura della Sanità unitamente al pubblico Rappresentante ha l'ispezione del buon ordine, del mantenimento del materiale della Città, e della quiete pubblica. Hanno una cassa per le spese a tal fine neccessarie. Qualche Città cedette alle lusinghiere insinuazioni del Governo, che cessagli si addossava l'obbligo di provvedere del neccessario, ma le Città hanno perduti i loro proventi, e non sono fornite del bisognevole. Traù ne dee soffrire spesse volte le dimostrazioni di tale verità. Anche in questa parte volevano i Nobili sgravarsi dei pesi loro imposti dai villici e dagli agricoltori, che con grandi vantaggj han sempre coltivate le terre de' Nobili; ma il Governo Veneto ha protetti per lo più i Contadini, e riconosciuto l'animo de'Nobili alquanto avverso alle presenti circostanze della pubblica amministrazione li ha sempre

ni to da su ti plemići »orali zemlju« i »postajali mornarima«, jer je ono i te kako pazilo na prvo, a, nažalost, nije uopće radilo nikakav manuelan posao. Ono, što pisac kaže, vrijedi za plemstvo Brača, a donekle i za ono Korčule. (v. Statuta et leges civitatis et insulae Curzolae. MHJSM I. 1. str. 191, 192, Statutum et reformationes insulae Brachiae MHJSM. XI. 195, 196).

attraversati, e indeboliti. Ma non pertanto le condizioni favorevoli ai Cultori essendo si decise, e divenendo per esse sempre più insolenti contro a possessori, ancor questi per non perdere tutto, saranno costretti di tentare ogni mezzo a liberarsene. La maniera, onde trattenere la Nobiltà dentro a limiti d'un equilibrio politico diverrà più sotto soggetto di qualche riflessione trattandosi della Politica de'Veneziani riguardo alla Nobiltà Dalmatina. La Morlacchia non ha ne magistrati proprj, ne verun altra ombra di governo, salvo, se solamente il militare nazionale, che le è commune col litorale, e coll'Isole, benchè non tanto rigidamente si osservino gli ordini de Colonnelli in questi ultimi, come nella prima. A ciò intendere è d'uopo osservare, che tutta la Provincia e alcune Isole vicine a Zara dividonsi in tante piccole Provincie, che nella lingua nazionale sono chiamate *Kraine*, ad ognuna delle quali pressiede un Colonnello.[80] Esse son dieci, se non erro, cioè quella di Nonna, di Zara, dei Scoglj, di Sebenico, di Traù, di Spalato, di Macarsca, di Sign, d'Imotski, e di Knin. Ogni Colonello ha soto di se alquanti ufiziali. I primi son detti Saldari ed equivalgono nell'impiego a l'un di presso a Tenenti Colonnelli. Qualche Kraina ha il suo Voivoda, che è un rango di mezzo tra i Soldati, e gli Haràm Bassà, i quali ultimi sono i Capi in ciascun villagio particolare, e v' ha per ultimo il suo Alfiere in ogniuno. Questo regolamento importa seco un piede di truppa nazionale, che ha il suo ordine stabile. Ma i subalterni non venogono esercitati, ne tenuti in quell'ordine che richiede *(Fol. 15. r.)* la disciplina militare, e la necessaria difesa della Provincia. Peraltro questo popolo d'indole generosa e gueriera indotto ad esercitarsi frequentemente con ben intesa ordinanza formerebbe un corpo d'armata, che potrebbe, se non far retrocedere, ma almeno trattenere lungamente qualunque armata, che invadesse la Morlacchia. La Repubblica forse vi penserà, quando la vedrà già assalita, ma sarà allora troppo tardo al male il rimedio applicato. Intanto i Morlacchi sono esercitati in altro modo. Il comando ricevuto da Venezia col mezzo del Provveditore Generale, o immediatamente da questo istesso il Colonnello abbassa gli ordini opportuni, al Saldaro, o agli Haràm Bassà, e questi raccolgono quella gente, e que'cavalli, che sono commandati, ed eseguiscono prontamente, quant' è loro commesso. Se un forestiere, che viaggia, ha qualche raccomandazione presso il Colonnello di qualche Kraina, questo spicca l'ordine a quel Morlacco, cui tocca la sua volta e dee servire del suo Cavallo e della persona fin a quanto ordina il Colonnello, e tutto questo senza mercede, dovendosi contentare di quanto gli vien dato per semplice cortesia. Questi ordini sono frequenti in certe stagioni, tantochè i la-

[80] Colonello = pukovnik u točnom prijevodu. Međutim ovaj »colonello« stoji na čelu Krajine, a pod njime su »serdari« (saldari), koji bi odgovarali »potpukovniku« (tenente colonello). Glavari u selima nose titulu »harambaša«, a uz njih su »zastavnici« (alfieri). U nekim krajinama su »vojvode«, koji su po rangu niži od harambaše. Harambaše su bili i vojni i politički glavari pojedinih sela. Svo je stanovništvo sela dalmatinske Zagore, sposobno za oružje, koje je moralo, u slučaju rata pod oružje, sačinjavalo Krajine, kao na pr. Sinjska, Kninska, Trogirska krajina i t. d.

vori de' Morlacchi ne sofrono danno. I Colonnelli peraltro come nazionali e di famiglie tra loro le più cospicue sono riguardati con certo amore rispettoso da'loro soggetti, che mostrano l'attaccamento alla loro nazione, e a un tempo l'indole cordiale del Morlacco. Quindi nelle private contese tra loro insorte piuttostochè avventurarsi alle dispendiose trattazioni del foro tentano sempre accommodarsi a grado del Colonnello, cui coltivano con gran premura, e con frequenti regali. Questi ufiziali guadagnavano assai, e dimenticavano sovente l'amor dovuto alla loro nazione pel privato interesse:ma gli ultimi regolamenti emanati da Venezia ha per questa parte migliorata alcun poco la sorte de' Morlacchi e scemati gl'incerti lucrosi de'Colonnelli. Essi devono con gran cura inviligare sull' esecuzione degli ordini pubblici; attentamente invigilare ai confini, che nissun nocumento non si apporti al Veneto dominio, e se si può se ne dilatino anzi i diritti e l'estensione. Guai ad un Colonnello, se ne' Stati Austriaci si facesse qualche movimento, e subito non ne informasse il Provveditore. La Kraina di Knin è affidata ad un vecchio accorto del pari, che attento, e che non mancherà d'avere molti Emissarj tra Sudditi Austriaci, ond'essere ben ragguagliato di tutto. So, che rilevanti somme gli vengono talvolta spedite, e non possono avere altro uso, che questo. Debbono inoltre aver cura grande, che le loro Kraine non siano infestate dagli assassini volgarmente chiamati Aiduci. Occorendo spedizioni militari i Colonnelli devono portarvisi secondo l'ordine ricevuto con tutti o con parte della Kraina secondo il comando o l'bisogno. Io d'alcuni me ne ricordo ancora il *(Fol. 15. v.)* nome, e lo registro, che può essere in qualche circostanza anche questa piccola attenzione vantaggiosa. Il Colonello di Zara è il Signor Luzzich nativo di Macarsca. Colonnello di Sebenico il Signor Episcopopulo. Colonnello di Traù il conte Zippico. Colonnello di Spalato il Signor Mazzucato. Colonnello di Macarsca il conte Noncovich. Colonnello di Imoski il conte Cambio di Spalato. Colonnello di Knin, che però rissiede a Dernish il conte Machich. Forse mi sarà occorso errore nel numero di questi Colonnelli; ma è perdonabile in tanta foraggine di cose che m' è avvenuto di vedere, o di notare. Il Colonnello di Zara, siccome forestiere, è mal veduto dalla sua Kraina, e ne cerca con ogni impegno la rimozione. Ma essendo un segreto informatore del Governo difficilmente potranno ottenere l'intento, malgrado ancora l'appoggio del Generale, che cerca d'allontanarlo premendogli di non avere critici relatori del suo contegno.

I Colonelli sono tutti di nomina Regia, e alla morte d'uno se ne elegge un altro a piacimento della Serenissima Signoria. Grandi sono gl'impegni per ottenere tal carica, e con ciò il Governo ottiene un fine assai grato di mantenere le principali famiglie, che la ambiscono piene d'apparente dipendenza dal Governo, e pronte ad impiegarsi al suo servizio per meritarsene a suo tempo le grazie e la beneficenza. Ma le famiglie più potenti restano tra loro divise per segreta invidia, o emulazione, che non sa d'ordinario questa nazione dissimulare lungamente

quanto le preme o l'agita il cuore, e gli affetti. Parmi ciò sufficiente se non a dare una compita descrizione, almeno una veridica, e sufficiente idea del Governo della Dalmazia. Debbo quindi trattare della Politica del Dominio Veneto rapporto ad essa Provincia, materia assai importante per le tenebre, onde sono avvolti i fini secreti di questa Repubblica, e insieme difficile a penetrarli per l'arcano misterioso, con cui ricopre le sue massime fondamentali. Nulladimeno qual meglio potrò colle tenui mie forze, esporò quanto ho potuto raccogliere, e rimontando dal fatto alla più segreta cagione, che lo produsse, vedrò di più sicuramente indicarla.

DELLA POLITICA VENETA RAPPORTO ALLA DALMAZIA

Questa Politica, che sa in tanti modi cangiarsi e prendere tante figure addatte tutte alle circostanze, e a loro bisogni, diversamente ancora s'adopera secondo i diversi rapporti, che i Veneziani han compreso, che possa avere la Dalmazia. Quindi le sue mire rivolte ai confinanti non meno che ai sudditi d'altri, modo conobbe doversi usare cogli uni, che cogli altri. Altre regole usa il Governo, ed altre i particolari Rappresentanti, de' quali articoli tutti è materia il Capo presente. Tre confinanti ha la Dalmazia: l'Augusta Casa d'Austria da Nord, venendo verso Nord-Est, la Porta Ottomana da Nord-Est, Est, e Sud-Est, e la Repubblica di Ragusi rispetto alle Isole venete. Verso la prima, come lungamente in pace non mostrò gran gelosia, benchè segretamente le rimorda il cuore, che la Dalmazia tanto tempo soggetta a'Re d'Ungheria e dominando l'Augustissima Casa in questo Reame, teme sempre, che non risvegli gli antichi suoi diritti. Per lo passato pubblicamente non ne mostrava gran solecitudine, *(Fol. 16. r.)* perchè strettamente legate ambe le Corti a commune diffesa contra dei Turchi non supponeva troppo probabile, che volesse la Corte di Vienna avanzar con troppo calore contro a Veneti i proprj diritti sulle pertinenze del Regno d' Ungheria; tanto più che una gran parte di esso gemeva allora sotto il giogo Mussulmano. Dopo la guerra contro Turchi 1683. poco o nulla si ebbero in mira i diversi interessi, a che le due parti erano portate. Fatta la Pace di Passarovitz i Veneti per questa parte non diedero alcun movimento, che le loro circostanze nol richiedevano. La scambievole armonia non diede alcun moto di avversione, o di dissapore; perciò non vi fu verun particolare cangiamento intorno alle maniere, onde si diresse sempre la Repubblica colla Augusta Imperiale Famiglia. La parte di Dalmazia confinante, essendo montuosa o disabitata aveva fatto in passato transandare un più chiaro dettaglio de'veri confini. Attenti però sempre i Veneziani ad avvantaggiare li avevano estesi al di là del giusto, onde insorsero particolari querele, che fu cercato da essi di sopire con tutto l'impegno, acciochè più oltre non si andasse investigando tale objetto. Generalmente ho veduto, che in Venezia, dove

trattisi da qualche confinante di esaminare i suoi veri confini, vi si eccita una inquietudine, che appena si vede somigliante nelle altre Corti all'intima di una nuova e pericolosa guerra. Questo può ancora avvenire per l'impegno grande della Repubblica di conservarsi in pace con tutti i confinanti. Ma certo è che essi hanno per massima, e l'hanno praticata in più luoghi di estendere a poco a poco sotto altri colori i limiti del loro Stato, principalmente se avvertano, che non si usi tutta la necessaria vigilanza dal limitrofo. In questi ultimi anni per le differenze insorte si maneggiarono assai, perchè fossero prestamente sopite e non s'avanzassero troppo minutamente le ricerche; benchè alla fine scoperto il vero non manchi mai il pretesto della trasgressione de'privati a coperta della pubblica Politica. Ma troppo temendo lo spirito militare della Corte di Vienna fuorono molto cauti dall'impegnarsi troppo fortemente in un affare, che forse poteva sconcertare il sistema già abbracciato da gran tempo di Pace e di Neutralità. Fù però severamente ingiunto a Dalmatini loro Sudditi di non usare veruna resistenza, e ritirarsi prontamente ad ogni, aggressione, benchè questo popolo indocile, a stento si tenesse a freno. L'affare tanto in Dalmazia quanto a Venezia fu sempre ricoperto d'un velo misterioso, e sapevansi i fatti solamente dopo il loro avvenimento; le segrete istruzioni non si poterono ne investigare, ne comprendere. Solamente certe voci si spargevano tra il popolo, che la Corte di Vienna voleva colla forza spogliare la Repubblica d'un gran tratto di paese, e che questa a schivarne ogni impegno voleva piutosto sacrificare qualche cosa del proprio che possedere ingiustamente quello d'altrui. Che intanto la sapienza dell' Eccelentissimo Senato avrebbe fatti fare tutti i necessarij passi dall' Ambasciadore presso l'Augusta Imperatrice Regina, forse non bene istrutta dell'affare; che se ne sapeva ottimo riuscimento per la Giustizia della loro causa. Altri discorsi ancora troppo frequenti *(Fol. 16. v.)* per crederli effetto d'una secreta passione, che li travagliava, mostravano di tutto temere da S. M. l'Imperadore. Il popolo avvezzo di riguardare come oracoli le sentenze uscite della bocca d'alquanti Gentiluomini più gravi, e più posati, come l'estratto della sapienza umana tutte le determinazioni del Governo, fremeva in segreto di queste, ormai da esso credute usurpazioni. Ma infine prevalsero in essi tutte le buone disposizioni ad accommodarsi ad ogni costo per non accendere maggiormente quel piccolo incendio, e cercano con ogni studio e per ogni via di tenere lontani da'loro Stabilimenti gli Austriaci. Ma però è sempre stata in essi una cura più decisa per la Dalmazia di togliere ogni monumento, che attestasse il Dominio de' Re Ungari su questa Provincia. Da ogni marmo ne han fatte abradere le insegne, e le Iscrizioni. Avvegnachè fossero indiretti questi attestati non furono esenti dalla solecitudine della pubblica gelosia. Sopra la porta del Duomo di Spalato v' è un urna con Iscrizione a caratteri detti Gotici, dov'era mentovato, che riposavano due figliuole del Re Bela IV. d'Ungheria, morte in Spalato quando col Re loro padre ritiraronsi sul litorale della Dalmazia invaso

e devastato il suo Regno da Tartari.[81] Venne ordine, che si levasse quel profano monumento da un luogo si sacro:ma l'accortezza di qualche buon Patriota seppe eseguire lo spirito dell'ordine supremo senza togliere quel monumento della storia del Secolo XIII. Vi fu poi posto a nasconderlo un Leone alato, che non si giudicò niente contaminare la santità del luogo, perchè indicava il Dominio Veneto.[82] Moltissime sono le Iscrizioni, che veggonsi tuttora guaste dallo scalpello per ordine Sovrano,[83] altri monumènti furono trafugati di notte e gitati in mare per distruggere ogni più lontana memoria della Sovranità per molti secoli goduta da Re Ungari sulla Dalmazia intera. Era tanta la gelosia in passato, che anche l'opera di Giovanni Lucio de Regno Dalmatiae era proibita nello Stato Veneto, non per altra cagione, se non perchè parlava troppo sinceramente del Dominio Ungaro anche nel litorale, e con tutta la verità del diritto parecchi secoli esercitatovi. Al presente non si usa tanta cautela, giacchè han veduto, che anche brucciatine si gran numero d'esemplari l'opera non iscompariva dal mondo, e se ne moltiplicivano le edizioni. Peraltro un Dalmatino tiene sempre con gran riserbo occulta quest'opera, e con molta cautela guardata per timore di qualche cattura, e di qualche rigoroso processo. Io investigando qualche Archivio ho veduto le bellissime Memorie spettanti al Dominio Ungaro in tutto il litorale, ma le mie circostanze non mi permisero di arrestarmi più lungamente su d'esse, e dovetti, compilatene alcune partire pe'miei viaggj. Il Governo peraltro ha espilati tutti gli Archivj della Provincia e le Carte Originali spettanti ai Secoli del Dominio Ungaro furono tutte recate a Venezia. Pure alcune ne rimanevano, e facendone con somma diligenza ricerca il P. Riceputti per formare la Storia dell'Illirico Sacro, gli furono incautamente consegnati molti eccellenti originali. Morì questo Religioso nel Collegio della Compagnia in Padova, e appena ne fu trasportato fuori della Camera *(Fol. 17. r.)* il Cadavere, che vi comparve a sigilarla un Segretario del Governo e fatto un fascio delle scritture spettanti alla Dalmazia, seppelì dentro

[81] Tartari = Tatari = Mongoli, koji su god. 1242. provalili u Dalmaciju progoneći kralja Belu, došli do Splita i Trogira, i onda se neobavljena posla vratili.

[82] Pisac nije dovoljno obavješten o ovom slučaju. Točno je za natpis iz XIII. stoljeća. Međutim, našem izvjestitelju nije bilo poznato, da je negdje u XIV. stoljeću bila ispred ovog sarkofaga postavljena mramorna ploča s natpisom, koji je u stihovima opisivao cijeli događaj. Taj su natpis vidjeli i publicirali najprije Lucius u svom djelu »De regno Dalmatiae et Croatiae libri sex«, koji ga je publicirao u Amsterdamu god. 1666. Prije njega prepisao ga je šibenski kanonik Ivan Tomko Mrnavić god. 1609. Ova je ploča s natpisom skinuta negdje u drugoj polovici XVIII. stoljeća, a svakako prije dolaska u Split našega pisca, i pred sarkofag postavljen je mletački krilati lav, koga je on zatekao (v. G. Novak, Povijest Splita I., Split 1957. str. 114, 115).

[83] Ti otučeni natpisi i grbovi, koje je naš pisac vidio po Dalmaciji nisu samo spomenici iz vremena hrvatsko-ugarskih kraljeva, nego i drugi, a napose oni, koje su pojedini mletački upravitelji u ponekim dalmatinskim gradovima sebi u čast dali postaviti ili uklesati. Najveći dio takvih spomenika, odnosno natpisa dala je otući sama država, a neke su otukli njihovi nasljednici.

impenetrabile segreta di Venezia quella parte, che poteva interessare il Governo, ed il restante fu restituito. Per gran ventura, in una cantina m'è avvenuto di trovare una lapida del Secolo XIV, che rammenta ancora qualche autorità del Re Ludovico in queste regioni, morto non molto dopo nella sfortunata battaglia di Mohatz. L'iscrizione è tenuta nascosa[84] con molta cura, e n'è il tenore come segue:

THEODORVS VETVRIVS
HIER. ET NICOL. NOB. TRAGUR.
ILLIVS NEPOS. HVIVS FILIVS
HIC IIII MOLETRINA IN SOLO
REGIO A MAIESTATE LODOVICI
SERENISS. REGIS HVNGARIE
BOEMIEQ. FACVLTATE CONSTRVE
DONATVS PRAEMIO VIRTVTVM
SVARVM
INSTANTIA ILL. BANNI PETRI
BERTISLAI TRAGVRIEN CVIVS SVB
FELICI AVSPICIO MERVIT
P. ET P. ET P.
E R E X I T
DEO OPT MAX
FAVENTE
M D XX

Se in Dalmazia i proprietarj dell'Iscrizione la producessero, dovrebbero per lo meno soffrirne lo spezzamento, e una rigida riprensione. Tale è il contegno colla Augusta Casa d'Austria e per conto a confini, e per rapporto a'suoi diritti come Regnante in Ungheria. Ora, che la Potenza di essa è tanto formidabile, si contengono in pubblico con ogni rispetto e col riserbo più cauto, ma in segreto si rodono, e palpitano di timore, che una qualche volta coll'armi non riacquisti il possesso di questa Provincia, e di tutto il Litorale. I sudditi Dalmatini a questo riguardo sono con gran cura guardati e i più timidi,o i più biosognosi tremano e sofrono. Ma altri ne ho uditi parlare apertamente e anche in pubblico mostar desiderio del Governo Austriaco. Certamente, che ora sarebbe molto minore la resistenza, che i Morlacchi farebbero, se pur ne facessero alcuna dovendo cambiare di Governo; perchè commin-

[84] Ovaj natpis nije inače poznat. U »Bullettino Dalmato« XIII, Split 1890. izašao je članak »Castel Vitturi« od Dujma Srećka Karamana. Karaman je savjesno opisao sve što vrijedna ima u ovom Kaštelu. Kako je kaštel Vitturi (Štafilić) sagrađen poslije 11. novembra 1487. kad su Jerolim i Nikola Vitturi dobili dozvolu da ga sagrade od trogirskog kneza Carla Pesara, on je u konobi, u kojoj ga je vidio naš izvjestitelj, bio samo sakriven, a nalazio se na jednoj pomičnoj ploči, a nije bio uklesan u zidu. Inače je D. S. Karaman publicirao natpise, koje je on vidio u kaštelu, kao jedan iz god. 1563., a jedan iz stare župne crkvice, posvećene Gospi od Ružarija. (Bullettino Dalmato XIII. str. 22–26, 39–41, 57–61, 74–76, 88).

ciano a stancarsi di alcune vessazioni, che riescono insoportabili. – Coi Turchi adoperano altri mezzi. Questi insaziabili confinanti ben istrutti delle circostanze dei Veneti e per l'esperienza ben consapevoli delle loro disposizioni sanno volgere a proprio vantaggio la troppo timida condotta dei Veneziani. La nazione Turca, che è terribile tanto a Veneti per forze, loro riesce ancora necessaria pel commercio; quindi impone la legge a suo piacimento. In Spalato, ove discendono più frequenti le Carovane colle merci, risiede un Emir,[85] che usa la più sfacciata prepotenza nello Stato altrui non solo difendendo i proprj, ma pretendendo sempre guadagnare sul timore del Governo. I Veneti lo sentono e tacciano, ed esortano spesso i sudditi alla pazienza. *(Fol. 17. v.)* Esso comanda coll'istesso orgoglio a Spalato, che farebbe in Turchia, e il Governo al più è contento di soddisfare alcune convenienze di decoro, e poi abbandona il suddito all'indiscrezione di questo barbaro Ministro. Il Pascià di Bossina riceve rilevanti somme di Zecchini dal Governo; perchè sia questi lasciato in pace. Ad ogni pretesa s'inviano regali, e si acquieta per tal mezzo, il quale anzichè addormentarlo aguzza sempre più l'insaziabile sua ingordigia. Che se i Morlacchi nimici irreconciliabili dei Turchi non facessero fronte alle loro insolenze singolarmente ai confini, tutto anderebbe a rubba, ne potrebbero salvare i frutti della campagna, ne le mogli, ne i figliuoli, ne la propria vita, ma essi bravamente coll'armi alla mano si diffendono ad onta dei replicati ordini del Governo Veneto, e cosi col corraggio sanno contenere nei giusti limiti l'avvidità Turchesca. Il Pascià fa gran lamenti di tai difese, come di ingiuste aggresioni e queste lagnanze li fruttano nuovi regali, laonde non è mirabile, che siano frequenti. Anzi si è convenuto, che ogni Turco ammazzato si paghi da Veneti una certa somma di Zecchini e le liste dei Turchi uccisi son ben lunghe, e incessanti, che quando anche muojano di morte naturale, quando non possono più testificare la verità, si segnano nel ruolo di coloro, che son morti di violenta.I Veneti puniscono per lo più i Morlacchi, che osano diffendersi ma in questi è maggiore l'innato istinto di conservare le proprie sostanze, che il timore del gastigo:e quando non possono più oltre reggere alle perquisizioni del Governo diventano Aiduci, osia assassini, e allora disperatamente fanno man bassa su quanti Turchi possono sorprendere. Il Principe loro impone la taglia e li fa inseguire:ma scaltri come sono, e praticissimi d'ogni angolo di quelle montagne si sanno sottrarre alla (sic.!) ricerche anche più diligenti, nel che per altro sono bene spesso ajutati da loro nazionali medesimi, che sono inviati contro questi Aiduci per forza, e li sottraggono per amore dal capestro. A tutto conchiudere il Timore, e il Danaro sono le due più salde basi della Politica Veneta coi Turchi, e queste li diriggono communemente nelle frequenti discordie, che succedono con si pericolosi confinanti. Conviene però confessare, che anche i Veneti hanno loro dato delle prove troppo sensibili della

[85] Ovako je u rukopisu »Emir«, dok bi trebalo biti »Emin«.

più vergognosa viltà. Per la guerra insorta nel 1715[86] essi avevano in Ciclut situata nella valle, donde scorre la Narenta un ottima Fortezza. Il Provveditore di essa Nobile Veneto sul semplice timore d'una invasione cui forse neppure non pensavano i Turchi, abbandonò la piazza lasciatovi il Cannone, e le munizioni. I Turchi udita tal novella tanto non la credevano, che stettero qualche tempo gnatando all'intorno attentamente la Piazza per timore di qualche sorpresa non sapendosi persuadere d'una si solenne codardia. Infine v'entrarono trionfanti, e la possedono tuttora in buono stato.[87] Dopo conchiusa la pace di Carlovitz[88] si gloriosa alle armi Austriache la Repubblica spedì per suo Ministro a regolarne i confini coll'Inviato Turco un Geltiluomo Veneto. Questi fu subornato da alquanti mille Zecchini, *(Fol. 18. r.)* e furono regolati i confini in maniera, che i più fertili terreni furono lasciati ai Turchi, e serbò a Veneti le Montagne sterili e deserte. Ne deplorano tuttavia i poveri Morlacchi di quel tratto la triste ventura, a che furono soggetti per tale partaggio; e per mancanza del necessario sostentamento debbono andare a coltivare le terre Turchesche, dove guadagnano quanto è necessario a vivere. Tanti argomenti di debolezza ognora sperimentata nel Governo Veneto dagli Ottomanni li hanno resi superbi e fieri. Il Morlacco digrigna, e freme e fa quanto può per tenerli a dovere, ma teme anch'esso il rigore, ond'è trattato per somigliante cagione.

Intanto i Veneti studiansi di compensarsi sopra dei Ragusei, che più deboli degli altri debbono soffrire parte del peso, che da Turchi è imposto a Veneti. Le animosità di queste due Repubbliche confinanti ed emule nel commercio sono troppo palesi, perchè non possano più dissimulare. I Veneziani mandarono a governare i Ragusei un loro Nobile ogni due anni per poco meno d'un secolo e mezzo:ma[89] questi Rappresentanti li

[86] Rat nije započeo god. 1715., kako to piše naš izvjestitelj, nego 1714. i trajao je do god. 1718. Točno je rat objavila Venecija Turskoj 8. decembra 1714.

[87] Iz teksta se razabire: a) da su Mlečani imali u svojim rukama, u ratu, koji je započeo god. 1715. odličnu tvrđavu Čiklut (Čitluk), b) da su je kukavički napustili, c) da su Turci u nju ušli, i d) da ju drže i u doba piščeva putovanja po Dalmaciji. Iz toga bi slijedilo, da su Mlečani jednu svoju tvrđavu, koju su imali prije rata, napustili, da su je Turci osvojili i na osnovu toga osvojenja da ju drže.

Stvar stoji međutim ovako: God. 1694. osvojio je generalni providur Dalmacije i Albanije Dolfin tvrđavu Čitluk na Neretvi. Mirom u Karlovcima god. 1699. Mlečani su morali napustiti i Čitluk i ostali teritorij, koji su bili za vrijeme rata osvojili. U novom ratu 1714.–1718. godine Mlečani su prodrli sve do Mostara i pri tom god. 1717. ponovo osvojili i Čitluk. Na koji su način Turci dobili Čitluk, ne ćemo ovdje raspravljati. Međutim su u miru god. 1718., koji je sklopljen u Požarevcu, Turci ponovo dobili od Mlečana osvojeni teritorij u zaleđu Dubrovnika, pa i Čitluk. Prema tome Turci su u doba izvjestiteljeva boravka u Dalmaciji god. 1775/76. držali Čitluk ne na osnovu toga, što su u nj ušli, nego na osnovu mirovnog ugovora iz 1718. god.

[88] Ovdje je očito pisac uzeo mir u Karlovcima (1699) mjesto mira u Požarevcu (1718.), jer definitivna granica Dalmacije prema Turskoj, kakvu je on zatekao nije bila povučena poslije mira u Karlovcima, nego poslije mira u Požarevcu. To je »linea Mocenigo« odnosno »acquisto novissimo«, a označili su je na terenu turski opunomoćenik Mehmed efendi Sialy i mletački Alvise Mocenigo.

[89] Od god. 1205.–1358.

oppressero dopo i primi anni in tal maniera, che fatto coraggio, o disperati per le loro miserie gli oppressi li cacciarono interamente,[90] ne furono più guardati di buon occhio. Forti come sono contro una piccola Repubblica disarmata commettono mille insulti ne' stabilimenti Ragusei. A Lagosta Isola abbondante di legname grosso da fabbrica a bell' agio talora sbarca parte dell' equipaggio dell' Armata sottile, che deve guardare il Golfo da ogni Corsale, e vi taglia a piacere la selva, talora sotto un pretesto, talora sotto un altro. Fannosi lamenti al Provveditore, e a Venezia, ancora, ma sempre si trovano indugj a negar loro ogni compenso. Gli uffiziali veneti se entrano in Ragusi, o i Gentiluomini Veneti, che hanno carica sulle Galere vi paseggiano con certa fierezza, e ostentazione, che umilia l'alterigia de'Ragusei, e come più deboli altro non hanno, che la lingua, onde lacerano dietro le spalle i Veneziani. I Ragusei furono costretti a pagare al Capitano del Golfo sempre che per le prima volta veniva nel Porto di Ragusi un certo tributo in argenteria. Il soffrono di mala voglia, e in mezzo alle proteste. che non presentano quell'argento come tributo, ma solamente come regalo della Marina, la quale è obbligata a Veneti per la libertà, che conservano nel Golfo a navigarvi, il Veneto lo accetta come un atto di omaggio. Altri dispetti i Veneti vanno facendo a Ragusei, e in poche nazioni confinanti e rivali ho veduta tanta animosità e tanto avvilimento. È chiaro per tutti questi indizj,che masimma del Governo è d'umiliare i Ragusei, e vessarli continuamente senza accordar loro neppure qualche titolo d'onore al Governo istesso di Ragusi. Alla venuta d'un nuovo Generale in Dalmazia devono spedire i Ragusei un loro Gentiluomo (che essi con più fasto che verità chiamano ambasciatore) e talora due a complimentarlo e quando passa per le loro acque navigando a Cattaro, devono rinnovare questi atti più per un dovere loro imposto, che per un semplice complimento; poichè se mai mancassero sarebbero esposti a più duri risentimenti, e a trattamenti più aspri. Sono accettati dai Veneziani con una certa aria di fierezza e di superiorità, che tutta spira la persuasioni d'essere loro in ogni conto superiori.*(Fol. 18. v.)*. La cosa è ormai tanto generale e da tanto tempo praticata e tanto reiterati sempre senza frutto i ricorsi per ottenere riparo dal Governo ed emendazione, che già non si può più oltre dubitarsi, delle segrete istruzioni d'umiliare quanto si può una nazione, che rispettivamente all' estensione del suo stato li supera tanto nella navigazione e nel commercio. Che se potessero anche più vivamente inseguirli e rinserrarli ne' loro porti il farebbero molto volontieri, sperando colla loro rovina d'avvantaggiare se stessi. Ma la Porta favorisce i Ragusei troppo aper-

[90] Ovo nije točno. Nisu Dubrovčani istjerali Mlečane »sasvim« (interamente), nego se to dogodilo uslijed ratnih uspjeha hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika Anžujca, koji je prisilio Veneciju na mir u Zadru, februara 1358. U tom je miru Venecija ustupila Ludoviku cijelo istočno primorje Jadranskoga mora od polovice Kvarnera do Drača. Unutar toga ustupljenog teritorija nalazio se je i Dubrovnik, koji je do tada priznavao mletačku vlast.

tamente, e in altri porti non sarebbero permesse certe violenze, che io vidi usare da Veneti ne'Porti soggetti a Ragusi anche contro le Dame, che andavano a spasso nelle loro Barche. Con eguale odio sono da Ragusei ricambiati i Veneziani; ne v' è male,. cho loro non farebbero, se il potessero, e senza forza conviene che mordano il freno e ingiottano loro malgrado queste umiliazioni.

Coi sudditi il Governo Veneto serba certo contegno, onde non si rendano troppo forti, ne riescano per tal procedere disaffezionati al Governo. Il bisogno, che ha della Truppa dalmatina fa, che li accarezzi;ma il timore, che o per capriccio, o con ragione prenda l'armi produce, che mentre con una mano li benefica in particolare, in generale coll' altra stringa il freno, onde non possano muoversi. che dove li guida. Ella è questa una nazione piena di spiriti genoresi; e amante della gloria; quindi il Sovrano a larga mano loro comparte titoli, e li pasce di vane speranze, per poterli meglio addescare e tenerli ubbidienti e sommessi colla lusingha di cariche lucrose. Queste peraltro raro è, che li affidi a nazionali, che più volontieri sceglie per esse qualche suddito di Terra ferma.[91] Dopochè i vescovadi di Dalmazia hanno rendite assai tenui. sono tutti abbandonati a nazionali; una volta, quand' erano più pingui era raro che fossero affidati ad altri, che a Gentiluomini Veneti,[92] che stimano meglio diretto lo Stato, dove uno del loro Corpo amministri ancora quel poco d'autorità, che è permessa a Vescovi nelle loro Diocesi. Che. se potessero indurre i Nobili Ecclesiastici a passare il mare per rendite si tenui, e starsene di continuo in un paese tanto lontano dalla coltura, e dalla magnificenza Italiana, i vescovadi sarebbero anche al presente occupati da questa classe di persone tanto interessata pel mantinimento del Governo attuale di Venezia.

Il Governo tiene a dovere ogni ordine di persone col terrore d'alcuni de' più severi Magistrati della Dominante,[93] e con alcune esecuzioni formate a tempo e sopra coloro, che se ne credevano più a portata di resistervi, o di sottrarsene. Non è però sempre lodevole dove fa servire anche l'amicizia d'alcuni a tradire qualch'altro e tirarlo nella rete; ovvero spedire uffiziali anche di rango a certe esecuzioni dove il buon esito dipende da un tradimento, e da una mancanza di buona fede. Ma nelle Repubbliche moderne la militia è sempre un oggetto avvilito per que' riguardi, che sono ben noti a più rischiarati Politici. Certe famiglie

[91] Terra ferma = Kopno. U Veneciji se tim imenom nazivao onaj kraj Italije, koji se je nalazio pod vlašću Venecije, neposredno uz glavni grad, pa je »Terrafermi« pripadala: Padova, Bergamo, Crema, Salò, Verona, Vicenza. Treviso, Brescia, Friuli.

[92] Prihodi dalmatinskih biskupija su se uvelike smanjili, kada su Turci, krajem XV. i početkom XVI. stoljeća osvojili u najvećem dijelu teritorij, na kojem su se nalazili njihovi veliki posjedi, a ostalo im je vrlo malo u okolici samih gradova, ili u njihovoj najbližoj blizini. Turci su osvojili svo primorje od Neretve do Žrnovnice, i svo Zagorje, a Veneciji je, odnosno gradskim biskupijama ostao samo uzak pojas uz more od Žrnovnice na sjever.

[93] Ti su »najstroži magistrati Dominante«: Vijeće X-orice i Državni Inkvizitori (Consiglio di X. i Inquisitori di Stato).

ricche, e potenti o colle liti loro, suscitate sono state impoverite, e per qualche prepotenza usata le hanno così rigorosamente gastigate, che non ardiscono più muovere un dito per tema di non essere totalmente distrutte. Un certo villaggio posto in riva al mare *(Fol. 19. r.)* che corre tra 'l Canale di Zara resistendo ostinamente agli ordini pubblici fu ordinato al Provveditore Generale di dare in esso un esempio alla Nazione della più rigorosa Giustizia. Preparò le cose come se avesse in animo di far viaggio verso Spalato:mentre dalla parte di terra fece discendere alcune compagnie dalla montagna con ordine di trovarsi al tempo concertato non lungi dal dannato villaggio. Discese lentamente pel Canale di Zara colle Galere addobbate a festa, e il popolo spensierato stava rimirando il si vago, ma per lui tanto crudele spettacolo. Difatti giuntagli in faccia la piccola flota, e dati i concertati segnali, che la truppa di terra era allestita all'impresa si voltarono i cannoni contro la Terra, e fu colpita da un arrida tempesta di Palle, e fu così repplicata la scarica più volte, mentre il popolo intimorito cercava scampo nella campagna aperta, urtò nelle spade della Soldatesca, che di mano in mano che uscivano gli abitanti erano tagliati a pezzi, e furono sterminati. Dato il fuoco a quanto rimaneva fu lasciato un ammasso di pietre confuse, e atterate, monumento a Nazionali di spavento e d'orrore, che li tenga a freno. La massima de' Giudei che uno muoja pel popolo, è frequente nel Dominio Veneto. Alcuni delitti, se le circostanze non consigliassero altrimenti, sarebbero puniti leggiermente, ma la morte d'una tale persona, per tale mancamento, serve molto a spaventare e contenere gli altri, e perciò viene eseguita senza verun riguardo. La Religione serve assai la politica nello Stato Veneto singolarmente in Dalmazia. Quanto non possono le pene ed i gastighi ad infrenare un popolo feroce, lo possono facilmente le massime loro inculcate da Parrochi. E'inesplicabile il rispetto, onde si presentano a Pubblici Rappresentanti:loro s'inginocchiano inanzi, e umiliansi oltre ogni credere. Ma lasciano talvolta queste cerimonie rispettose, e fanno delle esecuzioni spaventevoli. Non sono molti anni, che in Almissa alcuni Dalmatini trucidarono il Provveditore Veneto, e, l'innocente sua famiglia corsa a nascondersi dentro un forno, vi fu barbaramente incenerita. La pazienza di questa nazione, singolarmente sul litorale, dov'è più svegliata, abusata alcun tempo, cangiasi in furore, ne v' ha gastigo, che vaglia a contenerla. Di mano in mano, che il popolo riviene da una certa stupida credulità, colla quale era educato, si vede ancora più pronto a dar mano alla forza per propria difesa contro le prepotenze de'Governatori, che abusino della pubblica autorità per soddisfare a private passioni. A tal fine ogni Città mantiene un suo Inviato a Venezia col titolo di *Nunzio*,[94] perchè ricorra a Magistrati convenienti al caso d'oppressi-

[94] »U tu svrhu svaki grad drži u Veneciji jednog svog čovjeka sa titulom »nuncija« nije točno. Gradovi su slali od vremena do vremena, već prema potrebi svoje poslanike u Veneciju. Katkada su ih slali kao komuna, katkada plemići u svoje ime, a pučani u svoje. To je međutim bilo uvijek povremeno, kad se ukazala potreba.

one illegale. Il Governo quindi è ben informato della più parte di tali disordini, ma, o non può, o teme di dare esempj più frequenti gastigando i Nobili, il cui parentado facilmente ne fà a suo tempo vendetta. Così cerca invece il Governo di frenare questo popolo fiero e bellicoso per vie indirette. Le famiglie più amate da' Morlacchi, e più ricche sono tenute cogli onori, e con qualche speranza d'avanzamenti vincolate al Governo. Alcuni de'loro figliuoli tengonsi sotto titoli speziosi come ostaggj in Italia. Il Principe non ha mai data mano a una più colta educazione de' Dalmatini; perchè, dicono essi, più colti *(Fol. 19. v.)* più rischiarati ci teme meno ubbidienti. Niun arte anche delle più neccessarie non v'è mai stata incoraggiata;e sono appena due anni che l' attività del Signor Moller, e di alcuni altri associati ha tentato con qualche successo una fabbrica di majoliche, e d'altre stoviglie di terra più grossolana tanto necessarie al uso delle famiglie. Tutto questo credevasi fatto ad arte per tenere sempre più attaccati alla Dominante questi popoli. Al Morlacco fu vietato di piantar vigne, anche dove il clima non vi repugna sotto pretesto, che le sue campagne sono più atte al grano:in tal maniera questo popolo avvido di liquori forti, e del vino deve discendere alle marine a comperarne; e rimarebbe privo di tal dolce solletico ad una passione in lui tanto viva, se mai si movesse contro il governo attuale. Anzi scialaquando molto danaro in questo genere, rimane quasi sempre in una estrema povertà, che lo avilisce a un tempo, e lo lega sempre più col litorale, dove discende ad indebitarsi. Sulle marine sono distrutte tutte le saline, e piuttosto il Principe permette che si comperi il sale dallo Stato Pontificio, e dalle coste di Napoli di quello che i Dalmatini in riva al mare dove spontaneamente in più luoghi si rapprende, e formasi lungo la costa il sale possano procacciarselo con niuna o con pochissima spesa. Mancanti di tal genere di prima necessità hanno un esistenza precaria, e serrati i passi dovrebbero trovare grande difficoltà alla loro sussistenza. Una educazione più proporzionata alla natura dell' uomo potrebbe migliorare assai, e la Provincia al mare e la mediterranea, ma alla Marina e nell' Isole lasciansi crescere le discordie tra Nobili e Nobili, tra Nobili e Cittadini, tra Cittadini e Agricoltori. Tra Morlacchi niuna educazione li tiene sepolti in quella selvatichezza, nella quale nascono. Costretti di tutto prendere, o la maggior parte delle cose neccessarie a una vita onesta e decente dalla Dominante, di tutti vendervi i loro migliori prodotti vi sono vincolati in modo, che non trovando altre risorse alle loro miserie, debbono da se medesimi operare il loro indebolimento. In tal modo usando il Governo rende gli auitanti della Provincia interamente soggetti a suoi ordini, e con pochi premj, colla forza usata a tempo, colla sottrazione de' mezzi a potersi rivoltare, li tiene umiliati e docili benche sensitivi, e fieri. Coi Greci di rito disunito[95] tiene qualche contegno diverso, e alle occorenze li tratta con più dolcezza. Forse spera con tale piacevo-

[95] »Greci di rito disunito«. Pisac ne misli tu na Grke po narodnosti, nego na po ispovjesti pravoslavne Zagorce.

lezza rendere più facili quei molti di Bossina a spatriare e condursi al suo Dominio veggendosi favoriti; forse spera di averli meglio disposti a tutto riferigli di quanto più segreto occorese tra Morlacchi Cattolici, se meditassero qualche rivolta; perrochè sono due classi di persone che hanno vicendevolmente un odio inestinguibile; effetto in gran parte dello zelo sconsigliato de' Parrochi di tutti due i partiti. Certo che nel presente Generalato tutta la Curia di Zara e ripiena di Greci *(Fol. 20. r.)* Cattolici di Rito Latino ne fanno molti lamenti per la parzialità troppo naturale ad ogni Religione. Tutti i Vescovi della Provincia si misero in moto avendo inteso che i Greci veggendosi tanto favoriti dal Governo avevano ad esso insinuato di bramare un Vescovo del loro Rito, che li regolasse con meno incommodo nell' esercizio de'loro Riti. Il Governo spera assai da tale connivenza, e a vero dire i Greci spatriati nel corso dell' ultima guerra tra la Porta e la Russia, e dimoranti al presente solamente a Scardona saranno presso a quattrocento.

A compiere il piano politico del Governo vi s'aggiunge anche la Politica dei particolari Rappresentanti. Essi affettano in ogni circostanza un aria luminosa di Maestà, e d'un severo contegno, che mette il colmo ad imporre viameglio al popolo ed acrescere la riverenza verso il Principe. Parlano poco in pubblico ed in modi misteriosi, non compariscono che di rado in pubblico e sempre accompagnati da alquanti dei loro **Ufiziali che raddopiano intorno** ad essi le mostre di riverenza per eccitarvi col loro esempio ognora più gli altri sudditi ancora. Se vengono a discorrere con qualche forestiere, fanno tosto il Panegirrico della vigilanza indifessa, e dell' impegno di conciliarsi colla dolcezza l' amore dei popoli mezzi loro tanto raccomandati nelle private istruzioni, e ne pubblici ordini dal Governo. Ma quelli che sono alquanto pratici di Vinegia, che ben sanno le miserie di quasi tutti questi Rappresentanti, dei loro contratti cogli Ebrei fino per l'abito, che portano indosso nei giorni di galla, conoscono ch'essi sono piutosto inviati ad arrichirsi a un tempo delle sostanze del popolo e, a governarlo. Chi peraltro sconsigliatamente dasse qualche mostra di rispetto poco profondo, o più mancasse in qualche conto contro di loro dovrebbe soffrire qualche vergognosa umiliazione in pubblico, un qualche affronto, o almeno una sgridata, che lo avvilirebbe a se stesso e ad altrui. Non mancano anco per le Città della Dalmazia moltissime spie e molti segreti relatori, che abusando d'ogni decoro, e d'ogni vincolo servono lo stato col danneggiare i particolari. Contro a Cittadini che hanno molto seguito, e grandi ricchezze almeno rispetto al paese, quand'altro non possano, suscitano liti anche irragionevoli, e danno sentenze più conformi al sistema di tenere avviliti i Dalmatini più potenti, che al Codice della Legge naturale o civile. Se un forestiere arriva in un paese, pretendono, che tosto loro si presenti e cercano con gran cura di risaperne ogni più minuto andamento e conoscerne i fini più secreti. Ricevono anche i non sudditi con qualche contegno, e scaltramente lo esaminano delle sue vere intenzioni. In tal genere non vi è forse Governo al mondo più

istrutto della condizione degli affari d'ogni particolarità, che gli appartiene, d'ogni persona, che alcun poco soggiorni nel loro Stato. La gelosia co'forestieri è grande, come lo è coi confinanti. Ad entrambi amano nascose le proprietà del paese, perchè non istruisca, o non lo pregi. Vi sarebbe, a dire di qualchuno, una miniera, che ai Saggj pareva indicasse avervi qualche filone d'argento; ne fu ottenuta licenza per formarvi il necessario scavo; ma appena s'era incamminato il lavoro, che fu denunziato al Governo, che essendo nelle vicinanze di Knin *(Fol. 20. v.)* e quindi non molto lungo dal triplice confine, se la miniera scoprivasi assai ricca, poteva, insorgere questioni di confine per comprenderla da ognuno dentro il proprio Stato, e però ne fu proibito l'ulteriore scavo. Quanto il Pubblico in somiglianti cose adopera, lo adoperano anche i particolari Governanti. Nelle rovine di Salona fu tempo fa arando quel terreno scoperto un luogo Sotterraneo con Camere e Sale, e altre cose simili:il Conte di Spalato nel cui tenere sono i rimasuglj di questa una volta si famosa Città, ordino che tutto di nuovo si turasse, che temeva forse, non alcuni di notte tempo scavando v'involassero qualche tesoro nascosto. Così molto più s'accrescerebbero i loro sospetti, se vedessero investigare più diligentemente le cose di qualche paese particolare. È notissimo ad ognuno quanto avvenne in tale circostanza all' Inglese Signor Adams, il quale condotto seco il Signor Petisseau Francese a disegnare le bellissime antichità di Spalato, temendo quel Rappresentante che volessero ricopiarne quelle belle fortificazioni sotto ombra d'altre apparenze, li fece guardare da sentinelle ne'loro lavori, cosichè sdegnatone l' Inglese troppo focoso. affrettò ogni lavoro, e ne partì malcontento a segno, che incisi tai disegni, e stampati in Inghilterra,[96] non fu potuto indurre a mandarne una copia alla Città di Spalato, che però in cosa alcuna non l'aveva offeso. Ma ogni Rappresentante cerca di farsi gran merito informando segretamente il Governo d'ogni piccolo evento, e su d'una persona non bene ancora conosciuta. Io stesso, che non altro mai feci, che mostrare secondo che portava il discorso qualche parzialità, e molto rispetto per l'Augustissima Casa d'Austria mi sono sentito più volte interogare, se m'era messo a viaggiare a sue spese, e intrecciavano somiglianti insulse domande. In breve quel fondo cosi sospettoso, e circospetto, che si sa predominare in Vinegia, predomina altrettanto ne' Rappresentanti Veneti. Alcuni peraltro più avveduti e più saggi rivolgono la cura di tanto minutamente istruirsi alla (!) Provincie Turche, ed uno assai probo e giusto mi onorò leggermi alcune lettere provenienti dalla Bossina, nelle quali un ben inteso, e sodo ragguaglio gli si dava dello Stato presente di quella Provincia, e la persona che lo aveva esteso, parevami fornita di molta cognizione e di sano criterio.

[96] To je knjiga: Adams R., Ruins of the Palast of the Emperor Diocletian at Spalato in Dalmatia, London 1774.

DELL' INDOLE DE' DALMATINI

L'indole ed i costumi del popolo Dalmatino sono molto varii. È noto quanto alcuni eccedano in voler tutto dare al clima, che noi osserviamo in tal genere, altri tutto all'educazione o alla fortuita combinazione delle circostanze. Facilmente si dà nei paralogismi volendo troppo assotigliare le cose, e son persuasi, che tutte queste cagioni insieme abbiano qualche influenza sul carattere particolare d'ogni nazione, benchè niuna in particolare lo formi interamente. Essendo esse diverse rapporto agli abbitanti delle Isole e quei del litorale, ed ai Mediterranei non è meraviglia, se in tutti essi un indole molto diversa si riconosca, e tanto che gli uni agli altri sono ridicoli, e chiamasi dal Morlacco[97] per derisione – Bodolo[98] – l'abitante delle Isole, e delle marine, mentre per disprezzo da questi chiamasi – Morlacco – l'abitante *(Fol. 21. r.)* delle montagne, e della terra più interna. Non riputerebbesi ingiuriosa questa denominazione, se non insorgessero qualche diversità tra l'indole ed i costumi degli uni, quando solo indicassero la loro Patria. e la differenza del Paese di ciascuno. Il fatto si è, che Bodolo prendesi per altretanto, che per – Furbo – in Italiano, e Morlacco per semibarbaro, e rozzo; nomi, che non disdicono ad entrambi gran fatto. Quindi per tale diversità tratteremo separatemente dell'indole di ciascuno, e prima degl' Isolani. Il loro, vestito eziandio è in qualche parte diverso del restante della nazione Dalmatina; perocchè portano le Braghe assai larghe, e divise dalle calzette, e invece di opanche (ossiano scarpe di cuoio crudo al di sotto, e al disopra un ammasso di cordicelle, che della estremità del cuojo montano sul collo del piede, e insieme si uniscono lungo tutta la estensione di esso fino alle dita) portano le scarpe all'Italiana. Un giubboncello copre nel verno la vita, e ne'rigori più acuti rari a risentirsi non lungi dal mare, soprapongono la loro Cabanica, o mantello tagliato a una forma istessa, che quello de'Croati. Portano altresi beretto in testa. I capelli hannoli per moda del paese tagliati all' intorno e cadenti piuttosto corti dietro al collo. Amano di coltivare la terra, ma a modo loro e pittosto secondo le antiche loro tradizioni, che secondo i saggi suggerimenti de' meglio istrutti nell' agricoltura:però gli abitanti delle spiaggie si danno più volentieri alla navigazione, e vi riescono buoni marinari,

[97] Morlacco = Vlah = Dalmatinski Zagorac po shvaćanju piščevu i po shvaćanju dalmatinskih primoraca i otočana, u doba piščevo, a i danas. Postoji međutim mišljenje, koje se dade i dokumentima potkrijepiti da u XVI. stoljeću Mlečani dijele Hrvate od Morlaka. Pored toga ima pisaca koji dalmatinske Vlahe (Morlake) identificiraju sa Cincarima i izvode njihovo porijeklo od romaniziranih Ilira. Pitanje ovih dalmatinskih Morlaka zapravo nije načeto, a da bi se moglo o tom nešto više sa sigurnošću kazati. Potrebno je još mnogo historijskih, lingvističkih i antropoloških studija, da se može nešto o tom sigurno reći, tim više što za dalmatinske Vlahe nemamo nikakvih lingvističkih podataka.

[98] Bodolo = Bodul, nazivaju se i danas stanovnici sjeverodalmatinskih i Kvarnerskih otoka, dok se taj naziv ne proteže na otočane od Brača i Čiova na jug. U piščevo su se vrijeme možda tim imenom i ovi posljednji nazivali. Svakako ih tako naziva sam naš izvjestitelj.

che ellevati continuamente su questo elemento si accostumano di buon ora alla intemperie, e alle variazioni del mare. Diffatti, come altrove detto è, la Repubblica ne fa uso grande ne' pubblici bastimenti. Soffrono essi la fatica, ma non vogliono restarne oppressi, ne reggono contro di essa con quella costanza alla quale sembrano piutosto opportuni quei del litorale e dell'interna parte. Sono robusti e per lo più sani, di taglio piuttosto piccoli. Il frequentare che fanno co'loro Olj, coi vini e con altre loro derrate la Metropoli li ha a poco a poco guasti; ne in loro si scorge quell' innocente costumatezza, e quella sincerità, che ne' Morlacchi. Corrotti dal costume Italiano sono divenuti per lo più doppj e bugiardi, ingannatori, sospettosi e indiscreti col forestiere dove sperino di guadagnare, o lo veggano in necessità dell'opera loro. Meno ospitali che il restante della nazione; ma egualmente curiosi. La lingua loro è un Illirico guasto da molti italianismi. Cercano il guadagno anche coi modi meno onesti, avvezzatisi a corrompere le loro derate per aumentarle, e trarne maggiore il benefizio. Abitano più propriamente che il Morlacco, e sono più providi, e se le circostanze lo permettessero, si vedrebbero maggiori fortune e più frequenti nell' Isole a proporzione, che non nella Terra ferma; essendovi in quello molto maggiore l'attività e l'industria; ma le terre, che formano la più salda base al loro commercio, essendo cadute per la maggior *(Fol. 21. v.)* parte in mano a Signori, e ridotti gl' Isolani allo stato di coloni appena con una eccessiva economia e con molta industria possono trovare risorse onde riaversi dalle miserie sotto le quali gemono. Sono più diffidenti de'Morlacchi perchè più maliziosi, sospettosi perchè ignoranti, meno liberali perchè più colti. Insomma abbondano in essi i vizj delle nazioni mezzo barbare, che sono per divenire civili, e vannosi scemando quelle virtù, che rendono agli occhj più imparziali meno ingrati, e più amabili i popoli ancora rozzi, e incolti.

Il litorale nelle Città gode i vantaggj medesimi, che incontransi nelle Città Italiane. Il vestito è lo stesso nelle persone più proprie, il tratto, la lingua, l'abitare, il conversare tutto farebbe credere la Dalmazia una pertinenza dell'Italia. I pregj e i diffetti degl'Italiani nel costume e nell' indole de'Dalmatini troppo si fanno conoscere. Che se non arrivano ad eguagliare in tutto il buon gusto di quelli, ciò non avviene per volontà, ma per necessità, che non hanno in pronto que'mezzi onde in Italia communemente si gode. Hanno però qualche compenso in altre virtù poco note in Italia e fiorenti in Dalmazia. Una dolce e amorevole ospitalità, una disreta curiosità sul forestiere, e genio grande di favorirlo, dove sia riconosciuto d'un carattere onesto e costumato, una sincerità assai meno corotta che in Italia. L'ozio peraltro, e l'amore a'divertimenti vi è eguale; il lusso a proporzione maggiore, che volendo emulare le mode Italiane, e le Venete in particolare, non avendone i mezzi a soddisfarle, rovinano in breve e sconcertano anche i più commodi patrimonj, e non sono molte le famiglie, che possano vantare una amministrazione ben condotta degli affari domestici. Peraltro sono fer-

vidi, d'ingegno acuto, facili allo sdegno, sensibili all'ingiurie, difficili al perdono. Quantunque la libertà del trattare tra due sessi vogliasi sgombra da que'riguardi, che l'innocente cautela della nazione una volta richiedeva, pure v'è ancora molto riserbo;ne godono le donne tutta quella libertà, che le più volte ricercano piuttosto i loro amanti, ch'elleno stesse. La gelosia s'annida egualmente nelle anime forti, che nelle deboli, benchè diversamente operi, secondo l'indole diversa dell'animo. Un torto alla fede maritale vene ancora riputate una macchia indelebile in Dalmazia agli occhj della parte offesa, e rado è, che ne sortisca una sincera riconciliazione;è frequente qualche spargimento di sangue. Quindi si schivano i disordini ne'loro principj:ne si vede quella frequenza di corteggiare, e quella libertà, e assiduità de'Cavalieri serventi, che i saggj biasimano, e tanto inutilmente in Italia. L'esempio de' Veneti, e d' alquanti altri Italiani li ha peraltro in qualche parte alcun poco corrotti;ma non a segno di fare obbliare alla maggior parte della nazione le saggie sue massime, e per lo più si guidano piutosto con queste, che con quello. Il basso popolo risente più del Morlacco, che dell' Isolano, benchè alquanto ne apparisca diverso:ma partecipa però d' entrambi per un certo mescolamento.[99] *(Fol. 22. r.)* che lo rende men rozzo degli uni, e più virtuoso degli altri. Si eccettuano però alcuni Borghi delle Citta, dove veramente i vizj di entrambi per confessione commune spicano ancora più:ma questi sono si pochi a paragone del restante del popolo, che meritano egualmente pel poco numero, che per l' eccesso delle ree loro qualità d' essere interamente dimenticati.

I Morlacchi, siccome vissuti lontani dalle Città, e dell' altre mazioni, che guastano i costumi proprj, e quegli degli altri, spirano ancora una cert' aria d'antichità, che li rende ad alcuni ridicoli, ad altri venerabili, e cari; perocchè meglio in tal modo lasciano traspirare nelle loro azioni gl' impulsi del carattere dell' uomo nello stato suo naturale. Essi sono per lo più poveri; ne si curano gran fatto d' accumulare richezze:perciò riescono generosi, e liberali con que' che conoscono; grati all' eccesso con quelli, che li beneficano. Contenti di poco vivono lieti e il canto forma uno de' maggiori loro divertimenti. Hanno certe canzoni altre antiche ed altre moderne, dove celebrano le lodi de'loro Eroi; e se qualche moderno ancora, loro conoscente, venga riputato degno de' loro Elogj, non risparmianno di eccitare la loro vena poetica, e l'estro più ardente a rendergli quest' omaggio. I poeti tra loro sono riguardati con gran rispetto, e nelle loro composizioni traluce un anima sublime piena d' ardite immagini, e di ben colorito espressioni. Viva, penetrante, sensibile, succosa è la maniera di verseggiare; ma non legata a certe leggi

[99] Ta je mješavina potpuno prirodna, jer su se u dalmatinske gradove a pogotovo u njihova predgrađa stalno doseljavali dalmatinski Zagorci a ponekad i otočani. Bilo je to zbog toga, što su ovi gradovi, uslijed čestih epidemija kuge gubili uvelike svoje stanovništvo, koje je ponekad i za dvije trećine smanjeno. Na ta su se slobodna mjesta doseljavali i Zagorci i otočani, prvi više, drugi u manjoj mjeri. Pored toga su se poslije dolaska Turaka mnogi kršćani iseljavali iz Turske u primorske gradove Dalmacije. (v. G. Novak, Split u svjetskom prometu, Split 1921.).

ne di metro, ne di deduzione d' idee. Quindi fin da fanciulli avezzi ad apprendere queste canzoni facilmente s' imbevono d' una stima straordinaria della loro nazione, cui amano teneramente, ed eccitansi con tanti encomj alle virtù militari alle medesime imprese guerriere. Se mai vedessero uno della lor nazione vestito all' Italiana, divien l'oggetto del disprezzo, e del odio commune, che credono cangiar di religione cangiando abito. I mustacchj formano un grande ornamento del loro abito, perchè li rende più terribili, è più gravi d' aspetto. Radonsi la parte anteriore del capo, e nella posteriore lasciano crescere i capelli, che intrecciano in un piccolo codino, lasciatosi cadere sul collo. Un beretto di scarlato copre la testa, di forma rotondo, e piccolo, e alle occorenze se ne servono anche di bicchiere a bere, benchè sia tutto untuoso per l'uso, che hanno di ungersi il capo col Buro. Vestono, come i Croati connazionali originariamente, e d' un Panno assai rozzo, che chiamano Rascia. Abitano dentro orride Capanne, e non li dividde dal loro bestiame che una semplice parete di frondi intrecciate, o di tavole. Tutta la famiglia giace dentro una sola Camera e allora solamente si forma un altra Capanna, che il numero de' matrimonj abbia cresciuto fuor di modo il numero della famiglia. I più duramente educati dormono sulle tavole, e rende loro meno disagiato il riposo una semplice schiavina stesa *(Fol. 22. v.)* sotto la vita. I più delicati vi stendono poca paglia e formano un covacciolo dove si sepeliscono dormendo. Nella state neppur essi non reggono a morsi importuni di sordidi animaletti, che li divorano dentro alle loro Capanne, e stannosi a dormire all' aria aperta sotto gli alberi, de'quali circondano le loro abitazioni per difendersi dal sole, e guarantirle dall'impetuoso urto de' venti.

Peraltro non temono molto i coccenti calori del sole, e li ho più volte veduti sudare nel campo nelle ore più calde della fervida staggione; o avvolti il caponella loro Cabaniça dormirsi agiatamente per più ore i loro sonni. Stimano soverchia delicatezza, e feminile il riserbo degl' Italiani, e il guardarsi che fanno con tanta cura dagli ardori del sole. Quindi cosi educati o muojono ancora bambini, o riescono robusti,e sani,e reggono a fatiche incredibbili a certi tempi:ma nel verno poltriscono attorno al focolare colla famigliuola,e cogli amici mangiando,e bevendo, mentr' altri cantano,e uno suona la Guzla, stromento nazionale, somigliante alcun poco a nostri violini;ma avente una corda sola. Invitano frequentemente gli amici, ed i parenti, e scialaquano con essi in pochi mesi le entrate d'un anno,e beono largamente acquavite, da loro detta Rachia,e vino. Il trasporto per questi liquori in essi è grande,e sono molto intemperanti. All'opposto nella state prima della raccolta mancano pressochè di tutto per aver troppo mangiato e bevuto nel verno, e allora son paghi di pochissimo, e beono acqua, che stemperano con aceto; e dove tutti, altro loro manchi a bere, fanno uso frequente del latte inacidito,che loro riesce sano e aggradevole. Molto giovani prendono moglie e tutti i Riti nuziali peraltro assai variati formano un impasto di costumanze barbare,e ridicole,che riescono curiose ad ogni

straniero. Pochi rimangono celibi; e quindi la popolazione sarebbe assai numerosa, se vi trovasse la necessaria susistenza; ma una famiglia alquanto diramata non ha più campi, onde vivere, e ritirasi fuori dello Stato. Le donne sono tenute in gran soggezione; ma in libertà: sicome la coruttela è in loro meno frequente,così ne sono meno gelosi i riguardi. Non si ammettono però ne le moglj,ne le figliuole,ne la Madre alla tavola cogli uomini,e al più si lasciano colla servitù maschile,se alcuno viene accompagnato da qualche guida,o da qualche famigliare:e danno a divedere i Morlacchi, che alle loro Donne fan piutosto risentire la sorte di schiave, che la condizioni di Mogli, o di figliuole. Pure vivono contente del loro stato, perchè non conoscono le attrattive dell' altro più dolce, e più commodo. Ammogliandosi assai giovani certi disordini non succedono,che di raro nella gioventù,al più sono frequenti i Ratti delle giovani,che due anime,che si amano, sanno diffilcimente addattarsi in questa fervida nazione ai riguardi dovuti,e al freno *(Fol. 23. r.)* della paterna volontà. Amici fino alla morte e nimici oltre il sepolcro ancora. Legansi le amicizie talvolta con solenne giuramento e co' riti proprj a tal funzione a piedi dell'altare;giuransi fede e difesa con una certa fiera tenerezza,che risente a un tempo l' amore dell'umanità,e la ferocia de quelle anime. Ingiuriati divengono furiosi,e siccome vanno sempre armati,raro è,che all'ingiuria non succeda spargimento del sangue. Quindi tutto il parentado s' investe dell' odio,o dell' amore della vendetta,e un omicidio ne tira seco alquanti o almeno la distruzione delle case,e delle robbe dell' offensore,che dove in altro non possono impervarsare,infuriano contro de' muti sassi e sui mobili insensati. Perdonano,è vero, talvolta; ma non amano mai più l' offensore; giacchè non sanno deporre una certa avversione dal cuore,che li rende più duri e meno sensibili a tutte le dimostrazioni di pentimento. Anzi l' odio loro vive anche dopo la loro morte,ne' loro eredi, a' quali lo ispirano sovente e ne inculcano la vendetta. Vidi un vecchio Padre attorniato da molti figliuoli raccontarni sovente,come qualche anno avanti eragli stato ucciso un figliuolo: piangeva,e sospirava tanto amaramente, quanto avesse sotto agli occhj il cadavere sanguinoso del figliuolo,e quel che più lo travagliava,era,che fu colpito a tradimento. Tanto il tempo difficilmente rimedia al dolore in questi fieri petti. Ma chi non li offende, è sicuro. Essi sono costanti nella data fede, e spargono prima il sangue, che abbandonare l' amico,o l'ospite. Contro dei Turchi, antichi loro oppressori, conservano una insormontabile avversione,e se il Principe loro lo permettesse,ne truciderebbero quanti loro cadessero in mano. Lo stesso affetto si communica a Morlacchi di Rito Cattolico,contro a Morlacchi di Rito Greco. L' intoleranza in questo genere non conosce i limiti del più evidente diritto naturale; benchè sia alquanto infrenata dalle Leggi,e dai gastighi minacciati dal Governo. Le calunnie, e le maldicenze,onde si lacerano scambievolmente sono nuova esca all' odio,di che sono accesi. Non mancano i Parrochi rispettivi di fomentare questa mala disposizione,che può forse una volta nuocere assai allo Stato. Il

rispetto pe' loro Piovani è incredibile; e quantuque questi cadano talora in certi disordini,che in un secolare Morlacco non si cancelerebbero,che col sangue;pure essendo Religioso,gli vien perdonato senza molta difficoltà. La religione si può dir troppa in essi; perchè degenera in superstizione. Una moltitudine di feste oltre le commandate li aliena dal lavoro,e li priva insieme di quel po di danaro,ch' hanno raccolto con tanti stenti; e se non li spendono ne' bagordi,li donano al Parroco,che raro è che a lui si presentino senza regalarlo; massime se loro impartisce la Benedizione,o dona qualche Agnusdei. *(Fol. 23. v.)*. Tali cose (delle quali condanno soltanto l' abuso) riescono loro carissime,che hanno il capo ripieno di Streghe,di fattucchieri,e di maliardi,e però con esse guarantiscono se stessi,i loro Bambini, il loro bestiame eziandio dalle perniciose impressioni,che vi potrebbero eccitare. Concorrono a certe Feste solenni in grandissimo numero,anche da paesi lontani,raro è,che in mezzo di esse,riscaldati dal vino non prorompano in risse,e non ispargano sangue. Amano in tali circostanze singolarmente il ballo,e difficilissimo riesce a loro Direttori di contenerli,che non eccedino o nel modo o nel tempo; che communicati la mattina durano tutta l' altra parte del giorno in un esecizio,che talvolta troppo s' avanza a certe libertà non costumate per ordinario fra essi verso i diversi sessi. Ambiscono tutti di comparire corraggiosi,e il vizio più infame tra essi e l' abbjezione, e la viltà dell' animo. A questo stimolo d' onore, alla tempera feroce del loro animo,alla dura educazione, alla pazienza nella fatica,quand' è necessario,altro non manca,che alquanto più d'esercizio e di direzione per renderli eguali a più bravi Soldati d' Europa. La fatica del coltivare la campagna, l' abbandonano volentieri alle loro Donne, che trangosciano a certa stagione sotto a coccenti calori estivi; mentr' essi amano altri esercizj,ne si stancano tanto facilmente o in camminare,o in altri anche faticosi impieghi. La pippa è uno de' loro più delicati piaceri: la caccia non ha grandi attrative al loro cuore, anche perciò che i loro boschi sano rari,e però il loro paese non abonda gran fatto di selvaggina. Tutte le virtù d' un animo generoso si trovano in essi, e i loro difetti sono per l' ordinario gli eccesi di esse. Vendicativi, iracondi, ostinati, prevenuti a favore della loro nazione e contro tutte le altre;impotenti nell' odio, crudeli nella vendeta, immoderati nel gastigo, per contrario sono grati ai benefizj;amanti della liberalità, veritieri, onorati, sprezzanti i pericoli, e la morte,che talora incontrano con una intrepidezza,che a nostri occhi sembra insensibilità. Non si crede infamia morire appicato; se ciò avvenga per qualche omicidio commesso in un Turco,o in un Greco. Una volta attaccati ad un partito, difficilmente se ne staccano,e non senza gran motivi. Venuti però a dimonare parecchi anni in Italia tra le truppe, cangiano d' ordinario indole e costume,e si riconoscono molto diversi da quei che partirono dalle loro montagne.

Da tutto questo,se un Principe volesse invadere la loro Provincia, mentr' essi fossero contenti del Governo in che vivono, esporrebbono

prima le loro vite,e farebbero ogni sforzo di valore per contenersi nello stato primiero,ne cederebbero che ad una forza molto eccedente la loro. Le circostanze loro presenti,e una lunga serie di moleste vessazioni sofferte,li renderebbe meno difficili a un nuovo *(Fol. 24. r.)*. Padrone,ma ad un nuovo sistema di Governo assai ripugnanti. Lentamente insinuandosi negli animi loro col beneficarli,si può guidarli a piacere colla dolcezza,ma nulla non si ottiene da loro colla forza,divenuti tosto indocili e feroci. L' innocenza de' loro costumi, la sincerità de' loro discorsi,la generosità delle loro proferte, le umane maniere nelle loro accoglienze li rendono amabili ad ogni forestiere,che abbia ad usare con oro. Peraltro rozzi nelle maniere,succidi negli abiti,negletti negli abbigliamenti sembra loro di troppo effemininarsi avendo gran cura della netezza,e della proprietà. Il loro lusso si ristringe ad ornare di metalli anche preziosi le loro armi,di bottoni d'oro e d'argento le loro vestimenta. Se quei del litorale non li avessero alquanto risvegliati colle frequenti loro infedeltà,si scorgerebbe in essi quell' innocenza sincera nel trattare,e nel commerciare,che fu sempre un carattere ben distinto delle nazioni non troppo colte; anzi fin di molte selvaggie. Io confesso d'essere alquanto favorevole a questa nazione,ma avendola trattata qualche tempo e trovato in essa uno spirito di rettitudine,un anima generosa,un cuore aperto e sincero,m' ha sorpreso dapprima,e poscia m' ha intenerito a suo favore ma non a segno tale, che accorgami d'averne esagerate le virtù,o dissimulati i difetti. Questo però ponga termine alla parte per ona addossatami, riserbando in altra di trattare del commercio,e dell' agricoltura,e d' altri articoli riguardo avendo alla Dalmazia Veneta.

LOVRE KATIĆ

IZ KNJIGA OPORUKA SPLITSKOG KAPTOLA

(Ex libris testamentorum Capituli spalatensis)

U arhivu splitskoga kaptola nalaze se dva sveska oporuka pod brojevima 185 i 187 scrinium A. Prvi svezak ima naslov »Testamenti, donazioni«, a drugi »Diversa testamentorum«.

Među oporukama najveći ih je dio na korist Bratovštine Presvetoga Sakramenta u katedrali sv. Dujma. U toku ove radnje radi kratkoće označivat ću je B. S.

Predugo i suvišno bi bilo donositi oporuke *in extenso*, jer su opći dijelovi svi jednaki, pa se ovdje donose samo ona mjesta iz njih, koja su važna za poznavanje onih činjenica, koje imaju povijesnu važnost.

Ovim dokumentima pribiti su i drugi, u kojima se nalaze zapisani darovi istoj bratovštini, plaće kapelanima, montaneji raznih nadarbina i prijepis jednoga vrlo starog popisa zemalja splitskoga kaptola s imenima darovatelja.

Dokumenti nisu poređani kronološkim redom niti po sadržaju, pa sam ih obradio onim redom, kojim se nalaze zajedno sašiti, a na kraju se osvrćem na njih po vremenskom redu i sadržaju.

PRVI SVEZAK

1. Testamentum Bernardini Natalis die 2. mensis novembris 1516.

Zdrav u pameti, ali vrlo teško nemoćan predaje kancelaru splitske općine Petru Ferrario svoju oporuku zatvorenu i zapečaćenu te izjavljuje, da se ima izvršiti sve, što je u njoj zapisano osim legata o kapeli i oltarima u crkvi sv. Stjepana, (jer ne može znati, hoće li komendator samostana primiti njegov legat). Kako nije u Splitu bio prisutan egzaminator općine, to je pozvan Pavao de Judicibus, pred kojim je Bernardin ponovio svoju izjavu. Pritom su bili svjedoci magister Mihovio Lipto, trogirski fizik, ser Dominik Papali (dakle pronalazač Hrvatske kronike),

zatim ser Nikola Vuković, trgovac (merzarius), i ser Raynaldus quondam aromatarius spaltensis (drogar, farmacista gradski) i još neki drugi.

Iz jedne isprave u imbrevijaturama splitskoga notara de Salandis proistječe, da je Bernardin Natalis umro prije 17. studenoga 1516., dakle malo poslije nego je predao oporuku.

Oporuka je otvorena 16. veljače 1517. godine. Otvorio ju je isti kancelar na zahtjev ser Kristofora Papalića, koji je bio prokurator Jurja Obertisa, komendatora samostana sv. Stjepana pod borovima (de pinis), uz svjedoke Jeronima Marulića i Ludovika de Cipcis.

U oporuci kaže Bernardin: Videći, kako je kratak i labav ovaj život, kojemu nije daleko svršetak, pa hoteći imati kakav ploď u budućem životu, oporučitelj ovako određuje:

Dušu svoju predaje Kristu, a tijelo neka se pokopa u crkvi sv. Stjepana de pinis, gdje se ima od prihoda njegovih dobara sagraditi kapela sv. Jeronima, i to sa strane čatrnje s oltarom istoga sveca. U taj se posao ima utrošiti osamdeset dukata.

Sve se to mora izvršiti za života njegove žene za vrijeme, kada ona hoće, a umre li ona, prije nego sagradi kapelu, oltar i grob, onda neka kapelu dovrše za šest godina izvršitelji oporuke.

U kapeli neka se namjesti svećenik neporočna života, da svaki dan govori misu za oporučitelja, njegovu ženu i njegove pređe uz plaću od petnaest dukata na godinu.

Ako bi se ovoj oporuci protivio tadašnji komendator samostana Juraj Obertis ili njegovi nasljednici, onda neka se pokopa tijelo oporučitelja u crkvi sv. Dujma, gdje mu je kaptol dopustio da napravi grob i neka se u katedrali govore mise na način, kako je gore odredio.

Predajući kasnije svoju oporuku kancelaru općine Bernardin je opozvao legat samostanu sv. Stjepana, što znači, da komendator nije htio primiti legat, a to izlazi i iz oporuke Bernarďinove žene Julije, kako ćemo odmah vidjeti.

Zatim je ostavio Nikoli Hrankoviću, sinu svoje sestre, 200 dukata, zato što mu je bio u pomoći stanujući s njim u kući u Splitu i u tvrďavici na imanju u Žrnovnici. Čitavo ostalo imanje predao je nasljednicima u fideikomis i ustanovio zaklade za opskrbu mirazom siromašnih djevojaka i za druge siromahe.

Žena Julija preživjela je Bernardina pune 22 godine, a valjda i više, jer je ona napravila svoju oporuku 1538. godine i odredila, da njezino tijelo bude pokopano zajedno s muževljim u crkvi sv. Dujma, po čemu znamo, ďa je zaista legat sv. Stjepanu de pinis bio opozvan.

Julija ostavlja kuću, u kojoj stanuje sa kćerkom Jeronimom, poslije kćerine smrti, B. S., a bratimi su dužni svake godine dati, da se izgovore mise uz trošak od 6 lira za nju, njezinu rodbinu i brata joj svećenika Marka. Juliji, kćeri svoje sestre, ostavlja odijelo od finoga crnog sukna i drugo, od zelenoga sukna, zatim suknene rukave.

Njezinu je oporuku napisao svećenik Matija Martinović vlastitom rukom 8. listopada 1538. On je bio njezin duhovni vođa.

2. 1556. Actum in civitate nova.

Terzago Andrijana ostavlja kuću »in contrada sancti Spiritus« na zemljištu samostana sv. Marije de Taurello. Uz kuću je sa zapada vrt.

3. 1568. Matej Krastinović daruje Jakovu Urmaniću, pisaru Bratovštine Sv. Sakramenta, za tu skulu kuću s vrtom sagrađenu na zemljištu samostana sv. Benedikta. Kuća je građena vapnom, na jeđan kat, pokrita ciglom (in calcina, in uno solario, cupis coperta). Nalazi se u varošu splitskom između ovih granica: sa sjeverne strane javni put ili pekarna, preko kuće varoškoga kapetana, sa zapada zemljište Sv. Benedikta, s južne kućica pok. Cvitiše Marisalić, građena u suho (bez vapna), sa sjeverne strane zid ili vrata uz samu kuću. Zatim kućicu sagrađenu u suho pokrivenu slamom izvan spomenutoga zida (gradskoga), ali uza zid samostana.

Pučki ili varoški kapetan, koji se tu spominje, bio je predstavnik puka i bila mu je služba da iznosi želje pučana i brani ih. Dok se u to doba dižu u gradu palače, u varošu su siromašne kućice pokrite slamom i u suho građene.

4. Justina, kći pok. Velje (Vegia) iz Pulje napravila je oporuku godine 1572. *Actum p(ro)pe abatiam Sancti Stephani extra portas civitatis Spalati.* Dakle kod Sv. Stjepana izvan gradskih vrata, t. j. kod Sv. Stjepana de pinis. Oporuku čini osobno se prikazavši pred notarom i svjedocima, koji se spominju u oporuci. Justina, kći pok. Velje iz Apulije pomoću božjom zdrava u pameti i razumu, ali bolesna u tijelu, bolujući od kuge i priljepčive bolesti razmišljajući i t. d. odredila je:

Ostavlja jedan prsluk od žutoga sukna (raše) obrubljen zeleno, a to je zalog messer Valerija Natalisa za četiri lire, B. S.

Zatim ostavlja jedan šator (paviljon), zalog Capogrossa. Potom ostavlja jednu zemlju kod Pisanoga kamena B. S.

Činjenica, da je kužna bolest zaista u ono doba harala u Splitu, opravdava, što Justina leži bolesna u polju kod Sustjepana valjda u kojoj poljskoj kućici, a ne u gradu. Ako je i siromašna oporuka, ipak se po njoj može zaključiti, da je Justina bila neke vrste kamatnica, jer daje novac u zajam primajući u zalog stvari od bogatijih građana, kao što su Natalisi i Capogrossi.

Paviljon je zastor nad krevetom, a spominje ga i Marulić u Juditi:

> Postelja je bila na sridu komori
> Mêhka čista bila s pisani zastori. (Judita, pj. V. str. 195)

Ova je oporuka pisana 1572. godine, a izvršena je 1. siječnja 1573. To je vrijeme Ciparskoga rata, kad je u Splitu bila oskudica, jer su Turci bili doprli do samoga grada. Knez Andrija je potvrdio oporuku »sedens sub lodia Pisture«, dakle u sporednoj loži gradskoj.

5. Oporuka Veronike Frane Ivaniševića pokazuje, kako su Splićani bili skučeni u svom građu, da nisu poznavali ni težake, koji su im obra-

đivali zemlje. Veronika ostavlja B. S. svoju zemlju na Marjanu, koju obrađuje jedan varošanin, čijega se imena ne sjeća. Oporuka je iz 1575. godine.

6. Dne 18. II. 1575. knez i kapetan splitski sjedeći »ad portam Posturii«, dakle opet na Pisturi, zajedno sa svojim poštovanim sucima potvrđuje oporuku Jeronime udove Zanina Papalića, koju je ona napravila 1546. Jeronima određuje, da bude pokopana u crkvi sv. Dujma, u grobnici svojih pređa. Samostanu sv. Benedikta 15 dukata, samostanu franjevaca sv. Marije u Poljudu 24 lire. Od najma jednoga magazina imaju njezini baštinici davati svake godine 3 lire bratovštini kapele Gospe od Začeća, a ta se kapela upravo gradi. Ostalo čitavo imanje ostavlja sestri Lauri s time, da polovicu dade drugoj sestri Jeleni, koja je udata u Romanji, ako bi ostala udova i vratila se u Split. Ako ove sestre ne bi imale zakonitih potomaka, onda neka jedna polovica imanja dopadne njihovu bratu Jeronimu, a druga polovica B. S.

U kapelici bratovštine Gospe od neoskvrnjenoga Začeća imaju se za nju govoriti mise. Ta kapelica sagrađena je 1544. godine i nosila je ime »centuratorum« t. j. bratovština Gospe od pojasa, jer se tako slikala Gospina slika pod tim titulom (Murillova slika).

Jeronima je bila svoju oporuku predala 11. VII. 1546. gradskom kancelaru Pavlu Pacronii u prisutnosti egzaminatora Marka Marulića.

Ova oporuka izvršena je 1583. u korist bratovštine, jer, rekao bih, baštinici Jeronime Papalićeve nisu imali zakonitih potomaka.

7. Svećenik Dominik Amat napravio je oporuku 3. VII. 1583., ali je poživio poslije toga sve do 1598., kad je otvorena njegova oporuka. Ostavio je svojim dvjema sluškinjama Katarini i Margariti vinograd u Dućama (Poljica) u mjestu Hedes, od kojega se plaća Bilinićima jedna petina. Oporučio im je također, dok su žive, jednu kuću u Splitu u predjelu gradskom zvanu Sdorie. Kasnije je kodicilom opozvao ono o vinogradu u Dućama. Na poleđici oporuke stoji pisano: Particola sentenziata de testamento de quondam Reverendo pr(ete) Dominego Amato dito Gliubetich, pasò(!) a la meior vita adì 30. zonaro 1598.

To je dakle, samo jedna točka iz oporuke svećenika Dominika Amata rečena Ljubetića. Bilješka je dragocjen prilog onoj pojavi, kako su se u doba mletačke vlasti hrvatska imena prevodila na talijanski, pa je tako i naš Ljubetić postao Amat, a to se prezime do dana današnjega sačuvalo u Kaštel Novom kod Trogira u talijanskom obliku.

8. Pred Franom Luccaris egzaminatorom i drugima pod titulom darivanja za života (titulo donationis inter vivos) darovao je svećenik Jakov Lasaneo Bračanin svojoj služavci Petrici (Petriole) Ivana Hijerolimovića iz Radobilje jednu kuću, u kojoj on stanuje, u starom gradu, u blizini kuće Komulovića (kasnije dodano: in contrata s. Martini). Ona nije bila tu prisutna, ali gradski kancelar kao javna osoba može je zastupati. Ako ona umre prije darovatelja, onda se kuća vraća njemu, a ako poslije njega, onda prelazi u vlasnost B. S.

Po ovome dokumentu vidi se, da su Komulovići, od kojih je potekao glasoviti organizator borbe protiv Turaka i pisac Aleksandar Komulović, bili građani, a ne varošani splitski, i imali su kuću u blizini današnje Porte Auree, gdje je u zidinama gradskim kapelica sv. Martina.

9. 1585. godine. Oporuka Anice Ivanišević registrirana je u knjizi oporuka bivšega kancelara Kamila Paschettija na listu 1183. Oporuka je otvorena 1. V. 1585., a napravljena je 23. II. 1583. Ana, udova Gašpara Ivaniševića, došla je osobno k notaru u njegovu kuću u Novom gradu kod crkvice sv. Ciprijana (danas Bosanska ulica u Splitu). Ona je tada stanovala u Splitu, a njezin muž je bio negda poljički knez. U oporuci ovako određuje:

Tijelo neka joj se pokopa u crkvi sv. Marije u Poljudu u grobnici njezinih starih. Kako u svim drugim oporukama tako i u ovoj ostavlja se za popravak bedema gradskih prema štatutu 5 solada.

Redovnicama sv. Klare ostavlja svoj novi pojas od srebra i ponjavu od nove svile. Crkvi sv. Marije u Poljudu (kod Splita) također jedan srebrni pojas i osam velikih srebrnih puceta, 15 dukata po cijeni 6 lira za jedan dukat, da se od srebrnih puceta i dukata napravi kalež i da se preda spomenutoj crkvi sv. Marije od Poljuda.

Deset talira ostavlja B. S. Fratrima na Poljudu ostavlja »i suoi vassali overo (!) contandini«. Vazali nisu ništa drugo nego koloni, koji se ne otuđuju bez zemlje, već kad se nekome prodaje zemlja, onda se i oni predaju s njom zajedno. U oporuci se težaci zovu Kadigaći i stanuju u selu Krug u današnjim Jesenicama. Njih oporučuje sa svim zemljama, koje oni obrađuju. Postavlja ipak jedan uvjet: ako bi tko od roda Ivaniševića htio dati fratrima 16 talira, onda im fratri moraju predati težake i zemlje. Kadigachi su današnji Kadići u Jesenicama, a ime im je pisano talijanskom grafijom odgovaralo hrvatskoj grafiji Kadijići.

Sva svoja odijela, košulje i rupce za glavu ostavlja na polovicu Jeronimi ženi Jakova Meljajevića i Mandalini Mikajević.

Spomenutoj Mandalini još ostavlja 19 lira, koje joj duguje rečena Jeronima, a ima od nje zalog osam klupaka srebra (zapravo srebrne žice). Sva ostala dobra ostavlja svojoj rodici Doroteji pok. kneza Grgura Derontića, osobito kuću iza palače Albertija s naročitim uvjetom, da se ta kuća ne smije prodati ni zamijeniti. Poslije smrti Dorotejine ima kuća pripasti B. S.

Oporuku je napisao Don Vincencij Cuppareo, javni bilježnik.

Kasnije je oporučiteljica naďodala, da njezina baštinica ne može prodati ni otuđiti njezin zlatni prsten, dvije srebrne viljuške, srebrni mali pojas osim u skrajnjoj nevolji, već da po smrti baštinice sve to pripadne samostanu sv. Klare.

Napominjem, da se i u Marulićevoj Juditi spominje srebrn pojas kao dio ženskoga nakita: Izvrsno svitleći prehitro kovan pas. (Judita, Libro IV, 96).

10. 27. VI. 1587. Kuzmana ud. Martina Dvornikovića ostavlja jednu kuću u Starom gradu u Splitu kćeri Filipi i njezinu mužu Pavlu Markoviću. Poslije njihove smrti neka je baštini B. S., ali, ako bi Filipa pala u siromaštvo, preporučuje bratovštini, da je pomogne.

Ova je oporuka otvorena po naredbi splitskoga kneza i pred njim pročitana u notarskom uredu »inter ambas portas« gore spomenutoga dana, ali je nije čitao notar, koji ju je napisao, jer se on pred mjesec dana potajno udaljio iz Splita. Kuzmana je umrla 13. V. 1588., a oporuka otvorena 1591. Prostor između dvojih vrata jest u propugnakulu Željeznih vrata na zapadnom zidu Dioklecijanove palače. Tu se i u drugim dokumentima spominje notarev ured.

11. Godine 1589. Graziosa Lorenzini drukčije zvana Vačić daruje B. S. »unam apotecam siva magazenum in Platea herbarum«, t. j. magazin, dućan na Trgu zeleni. Taj je dućan dotada unajmljivao meštar Luka Hlapavičić »puta, puttarius« (bačvar). Granice su te »apoteke«: s južne strane crkva sv. Mihovila, sa sjeverne apoteka Nikole, brata darovateljice, sa zapadne mali trg zeleni.

I ovdje je pojav promjene staroga hrvatskog prezimena u talijansko (Vačić – Lorenzini), samo što nije prevedeno kao obično, već uzeto novo po ocu – patronimik.

Lokalitet može se tačno ubicirati pred današnjim Hotel Salonae, gdje je crkva sv. Mihovila bila, a danas se opaža samo njezina sakristija i malen trg pred njom. Crkva je još iz doba Ivana Ravenjanina. U neposrednoj blizini je i danas trg, na kojem se prodaje voće. Toliko je jaka moć tradicije.

12. Interesantna je oporuka svećenika Bernarda Bonitio. On određuje, da odmah poslije njegove smrti B. S. ulazi u posjede njegove kuće, koju je nedavno sagradio uz svoju staru kuću. Nova kuća ima dva kata i konobu s tijeskom za vino. Kuća međaši s kućom Dominika Ljubetića.

Oporučitelj je postavio zabranu, da se kuća ni pod kakvom pogodbom ni izlikom ne smije iznajmiti Turčinu ni Židovu. Ako ne bi taj uvjet poštovala B. S., onda neka kuća dopadne bratovštinu sv. Dujma. Ne održi li ni ona uvjet, neka kuću baštini bratovština sv. Duha, pa tako dalje bratovštine Gospe od Začeća i sv. Staša.

Ovdje se prezime Ljubetić piše bez novoga dometka Amat kao u oporuci iz 1583. godine, što znači, da je staro ime živjelo u narodu, a novim su se kitili samo nosioci njegovi. Zabrana iznajmljivanja kuće Turcima i Židovima pokazuje, da je u Splitu u to doba bilo turskih trgovaca.

13. Margarita Mikaljić napravila je oporuku 23. IX. 1597., a proglašena je ta 12. I. 1598. Ostavlja kuću iza crkve sv. Duha i vinograd u Smrdećcu B. S. Tu je kuću kupio njezin pok. sin Dujam od ser Pavla Marunića. Ona tvrdi, da su kuća i vinograd kupljeni novcem njezinih dobara i dohodaka iz Poljica. I opet jedan dokaz, kako su se Poljičani naseljavali u Splitu.

14. Svećenik Ivan Tranquillio pravi oporuku 1600. godine u svojoj kući u Velom varošu poviše Zveke (Zuecha).

Oporuka je otvorena i pročitana 5. VI. 1603. pred knezom i kapetanom Pavlom Trevisanom, koji je sjedio na vratima pri moru (sedens ad portam Marinae).

15. 1607. svećenik Luka Domjanović ostavlja B. S. dio svoje kuće u Splitu na mjestu zvanu Sdoria. Taj se lokalitet nalazio kod današnjih Srebrnih vrata. Prof. Rismondo mi je saopćio, da bi to ime moglo biti u vezi sa stražom, koja je na tom mjestu imala svoj kvartir. U Korčuli naime riječ *zdor* znači stražar.

16. Godine 1607. Jakovica ud. Promašić pravi oporuku 9. VII. na ulici pred svojom kućom (avvanti la casa dell'habitatione). Osim odredbe o raznim zemljištima ostavlja rođakinji Mandi Kalokvić jedan zlatni prsten i drugi vjenčani također zlatni (vera), ali su oni u zalogu kod Jelene udove Jurja Radića za tri lire. Dalje ostavlja joj pet srebrnih viljušaka i dvije srebrne žlice. Kuću na Dobriću, u kojoj stanuje, zajedno s dvorištem, za koje se plaćaju samostanu sv. Frane godišnje 2 lire i 10 solada, također oporučuje Jeleni. Oporuka je dakle pisana u tome dvorištu, a ne na ulici. Ostavlja pravo na jurizdikciju na zemljištu samostana sv. Marije de Taurello, za koje daje $^1/_3$ ploda, dok njoj njezini rođaci daju za zemljište na Marjanu $^1/_6$. Poviše crkve sv. Frane na mjestu zvanu Ograde ima jedan vrt.

17. Dne 22. XI. 1607. otvoren je testamenat Ivana Kastelanova reč. Baće. Među ostalim ostavlja crkvi sv. Križa kuću, vrt i zidinu u blizini crkve. Na poleđici oporučnoga spisa upisano je: »Dio oporuke Ivana Baće iz Kaštela«, što znači, da je Ivan Baće došao u Split iz Kaštela i dobio nadimak Kaštelanov, valjda po ocu Kaštelanu.

18. Stjepan Deodonato 22. IV. 1622. određuje 60 dukata B. S. Taj novac on ima dobiti za kuću Jakovice Promašić. Kuća se nalazi na Dobriću kod kuće Jakova Zlogleđe. Bratovština je dužna dati svake godine na dan sv. Stjepana pjevati prvu misu na taj dan za njegovu dušu. Karakterističan je nadimak Zlogleđa, te nas sjeća Srđe Zlopogleđe iz narodnih pjesama.

19. U splitskom varošu u svojoj kući 8. X. 1629., kapetan Ivan Filipović pravi oporuku i određuje, da se pokopa u crkvi sv. Dominika. Imenuje universalnim baštinicima svoju ženu Jelenu Voineo (bez sumnje Vojnić ili Vojnović), da bude »donna madonna« t. j. apsolutna gospođarica, ako uščuva pošteno udovički krevet, a s njom i sina Petra. Ako ne bi bilo zakonitih potomaka, onda ostavlja svoje kuće na Pisturi u fideikomis. Ujedno određuje, da se te njegove kuće ni u kakvu slučaju ne smiju iznajmiti ni vlastelinu, ni Turčinu, ni Židovu. Uz kuće je vrt, za koji se plaća samostanu sv. Rajnerija 7 lira godišnje. Budući da i taj vrt oporučuje, to znači, da je po srijedi emfiteuza ili vječni najam, pravni običaj vrlo čest u Splitu. Po klauzuli o vlasteli i Turcima možemo zaključiti, da je Filipović bio kapetan pučana.

20. Kako ovaj Filipović i prije svećenik Bonitio tako i kanonik Nadal Arigonio imenujući B. S. universalnim baštinikom postavlja uvjet, da se kuća, koju ostavlja, ne smije podnipošto iznajmiti Židovu.

21. Kupoprodajni ugovor od 17. XI. 1636. utanačen u brijačnici Luke Neredio između Margarite udove Vesanović i njezina sina Jurja s jedne strane i Petra Ilića s druge. Petar Ilić kupuje u njih tri kuće: jedna je uz gradske zidove na tri kata, druga u Dosudu uz Trg zeleni na jedan kat, a treća u Velom Varošu uz crkvu sv. Križa bez kata, prizemnica. Sve su kamene i pokrite ciglom. Cijena im je 225 dukata, računajući dukat po 6,4 lire. Prisutan je pri pogodbi Petar Papalić, egzaminator dokumenata, svjedoci su brijač Luka i njegov šegrt.

22. Napisano 6. III. 1636. u gradu Splitu u kući gospodina Luke Sušića, koja se nalazi kod crkve sv. Roka (dakle uz Peristil) nad samom ulicom. Određuje, da ga pokopaju u crkvi sv. Dominika, gdje su pokopani i njegovi predi. Zidne vunene sagove ostavlja crkvi sv. Dominika, da se u njoj upotrebljavaju pri svečanostima. Služavci Katarini Babolić iz Bola (na Braču) oporučuje 25 dukata za miraz, da joj se dadu pri udaji bilo u gotovu novcu ili u vrijednosti, kako bude po volji njegovoj udovi. Jednako 25 dukata siromašnim djevojkama, a ta se svota ima namiriti od neke zemlje u Dujama (predio splitskoga polja prema Vranjicu). Razumije se svakoj izabranoj po 25 dukata.

U crkvi sv. Frane izvan grada imaju se napraviti od pleha jedna velika i dvije osrednje lampade – kandila pred velikim oltarom.

Prijatelju Alojziju de Luppis (!) ostavlja novo crno odijelo za svečane zgode, kabanicu i novi pusteni šešir.

Oporuku je napisao Frano Capogrosso, javni bilježnik (nadaro publico).

23. Ivan de Parochianis ostavlja B. S. jednu kuću, ali da je uživa do svoje smrti njegova služavka.

24. Jelena udova meštra Domalda Radišića 3. III. 1649. pravi oporuku ležeći bolesna u svojoj kući. Prisutan je egzaminator Andrija Komulović i svjedoci Janko Marijanović i svećenik Frano Radojković. Općinski kancelar Frano Galuzzi na svršetku pisane oporuke postavlja bilješku, da je on pisao oporuku (talijanski) i da je oporuka pročitana Jeleni i protumačena od egzaminatora Komulovića na domaćem jeziku, što znači bez ikakve sumnje hrvatskom (in lingva paesana).

Tumačenje spisa na hrvatskom jeziku strankama bila je jedna od glavnih službа egzaminatora.

25. Mihovil Pasquali 9. VIII. 1654. u oporuci određuje: da bude pokopan u crkvi sv. Dujma uz običnu taksu. Ostavlja Ivanu Arneriju 10 lakata barakana (čvrsto pletivo), Gašparu Gambocu svoju kabanicu »palandrana« (široka haljina) po španjolskoj modi s pucetima i drugu podstavljenu lisičinom i jedan rabljen bosanski pokrivač za krevet. Opatici sv. Arnira Maroli (Marulić) raspelo od slonove kosti u kutiji od ebano-

vine s podstavom od crnoga velura i zavjesom od ljubičaste boje. Naďalje ostavlja šest pari ponjava, pet od stranoga tankog platna sa čipkama djelomice velikim djelomice osrednjim, jedan par s resama i šesti par od domaćega tankog platna, devet košulja od bijeloga platna, treća košulja od platna »monighina«, po domaćem načinu urešena, koja se nalazi u kovčegu zajedno s dva i po lakta finoga škrleta crveno omašćenoga i jednako toliko firentinskoga pliša. Sve to neka se proda zajedno s jednim finim pokrivačem, koji je po narudžbi donio iz Krfa paron Jure Vesanović, a zapao je četiri srebrna mletačka talira. Pokrivač je velik, nov, nerabljen, pa neka se procijeni i proda za pristojnu cijenu. S rubeninom nalaze se i zavjese, od kojih je jedna prugasta od sviletine, a jedan jorgan nalazi se u škrinji od neurešene orahovine. Zatim naređuje, da se proda posteljni šator pozlaćeni s potpornjima također pozlaćenima, pa posteljne zavjese urešene resama po domaćem običaju. Tu se spominje i krov posteljnoga zastora od crvenog platna iz Sankt Gallena u Švicarskoj i k tome jedan treći šator.

Naređuje, da se prodadu njegovi srebrni predmeti: jedno postolje za čaše, šest viljušaka, šest žlica, jedno sedlašce s opremom, sve od srebra. Utržak svih gorespomenutih predmeta i srebrarije neka se pribroji k svoti od 72 dukata, koje mu duguje Marko Kavanjin za dobit na posuđeni novac. U polici za češljeve (peteniera) (!) pokritoj crvenom kožom po tursku nalaze se srebrni predmeti i papiri.

Zatim neka se utrži 36 reala (talira) od Trifuna Mladinea, koje mu on duguje kao jamac za pok. Vicka Banovića ili Michielija, zvana Medeš iz Postira, a sudbena osuda nalazi se u njegovu klecalu. Neka se proda njegov stolni sat i oružje, jedan stolni lončić od mjedi s kovčežićem, jedan brončani morter s tučkom napravljen po starinsku, dva stolna zvončića.

Sve se to nalazi djelomice u staroj škrinji pokritoj krtičevinom, a djelomice u onoj od glatke (neurešene) orahovine ili u polici za češljanje pokritoj kožom. Novac dobiven neka se pribroji svoti dobivenoj za druge predmete, kako je gore naredio, da se prodadu, i za brončane, a to su: dvostruka kada od bronca, kotao za pranje rublja (za lukšiju), jedna žeravnica od bronca (za grijanje ruku), jedan umivaonik, jedan kablić, jedno provijeslo za vjedro, jedan veliki brončani kabao za crpljenje vode s ručicom od bronca. Sve se to nalazi djelomice pod njegovom posteljom, a djelomice u škrinji uz vrata te sobe, u kojoj leži. Utržak neka se pribroji kao gore i t. d.

Nadalje naređuje, da se prodadu sve njegove knjige i rukopisi i utržak kao gore. Sve druge stvari u kući ostavlja služavki Jeleni, a to su: rublje, lijep broj mletačkih ubrusa novih i neuprotrebljenih, stolnjaci, rupci, navlake, kuhinjske i podrumske potrepštine, kamenica za ulje s uljem, koje je u njoj, i svi drugi nepokretni predmeti, uzglavlje (capezal), madrac i slamnica.

Svjetuje Jelenu, da se preseli u Kotor, a trošak za putovanje i mjesečna plaća neka joj se isplati od njegova novca i k tomu neka joj se daje godišnje 20 ďukata, dok je živa.

26. Ivan Frano Allegretti 1657. ostavlja B. S. dućan u ulici zvonika (ulica od istočnih do zapadnih gradskih vrata, danas Krešimirova).

27. Andrijana Arneri 13. I. 1684. određuje, da bude pokopana u ruhu sv. Frane i zatvorena u mrtvački sanduk, čim umre. Ostavlja, da joj se reče 500 misa u više crkava, a za svaku da se po običaju dade nagrada svećenicima 5 solađa. Dalje oporučuje: Gospi od Ružarija haljinu od žutoga hermelina. Tko je bude njegovao u bolesti ostavlja mu svoju haljinu od crne škotske tkanine. Kćeri Barbari prsten s bijelim (dragim) kamenom i šest lakata sukna (raše). Kad se proda vino, neka se dade novosagrađenoj crkvi sv. Filipa Nerija 5 dukata. Svojim dvjema nećakinjama ostavlja 5 dukata u znak, da im oprašta sve, što su kovale protiv nje.

Svojoj nećakinji Lukreciji Grisogono oporučuje svoj brokatni jastučić za vezenje s probadačama i srebrnom kutijom i srebrom okovan Gospin molitvenik, a nećaku Andriji sliku svoga brata Dujma uokvirenu u srebro.

28. Godine 1686. Katuša Tisarića iz splitskoga varoša daruje Marinu i Mateju pok. Rade Kratonina četvrt, razumije se $^1/_4$ vretena oko 255 m^2. Vrt je vlasništvo koludrica sv. Benedikta, a nalazi se uz Pisturu i plaća se za nj koludricama godišnjih 30 malih solada. Granice su: vrt nasljednika Bernardina Lusso, vrt i kuća iste Katuše, vrt Grgura Grbešića i vrt kovača Mihovila Pavlovića. Ona im daruje za staro prijateljstvo, koje goji prema rečenoj braći. Na zemljištu su dva stabla, jedna smokva i jedan bajam, pa i to im daje.

29. Ivan Marchi ostavlja 3000 dukata za miraz siromašnim djevojkama. Ako bi izumrlo njegovo koljeno, čitavo imanje ima pripasti B. S. uz obvezu, da se reče jedna misa i dade siromasima 1000 lira.

30. Najinteresantnija je od svih oporuka opata Jeronima Celsija, koju je napravio pred kancelarom Kristoforom Minalijem, zatim Petrom Cipcijem, koji je vršio službu egzaminatora, i svjedocima.

Oporučitelj je sjedio na postelji poduprt od svoje sluškinje i jedne pomoćnice, jer nije mogao sam sobom vladati zbog bolesti »katara«.

Sve svoje imanje ostavio je B. S.

Sutradan je umro i istoga dana na traženje bratovštine Frano Nadali notar »veneta auctoritate« u prisustvu svjedoka sastavio je popis imovine. Kasniji su događaji opravdali tu žurbu, jer je neke predmete služavka sakrila i prisvojila.

Popis sadržava ovo:

Jedna kutija u škrinjici sa 8,16 lira.
Jedna vrećica u toj kutiji s 24 lire.
Jedna kutijica s »Agnus Dei«.
Jedno čislo za čas smrti sa srebrnom medaljom i križem.

Jedan prsten s imenom Isusovim.

Jedna vrećica s 19 i 3/4 srebrnih dukata i jedna kartica ispisana njegovom rukom.

Jedna kutija i u njoj medalja, križić i relikvijar.

Tri ključa, jedan s katancem.

Jedan srebrni svijećnjak, britvica, nožice, kompas, pero i iglenjak.

Drven sanduk i u njemu 20 srebrnih lira i »grossetti« u vrijednosti od lira 1 i 1/4.

Jedna kutija sa četiri cekina.

Jedan založeni prsten s bilješkom na papiru.

Jedan prsten s imenom Isusovim također s bilješkom.

Prazna kutija i jedna druga s blagoslovljenim voskom.

Dva noža, jedan s krnjama (tokom), jedna zlatna i jedna željezna žlica.

Sandučić od orahovine zaključan. Bio je otvoren i u njemu je bilo: srebrna posudica, dvije vrećice solada, jedna kožnata kesa zapečaćena, zavezana i u njoj jedna kartica i 370 cekina zlatnih, kožnata vrećica sa 190 srebrnih škuda, osam komada srebra s kopčama, jedna zavezana kutija s 140 zlatnih cekina i s papirićem.

Jedan mali svijećnjak od zlata i jedan prsten.

Pet zlatnih prstenova i kartica o zalogu za pet cekina.

Jedna kliješta za rezanje nokata.

Šest prstenova s papirićem, zalog jedne Kaštelanke.

Jedan prsten s crvenim dragim kamenom (rubin).

Jedna knjižica uvezana u kornjačinu kožu.

Jedna željezna viljuška s nožem.

Jedna duga kutija i u njoj par naušnica i 16 zlatnih kruščica i pismo Danijela Ferro.

Jedan malen mač s opremom.

Dva sveska pisama i jedna sudbena odluka Mandalene Kovačić i račun Danijela Pasqualinija.

Tri srebrne viljuške, jedna žlica i jedna slomljena viljuška.

Nije se dalje nastavilo popisivanje, jer je prispio sat objeda. Poslije objeda nastavio se popis:

U opatovoj sobi našlo se:

Velika slika s okvirom, koji je urešen rezbarijom (intaglio). To je Gospina slika.

Jedan stolić od jelovine.

Jedna svetačka slika bez okvira, jedno malo raspeće s okvirom, mrtvačka glava uokvirena.

Šest malih okvira, jedan zelen, jedan bez slike.

Jedno klecalo od orahovine i tri kutije, a u njima krpe male vrijednosti.

Jedan komad privjese uz krevet.

Jedan šator nad krevetom (baldakin) i jedan drugi nenamješten.

Velika ura sa staklom.

Jedan mali stol od jelovine, bojadisan.

Šest boca (flaša) velike, male i srednje, 4 bokala i jedna solnica od porculana.

Daske i dva para »konja« (sukrižene grede, na kojima je položen krevet) za dva kreveta.

Pet rabljenih madraca, jedan mali, jedna slamnjača i uzglavlje.

Dva kožnata pokrivača za postelju, jedan je nov, a jedan je star.

Dva vunena rabljena pokrivača.

Jedan pokrivač od bijeloga pamuka prošiven.

Jedan jastuk na sjedalici, rabljen.

Jedan crveni gunj.

Jedna boca rožatoga octa (to je ocat, u koji se postave cvjetovi ruže).

Jedna velika staklenka, jedan limen lončić.

Jedan stolić od jelovine i umivaonik.

Dva stočića od jelovine, jedna sjedalica od čiste orahovine.

Jedan mali četvrtasti stolić od orahovine.

Jedan poslužavnik (podnos) od jelovine sa šest boca, jedna vrećica od konoplje, poderana.

U drugoj sobi

Jedan stari madrac i jedan stolić od orahovine.

Jedna sjedalica »alla prettina«.

Jedna žeravnica od bronca za grijanje ruku.

Jedna košarica s vrećicom, u njoj jedan ubrus, dvije stare krpe i dvije nove vrećice.

Jedan nužnik od orahovine (una cassetta da comodità).

Tri stare sjedalice po starinskoj modi.

Jedna škrinjica od orahovine. Bila je otvorena i u njoj su bila dva zastora od raše (prosto sukno).

Četiri librice (dva kilograma) zelene konopljine pređe.

Tri unce (80 gr) konoplje u dva svežnja.

Jedna drvena zdjela, jedan sandučić od jelovine i u njemu 1 komad di partiera verde.

Jedan par starih vunenih čarapa, jedna pregača i dva ručna rupca.

Jedna platnena vreća, jedan kalup za čarape, jedan par novih cipela služavkinih.

Jedan starinski kovčeg urešen rezbarijom i s malo pozlate, a unutra: jedan zlatni uteg (može biti i uteg za mjerenje zlata – peso d'oro) sa tezuljicama, jedna srebrna zdjelica, četiri nove krpe.

Tri limena svijećnjaka, jedna pohrana za hranu.

Jedan nečisti ručni rubac.

Jedna geografska karta.

Jedan svijećnjak od mjedi razbijen.

Jedan starinski kovčeg bojađisan, u slabom stanju, a u njemu je bila: Una patiera rabljena, od crvenoga sukna.

Dva podnožja »konja« porušena i ukrašena rezbarijom.

Šest tanjira od kositra i drugih šest.

Dva talira.

Dva komada željezne sprave s jabučicama limenim.

Jedna sprava za grijanje kreveta (Žeravnica).

Jedna muljača (bačvica za slane srdjele), ožeg, štipala, potikač za oganj željezni s limenim jabučicama.

Tri roštilja (gradele), jedna lopata, ražanj.

Jedna brončana káda za vodu, jedna tava, tri željezne káde, jedan potikač za oganj, jedna sjekira, mala žeravnica.

Dva željezna obruča oko ognjišta.

Tri kotlenke s brončanim poklopcima, dvoja komoštra, jedne razbijene tronoge, dva komada zavora, jedne trokutne tronoge.

Jedna škrinja od jelovine zaključana i u njoj se našle razne potrepštine, za koje reče Laura, da su njezine.

Tri proste rabljene ponjave od platna, jedna poderana sa čipkama.

Dva stolnjaka, jedan mali, drugi veliki, dva ubrusa, tri otirača, dva rabljena, jedan novi, dvije krpe.

Tri ženske košulje rabljene, tri para gaća od platna, dva para podčarapa.

Dva para zarukvica pamučnih, oko osam lakata čipaka iz Chiogge.

Jedan zastor oko donjega dijela postelje od kambrika, rabljen, sa čipkama i vrpcom, jedno uzglavlje bijelo i prugasto, jedno slično od šarena platna.

Dva prsluka, jedan nov, drugi od škota (vrsta vune), jedan prsluk od crvenoga grimiznoga velura.

Jedna »polacchetta« (kratak plašt) od šarenog platna, još jedna podstavljena lisičjom kožom.

Jedan polusvileni rubac, jedna »manizza« (boa) od omaštene lisičine.

Jedan jastuk od »ferrandine« (pola svila pola vuna).

Jedan rupčić novi od holandeškoga platna. Jedan zlatni i srebrni gajtan (Gallon) od šest lakata, drugi sličan tome od srebra, dug pet lakata.

Još jedan širi od sedam lakata.

Dvanaest puceta za košulju od filigrana, jedna kutija s raznim vrpcama.

Jedan nadstor novi, cijena mu je u Mlecima lire 24,15.

Jedan »boa« od hermelina, jedan turski rubac, tri uzglavlja.

Jedan sanduk starinski, zaključan, unutra je bilo:

Jedna haljina bez krzna. Jedan svežanj zamotan u platno, ukrašen damaskanom žicom crvenom i zelenom.

Jedna podstava od janjeće kože na staroj halji.

Jedna reverenda rabljena crna od kambelota (devine dlake) i s njom kaput, četiri rabljene ponjave od platna, devet starih i izderanih, a i dobrih košulja, jedan pamučni (s rukavima) noćni haljetak (komeš), šest pari bječava, jedne čakšire, jedna pamučna kapa, jedna stara košulja, jedna čistija, stara, od bijeloga damaska, jedna od damaska crvenozelena, jedna slična toj od vezena platna. (Prva košulja mogla bi biti t. zv. alba, jer ju naziva *camise*, a druge zove camisa).

Jedan »antipendij«, jedna štola i tri manipula (misno ruho).

Jedan misni pâs i jedna misna »borsa« – kesa od polusvile i poluvune.

Jedna orahova škrinja i u njoj knjige, dva stara nevaljala klobuka, peruka.

Jedna velika košara i u njoj: pečat s priborom i dva mala željezna svijećnjaka, a drugo su krpe i zemljani lončići.

U jednoj drugoj sobi

Jedan jelov ormar i u njemu sprema mala za krpe i šest malih flaša, jedna škrinja od jelovine i u njoj malo brašna, zemljane kocke za igru, badilj, malen stol od jelovine, mjera »kvarta« (80 kg), jedna spremnica za jelo od pletene žice (moscariol), jedan ormar od jelovine s dva razdjeljka.

Šest komada zastora, tri zastora oko kreveta i jedan pokrivač po krevetu od slabijega damaska.

Dvije tavice od mjedi, jedno pokrilo mjedeno za žeravnicu, jedno pokrilo za kotlenku, jedna mala kotlenka od mjedi.

Jedna svijeća na uljenu rasvjetu, jedna druga ukrašena arabeskama, jedan žižak bez ručice, batić za sitnjenje slanine, dvoje naćve, jedan ormar od jelovine, unutra su dvije zemljane mjerice, male letve, tri stare košulje.

Jedan sandučić od jelovine pun prosa, jedna kuka za vješanje mesa (dvoguba), četiri vreće i u njima pet starića pšeničnoga brašna.

Dvije stare starinske sjedalice, dva cvjetara (lonca za cvijeće) i četiri posteljne daske.

U kuhinji

Četiri zemljane lopižice, jedna solnica, tri sudopera i jedno vjedro za vodu, jedan bat, ljestve, dvije razlupane klupice, jedna velika slamnata sjedalica, jedno zvonce, kojim se pozivlje sa vrata navrh stepenica.

U donjem spratu

Jedna soba opskrbljena namještajem.

Polica za knjige s kipovima i potrepštinama, od pozlaćenoga drveta.

Tri uokvirene slike: sv. Manda, Madonna, sv. Lucija.

Jedan ormar od jelovine s ključem i tri kutije, ogledalo s crnim okvirom, djetić crne boje uokviren, dvije slike crno uokvirene.

Jedan crni stolić s inkrustiranim zvijezdama.

Četiri stolice starinske, kožnate (di bulgaro) s ukrasom i jedna bez toga.

U vratarnici

Vratarnica s namještajem opskrbljena.

Velika slika sv. Rajnerija i sv. Dominika. Okvir zlatni, još dvije slike.

Dvanaest drugih stolica, kožnate s ukrasom, starinske.

Dvije razbijene slike pod prozorom. Jedna slika u bukovu okviru.

Jedan umivaonik od orahovine bez sića (kablića).

U drugoj sobi

Pet crvenih stolaca za predsoblje.
Jedna slika Rima.

U podrumu (konobi)

Jedan okrugli stolić, četiri velika badnja, tri duge klupe, jedna bačva od deset barila (jedno barilo 64,60 lit.).

Pet bačava, od kojih dvije pune po mjeri, jedna je od jedne kvarte, a druga sadržava samo 1 kvartu.

Jedna kamenica za ulje, po mjeri dva barila, u njoj su ulja dvije mjere.

Jedan veliki hambar za ječam.

Četiri bačvice i jedna kvarta, jedna je puna bijeloga vina, druga »bevanđe«, a treća pokvarenoga vina.

Četiri suknena zastora za vrata, pripadaju sakristiji.

Jedan veliki sag, ljestvica uz bačvu, svežanj obruča za srednju bačvu.

Dvije male kace, dva varićaka, unutra jedan sandučić boba.

Poslije toga, 29. prosinca još su popisali ovo:

»Forcir« već inventiran, i u njemu: 29 komada knjiga, velikih i malih razne vrste i mnogo spisa, koji će se polako proučiti i inventarizirati, male tezuljice, jedna posuda mjedena za ružičastu vodu (mirisavu).

Ponjava rabljena sa čipkama iz Cioggie, jedna daska, kliješta, jedan morter s tučkom, jedna lopužica po turskom načinu, s poklopcem i jedna tava bez poklopca.

Trideset i sedam knjiga u jednoj škrinji, većih i manjih, razne vrste.

Dva lončića od mjedi i jedan sanduk pun željeza (željeznih predmeta).

Dva velika uzglavlja damaskana i zavjese.

Jedno osmokutno ogledalo i jedan svijećnjak od žute mjedi, dvije figure od gipsa, dvije žeravnice za grijanje kreveta (scalda-letto od mjedi) i jedan sić, jedna kotlenka za pranje rublja (lisija) i jedna za pranje tanjira, jedna krpa modrušasta platna za brisanje stola.

Time se završio popis ostavštine opata Celsija u Splitu.

Osim u Splitu učinjen je popis i na Šolti, u crkvi sv. Terezije, u Rogaču, i u opatovoj kući. Pokućstvo i namještaj i u crkvi i u kući vrlo su oskudni.

Ostavštinu u Splitu nije odmah preuzela B. S., pa su neki predmeti od raznih osoba pokradeni i sakriti. Služavka Laura opravdavala se, da je ona rođakinja pok. opata Celsija i da nije primala plaću za svoju službu, pa se tako namirila.

Gradski je kapetan i knez dao objaviti uz bubnjanje u gradskoj loži, da svatko, tko je išta uzeo i sakrio od spomenute ostavštine, ima odmah prijaviti. Tko to ne učini, prijeti mu se najstrožim kaznama, kao na pr. deportiranjem na galiju.

Proglas je objavljen 22. siječnja 1693.

Drugi svezak mnogo je tanji i numeriran je, što prvi nije, i ima 55 listova. Ni u ovome nemaju svi testamenti povijesnu vrijednost, pa sam izabrao samo one, koji je imaju.

I. Ex actis cancellarii communis Spalati 11. VII. 1546., indictione quarta. Jeronima, kći pok. Zanina Papalića, pravi oporuku pred plemićem gospodinom Markom Marulićem, egzaminatorom općine u prisustvu Andrije Arnerića i Kristofora Kolunića (de Colonia). Određuje, da bude pokopana u crkvi sv. Dujma u grobnici svojih pređa. Ostavlja 15 dukata samostanu sv. Benedikta, koji se nalazi uz bedeme Splita.

Od najma jednoga njezina magazina neka se svake godine dade za njezinu dušu devet lira bratovštini Začeća Bl. Dj. Marije za kapelu, koja se upravo gradila na plokati sv. Duje.

Oporuka se nalazi na listovima 7.–10.

II. Na listu 11.–12. Exemplum ex libro testamentorum D. Antonii Proculiano, cancellarii magnificae communitatis Spalati 1514.

Testamenat je otvoren 21. XII. 1562., a učinjen je iste godine die XV. decembris Spalati in civitate nova in cotrata sancti Martini i u kući potpisanoga oporučitelja. Svjedoci su na oporuci Jeronim Nestapolić i Deodat Danibatić.

Kanonik Matej de Martinis (Martinčić) predao je javnom bilježniku Frani Papaliću zatvoren spis, za koji je tvrdio, da je to njegova oporuka, koja se ima otvoriti poslije njegove smrti.

Spis glasi: 13. XII. 1562. in terra vecchia. Odlučuje, da se pokopa u jednoj od grobnica, koje se nalaze ispred vrata crkve sv. Dujma, a koje su vlasništvo splitskoga kaptola i gdje su pokopani i drugi kanonici.

Najprije ostavlja 5 solada za popravak bedema grada Splita »per corroboration di questo suo testamento«.

Svome nećaku Luki Aniću oporučuje polovicu težačkih prava zemljišta u Vlačinama (a Dilladi) u mjestu zvanu Sustipan i polovicu jednako težačkih prava na zemljištu ispod Gospine crkve uz uvjet, da se naseli u Sućurcu. Ako ne ispuni taj uvjet, neka sve to pripadne Pavlu Vidovu.

Kuću u gradu, u kojoj leži, ostavlja svećeniku, kojega izabere kaptol, a poslije smrti toga, jednako kojem drugom. Taj je svećenik dužan plaćati najam godišnji 12 lira, reći za njega 1 veliku i pet malih misa.

Kuću u Sućurcu ostavlja nećaku Petru Biočiću.

Lokalitet Sustipan sačuvao je svoje ime sve do dana današnjega. Na njemu je danas tvornica Jugovinil. Kod gradnje te tvornice našlo se rimskih nadgrobnih spomenika i kamera grobnih.

Milinović je tu postavljao mauzolej hrvatskih vladara, koji je kasnije nađen u Solinu. Sam toponim Sustipan ipak upućuje, da je tu negda bila neka crkva sv. Stjepana i u hrvatsko doba.

Gospina crkva, koja se spominje u oporuci identična je s crkvom Gospe na Hladih, u kojem se je toponimu sačuvao stari hrvatski lokativ.

Kancelar Proculiano poznat je humanista, koji je izrekao glasovit govor u slavu Splita i njegove okolice.

Kanonik Martinčić, plemenjak dvaju humanista Franje i Jeronima, stanovao je u gradskom kvartu sv. Martina u starom gradu »in terra vecchia«, pa je valjda tu bila i kuća onih dvaju pjesnika.

Split se u ono doba dijelio na četiri kvarta, regiones, a ta razdioba potječe već od nadbiskupa Dominika Luccarusa (1328–1348).

Kvartovi su bili:

I Regio Sancti Spiritus. Crkva sv. Duha još postoji u zapadnom dijelu grada.

II Regio sancti Domnii. To je centrum grada oko katedrale.

III Regio sancti Martini. Danas Porta Aurea u sjevernom dijelu grada.

IV Regio sanctae Clarae. To je dio grada uz južne zidove Dioklecijanove palače, gdje je bio samostan klarisa.

Te je kvartove nadbiskup nazvao Riones i Splićanima se svidjela takva podjela. Interesantna je odredba u oporuci, da se baštinik mora naseliti u mjestu, gdje se nalazi baštinjena zemlja. Jednako je godine 1517. Pavao Jelinić iz Srinjina u Poljicima prodao braći Kalinićima svoj i majčin posjed (zapravo težačka prava na zemljištu nadbiskupije), a kupci će tek onda ući u posjed, kad se nastane u Srinjinu.

III-List 13r. – 13v. Exemplum ex instrumentorum D. Triphonis Prodich tunc temporis cancellarii magnificae communitatis Spalati substituti–1567.

Oporuka je napisana u općinskoj kancelariji pred časnim egzaminatorom Albertom de Albertis uz prisustvo klerika don Georgija (Jurja) Cvitkovića i Ivana Rhenisija, stratita, koji su bili svjedoci.

Dona Mara, kći pok. Ivana Kovačevića, inače, kako reče služavka, sveć. Jakova Selembrija, prodaje Marunici, ženi Nikole Dragojevića kuću pokritu ciglom na tri kata (cum tribus solaribus) i s konobom. Kuća je postavljena na njezinu vlastitom zemljištu u starom gradu Splitu na mjestu zvanu Hierusalem, drukčije rečeno na Gomile (na macerie) uz kuću Baičića i uz kuću Renaldovića, za prodajnu cijenu od 125 libara.

Po ovoj kupoprodaji saznajemo, da se grad dijelio i na ulice, pa se, eto, jedna zvala Hierusalem i Gomile (Maceriae). Kasnije se je ta ulica prozvala Dosud i sačuvala je to ime do našega vremena.

IV – List 16. –20v. Exemplum testamenti publicati 5. II. 1580.

Stjepan Cesareo, kanonik splitski u gornjoj sobi svoje kuće, gdje stanuje, a nalazi se u Splitu u novom gradu, u ulici sv. Barbare (nella città nova in contrata de Santa Barbara).

Određuje, da bude pokopan u očinskoj grobnici u crkvi sv. Marije de Taurello. Ostavlja dvije zemlje bratovštini sv. Anastazije, koje je baštinio od kanonika Marinella i Lucije Biloš, dalje bratu Ivanu jednu kuću kod sv. Duha na zemljištu iste bratovštine, zatim sinovcu Jakovu Cesareo zemlju u Logoronu, koju je baštinio od Šimunice Domić (Simonetta Domicia), onda svojoj sluškinji Katarini Vrančić iz Poljica plodne voćke na onome zemljištu, koje je oporučio svome sinovcu svećeniku Jakovu, ali ona mora Jakovu davati 1/3 plodova. Poslije njezine smrti stabla pripadaju Jakovu, a poslije Jakovljeve smrti sve to prelazi od svećenika na

svećenika s obvezom, koja se nalazi u oporuci Šimunice Domić. Ostavlja po deset dukata: braći Ivanu i Dujmu, nećaku Lovri Careviću, sestri Tomazini, Margariti, svojoj nećakinji, a kćeri pok. mu brata Petra. Po deset dukata ostavio je i Ursi Papalić i svojoj drugoj služavki Margareti Mateljević. Svojem sinovcu Jakovu, nećaku Ivanu Boniciju, i bratu Ivanu ostavlja reverende od crnoga sukna i ljubičastu, pa onda 30 komada kositrenih predmeta.

V. – List 28. Ser Michael Bleus ležeći bolan u krevetu predao je zatvorenu oporuku općinskomu kancelaru u prisutnosti Kristofora Papalića, zamjenika egzaminatora, i dva svjedoka, od kojih je jedan Jeronim de Zagliis medicus publicus, dakle gradski fizik. Hoće da se pokopa u crkvi sv. Frane. Kuću u Velom varošu, koju je sagradio djelomice na starim zidovima kuće, koja pripada njegovoj ženi, ostavlja samostanu sv. Frane, ali će je uživati njegova žena Katarina, dok je živa. Ako bi ona htjela svoj dio kuće nekome drugome dati, onda neka plaća najam na njegov dio.

Imao je prava težaštine (giurisdizione) na nekim zemljama, pa i ta ostavlja samostanu sv. Frane. Kako su nekoje zemlje bile vlasnost samostana sv. Stjepana, to je jedan samostan bio gospodar drugome, a ovaj kmet prvome. Oporuka je datirana 1. rujna 1600.

VI. U ovome istom svesku nalazi se zanimljiva oporuka Nikole Prudencija iz godine 1705. Nikola određuje »svojim siromašnim imanjem, koje je stekao znojem i s mnogo truda vršeći odvjetničku službu, što mu je dozvolio svete uspomene papa Inocent XI. pismom (breve) godine 1676.« Dakle, premda svećenik, bio je i odvjetnik i stekao nešto imetka, koji ovako ostavlja: Najprije želi, da ga pokopaju u kanoničku grobnicu. Sprovod neka mu bude bez svečanoga katafalta, već neka ga stave na prosta nosila na postolju i sa četiri duplira. Oporuka je sastavljena u govorničkoj formi. Baštinicima imenuje svoje sinovce i stolni kaptol. Ima nešto zemalja u Splitu i Trogiru i dvije kućice. Među ostalim spominje jedan krevet na drvenim »konjićima«, madrac, slamnicu, uzglavlje (capezzal), dva pokrivača, šest kožnatih pokrivača, ogledalo u predsoblju, nekoliko slika. To su slika Gospina, slika sedam Sibila, zatim sv. Frane i sv. Pavla. Za Gospinu sliku kaže, da je starinska. Dalje nabraja četiri bačvice, dvije su pune bevande (piće od vode propuštene kroz mošt), jedna vina, a četvrta prazna. Očinska dobra nalaze se u Splitu, a majčinska u Trogiru. On je zajedno s Katom, ženom providura Vicka Candida, unajmljivao dohotke s nadbiskupskih dobara u Poljičkom primorju, pa i o tome donosi odredbe, kako će se vladati njegovi sinovci. Ta Kata može držati mošt i vino u njegovoj konobi u kući na Dobriću i služiti se tijeskom, koji on ima na polovicu s don Franom Zlatovićem.

Frani, sinu Jelene Hrvatice (Harvatina) ostavlja jedan krevet i 12 srebrnih dukata, zatim u obliku legata svome vrtlaru neke svoje haljine i da mu se napravi jedno odijelo i tri košulje i dade 16 srebrnih dukata.

Zaista ostavština i imovina kanonika i odvjetnika (valjda samo u crkvenim parnicama) nije bila bogata. Krevet mu je od prostih dasaka

vrlo primitivan, kakvi su se do pred 50 godina nalazili u seljačkim kućama u splitskim selima. Na takav visoki krevet uzlazilo se na tri stepenice. Šest kožnatih pokrivača služilo je za grijanje kreveta na taj način, da bi se nadigli pokrivači, a ispod njih se na krevetu držala u žeravnici (scaldaletto) žerava.

Ni četiri bačvice, i to sa siromašnom sadržinom bevande, ne predstavljaju blagostanje.

Vrijedno je istaći, da mu se služavka zove Harvatina, bilo da joj je to prezime ili ju tuđinac tako nazivlje po narodnosti. Sličan pojav imamo iz istoga doba u splitskom kaptolu, kad se kanonik i gradski župnik Karcatović potpisuje u maticama: Karcatović Hrvaćanin. To je valjda zato, što je bio glagoljaš (negda je bio župnik u Vranjicu i tu glagoljao) ili što je bio Poljičanin.

S ovim sveskom sašiveno je nekoliko listova raznoga sadržaja.

Na listu 44. s obje strane popis je prostih beneficija bez dušobrižničkih dužnosti (beneficia simplicia). Taj je popis prikazan po dužnosti uredu gradskoga kneza Franciska Veniera.

U montaneju sv. Julijane je lokalitet uz samu crkvu »prope scallas palatii«, što znači, da su još postojale stube uz zidine slično kao uz Porta ferrea (Gospa od zvonika) i uz Porta aurea (sv. Martin). Tu je bila kuća Margarite Zlatarizzi, dakle opet pojav potalijančivanja hrvatskoga imena (Zlatarić). Crkvi sv. Julijane općina je dala nešto prostora u zamjenu za mjesto za proširenje Trga zeleni (Item habet locum, quem communitas Spalati dedit in concambium pro loco dictae ecclesiae ubi est plathea (!) herbarum).

Ivan Allegretti, arciđakon splitski, uživao je tri prosta beneficija: sv. Ivana Evangeliste de ecclesiis pictis u ulici sv. Andrije, sv. Leonarda i sv. Barbare. Sva tri daju prihod oko 20 dukata. Isti je arciđakon uživao i nadarbinu sv. Petra u Omišu, zapravo u Priku, starohrvatsku crkvu iz XI. stoljeća, poznatu po tome, što je u njoj sudio kralj Slavac. Prihod je toga beneficija bio 4 dukata.

Arciprezbiter Rinaldo Rinaldi imao je beneficij sv. Martina u Vranjicu, dakle Vranjic u to doba nije bio župa.

U ovome fasciklu nalazi se slobodno stojeći mala knjižica, u kojoj je popis prihoda od nekih kuća i zemalja B. S. i legati, koji se imaju ispuniti svake godine. Bilježnica potječe iz doba oko 1500., jer su joj prvi reci pojedinih poglavlja ispisani krasnim humanističkim pismom. Na prvome je mjestu ubilježen najam za kuću Natalića, koja je iznajmljena don Frani Roxano (Casa Nadalichia fuo affitađa al reverendo Francesco Roxano). To je po svoj prilici ona kuća, koju je godine 1538. ostavila B. S. Julija, žena Bernardina Natalića, kako se vidi po njezinoj oporuci iz godine 1538., I. svezak.

Zatim je ubilježeno, da za najam kuće Domilije plaća Stjepan, zet meštra Dominika Bijankovića postolara 30. rujna u gotovu lire 3.

Nasljednici meštra Zane Stanišića za težaštinu smokava i drugih voćaka na Gripama plaćaju najam svake godine 24. ožujka lira 6.

Kuća Parilovića na dva kata iznajmljuje se godišnje za lira 8. Za tu kuću pak plaća se za livel na zemljište (per livello deli fondi) svake godine na dan sv. Mihovila (29. IX.) samostanu sv. Klare 3 lire. Poslije se iznajmljivala ta kuća Stjepanu Matkoviću za 24 lire, a konoba za 4 lire. Konoba pod kućom Tomazine Parilović napokon je iznajmljena sveć. Jeronimu Nestapoliću (Pre Hieronimo Nestapolich) za 6 lira.

Cijene najma donio sam, da se mogu upoznati socijalne i ekonomske prilike u Splitu u XVI. stoljeću. Međutim i ovdje se javlja stara činjenica, kako se pretvaraju hrvatska prezimena u talijanske oblike, jer dok se u XVI. stoljeću piše Nestopolić u svom izvornom obliku, kasnije ga susrećemo u iznakaženom »Nestapoleo«.

Među zemljama danima na obrađivanje težacima treba spomenuti onu kod Suhoga mosta, koju obrađuju Negodići iz Vranjica, da zabilježimo jedno pleme, kojega je kasnije nestalo u tome selu ili je promijenilo ime. Zatim je ubilježena zemlja poviše sv. Andrije nazvana »gidarçe« (Jidarce). Jedna je zemlja »u gladniche over a ravnize«, dakle u Gladnicima ili u Ravnicama. To su lokaliteti pod selom Kučinama. Jedno se zemljište nalazi »apreso (!) Piera depenta«, a taj se toponim piše u drugim dokumentima »U pisanoga kamika«.

Aniversariji: Troši se na dan sv. Viđa za dušu Dragnje Kovačića (Dragna Chovachichia) lira 6 t. j. za veliku misu lire 2, za deset malih misa lire 2, a za svijeće lire 2. Nadalje su upisani aniversariji (ishodnji dani) ovih pokojnika: Marko Babalić, Tomažina Parilović, Julija Nadajić, Jelina Babančević. Sve sama hrvatska prezimena.

Treba i ovdje upozoriti na zdrav jezični osjećaj starih čakavaca Splićana, kad od patroničkoga formanta -ić upotrebljavaju genitiv patronimika za ženske osobe, kao što i danas rade čisti ikavski krajevi (inače štokavci) u Cetini: Julija Nadalića, Dragna Kovačića, Tomažina Parilovića, Jelina Babančevića i t. d. I prezime Domilija, koje je danas nadimak Katunarića i postoji njihova »Domilijina ulica«, ovim je dokumentom dobilo potvrdu svoje starine, a bez sumnje potječe ili od kojega svećenika Ilije ili od kojega klerika, koji se spremao za svećenički stalež, pa se ne zaredio.

Za uživanje smokvika na Gripama plaćali su Stanišići u gotovu novcu 6 lira mjesto jednoga dijela ploda, što znači, da im je to dano u emphiteusis, (livello perpetuo), a ne na težaštinu.

Plaća kapelanu zabilježena je najprije 13 dukata na godinu, računajući dukat po 6,4 lira. Kasnije je povišena na 15 dukata. Kapelan je bio prije kanonik Frano Roxano, a poslije Dominik Ljubetić (kasnije se to ime pretvara u Amat). Prva je bilješka iz godine 1561., a druga iz godine 1571.

Popis darovština splitskom Kaptolu

Vrijedno se osvrnuti na ovaj popis zbog njegove starine, koja odsijeva iz forme, toponima i načina, kako se tradiraju porodična imena darovatelja, jer se u njima sačuvala velika starina dokumenta.

Assumptum ex simili alio antiquissimis litteris scripto in membranis, quod reperitur et conservatur in Cartulario Reverendorum canonicorum Ecclesiae Sancti Domnii Spalatensis.

In primis Vulcius dedit terram in Bade. Maruca dedit terram in Table. Mincius Azulini dedit domum iuxta domum Banisi. Caceta Cimenc dedit terram prope et ad Sanctum Cassianum, Catena Pauli dedit terram in Balle. Gaudius Cimuli dedit terram in Paludo Dobrizza. Czeti dedit terram in Cazzanaro. Vulcinula dedit terram prope Sanctum Nicolaum de Serra. Theodorus Grandisi dedit terram in Murnano. Stana Mizuli dedit terram in Pansano. Dessa uxor comitis Poligradi dedit terram in Bade, Filia Tincazze dedit Criptam, Dabissa dedit terram in Barde, Laurentius Cindri dedit terram in Lagarono, Pervoslava Pirosę dedit terram in Valentino. Sesia (ili Seria?) Veneris dedit terram in Spinunto, Prodda Raphaelis dedit terram super Calametum. Sabba Socie dedit terram super caput de Cumano, Filia Cresę dedit duas terrulas in Dulle.

Duorna dedit terram prope Sanctam Trinitatem, Mari Calavagi dedit terram in Lauretum, Grubcius archidiaconus dedit terram super Lauretum, Cataldus archidiaconus dedit terram circa puteum Lagaronis. Vita primicerius dedit terram in Tragurium. Dragus diaconus dedit terram in Table, Stana Gattulę dedit terram in Ferulę, Stana Celię dedit terram in Merciliano. Radda Cindri dedit terram in Spinuto ... Chazza ... dedit terram in Paludo. Dobrussa dedit terram in Visoca, Dessa Laticę dedit terram in Ferulę. Stana Rogeri dedit terram in Valle, Stania dedit terram in Chitosech, Stana uxor Madii Sagarelli dedit terram ibidem, Draga Strachino dedit Criptam sub Sancto Andrea, Dessa Volę dedit terram circa puteum Sancti Cassiani. Radda Athanasii dedit domum iuxta Sanctum Jacobum de fontibus, Chatena Kirnulę dedit terram in Bade, Stria Matissę dedit in primis totum domicilium iuxta Sanctum Domnium, terram in Zullulo, ortum in postruno, terram in Centum grane, Stana Manipuli dedit terram in Bsoldolic, Dragus Nicolai dedit paratineam in Fenstre, Stana Cimule dedit terram in Cazzanar, Talmacius cum uxore sua Pradda dedit ecclesiam Sancti Leonardi que sita est ad Portam Novam simul cum istis terris: In primis domum, quę est iuxta ipsam medietatem turris quę est super eam, in Grippe duas terras ,totam vallem quę est in Smocovich, in Cuzzanaro unam terram, vineam de transitu et terram quae est ibidem, terram que est ad Sanctum Petrum de Gumai super Stinizzam et aliam prope eam terram quę est in villa Sancti Petri, *terram quam cum Raynerio Archiepiscopo cambivit.* Eę predicte terre sunt ex parte Talmacii.

Ex parte vero uxoris sue est predicta media turris. *In Pansano super ecclesiam Sancte Marie* est magna terra et terram super eam ibidem et aliam etiam ibidem supra eam. In Ferule est una terra. In Laculi est una terra. In Palude est una terra iuxta terram Sancti Petri de Bua. In Panulo est una terra Sper transitum est magna vinea. In Dilado sub Ostrog ubi dicitur Xer sunt tres terrę. De sancto Michaele habent terram, que est ad Sanctam Ceciliam. Hortum magnum ibidem Terram ad callem strictam.

Duorna etiam dedit terram à Cazzonar. Filia Ciminę dedit terram in Chitoseg. Dabrucius cum uxore sua Chazzaule dedit terram in Paludo. Chazza uxor Marci Ranusi dedit terram in Dilado sub Ostrog. Filia Rescine dedit terram in Bade ad Sanctum Laurentium. Perua Predii dedit terram in Bsondolizz. Marinus filius Crisogoni dedit terram in Lagorone. Bera (ili Besa) Pribude dedit terram in Bade sub lapide. Et filia sua ... post mortem patris sui ad Caput Cumani super viam.

*

Ove oporuke i priključeni im dokumenti i bilješke mogu nam mnogo pomoći, da upoznamo domaći život splitskih građana u Srednjem i Novom vijeku. Tada je grad Split živio još patrijarhalnim životom, glavni dio njegove privrede osnivao se na poljodjelstvu. Zemlju su obrađivali koloni, pa se kolonsko (težačko) pravo i oporučivalo, te su i sami kanonici posjedovali težačka prava (jurizdikcije) na tudim zemljama, dapače po ostavštini i samostan sv. Frane postao je kolon samostana sv. Stjepana de pinis. U predgrađu, a i u samom gradu, nalazimo suhozidane kuće i ševarom pokrite (Maceriae). U neposrednoj blizini Novoga grada, a na početku Velog varoša bile su ograde, dakle mali gajevi. U samome gradu u dvorištima podignuti su primitivni tijeskovi za vino (turnji), a u prizemlju kućâ su podrumi s vinskim bačvama (konobe). Kuće se više puta grade na tuđem zemljištu, za koje se plaća najam. Vrtovi se nalaze uz gradske bedeme blizu samostana sv. Benedikta i na Pisturi.

Mrtvaci se pokapaju po crkvama: bogatiji plemići u crkvi sv. Duje, a pred njom su grobnice kanonika. Druge su grobnice u crkvama sv. Marije de Taurello, sv. Frane, sv. Dominika, sv. Duha. Jedan (Bernardin Natalis) želi dapače, da bude pokopan u crkvi staroga splitskoga samostana sv. Stjepana de pinis. Glavne četvrti grada označivale su se po crkvama: sv. Martina, sv. Duha, i t. d. Lože, gdje se obavljaju juridički poslovi, nalaze se na trgu, gdje je gradska vijećnica, na Pisturi i na obali.

Pučanstvo je hrvatsko, što pokazuju porodična i osobna imena čisto hrvatskoga korijena i oblika, a i činjenica, da općinski funkcioner, egzaminator mora oporuke strankama tumačiti hrvatskim jezikom. Venecijanska vlada i humanistička moda prevode hrvatska imena na talijanski ili im daju talijanski dočetak, pa od Ljubetića postaju Amati, od Božićevića Natalis, ali ipak i Natalić u ustima pučanstva, od Vojnovića Voineo, od Zlatarića Zlatarizzi. Legati se oporučuju crkvama i bratovštinama, a kako su ovi dokumenti iz arhiva Bratovštine Presv. Sakramenta, naravno najveći je dio ostavština te bratovštine, kojoj su pojedinci ostavljali čitava imanja. Vrlo je humana pojava, da su se Splićani sjećali u oporukama siromašnih djevojaka te im se pobrinuli za miraz.

Jednako se opskrbljuju i vjerne služavke, pa im se uz određene legate određuje i doživotna plaća.

Značajna je pojava, što se u tri oporuke ističe klauzula, da se oporučene kuće ne smiju unajmiti ni Židovu, ni Turčinu, a u jednoj niti vlastelinu. Prema oporukama ne bi se reklo, da je u kućama bio sjajan

namještaj, a i odijela su samo izuzetno bogata i stranjska. Mnogo se spominje domaća radinost, vuna i platno. Spominju se u nekoliko slučajeva srebrne viljuške i žlice, srebrna puceta, nešto srebrnine i koje damaskano ruho, a i svileno.

I plemići Nadalići i bogati Capogrosso uzimlju u jedne nebogate građanke u zajam novac i polažu zaloge. Ondašnjem pučanstvu Splita, kojem je vazda Turčin stajao za vratom, svaka stvar, i ruho i odijelo, bilo je vrijedno da se oporuči rođacima i prijateljima, te se u oporukama spominju uz odijela i ogrtači i pokrivači, pa i kape. I u Split je dospjela španjolska moda, pa nalazimo kratke, široke španjolske (a i poljačke) ogrtače sa srebrnim pucetima. Jedna je žena imala i srebrom okovani molitvenik. Zabilježeno je nekoliko slika i jedan portret, ali samo za dvije tri naznačeno je, da su starinske. Najbolje nam osvjetljuje namještaj i kućni život ostavština opata Celsija, jer je do najmanje sitnice popisana njegova imovina i namještaj. On je imao ďapače neku vrstu zahoda u kući, a kakve su bile zdravstvene prilike u Splitu u tome pogledu pri svršetku XVII. stoljeća, pokazuje nam tužba nadbiskupa Cosmija u Vizitaciji splitskih crkava, u kojoj kaže, da se u neposrednoj blizini katedrale iz obližnjih kuća baca nečist na groblje, koje je uz katedralu.

Od gradskih namještenika spominju se notar, ljekarnik, gradski fizik i pučki kapetan. Vrijedi spomenuti, da se za jednoga notara bilježi, da je krišom pobjegao iz Splita.

Uz oporuke pripada i najstariji Kartular posjeda splitskih kanonika, koji sam donio na kraju. Posve je naravno, da su se u ovaj kartular upisivale darovane zemlje od zgode do zgode iz originalnih dokumenata, ali prvi dio bez sumnje upisan je najednom.

Vrijeme postanka kartulara dade se s vjerojatnošću utvrditi iz njega samoga. Vrijeme prvoga dijela svjedoče imena, koja su vrlo stara i većinom bez obiteljske oznake, a katkada nema ni imena, kao na pr. Filia Tingazze. Imena zemalja, koja kasnije ďobivaju čisto hrvatski oblik, još su latinska (Bade, Calamet, Serra – za Marjan).

Neke poznate činjenice pomažu, da se postanak kartulara postavi među vrlo uske granice.

Tako je zapisano: Vulcinula dedit terram prope Sanctum Nicolaum de Serra, a crkvica sv. Nikole de Serranda na Marjanu počela se graditi (postavljen je temeljni kamen) 13. I. 1219. (Cod. dipl. III, 170). Uz tu crkvu bila je zemlja, koju je neka Radda darovala 23. X. 1226. kaptolu (C. d. III, 260), a u kartularu nije zabilježena. Prema tome darovština Vulcinule nije mogla biti prije 1219., kad se postavlja temeljni kamen te crkve. Radda spominje tu crkvu, ali njezina ďarovština nije unesena u kartular, a nisu zavedene ni zemlje Strie (26. V. 1224) ni Stane Rogeri (in Valle 20. VII. 1229), ni Leonarda klerika (23. IV. 1251), pa ni Georgija klerika (1. VII. 1251).

Talmacius i njegova žena Praďda darovali su više objekata kaptolu, među njima i jednu zemlju, koju je Talmacius zamijenio za drugu zemlju s nadbiskupom Rajnerijem, a taj je bio u Splitu od 1167. do 1175.

godine. Prema tome taj dio kartulara nastao je poslije 1167., a i čitav onaj dio prije toga, a to je gotovo čitav kartular, pa kako se Beneventana u Splitu upotrebljavala još u drugoj polovici XIII. stoljeća, one »antiquissimae litterae« bez sumnje bile su beneventansko pismo.

Po kartularu doznajemo, da crkva sv. Andrije ima kriptu, a od kuća u blizini katedrale, koje daruju Strija i njezin muž, jedna je od onih romaničkih kuća na Bulićevoj poljani.

Talmacius i njegova žena Pradda posjedovali su svako po polovicu kule uz Porta Nova, t. j. uz Istočna vrata, nazvana obično Porta argentea, koja su po tome u XIII. stoljeću bila dobro sačuvana.

Još treba istaknuti, da je kaptol do polovice XIII. stoljeća, kad je najkasnije mogao nastati kartular, imao već mnogo darovanih zemalja.

ĆIRO ČIČIN-ŠAIN

PISMA MARKA KAVANJINA SPLITSKOG TRGOVCA IZ PRVE POLOVINE XVII. STOLJEĆA

PREDGOVOR

Dva decenija poslije Ciparskog rata otvorilo se u splitskoj luci na morskoj obali pred istočnim krilom kriptoportika Dioklecijanove palače veliko stovarište robe sa carinarnicom i raskužilištem (lazaretom) za mletačko-turski trgovački promet;[1] iste godine (1592) bila je u Splitu otvorena i prva banka.[2]

Među lukama mletačke Dalmacije splitska je luka onda bila najisturenija prema turskoj granici, jer je bila na samom međašu dviju država: u Turskoj su bili Klis i Solin, a turska je bila i sva morska obala od ušća Neretve do rječice Žrnovnice pred samim Splitom, te su bedemi grada Splita u ono vrijeme bili na pola sata hoda od sjeverne granice pred Solinom, a na sat hoda od istočne granice pred Žrnovnicom.

Taj svoj lazaret – sa šest dvorišta opasanih jednokatnicama, utvrđen kulama, u koji su s kopnene strane ulazile karavane, a na suprotnoj su morskoj strani pred njim bile vezane ili usidrene galije i fregate[3] – tu tad jedinu svoju skelu na turskoj jadranskoj granici mletačka vlada je bila podigla u nastojanju, da bi i na taj način pridonijela državnim finansijama oštećenim u Ciparskom ratu i nadoknadila gubitke od smanjenja prometa s Levantom preko Mediterana, a i da bi, skrenuvši na Split tursku robu, napokon suzbila opasnu joj konkurenciju Dubrovnika, koji je dotada bio ustvari izvozna i uvozna luka turske Bosne na Jadranu.

[1] v. Š. Ljubić, O Markantunu Dominisu, Rad Jug. ak., knj. X, Zagreb 1870., str. 63. i dalje; G. Novak, Split u svjetskom prometu, Split 1923; G. Novak, Židovi u Splitu, Split 1920.; C. Fisković, Splitski lazaret, Izdanje Muzeja grada Splita, sv. IV, Split 1953.

[2] G. Novak, Split u svjetskom prometu, str. 97.

[3] Fisković, o. c.

I postigla je cilj. Štaviše, ususret joj je izašla i sama turska državna uprava: mjesto da ostvari raniju zamisao, da na svom teritoriju u Žrnovnici, gdje je imala solanu, sagradi vlastitu luku,[4] ili, barem, da zaštiti interes svoga stovarišta na Neretvi, kako je to tražio neretvanski emin, turska državna uprava je s mletačkom sklopila u Splitu poseban ugovor o trgovačkom prometu kroz splitsku skelu,[5] a zatim je o svom trošku dala popraviti ceste, koje vode k Splitu, – tvrdi neki suvremeni anoniman pisac,[6] i dodaje, da je turskim trgovcima kopneni put onih godina bio svakako potreban, jer je bio neuporedivo sigurniji nego morski put, gdje su gusari ugrožavali brodarstvo.

I tako se trgovački promet balkanskim kopnom do Splita bijaše razvio toliko, kaže spomenuti anonimus, a to potvrđuje i jedno pismo M. Kavanjina, da su u Split dolazili »trgovci iz Indije i iz Perzije«, te je splitska skela bila »postala zlatan lanac između Istoka i Mletaka«. Ukratko, opisavši splitsku skelu, istaknuvši, da je splitski jedan od ondašnjih najboljih lazareta u svijetu, pisac tvrdi, da su već prvih godina prihodi od carina u Splitu dali »šest puta više nego je uloženo« u gradnju skele.

Niz službenih mletačkih dokumenata, izvještaja dalmatinskih pokrajinskih providura i splitskih gradskih knezova i kapetana, sačuvanih u državnim arhivima u Zadru i u Mlecima, u brojkama govori o velikom financijskom efektu splitske skele u prvim njenim desetljećima. U toku same jedne godine, 1637., mletačka država i splitska općina primile su od splitskog lazareta ukupno oko 40.000 lira prihoda.[7]

Taj trgovački promet između Istambula i Venecije vršio se uglavnom kopnom, kroz Bosnu i dalje. Karavane konja s robom u pratnji tzv. puškara išle su iz Sarajeva u Split, gdje su stizale nakon sedam dana, i iz Banjaluke u Split, gdje su stizale za deset dana.[8] A morem, između Splita i Mletaka, obično su robu prevozile dvije mletačke državne trgovačke galije (Galia di Mercanzia), na svakom putovanju po jedna, oružane a do potrebe i u oružanoj pratnji; i kad one ne bi na vrijeme stigle, a na stovarištu bi čekale velike količine robe, da se prebaci dalje, tad bi mletačka vlast dala posebno dopuštenje splitskim brodarima, organizovanim u njihovoj bratovštini sv. Nikole, da oni tu robu prevoze na svojim jedrenjacima, većinom fregatama i marsilijanama,[9] a do potrebe i oni s oružanom pratnjom.

[4] G. Novak, o. c., str. 75.

[5] G. Novak, o. c., str. 91.

[6] V. Solitro, Documenti storici sull'Istria e la Dalmazia, Venezia 1844, str. 365–370.

[7] Iz izvještaja splitskog mletačkog gradskog kneza Bassadonne, u Državnom arhivu u Mlecima (v. Novak o. c. na str. 108).

[8] 11. X. 1594. mletački knez kapetan Splita, Daniel Molin, piše vladi u Mletke, da turska roba karavanama dolazi iz Sarajeva i Banjaluke u Split: 4 dana putuje od Sarajeva do Duvna, 3 dana od Duvna do Splita; a u Duvnu se rastovaruje, jer goniči ne će da prevoze dalje; od Banjaluke do Splita putuje 10 dana, kad prevaljuje po 20 milja dnevno, i na tom putu roba se ne rastovaruje.

[9] v. Ćiro Čičin-Šain, Pomorci i njihove obitelji u Splitu XVII st., Izdanje Muzeja grada Splita, sv. IV, Split 1935.

Prvo razdoblje splitskog lazareta, od njegova osnutka do početka Kandijskog rata, bilo je njegovo »zlatno doba«. Oštećen u onom ratu, lazaret je bio popravljen i opet otvoren za promet, ali s rezultatom znatno manjim nego ranije.[10] Dok je on bio zatvoren za promet, u toku Kandijskog rata, cvali su poslovi dubrovačkog lazareta, jer su onih ratnih godina i turski i mletački trgovci slali svoju robu preko Dubrovnika; a poslije onog rata Venecija je na svom proširenom teritoriju u Dalmaciji i Boki otvorila još nekoliko novih, manjih skela i carinskih prolaza uz tursku granicu, koje su skele, doduše, oštećivale dubrovačke interese, kako je mletačka vlada željela, ali su baš one temeljito naškodile splitskom lazaretu.

To je stanje trajalo do kraja mletačke uprave u Dalmaciji, a nije se u osnovi promijenilo ni u kratkom vremenu prve austrijske, a zatim francuske uprave u Dalmaciji.[11] U drugoj polovini prošlog stoljeća postao je težak dalji opstanak splitskog lazareta, jer su nova vremena, noseći sa sobom nove tehničke mogućnosti i nove finansijske uvjete, otvarala nova vrata bosanskoj trgovini, a u isto vrijeme je stari karavanski put i s ove i s one strane Bilog Briga bivao zapuštan. Konačno, kad su bosanske karavane prestale dolaziti u Split, lazaret je bio preudešen i upotrebljavan za razne druge mjesne potrebe (tamnice, vojno skladište, carinarnica). Sad je njegov blok jednospratnicâ, prizemnicâ i dvorištâ sasvim nestao, a na njegovu mjestu je produžena gradska obala s redovima palmâ.[12]

*

U doba, kad je ovdje najveći bio trgovački promet, u prvoj polovini XVII. st., Split je imao oko 3.000 stanovnika:[13] polovina je živjela u skučenom prostoru uskih gradskih ulica, opasanom gradskim bedemom, a druga polovina, pretežno težačka, živjela je u predgrađima.

To ustvari siromašno stanovništvo, sačinjeno od građana i seljaka, s malim brojem gradskih plemića i s ponešto doseljenih mletačkih činovnika i Židova,[14] otkad se bijaše otvorio lazaret, prošaralo se novim svijetom, koji je poslom dolazio u Split: bosanskim trgovcima i karavandžijama, mletačkim trgovcima i domaćim pomorcima. Neki su od tih u

[10] Prihodi drž. carine u Splitu 1638. iznosili su 27.364.15 lira, a 1670. lira 17.130 (iz izvještaja prov. A. Priulija, v. Novak o. c. str. 130).

[11] Pod francuskom upravom je sagrađena i cesta od Splita preko Klisa i Sinja do Bilog Briga na turskoj granici; tud je i dalje preko Livna, Prusca, Travnika, Viteza, Busovače vodio stari put, kojim sad vozi autobusna pruga Split–Sarajevo.

[12] Splitski lazaret je u Drugom svjetskom ratu bio teško bombardovan; poslije rata, 1945., uklonjene su mu ruševine, a s njima i posljednji njegovi ostaci.

[13] U prvim godinama lazareta Split je imao: 1597. g. 3.884, 1606. g. 4.223, a 1607. g. (kuga) 1.400 stanovnika. Zatim: 1628. g. 2.000, 1638. g. 2.971. U Kandijskom ratu bijaše opustio: odmah zatim 1670. g. samo 1.700, ali već 1682. g. 3.500 st. Iste godine imali su stanovnika: Zadar 3.597; Šibenik 4.172; Trogir 1.032; Hvar 1.159; Korčula 1.231; Kotor 1.086; Perast 1.490.

[14] U Splitu 1620. g. 192 Židova; njihovih obitelji 1628. g. 24, a 1638. g. 29 (v. Novak o. c. str. 113).

Splitu imali kuću, a ostali prolaznici konačili su na brodu ili u lazaretu,[15] gdje se također vršila karantena.

Pored drugih Bosanaca, koje su poslovi vodili u Split ili su se ovdje bili nastanili kao trgovci (kožom) ili obrtnici (krznari),[16] onda je u Splitu stalno boravio turski emin[17] sa svojim ćatom,[18] i ovdje je ubirao džumruk: poslovne prostorije bile su mu u lazaretu kod carinarnice, iza glavnih vrata, ali su te prostorije kasnije pretvorene u lazaretsku drvarnicu,[19] a onda je eminova kuća s poslovnicom bila negdje u sjeveroistočnom predgrađu na Solinskoj cesti, te su pored nje prolazile bosanske karavane s robom, tu bi platile daću, a zatim bi nastavile put u lazaret.[20]

Među trgovcima, koje su poslovi doveli u Split već prvih godina XVII. st. nalazimo mlađe mletačke trgovce braću Kavanjine (Cavagnin).

Rodom iz Castrazzonea, kod gradića Salò na jugozapadnoj obali jezera Garda, sinovi Pavla Kavanjina – braća Jakov, Horacije, Marko i Josip – sašli su veoma mladi sa tihe obale velikog alpinskog jezera, njihova zavičaja, u vrevu trgovačkog grada na lagunama, i u toj školi života i posla stekli su prvu praksu. Na Slavenskoj obali (Riva dei Schiavoni) u Mlecima gledajući bosanske trgovce, dalmatinske fregate i mletačke galije pune robe, koja je dolazila s Balkana i odlazila na Balkan, poželjeli su, da se i oni okušaju preko mora. Onda je svakom od njih bilo otprilike dvadeset ili nešto više godina.

Prvi naši dokumenti, gdje ih vidimo u Splitu, ne prelaze 1605. g.:[21] te godine u augustu je »Giacomo Cauagnini della riuiera di Salò habitante al presente a Spalato« dao punomoć nekom Antonu u tada turskoj Makarskoj.

Od novembra 1605. g. je pismo brata mu Marka (»Marcus Cauagnini de Castrazonio territorij Salodis« nazivlje ga jedan naš dokumenat iz 1611.) pisano u Sarajevu 6. novembra 1605. g., a upućeno bratu mu Jakovu u Split, gdje se vidi, da su braća Kavanjini u Splitu već bila otvo-

[15] U drugoj polovini XVII. st. u Splitu je lazaret bio jedino konačište putniku; njegove hladne, gole i nečiste sobe nisu bile ugodne gostu, kao na pr. poznatoj dvojici putnika francuskom ljekaru i arheologu Jakovu Sponu i engleskom plemiću Georgu Wheleru iz 1678. g. (v. Sponov, Voyage ed. in Lyon chez A. Cellier, na str. 98. sv. I).

[16] Krajem XVII. i početkom XVIII. st., kad su se obnavljala splitska predgrađa, na Lučcu je bilo toliko bosanskih doseljenika, da su sačinjavali dobar dio Bratovštine Gospe od Poišana (v. Crnica, Naša Gospa od zdravlja 1939).

[17] Iz pisama M. Kavanjina vidi se, da je 1644. u Splitu bio emin neki Hadži-Bećir, koji je trgovcima išao na ruku, i da je 1645. bio smijenjen, te ga je naslijedio neki Memedbeg, koji je bio emin do druge polovine 1646., kad je zbog rata skela zatvorena (Kavanjin ga nazivlje »gagrica«).

[18] Eminov ćato u Splitu je, pored drugog, bio tumač i prevodilac s turskog.

[19] v. Fisković o. c. str. 13.

[20] v. Ljubić o. c. str. 67.

[21] U arhivi obitelji Kapogroso-Kavanjin (u Muzeju grada Splita) poveći je svežanj spisa M. Kavanjina; tu su i dokumenti o njegovim prvim poslovima, i dokazi za mnoge podatke o njemu, njegovoj braći, njihovim poslovima, koje ovdje iznosimo, te o njihovim sudskim sporovima s drugim licima i međusobnim.

rila svoju prvu pokušajnu radnju.[22] Tad je Marko bio prezimio negdje u sarajevskom Latinluku, gdje ga nalazimo još 14. februara 1606. g., kad piše opet bratu Jakovu, ali ovaj put ne u Split nego u Mletke. Marko će, vjerojatno, u Sarajevo svraćati i kasnije; ali o drugim njegovim sarajevskim boravcima nemamo pisana dokaza.

Tragične splitske 1607. godine, kad je splitsko stanovništvo kuga bila svela na manje od njegova trećeg dijela, Kavanjini nisu bili u Splitu, osim najmlađeg brata Josipa,[23] nego su opet bili u Mlecima: organizovali su veletrgovinu drvetom, koje se sjeklo u Kadoru. U dokumentima iz iduće 1608. g. nalazimo ih s radnjom sučelice Muranu: »mercanti di legname alla Madonna del Horto«. Ali taj im je posao uskoro zapeo. Već g. 1611. počinju sporovi pred sudom; zatim dolaze prisilne nagodbe s vjerovnicima i s ortacima, koji su ih finansirali. A kad su se nekako s njima nagodili, nastala je svađa među braćom zbog ličnih interesa i zbog međusobnog sumnjičenja, i iz zajednice su se odvojili najprije Horacije i Jakov.[24] Marko se povukao u Split najmlađem bratu, Josipu,[25] koji će se uskoro izgubiti u sjeni zaborava, a Marko će do smrti, obilata četiri desetljeća ostati vidljiv u svijetlu sačuvanih dokumenta.[26]

Poslije mladenačke pustolovine sa splitskom djevojkom iz naroda Mandom Krivošićevom, koja mu je rodila najstarijeg sina, kasnijeg splitskog kanonika Josipa Kavanjina, Marko je vjenčao djevojku iz obitelji bračkog plemstva, Marjetu Božićević-Nadali, koja mu je rodila desetero djece, od koje su najmlađi sinovi bili kasniji splitski advokat i pjesnik dr. Jerolim Kavanjin (1643–1714) i trogirski biskup dr. Šimun Kavanjin (1647–1699). Marjeta mu je kao miraz donijela i nešto posjeda u Sutivanu na Braču, svom zavičaju. Život porodice protekao je uglavnom između Splita i susjednog Sutivana, i u toj je sredini vaspitano Markovo potomstvo. Još jednom ponovio se slučaj, da se doseljenik saživio s novom postojbinom, i da su njegovi sinovi njeni prirodni plodovi: Markov sin Jerolim, da usput spomenemo, u svom književnom

[22] v. prvo pismo M. K., koje donosimo u ovoj radnji.

[23] U jednom dokumentu arhive obitelji Kapogroso-Kavanjin (u Muzeju grada Splita) nalazimo dokumenat, iz kojeg se vidi, da se Josip Kavanjin u Splitu nalazi 14. VII 1607. (u danima najvećeg pomora od kuge), i da tog dana vraća nekoj pokrštenoj Jevrejki Pauli Malometovoj dvije srebrne viljuške, što ih je bila založila neka Mara Garbinova.

[24] Jakova nalazimo u spisku Tridesetorice predstavnika puka i građana u Splitu 1619. (v. Novak, Nobiles, populus, civis i t. d. u Radu J. A. Zagreb 1952., ali u dokumentu je Jakov »Dr«. vjerojatno loše pročitano). Taj Jakov umro je najdalje 1628. prema aktu ml. notara Karla Malipiera, gdje se o Jakovu 14. I 1629. govori kao o pokojniku.

[25] Osim spomenuta četiri brata Kavanjina, u splitskim župskim maticama (1634) nailazimo i na nekog Pavla Kavanjina i na ženu mu Katarinu, ali ne znamo što im je.

[26] Stojna kuća Marka Kavanjina na bivšoj Žudiki iza samostana sv. Frane, kao i neke druge susjedne zgrade, bila je porušena u junu 1647. g. zbog ratne potrebe: na tom mjestu je zatim podignut jugozapadni bastion novih gradskih utvrda iz Kandijskog rata. »... Di qui si stera case di Borghi, m'àn gittato anco la mia casa et orto fin le fondamente se bene fusse lontana dalla mura ...« (M. Kavanjin u pismu B. Zanchiju u Mletke (br. 745) od 20. VI 1647).

djelu na narodnom jeziku poletno je izrazio osjećanje širokog slavenskog rodoljublja i slavenske koncepcije Dalmatinaca onoga vremena.

Marko je porodici uredio udobnu stojnu kuću s vrtom, izvan gradskih zidina poviše franjevačke crkve na gradskoj obali poď Marjanom s otvorenim pogledom na more, otoke, lazaret.[26] Osim toga, imao je kuća i zemalja u Splitu, u Kaštelima, na Braču, a u gradu Splitu imao je dućan[27] i magaze. U našim dokumentima stalno ga vidimo u živom pokretu poslovnog čovjeka: sad je u lazaretskim skladištima i carinarnici, a sad je u svom dućanu, u magazama; sad dočekuje bosansku karavanu ili je na brodu pri ukrcavanju robe, a sad je u gradskoj kancelariji zbog nekog poslovnog spora ili požurivanja nekog rješenja, a u polju, u Kaštelima i na Braču, u vrijeme poljskih raďova ili berbe grožďa. U nekim pismima iz 1644. g. nalazimo ga na Braču, gdje se s obitelju sklonio od kuge, koja je harala u Splitu; a u nekim drugim pismima iz 1648. g. vidimo i njega na Klisu pošto je mletačka vojska tu tvrďavu preotela Turcima: pošao je, veli, u društvu drugih, pješke, nekoliko dana poslije zauzeća, a Klis je »smrdio od leševa i druge nečisti«. Često se on srdi na vlast, na gradskog kneza, kad privatnim jedrenjacima ne dopušta da krcaju robu, ďok se robom ne prenakrca državna trgovačka galija, i na splitske carinike, koji su kod pretraživanja toliko petljavi i strogi, veli, da su vredniji nego »zaffi« u Mlecima.

Kavanjinovi poslovi bili su najraznovrsniji, sve, što mu je moglo donijeti neku zaradu, od novčanih pozajmica uz zalog do nabavki jedra, sidra, konopa za njegove fregate od kojih mu je posljednja potonula u oluji kod Verude (blizu Pule) na Kvarneru,[28] a koju je namjeravao upotrebiti u toku Kandijskog rata, kad su prijevozna sredstva trgovcu najveća dragocjenost.

Pored drugih poslova, s dvojicom drugova – paronom Petrom Ilićem Bračaninom i paronom Franom Šfaganićem Splićaninom – sastavio je 1618. g. trgovačku kompaniju, u kojoj je on vršio dužnost poslovođe; njegova dva druga bili su vlasnici i kapetani jedrenjaka, ali su oba bili i trgovci, kao što je Kavanjin bio trgovac, ali i vlasnik fregate. Njihova kompanija radila je otprilike četvrtinu stoljeća; držeći u zakupu zemlje nadbiskupije, trgovala je njihovim plodovima, a i uopće kupljenim domaćim poljskim i morskim proizvodima (smokve, sir, vino, slane srdele, raša) i izvozila u Mletke i Istru.[29] Neko su vrijeme drugovi imali i svoju mastionicu, uglavnom za maščenje domaće raše.[30]

Ali, u šarenoj mreži raznih poslova, ipak je Marku Kavanjinu glavni posao bio komisionarski rad preko lazareta. I tim se poslom intenzivno bavio dug niz godina, do prvih godina Kandijskog rata, tačnije do novigradske ratne epizode sredinom 1646. g., poslije koje su se oružani su-

[27] U spomenutoj arhivi obitelji Kapogroso-Kavanjin (u Muzeju grada Splita) sačuvan je inventar dućana M. Kavanjina u Splitu u potankostima.

[28] Pisma M. K. bbr. 817. i 818.

[29] Spisi su kompanije u posebnom svežnju spisa M. K. u Muzeju grada Splita.

[30] Ibidem.

kobi u Dalmaciji pooštrili, i splitska skela konačno se zatvorila. A kao komisionar i opremač poslovao je najviše s bosanskim trgovcima (iz Sarajeva, Banjaluke, Travnika, Požege, Visokog, Olova, Rumboca i drugih mjesta, a imao je mušterija i u Srbiji, Beogradu i Užicu, pa i u Budimu), koji nisu boravili samo u Sarajevu, nego su brojni bili i u Mlecima. S nekim od njih podržavao je prisnije odnose, naročito s katolicima; ali je i s nekim muslimanima bio u prijateljskim odnosima, te je nekima od njih, prije nego su pošli na hadžiluk u Meku, zaželio sretan put i sretniji povratak, i zamolio ih da i njemu donesu poneku uspomenu iz Meke.

Pošto se je zatvorila splitska skela, proživio je još nekih četrnaest godina baveći se starački sitnim kućnim i dućanskim poslićima; ponekad bi pokušao da se i on uključi u nov ratni trgovački promet bosanske i mletačke robe preko Dubrovnika, ali bez uspjeha. Tako do smrti, koja je nastupila u njegovoj osamdesetoj godini u aprilu 1660. g.[31] A zatim je Frane, njegov najstariji sin, koji će poslije rata zajedno s braćom dobiti naslov splitskog gradskog plemića – pokušao, ali i on bez uspjeha, da nastavi očeve trgovačke poslove. Time se završava kratak trgovački ciklus generacija u toj obitelji, koja će se već 1714. g. u muškoj lozi ugasiti smrću Markova sina dra. Jerolima Kavanjina, advokata i književnika.

*

Sačuvana je knjiga prijepisa poslovnih pisama Marka Kavanjina. Do 1948. g. ova knjiga se nalazila s ostalom arhivom obitelji Kapogroso-Kavanjin[32] u obiteljskom ljetnikovcu u Sutivanu na Braču, a spomenute je godine prenesena u Muzej grada Splita, gdje se sad čuva. Knjiga ima 274 stranice, formata 28×40 cm, od kojih su prazne samo prva i dvije posljednje. Nađena je istrgnutih korica u omotu od sivozelene hartije, radi boljeg čuvanja opet je ukoričena, sad u siv i prost karton. Na sivozelenom omotu nečija je ruka iz Kavanjinove sredine i valjda njegova vremena krupnijim a nepravilnim slovima napisala:

1637 1666
Epistolario di Marco
Cauagnini Mercante
di Spalato

a kasnije je nečija druga ruka, poviše toga, tamnijim crnilom i tanjim slovima dodala: Registro di Lett(e)re per Comissioni del s(igno)r Marco Cauagnini (oštećeno) 1637 ... con lett(er)e de q(uonda)m Fran(cesc)o suo fig(li)o (fino a) l'anno 1666 – Particolari.

[31] v. Matice splitskog Župskog ureda, knj. II umrlih na str. 205. pod nadnevkom 26. IV. 1660. g.

[32] Saba, kći dra. Jerolima Kavanjina, posljednji i jedini mu potomak, udala se 1709. za Nikolu Kapogrosa (obje obitelji bile su trgovačke, a kasnije su dobile naslov gradskih plemića); i iz toga braka nastala je obitelj Kapogroso-Kavanjin. Posljednji su joj potomci dvije žene, udate u Italiji, koje tamo žive. Njihov ljetnikovac u Sutivanu, što ga je prvi gradio dr. Jerolim, sad je pretvoren u hotel.

Iz te knjige, u kojoj su 1103 pisma, upotrebili smo, i to: 4 pisma iz 1637. g. (ovdje su označena brojevima 4–7) i 837 pisama od 1643. do 1660. g. A njima smo dodali sedam pisama, koja nisu u knjizi, ali se nalaze u istoj obiteljskoj arhivi među Markovim spisima, i to: 3 pisma (bratu Jakovu) iz 1605. i 1606. g. (bbr. 1–3) i 4 pisma iz 1641. g. (bbr. 8–11). Sva ta pisma potpisao je svojim imenom i prezimenom Marko Kavanjin, osim nekoliko priznanica i osim jednog pisma, što ga je najstariji sin Frane pisao uime oca, i još jednog, posljednjeg, od 20. V. 1660. g., kojim je Frane jednom očevu drugu u Mlecima javio, da mu je otac umro i da je on preuzeo očeve poslove.

Pisma, od kojih prijepise donosim, prepisivao sam kakva su u originalu, da budu dokumenat, a od toga sam odstupio, naročito kod interpunkcija, gdje sam smatrao, da rečenica traži jasnoću; to je bilo nužno stim više, što su u knjigu pisma unosile ruke slabo pismenih, a i nepismenih Markovih pomagača na brzinu, površno i aljkavo.

Sva ta pisma – osim jednog od 27. XI. 1643. (br. 136) pisanog bosančicom – pisana su jezikom sitnog poslovnog mletačkog svijeta onog doba; i, u tim pismima, on ima posebnu boju, jer ih je pisao čovjek, koji je dugo živio u Splitu, gdje se mletačkim narječjem govorilo drukčije, u poslovnim krugovima, s ponešto drukčijim akcentom i oblikom, pa i rječnikom, nego u Veneciji. Tu je mletački rječnik prošaran znatnim brojem riječi poslovnog i tehničkog karaktera uzetih iz srpskohrvatskog i turskog rječnika (na pr. araro, giumbruch, chiria, chirigini, puschari, puscarina, teschera, zarina, globa, globare, chiato, gelecho, sepeto, chiuseletti, cramar, cramarina, gagriza i t. d.), a ponegdje i frazama, pa i podužim rečenicama na našem jeziku, i to u pismima upućenim ne samo bosanskim trgovcima, nego i mletačkima u Veneciji. U poslovnom svijetu, i s ove i s one strane splitskog lazareta, bila su upotrebljavana tri jezika – srpskohrvatski, turski i talijanskomletački – i trgovci su se dopisivali na sva tri, a imali su prevodioce i tumače (ćato) u centrima.

Po sadržaju pisma su od posebnog interesa za historiju privrede uopće: posebno domaćeg brodarstva, kopnenog saobraćaja, prometa i trgovine, a i zanatstva i poljoprivrede. Neka od njih ukazuju na tržišta i izvore trgovačke robe, na vrste robe, a donekle i na njene cijene i cijene prijevoza kopnom (kirija) i morem (brodarina, nolo) između sarajevske Baščaršije i mletačke Rive degli Schiavoni preko splitskog lazareta; na trgovce i mletačke momke i agente, na kiradžije i kramare, na oružanu pratnju i na broj konja u većoj karavanskoj koloni (na pr. 400 konja iz Splita u Sarajevo (v. br. 555., 11. XI. 1645.) i na razne nevremenske nepogode, na snijegom zakrčene putove preko bosanskih planina i na hajdučiju na putu; i, što je također važno, na splitske pomorce, njihove brodove i njihova putovanja i na vrstu i količinu robe, koju su prevozili.

Pored tekućeg novca (lire, reali, akče, dukati, škude, soldoni, groši i dr.) u pismima se stalno vide također količine i vrste robe poslane kroz Kavanjinovu komisionersku-opremačku poslovnicu u oba saobraćajna

smjera. Iz Bosne u Mletke: uglavnom vosak i koža raznih vrsta (sahtijan i dr.) i đon (goveđi i bivolji, ml. cori), zatim ćebad (i neke tzv. filcane iz Skoplja) i tkiva od devine, odnosno od kozje dlake (zambelotti), krzna (najviše od lisice, a i mačke, vuka i drugih životinja), i vuna, i još poneka roba; a u manjoj mjeri bakar, zlato (oro piumento), sušeni jezici, šljive, kukuruz i dr. Iz Mletaka u Sarajevo i dalje (Beograd, Budim): razne čohe (panni, pannina), razne svile (seta, raso, panno di seda romanetta) i haljine od svile i damaska, brokat, baršun, pa i trliš (za posteljinu), sapun, hartija, biber, šećer, staklo, duhan, pirinač, olovo i dr. Iz Dalmacije, odnosno Splita, u Sarajevo i u Mletke: sir, smokve, slana riba, raša, stoka i dr.

Ta je roba kroz Split u Sarajevo i u Veneciju išla do prvih godina Kandijskog rata, kad je splitski lazaret bio zatvoren, i o tome govore obilato Kavanjinova pisma. Kasnije, do 1660. g., vidi se nemoćno trgovčevo nastojanje, da i on, uprkos odmaklim mu godinama i ratnim zaprekama i smetnjama, trguje preko Dubrovnika, kao i toliki drugi bosanski i mletački trgovci, i đa unovči ranija svoja potraživanja od raznih mušterija s turskog teritorija. Ali, rekosmo, u tome nije uspio.

Osim važnosti za historiju trgovine i prometa, ta pisma su važna i za domaću historiju uopće, jer u njima ima nekih podataka druge vrste, tako na pr. o kugi 1644. u Splitu i Bosni i o požarima iste godine u Sarajevu i Banjaluci i 1656. u Sarajevu; detalja o raznim licima iz pomorskog i trgovačkog, pa i političko-upravnog (mletački činovnici i funkcioneri u Splitu)[33] i crkvenog (splitski nadbiskup Leonardo Bondumier Mlečanin)[34] svijeta onog vremena; i podataka o nekim lokalnim ratnim epizodama i karakteristikama u toku Kandijskog rata.

Već početkom 1645. g. Marko Kavanjin se žali, da je zbog turskog pritiska u okolici Splita postao nemiran život u gradu i da trgovina zapinje. Ali svejedno lazaret još radi: u decembru one godine u Split je stiglo nekoliko Indijaca sa svilom i drugom robom; u lazaretu ima 1500 bala kože, pored druge robe, a prošlog mjeseca je iz Splita krenula karavana od 400 konja s robom. Ali već sredinom iduće 1646. g. napuštaju Split turski emin i njegov ćata, granica se zatvara, lazaret je opustio. U to vrijeme bijahu Mlečani u sjevernoj Dalmaciji izgubili Novigrad, i situacija na mletačko-dalmatinskoj granici došla je u novu, ozbiljnu fazu, te je splitsko građanstvo zabrinuto. Kavanjin je zabrinut ne samo zbog slabe zarade, nego i zbog obiteljske sigurnosti. Još teže je stanje iduće

[33] Na pr. M. K. piše, kako je prior splitskog lazareta izmamio trgovcima krzno za gradskog kneza, te kako je knez saznao, da trgovci u lazaretu imaju deset lisičjih krzna, te ih je zamolio, da mu ih ustupe. U jednom pismu M. K. savjetuje druga, da se ustrpi i da uporno ne traži od kneza, da mu plati krzno, jer da taj ima vlast i mogao bi da mu naškodi. Tu se vidi i nabavka krzna za generala Leonarda Foscola.

[34] U pismima Stj. Kovačiću u Beogradu M. K. govori o spl. nadbiskupu L. Bondumieru, koji je stalno živio u Mlecima, a povremeno svraćao u Split, i kaže, da ga nadbiskup moli, da mu nabavi četiri dobre mazge. S druge strane je Kovačić preko M. K., molio nadbiskupa, da se zauzme, da mu jedna kći bude primljena u ženski samostan benediktinki sv. Marije de Taurello u Splitu.

1647. g., kad dolazi do krvavih okršaja kod Solina, kod Kamena i Visoke u splitskom polju i kad se po nalogu mletačke vojne uprave počinju rušiti kuće u splitskim predgrađima, pa tako i Kavanjinova stojna kuća, da bi se mogli zatim podizati novi bedemi s branicima oko grada, koji je dotada bio slabo utvrđen. Međutim, u Splitu se počinje osjećati oskudica hrane i skupoća, a u isto vrijeme general Foscolo počinje vršiti pripreme za podsjedanje Klisa (o podsjedanju M. K. piše[35] u dva pisma). Početkom 1648. g. žali se, da je kukuruz toliko poskupio i da je meso jeftinije od kruha; a početkom iduće godine, kad su Mlečani već u svojim rukama imali Klis i okolicu, kaže, da se više isplati trgovati žitaricama nego tkaninama, jer tko bi na vrijeme uložio 100 reala u kukuruz i raž, taj bi uskoro iz toga izvukao 150 reala, a i ubuduće se predviđa, da će biti tako, jer se ovdje kukuruz prodaje već i 26 lira po staru; ali, veli, treba krcati brzo ... U proljeće 1650. g. žali se, što cijele korizme nije bilo ribe, a u proljeće 1651. g. opet se prijatelju u Veneciji žali, da je i u Splitu skupo te da »kod nas vojnici i hajduci uništavaju sve, a dobar dio ljetine odnijela je suša«. U jednom pismu, što ga je u maju 1650. g. uputio u Mletke bosanskom trgovcu Mateju Radiću, piše, da je kukuruz u Dalmaciji bio po 40 lira kvarta i da mu je cijena podvostručena; osim toga, piše mu i o iskupljivanju zarobljenika: on je u Split pozvao brata Radićeva sužnja Mateja iz Sferčića, koji je jedva uspio da otkupi svoju majku za 30 reala i ne može da i sebe otkupi za 50 reala, ali se nada, da će se i on otkupiti; radi se o pozajmici, koju traži rodbina, da bi se Matej otkupio; ali u pitanju novca Kavanjin je bez suvišne sentimentalnosti: Svatko ovako obećava, veli, da će dati i više nego bi mogao dati, da bi se iskupio! Nakon zauzeća Zadvarja u martu 1652. g. piše, da su sva Poljica i kraj dalje prema Makarskoj uništeni od hajduka, »in particolar dali Zegarci zente diabolica«, i da su hajduci odveli sa sobom djecu i žene rekavši, da će im poslužiti, kad se budu pogađali s ličkim Turcima, da iskupe svoju rodbinu.

Kako se vidi, u knjizi pisama M. K. nisu sami suhi podaci ti njegovi trgovački dopisi; imaju podataka, koji svestrano osvjetljavaju tadašnje prilike, a najviše poslovanje bosanskih trgovaca u Bosni i u Mlecima preko Splita.

[35] O pripremama za podsjedanje: Mletačka pješadija s galijom i oružanim brodom (barcarmata) nalazi se kod Solina, tamo se postavljaju mostovi i kopaju šančevi »da bi se olakšalo iskrcavanje vojske radi zauzeća Klisa« (pismo br. 755. od 29. II. 1648.). O opsadi: »Već šestnaest dana udara se na Klis sa dvije strane, mletačka vojska je zauzela dva ograđena prostora (recinti); turskoj vojsci je došao u pomoć paša, ali je bio odbijen i izgubio je komoru; možda će u dva iduća dana mletačka vojska osvojiti Klis« (pismo br. 756 od 30. III. 1648.).

PISMA MARKA KAVANJINA SPLITSKOG TRGOVCA IZ PRVE POLOVINE XVII. STOLJEĆA

1605. godine

1.

M. K. 6. XI. 1605. iz Sarajeva bratu Jakovu u Split: Juče je stigao u Sarajevo, dočekao ga je i ugostio mletački trgovac Sebastijan Beni; dobro je putovao kroz Bosnu, samo je imao natezanja s pratiocima karavane Klišanima. Očekuje pirinač; u Sarajevu je po 28 na veliko a po 30 akči na malo, mnogo ga ima dovezenog Neretvom. Sapun je po 20 na veliko, a po 22 akče na malo, i ima ga. Vunene i svilene čohe, ako se ne prodaju u pravo vrijeme, za novac se teško prodaju, i Beni će s njima poći do Beograda, jer se onamo bolje unovčuju. O gradu Sarajevu: mnogo vode, česmi, bašta, dućana i naroda.

»Mag(nifi)co fr(ate)llo, salute. Con la p(rese)nte mia no(n) manc(a)rò salutarui insieme co(n) tutti li Amizzi et poi auisarui come gieri, ch(e) fu uenere, siamo gionti quì in Seralgio di (?) zorno a saluam(en)to, et nel uenir nella Città lontan doi mia incontrassimo il s(igno)r Bastian Beni insieme co(n) il s(igno)r C..ente (?) a caualo, acompagnati da un Gianizaro, li qualli s(igno)ri p(er) Gratia loro se acompagnorno co(n) noi et ne menorno a Casa del detto s(igno)r Bastian, il qual ne (ha) acetati uolentieri p(er) fino ch(e) trouamo stantia. Et non auemo potuto auer ancora nisun maghazen in Carua(n)saria p(er) le robbe, stano sotto di un porteco, ma (?) a Dio piacendo co(n) l'aiuto delli amizzi credo ch(e) 'sti 4 zorni ne aueremo uno, et poi ne farà bisogno di trouar una stantia p(er) abitar. Nel nos(t)ro uiazo n(on) auemo mai autto catiui tempi, p(er) gratia del s(igno)re Iddio, ma abiamo autto assai disturbanza con li Clissani ch(e) ne ànno acompag(nia)ti, i quali ne uoleua piantarne nela strada p(er) meterne sotto altri caualli, et ogni sera siamo stati a criche, a bench(è) auemo sempre usato delle cortesie et spese straordinarie.

Aspetto li risi et n(on) so doue metterli, ma credo che il s(igno)r Bastian me farà tanto di fauor di saluarmeli in Casa sua, et quà ualno a aspri 28 al ingrosso et al menuto a aspri 30. Ma ghe ne sonno assai p(er)ch(è) ge n'è uenuti assai p(er) uia di Narenta, p(er) q(uan)to ch(e) ne se stato detto da un Galantuomo, et se dise ch(e) p(er) adesso starano con 'sto precio. Et li sauoni ualno fin aspri $20^1/_2$ al più ch(e) se uende al ingrosso, et al menudo aspri 22, et anche di essi ge ne sonno assai. Basta, se ne mandarè qualch(e) cosa n(on) si manc(a)rà di sped(ir) c(on) il brazzo di qualch(e) amico. Ancora n(on) ui so dir altri negoci, p(er) chè siamo gionti gieri, et la Città é grande et la se tutta piena di belle boteghe et aque assai et fontane et zardini et assai popolo, ch(e) quanto a mi n(on) me auaria m(ai) (cre)desto. Ma auemo uisto la polizza del s(igno)r Bastian di quello ch(e) ge ano mangiato li turchi (?), et ghe ano mangiato assai, et il simil ... (oštećeno) ... di ori 100 (?) al ano. De pani de lana ne di seda non si pol uender a dan(a)ri, se n(on) a tempo,

et sento ch(e) tutti si lamenta. Il s(igno)r Beni uol and(ar) a Belgrado, p(er)ch(è) anche lui si lamenta, et troua ch(e) farà meg(lio) la. Basta, starò seguendo le botte et ue auisarò de ogni cosa, ma l'é dificel p(er) fin ch(e) chiapo la pratica, et non manc(a)rò a gouernarme, ch(e) l'istesso n(on) mancarete a far uoi con Iseppo et insignarghe le pratiche ch(e) l'à da tignir et li ordeni.

Ui prego anco ch(e) me auisate quello auerete fatto c(on) li s(igno)ri Capigrossi. Et se anche a Ven(eci)a ui pregho ch(e) ue spedite presto, ch(e) p(er) hora n(on) occorendomi dirui altro fazzio fine recomandandome a Voi et a Iseppo, et salutar caram(en)te a nome mio m(istro) Zananto(ni)o et m(istro) Zam(ier)o et il s(igno)r Bernardo Mazaroli et tutti li altri amizzi ...

(P. S.) Quanto del mal contagioso, ghe ne se stado, ma adesso no(n) more nisun ...«.

1606. godine

2.

M. K. 14. II. 1606. iz Sarajeva bratu Jakovu u Mletke: Htio je kupiti robe, ali je od nekih trgovaca, koji dolaze s Balkana, juče čuo, da je u Carigradu uhapšen Bailo, da je u Banjaluci Paša objavio, da je zabranjeno voziti robu u mletačke luke, te da je naredio, da se vrati ona, koju su neki bosanski trgovci bili tamo uputili; neki tvrde, da je to odmazda za pokolj, što su ga Uskoci prošlog ljeta izvršili negdje poviše Šibenika (u Skradinu). Primio je rakiju, nada se, da će je prodati najmanje po 25 akči oku; pirinač je u Sarajevu po 30, a sapun po 20 akči na malo; ali naredne godine pred Bajram treba pirinač dovesti u velikoj količini, jer ga se tad mnogo proda. Ako mu Jakov nabavi 25 lira opijuma, u Sarajevu bi ga dobro prodao: na dobrom opijumu mogao bi zaraditi 50 posto, a i više.

»... Vi (mando ?) il conto delli sauoni. Uoleuo comp(ra)re tanta robba p(er) uso di (oštećeno) ..., ma iere(?) intesemo una catiua noua, ch(e) il Balio é sta' messo in feri a Constantinop(o)li et ch(e) il re l'aueua uolesto far apichar, et q(ues)to abiamo inteso da certi marchanti da zambeloti ch(e) uenghono de la, p(er)ò dicono anco ch(e) (oštećeno) ... romper guerra; et più il bassa in Bagnaluca à publicato 5 uolte ch(e) non uolno ch(e) uada robba de sorte niuna alle scalle, et certi mercanti bosenesi aueuano sped(it)o robbe et le anno fato ritornar in dietro. Et q(ues)to é il uer. P(er)ò stamo in dubio, ch(e) essendo qualch(e) cosa bisognaria baterla. Ch(e) il s(igno)re Iddio fazzi ch(e) la bona(?), e poi tutto quello ch(e) é p(er) il melgio della fede Cristiana, ma essendo qualch(e) cosa si saperà anco a Venetia, del ch(e) se ne auerà auiso. Ma altri dicono ch(e) q(ues)to é p(er) amor de quella taiada ch(e) fecero li Scochi questo istae pasado zoso uerso Sebenico, ch(e) mi n(on) so doue.

L'altro giorno receuei la rachia, la qual la ò data fé conto uia et credo ch(e) la sostentarò al manco a aspri 25 la ocha, se n(on) più, ch(e) del tutto ue ne darò auiso. Da certi Giagnizari mella uoleuano portar uia,

ma p(er) Gratia delli Amizzi n(on) l'ano portata, ma bisogna tenga presente ch(e) la si comod(a)rà in manco si potrà. Et le maschare n(on) le ò ancora recep(u)te. Li risi ualno a aspri 30 et li sauoni aspri 20, il tutto a menudo. Ma delli risi un altro anno a Dio piacendo sarà bona cosa farne uenir qualch(e) quantità p(er) il tempo del barian, p(er)ch(è) se ne uende gran quantità et se caua il dan(a)ro in breue tempo. Questi s(igno)ri et anco altri ano dato li pani ... a ongari 80 et le mezi colori carise ... anno datto al(t)ri 27 et uerde insieme, robba mediocre, ch(e) il tutto ui ualerà p(er) auiso, p(er)ò se qualch(e) uno uorà mand(ar) robba n(on) manc(a)rò a darli spedicion q(uan)to un altro. Quanto a bazari, tutti uolno parte a contadi, masime ch(i) à bona robba. Del fato mio c(on) q(ues)ti s(igno)ri n(on) sucesse altro, poi ch(e) ano uisto ... n(on) me uien più robba, ma uoria ch(e) me uenisse assai robba et poi lassarli dir.

Hauaria accaro me mandasti n(umer)o 4 Candelieri di laton p(er) un amico, et ch(e) siano onestam(en)te (oštećeno) ... et ch(e) abiano la uida longha. Podendo comp(ra)r L(ire) 25 opio se uenderia ben, p(er)ch(è) 'l se caro quà, ma tolendolo fate ch(e) sia bon, et se potria guadagnar 50 p(er) 100, se n(on) più ... Siate contento salutar m(istro) Bortolo (Zanchi?) a nome mio insieme c(on) tutti li amizzi, et uoi aricordatiue (a) fornir la bottegha et spedirui presto da V(eneci)a ...«.

3.

M. K. 30. IX. 1606. iz Mletaka bratu Jakovu u Bolzano: Prije četiri dana doputovao je (iz Splita) u Mletke i saznao, da je Jakov, nažalost, otišao u Bolzano.

1637. godine

4.

M. K. 3. I. 1637. Marku Ivanoviću u Sarajevo: Popraćuje 8 bala čohe, koju karavanom šalje po Marku Božinoviću, kirija po tovaru robe 300 akči.

»... con la presente carauana p(er) mano di Marco Bosinouich di Bucouizza l'inuio il resto della panina, ciò some 3 di rag(ion)e del s(igno)r Joseffo Bozeto et una soma di conto di VS ... le proc(urer)à ben conditionate, et auisar di riceputa pagando la Chiria a rag(ion)e di aspri 300 p(er) soma, con che fine a VS mi racc(oman)do ...«.

5.

M. K. 3. I. 1637. Pavlu Ant. Grguriću u Sarajevo: Popraćuje njegovu balu čohe, koju mu karavanom šalje po Marku Božinoviću; kirija po tovaru robe 300 akči.

6.

M. K. 3. I. 1637. Hadži Ibrahimu Mehmedoviću u Sarajevo: Od njegova momka Mahmuda primio je 13 tovara voska, koje će otpremiti Bartulu Zanchiju u Mletke, a Mahmudu je predao 6 bala čohe.

7.
M. K. 6. I. 1637. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio je 10 tovara koža i 2 tovara voska, koje će po njegovu nalogu otpremiti Tirandiju.

1641. godine

8.
M. K. 13. VII. 1641. Mustafi Čelebiji Rafu u Sarajevo: Od solinskog spahije Ahmeta Omerbašića, kapetana Kamena kod Splita, primio je 350 reala i poslat će ih Omeru Čelebiji, Rafovu agentu; ukrcao je, za Mletke, neke đonove.

9.
M. K. 15. VII. 1641. Ivanu Zanchiju u Mletke: Popraćuje pismo N. Nikolića iz Sarajeva, u kojem je mjenica na 112 reala, da se unovči od braće Stamati iz Vlaške; novac neka utjera i preda Omeru, agentu Rafovu.

10.
M. K. 22. VII. 1641. Mustafi Čelebiji Rafu u Sarajevo: Od Ahmeđa spahije Omerbašića primio je 350, a danas još 150, ukupno 500 reala, s tim će postupiti po Rafovu nalogu.

11.
Priznanica splitskog pomorca Jakova Krože od 23. VII. 1641., da ma ju M. K. predao 312 srebrnih reala i 36 zlatnih cekina sarajevskog trgovca Mustafe Čelebije Rafa, da ih u Mlecima preda Omeru Čelebiji, Rafovu agentu.

»Ha cargato Marco Cauagnini in man propria del detto p(at)ron di rag(io)n del s(igno)r Mustafa Celebi Raffo di Seraio gropo uno, entroui reali di argiento 312 et ori cecchini et ongari et soltanini 36 di buon oro, il qual gropo é marcato con cera dura del primo et c(o)n inchiostro nel secondo, p(er) cossì douerlo consegnar in presente uiaggio in Venetia al s(igno)r Omer Celebi aggiente del detto s(igno)r Raffo o chi p(er) lui, et di nolo douerà pagar L(ire) 10:–. Io p(at)ron Giac(o)mo sud(det)-to aff(er)mo in quanto disse esser, et Io Gio(uanni) Pietro Maffioli é sotto scritto a nome del detto p(at)ron p(er) non saper lui scriuer.«

1643. godine

12.
M. K. 13. VII. 1643. Filipu Lupiju u Sarajevo: Primio je 11 tovara voska i svežanj osušenih jezika: vosak će uvaliti u vodu, jezici će čekati njegov dolazak u Split.

13.
M. K. 13. VII. 1643. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Primio je 2 tovara koža za Franu Milića, sarajevskog trgovca u Mlecima; potiče ga, neka u splitskom lazaretu podigne 2 bale čohe nekih mletačkih trgovaca, obavezane.

14.

M. K. 13. VII. 1643. Iliji Lovriću i Ivanu Stipanoviću u Sarajevo: Javlja o nekoj ćebadi; drago mu je, što je za krzna primio 32 reala, a njega još nije podmirio prior lazareta.

»... p(er) le u(ost)re di 7 corrente inteso circa le sie zenie date quì a un amico, con il quale n(on) ho fatto mercado, non sapendo il gosto, però VS mi scriua, acciò mi possi far dar il dannaro. Le schiauine le mandai al s(igno)r Simon, et mi é stato a caro che habbiate riceuuto dal s(igno)r Pauceuich li Reali 32 p(er) conto di u(ost)re Vernazze, et io ancor dal Prior non son del tutto satisfatto ...«.

15.

M. K. 15. VI. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Otprema mu jedrenjakom Zorza Krože neku njegovu ćebad i 20 suhih jezika, koje mu šalje Andrija Petrović, trgovac iz Sarajeva; naknadno će mu otpremiti još 3 i po tovara koža istog Petrovića i 6 i po tovara koža Pavla Đ. Pavčevića.

16.

M. K. 15. VII. 1643. I. M. Turi u Mletke: Primio je voštanice, njemu je poslao raše, da ih dade obojiti, i moli ga za još neke sitne usluge.

»... con il p(atro)n Pietro Marcio mi trouo la cara di VS di 7 spirato insieme le cere cambiate, per le quali li resto L(ire) 18:10. Ho receputo anco dal d(et)o p(atro)n li 401 piron, polno seruir p(er) uaselli grossi, ma n(o)n p(er) la mia fregata. P(erci)ò ge ne rimando 366 p(er) il p(atro)n Zorzi Crose, che p(re)go VS riceuerli con megg(io)r breuità sia posibile, et la spesa ch(e) andarà di porto in terra ponerete a conto, et io al p(atro)n sodisfarò. Et prego VS che ue li faccia cambiar, et farli far secondo la mostra, che p(er) il d(et)to p(atro)n ui mando, et che sianno di bon ferro tenero. Cerca tenture di mia ragg(io)ne ue ne ho mandata p(er) p(atro)n Franc(esc)o Pistor c(oll)i 1 p(er) rosso brazza 67 et p(er) turchin c(oll)i 1 brazza 42½, fu sotto 29 Gen(nar)o 1643, così ui ordenauo li brazza 40 tella di cinto ... Ui mando p(er) il d(et)to p(atro)n tre mezze Doble, mi mandarete spago ...«.

17.

M. K. 15. VII. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Ima on sira, ali mu ga ne šalje bez narudžbe; bude li htio da mu novac pošalje, prethodno neka se sporazumije s Bartulom Zanchijem; vraća viljuške, nisu za njegov brod, odviše su krupne; u tom poslu neka bude uz Turu.

18.

M. K. 29. VII. 1643. Mustafi Čelebiji Moriću u Banjaluku: Filosi iz Mletaka poslao je za njega 6 bala sukna, pa neka ih što prije podigne; za emina neka mu pošalje nešto obilatije novca; a i još 20 reala neka mu pošalje, što ih je od njega bio uzeo Hadži-Mustafa Budimlija za njegov račun, i pozdravio ga je.

»... con la p(rese)nte ui auiso come co(n) questa Gallia il s(igno)r Dom(eni)co Filosi ha mandato balle sei panni di lana p(er) conto di VS, come dall'ingionte lettere intenderete, però se n(o)n hauete parechiato la robba no(n) mancate di parechiarla q(ua)nto p(ri)ma, et mandar a leuar essa pannina, ma in tanto procurare di mandar il dannaro p(er) l'emin, et qualcosa di più parendoui. Il s(igno)r Agi Mustafà di Budim ha tolto quì da mi reali uinti p(er) co(n)to uostro, però ui prego mandar anco questi, et ui saluta caram(en)te, et non pol cargar co(n) questa Gallia ...«.

19.

M. K. 30. VII. 1643. Frani Miliću u Mletke: Galijom mu otprema 3 bale voska i 2 bale ovnujskih koža, koje mu šalje Grgur Šimunić iz Sarajeva; galija mu nije htjela ukrcati 6 bala ćebadi, nastojat će, da mu ih naknadno pošalje Modrovom fregatom; po Mateju Radiću bio mu je poslao dugačka 4 ćebeta, da ih dade obojiti; njegovih 30 bala koža poslat će mu, čim se bude moglo krcati.

»... Con la p(rese)nte Gallia p(atro)n il s(igno)r Apostolo Pisamiti ui mando di raggion di s(igno)r Gregorio di Simon cera balle tre et montoni balle doi, VS receuerà il tutto ben co(n)dicionato conforme l'ingionta poliza di cargo. Et le sei (6) balle di schiauine il s(igno)r Apostolo non le ha uolsuto cargar, procurarò con fregata di Modro di cargarle. Con s(igno)r Matt(e)o Radich ui mandai 4 schiauine longhe di s(igno)r Giosef di Zuanne p(er) far tenzer, lo auisarete, et li u(ost)ri pelammi b(all)e 30 come si potrà cargar non si mancarà ...«.

20.

M. K. 30. VII. 1643. Mateju Radiću u Mletke: Po njegovu nalogu šalje mu galijom 23 denjka voska i 13 bala koža.

»... Conforme il u(ost)ro ordene ho cargato in Gallia p(atro)n il s(igno)r Apostolo Pisamiti le cere colli 23 et pelammi b(all)e 13, li quali a salua gionta li procurarete ben co(n)dicionati conforme, l'ingionta poliza di cargo ...«.

21.

M. K. 30. VII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Primio je za Pavčevića u Sarajevu 5 bala čohe, poslat će mu ih karavanom; sad mu otprema galijom 4 bale voska, koje mu šalje Ivan Benlić iz Sarajeva.

»... Trouomi con Gallia di Mercantia la u(ost)ra di 6 corrente et inteso p(er) quella il q(uan)to la scriue intorno alli groppi che di Constantinopoli uengono (oštećeno) ... Ho riceputo questa poliza di Ismael Celebi et Compagni, non sono ancora zonti, ma si spettanno 'sti puochi giorni, come ueranno la farò restar seruita di esso groppo con magg(io)r breuità sarà posibile. Con la med(e)ma Gallia p(atro)n s(igno)r Pisamiti ho riceputo le balle 5 panni et carisee p(er) conto di s(igno)r Pauceuich, li quali inuiarò con p(ri)ma Carauana. Ben mi stupisco che il s(igno)r Bortholomio Bolis stent'a darli questa bagatella, merit(e)r(e)be (esser) in-

gannato di maggior cosa, pacienza, pur la p(re)go di procurarli. Con la med(e)ma Gallia li mando di ragg(io)n di s(igno)r Zuanne Benlich cera colli 4, VS li procurarà ben co(n)dicionati, et ingionto l'hauerà la polizza di cargo. Con altra Gallia l'hauerà le sue schiauine et altre robbe di amici ...«.

22.

M. K. 30. VII. 1643. Lovri Zodji reč. El Milan u Mletke: Iz pisma mu vidi, da je Jakovu Šimuniću dao šećera, i to upisao na Kavanjinov račun.

»... Dal p(atro)n Doimo Scarnich mi fu consigniato la grata di VS di 16 instante, p(er) la quale uedo come VS hauesse dato a m(istro) Giac(omo) di Simon alcuni zucari e che l'hauesse fatti notare a mio debito, del che ne ringracio VS, ma io non ne so cosa alc(un)a. Tuttociò esso si ritroua in Ancona, et si aspetta quanto prima, con il quale uederò di questo fatto, et al tutto procurarò, che VS non perdi il suo ...«.

23.

M. K. 30. VII. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Idućom galijom poslat će mu robu braće Paču iz Sarajeva, koja nije mogla biti ukrcana u ovu galiju; Ibrahim spahija Hadži-Hasanović Banjalučanin isplatit će Zanchiju obavezanu balu Juzufa Hadži-Muharemovića Banjalučanina, jer Ibrahim drži Juzufovo.

»... No(n) ritrouandomi sue, la p(rese)nte sarà di maggior breuità, solo dirli che di ragg(io)n di s(igno)ri Pachi n(on) ha potuto intrar in Gallia niente, seguirà con altra. Et p(er) la balla carisee di ragg(io)n di Giusuf di Agi Muarem di Bagna Luca, obligata p(er) ... 408 ..., il s(igno)r Imbraim spai di Agi Asan di Bagnaluca ui contarà esso dannaro, poi che lui ha la robba de d(et)to Giusuf, et procurarò che il d(et)to mi bolli la p(rese)nte ...«.

24.

M. K. 30. VII. 1643. Josipu Bozzettu u Mletke: O svojoj vjeresiji i o balama čohe Juzufa Hadži-Muharemovića i njegova gazde Hadži-Muharema Banjalučanina i Ibrahima spahije Hadži-Hasanovića Banjalučanina.

»... Riceuo la grata di VS di 16 corrente, inteso il q(ua)nto la scriue intorno il suo credito, che procurarò q(ua)nto p(ri)ma di farla restar sodisfatta. Et p(er) il negocio della procura 'sti zorni si farà il seruicio, et co(n) p(ri)ma occ(asio)ne si mandarà il dannaro. Et p(er) le sue balle tre panni, una ne mandai a Giusuf, la sua, et quelle doi del sua patron Agi Muarem di Bagna Luca stanno ancor quì, finchè le manda a leuar. Et p(er) quella di Giusuf p(er) il s(igno)r Ibraim spai di Agi Asan di Bagna Luca ui satisfarà, poichè lui ha la sua robba ... Procurarò mi bolli la p(rese)nte, et p(er) fretta non li posso esser più longo ...«.

25.

M. K. 30. VII. 1643. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Primio dvije teretnice, za čohu i raznu drugu robu, i postupiti će po njegovu nalogu; o nekim obavezama trgovca Morića.

»... Farò breue risposta alla sua di 15 instante p(er) mancam(en)to di tempo, receputa con la Gallia p(atro)n il s(igno)r Apostolo Pisamiti con le due polize di cargo di panina e altro, come in quelle, et ho riceputo il tutto ben condicionato, e ne seguirò l'ordene di VS. Ma il s(igno)r Marin no(n) m'ha detto di hauer il dannaro che VS dice, però li dimandarò. L'obligo del Moro sta così, anci mi disse ch'haueua hauuto da VS una uesta di raso et che no(n) l'haueui posta a conto, credo p(er)ò che q(ua)nto p(ri)ma mandarà effetti. (Per) 'sta altra pezza di panno ho fatto receputa al s(igno)r Scriuan, et me la darà intiera, come ha fatto (con) le (17) veste di rasi ...«.

26.

M. K. 31. VII. 1643. Hadži-Bećiru Hadžiredžepoviću u Sarajevo: Po nalogu Bartula Zanchija, naknadno mu šalje 8 bala čohe i dodaje još peču čohe i kutiju kadife.

»... Vi scrisse l'ordine che s(igno)r Bortholo Zanchi m'haueua dato p(er) quelle balle otto panni, che ue le mandassi a VS, et mi disse che mi dasti qualche ordene et mandasti qualche uostro zouine, ma già che n(on) hauete forsi riceputo la mia l(ette)ra, ue le mando con la bona uentura con questa carauana di questa Gallia, a salua gionta procurarete ben co(n)dicionato, con auisar di riceputa, et p(er) il giumbruch ui darò ordene a chi pagarete in Seraggio ... Item ui mando la pezza pano et la cas(se)ta veludi brazza 2 ...«.

27.

M. K. 31. VII. 1643. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 5 bala čohe i 3 bale druge robe, koje mu je bale poslao iz Mletaka G. Martinelli; platiti kiriju kao i drugi, carinu u Sarajevu.

»... Dal s(igno)r Gabriello Martinelli con la p(rese)nte Gallia di Mercancia é mandato p(er) u(ost)ro co(n)to panni balle cinque et carisee balle tre, il tutto ui mando con la p(rese)nte carauana, a salua gionta procurarete ben co(n)dicionato, et auisar di riceputa. Le cherie pagarete come l'altri, et p(er) Giumbruch tenete il dannaro pronto, che ui darò ordene a chi lo pagarete in Seraggio ...«.

28.

M. K. 31. VII. 1643. Luki Nikoliću u Sarajevo: Otprema mu njegove 2 bale čohe, koje mu šalje Ivan Zanchi iz Mletaka.

»... Il s(igno)r Zuanne Zanchi ha mandato co(n) questa Gallia di uostra ragg(io)n panni balle doi, le quali co(n) la p(rese)nte Carauana ue le mando, che le procurarete ben co(n)dicionate, et auisar di receputa, pagando p(er) cherie come l'altri et altre spese ...«.

29.

M. K. 31. VII. 1643. Pavlu Gj. Pavčeviću u Sarajevo: Otprema mu karavanom a po Sofu Solinjaninu 5 bala čohe i 2 bale druge robe, koju mu šalje Simon Zanchi iz Mletaka; neka spremi novac za emina, da plati u Sarajevu.

»... con questa Gallia di s(igno)r Apostolo é capitato di uostro conto panni balle 4 et carisee bale una, mandate da s(igno)r Simon Zanchi, le quali mando con la p(rese)nte Carauana, et cramar Sofo di Salona. A salua gionta procurarete il tutto, ben condicionato, pagando la cheria come li altri, et cramarina come l'altri, et altre puscarine, et p(er) l'emin tenete pronto, che ui darò ordene che pagate in Seraggio, et auisar di receputa ...«.

30.

M. K. 31. VII. 1643. Hadži Hubijaru .... u Sarajevo: Otprema mu 2 bale čohe, koje mu je galijom iz Mletaka poslao Bartul Zanchi.

31.

M. K. 31. VII. 1643. Hadži-Ibrahimu Popari u Sarajevo: Po nalogu Gjulahmeta Hadži-Kasumova Beograđanina šalje mu pošiljku čohe stim, da je otpremi u Beograd Hadži-Kasumu, a ujedno mu šalje i kutiju kadife.

32.

M. K. 1. VIII. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio od njih 15 tovara koža; kad se bude krcalo, poslat će ih u Mletke njihovu Frani Đ. Miliću.

33.

M. K. 1. VIII. 1643. Nikoli Nikoliću, otpremaču i trgovcu, u Sarajevo: Poslao je bratu Mateju Radiću u Mletke naknadno galijom 3 bale voska i koža; sad šalje karavanom njemu 2 bale čohe Grgura Šimunića obavezane B. Zanchiju i G. Martinelliju stim, da oni tamo raščiste spor oko obaveza; beogradski trgovac Stjepan Kovačić htio bi djevojčicu smjestiti u samostan splitskih benediktinki S. Maria Taurello, on mu je poručio, da je dovede u Split, jer da bi se tako stvar lakše svršila, pa neka i Nikolić sa svoje strane razgovara o tome s Kovačićem, koji bi imao biti na sajmu u Olovu; ako mu Kovačić dade novca za carinu na čohu, neka novac preda Abdulahu Čelebiji u Sarajevu, jer M. K., kojemu je sad novac potreban, ima kod sebe Abdulahova novca.

»... Riceuei la grata di VS di 12 spirato, intesi anco la riceputa della robba di s(igno)r Couacich, che sta bene. La l(ette)ra p(er) s(igno)r Matt(e)o l'ò mandata con la Gallia, et cargate b(all)e 23 cere et pelammi che li eranno restati indietro ancor della Gallia pass(at)a. Mi trouo una balla panni di s(igno)r Gregorio di Simon obligata dal s(igno)r Bortholo Zanchi p(er) ... 800, et una balla li manda Gabriello Martinelli obligata p(er) ..., il ualsente. Queste balle io n(o)n so quale sia del Zanchi o

Martinelli, e stando quì sta con danno; però mi son risolto, affine n(o)n perdino l'occasione della carauna, di mandarli sotto l'istesso obligo a VS fin che o lui mandi effetti o che mi facci scriuere da qualche amico della sicurtà o pieggiaria, che così p(re)go VS di tenerle fin che io resti sicuro. Questo ho fatto p(er) farli seruicio, e pur ha mandato robba al s(igno)r Franc(esc)o Milich, n(on) so p(er) qual co(n)to. Io da s(igno)r Matt(e)o no(n) hebbi se non R(eal)i 60, et se VS mi potesse graciar di dar a s(igno)r Abdula Celebi di Seraggio reali cento, mi faresti gran fauor, p(er)chè ne ho bisogno, et io ho quì dannaro del d(et)to s(igno)r Abdula, però VS mi auisarà. Mando Sofo da Salona p(er) cramar, che p(re)go VS di farli hauer li suoi soldi da ogni uno, et li ho dato la poliza. Il s(igno)r Stefano Couacich uorebbe poner una putta quì a Santa Maria, li ho scritto che sarebbe bene la menasse de quì, p(er)chè più facilm(en)te si trattarebbe, non so quello farà, il qual douena esser alla Madonna di Piombo. VS li potrà parlar, se ui paresse p(er) il meglio, et dandoui dannaro p(er) il dacio della panina li potrete tenir p(er) dar al d(et)to Abdula, et auisar ...«

34.

M. K. 1. VIII. 1643. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Fregatom šalje u Mletke njegovu ćebad, koju galija nije ukrcala; a galijom je poslao u Mletke neke tri bale voska i 3 bale ovnujskih koža; karavanom šalje u Sarajevo N. Nikoliću 2 bale čohe, premda obavezane, a neka se objasni s Nikolićem.

»... Le u(ost)re schiauine la Gallia non l'ha uolsuto cargar, et così le ho cargate in fregata, et mi scriuete che sono n(umer)o 99 et le ho trouate 113, p(er) auiso. Le doi balle panni, a fine non perdinno l'occasione della carauana, le mando al s(igno)r Nic(ol)o di Nic(ol)o sotto l'obligo medemo che sono, però ui intenderete co(n) d(et)to s(igno)r Nic(ol)o a fine io no(n) habbi trauaglio et poi potrete far li fatti u(ost)ri. Questi sono seruicij, basta, n(on) dico altro. Le tre balle cere e tre di montoni ho mandato co(n) la Gallia ...«.

35.

M. K. 1. VIII. 1643. Abdulahu Čelebiji .... u Sarajevo: Kod sebe ima Abdulahovih 1.300 reala, za koje mu je Salih Čelebija Baloban javio, da ih zadrži, a međutim je od toga on dao 120 reala Balobanovu momku Salihu.

36.

M. K. 2. VIII. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio je pisma, koja mu je poslao po Đulahmetu Hadži-Kasumovu Beograđaninu, ali nije primio ona, koja su bila predana škrivanu galije; N. Nikolić iz Sarajeva javio mu je, da je onamo neoštećena stigla kaseta Zanchijeve svile; juče je karavanom poslao u Sarajevo i u Beograd pisma i Hadžiredžepovih 8 bala čohe.

37.

M. K. 4. VIII. 1643. Ahmetu i Mehmetu braći Burnićima u Sarajevo: S pismom i s teskerom primio je njihova 2 tovara koža i javio B. Zanchiju; koža je prešla u kontumac, i u svoje vrijeme će je poslati u Mletke.

38.

M. K. 4, VIII. 1643. Mahmudu Čelebiji Hasanoviću Užičaninu u Sarajevo: Primio je 5 tovara koža, da ih pošalje Martinelliju u Mletke, i u svoje vrijeme će ih ukrcati, kao što je i ranije ukrcao pošiljku koža; najavljeni novac za carinu nije primio, ali je on to mogao platiti u Sarajevu, a u Split poslati teskeru; kad pođe u Uskoplje, neka mu nabavi poveća 2 vunena ćebeta.

39.

M. K. 4. VIII. 1643. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio njegova dva pisma s Mahmubašine 22 i po škude, i za toliko mu je otvorio vjeresiju; galijom je otposlao pisma, a naknadno će i 2 denjka voska.

»... Mi trouo dui uostre, di 22 et 25 spirato, con le quali ho receputo da Macmut Bassa li 22½ scudi, ma uno di esso no(n) é bono, ne può passar p(er) scudo, p(er) auiso. Et li doi colli di cere (oštećeno) ... si mandaranno p(er) V(eneci)a. Et delli scudi ui ho fatto creditore, et le l(ette)re p(er) V(eneci)a mandate con la Gallia ...«.

40.

M. K. 5. VIII. 1643. Frani Đ. Miliću u Sarajevo: Žestokovićevom fregatom šalje mu 6 bala ćebadi sarajevskog trgovca Grgura Šimunića.

»... Con la p(rese)nte fregata p(atro)n Bernich Zestocouich ui mando di ragg(io)n di m(agnifi)co Gregorio di Simon schiauine balle sei, in esse schiauine 113, quale a salua gionta le procurarete ben condicionate conforme l'ingionta poliza di cargo, con auisar di riceputa ...«.

41.

M. K. 5. VIII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Skela je puna robe, galije preopterećene, pa mu Žestokovićevom fregatom šalje njegovih 7 bala ćebadi, koje mu je poslao Andrija Petrović iz Sarajeva.

»... Giudicando che si come il s(igno)r Apostolo Pisamiti non mi uolse cargar sie balle di schiauine, che eranno di uostri, ma atteso al suo più beneficio, così ho dubitato che n'anco 'sta altra Gallia le leuarà p(er) la quantità di cere et altro che si ritroua in Scalla, mi son risolto cargarle su la p(rese)nte fregata p(atro)n Bernich Zestocouich. Sono di u(ost)ra ragg(io)ne inuiate dal s(igno)r And(re)a di Pietro in balle sette, sono n(umer)o 159. VS le procurarà ben co(n)dicionate conforme l'ingionta poliza di cargo, et auisar di riceputa ...«.

42.

M. K. 6. VIII. 1643. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Karavanom poslao mu je po Sofu Solinjaninu na adresu opremača N. Nikolića u Sarajevu njegovu čohu, pa neka se sporazumije s Nikolićem; a fregatom je poslao u Mletke Frani Miliću 3 bale koža i 3 voska i ćebad, a nastojat će da pošalje po njegovu nalogu i novu pošiljku koža; rakiju će mu poslati, kad bude mogao, jer se dešava, da ne nalazi prikladno bure, kad konji stignu.

»... p(er) il corier che mandate aposta riceuo la u(ost)ra di 2 corrente, et poteui far manco di mandarlo, p(er)chè la panina la ho mandata l'altro giorno con carauana, et Sofo da Salona p(er) cramar, et l'ho mandata in man di s(igno)r Nic(ol)o di Nic(ol)o, che con lui ui intenderete. Li pelammi balle tre et di cera tre li ho mandati al s(igno)r Franc(esc)o Milich, et anco co(n) fregata le schiauine al d(et)to s(igno)r Franc(esc)o, le quali mi scriuesti ch'erano di grandi n(umer)o 20 et di picole numero 29 (s'ano trouato in Lazareto 113), et adesso scriuete che sono 127, non ui so intendere. Quello riceuo for di Lazareti di tanto ui deuo dar conto, più o meno sia, et quì non si smerzariano Dio sa quando. Anco 'sti altri pelammi seguirò u(ost)ro ordene, al s(igno)r Franc(esc)o p(er) auiso. Circa l'acqua uita, non si pol imbatter la mezarola al proposito quando sono li caualli, come si potrà si mandarà ...«.

43.

M. K. 6. VIII. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Prošlih dana poslao im je pisma i balu čohe Grgura Šimunića iz Sarajeva po Sofu Solinjaninu, koji je pratio karavanu; ništa se ne čuje iz Jakina, onamo Mlečani ne idu, jer je rat (Mletaka, Toskane i Modene protiv Papinske države, u kojoj je i Jakin; taj će rat završiti 31. III. 1644. mirom u Ferrari).

44.

M. K. 6. VIII. 1643. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu spisak troškova plaćenih za carinu na čohu raznih trgovaca, pa neka nastoji, da oni sakupe odnosni novac, jer je to novac Abdulaha Čelebije.

»... la p(rese)nte no(n) é p(er) altro solo dirli, come li mando nota di spese p(er) diuersi mercanti p(er) dacio di panni p(er) loro speso. Ui p(re)go di parlarli affin sunassero esso dannaro, p(er)chè é di ragg(io)ne di s(igno)r Abdula di Seraggio. No(n) posso tratenir questo Coriero, p(er)chè mandaria il co(n)to al s(igno)r And(re)a di Pietro, anco da lui sarà R(eal)i 40 se no(n)più, se li darà non si risigarà p(er) strada. Mi sono capitate le ingionte di V(eneci)a, che ue le raccomando ...«.

45.

M. K. 8. VIII. 1643. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Po paronu Mati Šolti (kapetanu svoje fregate) šalje mu 230 reala utjeranih kod trgovca Pelosija za Zanchijev račun, a ostalih 100 reala ili će mu poslati naknadno, ili će mu ih isplatiti M. Micheli.

»... Con patron Doijmo crose vi ò scrito quanto occoreua, et ora con l'ocasion del presente, patron Mattio Solta vi mando in un sachetto, realli doi cento e trenta et setanta, ue ne darà il d(ett)o paron Mattio, sono a conto delli 400 scossi dal sig(no)r Palosi p(er) conto uostro. Li altri cento o che li mand(a)rò de quì o che il sig(no)r Marcho di Michielli uelli contarà. Si aspetta la Gallia, con la qualle si cargarà il quanto si potrà ...«.

46.

M. K. 8. VIII. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Juče je po paronu Zlogledi primio pisma, večeras je iz Jakina stigao Milićev momak, a valjda će danas u Sarajevo stignuti čoha; Martinelliju poslat će se u Mletke još 5 tovara koža Mahmuta Hadži-Hasanovića Užičanina.

»... Gieri mi capitò la sua con patron Giac(o)mo Slogleda con lettere di paese, che non uenendo domatina corier le mandarò aposta. Il uostro Zouene ariuato da Ancona questa sera a saluamento. Le panine credo oggi sarano in Seragio. Non ue posso esser più longo p(er) ora, p(er)chè la barcha parte al inprouiso. Se scusa col sig(no)r Mattio Radich e sig(no)r Zan di Mattio. Al sig(no)r Martinelli si mandarà altre some 5 pelami di Mecmet di (Agi) Asan di Ussizza ..«.

47.

M. K. 8. VIII. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Javlja mu pored drugog, da mu ne će slati sir, dok ne zahladi, a tad neka Bartulu Zanchiju isplati 100 komada ili odgovarajuću vrijednost u novcu.

48.

M. K. 9. VIII. 1643. I. M. Turi u Mletke: Preporučuje mu parona Šoltu, koji ide u Caorle radi opreme novog broda.

»... Vien il Mattio Solta, il qualle vello racomando, il qual à da andar a Caurle a veder di comp(r)ar un mocir p(er) il fondo della fregata, di racomandarlo a qualche Vostro amicho ...«.

49.

M. K. 9. VIII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: O natezanju oko cijene za prijenos nekog novca s karavanom, koji novac mu sad šalje po Šolti svojim brodom.

»... Non é stato posibele con questi zambelotieri di giustar il precio di questo gropo, son stato doi uolte questa mattina, p(er)chè non resti da questa barcha, m'é conuenuto darli R(eal)i $1^1/_2$, ma so che farlo m'à parso strano. Ma dicono auer tolto soldati p(er) strada da Seraglio in quà, et che li é andato della spesa m(ol)ta ... Et vello mando p(er) il patron Mattio Solta bolato di mio bollo et marcato di quel di VS, il patron torà quello VS li darà ...«.

50.

M. K. 9. VIII. 1643. Andriji Petroviću u Sarajevo: Dostavlja mu na podmirenje račun, i neka novac preda N. Nikoliću u Sarajevu, kako bi on s tim i drugim novcem mogao isplatiti Abdulaha Čelebiju, čijeg novca Kavanjin ima kod sebe.

51.

M. K. 9. VIII. N. Nikoliću u Sarajevo: Primljenom spisku neka doda 25 i po reala za 8 bala čohe Hadži-Bećira Hadži-Redžepovića, koji će mu to odmah isplatiti; šalje račun i Andriji Petroviću, koji će također platiti.

52.

M. K. 9. VIII. 1643. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Frane Milić iz Mletaka šalje mu pisma o važnom poslu, pa kako već dva dana nitko u Split ne dolazi, sad mu ih šalje po naročitom ulaku Ibrahimu Kujundžiću Klišaninu, kojem je za tu uslugu obećao 3 reala.

53.

M. K. 9. VIII. 1643. Ivanu Jakšiću u Sarajevo: Primio njegovo pismo s dva svežnja krzna, koja će poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

»... Mi trouo la u(ost)ra di 31 pass(a)to, et co(n) essa li dui fagotti di Vernazze, quali come si ponerà (in) contumacia si apriranno et a suo tempo si manďaranno al s(igno)r Simon Zanchi conforme la sua volontà ...«.

54.

M. K. 13. VIII. 1643. Drvišu Čelebiji Hadži-Mahmuda Hadžića u Sarajevo: Iz Mletaka mu je Baloban poslao 3 bale čohe, koje će mu poslati s robom Židovâ; galija nije ovaj put donijela mnogo robe, karavana je zato mala.

»... Con questa Gallia il sig(no)r Baloban ha mandato tre balle di panni del segno di VS ... et non mi scriue cosa alcuna. Et carauana grossa no ui é, p(er)ch(è) la Galia à portato poco et niente. P(er)ò ho parlato con il sig(no)r Lucena, ch(e) come lieua la robba di abrei ch(e) mandarò anco q(uel)le tre balle ...«.

55.

M. K. 13. VIII. 1643. N. Nikoliću u Sarajevo: Poslao bi mu 2 peče čohe Mehmeda Morića, ali danas je stiglo s Neretve pismo Morića, koji je poslao 31 kaseticu suha zlata s nalogom, da se čoha preda Turcima; on će im je dati, budu li ďopustili, da se iskrca zlato.

»... Circa alli due cauezzi di panno di Mecmet Moro io ue li mandarei, ma a ponto hoggi ho l(ette)ra di Narenta di d(et)to Moro, il quale ha anco mandato le 31 caselle di oro piumento con ordene che a essi turchi debba consignar il d(et)to panno. Però se lassaranno scargar l'oro piu-m(en)to gle lo darò, p(er)chè l'I(llustriss)mo s(igno)r Conte fa molta difficoltà in questi tempi di sospetto ...«.

56.

M. K. 16. VIII. 1643. Stjepanu Kovačiću u Beograd: Po njegovu momku primio je osim 50 reala na račun carine i nekoliko tovara vune i 7 tovara ďonova; Primljenu robu, kaď izaďe iz kontumaca, poslat će u Mletke.

57.

M. K. 16. VIII. 1643. Hadži-Ibrahimu Budimliji u Budim: Njegov je Hadži-Mustafa prošlih dana fregatom pošao u Mletke s teretom volujskih đonova, a njemu je ostavio teret voska i koža, koji će on sutra ukrcati u galiju.

»... La p(rese)nte no(n) é p(er) altro, solo dirli come il u(ost)ro Agi Mustafa é partito li giorni passati p(er) V(eneci)a con fregata, il qual ha cargato li cori boini, et li stimo già a V(eneci)a, et a mi ha lassato le cere e pelammi, li quali dimani li cargarò in questa Gallia ...«.

58.

M. K. 17. VIII. 1643. Hadži-Kasumu u Beograd: Prošlih dana bio mu je poslao i kasetu kadive, koju mu je poslao Hasan Čelebija Pačo iz Sarajeva; a od njega je sad karavanom primio 23 bale voska i 9 tovara đonova, koje će poslije kontumaca poslati Bartulu Zanchiju, kao i vosak, a budu li i drugi slali čohu poslat će je i on, kad bude naišla neka dobra karavana.

59.

M. K. 17. VIII. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Nije tačno, što mu se prigovara, da mu ne javlja o primicima robe; mnogo robe ima u splitskoj skeli; sumnja, da će njihovu robu ukrcati u iduću galiju; otputovao je iz Splita njihov momak Ivan.

60.

M. K. 18. VIII. 1643. Abdulahu Čelebiji Hadži-Kazaforovićevu u Sarajevo: Objašnjava postupak s nekom svotom njegovih reala, koje će mu poslati kad Salih Baloban dođe u Split, a međutim je Nikoliću dao nalog, da mu na račun toga dade nešto novca.

61.

M. K. 18. VIII. 1643. N. Nikoliću u Sarajevo: Iz Splita je prošlih đana sa mnogo robe pošao Milićev momak Ivan, a u Splitu je bio neopravdano oglobljen, krivicom Pensova sina, koji valjda ima interesa, da se nabija carina; javlja Abdulahu Kazaforoviću, da dođe k Nikoliću po novac, a Lupiju poručuje neka isplati Nikoliću 50 reala.

62.

M. K. 18. VIII. 1643. Filipu Lupiju u Sarajevo: Poslao je vosak Martinelliju u Mletke; još su u »šporkom« lazaretu njegovi suhi jezici; neka isplati N. Nikoliću na njegov račun 50 reala.

»... La p(rese)nte no(n) é p(er) altro dirui, solo che ho cargato la u(ost)ra cera et inuiata al s(igno)r Martinelli. Le lengue, stante che ordenasti che stessero così fin la u(ost)ra uenuta, sono ancor nel Lazaretto sporco, vedo che VS no(n) compar, et così ui ho uolsuto auisar. Ui prego di contar al s(igno)r Nic(ol)o di Nic(ol)o reali cinquanta, et ponerli a mio co(n)to, che come uenerete de quì agiustaremo il tutto ...«.

63.
M. K. 18. VIII. 1643. Hadži-Mustafi Hadži-Ibrahima Budimlije u Mletke: Po njegovu nalogu ukrcao je u galiju 54 denjka bakra, 1 voska i 27 bala koža, i 2 bale koža Hadži-Mustafe; ostatak će koža poslati, kad izađe iz kontumaca.

64.
M. K. 18. VIII. 1643. Domeniku Filosiju u Mletke: Galijom mu šalje 23 bale koža Mustafe Morića iz Banjaluke i očekuje, da on pošalje nekoga, da podigne njegovih šest bala čohe.

65.
M. K. 18. VIII. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Galijom mu šalje njegova 2 denjka voska, koja mu šalju otac i šurjak, i 3 bale koža Grgura Šimunića iz Sarajeva.

66.
M. K. 18. VIII. 1643. G. Martinelliju u Mletke: Galijom mu šalje robu sarajevskih trgovaca, 9 bala koža Ivana A. Radovića i 11 bala voska F. Lupija.

67.
M. K. 18. VIII. 1643. Salihu Čelebiji Balobanu u Mletke: Od njega je galijom primio 3 bale čohe sa znakom Drviša Čelebije, i sad galijom šalje Balobanu za Drvišev račun 12 bala koža i jednu njegovu, Balobanovu.

68.
M. K. 18. VIII. 1643. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Galijom mu šalje 11 bala koža Andrije Burnunkovića.

69.
M. K. 18. VIII. 1643. Salihu agentu Ibrahima Čelebije Akčića u Mletke: Galijom mu šalje 12 bala koža, koje nije mogao ranije poslati.

70.
M. K. 18. VIII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Galijom mu šalje 11 bala koža Pavla Pavčevića iz Sarajeva, 4 bale voska i 6 bala koža Andrije Petrovića iz Sarajeva i 1 balu ovnujskih koža istog Zanchija.

71.
M. K. 18. VIII. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom 8 bala voska i 14 bala koža sarajevskih trgovaca braće Pačo i 20 bala voska Mahmudbaše iz Sarajeva, koji fregatom dolazi u Mletke.

72.
M. K. 25. VIII. 1643. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio je njegovo pismo s 3 bale voska i 5 bala koža, sad je sve u kontumacu.

73.

M. K. 25. VIII. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Naknadno potvrđuje, da je od njih primio 2 denjka voska, koja je poslao Đurovu sinu Frani Miliću u Mletke, a jutros je primio pošiljku koža.

74.

M. K. 25. VIII. 1643. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Iz pisma mu saznaje, da je iz Budima došao u Sarajevo s 10 denjaka voska Ibrahima Budimlije i da šalje u Sarajevo novac za carine, jer u Splitu traže isplatu u realima pune težine; ukrcao je u galiju njegovu pošiljku koža i voska s pošiljkom Hadži-Ibrahima, koji je s đonovima otputovao u Mletke.

»... uedo p(er) la Vostra ultima di 18 corente come s(i)ette gionto da Budin a saluam(en)to et portato colli n(umer)o 10 di cera di conto del sig(no)r Imbrain di Budim, come che mandate pagare in Seragio l'emin, p(er)chè quì uolno tutti realli di pesso, p(er) auiso. Li Vostri pelami e cera ò cargato in galia insieme di quelli di Agi Imbrain, et lui si andò con fregata con li cori et io cargai il tuto. Scriuerò al s(igno)r Agi Mustafa ...«.

75.

M. K. 25. VIII. 1643. Iliji Lovriću i Ivanu Stipanoviću u Sarajevo: Potvrđuje im primitak pisma i robe; ne shvaća, zašto se oni srde na njega; što prije poslati će im obračun.

76.

M. K. 25. VIII. 1643. Mehmedu i Ahmedu braći Burnićima u Sarajevo: Potvrđuje im, da je od njih primio 5 škuda, a jutros pošiljku koža; sva njihova pisma poslao je u Mletke.

77.

M. K. 26. VIII. 1643. Ibricibaši Visočaninu u Mletke: Šfaganićevom fregatom šalje mu njegove 52 vreće vune.

78.

M. K. 26. VIII. 1643. sofijskom Jermencu Muratu u Mletke: Po njegovu nalogu poslao je u Mletke fregatom Ive Šfaganića njegovih 47 bivoljih koža, a korđovane će poslati galijom.

79.

M. K. 26. VIII. 1643. Ibrahimu spahiji Hadži-Hasanoviću Banjalučaninu u Mletke: Šalje mu njegovu 31 vreću vune i 3 vreće vune Ibricebaše Visočanina, koje neka mu on vrati ili plati.

80.

M. K. 26. VIII. 1643. Drvišbaši Sarajliji u Mletke: Šalje mu Šfaganićevom fregatom njegovih 79 đonova.

81.

M. K. 26. VIII. 1643. kumu Karlu Donatiju u Bresciju (sjev. It.): Odgovara mu, da je u Sarajevu cijena rabljenom bakru 8 lira; na dar mu šalje tuce suhih bosanskih jezika; kuga u Sarajevu hara već duže vrijeme.

82.

M. K. 26. VIII. 1643. J. Bozzettu u Mletke: Šfaganićevom fregatom stignut će mu 5 bala ćebadi, koju mu šalje Battista Baziol; kad ih bude prodao, utrškom će podmiriti neke vjerovnike.

83.

M. K. 27. VIII. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Već 18 dana je paron Šolta na moru, sad valjda prodaje negdje blago; kad dođe u Mletke, o njegovu dolasku neka ga Micheli odmah obavijesti; o teškoći kod prodaje sira zbog cijena.

84.

M. K. 28. VIII. 1643. Mustafi Čelebiji Moriću u Banjaluku: Od njega je po kuriru primio 19 i po reala uime carine na čohu, ali s novcem Hadži-Mustafe iz Budima nije u redu, splitski emin nasitno gleda.

85.

M. K. 28. VIII. 1643. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Potvrđuje primitak dvaju svežanja krzna, naručuje pet novih.

86.

M. K. 29. VIII. 1643. N. Nikoliću u Sarajevo: Po smrti Hadži-Bećira Haďži-Redžepova bilo je Ibrahimu Akčiću predano 8 bala robe Bartula Zanchija, upućenih umrlome preko Splita; sad Akčić hoće da plati odnosnu carinu licu, koje mu se odredi; neka ga Nikolić pita, pa će mu isplatiti 25 i po reala.

87.

M. K. 1. IX. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Od kuge su umrli Hadži-Bećir Hadži-Redžepović i Ibrahim Laskarović; Ibrahim Akčić je prihvatio 8 bala H. Bećirove čohe, a Laskarovićev brat dolazi po vosak u Mletke.

88.

M. K. 9. IX. 1643. Antunu Jakovu Corsiju u Rijeku: Šalje mu 2 ćebeta, jedno po 20, a drugo po 13 lira, za tu svotu neka mu pošalje platna.

89.

M. K. 18. IX. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Primio njegovo pismo i teretnicu s 4 bale čohe, koje će poslati Andriji Petroviću u Sarajevo.

90.

M. K. 18. IX. 1643. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: U Split su stigla 2 tovara voska i druga roba, galija će vjerojatno čekati, i on će ukrcati robu braće Pačo i drugih mušterija; čuo je, da je prefrigani Omerbaša bio u Carigradu kod Baila i da je spletkario protiv Zanchija, ali uspjeti ne će.

91.

M. K. 18. IX. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Grgur Šimunić iz Sarajeva poslao je krzna i za njegov račun, zatim je poslao 3 bale koža i 3 bale voska; sve će mu to poslati.

92.

M. K. 19. IX. 1643. Hasanu Čelebiji Paču (Pachio di Moreal.?) u Sarajevo: Potvrđuje primitak 2 tovara voska i 3 koža, ovom će ih galijom poslati u Mletke; od 9 tovara ćebadi stigla su u lošem stanju 4, koja će dati procijeniti, da bi znao, za koliko bi se to moglo prodati; galijom su stigle 3 bale čohe i 1 bala bibera, koje će poslati; traži isplatu nekih reala preko Nikole Nikolića.

93.

M. K. 19. IX. 1643. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O nekim tekućim poslovima i o kugi u Solinu i na Kamenu kod Splita i u Sarajevu, i o prilikama u Italiji.

94.

M. K. 19. IX. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: S pismom primio je njihove 3 bale koža i 1 balu voska Grgura Šimunića; sve će poslati njihovu Frani Miliću u Mletke.

95.

M. K. 23. IX. 1643. Andriji Petroviću Olovljaninu u Sarajevo: Saznaje, da se zbog kuge, koja hara u Sarajevu, bio vratio u Olovo; galijom, koja u Splitu ostaje više od 20 dana, primio je od Simona Zanchija 4 bale, od kojih 3 bale čohe za njegov račun, koje mu je poslao, a za carinu neka plati 13 reala N. Nikoliću stim, da to on upiše na Kavanjinov račun; dotiče se i ratovanja na rijeci Padu u Italiji.

96.

M. K. 22. IX. 1643. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Potvrđuje, da je od njega primio 6 tovara voska u dva puta, da ih pošalje Hadži-Mustafi Budimliji, i to će učiniti sadašnjom galijom; carinu je već platio.

97.

M. K. 22. IX. 1643. Mustafi Čelebiji Moriću u Banjaluku: Nije mu odmah poslao neke dvije bale čohe zato, što je bio pošao na Brač,

ali ga je ipak njegov momak mogao počekati; potvrđuje primitak vune, kožâ, zlata; sve to će poslati Filosiju u Mletke, od kojeg će naručiti i 2 bale čohe, a međutim neka nastoji, da iz lazareta podigne ostatak svoje robe.

98.

M. K. 23. IX. 1643. Hajrulahu Čelebiji .... u Sarajevo: Po momku Saliha Balobana karavanom poslao mu je 824$^{3}/_{4}$ reala, a N. Nikoliću je javio, neka od mušterija utjera i ostali novac i njemu isplati ostatak.

99.

M. K. 24. IX. 1643. Ejubu od Kolobare u Sarajevo: Njegov momak Ahmet ostavio je u lazaretu robe, kao polog za vjeresiju, pa neka što prije pošalje odnosni novac, robu podigne, a njemu naredi, komu da je pošalje.

100.

M. K. 24. IX. 1643. Hasanu Čelebiji Baču u Sarajevo: Šalje mu 3 bale čohe i 1 bibera, koje mu je poslao brat, a zato ima da plati carinu i po 245 akči za kiriju; N. Nikoliću neka dade pored toga još 11 i po reala na njegov račun; istog dana primio je od njega 2 bale voska i 4 učinjenih kravljih đonova; šalje mu (po Andriji Petroviću iz Rumboča a preporučene Pijali Solinjaninu, kojima neka dade po 2 reala) 4 bale čohe, da ih pošalje Hadži-Kasumu u Beograd, a on će mu dati 100 reala za njegov (Kavanjinov) račun, i neka to preda N. Nikoliću u Sarajevu.

101.

M. K. 31. IX. 1643. J. Bozzettu u Mletke: O bali čohe Juzufa Hadžimuharemovića Banjalučanina, koju Ibrahim Hadžiasanović Banjalučanin nije platio Bozzettu; priznanica A. Albertija i D. Fera u Mlecima za 300 dukata primljenih od Ibrahima Hadžiasanovića Banjalučanina za balu čohe, koju je Ibrahim podignuo u Splitu od Kavanjina a za Juzufov račun.

102.

M. K. 3. X. 1643. Mehmedu Moriću u Sarajevu: Primio je njegovo pismo s 2 tovara ćebadi, carina 2 reala; zbog kuge i drugih smetnja nije bilo dopušteno, da se njegovo zlato dovezeno Neretvom iskrca u Splitu, a čuo je, da je zatim bilo iskrcano u Makarskoj, što će provjeriti, pa će mu javiti.

103.

M. K. 12. X. 1643. J. Bozzettu u Mletke: Šalje mu 5 bala kordovana Hadži-Ibrahimbega Taksića, da ih preda njegovu momku Mehmedu; ali, kako je on njegov vjerovnik, neka mu ne daje tu robu, ako prije ne podmiri dug ili ne dade sigurnu obavezu.

104.
M. K. 12. X. 1643. Mehmedu momku Hadži Ibrahimbega Taksića u Mletke: Šalje mu galijom 5 bala kordovana njegova gazde, Hadži-Ibrahimbega Taksića, obavezanih Bozzettu u Mlecima za Kavanjinovu vjeresiju, pa neka nastoji podmiriti Bozzetta.

105.
M. K. 12. X. 1643. Hadži-Mustafi Budimliji u Mletke: Šalje mu galijom 6 tovara voska, koje mu je poslao Gazi Mustafa iz Sarajeva, zajedno s jednom balom učinjenih kravljih i ovnujskih koža.

106.
M. K. 12. X. 1643. Osmanu Čelebiji i Hasanu Čelebiji Travničanima u Mletke: Šalje im galijom njihovih 14 bala čuzela (štavljenih kravljih koža).

107.
M. K. 12. X. 1643. Muratu ..., sofijskom Jermencu, u Mletke: Šalje mu galijom jednu njegovu balu kože.

108.
M. K. 12. X. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Šalje mu njegove 22 bale koža i 1 balu voska sarajevskog trgovca Grgura Šimunića i 2 svežnja krzna njegovih i Šimunićevih i 5 krzna kapetana galije Pisamitija, s kojim neka se sporazumije; od 19 njegovih krzna 3 je uzeo splitski gradski knez.

109.
M. K. 12. X. 1643. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Šalje mu 27 štavljenih kravljih koža Josipa Ivanovića iz Sarajeva i 8 bala koža Mahmuda Hasanovića Užičanina, a u njima 2 komada voska i nekoliko velikih gunjaca, da se dadu omastiti, sve je to Hasanovićevo; Morić je poslao 2 tovara ćebadi, a 1 bala sukna mu je u Splitu; suho zlato, koje nije bilo iskrcano u Splitu, valjda je u Makarskoj.

111.
M. K. 12. X. 1643. Alborelliju u Mletke: Šalje mu 4 bale ćuzela Hadži-Ejuba od Kolobare iz Sarajeva, koje mu je bio ostavio njegov Ahmet radi jamstva Marku Micheliju u Mlecima, i moli ga, da podmiri Michelija.

112.
M. K. 12. X. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Popraćuje priloženo pismo M. Alborelliju u Mletke sa 4 bale Hadži-Ejuba Kolobarca iz Sarajeva, svog dužnika za ćuzele obavezane Micheliju; iduće pismo šalje mu brodom, u koji je ukrcao 9.000 komada sira i pošiljku smokava za prodaju.

113.
M. K. 12. X. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 3 bale robe sarajevske tvrtke Ilije Lovrića i Ivana Stipanovića, a svojom fregatom će mu za nekoliko dana poslati krzna.

114.
M. K. 12. X. 1643. Mahmudu Hadži-Šabanoviću u Mletke: Šalje mu galijom 5 bala koža Drviša Šarca iz Sarajeva, kordovana i ovnujskih koža.

115.
M. K. 12. X. 1643. I. Antonelliju u Mletke: Šalje mu 9 bala ovnujskih koža i 9 bala ćuzela, za koje se obavezao Filosiju, a fregatom će mu poslati suho zlato i vunu; Moru je poslao 2 bale sukna.

116.
M. K. 12. X. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Bio mu je poslao 4 bale ćuzela Hadži Ejuba Kolubarca iz Sarajeva za M. Alborellija u Mlecima; sad mu svojom fregatom s paronom Šoltom šalje 557 komada sira i 483 burenceta smokava, da ih proda; čuje, da je vino jeftino, ali ne ostaje na sadašnjoj visini.

119.
M. K. 14. X. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Juče mu je galijom poslao robe, a danas svojom fregatom šalje mu 18 lisičjih i 3 mačja krzna.

120.
M.K. 14. X. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Poslao mu je galijom krzna i pisma iz domovine; a sad, svojom fregatom s paronom Šoltom šalje mu 36 lisičjih i 2 mačja krzna Grgura Šimunića iz Sarajeva i u jednom araru repove kuna bjelica a šalje mu i 21 libricu sira.

121.
M. K. 17. X. 1643. Hadži-Kasumu u Beograd: Po Hasanu Čelebiji Paču karavanom mu šalje naručene 4 bale čohe; neka nastoji poslati robe, a robu, koja je ostala podignuti.

122.
M. K. 17. X. 1643. Đuru Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje karavanom kutiju svile, koju im šalje njihov Frano Milić iz Mletaka.

123.
M. K. 27. X. 1643. Stjepanu Kovačiću u Beograd: Danas je napokon od Bartula Zanchija iz Mletaka primio pisma i 18 bala čohe, koje je poslao na njegov račun; odmah bi mu ih poslao, ali na putu ima pljačkaša; piše N. Nikoliću u Sarajevo, da li on ima neki nalog za

tu čohu; splitski nadbiskup Bondumier u novembru dolazi u Split, pa će se nešto pokušati, da se njegovom pomoću učini usluga Kovačiću.

124.

M. K. 27. X. 1643. N. Nikoliću u Sarajevo: Primio je od Stjepana Kovačića 18 bala čohe vlasništva budimskog vezira, ali bez naloga ne riskira, da ih pošalje, jer se boji drumskih pljačkaša.

125.

M. K. 30. X. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Fregatom Trogiranina parona Marka Domka primio je njegovo pismo i 18 bala čohe Stj. Kovačića, ali ih ne može poslati, jer se boji drumskih pljačkaša; poslao je N. Nikoliću u Sarajevo pisma s porukom, neka odluče, što će s tim; a vunu ne može krcati zbog volova, koji zapremaju brodove, pa će je ukrcati u fregatu Šfaganića, kad on stigne u Split; na dar mu šalje bure slatkog vina i moli ga za kredit od 24 reala i 74 akče, koliko mu je ostao dužan pok. Hadži-Bećir Redžepović iz Sarajeva, a za to neka naplati neku haljinu od damaska.

126.

M. K. 30. X. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu Premosininom fregatom suhih smokava, da ih proda; bude li njegov paron Šolta tražio od njega nešto novca radi nabavaka za novi brod, neka mu dade, jer želi da brod što prije porine.

127.

M. K. 30. X. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: Po njegovu nalogu poslao je u Sarajevo kasetu poslanu mu po Šolti, po kojem je poslao i krzna, jer ih galija nije bila ukrcala; pisma za Sarajevo odmah je poslao po nekoj Židovki.

128.

M. K. 30. X. 1643. I. M. Turi u Mletke: Šalje mu raše, da je proda radi nabavke jedara i drugih stvari za opremu nove fregate.

129.

M. K. 30. X. 1643. Ivanu Zanchiju u Mletke: Njegove 2 bale sukna poslao je Luki Nikoliću u Sarajevo, šalje mu na podmirenje račun za svilene haljine.

130.

M. K. 1. XI. 1643. Mehmedu Čelebiji Moriću u Sarajevo: Njegova vuna i ćebad su u Splitu, ali emin hoće teskeru, koja mora pratiti pošiljku, i neka mu je odmah pošalje; žali se, što se sad u Splitu plaća 1 real po tovaru za ono, što se ranije plaćalo samo 64 akče, i što mu čohu zbog pljačkaša ne može poslati.

131.

M. K. 1. XI. 1643. Ahmetu i Mehmetu Burnićima u Sarajevo: Stigla su mu 3 tovara koža i 3 voska za Bartula Zanchija u Mlecima; istom karavanom na povratku im šalje njihova 4 sanduka sapuna i nečije 2 bale kositra; za kiriju vjerojatno će se tražiti 180 akči po tovaru.

132.

M. K. 9. XI. 1643. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Iz pisma mu saznaje, da je primio sukno i biber i da mu šalje 8 tovara robe; primljena je ćebad prošla kontumac, prodat će je, koliko bude mogao.

133.

M. K. 9. XI. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Sa zadovoljstvom čuje, da je tamo stigao paron Šolta; daje mu uputstva za neku obavezu na čohu (valjda s Alborellijem); Filosiju neka isplati 100 reala.

134.

M. K. 14. XI. 1643. Hadži-Mustafi Budimliji u Mletke: Šalje mu radi podmirenja račun za njegova gazdu Hadži-Ibrahima, novac neka preda M. Micheliju u Mlecima.

135.

M. K. 14. XI. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Poslao mu je prošlih dana pismo po spl. apotekaru Pieru Castelliju, sad mu popraćuje pismo za Hadži-Mustafu Budimliju, koji će mu isplatiti račun od $17^1/_4$ reala.

136.

M. K. 27. XI. 1643. Ahmet-agi Omerbašiću, spahiji solinskom a kapetanu Kamena kod Splita (bosančicom):

»U svem v. visoko mnogo postouanomu i sfakê čačti dostojnomu Akmatage Omerbasiesiu kapitanom Kamenskomu od mene Marka Kavačina drago pozdravlenie. Ono madne po Vidu Karanbasiču posla od moie ruke kako san pria pesto grosa, mankalo iest osnnaest orliča, a sada Vasa Milost pisemi da ste poslali pesto i dvadeset. Meni vekčie niêie prida to nego rečeno pestotina. Iste grose udilie poslao san u Mletke gospodine Bartulo Čankii kako iest naredio Mustafa Rafo. I poslao san ča, i u to ime san pria od Vase Milosti i poslusao Rafi i Vase Milosti. Ako san poslusao sagrisio nisan, ako Rafo niêie ispunio ia tomu krivas nisan, i darzin da ni on nekcie inako činiti ni rekči. Bog Vas veselio. Marko Kavačin.« (Transkribirao Dušan Berić).

137.

M. K. 30. XI. 1643. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Abdulahu Čelebiji, donosiocu, neka isplati 20 reala za carinu na čohu, koju će poslati u Beograd St. Kovačiću, a za tu svotu neka zaduži njega.

138.
M. K. 31. XI. 1643. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Prednjem dodaje, da mu 9 bala čohe za Kovačića šalje po Sofu Solinjaninu, a u pratnji samog jednog puškara, jer karavan prate pašini vojnici; neka podmiri Sofu, a neka kiriju plati 200 akči po tovaru.

139.
M. K. 31. XI. 1643. Stjepanu Kovačiću u Beograd: Bojeći se drumskih pljačkaša, tek danas mu šalje preko N. Nikolića u Sarajevo 18 bala čohe, a u pratnji dvojice Klišana i pašinih vojnika; novac za carinu može poslati Nikoliću; dobro je da đonove šalje (u Mletke) preko Splita, jer preko Jakina je opasno zbog više razloga.

140.
M. K. 9. XII. 1643. braći Burnićima u Sarajevo: Razmočena i nečitljiva su pisma za njega i za Mehmeda-agu Nazora; neka pošalje novac za carinu na 2 denjka voska, koja će poslati B. Zanchiju u Mletke.

141.
M. K. 9. XII. 1643. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio mu 4 denjka voska, poslat će ih Zanchiju u Mletke prvom galijom, neka proda neka njegova ćebeta.

142.
M. K. 9. XII. 1643. Drvišu Šarcu Sarajliji (Deruis Saraz di Saraio) u Sarajevo: Primio njegovu pošiljku koža, po njegovu nalogu poslao ih Mahmudu Hađži-Šabanoviću u Mletke.

143.
M. K. 10. XII. 1643. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Sarajevo: Čekao je Mateja Radića, da mu preda dva svežnja bibera i ćebadi, i sad, vidjevši da bi Matejković želio, da mu se taj biber pošalje u Sarajevo, šalje mu ga po Mustafi Pazarićaninu.

144.
M. K. 11. XII. 1643. Frani Đ. Miliću u Mletke: O krznima poslanim mu galijom i o nekom manjku ovnujskih koža Grgura Šimunića u spl. lazaretu.

145.
M. K. 11. XII. 1643. Mateju Radiću u Mletke: Primio njegove 4 peče čohe i čeka njegov nalog; poznato mu je, da je sadašnji emin »gagrica«, cjepidlaka.

146.
M. K. 14. XII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Iz Sarajeva je danas primio 10 tovara koža Ivana A. Jakšića i 2 tovara Ivana Benlića s nalogom obojice, da se roba pošalje S. Zanchiju, a to će on

učiniti prvom galijom; na dar šalje njemu i bratu Bartulu po par grivni.

147.
M. K. 15. XII. 1643. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O nekim tekućim poslovima.

148.
M. K. 15. XII. 1643. Ivanu Benliću u Sarajevo: Primio je juče njegovo pismo sa 2 tovara koža; to je javio S. Zanchiju u Mletke.

149.
M. K. 15. XII. 1643. Ivanu A. Jakšiću u Sarajevo: Primio je njegovo pismo sa 10 tovara koža, koje će poslati S. Zanchiju u Mletke; žali, što nije poslao novac za carinu, jer su u Splitu reali po 10:8 lira.

150.
M. K. 25. XII. 1643. A. Palanziju u Mletke: Poslao mu je po p. Šolti 113 librica svijeća i 89 lakata raše, da proda; a neka mu proda i sir, ne bude li ga Šolta uspio prodati u Istri; novac mu služi za opremu nove fregate, koju bi na proljeće mogao porinuti.

151.
M. K. 25. XII. 1643. J. Bozzettu u Mletke: Bez zamjene mu ne će dati one dvije bale čohe, koje su kod njega; otvorio mu je vjeresiju u iznosu od 13 reala, koje je utjerao za račun Taksićev; zatim o ćebadi.

152.
M. K. 25. XII. 1643. Frani pok. Đura Miliću u Mletke: Šalje mu po Šolti 6 krzna, koje mu je poslao njegov momak Ivan, da mu ih proda; sinoć je u Split stiglo od njegovih iz Sarajeva 14 bala koža, koje će mu poslati.

153.
M. K. 25. XII. 1643. D. Filosiju u Mletke: Po svom paronu Šolti šalje mu 24 kasete suha zlata Mustafe Morića iz Banjaluke, a po Šfaganiću 29 vreća oprane vune istog Morića, koji se očekuje da dođe s vunom i podigne 4 bale sukna, a još ga nema.
»... p(er) la sua di 20 spirato intese il quanto la scriue intorno al neg(oti)o di s(igno)r Mustafa Moro, di rag(io)n del quale li mando con p(a)ron Mattio Solta *casse 24 oro pium(en)to et con p(a)ron Zuanne Sfaganich* lane lauate sachi 29, come a suo tempo la sarà auisata, il quale si aspetaua con lane p(er) leuar queste balle 4 panni et ancor non compare, p(er)ò se ui à ordenato panni andaria sopra sedendo finchè lieua questa partita. Incluso li mando polizza di cargo di d(et)ti piumenti, di che ne aspetarò auiso di receputa, et p(er) li realli 14 dai ordene al s(igno)r Marco di Micheli che velli contasse, che VS si intendrà con lui ...«.

154.
M. K. 26. XII. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 36 vreća vune St. Kovačića iz Beograda, čijih je drugih 109 vreća vune ukrcao u drugu fregatu; u Split su stigla iz Sarajeva Pačova 4 tovara voska.

155.
M. K. 26. XII. 1643. I. Antonelliju u Mletke: Daje mu do znanja, da Filosiju šalje po Šolti 24 kasete zlata, a po Šfaganiću 29 vreća vune Mustafe Morića iz Banjaluke.

156.
M. K. 26. XII. 1643. Marku Micheliju u Mletke: Poslao mu je svojom fregatom za prodaju 103 librice sira i 150 lakata svoje vlastite raše; ako paron Šolta ne proda sir u Istri, neka mu ga on proda u Mlecima; a ako rašu ne proda, neka je preda Turi, da je on proda; od utrška svega toga i prethodnih pošiljki, ima da se kupe jedra i ostalo za novu njegovu fregatu, a bude li za to Šolti trebalo nešto novca, neka mu ga on pozajmi, jer će sam brod sa dva putovanja sve isplatiti.

157.
M. K. 26. XII. 1643. I. M. Turi u Mletke: Kod nabavljanja za novi brod neka bude pri ruci njegovu paronu Šolti; da se kupi platno za jedra, neka proda rašu; sidro radije polovno, ali u dobru stanju, inače novo.

158.
M. K. 27. XII. 1643. Simonu Zanchiju u Mletke: Potvrđuje, da je dvaput od njega primio pakete za Andriju Petrovića u Sarajevu i da ih je poslao; na neko pitanje o sarajevskim trgovcima Lovriću i Stipanoviću odgovara, da o njima ne zna drugo nego to, da su prošlog ljeta valjda oni preko Židova Lučene poslali 8 tovara koža; tačno to ne zna, jer je kuga omela rad; žali se na surove postupke svoga parona Šolte prema trgovcima, i čestita mu Novu godinu.

159.
M. K. 28. XII. 1643. Mustafi Moriću u Banjaluku: Primio po bratu mu pošiljku vune, đonova i voska, koju će poslati u Mletke, 10 suhih jezika i 40 librica šljiva, a i kukuruz, ali vrijeme nije za nj povoljno; poslat će mu 4 bale sukna, a kad ih primi, neka potvrdi primitak.

160.
M. K. 28. XII. 1643. Bartulu Zanchiju u Mletke: Poslao mu je svojom fregatom 36 vreća vune St. Kovačića iz Beograda, sad Šfaganićevom šalje drugih 109 vreća vune istog Kovačića.

»... con *il p(at)ron Matio Solta* ui ho schritto altra mia 26 corente et inuiato sachi 36 lane di sig(no)r Couachich, et con la p(rese)nte *fregata p(at)ron Zuane Suagagnich* ui mando il resto di d(ett)e lane sachi cento e noue ...«.

161.

M. K. 28. XII. 1643. D. Filosiju u Mletke: Bio mu je svojom fregatom poslao 24 kasete zlata Mustafe Morića, sad mu Šfaganićevom šalje Moraćevih 29 vreća oprane vune; istog je dana bio stigao Mustafin momak sa 50 vreća vune, 1 balom voska i 4 tovara đonova, a skorih dana stiže iste vune još 10 tovara, i onom momku je predao čohu.

162.

M. K. 28. XII. 1643. I. Antonelliju u Mletke: Po Šolti bio mu je poslao Moraćevo zlato, sad mu po Šfaganiću šalje Moraćevih 29 vreća vune; stiglo je iste vune još 50 tovara i 29 bala voska i 8 bala đonova.

163.

M. K. 29. XII. 1643. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio bala 10 koža, poslat će ih Frani Miliću, Jakovljevu bratu u Mletke.

164.

M. K. 29. XII. 1643. Hasanu Paču u Sarajevo: Čestita mu Novu godinu i javlja, da mu je po bratu poslao pismo i da je zatim od njega primio 4 tovara voska, koje će poslati B. Zanchiju u Mletke.

165.

M. K. 29. XII. 1643. Ahmetu Alijiću u Sarajevo: Njegova 4 tovara ćebadi danas će uvesti u kontumac; podsjeća ga na moralnu dužnost, da Hajrulaha Čelebiju u Sarajevu natjera, da ga podmiri.

166.

M. K. 30. XII. 1643. Mustafi Moriću u Banjaluku: Pisao mu je i poslao 4 bale čohe po njegovu momku Mustafi, a zatim je od njega po Radojici primio 7 tovara vune; šalje mu 31 libricu pirinča, a zato će on njemu dati 1 real, ali dobar; od Mustafe nije ništa primio za svoju proviziju, ali bi se mogao naplatiti u Mlecima, ako je on s tim sporazuman; kukuruz, što mu ga je poslao, slabe je sorte, dobroj sorti je cijena oko 9 lira.

1644. godine

167.

M. K. 7. I. 1644. St. Kovačiću u Beograd: Iz Mletaka u Split doputovao je nadbiskup Bondumier i odmah ga je zapitao, šta je s Kovačićem i s obećane mu četiri bedevije, pa mu je preporučio, da mu opet o tome piše i neka mu pošalje barem dvije.

168.

M. K. 7. I. 1644. Hadži-Kasumu u Beograd: Primio je po njegovu Damjanu 7 tovara voska i 8 bala koža i 90 reala, a šalje mu po Damjanu 2 bale čohe.

169.

M. K. 7. I. 1644. Mustafi Čelebiji Rafu u Sarajevo: Šalje mu barilo vinskog octa po Hadži-Kasumovu momku Damjanu, koji se vraća u Beograd.

170.

M. K. 7. I. 1644. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio juče pismo i 4 denjka voska, s ostalom će ih robom poslati u Mletke.

171.

M. K. 7. I. 1644. F. Lupiju u Sarajevo: Podsjeća ga, da mu je davno bio poručio, neka na račun svog duga njemu preda 50 reala N. Nikoliću u Sarajevo.

172.

M. K. 7. I. 1644. Jakovu Đ. Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio od njih 4 tovara koža, ali odmah poslije kontumaca vjerojatno ne će moći biti ukrcane u galiju.

173.

M. K. 7. I. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O utjerivanju novca od raznih sarajevskih i beogradskih mušterija (trgovaca).

174.

M. K. 16. I. 1644. Ahmetu Čelebiji Šegojeviću u Sarajevo: Žali mu se na Omerbašića, koji ga progoni zbog 500 reala; neka poradi, da ga paša zaštiti.

175.

M. K. 16. I. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio od njega 6 tov. koža i 4 voska, poslat će ih Frani Miliću u Mletke, i primio 10 škuda i otvorio mu za toliko kredit; poslat će galijom u Mletke Ivanovićevu crvenu ćebad.

176.

M. K. 16. I. 1644. Hasanu Paču u Sarajevo: Primio 8 denjaka voska, s drugom robom će ih poslati u Mletke.

177.

M. K. 17. I. 1644. Mustafi Čelebiji Rafu u Mletke: Opet o svom sporu oko 500 reala s Omerbašićem; moli ga, da se zauzme, da ga paša zaštiti, da odmah piše u Split i u Zadar, da ga ostave na miru.

178.

M. K. 23. I. 1644. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: O visokoj cijeni, koju traže od trgovaca pratioci karavane, o dolasku galije, o robi za krcanje.

»... con breuità farò risposta a di VS di 9 et 11 corrente, p(er) le quali intesi il q(ua)nto la mi scriue circa il receuere di doi groppi di reali 600 dalli cond(utto)ri Harula et comp(agn)i. No(n) pensate che li con(n)duttieri uogliono osseruar quello promettono nelle polize di consegna. Li ho parlato, et comenzato a lezer la l(ette)ra, ma non la uolno scoltare, dicono h(aue)r speso dal Seraggio sino o Spalato R(eal)i 60 in Archibugieri e che p(er) questi doi groppi tocca R(eal)i 6 e che no(n) uolno manco. Li ho proferto fin R(eal)i 3, e si fanno beffe. Io no(n) so che fare. Di mattina li portarò reali 4, e no(n) uolendo credo lassarò star, p(er)chè no(n) uorei preterire l'ordine. E pur Mortezan li uorebbe (?). Ho co(n)ferito ancor co(n) s(igno)r Baloban ... *La Galera é zonta* gier sera a saluamento, e p(er)ò circa a le robbe di s(igno)ri Pachi ui é bona summa. E anco s(igno)r Hassan é zonto, però li (l)assarà li panni et altro, in tanto VS subbito mandi una l(ette)ra di poter cargar in circa sie balle di chiuseletti che restarno in contumacia, et p(er) cerada della p(ri)ma Galia. Et il negocio di Mecmet Sasich si farà conforme il u(ost)ro uolere. Robbe altre no(n) sono capitate, se no(n) l'auisatomi, eccetto di s(igno)ri Pachi c(olli) 16 cere et c(olli) 5 pelammi cond(ot)ti ieri ...«.

179.

M. K. 23. I. 1644. I. M. Turi u Mletke: Šalje mu fregatom Fr. Širišćevića 169 lakata raše, preporučuje mu se radi opreme broda.

180.

M. K. 23. I. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Mlečani smatraju dobrom robu, koju oni izvoze, rđavom, koju uvoze; žali se pišući o siru.

»... per hauer scritto a bastanza con *il p(aro)n Matt(e)o Solta* intorno anco alli *formazzi*, no(n) li dirò altro. Tutte le robbe che uien di fora in Venezia sono scouazze et quelle che uendono p(er) fora sono Codice di prouerbio in ogni perfecione. Caro s(igno)r, conuien comodarsi come si può. Ho inteso la uendita di fighi, che più no(n) li penso, et receputa delli R(eal)i 17¼ di Agi Mustafa di Budin, et altri mandato contarli quì, il qual gionto giersera et la Gallia ...«.

181.

M. K. 28. I. 1644. St. Kovačiću u Beograd: Milo mu je čuti, da je primio ranije poslanih mu 18 bala čohe, požuruje punu isplatu carine na nju; poslat će mu preko Milićevih u Sarajevu drugih 8 bala čohe stiglih galijom.

182.
M. K. 28. I. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: U Splitu su sarajevski trgovci Salih Baloban, koji je doplovio galijom iz Mletaka, i Nikolićev brat Matej Radić, kojemu je predao 4 peče čohe; o sporu s Ahmetom spahijom Omerbašićem.

183.
M. K. 30. I. 1644. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Šalje mu po Salihu Balobanu 2 bale čohe, ostalo će s drugom robom; šalje mu i pismo brata Hasana, koji mu poručuje, da N. Nikoliću isplati 50 reala za račun M. Kavanjina.

184.
M. K. 30. I. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Popraćuje prednje pismo I. Paču, koje mu piše brat (neka mu isplati za njegov račun 50 reala, da bi konačno podmirio Hajrulaha); Nikolićevu bratu Mateju (Radiću) predao je novac, što mu ga je poslao Hadži-Kasum iz Beograda; ukrcat će u galiju Nikolićev vosak i kožu, ali neka javi, na čiju adresu da to pošalje.

185.
M. K. 30. I. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču (Ibraim Celebi Pachio di Morcel) u Sarajevo: Šalje mu 4 bale čohe i 2 sanduka sapuna, juče mu je poslao 2 bale, a ostalo će za nekoliko dana.

186.
M. K. 31. I. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu 8 bala čohe za St. Kovačića u Beogradu, kirija 260 akči po tovaru robe.

187.
M. K. 1. II. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Po Kotlićevu momku mu šalje 2 tovara hartije i 1 sapuna, ostalo je poslao prošlih dana, kirija po tovaru 260 akči.

188.
M. K. 1. II. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Poslao mu je juče Kovačićevih 8 bala čohe, sad popraćuje pismo za Kovačića.

189.
M. K. 1. II. 1644. St. Kovačiću u Beograd: Juče mu je preko Sarajeva poslao Martinellijevih 8 bala sukna, a sad on neka pošalje novac za carinu.

190.
M. K. 1. II. 1644. Mustafi Moriću u Banjaluku: Šalje mu 2 sanduka robe, koju mu je ostavio Hadži-Mustafa Budimlija, da ih preko Nikolića u Sarajevu pošalje Mahmudbaši u Budim.

191.
M. K. 9. II. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio njihovih 17 bala koža, poslat će ih po njihovu nalogu; u Splitu je trgovac Frane Milić, što prije će se vratiti u Mletke.

192.
M. K. 9. II. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Sa dva posljednja njegova pisma primio je 8 tovara đonova i 41 tovar koža.

193.
M. K. 11. II. 1644. G. Martinelliju u Mletke: Primio 8 bala čohe za račun Kovačića u Beogradu, i već mu ih je poslao; pismu prilaže pismo Hadži-Ibrahima Kučinjaka, koji naručuje Martinelliju čohe za sajam.

194.
M. K. 24. II. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Od primljene pošiljke koža i voska za Zanchijeve u Mlecima, po želji N. Nikolića poslat će polovinu koža i vosak Simonu, a polovinu koža Ivanu Zanchiju; ako mu Kovačić iz Beograđa pošalje novaca, na račun M. K., ovaj će ih utrošiti u opremu svoje nove fregate.

195.
M. K. 24. II. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Njegovih 8 tovara koža i 4 tovara đonova poslat će po njegovu nalogu Martinelliju u Mletke.

196.
M. K. 2. III. 1644. Ivanu Zanchiju u Mletke: Po nalogu N. Nikolića iz Sarajeva, šalje mu 10 bala koža, među kojima ima ovnujskih i kordovana.

197.
M. K. 2. III. 1644. Simonu Zanchiju u Mletke: Neka mu ponovi nalog za 8 bala čohe ukrcanih u galiju, jer mu se zametnulo pismo s uputstvima; istom galijom mu šalje robu sarajevskih trgovaca, i to Ivana A. Jakšića 13 bala koža, Ivana Benlića 3 bale koža, kordovana i ovnujskih, Nikole Nikolića 10 bala voska i 10 bala koža, kordovana i ovnujskih; i neka dade odmah razvezati Jakšićevu pošiljku, jer su kože malko vlažne.

198.
M. K. 3. III. 1644. Manuelu Pensu Židovu u Mletke: Šalje mu 2 bale kordovana i crvenih ovnujskih koža, ostavio mu ih je neki Huseinbaša iz Sofije, da mu ih galijom pošalje; za trošak i proviziju M. Kavanjinu 35 akči.

199.

M. K. 3. III. 1644. G. Martinelliju u Mletke: Šalje mu 8 bala koža i 6 bala voska Josipa Ivanovića iz Sarajeva, ostala mu je roba u kontumacu.

200.

M. K. 4. III. 1644. I. M. Turi u Mletke: Šalje mu 169 lakata raše i žali, što nije htio pozajmiti novaca paronu Šolti za opremu nove fregate.

201.

M. K. 4. III. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Antonelliju u Mletke šalje neku robu Mustafe Morića iz Banjaluke, ovaj mu duguje za troškove, što ih je u skeli imao za njegovu robu; neka utjera novac u dobrim realima, jer emin u Splitu pazi, da svaki real bude ispravan i tačne vrijednosti.

202.

M. K. 4. III. 1644. I. Antonelliju u Mletke: Galijom mu šalje 2 bale voska, 57 goveđih đonova i 98 vreća vune Mustafe Morića iz Banjaluke; Morić mu duguje $61^1/_8$ reala za troškove oko njegove robe u skeli, i tu svotu neka što prije isplati Marku Micheliju u Mlecima.

203.

M. K. 4. III. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 14 bala voska i 11 koža Hađži-Kasuma iz Beograda, 8 bala voska i 5 koža Burnića iz Sarajeva, 91 denjak voska, 21 balu koža, 12 denjaka ćebadi i zaostale ćuzele Hadži-Ališe iz Sarajeva i 8 denjaka vune Hadži-Sulejmana Hadži-Malića; preko Splita u Mletke galijom putuje sarajevski trgovac Hasan Pačo.

204.

M. K. 4. III. 1644. D. Filosiju u Mletke: Robu Mustafe Morića Banjalučanina, obavezanu Filosiju, poslao je Antonelliju u Mletke.

205.

M. K. 8. III. 1644. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Po nalogu F. Lupija iz Sarajeva šalje mu dva sanduka, od kojih jedan sapuna, da ih pošalje u Beograd.

206.

M. K. 10. III. 1644. Ibrahimu Akčiću (Acsisade) Čelebiji u Sarajevo: Poslao je kože, koje je u spl. lazaretu bio ostavio njegov agent Salih, da mu ih pošalje u Mletke; Ibrahim mu sad duguje 280 akči naime provizije i sitnih troškova.

»... Mi trouo cara uostra aponto q(ues)to zorno et inteso circha li Vostri pelammi, ch(e) sig(no)r Sali uostro aiente mi (ha) lasato in Schalla p(er) douer q(ue)lli mandargelli a V(eneci)a, si come fece, et qui a pie-

di della p(rese)nte mando copia della polizza di chargo, ne io so poi ch(e) li abbi receputi a V(eneci)a; et li charari ch(e) sarano apresso di me uelli mandarò, et VS mi sarà debitore p(er) la prouig(io)n et spese menute aspri 280, come tutti li altri amici mi pagano ...«.

207.

M. K. 10. III. 1644. Antunu Jakšiću u Sarajevo: Njegovu pošiljku koža, koju mu je poslao sin Ivan, ukrcao je u galiju za Simona Zanchija u Mlecima.

»... Mi trouo la uostra di 22 passato et inteso circha li uostri pellammi mandatimi da sig(no)r Zuane uostro fiol, li q(ua)li pellammi sono stati giusti et li ho chargato in Galia, inuiati al sig(no)r Simon Zanchi, et posto tutte le schiauine et urtie ... Ma q(ue)lli montoni parte di loro sono umidi, p(erci)ò q(uan)ďo comprate tolete robba sutta ...«.

208.

M. K. 10. III. 1644. Ahmetu i Mehmetu braći Burnićima u Sarajevo: Poslao im je pismo A. Spinelliju, a njihovih 8 tovara voska i 6 bala koža po njihovu nalogu B. Zanchiju u Mletke.

»... Mi trouo la cara uostra di 25 spirato capitatami ozi con littera p(er) sig(no)r Alessanďro Spinelli, la q(ua)le ho posta nel piego di sig(no)r Bortolo suo cugnato, et p(er) il tempo passato come mi capitorno le lettere di amizzi io le mando sempre. Et li Vostri 8 colli di cera et 6 di pellammi li ò chargati in galia, et inuiati al sig(no)r Bortolo Zanchi come mi ordenasti ...«.

209.

M. K. 23. III. 1644. Simonu Zanchiju u Mletke: Očekujući potvrdu primitka ranijih pošiljaka, šalje mu paket pisama raznih mušterija; kad se pročiste od snijega bosanski putovi, čohu će poslati u Sarajevo.

210.

M.K . 23. III. 1644. nekom mušteriji (Simonu Zanchiju?) u Mletke: Poslao je Frani Miliću u Mletke 135 reala, što mu ih je poslao N. Nikolić iz Sarajeva, a kod predaje novca bio je prisutan i splitski pomorac Niko Tisičić.

211.

M. K. 24. III. 1644. Mehmedu Moriću u Sarajevo: Po njegovu nalogu prvom će prigodom poslati Martinelliju u Mletke 70 ćebadi, a ostalu će njegovu ćebad poslati Musliji Hadži-Sulejmanoviću fregatom u Mletke; o njegovoj pošiljci koža i vune u Splitu; u *Makarskoj* je kuga, pa ne može tamo otići po zlato.

212.

M. K. 24. III. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Juče je tartanom poslao u Mletke pisma iz Bosne, sad mu šalje pisma iz Mletaka, što prije će mu poslati 4 bale čohe; čestita mu uskrsne blagďane.

213.

M. K. 24. III. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: U Split je došao novi emin Hadži-Bećir, po kojemu je primio njegovo pismo i 135 reala, koje je poslao Frani Đ. Miliću u Mletke tartanom stiglom s Krfa.

214.

M. K. 24. III. 1644. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Pisma će poslati u Mletke, tamo mu je brat iz Splita otputovao galijom; u skeli je ostalo nešto njegovih čuzela i 2 tovara koža; ostao je i Šero sa nešto koža, đonova i vune; odvezeno je bilo oko 400 denjaka koža i 800 denjaka voska.

215.

M. K. 24. III. 1644. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Šalje mu na podmirenje račun.

216.

M. K. 30. III. 1644. Marku Benliću u Banjaluku: Iz njegova danas primljenog pisma vidi, da mu šalje 125 goveđih đonova, s kojima će postupiti po nalogu brata mu Ivana.

217.

M. K. 1. IV. 1644. Frani Miliću u Mletke: Bio mu je po paronu Pistoru poslao neka pisma mušterija i vrećicu sa 135 reala, sad mu po spl. nadbiskupu Bondumieru šalje nova pisma.

218.

M. K. 5. IV. 1644. Ivanu Benliću u Sarajevo: Od brata mu Marka iz Banjaluke primio je 7 tovara goveđih đonova, koje će poslati u Mletke.

219.

M. K. 7. IV. 1644. Musliji Čelebiji Šarcu u Mletke: Jedrenjakom P. Širiščevića šalje mu 8 bala ćebadi po nalogu Mehmeda Morića i Hadžiaje iz Sarajeva.

220.

M. K. 7. IV. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Fregatom Vicka Manola Splićanina primio je od njega na dar grko vino, haringe i kavijar te zahvaljuje; htio mu je poslati i solinskih pastrva, ali ih nije dobio zbog lošeg vremena; o snijegu, koji je omeo promet kroz Bosnu; brodom P. Širišćevića šalje mu 34 bale koža sarajevskih trgovača Jakova Milića i Jerolima Matejkovića, zajedno s 3 bale koža braće Pačo iz Sarajeva.

221.

M. K. 7. IV. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje pisma iz Mletaka, pa i pismo B. Zanchija za Hadži-Redžepa Bećirovića (u Sarajevu).

222.

M. K. 7. IV. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Iz Splita u Mletke polazi za nekoliko dana brod, kojim šalje Bartulu Zanchiju njihovu pošiljku koža, koju galija nije ukrcala, pa neka se Zanchi sporazumije s Franom Milićem.

223.

M. K. 7. IV. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Poslao je Martinelliju u Mletke njegova 4 tovara koža i đonova; sa sarajevskim krznarom Dragićevićem nije se sporazumio u pitanju njihovih novčanih odnosa.

224.

M. K. 7. IV. 1644. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Brodom Fr. Širiščevića šalje mu 3 bale ćebadi Mehmeda Morića iz Sarajeva i 5 bala koža i 130 goveđih đonova Josipa Ivanovića iz Sarajeva; u Splitu se očekuje dolazak Morića; govori o prometu u Splitu, misli, da će uskoro doći mnogo robe iz Bosne, čim se pročiste prolazi, koje je snijeg zatrpao; zahvaljuje mu za haringe.

225.

M. K. 12. IV. 1644. D. Feru i A. Albertiju u Mletke: Po Širiščeviću šalje im 31 đon Hadži-Ahmeta iz Sarajeva.

226.

M. K. 12. IV. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Skoro će porinuti brod; naručuje robe za jelek ženi.

227.

M. K. 12. IV. 1644. Frani Miliću u Mletke: U brod Petra Širiščevića ukrcao je njegove 22 bale koža, i po nalogu primljenom također iz Sarajeva poslao ih je B. Zanchiju u Mletke, s kojim neka se sad sporazumije.

228.

M. K. 31. IV. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 4 bale čohe Simona Zanchija iz Mletaka, čiji nalog neka izvrši, a i drugim trgovcima šalje druge 4 bale čohe; kirija 240 akči po tovaru.

229.

M. K. 21. IV. 1644. Pavlu Đ. Pavčeviću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 2 bale čohe, koje je Simon Zanchi iz Mletaka poslao u Split; u Italiji je s Papinom državom zaključen mir (18. IV.).

230.

M. K. 21. IV. 1644. Petru i Ivanu A. Radovićima u Sarajevo: Tek danas uspijeva da im pošalje 2 bale čohe, koje im je bio poslao Simon Zanchi iz Mletaka.

231.
M. K. 21. IV. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Prošlih dana poslao mu je po kuriru paket pisama; očekuje potvrdu, da ga je primio.

232.
M. K. 21. IV. 1644. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Za donos krzna tražio je g. Alija Čelebija Sofči 164 akče, i toliko mu ih je dao, da bi ostali prijatelji i u drugim prigodama; objavljen je ugovor o miru u Italiji.

233.
M. K. 2. V. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Objašnjava neke pošiljke: o paketu pisama zaostalom u Solinu, o nekoj Lučeninoj čohi i o nekoj peči Morićeve robe.

234.
M. K. 4. V. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu mjenicu Omerbega Banjalučanina, koji će doći u Split i donijeti robe; moli ga, neka mu pošalje 500 groša »za potribo od targovacâ«, na kojem bi novcu dobitak podijelili njih dvojica.

235.
M. K. 4. V. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Začudila ga je vijest, da je trgovac Garanjin (u Mlecima) optužen, da bi bio širio letke protiv vlade, i da je zato uhapšen, to mu je valjda netko podvalio; od Filosija je vjerojatno utjerao 61 real $^1/_8$, pa neka mu to pošalje, treba mu za sir.
»... In q(ues)to punto mi fu detto, ch(e) il sig(no)r Garagnin si ha posto pregion p(er) alcune imputation, non può essere se non false di certi cartelli contro il Ill(ustrissi)mo regimento, cosa ch(e) m'à fatto stupire. Non so se VS ne saperà alcuna cosa, p(er)ò uoglio schriuere al sig(no)r Pietro Grisogono, ch(e) schriua come passa esso negotio, e se sarà uero o fand(oni)e, e se imputato bisogna ch(e) qualch(e) nemigo ghe l'abia fracata ... Ĉhredo VS auerà riscosso li R(eal)i 61 $^1/_8$ dal sig(no)r Filosi, ch(e) li atendo p(er) bisogno di formazzi ...«.

236.
M. K. 7. V. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje im karavanom 11 bala čohe, koju im je poslao Frane Milić iz Mletaka; kirija 200 akči po tovaru, carina 35 reala 5 akči.

237.
M. K. 7. V. 1644. Frani Miliću u Mletke: Primljenih 11 bala čohe odmah je poslao karavanom po kramaru Sofu Solinjaninu N. Nikoliću u Sarajevo; poslao je i Martinellijeve 2 peče čohe.

238.
M. K. 17. V. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Primio 49 bala robe i uveo ih u kontumac, da se ne kvare; kuga u Splitu: u gradu jedan, a u predgrađu dva slučaja.

239.

M. K. 17. V. 1644. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Požuruje isplatu ranije poslanog mu računa na 49 reala 66 akči, novac neka mu pošalje ili preda u Sarajevu N. Nikoliću.

240.

M. K. 22. V. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: o nekim opremačkim poslovima; o kugi u Splitu, u gradu i predgrađu.

241.

M. K. 22. V. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu po Zlogledi 50 cekina Stj. Kovačića iz Beograda, koje mu je poslao Nikolić iz Sarajeva; u splitskom Velom Varošu kuga, i poduzete su mjere.

242.

M. K. 26. V. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Šalje mu karavanom, po kramaru Osmanu Arslanovu iz Solina 4 bale robe, koju mu šalje B. Zanchi iz Mletaka.

243.

M. K. 28. V. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Potvrđuje, da je primio njegovih 19 i po tovara đonova; zatim o nekim opremačkim poslovima; o kugi u Splitu kaže, da je lazaret pun okuženih, ali da će već sutra biti ispražnjen, a bolesnici će biti prebačeni na Sustjepan (poluotok u splitskoj lučkoj uvali); govori o okuženima u lazaretu; kaže, da u gradu još nema bolesti i da se o njoj ništa ne čuje ni iz predgrađa; iz Mletaka je stigla galija i iskrcala je robu, koja bi imala da karavanom pođe u Bosnu, ali gradski knez ne dopušta nikakvu vezu između grada i lazareta, pa ni Kavanjinu nije dopustio da uđe u lazaret, te zato roba, koja je ostala od karavane, nije otpravljena.

»... mi capitò la Vostra di 18 d(ett)o con le some $19^1/_8$ cori et il resto delle 5, et sono passati alla contumazia. Et ho prucu(ra)to li pongano nel melior liocho sia possibile, ma li laz(are)ti et San Pietro sono impediti do pestati, ma tra ozi e diman si suodarano et si ponerano la zente a San Steffano. Et p(er) ma(gnifi)co Gregorio di Si(m)on ò rece(pu)to altra uostra di 28 d(ett)o insieme con il tesc(h)ere p(er) il sig(no)r emin di R(eal)i 300, li q(ua)li prucurarò p(er) ogni modo et ue ne darò auiso. Del gropetto con Sofo ui ho auisato con mia di 22 d(ett)o, et sped(ito)ne. Li pellammi sa ano gouernati ... Venne fori di contumazia Vasalin fachin et s'à ferito et morto, cossì anco Donato fachin, ch(e) era con lui é ferito, li era una man di turchi. Et anco il prior era intrato con loro, e stete 2 giorni con loro drento. Basta, tutti q(ue)lli ch(e) sono stati sono sequestrati, anco la famiglia di Vasalin condotta alli Lazaretti. P(er) gratia del sig(no)r Iddio nella Città non ui é male ancora ... Anco nel borgo non si sente quasi niente ... L'é zonta la Galia et gieri ho scargato le robbe, et ozi uoleuo dar con (?) li cauali, ma p(er)ch(è) il

Ill(ustrissi)mo sig(no)r Conte non lassa praticar la Città con q(ue)lli di Lazaretti p(er) rispetto di q(ues)ti fachini, non m'à lasà andar alli d(ett)i lazaretti dicendomi: se ti uol andar ua, ma più (da) dentro non ti lassarò. Et cossì la robba (che) mi resta da q(ues)ta carauana pru(cura)rò con altra, p(er(ch(è) anco li abrei farano instanza ...«.

244.

M. K. 28. V. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio je pismo sa 42 tovara njihove robe; o kugi u Splitu; stigle su galijom iz Mletaka njihove 3 bale čohe, a stiglo i Lupijevih 18 bala, koje će im zajedno poslati.

245.

M. K. 28. V. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: S pismom je primio pošiljku koža i voska, da je pošalje u Mletke; iz Mletaka je primio 17 bala čohe, 8 bala bibera, 4 bale hartije, 4 bale sapuna, kositra i druge robe, i sve je to imao poslati, ali gradska vlast ne pušta nikoga iz grada.

246.

M. K. 29. V. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu karavanom, kojom u Sarajevo dolazi Filip Lupi, po njemu 2 bale čohe i 1 kutiju Stj. Kovačića, da to ovome pošalje u Beograd.

247.

M. K. 29. V. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Šalje mu karavanom 36 tovara robe stigle galijom iz Mletaka; kramar je Osman Arslanović Solinjanin, kojemu pripada 5 reala na 29 bala lagane čohe; novac za kramara, puškarine i kiriju predati u Sarajevo N. Nikoliću; splitski lazaret je pročišćen.

»... Con la p(res)ente Galia é capitato di Vostro conto colli 36 di robba, come a piedi della p(rese)nte ued(ere)te,

Panni . . . b(all)e	17 ... R.	54:15	Stagno . . . c(olli)	1 ... R.	—:48
Carisse 3 ora 2 n.o	2 ... „	12:—	Lume . . . . c(olli)	1 ... „	—:33
Peuere . . . c(olli)	8 ... „	16:—	Sauon . . . c(olli)	2 ... „	—:50
Carta . . . . c(olli)	4 ... „	1:52	Giumbruch ... R.		83:38

Questi soprad(ett)i danari li contarete al sig(no)r N(icol)o di N(icol)o in reali, et me ne darete auiso del seguito. Li Lazaretti sono netti et si spiera ch(e) non sarà altro male ...«.

248.

M. K. 29. V. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Za njegov je račun B. Zanchi iz Mletaka poslao 3 bale čohe, koje mu sad šalje karavanom; svoj dio kramarine neka plati Paču u Sarajevu.

249.

M. K. 29. V. 1644. Mehmetu i Ahmetu braći Burnićima u Sarajevo: Karavanom, s kramarom Osmanom Arslanovićem Solinjaninom, šalje im njihovih 13 denjaka robe, koju im je poslao B. Zanchi iz Mletaka.

»... di uenuta della p(rese)nte Galia il sig(no)r Bortolo Zanchi ha mandato di uostro conto colli 13, li q(ua)li con la p(rese)nte carauana uelli inuio, Cramar Osman Arslanouich di Salona, ch(e) a saluagionta pagarete uostra prozion di essa Cramarina et la Cheria, come il altri, con auisar di receputa ...

Stagno	c(olli)	2	R(eal)i	1:15	Merze	c(olli)	2	R(eal)i	1:15
Carta	„	2	„	—:66	Sauon	„	4	„	1:20
Lume	„	2	„	—:68	Zucharo	„	1	„	2:—
	c(olli)	6	R(eal)i	2:49		c(olli)	7	R(eal)i	4:35
						„	6	„	2:49
						c(olli)	13	R(eal)i	6:84

250.

M. K. 29. V. 1644. Hadži Malkoču i Hadži-Hasanu Ćopićima u Sarajevo: Šalje im po kramaru Arslanoviću Solinjaninu tri bale robe, koju im je poslao B. Zanchi iz Mletaka; u Sarajevu će Paču platiti svoj dio kramarine, a carinu N. Nikoliću.

251.

M. K. 30. V. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O postupku splitskog emina; o kugi u Splitu.

»... la teschera di sig(no)r emin la ò incontrata con R(eal)i 200 in circha di robe uenute con la Galia, il resto m'à promesso contare, ma mi ricercha la teschera delle balle uenute da tera, non so come mi ricercha q(ues)to, poi ch(e) ha ord(en)e di far bon et tener conto. Io hó fatto notar fori del uostro some 8 pellammi et 3 di cera, p(er) auiso ... Circha il male ò fede nel Sig(no)re ch(e) p(er) le bone regole sgrauate(?) le case e borgi, ch(e) non saria altro, e si fusse qualchosa subito si manda fori a San Stefano, e Dio guardi q(uan)do sarà qualchosa si chargarà le robbe subitto et si farà una sola contumazia, a V(eneti)a, come é di rag(ion)e, p(er) conseruatione della Schalla et delli marcanti. Le lettere p(er) li Lazaretti le ò con(signa)to, e credo darano risposta ...«.

252.

M. K. 30. V. 1644. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: U Mletke je lično poslao primljeno pismo Omeru Haďži-Ibrahimovu, a tako će i ubuduće, jer je između njega i B. Zanchija nastao neprijatan odnos; u Splitu kuge nema više.

»... la lettera ch(e) me mand(ast)i in turco la ò mand(at)o p(er) uia di Traù a V(eneti)a a Omer di Agi Imbrai(m), non essendo lui uenuto con la Galia, dal qual tengo ord(en)e di inuiar le lettere a lui dritura et non al sig(no)r Zanchi. Non so ch(e) desgusto sia tra loro, ch(e) p(er) la

fede mia mi stupisco di q(ues)to fatto, tutta uia li ho mandato la lettera come lui m'à comand(at)o. Con q(ues)to corier ho receputo doi lettere p(er) il d(ett)o Omer et ghe le mand(ar)ò quanto p(ri)ma sarà possibile. A q(uan)to alla malatia p(er) gratia del Sig(no)re non sarà altro, esendo nel borgo quasi estinta et nella città il simile, et essendo qualch(e) cosa la contum(azi)a si farà a V(eneti)a, p(erci)ò stimo ch(e) (é) al sicuro spedir esse robbe a q(ues)ta Scala, p(er)ò fate q(ue)llo ui piace. Il uostro Rezep é in contumacia, et come uenerà il resto della robba aiustaremo con d(ett)o emin ...«.

253.

M. K. 6. VI. 1644. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Iz njegova pisma vidi, da mu šalje 4 bale čohe, da ih pošalje u Banjaluku Ibrahimu Kučinjaku, u lazaretu ima mnogo robe, ali je galija još ne krca, jer čeka nalog iz Mletaka, ali od toga čekanja trgovci snose štetu.

254.

M. K. 6. VI. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Pismo mu šalje preko Trogira, jer prolaza nema zbog kuge, koje već više dana nema ni u gradu, a skoro ni u predgrađu, samo što je tu juče od kuge umro imućni paron Ivan Širiščević; lazaret je pun robe, ali se ne krca; hajduci su viđeni sa dva razvijena barjaka na putu prema Konjicu.

255.

M. K. 10. VI. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Šalje mu židovskom karavanom balu robe; o kugi u Splitu se ne čuje.

256.

M. K. 19. VI. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: O kugi, koja već sedam nedjelja izbija s nečim novim, naročito u predgrađu i u splitskom polju (u Splitu gradu umrla je supruga gradskog plemića Frane Papalića), ali ipak se nekako regbi gasi, a na Braču, u Sutivanu, okuženo je 19 kuća; o poremećenom prometu kroz lazaret, gdje stiže nova roba, te je prepun; mnogo okapanja ima zbog spora o 500 reala sa solinskim spahijom Omerbašićem.

»... Le ultime mie ui ho schrito p(er) uia di Liesina non potendo a dritura di quì mand(ar)e p(er) cagione di q(ues)to contaio. Sono 7 sabi ch(e) ogni uno si dimostra qualcosa, anco ogi é morta la moglie di sig(no)r Franc(esc)o Papali gentilomo di q(ues)ta Città. Nella cità veram(ent)e non é gran cosa, et si manda subito fori q(ue)lli ch(e) si infetano, ma nel borgo e campagna molto più. Tutto ciò si ua come smorzando et tutti non morono, come p(rima) faceuano, il sig(no)r Iddio e San Roco ne liberi. Alla Brazza, uilla di San Zuane, doue noi abiamo le nostre sostenenze, portata da Spalatro fin ora 19 case (ha) infetate. La Galia é quì, il sig(no)r Apostolo é stato da Sua Ecc(ellenz)a e tornato, et uol cargar le cere solo, et li pellami le fregate, ma p(rima) q(ue)llo. Posso iudicare li turchi non (si) contentarano, e fano e farano strepito molto, et tratano di tornar in dietro e protestar le lor mercanzie, e credo abino

un poco di rag(io)n. Se il sig(no)r Pacio non (é) a Ve(neti)a le cere le uendi. Anco ogi sono zonti 100 some, li lazaretti sono pieni e non puol caper più, e ua da male la robba. Il sig(no)r Nicolo ui manda coli 30 cere e pellami balle 50, p(er) auiso. Di Agi Casu(m) altri coli 21 cere e cori 416, non cargandosi la ua molto male. Son traficato molto p(er) li R(eal)i 500 ch(e) riceuei da Acmet spac(h)ia di Salona di ord(en)e di Acmet Scouich di Sa(ragli)o et di ord(en)e di sig(no)r Rafo ...«.

257.

M. K. 27. VI. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O ukrcavanju njegove robe i o naplaćivanju brodarine.

»... Questa matina a punto ho finito di chargar la uostra cera in Galia con qualche donatiuo, p(er)ch(è) q(ue)lli ch(e) chargano in altri uasselli pagarà l'intiero nolo alla Galia, et al p(at)ron di fregata mezo nolo, et alla fregata doi terzi, si ch(e) delli uostri non so ch(e) fare, ma alla fine non si potendo far altro, farò come li altri et li chargarò se sarà possibile, del ch(e) a suo tempo ne sarete auisato. P(er)ch(è) anco dubito ch(e) sol doi fregate si cargano, et li turchi sono p(rimi), p(er) auiso. L'ò inteso ch(e) q(ues)ta ultima carauana sia rota con some 30 di p(er)dita, cosa di stupore. Atenderò qualch(e) suo auiso, come anco di negocio di Acmet Baba ...«.

258.

M. K. 27. VI. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Njegovu pošiljku voska i koža poslat će u Mletke.

259.

M. K. 27. VI. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom 20 bala voska i 5 bala koža Hadži-Kasuma iz Beograda, 5 denjaka voska braće Pačo iz Sarajeva, 30 bala voska N. Nikolića iz Sarajeva; o brodarinama; hajduci razbili posljednju karavanu, koja je krenula iz Splita, u kojoj je bio i Hadži-Drviš Sofči, a roba nekih Židova.

260.

M. K. 27. VI. 1644. Mustafi Čelebiji i Hadži-Aliji Banjalučaninu u Mletke: Iako je zbog kuge oko koža imao teškoća i izvanrednog troška, ipak je u galiju za Mletke ukrcao njegovih 28 bala voska i 17 bala koža.

261.

M. K. 27. VI. 1644. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom 14 bala voska N. Nikolića iz Sarajeva; kuga je spriječila da ne krca u svoju fregatu, iako su joj mornari zdravi i većina ih je izvan grada.

262.

M. K. 29. VI. 1644. Ivanu Zanchiju u Mletke: Marcilijanom Nikole Kralja šalje mu 4 bale robe.

263.

M. K. 29. VI. 1644. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Marcilijanom Nike Kralja, koja prati galiju, šalje mu 43 bale koža Nikole Nikolića iz Sarajeva, pošiljku đonova Ivana Benlića iz Sarajeva, pošiljku goveđih đonova Hadži-Kasuma iz Beograđa, a ostatak voska i đonova ukrcat će u neki brod, kad ode galija; kad bi njegova fregata bila slobodna, prištedilo bi se na trošku; u Split su stigli neki beogradski pravoslavci (greci), s kojima je razgovarao o cijeni voska.

264.

M. K. 29. VI. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Žali, što mu je kuga onemogućila fregatu, jer bi jednim putovanjem poplatio sve dugove; žali, što Morlaci ne nose više sir, te ga ima tako malo, da ne zna kako da ga šalje u prodaju; žali se na neke Kaštelane, koji u doba kuge nisu htjeli primiti njegovu obitelj.

»... Ho uisto il conticello di chiodi saldato al sig(no)r Tura, ch(e) auete fatto bene, poich(è) la fortuna uol cossì, ch(e) la fregata sia quì sequestrata ďa q(ues)to sospetto, ch(e) con un uiaggio auerebbe saldato tutti q(uan)ti ... Anco li Morlachi mi ano 'sasinato, non mi portano formazo, si seruono della occ(asio)ne, pacienza, et q(ues)to poco non so come mandarlo, p(er)ò si procurarà quanto prima. Non m'ano uolsuto li Castelani riceuere la famiglia, tutti sono quì sani ...«.

265.

M. K. 1. VII. 1644. Hadži-Kasumu u Beograd: S njegovim je pismom primio 21 balu voska i 21 tovar goveđih đonova, poslat će ih u Mletke, kako je prije dva dana poslao 20 denjaka voska galijom, a fregatom u pratnji galije 817 đonova; njegov je Ahmet otputovao prije galije.

266.

M. K. 1. VII. 1644. St. Kovačiću u Beograd: Preko N. Nikolića u Sarajevu bio mu je poslao pošiljku (čohe i zlata) B. Zanchija iz Mletaka; u Mletke je poslao 50 cekina, koje mu je on bio poslao preko istog Nikolića.

267.

M. K. 1. VII. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Njegovu pošiljku voska i koža poslao je u Mletke brodom, koji je pratio galiju, a đonove će što prije.

268.

M. K. 5. VII. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O sporu s Omerbašićem zbog 500 reala i o intervenciji kod gradskog kneza zbog krcanja robe; već devet dana su grad i predgrađa Splita čisti od kuge.

269.
M. K. 6. VII. 1644. Hadži-Ibrahimu Kučinjaku u Banjaluku: Njegov pašanac Hadži-Mustafa dovezao mu je 55 tovara vune i 9 kožâ, i to će što prije poslati Gabrijelu Martinelliju u Mletke, kod kojeg će po Mustafinu nalogu naručiti još 4 bale čohe.

270.
M. K. 16. VII. 1644. Antunu i Stjepanu Đ. Banićima u Banjaluku: Primio tovar voska za Marka Stipanovića, prvom galijom će ga poslati Stipanovićima u Mletke; u Splitu 22 dana nitko nije umro, niti se pojavio nov slučaj oboljenja od kuge; sapun u Splitu po 10 solđi libra, poslao bi mu ga, kad bi ga imao.

271.
M. K. 16. VII. 1644. Marinu i Šimunu Stipanovićima Požežanima u Mletke: Juče mu je stigao tovar voska, koji će im poslati prvom galijom; Providur zabranio, đok ne stigne galija, krcati kože, koje su Bosanci više puta pokušali ukrcati; u Splitu već 20 dana nije nitko umro od zaraze.

272.
M. K. 18. VII. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Dostavlja mu pisma mušterija iz Sarajeva i Budima za njega i za Omera agenta Hadži-Ibrahima Budimlije, te pisma danas primljena, koja mu u raznim poslovima šalje Hasan Čelebija Pačo iz Sarajeva; juče mu je neki Hadži-Mustafa, porijeklom valjda Francuz, predao voska i koža, da ih pošalje u Mletke, a on se poslom vratio u Bosnu; u Skeli sad ima oko 2.000 denjaka voska i mnogo koža.

273.
M. K. 16. VII. 1644. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Kučinjaka Banjalučanina zet ili momak dovezao je u Split 55 tovara vune i 9 bala goveđih đonova, M. K. mu je predao 3 bale čohe, a u Mletke će mu poslati vunu i đonove.

274.
M. K. 24. VII. 1644. Andriji Mihajloviću u Sarajevo: Neka za njegov račun isplati 25 reala Židovu Abentonu, a on neka mu dade priznanicu.

275.
M. K. 12. VIII. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Galije nema, roba se ne krca, kvari se; galiju čeka u Splitu agent Hadži-Ibrahima Budimlije, đa podigne čohu, ali to mu je skupo, jer izdržava dva čovjeka i dva konja.

276.
M. K. 12. VIII. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu malo sira; u četiri iduća dana imala bi da isplovi njegova nova fregata, i preporučuje mu je.

277.
M. K. 13. VIII. 1644. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Njegov Jakov predao mu je pismo i izbrojio kože, koje će poslati; još nema galije, sumnja da će stignuti s robom na vrijeme za sajam u Doljanima.

278.
M. K. 13. VIII. 1644. Hadži-Mustafi Budimliji u Sarajevo: Primio njegovo pismo s 18 i po denjaka robe; galijom su stigle 22 bale, od tih 1 denjak hartije a 1 denjak sapuna; s tom će robom doći u Sarajevo njihov Hadži-Juzuf.

279.
M. K. 13. VIII. 1644. Hadži-Kasumu u Beograd: Preko Pača iz Sarajeva primio njegovih 9 tovara voska, koje će poslati u Mletke, a sad šalje galijom 21 tovar ranije stigle robe u Split.

280.
M. K. 13. VIII. 1644. Hasanu Čelebiji Paču u Sarajevo: Po beogradskom kuriru primio je njegovo pismo i 32 reala, koja je bio dao N. Nikoliću; primio je i 9 tovara voska Hadži-Kasuma iz Beograda; sad će mu karavanom poslati 12 bala čohe, stiglih iz Mletaka; žali se na carinike.

281.
M. K. 13. VIII. 1644. Filipu Lupiju u Sarajevo: Primljenih 14 tovara koža poslat će Simonu Zanchiju u Mletke.

282.
M. K. 13. VIII. 1644. Simunu Ivanoviću u Sarajevo: Primio je i uvest će u kontumac, koji traje nešto preko 22 dana, 25 bala njegove robe, koju će po njegovu nalogu poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

283.
M. K. 14. VIII. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu sira za prodaju.

284.
M. K. 14. VIII. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: O prevelikoj strogosti mletačkih carinika u Splitu; primio karavanom i šalje mu raznu robu: braće Pačo iz Sarajeva, Hadži-Kasuma iz Beograda, Hadži-Ibrahima Budimlije ili njegova agenta Hadži-Juzufa; preporučuje mu svog parona Šoltu, koji će sutra isploviti iz Splita s teretom goveda.

285.
M. K. 14. VIII. 1644. Ivanu Zanchiju u Mletke: Primio njegovo pismo s 18 denjaka čohe za N. Nikolića i za Paskalića u Sarajevu; carinici su pregledali bale; poslat će ih u Sarajevo karavanom.

286.

M. K. 14. VIII. 1644. J. Bozzettu u Mletke: Tamo dolazi s mnogo robe Juzuf Hadži-Muharema Banjalučanina; sad mu napokon može naplatiti donedavna obavezanu čohu.

287.

M. K. 14. VIII. 1644. Stjepanu Požežaninu u Mletke: Šalje mu 2 bale voska, koje je poslao Marko Stipanović, i 6 bala kože, koje mu je Stjepan bio ostavio.

288.

M. K. 18. VIII. 1644. Hasanu i Ibrahimu Čelebijama Paču u Sarajevo: Šalje im 12 bala čohe, koju im šalje B. Zanchi; primio je 9 tovara voska Hadži-Kasumovih; stigao napokon denjak bibera, koji će im poslati; neka im je sretan put u Meku!

289.

M. K. 24. VIII. 1644. Kamilu Pasquinelliju u Mletke: Primio njegovo pismo sa 7 bala čohe, poslat će ih prvom karavanom; carinici su ih otvorili.

290.

M. K. 24. VIII. 1644. Omerbaši Budimliji u Mletke: Njegova 22 denjka predao Hadži-Juzufu, po čijem je nalogu ukrcao za Mletke 44 denjka voska za B. Zanchija, a tako će ukrcati i đonove; stiglo 18 i po tovara robe, šalje ih Hadži-Mustafa za istog Zanchija.

291.

M. K. 26. VIII. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Šalje mu 13 bala čohe, koju mu šalju B. Zanchi i Pasquinelli iz Mletaka; carinu u Sarajevu, kirija po 200 akči.

292.

M. K. 26. VIII. 1644. Jakovu Miliću i Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje im po Sofu Solinjaninu 5 bala, koje im šalje B. Zanchi, carinu u Sarajevu; u Mletke je krenuo Grgur (Šimunić) iz Sarajeva, ukrcao 9 bala voska.

293.

M. K. 26. VIII. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Po Sofu Solinjaninu, kome će isplatiti za njegovu kramarinu 5 reala, šalje mu 10 bala I. Zanchija, sutra će mu ukrcati pošiljku koža; carinu u Sarajevu, kirija po 220 akči.

294.

M. K. 26. VIII. 1644. Hadži-Ahmetu i Hajrulahu Sofioremovićima u Sarajevo: Šalje im 6 bala čohe, koju im je poslao B. Zanchi; kirija po 220 akči.

295.

M. K. 26. VIII. 1644. Hadži-Sulejmanu Hadži-Malkočevu u Sarajevo: Neka mu plati stari, a i novi račun za pošiljku od 3 bale čohe iz Mletaka, koju mu sad šalje; novac ili neka mu pošalje ili neka ga preda u Sarajevu N. Nikoliću.

296.

M. K. 26. VIII. 1644. Hadži-Mehmetu Hadži-Bećiroviću u Sarajevo: Šalje mu 8 bala čohe, koju mu je poslao B. Zanchi; carinu u Sarajevu, kirija po 200 akči.

297.

M. K. 26. VIII. 1644. Antunu Paskaliću u Sarajevo: I. Zanchi mu je galijom poslao 8 bala čohe, sad mu je šalje, carinu u Sarajevu, kirija po 220 akči.

298.

M. K. 26. VIII. 1644. Stjepanu Maraviću u Sarajevo: Šalje mu 2 bale čohe, koje mu je poslao Pasquinelli iz Mletaka, carinu u Sarajevu, kirija po 220 akči.

299.

M. K. 26. VIII. 1644. Huseinu Hadži-Redžepovu u Sarajevo: Šalje mu 2 bale čohe i 4 bale sapuna, poslao mu ih je B. Zanchi iz Mletaka; ranije mu ih nije mogao uputiti, jer nije bilo konjâ.

300.

M. K. 5. IX. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: O kasnom stizanju galije, o neredu pri ukrcavanju, a na štetu trgovaca; njegova fregata stigla je u Split.

»... Le tardanze delle galere et mali ordeni del cargare causa ch(e) le mercanzie uano da male, a pregiud(iti)o grande et danno delli patroni di q(ue)lle, come à fato li tanti cori boini cargando cere et altro di suo gusto, et lasan li cori indietro cargando cere, dico q(ue)lli che prima andauano cargati, come anco il Ecc(ellentissi)mo sig(no)r Proueditor non uolse p(er)mettere il cargo di cori et lane finch(è) non capitaua la galia, et così il Ill(ustrissi)mo sig(no)r Conte senza di lui, talch(è) p(er) forza conuien ch(e) la uadi in poluere in tempo di pericoli di contaggio. Era di Agi Casum 263 in contumazia, con una quantità del sig(no)r Penso, et in longo tempo del cargarli molti di q(ue)lli si sono rosegati et guastati. Oltre ch(e) non trouo il conto di pelle 5, a qual robba s'à cargata con la p(rese)nte fregata, p(at)ron Giacomo Zlogleda, con altri 416 cargati ultim(amen)te senza guasto alcuno, ch(e) così li pruc(urare)te conforme l'ingionta polizza di cargo. Et (all')excargo di d(ett)i cori far asister Acmet, se sarà a V(eneti)a, se non altra p(er)sona, p(er)ch(è) trouarà anco li 5 cori, e non trouandosi tutti, ch(e) patisse anco q(ue)lli del Penso p(er) protione, et trouandosi senza segno ponner a parte,

p(er) ueder de chi potrano esser, ch(e) l'auiso a VS ui serui. Ogi é gionta la mia barcha, con la q(ua)le non ho riceputo sue lettere, ne meno uolesti mandar a leuar q(ue)lle lengue, ma me dise auerle mandateui p(er) p(at)ron Nicolo Gligo. Di Saragli(o) ne di altro lioco non compar cosa alcuna, ne nioua della carauana della galia, (con) la q(ua)le p(er) mancam(en)to de caualli me restò balle 26 di diuersi mercanti, et tutte le robbe di abrei. Se aspeta p(er)ò 'sti dui giorni qualch(e) nioua, et con la mia barcha ui auisarò di quanto farà bisogno ...«.

301.

M. K. 6. IX. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Primio je poslane mu 3 bale hartije i drugu robu; o nekoj obavezi trgovca Filosija.

302.

M. K. 14. IX. 1644. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 392 đona N. Nikolića, a galijom će 4 tov. koža F. Lupija iz Sarajeva.

303.

M. K. 14. IX. 1644. Marinu i Šimunu Stipanoviću, Požežanima, u Mletke: Šalje im svojom fregatom njihovih 659 goveđih koža.

304.

M. K. 14. IX. 1644. Mehmetu Čelebiji Moriću Sarajliji u Mletke: Šalje mu svojom fregatom njegovih 8 vreća vune.

305.

M. K. 14. IX. 1644. G. Martinelliju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 76 vreća oprane vune i 9 goveđih koža Kučinjaka iz Banjaluke; čuje, da je i Mehmed Morić preko Dubrovnika otišao u Mletke, pa mu istom fregatom šalje njegovih 8 vreća vune.

306.

M. K. 16. IX. 1644. B. Zanchiju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 58 bivoljih koža Milića i Matejkovića iz Sarajeva, 600 đonova Hadži-Ibrahima Budimlije; ostalo je ukrcao u Miloševu fregatu, a kože Milića i Matejkovića će u galiju; o spl. carinicima; o hajdučiji u planinama; robu slati samo u oružanoj pratnji.

»... con la p(rese)nte fregata, p(at)ron Matio Solta, inuio a VS bufali 58 di rag(io)n di s(igno)ri Giacomo Milich et Gieronimo di Matio, et li pellammi cargarò con la Galia. Vi mando anco con d(ett)o p(at)ron di rag(io)n di Agi Imbrai(m) di Budi(m) cori 600, et il resto ho cargato sopra la fregata p(at)ron Vicenzo Milos ... Vi mando le lettere di sig(no)r Casi Mustafa, anco p(er) Omer Bassa, affine ch(e) negozi con VS et non in altro modo ... Circha li rasi ch(e) mancano nelle balle, forsi ch(e) non mancarano, ch(e) loro non lì auerà uisti, p(erci)ò si starà a uedere q(uel)lo dirano in Sarag(l)io. In neg(o)cio di aprir le balle hanno aperte anco alli abrei, et a parte di turchi, et dubito ch(e) il negocio uengi dal

sig(no)r Marco Venier, p(er)ò l'à fatto anco l'altre uolte in tempo del assacho, il qual negocia di quì con ... Se potrò saper (con) qualch(e) certezza uello farò auisato. L'é stato aperto anco le balle mand(a)te da altri, ch(e) s'ano oposti posso dir con arme in mano. In neg(o)cio di ladri non ò inteso altro, si dice ch(e) magior parte di robba sia in cauerne scosa p(er) montagnie, ma p(er)ò uano cercando p(er) sutil con esterminio anco di q(ue)lli ch(e) non ne sano niente, et ladri tuttauia ne sono, ne si può mandar se non in condotta grossa, et queste robbe restate aspetarano la Galia. Circha la sonza a suo tempo la sarà seruita ...«.

307.

M. K. 17. IX. 1644. Iv. Bassanellu u Mletke: O nekoj svojoj pošiljci kože.

»... g(i)ersera si partì p(er) costì il p(at)ron Mattio Solta con cori et lane, con il qual mi scordai scriuere a VS come li consig(nai) tre cori di mia ragion, li quali ui prego cambiarneli in tanti cori boni, di bona conza frescha ...«.

308.

M. K. 20. IX. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu 13 tov. lagane čohe, koju galija nije ukrcala, i 2 bale čohe, koju mu šalje B. Zanchi; o požaru u Sarajevu.

309.

M. K. 20. IX. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Šalje mu njegove 2 bale robe, šalje mu ih Simon Zanchi iz Mletaka.

310.

M. K. 20. IX. 1644. Pavlu Đ. Pavčeviću u Sarajevo: Šalje mu 2 bale robe, šalje mu ih iz Mletaka Simon Zanchi.

311.

M. K. 20. IX. 1644. Petru i Ivanu A. Radovićima u Sarajevo: Šalje im pošiljku robe Simona Zanchija iz Mletaka.

312.

M. K. 20. IX. 1644. Hadži Sulejmanu Hadži-Malkočevu u Sarajevo: Šalje mu kasetu, koja se vratila iz Mletaka, s oznakom Hadži-Ibrahima Budimlije.

313.

M. K. 21. IX. 1644. Hadži-Redžepu Bećiroviću u Sarajevo: Šalje mu 4 denjka sapuna; ranije mu ih nije poslao, jer je kirija bila skupa, a i jer puškare nije htio platiti sa pola reala po tovaru robe.

314.

M. K. 21. IX. 1644. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Šalje mu 2 tov. hartije.

315.
M. K. 27. IX. 1644. B. Zanchiju u Mletke: O Hadži-Ibrahima Budimlije kaseti svilenog damaska poslanoj u Sarajevo; o požaru u Sarajevu; fregatama šalje u Mletke đonove i vunu Hadži Ibrahima i Nikolića, ostalo će galijom.

316.
M. K. 27. IX. 1644. Iv. Zanchiju u Mletke: Poslao je u Sarajevo N. Nikoliću 2 bale čohe stigle galijom, a njemu će 8 bala kože Lupija iz Sarajeva; o sarajevskom požaru (izgorjele ulice Latinska i Grčka).

317.
M. K. 27. IX. 1644. Simonu Zanchiju u Mletke: Iz Mletaka galijom primio, a u Sarajevo karavanom poslao 8 bala robe; paket krzna Ivanovićevoga tamo poslani iz Sarajeva, poslat će mu; iz Sarajeva, poslije požara, nitko ne dolazi, ni tamo poslani kurir.

318.
M. K. 1. X. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Žali ga zbog štete od požara; po njegovu nalogu poslat će neke kordovane I. Zanchiju u Mletke.

319.
M. K. 1. X. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Raduje se, što je ostao živ, u požaru; mora da je već u Sarajevu Sofo, po kojem mu je poslao njegovu laganu čohu.

320.
M. K. 9. X. 1644. Drvišu Hadži-Malkočeviću u Sarajevo: S njegovih 19 tov. robe, poslije kontumaca, postupit će po njegovu nalogu; vosak će poslati u Mletke B. Zanchiju, sutra će pisma poslati u Mletke.

321.
M. K. 21. X. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Jutros mu je poslao karavanom, s kramarom Ibrahimom Kujundžićem Klišaninom, 2 bale hartije.

322.
M. K. 24. X. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Začudila ga je vijest, da u balama, koje mu je nedavno poslao nema 9 haljina od svile i damaska.

323.
M. K. 24. X. 1644. Petru A. Radoviću u Sarajevo: Cekine primljene iz Mletaka od Pasquinellija poslat će mu, kad mu se pruži prigoda.

324.
M. K. 27. X. 1644. K. Pasquinelliju u Mletke: Primljena pisma i cekine za Radovića u Sarajevu poslao, a i novac će što prije.

325.

M. K. 27. X. 1644. Simonu Zanchiju u Mletke: Primio teretnicu s 8 bala čohe raznih sarajevskih mušterija i poslao mu 5 bala voska, 11 vune, 2 koža i druge robe Š. Ivanovića i 2 bale koža, 1 voska i druge robe Andr. Petrovića; jedno bure F. Lupija neka preda svom bratu Ivanu.

326.

M. K. 28. X. 1644. Iv. Zanchiju u Mletke: Šalje mu 58 bala koža, 16 voska, 52 vune, i druge robe N. Nikolića i F. Lupija iz Sarajeva.

327.

M. K. 20. X. 1644. Hadži-Ibrahima Budimlije Omerbaši u Mletke: Šalje robu u skeli slobodnu, ostalu će što prije; šalje mu baškot, što mu ga je predao Hadži-Hasan, koji je krenuo karavanom, a prethodno je podigao svu robu, koju je poslao Omerbaša.

328.

M. K. 2. XI. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: O carinskom pregledu trgovačke robe u Splitu i o efektu protesta bosanskih trgovaca, te o raznim tekućim poslovima.

329.

M. K. 3. XI. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Hadži-Kasumov Gjulahmet obećat će mu 200 reala za Kavanjina; kad mu ih pošalje, neka mu to javi.

330.

M. K. 11. XI. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Po Mahmudu Čelebiji Hasanoviću Užičaninu šalje mu novac, što ga šalje Đorđe Martinović iz Sombora Petru A. Radoviću u Sarajevo, i 328 cekina spomenutog Petra za istoga; zbog nedovoljnih konja ne može poslati 10 bala čohe za St. Kovačića u Beogradu.

331.

M. K. 11. XI. 1644. Petru A. Radoviću u Sarajevo: Poslao mu je 328 cekina preko Nikolića i novac Đ. Martinovića Somborčanina.

»... Questa sera ui ho mandato il Groppo di Cechini 328 p(er) mano di sig(no)r Macmut Celebi di Assan di Ussica, et non ui ho pututo p(er) lui schriuere, ma l'ò incaminato al sig(no)r Nicolo di Nicolo in polizza di consegna con altri suoi, et anco un altro Groppetto di VS, che ui manda il sig(no)r Zorzi di Martin di Zonbor.

332.

M. K. 11. XI. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu po Iliji Božiću Beograđaninu 10 bala čohe St. Kovačića, da je pošalje u Beograd.

333.
M. K. 13. XI. 1644. Pavlu Pavčeviću u Sarajevo: Poslao mu je 11. XI. čohu, sad mu šalje još 2 bale preporučene Beograđaninu Iliji Božiću.

334.
M. K. 13. XI. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Poslao mu je prošlih dana balu čohe, poslao mu je Simon Zanchi iz Mletaka.

335.
M. K. 13. XI. 1644. Šimunu Ivanoviću u Sarajevo: Gradski konte uporno traži krzna, koja je vidio, pa neka mu poruči cijenu, ali neka bude pažljiv, jer bi mu jednog dana konte mogao biti pri ruci.

336.
M. K. 20. XI. 1644. K. Pasquinelliju u Mletke: Danas je od J. Ivanovića iz Sarajeva primio 12 denjaka voska, i sad mu ih šalje galijom.

337.
M. K. 20. XI. 1644. Iv. Zanchiju u Mletke: Šalje mu 4 denjka voska od J. Ivanovića.

338.
M. K. 20. XI. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Popraćuje sarajevska pisma za Pasquinellija; brod će mu početi ploviti u Mletke.
»... Non ritrouandomi di alcuna sua doppoi della gionta di p(at)ron Matio Solta, cagionarà la p(rese)nte di mag(io)r breuità, solo p(er) accomp(agna)re le ingionte del s(igno)r Pasquinelli, quale me uengono racom(anda)te di Sarag(li)o p(er) inuiarle aponto a VS, p(er)ch(è) conoscono come uanno, nelle uostre mani sono sicuriss(i)me. La mia barca scomenzorà a sped(ir)si p(er) V(eneti)a. Con p(at)ron Vic(enz)o Manola ui schrisse et mandai una di cambio di R(eal)i 108 in p(at)ron Felice Tironi ...«

339.
M. K. 23. XI. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Nazor Mehmed-aga zlonamjerno postupa u pitanju nekih krzna, koja je našao neocarinjena; po savjetu starog emina, moli Nikolića, da mu pronađe dokumenat potreban, da spasi stvar; momku J. Ivanovića predao je 50 cekina, što mu ih je utjerao emin.

340.
M. K. 23. XI. 1644. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Po njegovu Lovri primio 8 bala voska, postupit će po njegovu nalogu; šalje mu 50 cekina, neka ih preda Nikoliću.

341.
M. K. 28. XI. 1644. B. Zanchiju u Mletke: Iz Sarajeva primio dva pisma, za njega i Omerbašu Hadži-Ibrahima Budimlije oba na tur-

skom, i Hadži Ibrahimovih 5 bala voska; uskoro će mu svojim brodom poslati đonove.

342.

M. K. 28. XI. 1644. I. Antoniniju u Mletke: Hadži-Ahmet Dukatović ostavio mu je 12 kaseta suha zlata, da ih njemu pošalje; Filosi je zbog banjalučkog Morića htio zaplijeniti Kavanjinove efekte; Morić obolio od kuge, ali je već ozdravio, o njemu će ćuti po Bajramu, kad se u Splitu očekuju banjalučki trgovci.

343.

M. K. 30. XI. 1644. Pavlu Đ. Pavčeviću u Sarajevo: Šalje mu po Vučeti Duvnjaku 2 bale čohe, kirija po 300 akči.

344.

M. K. 5. XII. 1644. Hadži-Ibrahimu Kučinjaku u Banjaluku: Primio njegovo pismo s 8 tovara vune i 1 balom đonova.

345.

M. K. 6. XII. 1644. Hadži-Mehmetu Hadži-Bećirovu u Sarajevo: S njegovim je pismom bio primio 9 tov. voska i koža, i kad su mu iz Mletaka poslali robu, naredili su mu, da je zadrži do novog naloga, a taj nije došao; sad mu šalje 16 denjaka raznog (čoha, biber, sapun, hartija i dr.).

»... p(er) il pasato riceuei la sua litera et capitò con essa le some 9 di cera e pelami, come VS di nouo scrive (per) Bogdan, ma la roba da Ve(neti)a me l'ano mandata che la deba tenir cosi fin altro suo ordene, il qual ordene non é mai uenuto, ne io p(er) modo alcuno non posso essa roba lasare stante il d(ett)o ordine ....
Ui mando:

pano	c(oll)i	3	carta	c(oll)i	4
peuere	c(oll)i	1	lume di rocha	c(oll)i	2
sauon	c(oll)i	6		c(oll)i	16

La cheria aspri 235 p(er) Simon di Congora ...«.

346.

M. K. 6. XII. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Zaprepastila ga je poruka, da je izgubljena ili zametnuta neka svila, koja je bila u balama čohe; pisat će Simonu Zanchiju u Mletke, neka i on razvidi, otkuda manjak.

347.

M. K. 6. XII. 1644. Hadži-Hasanu Balobanu u Sarajevo: Primio od škrivana galije 2 denjka bibera s njegovim znakom, pa mu ih šalje po kramaru Šimunu iz Kongore i Bogdanu kuriru, kirija po 235 akči.

348.

M. K. 6. XII. 1644. N. Nikoliću u Sarajevo: Pasquinelliju i Patarolu u Mletke poslat će 6 tovara voska, koje mu je poslao bez popratnog pisma; o sporu sa spahijom Omerbašićem oko 500 reala i o raznim tekućim poslovima.

349.

M. K. 20. XII. 1644. Mehmetu i Ahmetu Čelebijama Burnićima u Sarajevo: Po nalogu će sad galijom poslati B. Zanchiju u Mletke primljena im 2 tovara voska.

350.

M. K. 20. XII. 1644. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio 50 tovara robe, među kojom su 10 tovara robe Hadži-Memijine, koju će prvom galijom poslati B. Zanchiju u Mletke.

351.

M. K. 22. XII. 1644. Iv. Zanchiju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 6 vreća vune N. Nikolića iz Sarajeva, nešto je regbi oštećena od požara.

»... Con la p(rese)nte fregata patron Mattio Solta inuio a VS di rag(io)n di signor Nicollo di Nicollo lana sachi otto ... e parmi patita dal incendio ...«.

352.

M. K. 22. XII. 1644. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu krzna Š. Ivanovića iz Sarajeva; gradski konte preko priora lazareta izmamio jedno.

353.

M. K. 22. XI. 1644. Bartulu Zanchiju u Mletke: Krivnjom škrivana galije još nije uspio ukrcati donove Hadži-Ibrahima, pa će nastojati, da ih pošalje nekom fregatom, koja bude krcala vunu; Pačo iz Sarajeva poslao 10 denjaka voska i 70 koža, i lično će doći; Hadži-Mehmed Bećirović poslao 11 denjaka voska i 3 koža, da bi podignuo čohu i drugu robu; robu je poslao i Jakobu Lučeni, osim 2 bale čohe i 1 hartije; pored Pačove robe, tu je i 20 bala koža Hadži-Memije.

354.

M. K. 22. XII. 1644. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu na prodaju 210 barilaca smokava i domaćeg sira; poslani mu sapun iskrcat će po Božiću.

355.

M. K. 26. XII. 1644. Bećiru Hadži-Sulejmanoviću i Osmanu Hadži-Redžepoviću u Sarajevo: Objašnjava im njihove pošiljke reala i cekina.

356.

M. K. 26. XII. 1644. Andriji Petroviću u Sarajevo: Iz pisma mu saznaje, da je pronađena zametnuta svila.

357.

M. K. 26. XII. 1644. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Primljena pisma poslat će u Mletke; šalje mu pismo Omerbaše iz Mletaka, da ga pošalje H. Ibrahimu u Budim.

358.

M. K. 29. XII. 1644. Antonu Đ. Baniću u Banjaluku: Braća Stipanići iz Požege poslali mu 108 reala Jos. Ivanovića iz Sarajeva, da ih ovome stavi na raspolaganje; pita, što je s nekim kreditom za čohu, što ga je sad pokojni St. Palinić bio dobio od Jakova Šimunića, dok je ovaj bio u Banjaluci.

359.

M. K. 30. XII. 1644. Jos. Ivanoviću u Sarajevo: Došavši iz Mletaka u Split, Požežani Marin Stipanović i Šimun Hadži-Marković Stipanović našli su se bez novca i nisu mogli platiti 108$^{3}/_{4}$ reala eminu, i M. Kavanjin im je za toliko dao bon, a oni će, čim se vrate kući, novac poslati Antunu Đ. Baniću u Banjaluku, a s tim novcem će Ivanović moći raspolagati.

360.

Priznanica (od 30. XII. 1644. u Splitu) Marina Stipanovića i Šimuna Hadži-Markovića Stipanovića iz Požege *Marku Kavanjinu* na 108$^{3}/_{4}$ reala (v. pismo M. K. br. 359.).

1645. godine

361.

M. K. 2. I. 1645. Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio od njega Damjanovim jedrenjakom 5 bala čohe za razne trgovce, a za sebe 1 peču.

362.

M. K. 5. I. 1645. Bećiru Hadži-Sulejmanoviću i Osmanu Hadži-Redžepoviću u Sarajevo: Šalje im karavanom 4 bale čohe i 4 bale hartije i druge robe, kirija po 220 akči.

363.

M. K. 5. I. 1645. Iv. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 8 bala sukna, koja mu je poslao Grgur Šimunić iz Mletaka.

364.

M. K. 5. I. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 2 bale čohe i 2 kasete svile za St. Kovačića u Beogradu i peču čohe svoje, da je proda.

365.

M. K. 5. I. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu, uz gornje, još 8 bala čohe I. Nikolića i 4 čohe i 4 hartije i druge robe za Hadži-Sulejmanovića i Hadži-Redžepovića u Sarajevu.

366.

M. K. 21. I. 1645. Iv. Antoneliju u Mletke: Šalje mu galijom 12 kaseta suha zlata po nalogu Hadži-Ahmeta Dukatovića iz Livna.

367.

M. K. 21. I. 1645. Iv. Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom 4 bale voska po nalogu J. Ivanovića iz Sarajeva.

368.

M. K. 21. I. 1645. K. Pasquinelliju u Mletke: Šalje mu galijom 24 bala voska po nalozima N. Nikolića i J. Ivanovića iz Sarajeva.

369.

M. K. 21. I. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom 12 bala voska J. Ivanovića, 6 bala voska braće Burnić, 10 bala voska i 52 bale koža Hadži-Mehmeda Sarajlije, svih iz Sarajeva, i 5 bala voska i 2515 goveđih đonova Hadži-Ibrahima Budimlije; s mnogo robe stigao Osman Kadija; na dar mu šalje 6 suhih solinskih pastrva.

370.

M. K. 26. I. 1645. I. M. Turi u Mletke: Šalje mu 2 kasete svijeća.

371.

M. K. 29. I. 1645. Marku Micheliju u Mletke: Napokon primio vijest, da je njegov paron Šolta s novom fregatom stigao u Mletke nakon 13 dana, valjda će sad u Piran, da krca sol za Split; kako u Splitu nema sapuna, lijepo je zaradio na primljenoj pošiljci, pa bi mu ga još naručio.

372.

M. K. 30. I. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Naknadno ukrcao (za Mletke) denjak voska Ibrahima Pača iz Sarajeva i 3 denjka šurjaka mu Hadži-Memije; Pačo dovezao još 15 tov. robe i želi, da do njegova dolaska u Mletke Zanchi rukovodi prodajom njegovih koža; od nekog Ahmeta efendije Livnjaka primio 72 reala, valjda na račun nekih svilenih haljina; na račun tog novca neka uzme 200 lira od škrivana galije, a na temelju priložene škrivanove priznanice.

373.

Priznanica škrivana galije »San Marco«, Šipiona Peverella, kojemu je M. K. pozajmio 200 lira za potrebe galije (v. pismo M. K. br. 372).

374.
M. K. 1. II. 1645. Mustafi Čelebiji Rafu u Sarajevo: Sud je jutros njemu u prilog riješio njegov spor sa spahijom Omerbašićem zbog 500 reala.

375.
M. K. 2. II. 1645. Hadži-Ibrahimu Kučinjaku u Banjaluku: Po njegovu nalogu poslat će primljenih 8 tovara vune B. Zanchiju u Mletke.

376.
M. K. 3. II. 1645. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio sinoć pismo i 5 tovara voska, galijom će ih poslati B. Zanchiju u Mletke.

377.
M. K. 3. II. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Juče mu je javio, da je dobio parnicu u sporu s Omerbašićem; sad, neka Nikolić potraži Rafa, da bi poradio, da mu se plate troškovi, i neka mu pošalje prijepis presude; poslat će Pasquinelliju i Patariolu u Mletke 4 tov. voska, koja je primio od Nikolića; u Dalmaciji počelo smrdjeti na barut ...

378.
M. K. 3. II. 1645. Hadži-Mustafi Malom u Sarajevo: Zaboravio je njegove usluge, njegov čovjek je u Mletke otišao preko Splita s robom, a da mu riječ nije rekao o toj robi; carinu ranije neplaćenu (16 reala) neka plati Nikoliću.

379.
M. K. 5. II. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Sad ne može, jer su u kontumacu, ali u svoje vrijeme će mu poslati pošiljku I. Benlića iz Sarajeva (2 denjka voska, 2 koža i 4 druge robe) s nekoliko krzna Š. Ivanovića.

380.
M. K. 5. II. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Od juče je u Splitu ratno stanje, ne šalju se više ljudi ni u mlin; šalje mu pismo Kučinjaka iz Banjaluke; stigao s 10 denjaka voska za Zanchija J. Ivanović iz Sarajeva; u Mletke dolazi Murtizan H. Malkoča iz Sarajeva, preďat će mu bon na reala 27 M. K. a za račun Ahmeta ef. Livnjaka; u spl. skelu stiglo 40 denjaka voska Taksićeva Hadži-Hasana i 20 denjaka voska H. Huseina Mrdžanovića, obojice iz Sarajeva.

381.
M. K. 6. II. 1645. Huseinu Hadži-Mrdžanoviću u Sarajevo: Primio pismo s novcem i s 10 tov. voska za B. Zanchija, koji će po nalogu poslati ovome u Mletke.

382.

M. K. 6. II. 1645. Iv. Benliću u Sarajevo: Po nalogu će primljena 4 tov. voska, koža i druge robe poslati Simonu Zanchiju u Mletke; ovdje ratno stanje.

383.

M. K. 6. II. 1645. Hadži-Hasanu zetu Taksićevu u Sarajevo: Primio pismo sa 20 tovara voska, koji će osušiti i poslati B. Zanchiju u Mletke.

384.

M. K. 11. II. 1645. Hadži-Kasumu u Beograd: Požuruje isplatu 200 reala duga, neka pošalje po laganu čohu.

385.

M. K. 13. II. 1645. Hadži-Mehmetu Hadži-Bećiroviću u Sarajevo: Po nalogu B. Zanchija iz Mletaka šalje mu njegove 2 bale čohe.

386.

M. K. 13. II. 1645. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje mu 5 bala lagane čohe, poslao mu je B. Zanchi iz Mletaka, preporučio je St. Kovačiću iz Beograda.

387.

M. K. 14. II. 1645. Mehmetbegu Mrdžanoviću u Sarajevo: Šalje mu dva sanduka staklarije, šalje mu ih B. Zanchi iz Mletaka, kirija po 220 akči.

388.

M. K. 17. II. 1645. Antonu Đ. Baniću u Banjaluku: Šalje mu 10 tov. sapuna za Stipanoviće Požežane, i neka plati njihovu kiriju po 200 akči.

389.

M. K. 20. II. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Brat Petar poslao mu je iz Mletaka 8 bala čohe i kasetu svile, i to će mu poslati karavanom, a kramari su Knezović i Ćopanović, kirija 230 akči po tovaru robe.

390.

M. K. 20. II. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Primio njegovih 40 bala voska, po nalogu će ih poslati B. Zanchiju u Mletke.

391.

M. K. 26. II. 1645. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Po Lovri primio 19 tov. voska i koža, poslat će ih u Mletke, i po Lovri šalje mu 150 reala.

392.

M. K. 27. II. 1645. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Pisma mušterija šalje po Micheliju, a uz to mu javlja, da je mnogo denjaka voska stiglo (i za njega) iz Bosne (N. Nikolića 40, I. Nikolića 10, Milića 10, Hadži-Hasana Taksića 40, Hadži-Huseina Mrdžanovića 20, Burnića 4 i nekih drugih) i da je ukrcao za Mletke 14 vreća vune Kučinjaka iz Banjaluke.

393.

M. K. 27. II. 1645. Ahmetu i Mehmetu Čelebijam Burnićima u Sarajevo: Primio od njih tovar voska, po Pačovu momku novac za carinu, a i nešto još novca po nekom Hadži-Juzufu iz Carigrada.

394.

M. K. 27. II. 1645. Jakovu i Frani Milićima u Sarajevo: Primio bala 12 voska i 8 koža za njihov račun, a bale 2 voska i 8 koža za račun I. Nikolića iz Sarajeva.

395.

M. K. 27. II. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: S njegovim pismom primio je njegova vlasništva 5 bala voska i 1 ovnujskih koža i, za račun Simona Zanchija u Mlecima, 7 bala voska i 5 ovnujskih koža.

396.

M. K. 1. III. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Iz Sarajeva u Split stiglo voska, đonova, ovnujskih koža P. Pavčevića i Andr. Petrovića.

397.

M. K. 1. III. 1645. Gabrijelu Martinelliju u Mletke: Primljenih 8 bala čohe Petra A. Radovića odmah je poslao u Sarajevo.

398.

M. K. 4. III. 1645. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: O toku poslova bit će čuo usmeno od Ibrahima Pača iz Sarajeva, koji je iz Splita otišao u Mletke; šalje mu Širišćevićevim brodom 14 vreća vune banjalučkog Kučinjaka; Hadži-Mustafa Mali iz Sarajeva poslao je robe i želi da mu se pošalje čoha, ali mu je on ne će poslati bez dobra jamstva ili Zanchijeva naloga; Ahmet Hadži-Sulejmanović iz Sarajeva poslao je za Zanchija 6 tov. voska; stiglo još 40 tovara robe Rafa iz Sarajeva.

399.

M. K. 4. III. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Poslao mu je 3 tov. voska, zatim još 1 tovar; neka kaže Hadži-Memiji, da je Pačo juče otišao u Mletke.

400.
M. K. 4. III. 1645. Hadži-Mustafi Malom u Sarajevo: Stiglo njegovo pismo sa 6 tov. robe; pisao je B. Zanchiju u Mletke, da mu dade nalog, da mu preda čohu.

401.
M. K. 9. III. 1645. Šimunu Ivanoviću u Sarajevo: Primio je njegovo pismo s tovarom koža (sagrini), koje će poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

402.
M. K. 12. III. 1645. Hadži-Huseinu Mrdžanoviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 3 tov. voska, poslat će ih Zanchiju u Mletke, i 5 škuda za emina; primio je i 15 tov. voska Hadži- Mahmuda Akovalije i 18 tov. goveđih donova.

403.
M. K. 12. III. 1645. Mehmetu i Ahmetu Burnićima u Sarajevo: Sinoć je primio njihovo pismo sa 2 bale voska.

404.
M. K. 13. III. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 5 tov. koža, poslat će dio S. Zanchiju u Mletke; pisma se predaju na pošti, on to zna, ali ih je poslao preko privatnih lica.

405.
M. K. 13. III. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Šalje mu kasetu svile.

406.
M. K. 13. III. 1645. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio pismo s 10 bala voska.

407.
M. K. 14. III. 1645. Mustafi Malom u Sarajevo: Iz pisma vidi, da mu šalje 18 tov. koža, pa mu sad šalje zadržanih 5 bala čohe; carinu u Sarajevu.

408.
M. K. 14. III. 1645. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Mustafa Mali će mu dati 16 reala, koje je M. K. platio u Splitu za carinu na njegovih 5 bala čohe.

409.
M. K. 22. III. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Kod njega su 20 tov. koža i 4 voska H. Mustafe Malog iz Sarajeva, pa je ovome poslao zadržanih mu 5 bala čohe; Kara Hasan Sofči nosi sepet dragocjenosti, da ga preda nekom ljekarniku u mletačkoj Merzariji, a moli ga, da mu nađe sobičak u Fontegu; spl. skela će opustjeti, stalno nove vijesti unose zabunu.

410.
M. K. 22. III. 1645. Marku Micheliju u Mletke: Neka naplati mjenicu bračkog parona Srećka Tironija; o stanju u Splitu.

411.
M. K. 25. III. 1645. Iliji Lovriću i Ivanu Stipanoviću u Sarajevu: Primio njihovo pismo s 3 bale koža i 3 voska, poslat će ih B. Zanchiju u Mletke.

412.
M. K. 25. III. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Primio 4 tov. voska i 6 koža.

413.
M. K. 25. III. 1645. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio 15 tovara koža.

414.
M. K. 25. III. 1645. Hadži-Memiji, Pačovu zetu, u Sarajevo: Primio od njegova Omera pismo sa 11 tov. koža Ibrahima Pača i 24 tov. njegovih koža.

415.
M. K. 25. III. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Primio pismo sa 6 tov. voska, poslat će ih bratu mu Petru u Mletke.

416.
M. K. 25. III. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Primio 3 tov. voska i koža.

417.
M. K. 27. III. 1645. Andriji Bernardiću i drugu u Sarajevo: Primio pismo s njihovih 20 tov. koža, koje su sad u kontumacu.

418.
M. K. 28. III. 1645. Hadži-Mustafi Dugajliji u Sarajevo: Primio pismo sa 6 tov. voska, poslat će ih Besliji Hadži-Malkočevu, reč. Mortezan u Mletke.

419.
M. K. 29. III. 1645. Salihu Čelebiji Balobanu u Sarajevu: Račun mu šalje.

420.
M. K. 30. III. 1645. Andriji Bernardiću u Sarajevo: Primio od njegova Stojana 23 tov. voska i koža, poslat će ih u Mletke.

421.
M. K. 30. III. 1645. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Ako mu je H. Kasum iz Beograda poslao 200 reala, od toga neka 100 dade Jos. Iva-

noviću u Sarajevu; njegov račun je gotov, poslat će mu ga; nada se, da će se popraviti stanje rata.

422.

M. K. 30. III. 1645. Iv. Nikoliću u Sarajevo: Očekivao je, da će Gr. Šimunić otići u Italiju preko Splita, valjda je prošao kroz Dubrovnik; neka Jos. Ivanoviću isplati 50 reala za troškove na 8 bala čohe i 1 košaru svile, koju je odnio iz Splita Stjepan Kovačić (u Beograd).

423.

M. K. 2. IV. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Drago mu je što se vratio u Sarajevo; račun će mu poslati; o nekim njegovim krznima kod priora spl. lazareta; ako ide u Doljane na vašar, naručio bi mu neke sitnice za kuću.

424.

M. K. 8. IV. 1645. Hadži-Agustinu Dragoloviću u Mletke: Šalje mu 20 jezika i sušenog mesa.

425.

M. K. 8. IV. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: U dva puta je Andrija Petrović iz Sarajeva poslao 9 denjaka voska i 9 koža za Zanchijev račun, a 7 bala koža i 3 voska za svoj račun, sve će mu u svoje vrijeme poslati.

426.

M. K. 10. IV. 1645. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Potvrđuje, da je primio 3 tov. voska i koža, ali to ne će moći biti poslano galijom, koja je na redu, jer još ne stiže.

427.

M. K. 17. IV. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Poslat će mu paket pisama i neku kutiju po osobitoj preporuci H. Agustina Dragolovića.

428.

M. K. 22. IV. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Iz pisma vidi, da je ukrcao čohu laganu za Hadži-Hasana i Nikoliće u Sarajevu; galije još nema, međutim, gradski knez ne dopušta fregatama privatnika da krcaju, te se roba u magazama kvari; u Split stigla samo pošiljka voska i koža H. Kasuma iz Beograda, a očekuje se svila za Mustafu Livnjaka; u spl. skeli je 1.500 denjaka voska; već petnaest dana u Split nije došao nijedan kurir iz Sarajeva.

429.

M. K. 4. V. 1645. Hadži-Hasanu, Taksićevu zetu, u Sarajevo: Šalje mu karavanom 8 bala čohe, koju mu šalje B. Zanchi iz Mletaka, carinu će platiti u Sarajevu; u galiju za Mletke ukrcao je i vosak.

430.
M. K. 4. V. 1645. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Šalje mu 2 bale čohe i 2 bibera, ostalo će kad primi pisma; Jos. Ivanoviću neka isplati 50 reala.

431.
M. K. 4. V. 1645. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu 6 bala lake čohe.

432.
M. K. 4. V. 1645. Bećiru Čelebiji i Osmanu Kadiji drugovima u Sarajevo: Šalje im 4 bale čohe i 4 bibera, ostalo će, kad primi pisma iz Mletaka.

433.
M. K. 4. V. 1645. Ivanu Zanchiju u Mletke: Od Paskalića su dosada stigle samo 4 bale voska i 6 tov. koža, ostalo mu je možda zadržano na putu; za račun Paskalića primio iz Mletaka 10 bala čohe, ali mu je svu ne će poslati, jer se očekuje veća količina robe; šalje mu galijom 8 bala voska.

434.
M. K. 4. V. 1645. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Nije mogla ući u galiju njegova pošiljka koža, u fregatu je ukrcao njegove 22 bale voska, a upisao ih je u policu Petra A. Radovića.

435.
M. K. 5. V. 1645. Bartulu Zanchiju u Mletke: U galiju je ukrcao voska i koža, koliko je mogao, a ostalu kožu u Šfaganićevu fregatu.

436.
M. K. 5. V. 1645. K. Pasquinelliju u Mletke: Šalje mu 20 bala voska.

437.
M. K. 5. V. 1645. Murtizanu Hadži-Malkočevu u Mletke: Galijom, kojom je primio njegovu robu šalje mu 12 bala voska Hadži-Mustafe Dugajlije iz Sarajeva.

438.
M. K. 5. V. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Šalje mu tri teretnice; primljene bale koža neka odmah razveže, jer su svježe štavljene.

439.
M. K. 5. V. 1645. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Šalje mu teretnice ukrcanih koža.

440.
M. K. 6. V. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Primio kordovan i *podstavu za krzno, poslat će u Mletke Agustinu Dragoloviću.*

441.
M. K. 6. V. 1645. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Još je na Duvnu 5 tov. koža, koje mu je Matejković poslao.

442.
M. K. 6. V. 1645. Jerolimu Šimuniću u Sarajevo: Još nije stiglo njegovih 7 tovara voska i 4 bale koža.

443.
M. K. 6. V. 1645. Andriji Petroviću Olovljaninu u Sarajevo: Javit će mu, kad stigne u Split njegov tovar voska.

444.
M. K. 11. V. 1645. Hadži-Mahmudu Akovaliji u Sarajevo: Šalje mu 2 bale čohe, koju mu je poslao B. Zanchi iz Mletaka.

445.
M. K. 11. V. 1645. Ahmetu i Mehmetu Burnićima u Sarajevo: Šalje im 2 bale čohe, a i sve će im poslati, ako karavanska kirija ne bude skupa; 4 denjka voska poslao je galijom B. Zanchiju u Mletke.

446.
M. K. 11. V. 1645. Hadži-Memiji, Pačovb zetu, u Sarajevo: Poslao je u Mletke njegove i Pačove kože, a sad šalje njemu 6 bala čohe i 2 denjka bibera, što mu je poslao B. Zanchi.

447.
M. K. 11. V. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: U Split je stigao njegov brat sa 7 tovara voska i 6 tovara koža; neka ponovi nalog, pa će to poslati u Mletke.

448.
M. K. 11. V. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Stiglo njegovih 10 tovara voska, ranijih 12 denjaka voska ukrcao u galiju, a ovih će 10 tovara u iduću galiju.

449.
M. K. 11. V. 1645. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Šalje mu karavanom, a po Sofu Solinjaninu kao kramaru, čohe 2 bale njegove, a 1 balu H. Huseina Mrdžanovića, kirija po 300 akči.

450.
M. K. 11. V. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Šalje mu samo 4 bale čohe; kad bi u skeli imao robe, kako je pisao, svu bi mu je poslao, ali ne može u ovako mutnim prilikama.

451.
M. K. 11. V. 1645. Bećiru Čelebiji i Osmanu Kadiji u Sarajevo: Šalje im 2 bale čohe, kirija 300 akči po tovaru robe.

452.
M. K. 11. V. 1645. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Primio njegovih 10 bala koža zadržanih na Duvnu zbog ratnog stanja.

453.
M. K. 13 .V. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu brodom P. Širišćevića 10 tovara đonova P. Pavčevića iz Sarajeva.

454.
M. K. 15. V. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Neobično velike bale nisu se mogle na konjima odaslati; globa 1 real po tovaru za bale stigle sa Dumna.

455.
M. K. 15. V. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Šalje mu 2 male bale koža (sagrini) Š. Ivanovića iz Sarajeva i đonove Kučinjaka iz Banjaluke; šalje mu račun na 97 reala i 31 akču, koje duguje Hadži-Mustafa Mali, osim 16 reala plaćenih eminu za 5 bala čohe, i neka mu pošalje oba ta iznosa; zadržao nešto lake čohe Pača i Kadije.

456.
M. K. 16. V. 1645. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Šalje mu 3 bale čohe, jer su u velikoj i dobroj pratnji, kramar Marko Duvnjak, kirija po 272 akče; prilaže obračun njihova poslovanja, ostatak od 57:6 reala neka preda Jos. Ivanoviću u Sarajevu.

457.
M. K. 16. V. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Šalje mu balu lake čohe.

458.
M. K. 16. V. 1645. Hadži-Drvišu Hadži-Malkočeviću u Sarajevo: Šalje mu dobrom prigodom karavanom Jevrejâ, u kojoj je i Hadži-Kasumov Đulahmet iz Beograda, 32 bale lake čohe, koju mu šalje Mortezan njegov agent iz Mletaka, kramar je Marko Duvnjak, kirija po 272 akče.

459.
M. K. 16. V. 1645. Bećiru Čelebiji i Osmanu Kadiji u Sarajevo: Bio mu je poslao 6 bala čohe; sad mu šalje i ostatak, t. j. još 4 bale, da ne bi riskirao, ako nadođu opasniji dani; kirija po 272 akče.

460.
M. K. 16. V. 1645. Ahmetu i Mehmetu Burnićima u Sarajevo: Šalje im sanduk sitne robe po Marku Duvnjaku, ostalu će za nekoliko dana, kirija po 230 akči.

461.
M. K. 17. V. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Stigao je Đulahmet Beograđanin s robom, koju će mu doskoro poslati, a za nekoliko dana

se očekuju tkanine od devine dlake; neka reče Murtizanu, da donese ili pošalje novac za carinu na čohu, jer Hadži-Drviš je zatražio, da mu se pošalje ta čoha, a emin, da se carina plaća ovdje.

462.
M. K. 20. V. 1645. Hadži-Drvišu Hadži-Malkočeviću u Sarajevo: Šalje mu sad ostatak robe, koju mu je poslao Murtizan iz Mletaka, t. j. 2 sanduka sapuna i 2 denjka kositra; poslao mu je prekjuče čohu, biber i hartiju.

463.
M. K. 20. V. 1645. Bećiru Čelebiji i Osmanu Kadiji u Sarajevo: Šalje im ostatak njihove robe, kirija po 210 akči.

464.
M. K. 20. V. 1645. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Šalje mu ostatak, t. j. 16 denjaka robe.

465.
M. K. 20. V. 1645. Mehmetu i Ahmetu braći Burnićima u Sarajevo: Primio njihovo posljednje pismo i 10 reala, koje je odmah isplatio eminu; sad im šalje ostatak robe, t. j. 11 denjaka, a kirija je po 210 akči.

466.
M. K. 21. V. 1645. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio i do novog naloga će mu zadržati 10 tovara voska i 3 koža; po prvom nalogu poslao je Pasquinelliju u Mletke 12, a ne 16 denjaka voska, kako mu je kasnije poručio.

467.
M. K. 21. V. 1645. Redžepu Bećiroviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 10 tovara koža Osmana Bugarina (?), koje će poslati njegovu Huseinu Čelebiji u Mletke.

468.
M. K. 21. V. 1645. Hadži-Huseinu Mrdžanoviću u Sarajevo: Primio je po njegovu Memiji 20 tovara koža i 3 voska, poslat će ih B. Zanchiju u Mletke.

469.
M. K. 21. V. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Juče je po kramaru Ibrahimu od njega primio 22 tovara koža i voska, poslat će ih B. Zanchiju u Mletke; šalje mu otvoreno pismo, koje upućuje Rafu u Sarajevo, da ga pročita.

470.
M. K. 21. V. 1645. Hadži-Mahmudu Akovaliji u Sarajevo: Primio je od njega samo 15 tovara voska i 18 đonova, a nije primio ni 3 reala ni 5 tovara voska, o kojima piše da mu ih je bio poslao.

471.
M. K. 29. V. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Iz pisma Ivana Zanchija vidi, da mu on galijom šalje pošiljku lagane čohe; a on mu sad karavanom pravoslavaca šalje ostatak lake čohe, 5 bala, koje je predao kramaru Luki Valentiću.

472.
M. K. 2. VI. 1645. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Primio njegovo pismo s 2 tovara koža, poslat će ih u Mletke.

473.
M. K. 2. VI. 1645. Andriji Bernardiću Olovljaninu u Sarajevo: Ranije poslanu mu kožu i vosak poslao u Mletke, u skeli je ostala njegova posljednja pošiljka.

474.
M. K. 3. VI. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Juče je primio i poslat će Zanchiju 11 tovara voska i 9 koža; šalju Balobanovi iz Sarajeva.

475.
M. K. 3. VI. 1645. Ivanu Zanchiju u Mletke: Po njegovoj preporuci šalje ostatak od 10 bala čohe A. Paskaliću u Sarajevo.

476.
M. K. 6. VI. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Šalje mu pisma raznih mušterija, a robe su mu poslali: Hadži Ibrahim Budimlija 10 denjaka voska i 1280 goveđih đonova, Burnići iz Sarajeva 13 tovara koža i 3 voska, Pačo iz Sarajeva 3 tovara koža i 1 voska; mnogo robe dovezao Visočanin Hadži-Muharem.

477.
M. K. 7. VI. 1645. Ibrahimu Budimliji u Budim: Njegov momak Redžep predao mu je dva pisma sa $7^1/_2$ tovara voska i 64 tovara đonova, a za đonove kirija je po 252 akče; B. Zanchiju poslao pismo za nove njegove narudžbe.

478.
M. K. 11. VI. 1645. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Juče je od njih primio pismo sa 3 tovara ćebadi i druge robe, koja ide u kontumac, a neka mu međutim javi, komu da pošalje tu robu.

479.
M. K. 11. VI. 1645. Hadži-Hasanu Balobanu u Sarajevo: S pismom primio 11 tovara voska i 9 koža, sve je u kontumacu, po nalogu poslat će ih B. Zanchiju u Mletke.

480.
M. K. 11. VI. 1645. Hadži-Hasanu, zetu Hadži-Jedupa Kotlića u Sarajevo: Kad njegov momak Ahmet dođe iz Mletaka u Split, predat će mu primljena 4 tovara koža i 1 voska.

481.

M. K. 11. VI. 1645. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Odgovara mu na pismo, kojim mu je Pačo bio popratio 3 tovara koža za B. Zanchija; čuje, da je Pačo u redu primio mletačku robu, koju mu je on poslao, samo je kazan (za rakiju ?) ostao u Splitu, jer nema koga da bi ga prenio, ali će nastojati, da mu ga pošalje što prije.

482.

M. K. 11. VI. 1645. Hadži-Jeđupu Kotliću u Sarajevo: Primio 2 tovara koža, koja je poslao za Ibrahima Aksića, po njegovu nalogu će mu ih predati, kad Aksić dođe iz Mletaka u Split.

483.

M. K. 12. VI. 1645. N. Nikoliću: Primio njegovo pismo s 1 tovarom voska i 2 tovara ovnujskih koža, ali neka javi, komu da ih pošalje.

484.

M. K. 14. VI. 1645. Hadži-Huseinu Mrdžanoviću u Sarajevo: Otvorio mu kredit od Lira 51:4 primljenih od Akovalije; šalje mu račun, duguje mu 55 reala i 8 akči, neka to ili preda N. Nikoliću u Sarajevu ili isplati u Mlecima.

485.

M. K. 18. VI. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Primljenih 5 tovara koža i voska po njegovu će nalogu poslati prvom galijom u Mletke.

486.

M. K. 18. VI. 1645. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio pismo i 2 tovara koža.

487.

M. K. 18. VI. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Primljenih 5 tovara koža i 1 voska u kontumacu su, poslat će ih njegovu bratu Petru u Mletke.

488.

M. K. 18. VI. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Sa 6 bala robe, koje su na putu, postupit će po njegovu nalogu, a u sporazumu s Franom Milićem u Mlecima.

489.

M. K. 18. VI. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Od primljenog voska poslat će 13 denjaka Ivanu, a ostalo Bartulu Zanchiju u Mletke; zahvaljuje mu na zauzimanju za njega u poslu Rafa iz Sarajeva.

490.

M. K. 20. VI. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Po Murtizanu Malkočevu šalje mu balu čohe, kirija po 175, kramarina po 7 akči.

491.
M. K. 21. VI. 1645. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 1 tovarom voska i 1 tovarom koža.

492.
M. K. 21. VI. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Primio pisma i 3 tovara koža.

493.
M. K. 22. VI. 1645. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Prvom galijom će mu sa drugom robom poslati i 2 denjka voska Murtizana H. Malkočeva, koji je juče krenuo iz Splita; o isplati nekog računa; Mehmed Šašić naručuje 8 bala čohe za sajam u Doljanima; u spl. skeli ima 500 denjaka voska i 1200 koža.

494.
M. K. 2. VII. 1645. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Primio 8 tovara koža i ćuzela, sa drugom robom poslat će ih u Mletke B. Zanchiju.

495.
M. K. 2. VII. 1645. Ibrahimu Čelebiji Paču u Sarajevo: Primio i poslat će B. Zanchiju u Mletke 5 bala koža; šalje mu neki kazan i 55 librica smokava, da ih proda.

496.
M. K. 2. VII. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Primljena 2 tovara ćebadi nastojat će rasprodati, premda je prošla sezona.

497.
M. K. 2. VII. 1645. Hadži-Drvišu Hadži-Malkočeviću u Sarajevo: Šalje mu peču brokata, koju je zaturenu pronašao.

498.
M. K. 6. VII. 1645. St. Kovačiću u Beograd: Primljena 32 i po tovara đonova poslat će B. Zanchiju u Mletke; u Splitu je umrla opatica benediktinki, Raimonda Grisogono; nadbiskup Bondumier očekuje obećane mu bedevije.

499.
M. K. 7. VII. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Primljena 2 tovara koža i ćuzela poslat će u Mletke; ima u Skeli robe, ali galije još nema.

500.
M. K. 7. VII. 1645. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu svojom fregatom raznu robu, najviše đonove Hadži-Kasuma iz Beograda, Hadži-Ibrahima Budimlije, Lovrića i Stipanovića iz Sarajeva, a tražio je dopuštenje, da ukrca i robu Milićevu, ali bez uspjeha; u

Skelu je stiglo dosta koža, a malo voska, tu ima Kovačićevih 600 đonova, Balobanovih 10 denjaka voska, Milićevih 12 bala voska i 2 kože; iz Banjaluke nema ni robe ni trgovaca, valjda je Hadži-Rizvan uplašio druge trgovce; poslovi će regbi ići iz goreg u gore, pa neka požure šiljanje robe; paša je zabranio, da se šalje roba u Dubrovnik, ali se trgovci ne će žaliti, dok bude još išla preko Splita; bude li rata (u Dalmaciji), on će obitelj poslati u selo, jer je Split prvi na udaru, a slabo je utvrđen.

501.

M. K. 8. VII. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Primio pismo sa 6 i po tovara koža, koje će po njegovu nalogu poslati Iv. Zanchiju u Mletke.

502.

M. K. 8. VII. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 6 tovara voska i 11 koža.

503.

M. K. 8. VII. 1645. Salihu Čelebiji Balobanu u Sarajevo: Primljenih 10 bala voska poslat će sa drugom robom u svoje vrijeme B. Zanchiju u Mletke.

504.

M. K. 9. VII. 1645. Marku Micheliju u Mletke: Po svom paronu Šolti sinoć mu je poslao pošiljku đonova Ibrahima Budimlije; neka mu javi (ratne) vijesti, da bi na vrijeme mogao skloniti obitelj, jer Split nije siguran.

505.

M. K. 14. VII. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Primio teskeru za spl. emina Hadži-Bećira, koji mu zahvaljuje na nekom poklonu; robu u spl. Skeli krcaju Židovi, krcat će je i Frane Milić, a i on, međutim, su Bosanci rezervirani, jer još nema galije; ali gradski knez je dopustio krcanje u privatne jedrenjake, pa neka Nikolić i drugi sarajevski trgovci narede Kavanjinu, da i njihovo ukrca, da kasnije ne bi bilo zapreke.

506.

M. K. 14. VII. 1645. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Njegovu pošiljku đonova poslao je u Mletke; u Splitu se krca u fregate; neka i sarajevski trgovci narede Kavanjinu, da im robu ukrca u fregate.

507.

M. K. 14. VII. 1645. Ibrahimu Paču u Sarajevo: Traži nalog, da ukrca u fregate robu njegovu, Mrdžanovićevu i Balobanovih, premda će vozarina biti nešto skuplja.

508.
M. K. 23. VII. 1645. Frani Miliću u Mletke: Galije još nema, pa se krca u fregate, te je tako ukrcao u tartaru Ante Miljanića 5 bala koža Josipa Ivanovića iz Sarajeva, a istog Ivanovića 20 bala voska u brod Ive Šfaganića.

509.
M. K. 23. VII. 1645. Ivanu Zanchiju u Mletke: Poslao je zbog ratnih prilika u više puta 10 bala čohe A. Paskaliću u Sarajevo, a 4 posljednje bale, kad je vidio, da se Skela otvorila i da će u nju dolaziti roba; stim više, što je sam Zanchi bio dao takav nalog i što je Paskalić u dva puta bio poslao u Skelu 33 bale koža; galije nema, na brzinu se krca roba u manje brodove, pa tako je i za njega ukrcao: u brod Fr. Širiščevića 18 denjaka voska N. Nikolića iz Sarajeva, u brod Iva Jakšića 16 bala koža, a u brod Nikole Tisičića 10 bala.

510.
M. K. 24. VII. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Poslao mu je Miljanićevom tartarom 6 bala koža Andr. Petrovića iz Sarajeva, a brodom Fr. Širiščevića 3 bale voska.

511.
M. K. 24. VII. 1645. Ahmetu momku Hasana, zeta Hadži-Ejuba Kotlića, u Mletke: Šalje mu 2 bale voska i 6 koža njegova gazde Hadži-Hasana, koju šalje Hadži-Ejub Kotlić.

512.
M. K. 24. VII. 1645. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Šalje mu Miljanićevom tartarom 2 denjka voska, koje mu šalje Bernardić iz Sarajeva.

513.
M. K. 24. VII. 1645. K. Pasquinelliju u Mletke: Po nalogu Grgura Šimunića iz Sarajeva dostavlja mu 14 bala voska i 6 koža.

514.
M. K. 24. VII. 1645. Petru A. Radoviću u Mletke: Šalje mu Miljanićevom tartarom, jer nema još galije, 22 bale voska i 8 bala koža, koje mu je bio ranije poslao brat Ivan iz Sarajeva.

515.
M. K. 24. VII. 1645. Ibrahimu Akčiću u Mletke: Šalje mu njegove 4 bale koža, koje mu je bio poslao Hadži-Ejub Kotlić iz Sarajeva.

516.
M. K. 24. VII. 1645. Huseinu, momku Hadži-Redžepa Bećirovića u Mletke: Šalje mu 17 bala koža Hadži-Osmana Bugarina (di Vulgaria).

517.

M. K. 24. VII. 1645. B. Zanchiju u Mletke: U općoj groznici krcanja robe u brodove, on je u pet privatnih jedrenjaka (Miljanićevu tartanu, Širiščevićevu barku, Šfaganićevu fregatu, Tisićićevu fregatu i Jakšićev brod) ukrcao pošiljke (voska, kože, kravlje činjene kože, kordovana, ovnujske kože, đonova, ćebadi i druge robe) raznih beogradskih (Hadži-Kasum, St. Kovačić) i sarajevskih trgovaca (Jerolim Matejković Olovljanin, Murtizan Hadži-Malkočević, Nikola Nikolić, Grgur Šimunić, braća Pačo, Hadži-Husein Mrdžanović, Balobanovi, Lovrić i Stipanović) te Hadži-Ibrahima iz Budima i Mustedarna Čehaje iz Knina.

518.

M. K. 29. VII. 1645. Hadži-Hasanu i Ibrahimu Čelebiji Pačima u Sarajevo: Sa zadovoljstvom čuje, da se Hadži-Hasan vratio i da se Hadži-Ibrahim sprema u Meku; od njih primio 5 bala koža, poslat će ih Zanchiju u Mletke.

519.

M. K. 29. VII. 1645. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Primio 6 tovara koža, a poslao je u Mletke ćebad i svu robu, koja je bila za njihov račun; vidi, da bi mu želio poslati krzna, pa ga upozorava, da ih ovdašnji graďski knezovi uzimaju, a plaćaju ih ispod cijene; ako imaju robe, neka je odmah šalju, jer bi se Skela mogla zatvoriti.

520.

M. K. 2. VIII. 1645. St. Kovačiću u Beograd: Njegovu pošiljku đonova ukrcao je u dva broda za Mletke; o bedevijama za nadbiskupa Bondumiera, koje bi Mijo Dugopoljac imao nabaviti na sajmu u Olovu.

521.

M. K. 6. VIII. 1645. Jakovu Miliću u Sarajevo: Primljenih njegovih 10 tovara voska poslat će u Mletke njegovu bratu Frani, koji je sa sobom odnio iz Splita svu njegovu ranije stiglu robu.

522.

M. K. 6. VIII. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Primio po kramaru Huseinu Sarajliji 2 tovara koža, po nalogu će ih poslati Frani Miliću u Mletke.

523.

M. K. 8. VIII. 1645. Frani Miliću u Mletke: Stigle su pošiljke raznih sarajevskih trgovaca, pa tako i 20 denjaka voska i 4 bale koža, koje su poslali Milićev brat Jakov i Grgur Šimunić, i on će mu to poslati po njihovu nalogu prvim brodom, koji bude krcao robu, koja je u Skeli.

524.
M. K. 8. VIII. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Iz Sarajeva mu je naknadno stiglo 6 tovara koža Lovrića i Stipanovića i 5 bala koža Pača, te će mu što prije to poslati; u Sarajevo je dovezao neki pravoslavac 70 tovara voska, ali se ne zna, da li će mu se to propustiti, jer sad ništa ne dolazi iz Mletaka.

525.
M. K. 11. VIII. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Omerbaša, koji zdrav već 40 dana stoji u kontumacu, dozvao ga je i rekao mu je, neka poruči B. Zanchiju, da mu razveže kožu i da pripazi, da se ne bi oštetila.

526.
M. K. 22. VIII. 1645. Hadži-Hasanu Hadži-Huseina Balobana u Sarajevo: Prvom prigodom će poslati B. Zanchiju u Mletke primljenih njegovih 6 tovara koža.

527.
M. K. 22. VIII. 1645. Mahmudu Rizvanoviću u Sarajevo: Poslat će B. Zanchiju u Mletke primljena 2 tovara voska i 2 tovara koža, i drago mu je, što je u redu primio laganu čohu.

528.
M. K. 30. VIII. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Ako ne bude galije, on će u fregate ukrcati njegovih 30 tovara voska, koža, vune, i javit će u Mletke Ivanovu bratu, Petru A. Raďoviću.

529.
M. K. 30. VIII. 1645. Ivanu i Antunu Jakšićima u Sarajevo: Primljena dva zamota lisičjih krzna poslat će Simonu Zanchiju u Mletke.

530.
M. K. 9. IX. 1645. Hadži-Hasanu Balobanu u Sarajevo: Iz pisma mu vidi, da mu je poslao 4 tovara voska Hadži-Kasuma iz Beograda, ali on je dosad primio samo dva tovara, pa dok je stvar svježa, neka razvidi, komu je predao.

531.
M. K. 9. IX. 1645. Iliji Loviću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Stigle su najavljene 3 bale voska i 3 bale koža, ove posljednje su u kontumacu.

532.
M. K. 9. IX. 1645. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Primljenih 26 tovara vune i 2 ćebadi poslat će po njegovu nalogu Ivanu Zanchiju u Mletke.

533.

M. K. 9. IX. 1645. Hadži-Nikoli Radoviću u Mletke: Primljenu robu će poslati, po njegovu nalogu Simonu Zanchiju u Mletke.

534.

M. K. 9. IX. 1645. Pavlu Đ. Pavčeviću u Sarajevo: Primljena njegova 4 denjka voska poslat će prvim privatnim jedrenjakom Simonu Zanchiju u Mletke.

535.

M. K. 20. IX. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: O turskom pritisku na granici, o jednom turskom oružanom upadu i okršaju u splitskom polju, o eksploziji i posljedicama jednog bureta baruta, o popravljanju gradskih utvrda; šalje mu po svom paronu Šolti 4 denjka voska P. Pavčevića iz Sarajeva.

536.

M. K. 20. IX. 1645. Frani Miliću u Mletke: Šalje mu svojom fregatom njegovih 20 denjaka voska i 3 bale koža Grgura Šimunića iz Sarajeva.

537.

M. K. 20. IX. 1645. Šimunu Ivanoviću u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 2 denjka voska Ivana Đ. Benlića iz Sarajeva.

538.

M. K. 20. IX. 1645. Petru A. Radoviću u Mletke: Da ne bi gubio prigodu da proda, šalje mu svojom fregatom 15 denjaka voska, šalje mu ih brat iz Sarajeva.

539.

M. K. 20. IX. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Primio njegovo pismo s uputstvima za slučaj, ako zbog ratnih prilika ne bude radila spl. Skela; u svoju fregatu ukrcao je robu mušterija, koja je bila slobodna, pa tako i 2 denjka voska Mahmuda Rizvanova.

540.

M. K. 20. X. 1645. Simonu Zanchiju u Mletke: Tisićićevim brodom šalje mu paket sa 34 lisičja krzna, za njega su 17, a za braću Ivana i Antona Jakšića iz Sarajeva drugih 17; od prvih 17 su 3 krzna uzeta za generala Leonarda Foscola.

541.

M. K. 20. X. 1645. Šimunu Ivanoviću u Mletke: Tisićićevom fregatom šalje mu paket sa 17 krzna za Simona Zanchija; uz to su u paketu također 12 lisičjih i 5 mačjih krzna Hadži-Nikole Radovića, pa neka vozarinu plate na polovinu.

542.
M. K. 20. X. 1645. Petru A. Radoviću u Mletke: Poslao mu je bratovih mu 15 ďenjaka voska, kožu će što prije, a kad stigne galija, nastojat će da pošalje dobrom karavanom vunicu, a poslana mu je pisma već otpremio u Bosnu po dobrom kuriru.

543.
M. K. 20. X. 1645. Josipu Ivanoviću u Mletke: Prilaže pismu račun; kad dođe galija, s eminom će urediti račun i utjerat će novac; iz Sarajeva već više dana nisu došla pisma.

544.
M. K. 21. X. 1645. Ibrahimu Čelebiji i drugovima Travničanima u Mletke: Šalje im baškota i maziva (loja ?), to mu je na pazaru Pisturi u Splitu bilo preďano, da im dostavi.

545.
M. K. 3. XI. 1645. Ivanu Jakšiću u Sarajevo: U Mletke je poslao njegovih 17 lisičjih krzna, pošto su prethodno Prior Lazareta i gradski Knez uzeli tri za generala Leonarda Foscola; kad mu ih plate, novac će poslati sarajevskom krznaru Šimunu Ivanoviću.

546.
M. K. 3. XI. 1645. Iliji Lovriću i Ivu Stipanoviću u Sarajevo: Osim 3 posljednje bale koža, sva je njegova roba poslana u Mletke.

547.
M. K. 10. XI. 1645. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje mu 16 bala lagane čohe, koju mu šalje iz Mletaka Ivan Matejković Olovljanin, kirija po 295 akči.

548.
M. K. 10. XI. 1645. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Šalje mu 12 bala čohe, 1 balu šećera i drugu robu, kirija 295 akči po tovaru robe.

549.
M. K. 10. XI. 1645. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Šalje mu sanduk svilene čohe Hadži-Ibrahima Budimlije, poslao mu je B. Zanchi iz Mletaka.

550.
M. K. 10. XI. 1645. Hadži-Hasanu Paču u Sarajevo: Ma da ima nalog, da mu još ne šalje čohu i drugu robu, koju mu je poslao B. Zanchi iz Mletaka, ipak je njegovu momku predao čohu i drugu robu, a ostalo će mu poslati drugim prigodama; carinu neka plati N. Nikoliću u Sarajevu.

551.

M. K. 10. XI. 1645. Hadži-Memiji, Pačovu zetu, u Sarajevo: Po Pačovu momku šalje mu pošiljku B. Zanchija iz Mletaka, t. j. 4 bale čohe i 1 bibera.

552.

M. K. 10. XI. 1645. Andriji Petroviću u Sarajevo: Po nalogu Agustina Dragolovića šalje mu karavanom 33 bale čohe i 1 sanduk sapuna, u pratnji Agustinova brata Dinka Dragolovića, a radi zaštite će se uzeti puškara koliko bude trebalo.

553.

M. K. 10. XI. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu karavanom, a u pratnji Dinka Dragolovića, koji također dolazi sa čohom, njegovu laganu čohu i robu drugih mušterija, premda se čuje, da na putu u planinama ima razbojnika i pljačkaša; zapleće se situacija, pa ako ima robe, neka je on, a i drugi trgovci, šalju što prije.

554.

M. K. 10. XI. 1645. St. Kovačiću u Beograd: O bedevijama za nadbiskupa Bondumiera; preko N. Nikolića karavanom mu šalje 15 bala vunene čohe i druge robe, što je poslao B. Zanchi iz Mletaka.

555.

M. K. 11. XI. 1645. Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio dva njegova pisma sa teretnicama i nalozima za dostavljanje robe mušterijama, koju je i nakon primitka, koliko se moglo sinoć i jutros, poslao u Sarajevo; krenulo je 400 konja; od obavezanih 15 bala, koje je Zanchi vjerojatno obećao N. Nikoliću, da će mu poslati, poslao je samo Pačove 4 bale robe, jer je obaviješten, da će Pačova roba stignuti za nekoliko dana, a roba drugih kasnije, a i zato, što su sad svuda pljačkaši, koji žele da se obuku, prije nego padne snijeg; očekuje se mnogo robe; misli se, da će doći i 10 bala perzijske svile.

556.

M. K. 22. XI. 1645. Hadži-Hasanu Paču u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 16 tovara robe, a po kuriru Osmanu svilenasto pamučno platno (bogasin); karavanom mu je poslao laganu čohu, a sad će s istim kiridžijama i 2 denjka sapuna, 1 hartije, 1 kositra (kirija po 190 akči); šalje mu i 100 libara smokava za 150 akči.

557.

M. K. 3. XII. 1645. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Po kuriru Bogdanu šalje mu račun na 560 reala 52 akče, pa ako nalazi, da je tačan, neka mu ga što prije isplati.

558.
M. K. 3. XII. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Po sarajevskom kuriru Bogdanu šalje mu račun; na kraju pisma žali se na emina; čini mu se, da ga je prevario, ali, veli, mora šutjeti.

559.
M. K. 9. XII. 1645. Ivanu Zanchiju u Mletke: Tek sad mu šalje svojom fregatom njegove 54 vreće vune i 4 bale ćebadi, koje mu je poslao iz Sarajeva A. Paskalić; sa dvije židovske karavane stiglo je ukupno 100 tovara robe, nova se očekuje, ali su vremena teška.

560.
M. K. 9. XII. 1645. Petru A. Radoviću u Mletke: Nije se moglo dobiti dopuštenje, da se krcaju njegove kože u Tisićićevu, pa ni u njegovu (Kavanjinovu) fregatu, te je ukrcao samo njegove 4 vreće vune u galiju, gdje je bio ukrcao i drugu vunu.

561.
M. K. 9. XII. 1645. B. Zanchiju u Mletke: Nije mogao ukrcati ono malo koža što ih ima, iako je nudio brodarinu, koliko se plaća galiji; iz Sarajeva u Split stigle dvije židovske karavane s po 100 tovara koža, voska i druge robe; od spl. emina još nije utjerao 200 reala, a međutim želi 4 haljine, 2 od crvene, a 2 od zelene svile kao one, koje je bio poslao za njegova livanjskog prijatelja; ako misli, da mu ih pošalje, neka poradi, da mu ih emin odmah plati.

562.
M. K. 17. XII. 1645. Grguru Šimuniću u Sarajevo: Dostavlja mu 6 bala čohe, šalje mu Pasquinelli iz Mletaka, kirija po 170 akči.

563.
M. K. 17. XII. 1645. Osmanbaši Bosagliji u Sarajevo: Primio tovar vune, ali neoprane, pa joj je zato prodajna cijena znatno manja; duhana će mu poslati, čim ga pošalju iz Mletaka u Split.

564.
M. K. 17. XII. 1645. Mustafi Čelebiji u Visoko: Primio njegovo pismo na turskom jeziku sa 4 tovara voska i koža, i po njegovu nalogu će ih s pismima poslati Hadži-Mehmedu Visočaninu (u Mletke).

565.
M. K. 18. XII. 1645. Taksićevu momku u Sarajevo: Stigla njegova 2 tovara koža, po njegovu nalogu poslat će ih B. Zanchiju u Mletke.

566.
M. K. 20. XII. 1645. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu pisma (iz Bosne); iz Mletaka u Split stigao je Pačov momak, a Pačo i Hadži-Memija najavljuju skoru pošiljku robe; prošlih dana u Split

je stiglo 6 tovara koža Sulejmanovića, i ovaj je primio svoju čohu, 4 tovara koža i 1 voska Mustafe Čelebije Visočanina, 2 tovara koža Taksićeva momka Mehmeda, 10 tovara koža Sofioremovića, 22 bale voska Bećira Čelebije i Kadije; o nekom nesporazumu s robom banjalučkog trgovca Morića; iz Banjaluke nitko ne dolazi, ali je na putu u Split velika količina voska nekih Karavlaha, koji su valjda već stigli u Sarajevo; iz Uskoplja u Split dovezeno je mnogo robe; u Split je stiglo i nekoliko Indijaca sa svilom i drugom robom.

567.

M. K. 21. XII. 1645. N. Nikoliću u Sarajevo: Milo mu je, da je primio robu i račun; kod računanja carine neka eminu gleda kroz prste.

568.

M. K. 21. XII. 1645. Marku Micheliju u Mletke: Žali mu se, da mu Ivan Zanchi razvlači poslove s obavezanom robom, pa bi dobro bilo, da se po mogućnosti od njegovih dužnika uzme i odmah pošalje u Split bala štavljenog dobrog đona, jer se u Splitu skrajnje oskudijeva u đonovima, kao i u sapunu.

569.

M. K. 22. XII. 1645. Hadži-Ahmetu i Hajrulahu Čelebijam Sofioremovićima u Sarajevo: Primio od njih po njihovu Bećiru 10 tovara koža, a Bećiru predao 6 bala čohe; ali tih njihovih 10 bala nije dovoljno za pokriće tolike čohe, te ako ne stigne u Skelu i druga njihova roba, obavezat će 8 bala voska.

570.

M. K. 22. XII. 1645. Bećiru Čelebiji Hadži-Sulejmanoviću i Osmanu Hadži-Redžepoviću reč. Kadiji u Sarajevo: Prekorava ih zbog toga, što su poslali 12 tovara voska, da se drže zatvorene u magazi, dok im harari ne izgnjiju, a u isto vrijeme od njega traže, da im pošalje 2 bale čohe, koju mu je poslao B. Zanchi iz Mletaka; uprkos tom njihovu lukavstvu, on im ipak velikodušno šalje po Sofioremovićevu momku Bećiru zatražene dvije bale čohe.

571.

M. K. 28. XII. 1645. Ivanu i Antunu Jakšićima u Sarajevo: Najavljenih 5 tovara voska poslat će po nalogu prvom galijom Simonu Zanchiju u Mletke.

572.

M. K. 28. XII. 1645. Andriji Bernardiću u Sarajevo: Iz njegova pisma vidi, da mu šalje 41 tovar voska i koža, po njegovu nalogu će ih poslati u Jakin Petru, sinu njegova ortaka Ivana Matejkovića Olovljanina, a taj je sad u Splitu.

1646. godine

573.

M. K. 8. I. 1646. Hadži-Ibrahimu Mrdžanoviću u Sarajevo: Sinoć je primio 15 bala koža, prvom galijom će ih poslati B. Zanchiju u Mletke; njegov kurir Ibrahim platio je eminu jedan real manje; rekao je, da ga je potrošio na putu za globu, a Kavanjinu je za proviziju isplatio 5 škuda.

574.

M. K. 10. I. 1646. Alvizu Albertiju i Domeniku Ferru u Mletke: Taksićev zet Hadži-Hasan poslao mu je 2 tovara koža, kordovana i ovnujskih stim, da ih njima pošalje, kad oni Kavanjinu pošalju jedno svoje pismo; u splitskoj Skeli ima 1500 bala, a i više bi ih bilo, kad ne bi padale velike kiše.

575.

M. K. 10. I. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Galijom mu šalje nedavno stiglih 10 bala voska braće Jakšića iz Sarajeva.

576.

M. K. 29. I. 1646. K. Pasquinelliju u Mletke: Potvrđuje mu primitak 6 bala čohe za Grgura Šimunića iz Sarajeva, iako mu je o tome javio više puta; splitska Skela radi; u Šfaganićevu fregatu pokušao je ukrcati kožu Petra Radovića i Ivana Matejkovića, ali nije mogao, jer je u luci galija.

577.

M. K. 29. I. 1646. Petru A. Radoviću u Mletke: Tvrdi, da su tovari koža najgora brodarina; pisma i čohu poslao mu je u Bosnu, gdje su putovi bili zatrpani snijegom, ali su već prokrčeni i očekuje se roba.

578.

M. K. 31. I. 1646. B. Zanchiju u Mletke: U galiju će ukrcati zaostala 3 denjka voska Hadži-Kasuma iz Beograda, kože Balobanovih čekaju gotove, ali galija ne dopušta, da se krca; Bosanci su pripremili robe, ali je nisu poslali zato, što su im putovi zatrpani snijegom, posjetili su u Zadru Providura, da ih otpremi.

579.

M. K. 31. I. 1646. Marku Micheliju u Mletke: O utjerivanju duga Josipa Ivanovića iz Sarajeva; neka mu nabavi duhana; snijeg zameo putove kroz Bosnu.

580.

M. K. 16. II. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Primljenih 13 tovara koža i 1 tovar voska poslat će po njegovu nalogu galijom I. Zanchiju u Mletke, a carinu neka plati u Sarajevu; u Sarajevo su otputovali Hadži-Agustin Dragolović i Josip Ivanović.

581.

M. K. 16. II. 1646. N. Nikoliću u Sarajevo: Ovom galijom će poslati po njegovu nalogu Simonu Zanchiju u Mletke njegovu danas stiglu robu.

582.

M. K. 16. II. 1646. kumu Jakovu pok. Đure Milića u Sarajevo: Primljenih 5 tovara voska i koža poslat će u Mletke njegovu bratu Frani Miliću.

583.

M. K. 17. II. 1646. Hadži-Ahmetu Sofioremoviću u Sarajevo: Primio njegovih 5 tovara koža i pismo s nalogom, da to pošalje Šašiću, koji polazi iz Mletaka, ali neka Ahmet pošalje još robe, da podmiri Zanchija.

584.

M. K. 17. II. 1646. Hadži-Memiji (Pačovu zetu) u Sarajevo: Juče je primio njegova 4 tovara voska, po njegovu nalogu će ih poslati B. Zanchiju u Mletke.

585.

M. K. 17. II. 1646. Hadži-Hasanu Paču u Sarajevo: Galijom će mu poslati u Mletke juče primljenih 11 tovara voska i koža; odmah neka dostavi teskeru radi carine; primio je i suho meso i jezike u bisagama, poslat će i njih u Mletke prvom galijom.

586.

M. K. 22. II. 1646. Bartulu Zanchiju u Mletke: Roba Hadži-Ibrahima Budimlije, koja je na putu, ne dolazi zbog rđava vremena; poslali su Gazi-Mustafa, Pačo, Pačov zet Hadži-Memija i Sofioremović, svi iz Sarajeva, ukupno 41 tovar koža i 8 voska, a Hadži-Memija je također bio pripremio još 30 tovara voska; usto su s voskom stigli i neki pravoslavci (greci); galija će, dakle, imati obilat teret; i umoljava ga, da mu pošalje za kućnu potrebu najmanje 10 stara raži.

587.

M. K. 22. II. 1646. Hadži-Aliji, agentu Hadži-Hasana Para, u Mletke: Hadži-Hasan Pačo poslao je 12 tovara koža i 10 tovara voska; sad mu šalje po nalogu Hadži-Hasanovom u jednoj eminovoj bisagi primljenih nekoliko jezika i (suhog) mesa.

588.

M. K. 22. II. 1646. Frani Miliću u Mletke: Milićev brat Jakov iz Sarajeva poslao mu je 10 tovara koža i 5 tovara voska, da mu ih pošalje u Mletke.

589.

M. K. 24. II. 1646. Marku de Micheliju u Mletke: Nije prekinut promet sa Sarajevom, ali zbog lošeg vremena ne dolazi u Split sve ono, što bi inače došlo.

590.

M. K. 1. III. 1646. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Po Ivanu Nikoliću šalje mu kutiju svile Hadži-Ibrahima Budimlije, koju mu je poslao B. Zanchi iz Mletaka, da je pošalje što prije Hadži-Ibrahimu u Budim.

591.

M. K. 2. III. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: U Split su za njega stigla samo 2 denjka voska i 26 bala koža A. Paskalića iz Sarajeva, inače u Skelu stiže mnogo robe; dobro je imati lagane čohe, sad Turci teško idu u Mletke.

592.

M. K. 2. III. 1646. B. Zanchiju u Mletke: Juče su, riješeni optužbe, otišli sarajevski trgovci F. Lupi i drugovi, koji su bili zadržani povodom neke krijumčarske afere; u Split je stiglo još 36 tovara robe Pačova zeta Hadži-Memije, 4 tovara robe Pačove i 10 tovara voska Ise Mostarca, sad se galija može obilato da nakrca, a očekuje se još mnogo druge robe.

593.

M. K. 3. III. 1646. Hadži-Hasanu Paču u Sarajevo: Primio 4 tovara koža, po nalogu će mu ih poslati u Mletke, a pisma je danas poslao.

594.

M. K. 4. III. 1646. Izi Mostarcu i drugu u Sarajevo: Primio 10 tovara voska, po nalogu će ih poslati u Mletke Pačovu momku Hadži-Aliji.

595.

M. K. 4. III. 1646. Hadži-Memiji, Pačovu zetu, u Sarajevo: Primio je po njegovu Hasanu 36 tovara robe, po nalogu će ih poslati u Mletke.

596.

M. K. 4. III. 1646. Hasanu Balobanu u Sarajevo: Primio pismo i njegovih 15 tovara voska, poslat će ih odmah galijom B. Zanchiju u Mletke sa 6 bala koža.

597.

M. K. 14. III. 1646. Jakovu Miliću u Sarajevo: Ovom će galijom bratu mu Frani u Mletke poslati njegovih 10 tovara voska i 1 tovar voska Hadži-Nikole Radovića, za Simona Zanchija u Mletke.

598.
M. K. 14. III. 1646. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Poslat će njegov denjak voska i zaostale bale koža B. Zanchiju u Mletke.

599.
M. K. 14. III. 1646. Ivanu i Antunu Jakšićima u Sarajevo: Primljeni denjak voska s još 10 denjaka poslat će skorih dana galijom S. Zanchiju u Mletke; nije im mogao poslati srdele, jer se ne mogu dobiti za novac.

600.
M. K. 14. III. 1646. Antonu Paskaliću u Sarajevo: Primljenih 9 tovara vune poslat će Iv. Zanchiju u Mletke.

601.
M. K. 14. III. 1646. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Primio 20 tovara koža, fregatom će ih poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

602.
M. K. 15. III. 1646. Ivanu Nikoliću u Sarajevo: Neka splitskom eminu isplati 10 reala.

603.
M. K. 18. III. 1646. Hasanu Paču i Izi Mostarcu u Sarajevo: Neka traže od Hadži-Bećira splitskog emina, da vrati neku regbi dvaput naplaćenu carinu.

604.
M. K. 22. III. 1646. Šimunu Ivanoviću u Mletke: Šalje mu galijom 2 denjka voska Hadži-Nikole Radovića iz Sarajeva; u Splitu se očekuje roba iz Bosne, ali sad su putovi još zakrčeni snijegom.

605.
M. K. 22. III. 1646. Petru A. Radoviću u Mletke: Šalje mu njegovu 31 balu koža a i svežanj voska u vreći Nikole Mečevića Livnjaka naime nekih obaveza i troškova, što ih je za njega imao u Skeli, i te troškove neka isplati M. Micheliju i osim toga neka njemu pošalje 100 reala na račun njihova poslovanja.

606.
M. K. 22. III. 1646. K. Pasquinelliju u Mletke: Šalje mu 5 tovara đonova, koje mu je poslao St. Maravić Olovljanin iz Sarajeva.

607.
M. K. 22. III. 1646. Hadži-Aliji, Pačovu agentu, u Mletke: Šalje mu 20 denjaka voska Ize Mostarca i druga, bili su upućeni s nekim pravoslavcima, ali bez pisma, i nije se znalo, komu da se predadu, dok njemu nisu stigla pisma, gdje je našao objašnjenje.

608.
M. K. 22. III. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 2 denjka voska i 20 bala koža A. Paskalića iz Sarajeva, čije je vune stiglo 9 tovara, a koju će mu naknadno poslati.

609.
M. K. 22. III. 1646. Hadži-Muharemu Visočaninu u Mletke: Po nalogu Hadži-Mustafe Visočanina, koji mu ih šalje, dostavlja mu galijom 7 bala koža i 2 voska; za to je u Skeli imao troška Lira 17:4, pa toliko neka preda M. Michéliju.

610.
M. K. 22. III. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu galijom ukupno 31 balu voska i 15 bala koža braće Jakšića i N. Nikolića iz Sarajeva, a još 20 tovara koža N. Nikolića valjda će mu poslati nekom fregatom, da ne bi čekao galiju; na putu je regbi roba Andrije Petrovića iz Sarajeva, ali snijeg je valjda opet zatrpao putove.

611.
M. K. 22. III. 1646. Frani Miliću u Mletke: Šalje mu njegovih 30 bala voska i 15 bala koža; ako on bude odsutan, pošiljka će se predati B. Zanchiju.

612.
M. K. 22. III. 1646. Bartulu Zanchiju u Mletke: Poslao mu je galijom pisma mušterija i svu slobodnu robu, osim Paćovih 7 bala koža; a valjda će se u fregate krcati ono, što bude slobodno; međutim je stiglo 2.000 đonova i 6 bala voska Hadži-Ibrahima Budimlije, a očekuje se uskoro i druga roba, ali je putove opet zatrpao snijeg; kože je poslao, jer su ih Židovi mnogo pokupovali, a i korisno je zbog ratnih prilika.

613.
M. K. 30. III. 1646. Hadži-Alibaši u Visoko: Primio po njegovu momku Omeru za Mletke pisma i robu; fregatom će poslati pisma u Mletke; s 8 tovara robe će postupati, kako mu bude naredio njegov ortak, a u odsustvu ovoga roba će se predati Albertiju i Ferru u Mlecima.

614.
M. K. 31. III. 1646. Antonu Đ. Baniću u Banjaluku: Javlja mu, da je njegov brat Stjepan dovezao u Split 6 tovara đonova i 3 lisičja krzna stim, da se to pošalje Simonu Zanchiju u Mletke, da bi mu ovaj za uzvrat za toliko poslao bibera i sapuna.

615.
M. K. 31. III. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Stiglo njegovih 20 tovara vune i 13 koža; čim izađu iz kontumaca poslao bi ih po nalogu I. Zanchiju u Mletke; kako je galija otišla, po dopuštenju

Providura krca se u fregate, pa bi u fregatu ukrcao i njegovu robu, ali neka mu prethodno odmah to javi.

616.
M. K. 4. IV. 1646. Ahmetu Hadži-Sulejmanoviću u Sarajevo: Primljenih njegovih 5 tovara koža poslat će B. Zanchiju u Mletke.

617.
M. K. 4. IV. 1646. Andriji Bernardiću u Sarajevo: Njegovih 17 tovara koža, nakon kontumaca poslat će po nalogu u Mletke.

618.
M. K. 4. IV. 1646. Stj. Maraviću Olovljaninu u Sarajevo: Njegovih 15 bala koža, kad stignu poslat će se po nalogu u Mletke.

619.
M. K. 4. IV. 1646. Grguru Šimuniću u Sarajevo: O jednoj od sarajevskih poklon-pošiljaka sušenih jezika.

620.
M. K. 4. IV. 1646. Mahmudu Hadži-Mustafe Malog u Sarajevo: Primljenih po njegovu Mustafi 16 bala robe sa dva znaka poslat će B. Zanchiju u Mletke.

621.
M. K. 4. IV. 1646. kumu Jakovu Miliću u Sarajevo: Nema galije, i u fregatu će ukrcati primljenih 6 denjaka voska.

622.
M. K. 6. IV. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: O raznim pošiljkama robe.

623.
M. K. 6. IV. 1646. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Njegov ortak Andrija Bernardić iz Sarajeva poslao mu je 36 bala voska i 20 koža, i sad mu to on šalje fregatom, a zatim mu je poslao još 17 bala koža; za njega je poslao i Jerolim Matejković 20 tovara koža, a Stj. Paravić također je iz Sarajeva poslao 16 tovara za Pasquinellija u Mlecima, i sve će to biti poslano, kako se najbolje bude moglo.

624.
M. K. 6. IV. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Čim izađu iz kontumaca poslat će mu stiglih 6 tovara goveđih đonova, koje mu šalje Antun Đ. Banić iz Banjaluke, a piše mu Antonov sin; splitska Skela radi, ali se bosanski trgovci ustežu i šalju svoje momke.

625.
M. K. 6. IV. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Za njega je u više puta A. Paskalić iz Sarajeva bio poslao ukupno 23 tovara vune i 5 koža, i u svoje vrijeme će mu on to poslati.

626.
M. K. 6. IV. 1646. Frani Miliću u Mletke: Nastojat će, da mu svojom fregatom pošalje 6 denjaka voska, koje mu šalje brat Jakov iz Sarajeva.

627.
M. K. 8. IV. 1646. Hadži-Agustinu Dragoloviću u Sarajevo: Juče primio po Šamanu Pazarićaninu njegovo pismo sa 6 tovara voska i 20 reala; neka mu dade nalog, komu da pošalje vosak; ukrcao bi ga u fregatu, koja kreće skorih dana.

628.
M. K. 8. IV. 1646. Antonu Paskaliću u Sarajevo: U više puta stigla njegova 23 tovará voska i 5 tovara koža, a samo juče 4 tovara koža; carina se odmah plaća bez riječi, pa neka mu pošalje nekih 50 reala.

629.
M. K. 8. IV. 1646. Mateju Radiću u Sarajevo: Primio pismo s 1 tovarom tkanine od devine dlake; neka mu poruči, komu da ga pošalje.

630.
M. K. 8. IV. 1646. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Primio njegova 33 tovara voska i koža, i poslat će ih u Mletke njegovu bratu Petru, ali vosak već prvom fregatom.

631.
M. K. 16. IV. 1646. Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Njegovih 16 tovara koža, koje je dovezao Marko Božitković Duvnjanin po nalogu će nakon kontumaca poslati u Mletke I. Matejkoviću; a emina neka isplate u Sarajevu, jer bi u Splitu trošak bio veći.

632.
M. K. 17. IV. 1646. Ivanu i Antunu Jakšićima u Sarajevo: Danas stiglo njihovo pismo sa 24 tovara goveđih đonova, Simonu Zanchiju će javiti, da su u Skeli.

633.
M. K. 22. IV. 1646. Frani Miliću u Mletke: Brat Jakov iz Sarajeva šalje mu, a on mu svojom fregatom šalje njegovih 6 denjaka voska.

634.
M. K. 22. IV. 1646. Petru A. Radoviću u Mletke: Šalje mu svojom fregatom 25 bala voska, koje mu je poslao brat Ivan iz Sarajeva, a kad izađu iz kontumaca poslat će mu i stiglu 41 balu koža.

635.
M. K. 22. IV. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu s odnosnom teretnicom 28 bala koža, i neka otvori kredit N. Nikoliću iz

Sarajeva; Jakšići iz Sarajeva poslali su 24 tovara đonova, koje će dobrom prigodom poslati kao i đonove Banića iz Banjaluke; u Skelu roba dolazi, ali se trgovci ne vide, nego samo njihovi momci.

636.

M. K. 22. IV. 1646. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Žali se, što od njega ne prima ni pismo ni pare, koje su mu potrebne; šalje mu njegovih 30 bala voska i 15 bala koža i Jerolima Matejkovića iz Sarajeva 28 bala koža, a naknadno će mu fregatama poslati i ostalu robu, njegovih 17 i Jerolimovih 16 bala koža.

637.

M. K. 22. IV. 1646. kumu B. Zanchiju u Mletke: Karavanom stiže u splitsku Skelu mnogo robe; požuruje, da mu pošalje novac za emina; počeo je slati robu Josip Ivanović, a regbi i Filip Lupi iz Sarajeva; od njega je juče primio raž, a on njemu sad šalje dio voska i koža Hadži-Ibrahima Budimlije, a ostala je roba u kontumacu ili na putu, zatim 4 bale loja Osmanbaše Bosaglije i 100 jezika, koje šalje Grgur Šimunić iz Sarajeva; neka Zanchi odluči, da li da mu on pošalje i 12 denjaka voska Agustina Dragolovića.

638.

M. K. 23. IV. 1646. Andriji Petroviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo s 9 tovara robe, među kojom su i kordovani za splitske dominikance.

639.

M. K. 30. IV. 1646. Pavlu Pavčeviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo sa 2 tovara ćuzelâ; ako mu protivno ne naredi, on će ih poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

640.

M. K. 30. IV. 1646. Hadži-Hasanu i Salihu Čelebiji Balobanima u Sarajevo: Juče je primio njihovo pismo sa 24 tovara voska i 1 koža; teskeru je predao eminu, a o dolasku robe će javiti B. Zanchiju u Mletke.

641.

M. K. 30. IV. 1646. Jakovu Miliću u Sarajevo: Skorih dana će u Mletke poslati primljena 2 tovara voska I. Nikolića iz Sarajeva i 1 njegov.

642.

M. K. 1. V. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Jutros je primio njegovo pismo, stiglo brodom Mije Mateljivića, od kojeg će podignuti i prvom prigodom poslati kasetu svile za Hadži-Ibrahima Budimliju, a jutros je poslao pisma za Sarajevo; žali se, što mu se još ne šalje zaostali novac za emina; Balobanovi iz Sarajeva poslali

su 24 tovara voska, a očekuje se 40 tovara koža, koje će mu u svoje vrijeme poslati.

643.
M. K. 2. V. 1646. Ivanu Matejkoviću u Mletke: Primio je, i karavanom će mu za nekoliko dana poslati 16 denjaka čohe i sapuna, a ujedno će mu poslati i račun; međutim, prvom prigodom neka mu pošalje 100 reala ili neka ih preda Marku Micheliju, koji će mu dostaviti; još su kod njega, da mu ih pošalje, 16 i po tovara koža, i što prije će mu ih poslati: u splitsku Skelu dolazi stalno nova roba, ali iz Banjaluke ne dolazi još ništa.

644.
M. K. 3. V. 1646. Hadži-Ibrahimu Budimliji u Sarajevo: Šalje mu karavanom po Hasanu Paču kasetu svile, koju mu šalje B. Zanchi iz Mletaka.

645.
M. K. 3. V. 1646. Andriji Bernardiću a u njegovu odsustvu Jerolimu Matejkoviću u Sarajevo: Šalje mu karavanom 2 bale čohe i 8 sanduka sapuna, kirija za čohu po 255, a za sapun po 220 akči.

646.
M. K. 4. V. 1646. braći Ivanu i Antunu Jakšićima u Sarajevo: Karavanom im šalje 2 bale čohe i 4 sanduka sapuna, koje im iz Mletaka šalje Šimun Ivanović.

647.
M. K. 6. V. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu sadašnjom fregatom dio pošiljke đonova Antuna Đ. Banića iz Banjaluke, idućom fregatom Vicenca Manole poslat će mu ostali dio te pošiljke, a i pošiljku braće Jakšića iz Sarajeva.

648.
M. K. 6. V. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Morao je uzeti na mjenicu 150 reala i time je konačno platio emina; fregatom Manole šalje mu 2 bale koža Čehaje iz Knina; Josip Ivanović iz Sarajeva naredio mu je, da Zanchiju pošalje fregatom, ako skoro ne dođe galija, 10 denjaka voska i kordovana, ovnujskih koža i ćuzelâ; i neka što prije vrati s nekim teretom robe njegova Matu Šoltu.

649.
M. K. 6. V. 1646. Frani Miliću u Mletke: Šalje mu Manolinom fregatom 4 bale voska Ivana Nikolića iz Sarajeva; žali se, što mu ne šalje nikakav novac, te što mora da novac uzimlje na mjenicu.

650.
M. K. 6. V. 1646. Alvizu Albertiju i Domeniku Ferru u Mletke: Šalje im 8 bala koža.

651.
M. K. 6. V. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu Manolinom fregatom 27 bala koža A. Paskalića iz Sarajeva; a 10 denjaka voska, kordovana, ovnujskih koža, ćuzelâ po nalogu Josipa Ivanovića iz Sarajeva poslat će nekom drugom fregatom, ako doskora ne dođe galija.

652.
M. K. 12. V. 1646. Frani Radoviću u Sarajevo: Primio od njega 22 tovara koža sa znakom F. Lupija iz Sarajeva, po nalogu će ih poslati B. Zanchiju u Mletke, ali neka mu Radović javi, da li da mu ih pošalje za račun Lupija.

653.
M. K. 12. V. 1646. Hadži-Hasanu i Salihu Čelebiji Balobanima u Sarajevo: Primio njihovo pismo s 5 tovara koža, u svoje vrijeme će ih po nalogu poslati B. Zanchiju.

654.
M. K. 12. V. 1646. Mateju Radiću u Sarajevo: Matejev brat Nikola Nikolić iz Sarajeva, poslao je 1 tovar tkanine od devine dlake, 6 tovara voska i 7 tovara koža; danas je vosak ukrcao, zatim će i kožu, a po nalogu će tkaninu od devine dlake poslati u Mletke Frani Miliću.

655.
M. K. 18. V. 1646. Hadži-Gazi Mustafi u Sarajevo: Šalje mu karavanom 12 bala lagane čohe Hadži-Ibrahima Budimlije; neka mu potvrdi, da je to sad primio, a i da je ranije primio kasetu svile; on je ovdje platio carinu i sve troškove.

656.
M. K. 18. V. 1646. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: O utjerivanju jedne teskere od 200 reala od splitskog emina; ukrcao je skoro svu robu njegova brata Mateja Radića; ako iz Mletaka dođe nešto, čoha ili druga roba poslat će je u Sarajevo prvom karavanom.

657.
M. K. 18. V. 1646. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Primio njegovo pismo s teskerom na 400 reala, da se utjera od emina, ali ovaj se izvlači i ne plaća.

658.
M. K. 18. V. 1646. Jerolimu i Lorenzu Patariolu u Mletke: Šalje im 33 bale koža po nalogu Josipa Ivanovića iz Sarajeva.

659.
M. K. 18. V. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 10 bala voska i 24 bale koža Josipa Ivanovića iz Sarajeva; u balama su 45 ćuzela;

mornari su ih primijetili, ali ne znaju sve, pa će se stvar urediti, kako se bude bolje moglo; u Skelu dolazi nova roba, najviše židovska.

660.
M. K. 18. V. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu dvije pošiljke goveđih đonova braće Jakšića iz Sarajeva i Ant. Banića iz Banjaluke.

661.
M. K. 18. V. 1646. Petru A. Radoviću u Mletke: Šalje mu Krožeovom fregatom njegovih 29 bala koža, a s Manolinom fregatom je poslao pisma mušterija u torbi Ivana Matejkovića, koji je otputovao juče ujutro.

662.
M. K. 18. V. 1646. Alvizu Albertiju i Domeniku Ferru u Mletke: Tek sad mu je uspjelo poslati im 3 bale Alibašine; žali se na priora lazareta, što ga je primorao, da u bescijenje dade nekoliko pokrivača.

663.
M. K. 18. V. 1646. Frani Miliću u Mletke: Šalje mu 12 bala voska i 11 bala koža Mateja Radića iz Sarajeva, i neka mu pošalje 60–70 reala, trebaju mu.

664.
M. K. 18. V. 1646. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Šalje mu njegovih 28 bala koža i 25 bala koža Jerolima Matejkovića iz Sarajeva; u splitsku Skelu skoro ništa više Muslimani ne šalju; ne vide ni galiju ni fregatu, pa se boje da šalju; dolazi većinom židovska, a ponešto i kršćanska roba.

665.
M. K. 18. V. 1646. K. Pasquinelliju u Mletke: Šalje mu 23 bale koža Stj. Maravića Olovljanina iz Sarajeva i 13 bala voska i 3 bale koža Andrije Petrovića iz Sarajeva.

666.
M. K. 18. V. 1646. Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio 14 bala čohe Hađži-Ibrahima Budimlije, i već ih je poslao; sad njemu šalje 5 bala koža Ahmeta Hadži-Sulejmanovića iz Sarajeva, 12 bala koža Hadži-Mustafe Malog iz Sarajeva i 249 goveđih đonova istog Ibrahima; a u drugu će fregatu ukrcati vosak i kože Josipa Ivanovića iz Sarajeva; Bosanci imaju spremljene robe, ali čekaju robu iz Mletaka.

667.

M. K. 24. V. 1646. Mateju Radiću u Sarajevo: Prekjuče je njegovu pošiljku voska i koža poslao Frani Miliću u Mletke, a jutros je karavanom primio njegovo pismo s 10 tovara voska, koje će što prije poslati u Mletke istome Miliću.

668.

M. K. 24. V. 1646. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Danas primio njegovo pismo s njegova 22 tovara voska i koža, koje će po njegovu nalogu što prije poslati Simonu Zanchiju u Mletke.

669.

M. K. 25. V. 1646. Ivanu i Antunu braći Jakšićima u Sarajevo: Sad je primio njihovo pismo i vidi, da mu šalju 2 tovara đonova.

670.

M. K. 25. V. 1646. Ivanu Nikoliću u Sarajevo: Danas je primio njegova 3 tovara voska i 4 tovara koža, poslat će ih Fr. Miliću u Mletke; o primljenoj bez pisma njegovoj prethodnoj pošiljci koža i voska neka mu naknadno javi, da li je njegova, koliko ima robe, komu da je pošalje.

671.

M. K. 25. V. 1646. Hadži-Agustinu Dragoloviću u Sarajevo: Iz pisma mu vidi, da šalje 6 tovara voska i 8 tovara koža, da ih pošalje u Mletke, i to vosak B. Zanchiju a kože K. Pasquinelliju, i on će nalog izvršiti što prije.

672.

M. K. 30. V. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Ivan Zanchi iz Mletaka poslao mu je za njega 30 sanduka sapuna; kako nema dovoljno konja, sad mu šalje samo 4 sanduka, a ostale će prvom prigodom; kirija po 200 akči tovar.

673.

M. K. 30. V. 1646. Đuru Šimuniću u Sarajevo: Nije primio najavljenih 11 tovara koža i 4 bale ćebadi; dok je stvar svježa, neka je razvidi i neka mu javi.

674.

M. K. 4. VI. 1646. Ivanu A. Radoviću u Sarajevo: Šalje mu 8 bala hartije, šalje mu je brat Petar iz Mletaka.

675.

M. K. 4. VI. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Šalje mu ostatak pošiljke od 26 sanduka sapuna, koju mu je poslao Ivan Zanchi iz Mletaka; nije pazio na tačno određenu kiriju, samo da bi mu roba izašla iz Skele; ukrcao je vosak, za nekoliko dana će i kože.

676.
M. K. 4. VI. 1646. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Šalje mu na prodaju i mnogo mu preporučuje 2 peče fine čohe; za kiriju neka dade 1 real, a kramar u karavani je Jure Šimunović sa Duvna.

677.
M. K. 4. VI. 1646. Frani Miliću u Mletke: Šfaganićevim brodom šalje mu tkanine od devine dlake, brodarina je $^2/_3$ cijene, koja se plaća galiji; u Skelu dolazi samo roba Židova i katolika, ali ne i muslimana; uračunavši to, što sad šalje, ima još 1.800 bala robe da pošalje, i svu će je poslati, kako ona bude izlazila iz kontumaca; danas je stiglo 25 tovara, a i sutra se očekuje roba.

678.
M. K. 4. VI. 1646. Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 10 bala voska i 30 bala koža Josipa Ivanovića iz Sarajeva; svojom fregatom poslat će mu 12 denjaka voska Agustina Dragolovića iz Sarajeva i 20 tovara koža Fr. Radovića, a zatim će ukrcati i pošiljku koža Balobanovih iz Sarajeva; u Split trgovci uopće ne dolaze, ovdje se samo vidi roba Židova i katolika; očekivali su se pravoslavci, ali ih nema.

679.
M. K. 4. VI. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu 383 goveđa đona i 2 bale koža; Andrija Petrović iz Sarajeva poslao mu je 6 bala koža; u svoju fregatu će ukrcati Nikolićev vosak i drugo, što se bude moglo; iz Sarajeva stiže na mahove roba katolika i Židova.

680.
M. K. 5. VI. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Šalje mu njegovih 9 tovara sapuna, kirija po tovaru 200 akči.

681.
M. K. 4. VI. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Poslao je Paskaliću u Sarajevo svih 30 sanduka sapuna, koje mu je sad Zanchi poslao; primljeno će požurivati, da pošalje, prije nego dođe do zapletaja; Josip Ivanović iz Sarajeva opet je poslao robe, ali bez naloga; stigla su 22 tovara voska nekog pravoslavca.

682.
M. K. 12. VI. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Konačno je riješio, da mu pošalje laganu čohu i drugu robu; dvije fregate će odvesti svu robu, koja je već prošla kroz kontumac.

683.
M. K. 12. VI. 1646. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Šalje mu 8 bala čohe poslane mu iz Mletaka, kramar Luka Valentić iz Ugljana, kirija po 212 akči, a uz to razmjeran dio troška za kramarinu i puškarinu.

684.
M. K. 12. VI. 1646. Filipu Lupiju u Sarajevo: Šalje mu s kramarom Lukom Valentićem 2 bale lagane čohe, koju je poslao B. Zanchi iz Mletaka; požuruje podmirenje računa za te dvije bale.

685.
M. K. 12. VI. 1646. Ivanu Benliću u Sarajevo: Šalje mu 2 bale čohe i 6 denjaka druge robe (bibera, hartije, sapuna), pošiljku šurjaka mu Šimuna Ivanovića (iz Mletaka).

686.
M. K. 12. VI. 1646. Iliji Lovriću i Ivi Stipanoviću u Sarajevo: Šalje im karavanom 4 denjka bibera, koja mu je poslao B. Zanchi iz Mletaka.

687.
M. K. 12. VI. 1646. Omerbaši Hadži-Ibrahima Budimlije u Sarajevo: Poslije njegova odlaska iz Splita stigla je kaseta sa 48 lakata kadive, koju je poslao B. Zanchi iz Mletaka, kirija po 115 akči; uz kasetu bio je i njegov jedan harar, koji je emin otvorio i iz njega je uzeo jedno stakalce dulsije i nešto duvana, jer da mu je to Omerbaša obećao.

688.
M. K. 17. VI. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Gradski knez ga je silom primorao, da krca u Modrovu fregatu (a ne u svoju) kože Balobanovih, Lupija, Radovića i drugih, i tek sutra ujutro će to krcati; pošto su neki pravoslavci bili donijeli u Split 22 denjka voska, iz unutrašnjosti (Bosne) nitko više nije došao, preko Dubrovnika idu u Mletke.

689.
M. K. 17. VI. 1646. Šimunu Ivanoviću u Mletke: Već nekoliko dana ne dolaze u Split ni roba ni pisma, sve regbi ide preko Dubrovnika.

690.
M. K. 17. VI. 1646. Ivanu Matejkoviću u Mletke: U Split ne dolaze više ni roba ni kuriri (iz Bosne); sva roba, koja je u Skeli, ovih će se dana otpremiti.

691.
M. K. 20. VI. 1646. Frani Miliću u Mletke: Iz unutrašnjosti nije nitko došao, trgovina nema više nade; sad mu Modrovom fregatom šalje 10 bala voska Grgura Šimunića iz Sarajeva; htio je ukrcati tu robu u svoju fregatu, ali mu gradski knez nije dopustio.

692.
M. K. 20. VI. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Šalje mu Modrovom (patron B. Zastocouich) fregatom ukupno 90 bala koža

Balobana i Lupija iz Sarajeva, a vosak i drugu robu ukrcao je u svoju fregatu, koja polazi za nekoliko dana, a ukrcao je i 16 denjaka voska bez naloga Josipa Ivanovića iz Sarajeva, čiji je momak u Splitu i s Kavanjinovom fregatom polazi u Mletke.

693.

M. K. 21. VI. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Obustavljen je promet između Turske i splitske Skele; možda će opet doći do mirnog stanja i opet će biti prometa, inače najbolje mu je s obitelju prijeći u Mletke ili bilo gdje.

694.

M. K. 21. VI. 1646. K. Pasquinelliju u Mletke: Šalje mu 10 bala koža Hadži-Agustina Dragolovića i 11 bala koža Andrije Petrovića iz Sarajeva.

695.

M. K. 21. VI. 1646. K. Pasquinelliju u Mletke: Tisićićevom fregatom šalje mu 18 bala koža Grgura Šimunića iz Sarajeva, a drugu robu svojom fregatom

696.

M. K. 21. VI. 1646. Frani Miliću u Mletke: Juče su mu iz Sarajeva stigla pisma mušterija, i on mu ih šalje svojom fregatom, kao i tovare voska (42) i koža (8) Mateja Radića i Ivana Nikolića iz Sarajeva, a Modrovom fregatom mu je poslao 10 bala voska za račun Grgura Šimunića.

697.

M. K. 21. VI. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Svojom fregatom mu šalje ukupno 16 bala voska, 25 koža, 3 ćuzela i 35 đonova za račun sarajevskih trgovaca Nikole Nikolića, Andrije Petrovića, Pavčevića i braće Jakšića.

698.

M. K. 21. VI. 1646. Ivanu Zanchiju u Mletke: Šalje mu pošiljku Antuna Paskalića iz Sarajeva, t. j. 8 bala voska, 10 bala koža, 31 vreću vune.

699.

M. K. 21. VI. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Svojom fregatom šalje pisma iz Sarajeva i Balobanovih 48 bala voska, Dragolovićevih 12 bala voska, 5 bala koža Frane Radovića i 270 goveđih đonova Hadži Ibrahima Budimlije; Lovro, momak Josipa Ivanovića iz Sarajeva, ukrcao je 40 bala koža, ali krzna su mu još u kontumacu, pa se ne zna, da li će i on sad u Mletke; na dar mu šalje sir i pršut, a od Hadži-Memije zeta Pačova iz Sarajeva 4 jezika.

700.

M. K. 25. VI. 1646. Hadži-Hasanu Hadži- Huseina Balobana u Sarajevo: Neka se ne zabrinjava za svoju robu, sa dvije fregate nju je već poslao (u Mletke).

701.

M. K. 25. VI. 1646. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Njegova momka je uputio u Mletke s voskom i kožama, skoro će mu poslati i krzna; tvrdi, da nema u Splitu opasnosti baš nikakve, i nagovara ga, da šalje preko Splita robu.

702.

M. K. 25. VI. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: U Splitu nema ni emina ni pisara, koji bi mogli pročitati sad primljenu teskeru na 10 tovara robe; on će teskeru vratiti, ako se oni ne vrate.

703.

M. K. 27. VI. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Odjek u Dalmaciji mletačkog gubitka Novigrada; u Split ne dolazi više nikakva roba; M. K. je dio obitelji sklonio na Brač (u Sutivan).

704.

M. K. 12. VII. 1646. Andriji Petroviću u Sarajevo: Odgovara mu na pismo, da je po njegovu nalogu poslao vosak i kože K. Pasquinelliju u Mletke.

705.

M. K. 14. VII. 1646. Simonu Zanchiju u Mletke: Šalje mu pošiljku N. Nikolića iz Sarajeva; u Skelu ne dolazi više ništa, iz Sarajeva ni pisma.

706.

M. K. 14. VII. 1646. Lovri, agentu Josipa Ivanovića, u Mletke: Šalje mu paket sa 49 lisičjih krzna, jedno je zadržao gradski knez; neka mu javi, kolika je tom krznu cijena, ali kad se radi o knezu, treba gledati kroz prste.

707.

M. K. 14. VII. 1646. Hadži-Hasanu Paču u Sarajevo: Odmah je poslao primljena pisma u Mletke; milo mu je, da mu se brat sretno vratio iz Meke, valjda će mu poslati na uspomenu nešto lijepo iz onih strana.

708.

M. K. 15. VII. 1646. Ivanu Đ. Benliću u Sarajevo: O natezanju s eminovim pisarom u Sarajevu, a zbog carine na čohu, koja je već bila plaćena u Splitu eminu Mehmed-begu.

709.
M. K. 15. VII. 1646. Hadži-Agustinu Dragoloviću u Sarajevo: Na putu se gube mnoga trgovačka pisma.

710.
M. K. 15. VII. 1646. Bartulu Zanchiju u Mletke: Tek danas su stigla pisma iz Sarajeva; Pačo javlja, da ima gotove robe 40 tovara, da se čeka galija ili fregata s robom, inače ne će kroz Split prolaziti roba iz Bosne.

711.
M. K. 15. VII. 1646. Mateju Radiću u Sarajevo: Opet o gubitku pisama, i naknadna potvrda o primitku i pošiljci robe.

712.
M. K. 15. VII. 1646. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Krzna šalje njegovu momku Lovri u Mletke; jedno je rezervirao gradski knez, neka javi cijenu.

713.
M. K. 15. VII. 1646. Antunu Paskaliću u Sarajevo: Žali ga, što se namučio i imao troška pošavši u Livno, da uzme čohu; ne zna, gdje bi u Sarajevu imao da naplati troškove, a carinu platio je on u Splitu eminu Mehmed-begu.

714.
M. K. 15. VII. 1646. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Iz pisma mu vidi, da je primio 2 peče fine čohe, koju neka proda po najvišoj cijeni, a zato neka mu pošalje radije voska nego kože, a najradije novac, ako se ne gubi; ako ima robe, neka je odmah šalje, neka ne čeka, da se stanje još gore zaplete.

715.
M. K. 13. VIII. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: O teškoćama sigurne dostave poslovne prepiske; moli ga, neka paronu Šolti pomogne, da u Mlecima ukrca (u njegovu fregatu)robe za Dubrovnik ili Split.

716.
M. K. 14. VIII. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Splitska Skela je sasvim prestala raditi zbog rata; s Levanta nema dobrih vijesti; govori se, da će Paša doći pod Šibenik.

717.
M. K. 25. VIII. 1646. Frani Miliću u Mletke: Na isplatu mu šalje natraženi račun, novac može predati Micheliju u Mlecima; zatraženo njegovo sedlo vratit će mu, da mu posluži na putu kroz Dubrovnik, a njegov brat, kum Jakov, neka njemu vrati njegovo, jer mu treba; u Split ne dolaze više ni pisma.

718.
M. K. 5. IX. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Uzbuđen javlja mu, da je prije tri dana primio vijest, da je kod Verude na Kvarneru jedne noći pred svanuće oluja uništila njegovu novu fregatu, koju je vozio Mate Šolta, a koja je 15. augusta bila isplovila iz Splita na put u Mletke; posada se spasila, od putnika su poginula trojica, splitski Židovi Jakov Lučena, Izak Papo i njegova majka; žali se, kaže, da je otkidao sebi od usta i loše se odijevao, da bi skupio sredstva, da dođe do ovog broda, u kojem je bila sva njegova nada, naročito u doba rata, i sad je upropašten zbog neopreznosti brodara.

719.
M. K. 9. IX. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Nije uspio poslati pisma za Sarajevo, vraća mu ih, neka ih pošalje preko Dubrovnika; posljednja pisma iz Sarajeva stigla po kuriru emin je dao spaliti, da bi udobrovoljio Klišane; javlja o brodolomu svoje fregate kod Verude.

720.
M. K. 9. IX. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Poslije brodoloma juče se u Split vratio njegov paron Mate Šolta; žali se na njega, jer mu čak osporava spašenu opremu broda.

721.
M. K. 9. IX. 1646. Frani Miliću u Mletke: Vraća mu sedlo, javlja mu o brodolomu i žali, što niotkuda nema ni pisama ni ljudi.

722.
M. K. 5. XI. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu sira i smokava za prodaju i neku fakturicu sitne robe; kad nema veće trgovine, kaže, treba se nekako snaći, da bi se moglo živjeti.

723.
M. K. 5. XI. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Čuje, da se u Mlecima navodno krcaju bale turskih i drugih trgovaca za splitsku Skelu, i to mu oživljava nadu, da će Skela opet proraditi; mirno je na ovoj granici, premda je Paša u blizini, možda na Klisu, i ova zima će valjda proteći mirno.

724.
M. K. 27. XI. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Brodom Bjankovića šalje mu za prodaju pošiljku smokava Don Jerka i sestre mu Vitorije Nadali iz Sutivana na Braču (svog ujaka i svoje tetke); Turci su preoteli Zadvarje, Makarska im još odolijeva, a Mlečani se povlače i pale sela; ugasila se spl. Skela, ali kod njega još tinja nada, da bi mogla proraditi.

725.
M. K. 1. XII. 1646. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: O obostranom nastojanju trgovaca, da se promet kroz Split opet omogući.

726.

M. K. 20. XII. 1646. Hadži-Hasanu i Hadži-Ibrahimu braći Pačo u Sarajevo: Njihovu Hadži-Aliji predao je 2 bale obavezane robe, koje će primiti karavanom; ako može, neka podmiri priloženi račun u iznosu od 18 reala 13 akči.

727.

M. K. 21. XII. 1646. Ahmetu i Mehmetu Čelebijam Burnićima u Sarajevo: Po Pačovu Hadži Aliji šalje im na podmirenje račun od 25 reala i 73 akče.

728.

M. K. 21. XII. 1646. Marku Micheliju u Mletke: Nisu još propale sve nade u Skelu; za prodaju mu šalje 8 bačvica prvorazrednih smokava.

729.

M. K. 22. XII. 1646. Hadži-Memiji, zetu Pačovu, u Sarajevo: Šalje mu na podmirenje račun od 5 reala 78 akči.

730.

M. K. 24. XII. 1646. Redžepu, agentu Hadži-Gazi-Mustafe u Sarajevo: Karavanom, koja je krenula iz Splita, poslao mu je 6 sanduka sapuna Hadži-Ibrahima Budimlije i preporučio ih je Hadži-Muharemu Visočaninu, a ostala roba je poslana preko Dubrovnika.

1647 godine

731.

M. K. 6. I. 1647. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Visočki i livanjski trgovci ranije su otišli iz Solina, a sarajevski su tek danas prtili robu; kad se vrate njihovi konji, poći će, da prte robu za splitsku Skelu, ako žele da podignu robu obavezanu, inače bale će im ovdje ostati; juče i danas u Solinu, na Klisu i na Kamenu odjekuju pucnji, valjda se raduju zbog Kandije; u Splitu su ostale braći Burnićima još 3 bale čohe i bibera, a ostalo je predao Hadži-Muharemu Visočaninu, a čini se, da su robe uputili preko Dubrovnika; roba Hadži-Bećira Hadži-Redžepovića, kad je umro od kuge, bila je u splitskoj Skeli u rukama Huseina Hadži-Redžepova, i ovaj je Kavanjinu obećao, da će mu u Mlecima isplatiti 24 reala 74 akče poslanih po Bećiru, ali vraćanje je razvukao, i sad M. K. moli B. Zanchija, da Huseina, koji je u Mlecima, nagovori, da nekako to uredi.

732.

M. K. 12. I. 1647. Hadži-Ahmetu i Hajrulahu braći Sofioremovićima u Sarajevo: Požuruje zaostalu isplatu računa.

733.

M. K. 16. I. 1647. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: U luci je samo jeđan dubrovački brod, pa se riješio, da mu piše preko Dubrovnika; ako se splitska Skela opet ne otvori, a on bude imao nešto da mu pošalje, neka to preda Petru Zanchiju u Dubrovniku ili njegovim agentima, a novac, da ne bi bio na gubitku, neka uloži u nešto, što brzo daje novac, na pr. u vosak.

734.

M. K. 21. I. 1647. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Mletke: Slutio je, da je on iz Sarajeva u Mletke otišao preko Dubrovnika, i sad mu šalje račun na ukupno 77 reala 74 akče, koji novac neka preda u Mlecima M. Micheliju; dostavlja mu i račun za St. Maravića u Sarajevu.

735.

M. K. 16. III. 1647. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio njegova dva pisma brodom A. Markovića Trogiranina, koji će u Splitu iskrcavati uprkos tome, što je Husein, momak sarajevskog trgovca Hadži Redžepovića, nastojao, da brod vozi ravno u Dubrovnik, jer da Teftedar ne daje, da turska roba ide kroz mletačku skelu u Splitu; zato momci sarajevskih trgovaca Pača i Akovalije nisu uspjeli iskrcati svoju robu i morali su ići ďalje u Dubrovnik, da ga sačekaju sa tom robom, a pošao je i Husein, s nekoliko svilenih haljina, da stvar udesi, kako je njemu korisno; sigurno je, da su Dubrovčani dobro podmazali; sarajevski trgovci su međutim pisali u Carigrad, tražili da im se dopusti, da s robom prolaze kroz spl. Skelu, jer je to jeftinije i manje opasno; a bude li potrebno, da se s robom ide u Dubrovnik, neka Zanchi odmah uzme kod nadležnog akt, kojim se Providuru i gradskom Knezu naređuje, da robu propuste u Dubrovnik bez ikakve smetnje.

736.

M. K. 30. III. 1647. Ivanu Petru Zanchiju u Mletke: U pitanju nekih dviju bala robe postupit će po nalogu njegova oca Bartula Zanchija; juče je iz Splita u Dubrovnik otišao sa svojih 36 denjaka robe Jovan Jermenac iz Beograda; danas je primio pismo braće Burnića iz Sarajeva, i šalje mu ga, da vidi, što Burnići pišu.

737.

M. K. 8. V. 1647. Ivanu Mondinu, Zanchijevu agentu, u Dubrovnik: Robu za turske podanike stiglu Domljenovićevim brodom iz Mletaka, 49 bala čohe, 1 bibera, 6 hartije, 4 sanduka sapuna, tek danas je uspio poslati fregatom parona Šolte u Dubrovnik; ujedno piše i Burnićevu agentu Ahmetu, neka on prihvati robu u odsustvu odnosnih trgovaca; neka Mondino pošalje brod, da bi ukrcao i ostalu robu, jer ne može isploviti, dok je svu ne ukrca.

738.
M. K. 10. V. 1647. istom Mondinu u Dubrovnik: Pošto mu je pisao i ukrcao 60 denjaka, riješio je da ukrca 3 bale čohe, hartije i druge robe 22 denjka Huseina Hadži-Redžepova, a 30 bala čohe je htio poslati Šfaganićevom fregatom, ali je Šfaganić u posljednjem trenutku odbio, da to ukrca.

739.
M. K. 12. V. 1647. istom Ivanu Mondinu u Dubrovnik: Primit će valjda već sutra lagane čohe i druge robe 82 denjka, što mu šalje brodom M. Šolte; o nekim potraživanjima.

740.
M. K. 12. V. 1647. istom Mondinu u Dubrovnik: Šfaganićevom fregatom šalje mu 32 bale čohe; paron Šolta je juče ujutro otplovio, a nije tu čohu ukrcao.

741.
M. K. 22. V. 1647. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: U Split je preko Dubrovnika sa Tisićićevom fregatom stigao sarajevski trgovac Grgur Šimunić i kaže, da su u Sarajevo stigle prve bale robe, upućene iz Splita, a da su druge bale lake čohe, koje su poslane fregatom, primijećene kod Dubrovnika; raduje ga ova vijest, jer zna da svuda ima lupeža (ljudi iz okoline Makarske, opljačkali su i sarajevskog trgovca u Mlecima Franu Milića); dodaje, da su 20. maja Mlečani počeli borbu za Solin, koja je onog dana trajala do mrkle večeri, i da su se Turci bili povukli do Klisa, a da je juče ujutro mletačka vojska osvojila Kamen; on je, međutim, svoju suprugu sa četvero djece sklonio u Sutivan na Braču.

742.
M. K. 26. V. 1647. I. M. Turi u Mletke: O događajima i stanju kod Splita.

743.
M. K. 4. VI. 1647. Grguru Šimuniću u Mletke: Šalje mu račun na podmirenje; juče su se Turci ugnijezdili pod Visokom (kod Splita) i odsjekli glavu mletačkom nekom stražaru, a galija je tad na Visoku otvorila topovsku vatru.

744.
M. K. 10. VI. 1647. Marku Micheliju u Mletke: Javlja mu Ivan Matejković iz Dubrovnika, da će skoro biti u Mlecima, pa bi dobro bilo, da se tamo od njega utjera novac, jer mu je Kavanjin obećao čohu; samo ne zna, da li je u sadašnjim prilikama bolje utjerati u novcu ili u robi.

745.

M. K. 20. VI. 1647. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Žali se, na bosanske trgovce, jer da zaboravljaju obaveze; Turci kod Splita već nekoliko dana ne udaraju na granicu; međutim se u splitskim predgrađima za ratne potrebe ruše kuće do temelja, pa su tako srušili i stojnu kuću Kavanjinovih s vrtom (kod sv. Frane), premda je bila odmaknuta od gradskih bedema.

746.

M. K. 21. VI. 1647. Marku Micheliju u Mletke: Kad mu se bude pružila prigoda, poslat će mu sira, koji je po 8 solda librica; Morlaci, a ni njihovi ulaci ne dolaze u Split; rat im dobro dođe, da ne plate dugove.

747.

M. K. 30. X. 1647. Marku Micheliju u Mletke: Primio je njegovo pismo i predao ga gradskom knezu L. Falieru; taj ga je mogao podmiriti, jer je imao novca od krijumčarskih globa, ali nije platio, nego je otputovao u Mletke; najbolje je za takvu sitnicu kneza ostaviti na miru; šalje mu na prodaju 1225 librica sira, smokve su kiše upropastile, ali je grožđe zdravo i vina će biti obilato.

748.

M. K. 29. XI. 1647. Ivanu pok. Jerolima Matejkovića u Sarajevo: Juče je bilo slabo vrijeme, i nije ga sreo, pa mu sad za njim u Sarajevo šalje na podmirenje račun pokojnog mu oca; novac poslati u Dubrovnik I. P. Zanchiju.

749.

M. K. 1. XII. 1647. Ivanu i Petru A. Radovićima u Sarajevo: Šalje im na podmirenje račun u iznosu od 66 reala 63 akče, a novac neka pošalju ili I. P. Zanchiju u Dubrovnik ili M. Micheliju u Mletke.

750.

M. K. 10. XII. 1647. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Šalje mu račun na podmirenje.

751.

M. K. 10. XII. 1647. Antunu (a ne Ivanu) Paskaliću u Sarajevo: Šalje mu račun na podmirenje.

752.

M. K. 30. XII. 1647. I. M. Turi u Mletke: Ako ne bude prodao poslanu mu rašu, neka je dade omastiti i neka mu je vrati, skupa je i rijetka, neki je neuvaljanu plaćaju po 22 solda lakat; poslat će mu još i starog bakra i trogirskih svijeća za kuću; danas mu šalje raše, starog bakra, žutog voska, da ga zamijeni za izrađen, i lojanica; a na dar nekoliko medenjaka i smokava.

753.
M. K. 2. I. 1648. Marku Micheliju u Mletke: Čestita mu Novu Godinu i javlja, da se u Splitu gradi tvrđava, i da ima još Židova.

754.
M. K. 24. I. 1648. Marku Micheliju u Mletke: O prodaji jedne pošiljke sira; o cijeni kukuruza i o jednoj pošiljci smokava.

755.
M. K. 29. II. 1648. Marku Micheliju u Mletke: O kopanju šančeva i postavljanju mostova kod Solina, a u vezi s predstojećim iskrcavanjem mletačke vojske za pokušaj zauzeća Klisa.

756.
M. K. 30. III. 1648. kumu Ivanu Petru Zanchiju u Dubrovnik: Premda još nije primio odgovor iz Sarajeva, iz pisma mu vidi, da je sarajevske dopise sigurno poslao; mletačka vojska već šesnaest dana podsjeda Klis, zauzela je već dva ograđena prostora; paša je bio suzbijen, kad je pokušao pomoći podsjednutima; misli se, da će Klis za nekoliko dana biti otet Turcima.

757.
M. K. 30. III. 1648. Huseinu Čelebiji Hadži-Redžepa Bećirovića Sarajliji u Dubrovnik: Njegovu robu, koja je bila ostala u Splitu, još prošle godine je poslao Mondiniju u Dubrovnik; pozivlje ga, da isplati barem dug Zanchiju u Dubrovniku.

758.
M. K. 21. IV. 1648. Marku Micheliju u Mletke: Po paronu Šolti primio je neku sitniju robu u malim količinama; prošlih dana mu je umro 13-godišnji sin Pavao (ne će nositi novi šešir iz Mletaka).

759.
M. K. 21. IV. 1648. I. M. Turi u Mletke: O poslanoj raši i cijeni joj u Mlecima.

760.
M. K. 4. VI. 1648. Marku Micheliju u Mletke: Za vrijeme zauzimanja Klisa (zauzeše ga Mlečani pod vodstvom generala L. Foscola 31. III. 1648) bio je M. K. u Sutivanu na Braču, a nekoliko dana poslije toga je iz Splita u šetnji s drugima ušao u osvojenu klišku tvrđavu, koja je još smrdjela od leševa; zatim, o dugu nekolicine bosanskih trgovaca.

761.
M. K. 20. X. 1648. Marku Micheliju u Mletke: Po Šolti mu šalje za prodaju 217 buradi smokava, s utrškom od smokava neka mu nabavi nekoliko peča robe.

762.

M. K. 6. I. 1649. Mateju Radiću u Sarajevo: Po Davidu Samainu, koji putuje u Dubrovnik, šalje mu račun na 37 reala 21 akču; mjesto u novcu iznos bi mu mogao poslati i u robi (bijelih kordovana i žutih ovnujskih koža).

763.

M. K. 10. I. 1649. I. M. Turi u Mletke: Slabo stoji sa žitom, teško vojska navikava na kukuruzov kruh, meso po 4 i čak po 6 solda, skupoća raste.

764.

M. K. 12. I. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Više se isplati trgovati žitaricama i hranom nego kitničarskim predmetima i čohom; tko uloži 100 reala u raž ili u kukuruz, iz toga će uskoro izvući 150 reala; kukuruz se u Splitu prodaje do po 26 lira star; kako misli, da je sad prigoda, neka mu nabavi 20 stara kukuruza, a i 2 stara brašna iz Mestre.

765.

M. K. 24. II. 1649. Ivanu Mondinu u Dubrovnik: Ako mu je utjerao novac od neke obaveze Mustedama Čehaje iz Knina, neka mu za odnosni novac nabavi kordovana i ovnujskih koža ili uskopljanske vune.

766.

M. K. 24. II. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Opet mu naručuje hrane.

767.

M. K. 13. III. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Iz pisma mu vidi, da je za njega ukrcao 16 stara kukuruza u brod trogirskog pomorca Đure; međutim, u Mletke dolazi po kukuruz paron Mate Šolta, po kojemu mu šalje rolu raše na bojenje; a i bračkog pomorca Babarovića mogao bi nagovoriti, da i on ukrca 20 stara.

768.

M. K. 19. III. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu novaca; naručuje mu do 100 stara kukuruza.

769.

M. K. 7. IV. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Kukuruzu cijena pada, eventualno neka obustavi ili ograniči kupnju.

770.

M. K. 29. IV. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Primio je brodom Vicka Pelješčanina kukuruza još 20 stara; mora ga davati na vjeresiju, pa ako ga nije opet već kupio, neka mu ga više ne kupuje.

771.
M. K. 27. VI. 1649. Bartulu Zanchiju u Mletke: Spominje neki turski poraz; kuga u Šibeniku, možda i u Zadru, Splićani strahuju.

772.
M. K. 28. VIII. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Skupoća, sir iz prodaje skoro nestao, kuga u sjevernoj Dalmaciji, posvuda velik oprez, da netko ne bi kugu unio iz Turske.

773.
M. K. 5. XI. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Brod parona Mate Šolte nakrcati će samim smokvama za Mletke, jer osim njih druge robe za prodaju nema zasada.

774.
M. K. 18. XI. 1649. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Na dar mu šalje smokava i bure vina opola; vino nije najbolje, jer se zbog rata grožđe bere prije nego sazri; ovdje se sad teško živi, kukuruz je po 40 lira kvarta, a svakog drugog dana su turske zasjede i oružani zaleti.

775.
M. K. 18. XI. 1649. Marku Micheliju u Mletke: Brodom Šolte šalje mu 4282 libre smokava, da ih proda, i 110 libara žuta voska, da ga zamijeni s izrađenim.

1650. godine

776.
M. K. 13. IV. 1650. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Primio sa njegove dvije pošiljke: čelika za kremeno kresivo, puščana zrna, košaricu haringa, koju su mu mornari načeli, te kavijara na dar; Split je ove ratne korizme oskudijevao ribom; zabrinjava ga pitanje opskrbe Splita hranom u doba rata.

777.
M. K. 10. V. 1650. Mateju Radiću u Mletke: Sa zadovoljstvom je primio njegovo pismo iz Dubrovnika; u Split je doveo Barišu Musića iz Sferčića, brata Radićeva roba Mate, koji je teškim trudom iskupio od ropstva svoju majku za 30 reala, a nije u mogućnosti, da sebe iskupi za 50 reala, jer bi to nadugo išlo; u okolici Splita samo skupoća i ratna bijeda.

778.
M. K. 24. VI. 1650. Antoniju Palanziju u Mletke: O nekim nabavkama robe i neuspjelom bojanju vunene tkanine (kao obično, i ovdje MK mnogo pazi na boje naročito tkanina i odjevnih predmeta).

779.
M. K. 24. VI. 1650. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu rolu raše i mohaira na bojenje i 57 libara voska, da ga zamijeni sa svijećama.

1651. godine

780.
M. K. 26. I. 1651. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Neka mu pošalje robe, kao u spisku, u vrijednosti od 27 reala 56 akči Mustedama Čehaje iz Knina, koji je novac sad kod njega (Zanchija); na kraju spiska su narudžbe, među kojima i za dva šeširа: za Markova sina od 8 godina (budućeg advokata i pjesnika Jerolima) i mlađega od 5 godina (Šimuna, budućeg trogirskog biskupa).

781.
M. K. 4. V. 1651. Ivanu i Antunu braći Jakšićima u Sarajevo: Zbog ratnih prilika, a i zato, što je također zatvorena i dubrovačka Skela, nije imao prigode, da im ranije piše; sad im šalje na podmirenje račun, u iznosu od 69 reala 69 i po akči, i neka novac pošalju M. Micheliju u Mletke.

782.
M. K. 10. V. 1651. Marku Micheliju u Mletke: Brodovi kasno dolaze u Split, a neki uopće ni ne pristaju, već nastavljaju ravno u Dubrovnik.

783.
M. K. 1. VIII. 1651. Ivanu i Antonu Radovićima u Sarajevo: Požuruje isplatu računa, u novcu ili robi.

784.
M. K. 1. VIII. 1651. Filipu Lupiju u Sarajevo: Neka pošalje ili Micheliju u Mletke ili njemu u Split, bude li sigurne prigođe, 58 reala 47 akči, koliko mu duguje.

785.
M. K. 24. VIII. 1651. Marku Micheliju u Mletke: Od komandanta Sinovčića se ni pare ne može izvući, treba ga predati sudu; ljuti se na skupoću; hajduci i vojnici, veli, uništavaju sve, a suša je odnijela dobar dio ljetine.

786.
M. K. 28. X. 1651. Marku Micheliju u Mletke: Na prodaju mu šalje 580 librica smokava, 100 librica starog bakra i neku mačkulu.

787.
M. K. 10. XI. 1651. Marku Micheliju u Mletke: Fregatom iz Dubrovnika dolazi u Mletke sarajevski trgovac Pavao A. Grgurić, pa neka ga podsjeti, da podmiri račun, koji mu je poslao.

788.
M. K. 10. XI. 1651. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Vraća mu mjenicu, da je utjera od gradskog kneza Faliera, koji polazi u Mletke; on je od kneza više puta pokušao, da je naplati, ali bez uspjeha.

1652. godine

789.
M. K. 4. I. 1652. Ivanu Mondiniju u Dubrovnik: Naknadno mu dostavlja priznanicu u poslu Mustedama Čehaje; za preostalu svotu neka mu nabavi, ako mu dođe pod ruku, dobrog a ne skupog tankog turskog platna.

790.
M. K. 8. II. 1652. Ivanu Mondiniju u Dubrovnik: O provjeravanju jedne fakture.

791.
M. K. 9. II. 1652. Hasanu i Ibrahimu braći Pačo u Sarajevo: Po želji B. Zanchija iz Mletaka, podsjeća ih, da je još 1644. g. bio njima poslao a za njihov račun 12 bala čohe, 1 denjak bibera i 3 tovara hartije.

792.
M. K. 10. II. 1652. Agustinu Dragoloviću u Sarajevo: Šalje mu račun, da mu ga podmiri u novcu ili u robi.

793.
M. K. 22. II. 1652. I. M. Mondiniju u Zadar: Brođom I. Mičića iz Sutomišćice kod Zadra šalje mu 3 bale pokrivača i 1 i po peču pamučnog platna.

794.
M. K. ... III. 1652. kumu Bartulu Zanchiju u Mletke: Odgovara mu na dva pisma, a zatim dodaje, da su poslije zauzeća Zadvarja uništena Poljica, a još više kraj oko Makarske od hajduka, naročito Žegaraca; bio je u Splitu njegov agent Mondin, za kojeg je učinio koliko je mogao, premda je na umoru njegova kći Perina.

795.
M. K. 16. IV. 1652. Marku Micheliju u Mletke: O svojim nekim potraživanjima od trgovaca iz Bosne; umrla mu je kći Perina.

796.
M. K. 27. X. 1652. Petru A. Zlatariću u Dubrovnik: Primio je preko njega napokon pismo Nikole Nikolića iz Sarajeva, i sad mu šalje pismo, da ga pošalje Nikoliću.

797.
M. K. 27. X. 1652. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Poslije mnogih pisama, koja mu je upućivao u raznim vremenima, napokon je primio njegovo pismo, preko Zlatarića iz Dubrovnika, koje ga je obradovalo; o neplaćenom dugu poznatog mletačkog oficira konta Capre; ako se otvori splitska Skela ...

798.
M. K. 11. XI. 1652. Marku Micheliju u Mletke: Saznaje, da je primio višnje, a sad će mu poslati, valjda Šoltinim brodom, 3900 libricа smokava na prodaju.

799.
M. K. 9. XII. 1652. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu 227 srebrnih škuda, da bi mu za toliko poslao robe po priloženom spisku.

1653. godine

800.
M. K. 29. X. 1653. Marku Micheliju u Mletke: Odavno mu nije pisao, a sad mu šalje na prodaju oko 670 libricа smokava, nisu ni dobre ni jeftine, izabrao je bolje, a loše je ostavio svojim zemljoradnicima; otvorena je dubrovačka Skela, valjda će ga se sjetiti poneki bosanski trgovac.

1654. godine

801.
M. K. 17. IV. 1654. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Primio je njegovo pismo pet mjeseci poslije nego ga je napisao; po Zlatariću mu dostavlja Kaprino pismo; preporučuje mu, da ga opet opskrbi robom ili novcem, kad se otvori dubrovačka Skela.

802.
M. K. 17. IV. 1654. Petru A. Zlatariću u Dubrovnik: Nije mu mogao poslati masline za korizmu, jer su ove godine crvljive, a ulje rđavo; preporučuje mu priložena pisma, da sigurno budu dostavljena Nikoli Nikoliću u Sarajevo.

803.
M. K. 17. IV. 1654. Antunu Paskaliću u Sarajevo: O ćebadi, koju mu je Paskalić bio poslao preko Dubrovnika, stoji u računu, koji mu prilaže, a prema kojemu mu je Paskalić ostao dužan 104 reala 20 akči; neka to sad podmiri.

804.
M. K. 17. IV. 1654. Ivanu i Petru A. Radovićima u Sarajevo: Račun mu je bio poslao prije sedam godina, pa kako nije još dobio odgovora, ponovo mu ga šalje na podmirenje; isplatu može izvršiti i preko M. Michelija u Mlecima.

805.
M. K. 17. IV. 1654. Filipu Lupiju u Sarajevo: Požuruje mu podmirenje duga od reala 58 akči 47.

806.
M. K. 17. IV. 1654. Ivanu pok. Jerolima Matejkovića u Sarajevo: Kad je na putu u Dubrovnik bio proputovao kroz Split, bio mu je predao račun o poslovanju s njegovim pokojnim ocem, i sad požuruje isplatu računa.

807.
M. K. 17. IV. 1654. Ivanu Matejkoviću Olovljaninu u Sarajevo: Bio mu je prije sedam godina poslao na podmirenje račun, ali ni do danas od njega nije još primio odgovora; požuruje isplatu ili preko Nikolića u Sarajevu ili preko Michelija u Mlecima.

808.
M. K. 17. IV. 1654. Stjepanu Maraviću u Sarajevo: I njemu je prije sedam godina bio poslao račun preko Iv. Matejkovića, i sad požuruje isplatu.

809.
M. K. 17. IV. 1654. Josipu Ivanoviću u Sarajevo: Na račun, što mu ga je bio poslao prije sedam godina, još nije dobio odgovora, sad požuruje isplatu.

810.
M. K. 17. IV. 1654. Marku Micheliju u Mletke: Fregatom Ive Šfaganića, koja dolazi sa Visa krcata srdelama, šalje mu rolicu raše, da je dade obojiti.

811.
M. K. 31. VIII. 1654. Petru A. Zlatariću u Dubrovnik: Iz pisma saznaje, da je A. Paskalić iz Sarajeva naredio svojim agentima, da njemu Zlatariću, predadu 50 ili 60 komada ćebadi stim, da ih pošalje u Split Kavanjinu; valjda ih je već Zlatarić primio, pa neka ih ukrca u brod Mije Mateljevića, i ne bude li ih mogao poslati sve, neka pošalje, koliko može, a pruži li mu se prigoda, da ih šalje u Mletke, neka ih pošalje Marku Micheliju, trgovcu čohom, kojemu će dati nalog, šta s tim da uradi.

812.
M. K. 17. IX. 1654. Marku Micheliju u Mletke: Na prodaju mu šalje 2 barila vinskog octa i 44 librice žuta voska i nešto starog bakra.

813.
M. K. 18. X. 1654. Petru A. Zlatariću u Dubrovnik: Neka mu pošalje barem deset komada ćebadi, i neka mu javi, da li mu je šta poslao N. Nikolić iz Sarajeva.

814.
M. K. 9. XI. 1654. Marku Micheliju u Mletke: Na prodaju mu šalje 1197 librica smokava.

815.
M. K. 27. XI. 1654. Marku Micheliju u Mletke: Naknadno objašnjenje o Paskalićevu starom računu, a u vezi sa ćebadi, koju je Zlatarić imao poslati M. K.

816.
M. K. 27. XI. 1654. sinu Antuna Paskalića u Mletke: Još o istom računu i ćebadi.

817.
M. K. 27. XI. 1654. Grguru Šimuniću u Mletke: Donosiocu pisma, trgovcu M. Micheliju, neka isplati reala 20 akče 64 za podmirenje računa.

818.
M. K. 1. XII. 1654. Ivanu i Antunu braći Jakšićima u Sarajevo: Šalje im račun, da ga podmire.

819.
M. K. 18. XII. 1654. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu sanduk voska jedne splitske bratovštine, da ga dade zamijeniti s duplirima i svijećama.

820.
M. K. 21. XII. 1654. Marku Micheliju u Mletke: S voskom bratovštine šalje mu svežnjić novca.

1655. godine

821.
M. K. 1. III. 1655. Marku Micheliju u Mletke: Primio svijeće za bratovštinu.

822.
M. K. 2. III. 1655. Frani Miliću u Mletke: Dostavlja mu za podmirenje račun u iznosu od 8 reala 30 akči, i za toliko neka mu pošalje lana za kuću.

823.
M. K. 20. III. 1655. Agustinu Dragoloviću u Sarajevo: Odavno, zbog rata, nije mu pisao; sad mu po nekom Dubrovčaninu šalje račun u iznosu od 23 reala 10 akči, da mu ga podmiri u novcu ili u robi, a preko Zlatarića.

824.

M. K. 20. III. 1655. Petru A. Zlatariću u Dubrovnik: U Splitu su iskrcana Paskalićeva ćebad, ali su upotrebljena; on nije to prije znao, inače bi ih bio poslao u Mletke Paskalićevu sinu, da ih vidi i tamo proda.

825.

M. K. 3. IV. 1655. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu za A. Paskalića račun na 105 reala, i kaže, da je na račun tih reala prošlog mjeseca bio primio 50 komada ćebadi, koja nisu bila onakva, kakva su mu ponuđena, te ih je poslao Paskalićevu sinu u Mletke, da ih on tamo proda.

826.

M. K. 15. VII. 1655. Petru I. Matejkoviću Olovljaninu u Jakin (Ancona): Traži, da mu plati ostatak očeva duga za poslove u splitskoj Skeli, a i dug St. Maravića.

827.

M. K. 18. X. 1655. Petru I. Matejkoviću u Jakin: Ovo mu pismo šalje po trgovcu čohom Marku Micheliju zato, što kroz splitsku luku ne prolaze brodovi, kojima bi ga sigurno mogao povjeriti; izražava sućut povodom očeve mu smrti; dostavlja mu na podmirenje račun očeva mu dugovanja u iznosu od 30 reala 74 akče, a to može isplatiti Micheliju u Mlecima.

828.

M. K. 20. X. 1655. Marku Micheliju u Mletke: Bračkim brodom primio hasura (?) i hartije za pisanje; šalje mu pismo s računom od 30 reala 74 akče za Petra Matejkovića u Anconi, da ih od njega utjera.

829.

M. K. 10. XI. 1655. A. Paskaliću u Sarajevo: Prodao je 40 komada njegovih ćebadi, Paskalić mu sad ostaje dužan 51 real 80 akči, i za toliko neka mu pošalje robe ili novca po Alibegu Esebaliću, koji je u Splitu bio u poslu otkupa robova i valjda se vraća u Split.

830.

M. K. 16. XI. 1655. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Pismo mu šalje po Alibegu Esebaliću, koji mu je kazao, da je sa drugim pismima ostavio u Livnu i Nikolićevo pismo za njega i da su sva pisma bila poslana u Nutjak, da bi se zatim preko Poljica dostavila naslovnicima, ali on, Kavanjin, to Nikolićevo pismo nije primio; žali se na bosanske trgovce, s njima je radio dugo godina, a sad mu ne podmiruju obaveze; neka ih pokuša nagovoriti, da mu preko njega, Nikolića, pošalju obilato novaca.

831.

M. K. 17. XI. 1655. Hadži-Hasanu i Salihu Čelebiji braći Balobanima u Sarajevo: Pismo s pozdravom sarajevskim prijateljima šalje im po Alibegu Esebaliću i prilaže račun na podmirenje; raduje se Salihu što je s Kopčićima sad u rodbinskoj vezi.

832.

M. K. 21. XI. 1655. Ivanu Benliću u Sarajevo: Po Esebaliću, koji će se valjda vratiti poslom u Split, šalje mu račun, neka mu ga podmiri u novcu ili u robi (kordovani).

833.

M. K. 25. XI. 1655. Braći Burnićima u Sarajevo: Po Alibegu Esebaliću šalje im na podmirenje račun, odnosnu vrijednost neka mu u novcu ili u robi pošalju po istom Alibegu, koji bi se imao poslom vratiti u Split.

834.

M. K. 25. XI. 1655. Hadži-Memiji (Pačovu) u Sarajevo: Na podmirenje mu šalje račun po Esebaliću, koji se poslom vraća u Split, neka mu pošalje robe.

835.

M. K. 25. XI. 1655. Andriji Petroviću u Sarajevo: Na podmirenje mu šalje račun; za odnosnu vrijednost neka mu pošalje robe po Esebaliću.

836.

M. K. 11. XII. 1655. Marku Micheliju u Mletke: Brodom Mate Šolte šalje mu za prodaju 1220 librica smokava.

1656. godine

837.

M. K. 26. V. 1656. Ivanu Garanjinu u Mletke: Šalje mu na prodaju vinskog octa, od utrška neka mu kupi lana i jedan bjelokostan ženski češalj.

838.

M. K. 26. V. 1656. Marku Micheliju u Mletke: U zamjeni oca Marka, kojemu je sad već oko 76 godina, njegov najstariji sin Frane šalje rolu bijele raše, da mu je dade obojiti.

839.

M. K. 7. VI. 1656. Agustinu Dragoloviću u Mletke: Zna, da je on sad u Mlecima, pa mu tamo šalje na podmirenje (Micheliju) račun u iznosu 23 reala 10 akči.

840.

M. K. 17. VIII. 1656. Nikoli Nikoliću u Sarajevo: Iz njegova pisma je saznao o požaru u Sarajevu, koji mu je uništio spise; požuruje podmirenje starog računa i kaže, neka mu svakako podmiri barem ono, što sigurno pamti kao dug.

841.

M. K. 21. X. 1656. Ivanu Garanjinu u Mletke: Iz pisma mu vidi, da mu je prodao poslani mu ocat i da je odnosnim utrškom platio lan; primio je praznu buraď, ali jedno bure su zaplijenili carinici u Mlecima, pa ga moli, da mu tu stvar tamo uredi.

842.

M. K. 21. X. 1656. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu na prodaju 334 librice dobrih smokava.

1657. godine

843.

M. K. 19. III. 1657. Marku Micheliju u Mletke: Po Šfaganiću šalje rolu raše, da mu je dade obojiti, i 50 lira, pa i neke svoje čarape, da se oboje.

844.

M. K. 28. VII. 1657. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu rolicu raše, da je proda barem po 34 solda lakat ili da je dade obojiti, i 3 cekina, da mu kupi robe za jedan fratarski habit mjesto onoga, u kojem je sahranio 19-godišnjeg sina Petra Aleksandra (poginulog prošlih dana u splitskom polju u borbi protiv Turaka za odbranu grada).

845.

M. K. 16. XI. 1657. Marku Micheliju u Mletke: Ratnih troškova i nevolja imali su i Splićani; sad se svakog drugog dana ide na javne radove za gradnju tvrđave Gripe; po Zlogledi je primio pismo i lan i po njemu šalje 651 libricu smokava na prodaju sinu popu Josipu u Mletke; a on neka mu sina nagovori, da se već jednom iz Mletaka vrati kući.

1658. godine

846.

M. K. 22. IV. 1658. Marku Micheliju u Mletke: U Mlecima je Bećir, agent sarajevskih Sofioremovića, i hoće da podmiri dug; kako je u Mlecima i pop Josip, njegov sin, šalje Micheliju račun (45 reala 15 akči), ďa ga preda njegovu sinu, da bi on od Bećira utjerao novac.

847.

M. K. 26. VII. 1658. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu nešto raše na bojenje, nešto žuta voska za zamjenu sa svijećama i 1 cekin na račun troška.

848.

M. K. 24. XI. 1658. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu na prodaju 800 librica smokava.

1659. godine

849.

M. K. 1. XI. 1659. Marku Micheliju u Mletke: Šalje mu na prodaju 25 kasetica smokava i 52 librice žuta voska, da ga zamijeni sa svijećama, a i rolicu bijele raše, da je proda po 36 solda lakat, ili da je dade obojiti; na dar mu šalje šerpicu ptičica.

1660. godine

850.

20. V. 1660. Marku Micheliju u Mletke piše Frane Kavanjin, pok. Marka najstariji sin, koji je sve češće u posljednje vrijeme vodio poslove dućana, javlja, da mu je otac umro (u 80. godini života) i da odsad on preuzimlje očeve poslove; moli Michelija, da nastavi raditi s njim, kao što je radio niz godina s pokojnim mu ocem.

STJEPAN ANTOLJAK

POBIRANJE MARTURINE, CRKVENE DESETINE I VOJŠĆINE U ZADARSKOM DISTRIKTU (1435).

1.

Među uvezanim pergamenama, koje se čuvaju u Državnom arhivu u Zadru, nalazi se i idući nažalost na gornjoj strani dosta nepotpun list, u kome stoji ovo: »MCCCCXXXV⁰, indictione XIII[a], die dominico, tercio mensis jullij. Per antedictos magnificos dominos comitem[1] et capitaneum[2] ciuitatis Jadre ac dominum camerarium sedentes pro tribunali ante logiam magnam[3] ut moris est, date et deliberate fuerunt decime,[4] marturine[5] et voischine,[6] que temporibus preteritis exigebantur per ca-

[1] Jacobus de cha Pesaro, zadarski knez od 19. VIII. 1433. do 11. VII. 1435. (Š. Ljubić, Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i mletačke republike IX, MSHSM XXI, Zagreb 1890, 60, 66, 67, 77, 79).

[2] Victor Bragadino, zadarski kapetan od 19. VIII. 1433. do 11. VII. 1435. (Š. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 60, 61, 66, 67, 77, 79, 90, 105).

[3] Gradska loža na Narodnom trgu (gl. G. Sabalich, Guida archeologica di Zara, Zara 1897, 394–400).

[4] Crkvena desetina (gl. o tom opširno: Vl. Mažuranić, Prinosi za hrvatski pravnopovjesni rječnik II, Zagreb 1909, 218–221; Z. Herkov, Građa za financijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske I, Zagreb 1956, 282–287).

[5] Marturina (gl. o tom vrlo opširno i temeljito: Vj. Klaić, Marturina. Slavonska daća u srednjem vijeku. Rad JA 157, Zagreb 1904, 114–213, pa Z. Herkov, o. c. II, 128–131).

[6] Vojšćina (Vj. Klaić, o. c., Rad JA 157, 176, 181; Vl. Mažuranić, o. c. II, 218, III (1912), 400, X (1922), 1594; Z. Herkov, o. c. II, 578–580).

[7] Stari grad Ostrovica, koji se diže više danas istoimenog sela, idući od Bribira dalje na sjeverozapad prema Benkovcu. Prvi put se spominje u II. polovici 12. stoljeća, a onda krajem istoga stoljeća kao već utvrđeni »castrum«. Kasnije Ostrovica prelazi u vlast knezova Bribirskih, koji je izručiše u zamjenu za kraljevski grad Zrinj Ludoviku I. (1347). Iza toga mijenja razne gospodare. God. 1411. prodade je bosanski veliki vojvoda Sandalj Hranić Veneciji, ali joj ga već iduće godine otme kralj Sigismund (Žigmund) pomoću knezova Bribirskih. Otada upravljaju Ostrovicom kraljevski kastelani i potkastelani (Vj. Klaić, Bribirski knezovi od plemena Šubić do god. 1347., Zagreb 1897, 11–13). Međutim knez Nikola IV. Frankapan, hrvatski ban (1426.–1432.), dobije od kralja Sigismunda Ostrovicu, koju isti vladar potvrdi 1434. godine uz bansku čast i njegovim sinovima. God. 1437. otme novi ban Matko Talovac

stellanos Ostrouiçe ab infrascriptis villicis[8] in districtu Jadrense. Que de jure spectant et pertinent i. d. d. v. ser Petro Maynerio de Mediolano, habitatori Jadre, ibi presenti et plus offerenti et danti pro vno anno incepto presenti, die dominico, tercio jullij, pro precio ducatorum quinquaginta anni per ipsum persoluendorum domino camerario Jadre in fine dicti anni ..... pro quo fideiussit magister Nicola sartor de Alleçe. Infrascripti soluunt ut infra:

Primo villici habitantes in villa Jelsane magne[9] duo soluunt marturinas et duo decimas.

Item villici omnes Jelsane parue[10] soluunt marturinas et decimas[11] domino[12] episcopo[12] Scardone.[12]

(1436.–1444.) knezu Ivanu VI. (comitem Angelum) sva mjesta, koja je ovaj donedavno imao (Vj. Klaić, Krčki knezovi Frankapani I, Zagreb 1901, 213, 221, 226), pa tako valjda i Ostrovicu, koju je svojevremeno naslijedio od oca (Š. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 91). Prema tome ne odgovara Klaićeva tvrdnja, da »poslije obladaše Ostrovicom Mlečani« (Vj. Klaić, Bribirski knezovi ..., 13), iako su svim sredstvima nastojali, da je se dokopaju (Š. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 234, 305, 377, X, MSHSM XXII (1891), 36, 43, 88, 106–108, 132, 147, 157, 188–194, 198, 220, 272).

[8] Uopće je neshvatljivo, kako je dr. N. Klaić došla na to, da čak stavlja u mogućnost, da bi se pod terminom »villici« imalo razumijevati »seoski suci, nazivani u katastiku (S. Antoljak, o. c., Starine 42, 392, 393, 396) judices (villici se naime nazivaju seoski suci u Slavoniji)«, te da onda opet pretpostavlja, da »termin vilicus treba da označava uopće stanovnike sela, odnosno kmeta« i na osnovu obojega stvara svoje primjedbe o njihovim obavezama (N. Klaić, Stjepan Antoljak, Zadarski katastik 15. stoljeća, Historijski Zbornik IV/1–4, Zagreb 1951, 281), kada i sam od mene izdani katastik (Starine JA 42, Zagreb 1950, 371–417), a i ovaj dokumenat iz 1435. godine i suviše očito pokazuju, što su oni bili i koje su im bile obaveze.

[9] Po Bianchiju javlja se u dokumentima selo »Gelsane« od 1391. do 1565. godine i njemu izgleda, da je ono ležalo jugoistočno od Galovca (C. F. Bianchi, Zara cristiana II, Zara 1879, 412). Međutim mi to mjesto nalazimo već 1340. (T. Smičiklas, Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae X, Zagreb 1912, 531) i ono se spominje čak 1575. godine (V. Solitro, Documenti storici sull'Istria e la Dalmazia I, Venezia 1844, 259). U izvoru iz 1455. godine stoji za to selo ovo: »... in villa Gelsane magne ... confines: de borea villa Terçici, de quirina partim villa Goriçe et partim villa Galofçi, de sciroco villa Gelsane parue partim et partim villa Veterinichi, de trauersa villa Camegnane et partim villa Lemesame ...« (Državni arhiv u Zadru (DAZ) – Spisi zadarskog notara (SZN) Nicolaus quondam Benedicti (1432.–1469.) b. I, f. I (16.–18. IV. 1455.). Veliki Jelšani po mišljenju Barade »svakako su bili sjeverozapadni« dio »nekadanjeg jednog mjesta Jošana« (M. Barada, Lapčani, Rad JA 300, Zagreb 1954, 478, 479).

[10] U izvoru iz 1431. godine stoji za ovo mjesto iduće: »... villa uocata Jelsane parue ... confines: de trauersa sunt mete ville uocate Nadin, de austro est villa uocata Lixane, de quirina est uilla uocata Veteranich et de borea est uilla uocata Jelsane magna ...« (DAZ–SZN Theodorus de Prandino (1403.–1441.) b. IV, f. V/4. 96–18. XII. 1431.). Prema tome su Mali Jelšani bili između Nadina, Tinjskih Lišana, Veterinaca i nekadašnjih Velikih Jelšana, ili, kako piše Barada, ovo mjesto je bio »jugoistočni« dio »nekadanjeg jednog mjesta Jošana« (M. Barada, o. c., 478, 479).

[11] Križano.

[12] Ove su riječi mnogo kasnije dodane drugom rukom i tintom. Taj pak umetak ima svoj historijat. Naime 16. I. 1434. kralj Sigismund, koji je još 1432. imenovao desetoricu braće, sinova već spomenutog bana Nikole IV. Frankapana, upraviteljima dalmatinsko-hrvatskoga banata, potvrdio im je bansku čast i sve posjede i otada su oni svi i »regnorum Dalmatiae et Croatiae bani« (Vj. Klaić, Krčki knezovi Frankapani I, 220–222). Međutim Hrvatska Enciklopedija znade samo za banove Ivana i

Item villici comitis Vgrini[13] in villa Terçiçi[14] soluunt decimas tantum et non aliud.

Item villici ciuium de Jadra habitantes in Camegnane,[15] Oschipach[16] soluunt decimas et marturinas.

.....

.....

.....

Item villici .....

Item villici ser Georgii de .....

Stjepana Frankapana (o. c. II, Zagreb 1941, 182). U tom svojstvu došli su i u Zadar, gdje im se potužio tamošnji plemić »Armuros Begnich« (Begna), da skradinski biskup traži »u gnega y gnegouih dohodach od nichih chmetof sidechih, che ima na Malih Gielsançih, a u bischupy Scradinskoy, i ti gnegoui chmeti danasgni dan chunu plachiagiu«, te ih moli, da oni odrede, da li ima platiti tu desetinu ili ne. Usto im je predao i dvije isprave, izdane »od stola luçchoga« i »capitula schradinschoga«. Nato se banovi »s mnosimi heruati« 11. XII. 1434. dogovoriše i složiše, da je »zachon heruacchi bischupie scradinsche, y tninsche« da svaki plemić, koji ima pet kmetova, ne plaća desetinu, a ako ih ima deset, uzima od desetoga kmeta desetinu, dok onaj, koji nema pet kmetova, dužan je plaćati desetinu (L. Jelić, Hrvatski zavod u Rimu, Vjestnik kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva VI/1, Zagreb 1902, 15). Iz ove se presude dakle jasno razabira, zašto je ovo stavljeno poradi navedenog biskupa, jer mu svi kmetovi u tom selu, kako smo vidjeli, nijesu bili dužni davati desetinu.

[13] Knez Ugrin Ugrinić »nobilis de Breberio de genere Subich«, član je plemena Šubić, u kome je njegova porodica imala kneževsku čast još od prve polovice 14. stoljeća. On je bio sin pok. Nikole, a posjede je imao u lučkoj županiji (tako i grad i otok Rog na rijeci Krki). Budući da se Ugrin 1432. zove naprosto »nobilis«, to se Klaiću čini »da su Ugrinići u 15. stoljeću ili izgubili ili se odrekli naslova kneževskoga« (Vj. Klaić, Hrvatska plemena od XII. do XVI. stoljeća, Rad JA CXXX, Zagreb 1897, 40, 41). No tu nema nikako pravo, jer se baš 1435. u ovoj našoj pergameni, a onda i u notarskom spisu iz iste te godine kao i 1436. i 1444. Ugrin zove »comes« (DAZ–SZN Theodorus de Prandino b. V, f. VI, 24, 86a–11. VII. 1435., 27. II. 1436. – SZN Johannes de Calcina [1439.–1492.] b. II, f. III/II-15. II. 1444.). God. 1453. nalazimo ga još na životu sa sinovima, a već 1455. spominje se, da je mrtav »comes Vgrinus Vgrinich de Rog de genere Subich« (Ibid.–SZN Johannes de Calcina b. IV, f. VI, 374, b. V, f. VII/4, 170a–16. IV. 1453., 26. XI. 1455.). Iz jednog pak kodeksa, koji se čuva u arhivu samostana konventualaca u Šibeniku, također se jasno razabira, da su Ugrinići i u 15. stoljeću stalno zovu knezovi (F. Radić, Sredovječni pismeni spomenici u samostanu konventualaca u Šibeniku, Starohrvatska Prosvjeta VII/2, Knin 1903, 53, 54).

[14] Ovo se selo nalazilo nekoć između Gorice i Vrčeva (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 406), t. j. po Baradi na sjevernoj strani Velikih Jošana (M. Barada, o. c., 479). God. 1403. ninski biskup povjerava župniku u »Stomorinauas« pobiranje desetine u Tercićima i Kamenjanima (DAZ–SZN Articusius quondam Dominici de Rivignano [1383.–1416.] b. II, f. IX–21. IV. 1403.).

[15] U notarskom spisu iz 1448. godine stoji, da su »... villa Camegnane ... confines: de trauersa est villa Radobudichi, de sirocco est villa Vschipach, de quirina est villa Jelsane partim et partim villa Lemesseuohrastie et partim villa Tercici, et de borea est villa Podbariane ...« (DAZ–SZN Simon Damiani [1440.–1476.] b. II, f. III/6–21. XII. 1448.). Svakako je ovo mjesto bilo nedaleko od Tercića (gl. o Kamenjanima i S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 407), t. j. po Baradi Kamenjani su graničili sa Velikim Jošanima, i to na sjevernoj strani (M. Barada, o. c., 479).

[16] Ili »Uschipach«, nekoć selo jugoistočno od Kamenjana (kako se to očito vidi iz bilješke 15), a istočno od Jošana (M. Barada, o. c., 479).

Item villici duo in villa Pollixane[17] soluunt marturinas tantum.

Item villici tres illorum de Georgiis[18] in villa Vissoçane[19] soluunt marturinas tantum.

Item villici ser Zoilli de Fera,[20] Matei speciarii, Budci Zanni, Petri Stancich et sancti Francisci[21] de Jadra in villis Bachiçe[22] et Sgnoaçi[23] soluunt decimas et marturinas.

Item villici quinque nobilium de Nona in villa Poduerçe[24] soluunt decimas et marturinas.

Item villici tres nobilium de Nona habitantes in Chernise. magna[25] soluunt decimas et marturinas.

Item villici ser Gregorij Merganich,[26] Johannes Ostoye[27] et Gregorij Crisancich in villa Lissane[28] debent soluere.

Item villici habitantes sub Nadino,[29] qui sunt prius soluebant castelanis Ostrouiçe, debent soluere decimas et marturinas.

[17] Polešnik ili Poličnik, selo 10 milja udaljeno od Suhovara, a zapadno 4 od Zemunika (C. F. Bianchi, o. c. II, 333, 334, 336).

[18] Od 13. stoljeća vrlo istaknuta zadarska plemićka porodica, koja je za vrijeme hrvatsko-ugarske vladavine u tom gradu (1358.–1409.) imala najveće časti. Kralj Ludovik I. darovao je ovoj obitelji sela Krbavaclug i Visočane. Za mletačke vladavine uz ostalo konfiscirani su joj i ovi posjedi (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 403, 404, 383, 384).

[19] Selo kraj Radovina (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 406).

[20] Član zadarske plemićke obitelji, koja se spominje već u 12. stoljeću, a od 18. nosi ime Fondra-Ferra. Zoillus de F. je bio neko vrijeme sudac u Zadru (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 401).

[21] Crkva i samostan sv. Franje u Zadru (C. F. Bianchi, o. c. I, Zara 1877, 359-372).

[22] Nekoć selo u okolici Radovina (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 407, 416), a blizu Kamenjana (T. Smičiklas, o. c. XI [1913], 465).

[23] Nekada je ležalo ovo selo u blizini Kamenjana (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42. 383, 407).

[24] Podvršje u okolici Nina (S. Gunjača, Repertorium actuum domini Antonii de Zandonatis olim publici et iurati notarii Jadre, Starine JA 42, 315; A. Maschek, Geographisch-statistische Repertorium der bewohnten Orten im Königreiche Dalmatien auf Grund amtlicher Daten bearbeitet, Zara 1888, 145).

[25] Bianchi drži, da je nekadašnje selo »Karniza« u ninskom kraju možda isto što i »Cerneša« (C. F. Bianchi, o. c. II, 421). U dokumentu od 1473. nailazimo na »Chernisse grande« ili »Crenisse grande« (G. Praga, Atti e diplomi di Nona [1284–1509], Estratto dall'Archivio Storico per la Dalmazia, v. XXI–XXII, Roma 1936, 108), a 1531. spominje se »Cerniche« u neposrednoj blizini Privlake (DAZ–SZN Michael de Zandonatis [1529.–1540.] b. I, f. I/3–6. V. 1531.). Međutim mi pretpostavljamo, da je Velika »Chernise« bila ondje, gdje je danas Krneza ispod Ljube.

[26] O njemu gl. opširno: S. Antoljak, Veze između Zadra i Rijeke u Srednjem vijeku, Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci II, Rijeka 1954, 13, bilj. 35.

[27] Možda brat zadarskog notara Jacobusa quondam Ostoie (1427.–1445.), čiji se spisi čuvaju u DAZ-u.

[28] Iz bilješke 10, vidi se, da su Lišani (Tinjski) u blizini Veterinaca, a južno od Malih Jošana (M. Barada, o. c., 478, 479). Inače i danas postoji mjesto Lišani (Tinjski).

[29] Barada tvrdi, da izraz »sub castro Nadino« znači »t. j. u Lapcu« (M. Barada, o. c., 480), što ne stoji, jer se Lapac nalazio u okolici Karina (DAZ–SZN Johannes de Salodio [1455.–1501.] b. II, f. II/7–2. X. 1480.). Prema tome izraz »sub Nadino« navodi se u listinama kao mjesto, a naziva se i »villa vocata Podnadin« (gl. DAZ – Spisi zadarskih notara 14. i 15. stoljeća).

Item villici duo habitantes in villa Poriçane[30] soluunt decimas et marturinas.

Item villici ser Francisci de Nassis,[31] judicis de Gluba,[32] et aliorum nobilium de Nona, habitantes in villa Jachafçe,[33] soluunt decimas et marturinas.

Item sunt nonulli ciues et habitantes in ciuitate Jadre, qui debent soluere voischinas, quas soluebant castelanis Ostrouiçe temporibus preteritis:

magister Simon barberius
Johannes quondam Ostoye[27]
ser Johannes ser Doymi de Grisogonis[34]
ser Doymus quondam ser Maphei de Zadulinis[36]
ser Marcus de Nosdrogna[37]
ser Simon de Nosdrogna[38]
ser Georgius de Grubogna[39]
ser Jacobus quondam Johannis Vodanich[41]
Benedictus quondam Zanini merçarius
Matheus speciarius
Gregorius Mergánich
Simon Saraçinich[35]
Laurentius Drasmillich draparius
Petriça Caualaro
Jacobus de Bononia
magister Johannes lapicida[40]

[30] Poričani su ležali nekada također u okolici Radovina (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 407).

[31] Član ugledne zadarske plemićke porodice, koja se javlja u izvorima od 12. do 19. stoljeća (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 404).

[32] Ljuba ili Ljubač kraj Nina (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 416).

[33] »Jacauce« ili »Jacauze«. Čakavci nalazili su se u okolici »Chernise« (DAZ–SZN Johannes Philippus Raymundus [1487.–1516.] b. I, f. I/1–21., 26. VII., 22., 23. VIII., 24. XI. 1507.), a u blizini Ražanca (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 406).

[34] Od 12. stoljeća dalje vrlo istaknuta porodica u Zadru (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 406).

[35] I on je bio plemić iz roda Virević, koji je imao neke zemlje u selu Jagodnje u blizini Polače (DAZ–SZN Articusius quondam Dominici de Rivignano b. III, f. IX–27. II. 1403. – SZN Nicolaus quondam Benedicti b. II, f. I–7. V. 1444.).

[36] Član zadarske plemićke porodice, koja se javlja u dokumentima od 13. do 17. stoljeća (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 403).

[37] Član poznate zadarske plemićke porodice, koja se spominje od 13. stoljeća dalje. Marcus de N. se javlja zadnji put u dokumentima 1459. godine. Zajedno sa svojim bratom posjedovao je selo Biljane (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 403).

[38] God. 1443. dozvolio mu je mletački dužd, da pođe hrvatsko-ugarskom kralju, da obrani svoja prava, koja mu je ugrozio kod vladara knez Ugrin. God. 1459. spominje se zadnji put, kada i Marcus de N. (S. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 169, X, MSHSM XXII, 146).

[39] Član ugledne zadarske plemićke porodice, koja se javlja u dokumentima od 13. stoljeća dalje. Georgius de G. se spominje još 1397., 1405. i 1436. godine (S. Antoljak, o. c., Starine JA 42, 403, 417, 396).

[40] Teško je odrediti, koji je to »Johannes lapicida«, jer se u 15. stoljeću više njih tako zove u Zadru. No to će biti po svoj prilici »magister Johannes condam Vladislavi lapicida, habitator Jadre«, koji se javlja u jednom notarskom spisu iz 1434. godine (DAZ–SZN Nicolaus de Ho [1433.–1436.] b. I, f. I/3–6. III. 1434.).

[41] »Jacobus Johannis dictus Vodanich«, zadarski pučanin i brijač, koji je 1414. godine sa još nekim svojim sugrađanima bio otpremljen kao talac u Veneciju, odakle je pušten iduće godine (S. Ljubić, o. c. VII, MSHSM XII, Zagreb 1882, 183, 209).

Iuan Stoicouich
Stipan Stoicouich
Martin Stoicouich } de Vissoçane
Matheus Vidouich
Paulus Jocouich
Clapaç Calafatich
Stipan Vrasiamati } de Biglane[43]
Georgius Guerceuich
Nicolaus Vrbani de Pisis
Radiça Dagnina

Purra
eius frater } de Polliçane
Juray Raçich de Nadino
Johannes Cucich[42] de Nadino
Jacobus Zuuellich[44] de Nadino
Mirenus Grauanich
Franollus Stranillich
Nicolaus Drascouich[45]
Dominicus Sincouich
heredes Crai sartoris Pribchi
Damianus Spingarillich
Mateus Becich
Nicola Becich } de Naďino.[46]

2.

I dok Klaić za Slavoniju nalazi brojne podatke o plaćanju marturine, »nema za Hrvatsku od Gvozda pak do Neretve za čitava tri prva stoljeća[47] nijedne vijesti, po kojoj bi se moglo nagađati, da se u isto vrijeme plaćala marturina i u toj kraljevini. Tek za XV. stoljeće« našao je »tri podatka«,[48] koja je detaljno podvrgao svojoj kritici i ustvrdio, da oni »ne dokazuju ništa«, te da se prema tome može »pouzdano zaključiti, da marturina kao javna zemaljska ďaća u kraljevini Hrvatskoj između Gvozda i Neretve nije postojala.« Dok kralj oprašta brojne korporacije, pojedine velikaše i plemiće u Slavoniji od plaćanja marturine, »nema takvih primjera u Hrvatskoj osim jednoga, koga smo malo prije objasnili,« piše dalje Klaić.[49] Iz ovoga izlazi, da bi ovaj naš dokumenat iz 1435. godine bio onda zapravo četvrti podatak. Međutim to nije tako, jer iz 15. stoljeća imamo ne samo 3 nego 4 isprave, koje su štampane mnogo prije navedene Klaićeve radnje o marturini, plus evo sada i ovaj

[42] On je bio sluga kod zadarskog plemića Jakova de Raduchis i njega su kao taoca također 1414. godine sa nekim pučanima bili otpremili u Veneciju (S. Ljubić, o. c. VII, MSHSM XII, 183).

[43] Biljane Gornje i Donje (A. Maschek, o. c., 263, 264, 150, 2), koje se nalaze u blizini Smilčića, a istočno od Zemunika (M. Barada, o. c., 492).

[44] »Jacobus Zuuellich« je bio »de genere Camenagnini« i imao je zemlje u nekadašnjem selu Kokičani (DAZ–SZN Johannes de Trottis [1404.–1427.] b. I, f. III/1–10. IX. 1403.), koje se nalazilo između »Uschipach«-a i Nadina (T. Smičiklas, o. c. X, 531) ili po tvrđenju Barade sjeveroistočno od današnjeg puta iz Zemunika u Lišane, a na jugozapadnoj strani Nadinskog blata (M. Barada, o. c., 478, 479).

[45] On se spominje i 1436. kao zadarski građanin (DAZ–SZN Jacobus quondam Ostoie b. I, f. I/4–5. IX. 1436.).

[46] DAZ – Datia et incantus ciuitatis Jadre et eius districtus (1431.–1454.). 26, 26a–3. VIII. 1435. Ovaj je dokumenat pisan rukom zadarskog notara Theodorusa de Prandino.

[47] T. j. od 12. do 14. stoljeća. Međutim ipak postoji dosta loše sačuvana i čitljiva isprava kralja Ludovika I. (15. II. 1360. ili 1361. g.), štampana 11 godina iza ove Klaićeve radnje, kojom taj vladar oslobađa plemiće grada Zadra od plaćanja marturine (T. Smičiklas, o. c. XIII [1915], 91, 92).

[48] T. j. već štampane isprave od 18. IV. 1401., 11. XII. 1434. i 1499. godine.

[49] o. c., Rad JA 157, 159–161.

naš spis, sastavljen na pergameni. Mi ne ćemo ulaziti u pitanje, zašto Klaić nije naveo i onu vrlo važnu štampanu listinu od 9. IX. 1403. godine,[50] već ćemo pustiti, da nam ona sama prvo govori. Iz nje doznajemo, da je zadarski građanin Ivan »Merzarius« pok. Jurmana bio uputio pismenu molbu kralju Ladislavu, koji je tada boravio u Zadru. U toj je molbi izložio, da ima neke zemlje i posjede »in comitatu castri Ostrovize«, i to u selu Bistrovini (Bistronina)[51] i pod Nadinom (sub Nadino). Kako su od njega zbog ovih posjeda silom nastojali utjerati ostrovički kastelani marturinu i vojšćinu, premda se to kosilo sa kraljevskim slobodštinama i povlasticama grada Zadra, po kojima su sam grad, pa svi njegovi distriktualci[52] i pučanstvo bili oslobođeni od plaćanja marturine i vojšćine, bio je kralj zamoljen, da imenovanom udijeli posebnu milost, te da bude oslobođen i oprošten sada i ubuduće od davanja navedenih i ostalih daća kastelanima Ladislavova grada Ostrovice, kao i da se on, njegovi baštinici i nasljednici i njihovi kmetovi zbog toga više ne prisiljavaju. Budući da je isti Ivan bio mnogo puta od Hrvata primoravan i prizivan na sud stola u Podgradu (ad Juditium Sedis de Podgradye),[53] moli se također kralj, da imenovanome dozvoli, da ga onamo više nitko ne može tjerati ili zvati, jer je to protiv sloboština i povlastica spomenutog grada Zadra, te ako tko ima nešto protiv njega, neka pred zadarskim rektorima zahtijeva i traži. Na to je kralj naložio ostrovičkim kastelanima i potkastelanima, kao i sucima i službenicima stola u Podgradu, da se Ivan, njegovi baštinici i nasljednici kao i njihovi kmetovi ne sile na plaćanje marturine i vojšćine, budući da se to kosi sa povlasticama, oprostima od javnih dužnosti i daća, i sloboštinama, podijeljenim od njegovih prethodnika ugarskih kraljeva gradu Zadru, njegovim distriktualcima i pučanstvu, oslobođenom od plaćanja navedene marturine i vojšćine. Ujedno je napose upozorio i službenike stola u Podgradu, da Ivana i njegove baštinike i nasljednike više nikada ne zovu pred sebe u bilo kojoj stvari, već ako što imaju protiv njega, neka to onda pred rektorima u Zadru zakonski zatraže.[54]

Svakako je dakle očito, da su i u Hrvatskoj kao i u Slavoniji kmetovi plaćali marturinu ili »kunu«, povezanu sa plaćanjem crkvene desetine svome područnom biskupu. Samo ta marturina po mišljenju Klaića nije bila neka opća zemaljska daća, koja bi ulazila u kraljevsku ili bansku

[50] Note cronologiche e documenti raccolti da Giovanni Lucio Traguriense, Bullettino di archeologia e storia dalmata VI/4, Spalato 1883, 56–58.

[51] Svakako je bila nekoć u okolici Nadina i u blizini Kokičana (DAZ – Spisi zadarskog kneza Marc' Antonio Contarini [1528.–1531.] I, 23a–10., 20. VIII. 1530.).

[52] Stanovnici, koji žive na području distrikta, zovu se »districtuales« ili »homines«, a nisu »cives« t. j. integralni sastavni dio općine ili »habitatores« (ako stalno borave na tlu općine). Districtuales i homines bili su obrađivači zemlje, koja je pripadala stanovnicima grada. Stanovali su u selima i naseljima, i u raznim oblicima ovisnosti o vlasniku zemlje obrađivali su zemljište (M. Brandt, Wyclifova hereza i socijalni pokret u Splitu krajem XIV. st., Zagreb 1955, 183, bilj. 287 i 288).

[53] Podgrađe (nekadašnja rimska Asseria), danas odlomak sela Perušića u blizini Benkovca, u kome se sastajao i plemićki sud Lučke župe (Miscellanea II–IV, Zadar 1953, 42, bilj. 3).

[54] Note cronologiche e documenti ..., Bullettino ..., VI/4, 56–58.

blagajnu kao u Slavoniji, nego naprosto dohodak kmetova gospodi i čak neka odšteta nižih službenika velikašima za uživanje darovanih posjeda. U Slavoniji je zagrebački biskup primao punu desetinu od svekolike banske ili kraljevske »kunovine« (marturine), koja se u njegovoj biskupiji plaćala, a usto je zbog kraljevskih darovnica pobirao čitavu »kunovinu« i na nekim svojim imanjima, gdje su kmetovi ovu daću izravno njemu davali. Nadalje su ovdje kraljevi opraštali od davanja marturine svjetovne i crkvene velikaše, dapače i niže plemiće, te su oni onda svu tu daću sami pobirali od svojih kmetova i sebi je pridržavali.[55]

Iz zadarskog distrikta imamo dakle ukupno četiri štampana dokumenta, koji nam govore o marturini ili »kuni«, vojšćini i desetini,[56] a naš dokumenat iz 1435. godine je dosada najopširniji o ovim trima daćama.

Prije ovog vremena (t. j. 1435. g.) ostrovički kastelani[57] su ubirali od kmetova zadarskog distrikta i crkvenu desetinu i marturinu kao i vojšćinu. God. 1435. dobio je u zakup od zadarskog kneza i kapetana tamošnji građanin Petar Majnerije iz Milana, da ubire sve tri ove daće od kmetova navedenog distrikta. Interesantno je, da su kmetovi u nekim od već spomenutih sela plaćali i desetinu i marturinu (Veliki i Mali Jelšani, Kamenjani, Uskipah, Baščica, Snojaci, Podvršje, Krneza, Lišani, Nadin, Poričani, Ljuba, Čakavci), a u drugima samo marturinu (Poličnik, Visočani) ili samo desetinu (Tercići), dok je oko 38 zadarskih građana i stanovnika davalo vojšćinu.

Budući da se ninski biskup smatrao povrijeđen u svojim pravima zbog ubiranja desetine[58] na ovaj način, on se požalio u Veneciju i dužd je 1436. godine naredio zadarskom knezu Jakovu Barbadicu i kapetanu Zanotu Calbu, da tu stvar ispitaju. Tom prilikom su se preslušali i neki ugledniji svjedoci, koji su se svi izjasnili u prilog biskupu.[59] Kako se ovo pitanje svršilo, nije nam poznato. No svakako je bilo povoljno za ninsku crkvu, jer već 1455. godine biskup Natalis II. daje u zakup desetinu u svojoj dijecezi zadarskom građaninu Antoniju Ostojiću.[60]

Još nešto. U zadarskom distriktu (jednom dijelu lučke županije) ubirala se dakle od kmetova napose desetina, a napose marturina, dok vojšćina samo od pojedinih zadarskih građana i stanovnika. Stoga se ne može odnositi i na ovaj kraj Klaićeva tvrdnja, da su od marturine »biskupi desetinu dobijali.«[61]

[55] Vj. Klaić, o. c., Rad JA 157, 159, 160, 183, 188.

[56] Note cronologiche e documenti ..., Bullettino ..., VI/4, 56–58; Š. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 89–91. (Začudo i ovu ispravu ne donosi Klaić u svojoj navedenoj radnji); L. Jelić, o. c., Vjestnik ... IV/1, 15.

[57] Oni se 1419. godine čak nazivaju i »... castellani castri Ostiruice et comites Luke ...« (Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu-D-VIII/2-82-22. II. 1419.; Note cronologiche e documenti ..., Bullettino ... VI/5, 77).

[58] On je smatrao da je ima pravo ubirati u Tercićima, Kamenjanima, Radobudiću, Biljanima, Učiteljavasi, Baščici, Snojacima, Krnezi i Podvršju (S. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 90).

[59] S. Ljubić, o. c. IX, MSHSM XXI, 90, 91.

[60] D. Farlati, Illyricum Sacrum IV, Venetiis 1769, 222.

[61] Vj. Klaić, o. c., Rad JA 157, 160.

IVAN BACH

POVLASTICE I PRAVILA VARAŽDINSKOG ZLATARSKOG CEHA 1613. GODINE

U arhivu Muzeja grada Varaždina sačuvan je prijepis povlastica i pravila varaždinskog zlatarskog ceha iz 1613. godine, prema originalnoj povelji, kojom ih je potvrdio car Ferdinand II. u Pragu 12. IV. 1628.[1]

Te su povlastice vrlo važne za proučavanje našeg zlatarstva, a napose varaždinskog, jer se u njima pored ostalih podataka o uvjetima rada varaždinskih zlatara, nalazi odredba, da cehmeštar mora na svaki zlatarski rad udariti žig kao jamstvo za kvalitet proizvoda. Nije rečeno, kakav bi oblik morao imati taj žig.

Istraživanja domaćih zlatarskih radova utvrdila su dosada, da je u prvim decenijima 19. stoljeća udaran na varaždinske zlatarske radove žig, koji prikazuje gradski grb, t. j. štit s vodoravnim prugama, na kojem je gradska kula, a štit podržava anđeo.[2] Stariji varaždinski žig nalazi se na jednoj šećernici u zbirci Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu,[3] a prikazuje samo kulu, kraj koje su mjesec i zvijezda kao u grad-

[1] Zahvaljujem direktoru varaždinskog muzeja prof. Krešimiru Filiću, što mi je omogućio da prepišem te povlastice i dozvolio mi da ih obradim i objavim. – Original tih povlastica nalazi se u Madžarskom narodnom muzeju u Budimpešti, jer su cehovi morali poslati 1805. godine svoje povelje ugarskom namjesničkom vijeću, kako bi se različne cehovske povlastice mogle uskladiti s novim općim cehovskim propisima, koje je tada imao donijeti car. (Usp. Szádecky Lajos, Iparfejlödés és a czéhek története Magyarországon. Budapest 1913, I., str. 164; II., str. 319).

Szádecky opisuje također, kako su te povelje naših cehova došle iz dvorske kancelarije djelomice u Madž. nar. muzej, a djelomice u Sveuč. knjižnicu u Budimpešti (n. dj., str. 164, bilj. 1).

Na te privilegije upozorio je Rómer Floris već 1877. (Századak, 1877, str. 807), no budući da su pisane »slavonico idiomate«, nije ih potanje obradio, nego samo pribilježio nekoliko primjedaba o imenima majstora i o nekim nazivima. – Kasnije se A. Balaghi također samo usput osvrnuo na te povlastice (Archeologiai Értesitö, 1884, str. 220).

[2] O tome sam napisao više u članku »Zlatarski radovi u riznici crkve u Mariji Bistrici sa žigovima zlatara Slovenije i Hrvatske«, koji spremam za objavu.

[3] Katalog izložbe »Umetnička obrada metala«, Beograd 1956, II, br. 516.

skom grbu. Ta šećernica potječe iz vremena oko 1800. godine, a pored tog žiga oblasnog pregleda ima i imeni žig majstora.

Daljim proučavanjem zlatarskih radova u sjevernoj Hrvatskoj a osobito u Hrvatskom Zagorju vjerojatno će uskoro poći za rukom, da se utvrde oblici varaždinskih žigova u 17. i u 18. stoljeću, a možda ih je bilo već i ranije.

Prof. Krešimir Filić upozorio je na varaždinske zlatare u 15. stoljeću.[4] 1454.–1464. u Varaždinu su živjela tri zlatara: Henrik (Henricus, Arrech), Juraj (Juro, Georgius) i Franjo (Franciscus), pa prof. Filić pripisuje jednome od njih žezlo varaždinskog gradskog suca, kome je donji dio datiran 1464. godine.[5]

U 16. stoljeću ističe se u Varaždinu zlatar Bartolomej, koji je 1522. i 1523. bio i gradski sudac.[6] Prof. Filić smatra, da bi on mogao biti autor velike gotičke pokaznice, koja se čuva u franjevačkom samostanu u Varaždinu.[7] Krajem 16. stoljeća također je poznato nekoliko majstora u Varaždinu, koji su se bavili obradom metala: zlatar Mijo Kočinski, srebrnar Andrija Talijan i kositrar Marko Serafiner. Spominju se među priseznicima u gradskim protokolima.[8]

1613. godine, kako saznajemo iz povlastica, koje se ovdje objavljuju, došli su pred varaždinskog gradskog suca Joannesa Rukkely-a[9] varaždinski zlatari (srebrnari, kako ih naziva listina iz 1613. godine) Peter Skenderović, Mikula Tarneković, Juraj Suromentić, Janči, Janoš Babić, Christoff Tuttner, Kuthasi Miklos i Szentgeorgy Marton i zamolili varaždinsko poglavarstvo, da im odobri i potvrdi cehovski red, koji su sami ti majstori predložili poglavarstvu. Poglavarstvo je odobrilo i potvrdilo taj red naglasivši, da će smatrati ne samo te majstore nego i sve kasnije varaždinske zlatare obvezanima, da se drže tih propisa, a poglavarstvo će ih braniti protiv svih, koji ne bi poštovali te propise. Ti cehovski propisi određuju prvo, da zlatari moraju izrađivati predmete od srebrne smjese, koja sadržava u jednoj marki (16 lota) 13 lota srebra (a 3 lota drugih primjesa). Majstor ne smije prodati odnosno predati mušteriji svoj rad, ako nije prije toga cehmeštar provjerio, da li srebrna smjesa sadržava propisanih 13 lota srebra.

To provjeravanje, zvano proba, vršilo se (kako vidimo po nazivu »igla« u varaždinskim povlasticama) kod nas kao i drugdje ne samo u zapadnoj Evropi nego i u Rusiji, t. zv. iglama, zapravo šipčicama izrađenim od različitih vrsta srebrne smjese. U Povijesnom muzeju Hr-

[4] Filić K., Franjevci u Varaždinu, Varaždin 1944, str. 116.

[5] Filić K., Varaždinski suci. (Spomenica Varaždinskog Muzeja 1925–1935, Varaždin 1935, str. 8).

[6] Filić K., Varaždinski suci, str. 11.

[7] Filić K., Franjevci u Varaždinu str. 116 i 119. – O toj pokaznici je pisao i dr. Drag. Kniewald, Naše gotičke pokaznice, Croatia Sacra, 11 i 12, 1936, str. 96, datira je potkraj 15. stoljeća.

[8] Horvat Rudolf, Varaždin koncem XVI. vijeka. (Vjesnik drž. arhiva u Zagrebu, sv. 13, 1911, str. 248). O kositraru Marku Serafineru koji je 1610. bio izabran i za varaždinskog gradskog suca, vidi u radnji navedenoj u bilj. 5, str. 16.

[9] V. o njemu u radnji navedenoj u bilješci 5, str. 15–16.

vatske nalazi se garnitura takvih šipčica, koje su nanizane na zajedničkoj osi i sapete metalnim prihvatom. Na svakoj je označeno brojevima, koliko lota srebra sadrži smjesa, od koje je izrađena. Kod provjeravanja trebalo je šipkom od 13 lota povući crtu na kamenu liditu, a zatim za usporedbu natrti kraj toga drugu crtu onim predmetom, koji je valjalo ispitati.[10] Ako je »proba igle od 13 lota« pokazala, da je mastor upotrebio propisanu smjesu, udario bi cehmeštar[11] na taj predmet »znamenje« t. j. žig. Taj žig se utisnuo malim dlijetom, »puncom«, kojoj je na vršku bio ugraviran određen znak. Neki su cehovi za označivanje ispravne finoće srebrne smjese upotrebljavali žig, koji je imao ugraviran samo broj 13, a drugi bi uz to ili umjesto toga dali urezati u »puncu« gradski grb ili drugi neki znak. Kakav je bio oblik varaždinskog »znamenja« 1613. g. zasada još ne znamo.

Po varaždinskim propisima od 1613. godine morao bi majstor, koji bi izradio predmet od lošije smjese, platiti u cehovsku blagajnu (ladicu) dva lota srebra kao globu, a predmet bi morao nanovo izraditi u smjesi od 13 lota. Ako bi i drugi put učinio taj prekršaj, platio bi globu od 4 lota, treći put 8 lota, a četvrti put mogu ga majstori isključiti iz ceha.[12]

Dalje su naredbe nastojale osigurati, da bi svaki majstor u Varaždinu imao bar jednog pomoćnika (djetića). Ako bi neki majstor imao dva pomoćnika, a drugi nijednoga i trebao bi mu pomoćnik, morao bi mu onaj jednoga prepustiti.[13] Ako bi neki majstor sebi odvabio pomoćnika

[10] Garnitura šipčica Povijesnog muzeja Hrvatske iz XVII. stoljeća opisana je u katalogu »Umetnička obrada metala«, Beograd, II, 1956, str. 52.

Rosenberg Marc, Der Goldschmiede Merkzeichen, Frankfurt am Main 1922, I. Band, str. XXVII.

Takve su igle upotrebljavane i u Rusiji, pa je jedna garnitura sačuvana u Državnoj oružnoj palači u Moskvi, stranog je porijekla, a potječe iz 17.–18. stoljeća. Trudy Gosudarstvennogo istoričeskogo muzeja. XIII, Moskva 1941, str. 9, sl. 2–3. – O takvim garniturama u Madžarskoj v. Múzeumi és könyvtári értesitö, 1910, str. 80.

[11] Köszéghy Elemér, Magyarországi ötvösjegyek, Budapest 1936, str. XIX–XX. ističe, da su osobito u Madžarskoj bili cehovi ovlašteni vršiti kontrolu zlatarskih radova i udarati žigove pregleda odnosno oblasnog jamstva pored imenih žigova, koje su stavljali sami majstori. Poznato je, da su zagrebački zlatari svoje povlastice preuzeli od budimskih još u 15. stoljeću, pa se vjerojatno i u Hrvatskoj bar u nekim mjestima prepuštalo cehovima da udaraju kontrolne žigove na zlatarske proizvode. Najstariji oblik takvog žiga zagrebačkog kaptolskog zlatarskog ceha vrlo je srodan komaromskom, a po svojim inicijalima: S(igillum) V(isitationis) C(ehae) Z(agrebiensis), po tumačenju Köszéghyja, nav. dj. str. 364, svjedočio bi, da je i u Zagrebu ceh udarao kontrolni žig. – U Štajerskoj je već 1592. bilo određeno, da pored cehovskih majstora prisustvuju provjeravanju kvalitete predstojnik kovnice pa i načelnik grada. (Zeitschrift des Historischen Vereins für Steiermark, XXIX, 1935, str. 162.) – O načinu provjeravanja kvalitete srebra »iglama« u madžarskim cehovima u XVI. stoljeću usp. Kmetty Béla, A magyar ötvösök helyzete a XVI. században, Budapest 1912, str. 75 ss., na str. 77. o tome, kako je cehmeštar udarao kontrolni žig.

[12] Takve odredbe sadržavao je i cehovski statut zlatara u Cluju 1561. godine, a zlatara u Marosvásárhelyu 1632., usp. Szádecky L., Iparfejlödes ... Budapest 1913. II, str. 56 i 118.

[13] U Debrecenu je u XVI. stoljeću vrijedila slična odredba, usp. Kmetty, nav. dj., str. 51. – Za XVII. stoljeće u Marosvásárhelyu usp. Szádecky, nav. dj., II, 125.

ili naučnika drugog majstora, morao bi platiti 2 lota srebra globe, a pomoćnik ili naučnik morao bi se vratiti svom prijašnjem majstoru.[14]

Ako bi se u gradu pojavila u prodaji veća količina srebra (nekoliko grivni t. j. maraka po 1/2 funte odn. 1/2 libre), morao bi onaj majstor, koji bi prvi za to saznao, obavijestiti o tome ostale majstore, da se srebro svima jednako podijeli. Jednako su morali postupati i s drugim stvarima, koje su potrebne zlatarima.[15] Majstor ne smije dopustiti svom pomoćniku da izradi neki predmet, od kojeg bi zarada pripala pomoćniku, inače bi majstor morao platiti globu dva lota srebra, a pomoćnikov bi se rad razbio i pomoćniku vratilo srebro.[16]

Propisi su određivali i visinu plaće za pojedine vrste izrađevina. Oni predmeti, koji su bili ukrašeni cvjetnim i drugim »rezanim« ornamentima (tu se misli zacijelo ne samo doslovno na rezane nego i na iskucane, gravirane i cizelirane motive), smjeli su se prodavati 25 denara po lotu, a drugi neornamentirani, jednostavniji radovi nisu se smjeli prodavati skuplje od 20 denara po lotu.[17] Za pozlaćivanje ornamentiranih predmeta smjelo se uzimati tri dukata po svakoj grivni (marki) težine predmeta. Jednako se računalo i za pozlaćivanje ljevanih predmeta.

Majstori su smjeli prodavati samo vlastite proizvode. Ako bi koji srebrnar od drukud donio na prodaju srebrne predmete, morali su mu ih zaplijeniti, pa bi pola pripalo gradu, a pola cehu.[18] Nitko nije smio od majstora prekupljivati srebro i prodavati u gradu, jer bi mu se to srebro ili srebrni predmeti oduzeli i opet bi pola pripalo gradu, a pola cehu.

Ako bi neki majstor osiromašio, dobio bi pripomoć iz cehovske blagajne 16 lota srebra i dva zlatna dukata, ali tako, da ne bi zbog siromaštva izgubio svoj imetak.[19]

Nakon majstorove smrti smjela je njegova udovica još godinu dana držati pomoćnika i naučnika te voditi radnju.[20]

Dalji propisi pod naslovom »Red novih gospodara (majstora)« određuju, kako pomoćnici mogu postati majstorima.

[14] Kazne za majstora, koji bi odmamio djetića, u XVI. stoljeću, v. Kmetty, 58. – Usp. također križevačke i zagrebačke propise 1510. odn. 1521. godine. Tkalčić I. K., Povjestni spomenici ... Zagreba, III, str. XXXII. t. 6.

[15] Usp. slične odredbe u 16. stoljeću, Kmetty, 66. – Povij. spom. Zagreba, III., str. XXXII, t. 5.

[16] Usp. Kmetty, 56.

[17] Usp. Kmetty, 77: u Budimu je 1522., također utvrđena dva do tri puta veća cijena po jedinici težine predmeta za »cvjetni« t. j. ornamentiran rad, negoli za jednostavan. – U tekstu varaždinskih povlastica spominje se i »husarsko delo« zajedno s drugom jednostavnijom, neukrašenom robom. U tekstu debrecenskih povlastica (1598–1600) navodi se, da je cijena za rad na sablji, palošu i sličnim husarskim radovima kao i za konjsku opremu 3 forinta po giri, a za cvjetno i dr. djelo 10 forinti (Kmetty, 77).

[18] Usp. Povij. spom. Zagreba, III., str. XXXI, t. 3.

[19] Usp. Szadecky, nav. dj., II., str. 65 i 128 kod zlatara u Cluju 1561.

[20] Usp. Kmetty, 91–92 – Histor. Zeitschrift für Steiermark, XXIX, 1935, str. 232 (za Štajersku 1571. i 1592.)

Dođe li u grad zlatarski djetić (pomoćnik), koji bi želio postati kasnije majstorom, mora on najprije tu kod majstora raditi dvije godine za plaću,[21] a kad bude htio izvesti ispitno djelo (remek), mora majstorima prirediti južinu, a u cehovsku blagajnu dati četiri talira. Majstori će mu dati srebra potrebnog za izradu ispitnog djela, a on treba da izradi kod nekog majstora ili kod starješine ceha (cehmeštra) kao ispitne, ogledne radove jednu kupu (pehar ili kalež), jedan pečatnjak s grbom i jedan zlatan prsten.[22] Te predmete mora izraditi u roku od 3 mjeseca, inače mu je posao bio uzalud.[23] Također, ako izrađena djela ne budu po volji majstorima, imaju se uništiti, a djetić treba i nadalje učiti kod majstora.[24] Ako bi mu rad bio dobar, tada kandidat treba dati majstorima gospodski objed t. j. dvanaest jela i dovoljno vina, a za godinu dana mora se oženiti.[25] Dok se ne oženi, ne smije držati plaćenog djetića, nego samo naučnika. Zatim je dužan platiti u cehovsku blagajnu 16 lota srebra i 2 dukata.[26] Kad sve to izvrši i kad tako postane među cehovskim majstorima svoj gospodar, mora se pokoravati starijim majstorima u svemu, što je ispravno.[27]

Zatim dolaze propisi za djetiće (Officium djetićki). Kad neki djetić dođe u Varaždin, ne smije poći drugamo stanovati, negoli cehmeštru ili kučošmeštru,[28] te ne smije ni kod koga stupiti u službu, dok majstori među sobom ne odluče, kome bi po redu pripadao. Ako bi koji majstor, kome bi trebao djetić, sam pisao po njega ili bi ga o svom trošku dopremio u Varaždin, taj bi majstor mogao slobodno raspolagati s tim svojim djetićem.

[21] U Grazu također već u 16. stoljeću rok dvije godine (Wolfbauer Georg, Meisterverzeichnis der steierischen Goldschmiede, u Zeitschrift des Histor. Vereins für Steiermark, XXIX, 1935, p. 232).
Tako je bilo propisano i u Križevcima i u Zagrebu već u 16. stoljeću, dok su u nekim madžarskim gradovima zahtijevali samo 1 godinu (Kmetty, 39).

[22] Iste predmete zahtijevali su kao ispitne radove već u 16. stoljeću propisi hrvatskih i ugarskih zlatara (Kmetty, 41–42). Nalazimo ih i drugdje (Wolfbauer, nav. dj., str. 231 i 234).

[23] Slično u 16. stoljeću (Kmetty, 42).

[24] Po propisima zlatara 16. stoljeća u Hrvatskoj i u Ugarskoj mogao se dva puta ponavljati majstorski ispit (Kmetty, 43).

[25] O takvom objedu u 16. stoljeću povodom majstorskog ispita v. Kmetty, 44, a o ženidbi Kmetty, 46.

[26] U Zagrebu u 16. stoljeću također 1 marka t. j. 16 loti, a u Križevcima 3 forinte (Kmetty, 43).

[27] Zanimljivo je, da varaždinski zlatari nisu predvidjeli nikakve pogodnosti za majstorske sinove, kad žele postati majstorima. Drugdje je to često (usp. na pr. Szádecky, nav. dj., II, 120, Wolfbauer, nav. dj., str. 232).

[28] Naziv kučošmeštar preuzet je iz madžarskih propisa, gdje se kulcsos-meštrom zove glavni suradnik predstojnika ceha. Tako je na pr. u Debrecenu novoizabrani cehmeštar, čim bi položio zakletvu, sam izabirao svog »kulcsos-mester-a, koji bi vodio brigu o cehovskim stvarima (Kmetty, 22). Cehovska blagajna (»ladica«) imala je dva ključa, a kulcsos-mester je zacijelo bio i sukljućar. Riječ kulcs, koja i u madžarskom znači ključ, Madžari su preuzeli od Slavena (Bojničić I., Gramatika madžarskoga jezika, Zagreb 1912, str. 144).

Ako bi djetić u gradu kupio srebra bez znanja svoga gospodara, srebro bi mu se oduzelo i predalo cehovskoj blagajni.[29] Ako bi netko donio srebra na prodaju u majstorov dućan, a majstor ga ne bi mogao kupiti, treba obavijestiti i ostale majstore, pa ako ni ovi ne kupe to srebro, tek tada ga smije kupiti sam djetić.

Ako bi djetić nešto potajno za sebe učinio, dužan je pokoriti se majstorskom sudu i kazni.[30]

Djetić je dužan poštovati gospodara i gospodaricu. Radno vrijeme mu je od 3 sata ujutro do 8 sati uveče, no po potrebi, ako bi po želji mušterije morao neki posao biti izvršen u izvanredno kratkom roku, djetić je dužan raditi i prekovremeno. Ako gospodar ne bi imao naučnika, dužan je djetić pokorno izvršiti svaki pošteni rad, koji bi majstor od njega tražio.

Donese li netko kakvu staru stvar na čišćenje ili na popravak, ili da se pribije, zarada pripada djetiću. Tjedno bi najbolji djetić dobio pedeset denara plaće, ako ne radi od zlata, a ako bi radio od zlata i ako bi bio vješt u poslu, plaćao bi se prema ocjeni njegova rada.

Ako bi djetić prije negoli dođe u Varaždin, radio u nekom »kontarskom« mjestu, t. j. gdje nema ceha, može dva tjedna raditi u Varaždinu bez smetnja, no ako bi htio dulje tu ostati, morat će za kaznu platiti osam lota srebra u cehovsku blagajnu, a zatim može dalje služiti, da postigne cehovski list.[31]

Ako djetić ne bi imao naukovnog lista ili svjedodžbe, da je pošteno doslužio u nekom cehovskom mjestu, ne može biti primljen u ceh, dok ne pribavi svjedočanstva.

Ako bi unatoč djetićkim propisima prijateljevao s ljudima, s kojima mu se ne bi pristojalo, prvi put će platiti globu pedeset dinara, drugi put dukat, a treći put će biti isključen iz ceha.

O propisima za naučnike govori »Officium inoša«.

Kad naučnik (»inoš«) hoće učiti zanat, mora prvo za pokus služiti 6 tjedana, da vidi, da li mu zanat odgovara,[32] a zatim može odrasliji ostati u nauku najmanje 4 godine,[33] a koji je malen, razmjerno dulje, kako će prema sudu majstora odgovarati. Kod sklapanja pogodbe mora imati jamce.[34] Dvije godine dužan je raditi svaki pošteni posao, koji mu od-

[29] Po propisima 16. stoljeća majstor je srebro izdavao djetiću po mjeri i za taj materijal bio je djetić odgovoran, a da ne bi nastale nikakve sumnje o količini materijala u radionici, djetić ne bi smio unositi u radionicu nikakav drugi materijal (usp. Kmetty, 53–54). O zabrani kupovanja srebra i o zapljeni v. Kmetty, 56.

[30] Usp. Kmetty, 56. Rad bi mu zaplijenili i bio je bez posla, dok ne bi uredio spor s cehom.

[31] I samim kontárima, t. j. obrtnicima, koji su radili izvan ceha, bilo je u 16. stoljeću dozvoljeno u nekim mjestima, da ostanu samo 15 dana, usp. Kmetty, 59.

[32] Takav su propis imali u 16. st. na pr. zlatari Brašova i Cluja (Kmetty, 33).

[33] Zlatarski su naučnici i u 16. stoljeću u Hrvatskoj i u Ugarskoj morali služiti 4–5 godina, dok su drugi naučnici imali kraće rokove (Kmetty, 35–36).

[34] Usp. iste odredbe u 16. i 17. stoljeću kod zlatara u Cluju (Szádecky, nav. dj. 59, 122).

rede gospodar ili gospodarica, a kad produ 2 godine, gospodar mora uzeti drugog naučnika, a onog prvog uzeti u svoju radionicu. (Zato se naučnik i zvao »inoš« t. j. sluga, jer bi obavljao razne poslove posluživanja, prije negoli bi počeo ozbiljnije učiti sam zanat).

Ako bi naučnik opazio, da djetić nešto za sebe potajno radi, dužan je to javiti gospodaru, i što god bi vidio, da djetić radi na gospodarevu štetu, sve je dužan reći gospodaru, a jednako, ako bi ne samo od djetića nego i od drugih ljudi domaćih ili vanjskih čuo, da nešto govore na štetu gospodara ili gospođarice ili protiv njihove časti, dužan je to reći gospodaru.

Kad djetić zapovjedi naučniku, da ode nekamo prema gospodarevoj potrebi, naučnik je dužan otići, a ako ne bi htio, djetić ga može kazniti.

Isto tako, koji god pošteni posao mu odredi gospodarica, dužan ga je naučnik izvršiti, inače ga gospodarica može kazniti.

Ako bi gospodar ili gospođarica išli u posjete prijatelju ili susjedu, naučnik mora ostaviti svoj posao i poći s njima te ih pratiti kući.

Svake subote naučnik mora oprati noge gospodaru.

Ako bi se utvrdilo, da je učinio kakvu prijevaru sa srebrom ili da je nešto ukrao, dva puta se može kazniti, a treći put će biti proglašen nepoštenim (i izgubiti službu).

Ako bi ukrao kalupe ili bi lijevao ili bi od mjedi potajno za sebe nešto izradio, bit će dva puta kažnjen po cehovskim propisima za naučnike, a treći put će biti isključen iz ceha.[35]

Naučnik je dužan biti gospodaru posve odan.

*

Radi veće vjerodostojnosti tih odredaba, potvrdilo je varaždinsko poglavarstvo taj list, dan spomenutim majstorima i njihovim nasljednicima u zanatu svojim većim pečatom na uzici (u Varaždinu, 1. novembra 1613).

*

U tim povlasticama nema odredaba, koje se inače često nalaze u sličnim poveljama, u vezi s obavezama ceha, da sudjeluje kod crkvenih obreda, procesija i sl. To možemo razjasniti time, što su pod utjecajem reformacije bili u cehovskoj praksi dokinuti takvi propisi,[36] a Varaždin je bio kod nas jedno od žarišta reformacije.

[35] U 16. stoljeću bilo je propisano u madžarskim cehovima, da bi naučniku uhvaćenom u krađi, svaki njegov drug dao po 2 do 3 udarca, dok bi djetić plaćao globu prvi put 6 forinti, drugi put dvostruko, a treći put bi izgubio službu i u svjedodžbi bi mu zapisali, da je kradljivac (Kmetty 90). Bilo je također već u 16. stoljeću zabranjeno, da naučnik ili djetić odlijevaju predmete po majstorovim kalupima (Kmetty 73).

Usp. također Szádecky, II, 62 i 123.

[36] Kmetty, 87.

Tekst prijepisa povlastica i pravila varaždinskog zlatarskog ceha iz 1613. (1628.) godine.

Na omotu:

PRIVILEGIA & ARTI(CULI) CZEHAE AURIFABROR(UM) VARASD(IENSIUM)

na 2. l. r. počinje tekst:

NOS FERDINANDUS

Secundus, Divinâ favente Clementiâ, Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariae, etc. Rex, Archidux Austriae, (niz titula) etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis. Quod Fideles Nostri Prudentes ac Circumspecti Nicolaus Kuthassij, Martinus Szentgeorgy, et Georgius Chiakthorniaj, Suô, nec non U(nive)rsorum Magistrorum Contubernij Sodalitatis sive Czehae Aurifabrorum, in Civitate Nostra Regia Varasdiensi commorantium, nominibus, et in personis exhibuerunt et praesentârunt nobis quasdam Sclavonicô Idiomate conscriptas Literas, Judicis, Juratorumque Civium praefatae Civitatis nostrae Varasdien(sis) in pargameno patenter confectas sigillôque Ejusdem Ci(vi)t(a)tis usuali, in inferiori earund(em) margine, impensive communitas, propriaeque manûs Prudentis quondam ac Circumspecti Stephani fortunae Jurati, utpote praenotatae Ci(vi)t(a)tis nostrae Varasdien(sis) Notarij, subscriptione roboratas, confirmantes tenorem punctorum quorundam sex Articulorum per praenotatos Magistros Sodalitatis, sive Czehae Aurifabrorum, Unanimi votô, et consensu, pro meliori ordine, bonique communis conservatione conclusoru(m) et Statutorum, tenoris infrascripti. Supplicantes Ma(ies)t(a)ti Nostrae humiliter ut Easd(em) literas, omniaque et singula in eisdem contenta, ratas, gratas, et accepta habentes, literisque nostris Privilegialibus inseri et inscribi facientes, approbare, roborare, ratificareque, ac pro praefatis Universis Magistris Contubernij, seu Sodalitatis Aurifabrorum dictae Ci(vi)t(a)tis nostrae Varasdien(sis), ipsorumque posteris, et Successoribus Universis, innovando perpetuo valituras gratiose confirmare dignaremur. Quarum quidem literarum tenor talis est. My Rukelly János Rihtar, y osztali prizesniczi szloboďnoga Kralieve zvetloszti Varassa Varasdinzkogha. Dajemo na znanye vszem, y vszake verszte postuvanim, i plemenitim liudem pred koih goder obraz ove nas Liszt doide: Kako doidose pred nasz postuvany Mestri Zrebernary, poymene Zrebernar Peter Zkenderovich, Zrebernar Mikula Tarnekovicz, Zrebernar Juray Zuromentich, Zrebernar Janchi, Zrebernar Janos Babich, Zrebernar Christoff Tuttner, Zrebernar Kuthasi Miklos, Zrebernar Szentgeörgy Marton, izkazahu nam, neke Articulusse, koterizu nihovoi mestrie, kruto potrebni, y prez ko-

terih, kako y druge postene mestrie, tako i nihova Zrebernarzka nikakor nemore sztalna biti, proszivsi nasz, i molivsi, dabi mi nim one iszte Articulusse, modusse i rede potverdili i na nie nas consensus, hotenie, i nasso dobru volio dali, i prilosili. My zato, koteri y rasztogha seliemo ove imeniti y plemeniti Varas Varasdinszky, u pohvalenom y odichenom Redu dersati, nihovo prosnio zlisavsy, one Articuluse modusse y rede, koterezo pred nasz dali, mizmo potverdili, i mizmo nas consensus i naszo dobru voliu, i hotenye dali nanie, y nim iezmo szliubili da mi nye y vez nyh odvetek i oztanek Zrebernarzky i vzeh teh popiszaneh Articuluseh hochemo sdersati, i zuproti vzem onem braniti, koteribi zuprot tem Articulusem hodili, i nimbi nebili pokorny: Koterih Articulusev continentia ovako nazleduje. Naipervo da ze vzaki Mester ili zrebernar ima dersati polagh vzeh ovih redov dole popiszanih, kaize Czeskoga duguvania priztoi. Naipervi Red, akobi zvuna probe komu dole nachinil, toieto zuna (sic!) trinaizth lotosza igle, ili probe, ily zamzebe, tako da ima birsaga platiti dva Lotha zrebra u ladicu czesku, i tako da ima znovich ono delo polagh probe nachiniti, â zam zvoiega, ar tigha nima oddati, zvuna trinaizt lotosa igle probe, i tako, T (umetak na rubu lijevo na 3 l. v. T da ima birsaga platiti dva lotha szrebra vu ladiczu czesku, y tako da ima znovich ono delo poleg probe nachiniti, ar szam szvojega, ar tigha nima oddati, zvun trinaiszt lothusza igle probe y tako) da ga nima vundati doklam Czehmester ne udri gore znamejne, akosze drugi puth v toj pregrehe najde, da ima dati chetiri Lothe birsagha zrebra, Tretich oszem lothov, a chetertich da gha mestri imaju od mestrie zpraviti, ako im volje nenajde. Item ako bi jeden mester imel dva deticha, a drughi nijednogha, artymu ima jednoga odpusztiti, ako mu je potreban. Item ako bi sze koj meszter nassel, dabi Deticha ali navuchnika od drugogha mestra vabil, arthe te takoy ima dati birsaga dva Lotha zrebra, y da ima detich na zaj pojti k pervomu goszpodaru. Item akoby kade bilo szrebra na oddajo nekuliko griven, tak one, koi bude znal zanje, da ima na znanje dati vszem mesztrom, y dasze jednako imajo snim podelity. Zdrugim takajsse duguvajnim, kajsze zrebernarske mesztrie dosztoi da arti vszakomu jednako bude. Item ako bi Goszpodar kakovo delo dopuztil nachiniti, kajbi detichu bilo, tak tako da ima goszpodar birsaga dva lota dati zrebra vladiczu, y dasze ima ono delo poterti, y Detichu szrebro vernuti. Item od dela huzarskoga i od drugogha dela zvuna czvetovga dela, y zvuna reszanoga, ili faragasa, od dela dasze nima veche plache jemathi na loth nego denary viginti, a drugo delo czvetno y faraguvano polagh dela prestimavsi, dasze onak placha to jeto denariis vigintiquinque: A na zlatenie czetnoga (sic!) dela dupla ide to je to tri suti dukati na grivno. Item na grivno zlevanoga dela, na zlatejne, tri zlate dukate da sze jemliu. Item akobi koi szrebernar odkud drugud zreberno delo prineszel na prodajo damu sze ima vszeti, pol na varas, â pol na czeh. Item akobi koj vu varassu zrebro prekuplival od szrebernara prevalivsi, ter bi on znim tersil, terbisze zvedelo, da musze ima ono delo ili zrebro z goszpona Rihtara zvesztjum vzeti, y polovicza onoga zrebra, na varas zapada, â pol na czeh. Item ako bi sze pripetilo dabi koj mester priubo-

sal, da mu sze ima dati do vremena zladicze srebra Lotov seznajst y dva zlatha dukatha, ali tak, da pak po ove huďobe szvojega nepogubi. Item da koj mester premine zovoga szveta da ima njegova Vďova szlobodno deticha y inassa do Letha dersati y mestriu delathy.

RED NOVIH GOSZPODAROV

Najpervo kada simo dojde v Varas jeden zrebernarszki detich, terbi pro vremene hotel szvoim goszpodarom ovdi posztati, takov da ima pervo za plachu ovďa, u Varassu, pri mesztreh dve lethe delati y potla, kada bude hotel Meszterenek delati, da ima mesztrom dati jedno jusinu, y da ima v chesku Ladiczu chetiri talerov y potem, da mu imaju dati mesztri szrebra meszterenеku skolikoga bude moglo biti, y da ima meszterenek nachiniti pri jednom mesztru ili pri chemestu(!) jednu kupu, jednu czimernu pechat, jeden zlati perszten od ruke, y da ima te meszterenek nachinjati tri meszecze toga vszega imenuvanoga dela, tako da muje zuhman dela y trud, akoli bije ne zgotovil do rechenoga vremena, terbi nebilo vgodne cheskim Mestrom y nebilo bi pravo ili vgodno nachineno, dasze ima poterti, y on detich da nemore szvojem mestrom ovde biti, nego dasze ima pri mesztreh vuchiti. Item ako libi dobro bilo, y vgodno nachinil prez pregovora mestrom, teďa da ima dati mestrom jeden goszpoczki obed, to je dvanajszt jesztvin, a Vina zadovolno, y dasze ima do leta dni osenithi, Deticha da nema dersati peneznoga doklam sze ne oseni, nego szamo jednoga inassa, a gda to vsze izversi, tako da ima dati vu chesko Ladiczu Sessnajst Lottov srebra y ďva suta dukata. Item gda to vsze zversi y bude med Cheskemi Mestri szvoj goszpodar, tako ima sztarissem mestrom pokora vszake pravicze.

Officium Detichki. Kada jeden mesterski detich dojde szimo vu Varas, tako da nima drugam na sztan iti, negho czehmesztru, ili kuchosmestru y da nima pri nijednom delathi, ďotlam mestri med szobum ne dokoniaju, komusze dostoi poligh reda ako liby koi mestar u szvoje potribnoszti po kojegha deticha na ufanje piszal, ili biga na szvojem strosku szimo dopelal on je meszter sloboden z nim, y nemajugha mestri od niega vszeti. Item akobi koi detich ovde u varassu presz Goszpodarove volje ili veszti srebra kupil, tako damusze ima vszeti y vu chesku Ladiczu ďasze ima posztaviti. Akolibi odkud srebra donesli u staczun, terbiga goszpodar nemogal kupiti, tako da ima dati na znajne drugim mestrom, ako gha y drughi mestri nekupe, teda je zloboden detich kupiti. Item akosze najde u kakove pregrehe ďabiszi sto skoma nachinil, tako je dusan potlosan biti mesterszke pravde y kastige y da ima postejne odlositi goszpodaru, y gospodariczi, y da ima zvechera delati do oszme vure, a vjutro sztati o trejte akolibi bilo kakvo seluvano delo, dusen je zuna togha reda ztati y pomochi delo zgotoviti, ako libi Goszpodar nimel nauchnika, ďusan je detich k vszakomu postenomu delu ili duguvajnu pokoran biti. Item gda doneszu kakovo ztaro duguvajne chisztit, ale szto popravlat, ili pribiat ono detichu ide: a plache na tjeden koj najbolssy,

idemu pedeszet novacz, koi od zlata nedela, akoibi od zlata delal terbibil dobar meszter, prestimavssi polak negovoga dela, da mu sze onak placha. Item akobi pervo kade u kontarskom meszte delal, terbi dosal u nasz Cheh delathi, tako dva tjedna da ima svoj mir akolibi veche hotel ovde osztati, tako ima kastigu platiti ozam Lotov szrebra v ladiczu, y onako szloboden bude. Item akobi koj detich nimal szvojega navuchnoga lizta, daje posteno doszlusil u cheskom meste ili ti u zvedochanstvo, da nima mesta u Czehu, doklam ne pozvedochi, akolibi zuna zvogha reda z kakovimi ludmi baratuval z kojemi bi musze ne prisztojalo, tako da ima platiti o pervom birsaga pedeszet novacz, o drugom jeden dukat, o trejtem da nima u czehu meszta. Item akobi odkud kantarzi detich szimo dossal, tako od dva tjedna nima ovde dalje meszta, nego ako bude hotel za czeskoj Liszt szlusiti. Officium Inasev. Kada Inas hochje szlusiti za mestriu da ima slusiti sest tjednov da probuje, jeli mu je mestria povolje, ali ne, potlam ze vre more vuchiti najmenie koi je velik na chetiri letha, akoje mal, prestimavssi na czenje, kuliko je zpodobno, y da ima zasze poruke na czejnajnje posztaviti, y tak dve lethe da ima na vszako jachko posteno delo ili duguvajne pojti, kamomu Gaszpodar ili goszpodaricza zapovi, a gda vre dve lethe zminuta teda da ima goszpodar drugoga inassa prieti, y teda imasze u staczun vzethi onoga pervoga, y takaj akoby Inas videl Deticha koi bi szebe sto chkomno redil, dusen je povedati goszpodaru, y kajbi goder videl od nyega chinechi sto bi goszpodaru bilo na kvar dusan je vsze goszpodaru povedati, y nye lisztor od szamoga deticha, nego kade gode ili od domache drusine, illi od zvunesnih ljudi, stobi chut govorechi, za Goszpodara, illi Goszpodariczu kajbi bilo nim na skodu ili suprot nih posztejnu, dusan je povedati goszpodaru, item kam goder na potrebnoszt goszpodarovu kada mu zapove Detich, dusan je inas pojty, ako li bi nehotel pojti, szlobodnoga more Detich pokasztigati, takaj kajmu gode Poszteno duguvajnye Gospodaricza zapove, dusan je Inas pojti y vchiniti, akoli ne vchini da ga goszpodaricza szlobodno ima kastigati, y ako biga goszpodar ili goszpodaricza bili pri priateljo, ili szuszed, dusen je vsze Delo osztaviti, y za nimi pojti, y dimom zprevoditi. Item Dusan je Goszpodaru vszaku szobotu noge vmivati, ako bi sze nassel da bi okol szrebra kakovu falsiu chinil, ili dabisze kakove tatbine popal, dasze dodrugoga kastigati, a o trejtem da sze ima presz postejna vchiniti. Akolibi forme kral, ili zleval, ili da bi zmeda kaj chkoma szebe delal, dasze ima pod Czeski inasev kastigati, podvakrat, â o trejtem dasze ima iz czeha van zegnati; Nego tak daje Inas dusan zevszem vernosztjom gospodaru biti. Na koteroga duguvajne vekssega veruvajna volju mi damo gori imenuvanim Mestrom y ki za nimi u toj mestrie budu ove nas liszt naszum veksum na Snore visenum Pechatjum zapechatenoga, za njegovega potvergyejna y sztalnoszti jake, y tverdne pravicze radi. Dan u Varasdinu pervi dan Novembrisza Meszecza, Letho Jezero Sestszto y trinajszto.

Nos itaque hujusmodi humillimâ Supplicatione praenominatorum Nicolai Kuthasi, Martini Szentgeorgy et Georgij Chjaktorniaj suis Coeterorumque, quorum supra nominibus et in Personis nostrae modô quô suprâ

porrecta Majestati, Regia benignitate exauditâ clementer et admissa praeinsertas literas praedictae Civitatis Nostrae Varasdiniensis super praemissis punctis et articulis praetactorum Magistrorum Aurifabrorum saepe fatae Civitatis Varasdiensis confirmationes, non abrasas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitiô, ac suspitione carentes praesentibusque litteris nostris Privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali, insertas et inscriptas, quoad omnes earum continentias, clausulas, puncta et articulos, eatenus quatenus eaedem ritê et legitimê existunt emanatae, Viribusque earundem veritas suffragatur, ratas, gratas et accepta habentes, approbavimus roboravimusque, ac pro praefatis Magistris Conturenij sive Czehae Aurifabrorum Varasdiensium, ipsorumque posteris et successoribus universis perpetuo valituras gratiose confirmavimus, imô acceptamus, approbamus, roboramusque, et confirmamus, salvis Juribus alienis. Harum nostrarum, secretô sigillô nostrô, quo ut Rex Hungariae utimur, impendenti communitar(um) vigore et testimonio litterarum.

Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti Reverendi Emerici *Lossij* electi Episcopi Varasdiensis consiliarij nostri et Aulae nostrae per Hungariam substituti Cancellarij in Arce nostra Regia Pragensi, Die duodecima Mensis Aprilis Anno Domini Millesimô Sexcentesimo vigesimo octavo Regnorum nostrorum Romani nono, Hungariae et reliquorum decimo, Bohemiae vero anno undecimo. Reverendissimis ac venerabilibus in Christo Patribus Dominis Petro Pazmany Metropolitanae Strigoniensis et ... (nabrajaju se mnogi crkveni i svjetovni dostojanstvenici) coeterisque quam plurimis Regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Ferdinandus, manu propria,

Emericus Lossi electus Ep(isco)pus Varadiensis manu propria, Laurentius Ferenczffy Manu Propriâ Sigillum Regium impedenti.

Lect(um), cum suo Vero Originali comportat(um) & correct(um) Per Franciscum Lendvay Liberae R(egi)ae Civitatis Varasdinen(sis) Juratum Senatorem, & Substitutum Notarium, per quem etiam marginaliter in vocib(us) da ima birsaga platiti dva lotha szrebra, vu Ladiczu czesku, y tako da ima znovich ono delo polegh probe nachiniti, ar szam szvojega, artigha nima oddati Zvun trinaiszt Lotussa igle probe y tak. Interlineater vero platiti menie koi be Tavernicor(um) addit.

№ 4to
Auro et Argentifabro
rum Varasdinen Anno 1628
dto° 12ª Aprilis 1628
A. 99. 1628

VANDA EKL

HISTORIJSKA TOPONOMASTIKA GRADA RIJEKE I DISTRIKTA

I. DIO: OPĆINA KOZALA

Toponomastika Rijeke i njena distrikta predstavlja područje, koje zaslužuje pažnju ne samo s jezikoslovnog, već i s historijskog gledišta. Po svojoj tradiciji, kontinuiranom trajanju, bogatstvu i raznolikosti kao i po svojim jezičnim osebinama nazivlje je u Rijeci odraz njene lokalne povijesti, njena društvenog ambijenta i ekonomskog razvoja, te historijska potvrda njenog narodnosnog karaktera. Ono doista znači toponomastiku, koja je »najstariji i najtrajniji spomenik« (Humboldt) i koja pruža »najsigurnije indicije historije« (Fick).

Toponimi su dio i plod živog govornog jezika. No oni ne zamiru uvijek s etničkim promjenama, već često nadživljavaju prisutnost živog jezika, kome pripadaju, zaostaju na istom geografskom tlu i ulaze u novo nadošlo nazivlje u prilagođenoj formi, u kojoj se još može nazreti korijen naziva.

Idući međutim historijskim tragom riječke toponomastike, ona nam se već u prvim jačim izvorima, koji su nam sačuvani iz XV. st., predstavlja u svojim bitnim osobinama onako, kako će gotovo nepromijenjena ustrajati u svim političkim, društvenim i urbanističkim promjenama kasnijeg vremena, većinom sve do naših dana. Time historicitet riječkog nazivlja postaje dokazom, da je i jezik, kojemu to nazivlje pripada, trajao kao živi, govorni kroz čitavu njenu prošlost.

Većina najstarijih toponima u Rijeci, koje možemo u većem obujmu slijediti iz XV. st., je hrvatskih. Kao i lično ime riječkog stanovnika onog davnog doba, tako je i naziv, kojim je on obilježio zemlju i prostor, na kome je živio, bio hrvatski. Tako se taj naziv javlja u hrvatskoj formi ili u prijevodu u najstarijim sačuvanim latinskim zapisima riječkog kancelara. Ako uzmemo u obzir, da se, naročito u okviru gradskih zidina, po sredovječnom običaju mnoge predjele nazivalo po crkvenim

objektima, odnosno njihovim patronima, (razumljivo je da ovi u latinske i kasnije talijanske zapise nisu ušli u hrvatskoj formi), ipak je još uvijek među preostalim nazivima najveći dio izrazito slavenskog karaktera i po svom sadržaju i po svojoj formi. U radnji su obrađeni i talijanski toponimi kao i romanizmi.

Rijeka je oduvijek bila izrazito trgovački i lučki grad. Ta je činjenica obilježila njen politički razvoj, društveni život, kulturni vid, etnički sastav, odredila njeno upravno uređenje, službeni i saobraćajni jezik, pa i ocrtala njeno vanjsko lice. Sve se akomodiralo onome, što je značilo opstanak i život grada, a to je bila trgovina. Priliv je stranaca bio velik, i onih, koji su privremeno prolazili, i takvih, koji su se stalno naseljavali privučeni trgovačkim poslovima i mogućnostima slobodne zarade.

Kao i u većini mediteranskih gradova vodilo se službeno poslovanje i uprava latinski, da se u XVI. st. počne voditi i talijanski, t. j. jezikom trgovačkih pomorskih krugova. U svim tim ispravama, latinskim, talijanskim, kasnije i njemačkim, pa i mađarskim, počevši od darovnica, međašnih popisa, kancelarijskih knjiga, oporuka, crkvenih shematizama, pa sve do prvih katastralnih mapa, gruntovnih uložaka, te prvih kartografski točnijih snimaka ovoga kraja – nazivlje mjesta je uvijek u većini prema talijanskom slavensko, većinom upisano u hrvatskoj formi, dakako najrazličitijom grafijom. U tim tekstovima ono je jeka živog jezika, koji se govorio u kućama, na trgovima i ulicama, među domaćim svijetom, u gradu, kao i u cijelom okružju oko grada. Znači da etničke promjene, koje bi bez sumnje bile povukle za sobom i promjenu naziva, koji vjerno bilježe etničke pokrete, nisu zahvatile u znatnoj mjeri jezgru stanovništva. Hrvatski toponimi ušli su u općenitu uporabu i kod stanovništva, kojemu je saobraćajni jezik bio talijanski. Zato su oni kao jedine oznake za predjele i ulice nužno ušli u sva akta i zapise i onih općinskih funkcionera, koji su bili stranci i održali su se u hrvatskoj formi i u onim stoljećima koja su značila jaču afirmaciju talijanstva u gradu (XVII. stoljeće, dolazak jezuita, i s njima talijanskih škola, te općeniti jači priliv stranaca početkom XVIII. stoljeća nakon proglašenja slobodne luke). I nakon toga ih susrećemo i dalje u zapisnicima i aktima gradskih institucija, u raznim publikacijama, literaturi i t. d.

Nazivlje dolazi u dijalektalnoj formi, u riječkoj čakavštini. I kad se radi o nazivu stranog korijena ili o imenu vlasnika, kojim se često obilježuju čestice i zemljišta, pa i veći lokaliteti, dolazi on u hrvatskom jezičnom obliku, jednako kao i nazivi, kojima se opisuje reljef i locira objekt ili zemljište.

I forma determinira pripadnost toponima. Po formi je pripadnost svih ovih toponima bez sumnje slavenska. Riječki su toponimi tipično slavenski ne samo po obliku, već i po načinu obilježavanja, po odabiranju i uočavanju karakteristika mjesta, koja naziv opisuje. Oni su neposredno vezani uz toponime, koje nalazimo nebrojeno puta na čitavom čakavskom teritoriju, u neposrednoj okolici grada i njegova okružja, a i dalje u Istri, Hrvatskom Primorju, otocima i t. d. Rijeka i u tome nije nipošto izolirano područje, već predstavlja dio jedne široke čakavske topono-

mastičke zajednice i pokazuje zajedničke crte s ostalom slavenskom i romanskom toponomastikom na Jadranu.* U njoj su zastupani hrvatski toponomastički tipovi. A i tuđice, uglavnom romanizmi, koji se nužno javljaju, isti su oni opći, koji su ušli u hrvatski jezik na Jadranu (to će dakako najbolje osvijetliti jezična studija riječke toponomastike). Radi svega toga smo naveli u bilješkama komparativne primjere iz bližeg i daljeg riječkog susjedstva. Cilj je ove radnje isključivo historijska dokumentacija riječkog nazivlja, jezični su izvodi uzgred navedeni iz raznih autora radi osnovnih komparacija i objašnjenja.

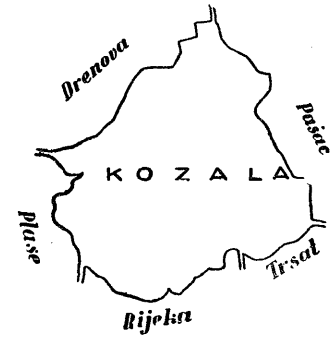

Riječko se nazivlje odlikuje bogatstvom i bujnošću. Upravo je značajno, kako je od najvećeg kompleksa do svakog najmanjeg naselja, zemljišta ili vodotoka sve obilježeno nazivom. Ono opisuje grad, njegove objekte i uređaje, vežu se uz društveni i dnevni život. Iz njega se razabiraju geološke formacije, hidrološke prilike, pedološki sastav, čitaju se topografski podaci, flora, kultura i korišćenje tla, iz njega izlaze konačno posjedovni odnosi vlasnika bile to korporacije ili pojedinci.

Orografija: Brdo, Brdine, Dražica, Dol, Dolčić, Draga, Dubline, Klanac, Padež, Podbreg, Ravan, Rebar, Veli Vrh, Vrhak, Vodni Dol.

Hidrografija: Fiumara, Jezero, Kalić, Mlaka, Jaz, Potok, Rečice, Rečina, Studenac, Zvir.

Raslinstvo: Brgud, Bošak, Drenova, Drenovac, Koprivić, Lešnjak, Loza, Orešće, Orih, Pod Kostajn, Pod Pinjol, Pod Jelše, Pod Murvice, Rujevica, Smokvica, Selvica, Sparića Hrast.

Fauna: Sokol, Rakovica.

Kulture: Baredine, Brajda, Gaj, Kvadar, Leha, Luki, Lučica, Ledine, Nerezine, Njive, Plase, Rasadišće, Sad, Sadić, Umejak, Vrti, Vrtina.

Obala: Mandrać, Rt, Školjić.

* Depoli: Guida di Fiume e dei suoi monti, str. 47. »Gli abitanti di questa (t. j. della campagna) infatti per l'isolamento dal loro ceppo nazionale derivante dalle condizioni topografiche, vengono formandosi in un tipo etnico speciale, che si usa chiamare illirico, naturalmente senza nesso alcuno con gli Illiri preromani.«

Uređaji i objekti: Barbakan, Bući, Fornaža, Fužine, Japnenica, Jarak, Kalvarija, Lazaret, Mulini, Mušunišće, Macel, Mandrija, Malinić, Na Turnu, Obzid, Ogradica, Perilo, Lavatoio, Prezid, Prigrad, Pod Palac, Rov, Seminario, Skadanj, Star, Stajica, Šterna, Štranga, Zidanac.

Opis i lokacija terena: Beli Kamik, Belveder, Gomila, Golica, Goljak, Golobrce, Gradišće, Griža, Jamnjak, Kantrida, Krasa, Krasica, Kućišća, Mirišće, Osoje, Preko, Podgrad, Prigrad, Progon, Pomerio, Redić, Rupe, Škriljevac, Škurinje, Vrtača, Vreteno.

Naselja: Selo, Selce, Zagrad, Žudinka.

Vlasništva i lična imena: Antončevo, Andrejkovo, Barokerovo, Bosernovo, Bontići, Beleni, Benaši, Bezjaki, Braščine, Benčani, Cankovo, Carovo, Diminićevo, Dorići, Frakaševo, Gausovo, Gobino, Grohovo, Hosti, Jakovići, Jamarinovo, Jurešinovo, Kapitanovo, Kablari, Kapitulsko, Kučići, Kuzminovo, Kramaričino, Moričevo, Lencovo, Malburg, Markovo, Mikačevo, Na Aninen, Na Kovačeven, Orlandovo, Ospitalsko, Pajerovo, Paškvinovac, Principovo, Pupisovo, Rošići, Roverovo, Sebastijansko, Spirovo, Širolovo, Tibljaši, Tončevo, Valčičino, Wassermann.

Crkveni nazivi: Raspelo, Sv. Marija, S. Croce, Sv. Rok, SS. Tre Re, Sv. Sebastijan, S. Michele, Sv. Martin, Sv. Jeronim, Sv. Barbara, Sv. Andrija, Sv. Vid, Sv. Katarina, Sv. Bernardin.

Uz to dolaze još ovi nazivi: Belveder, Kirin, Andrešćica, Grivica, Anderlovac, Brdari, Brkinovac, Cecilinovo, Cerovice, Hrelin, Krnjevo, Lukovo, Menigovo, Pehlin, Reni, Ponsal, Pile, Blagavin, Brajanac, Čelca, Janac, Lopača, Lubanj, Lubarić, Marsa, Matine, Mikačevo, Mogarić, Patersko, Perovica, Pleš, Sanburin, Sincin, Skrpel, Skopovo, Skrivanac, Solnjaki, Stergulin, Šumber, Uglenik, Valisica, Zamet, Žukovac.

Dakako, da su s historijskim i urbanističkim razvojem grada nastale tokom stoljeća znatnije promjene i u nazivlju. – Stari sredovječni zidom opasani grad »Terra Fluminis« protezao se u liniji Ulice žrtava fašizma, Supilove ulice, Korza, Ulice Josipa Kraša i R. Vitezovića. Oko gradskih zidina tekao je jarak, između jarka i zidina bio je uski prostor zvan u rijeci barbakan, a iza toga prostirao se pomerijalni teren, na kojem se iz strateških razloga nije smjelo podizati zgrade. Okolica grada, tako zvani »districtus terrae Fluminis«, počinjala je odmah iza zidina, odnosno pomerijalnog terena i predstavljala je distrikt ili teritorij. Distrikt se protezao Rječinom do Grohovog i odande do Cerovica, a dijelio se u tri podopćine, Kozalu, Drenovu i Plase. – 1480. godine odcijepljen je od riječkog okružja zapadni predio, t. zv. Podbreg, da tek 1780. god. bude ponovo u cijelosti vraćen Rijeci i izjednačen u svemu s ostalim okružjem, te podijeljen između podopćina Drenove i Plasa.

Gradski distrikt bio je intenzivno kultiviran, na njemu su bili posjedi *riječkih građana*, samostana i bratovština. Vlasnici su slobodno raspolagali svojim imutkom. Zemlju su obrađivali seljaci u službi gospodara ili napoličari. Pravi kolonatski odnos nije postojao a rijetki su seljaci bili vlasnici zemlje. Dakle, okolica, neposredna oko zidina i ona u okružju, gdje je naše nazivlje najbujnije, bila je u rukama građana, ona je da-

pače značila glavni izvor prehrane za grad, (zato se i tako ogorčeno borio za odcijepljeni Podbreg).

Zbog porasta stanovništva prostor je u gradu postao tijesan, te se naselje nužno moralo preliti preko zidina. Tome je pridonijela početkom XVIII. st. ekonomska politika Karla VI., koji je favorizirao pomorsku privredu i poduzeo u tom smjeru niz mjera: povlastice za naseljavanje i za podizanje industrije, pospješenje prekomorske trgovine širokih razmjera (privilegirana orijentalna kompanija), karolinska cesta za vezu s istočnim zaleđem Rijeke, proglašenje slobodne luke. Sve je to pospješilo naglo širenje grada izvan obzidane jezgre, i to ponajprije duž obale prema Mlaki i s druge strane uz Rječinu. Uskoro su se formirale nove gradske četvrti, a grad je prestao biti utvrđen. Barbakani uz gradske zidine prepušteni su 1760. god. vlasnicima obližnjih kuća te pretvoreni u vrtove, da na njima kasnije niknu redovi novih zgrada. Jarak, koji je tekao duž zidina, zasipan je većim dijelom 1782. godine. Iza 1785. godine gradska su vrata stajala dan i noć otvorena, a vijeće je zamolilo, da se stari i novi grad smatraju i tretiraju kao jedan jedinstveni grad.**

Lice grada se naglo mijenjalo. Dakako da su ove promjene, iza kojih je slijedila dalja izgradnja grada u smjeru zapada i sjevera, izazvale znatne promjene u nazivlju. Šume, pašnjaci, oranice, vinogradi i vrtovi postali su gradilištima, obala se proširivala, njeni uređaji su se mijenjali, stari vlasnici imanja su nestali, a mnoge su crkve i kapele srušene. Mnogi su od naziva izgubili svoj originalni početni smisao, dok su novo nastale ulice i trgovi iziskivali svoju nomenklaturu. Tako su za nove četvrti i ceste nastajali novi nazivi, da bi ih se moglo točno locirati. »Kontrada« nije više mogao biti neki neodređeno široki predjel, koji kao obilježje mjesta nije mogao točno definirati smještaj mnogih manjih novih predjela. Nazivi, koji su označavali veće komplekse ograničili su se na određeni manji predio unutar svog prijašnjeg prostora, ali *nisu nestali.*

Ti novi nazivi (nastali u periodu, koji je bio presudan za afirmaciju talijanstva u Rijeci), vezivali su se uz objekte i uređaje ili uz imena političkih ličnosti, odnosno lica iz kraljevske kuće i nemaju karakter toponima, jer već nose obilježje, kao i veliki dio kasnije nomenklature, političkom konjunkturom dekretiranog nazivlja.

No kako je slavensko nazivlje uza sve to ostalo uvriježeno dokazuju ne samo stari nazivi, koji su se sačuvali u tim promjenama, već i katastralne mape triju riječkih općina Plasa, Drenove i Kozale i samog grada iz 1841. i 1842. godine. Te mape nose stare tradicionalne toponime kao i mnoštvo naziva, kojim obilježuju manje i veće predjele i zemljišta u riječkom okružju, a po formi i po sadržaju vezuju se na ranije i najranije nazivlje. Oni dokazuju ustrajnu svježinu hrvatske toponomastike u jednom velikom vremenskom rasponu.

Registrirajući riječke toponime u njihovim historijskim formama, njihovoj pojavi u raznim ispravama i u starijoj literaturi, lako ćemo doku-

** Verb. cap. 2. V. 1775., Viezzoli 165.

mentirati prioritet i starost naše toponomastike, učestalu uporabu i rasprostranjenost (koju smo htjeli naglasiti obilnom dokumentacijom), ustrajnost u prvobitnim formama našeg nazivlja, njegovo kontinuirano trajanje u vremenu sve do perioda, kad ga je nadomijestila nomenklatura koja je imala isključivo političko-propagandni karakter i do perioda, u kome je Italija izostavila ili nasilno prevela naše nazive davši im neobične i nezgrapne oblike.

Ovdje smo zahvatili samo one toponime, za koje smo mogli naći historijsku potvrdu. Te smo potvrde naveli iscrpno (kako možda za neki drugi slavenski grad i za kasnije razdoblje ne bi bilo opravdano) upravo radi specifičnog historijskog razvoja i toka etničkih fluktuacija u Rijeci. No rad na dokumentaciji naziva mora nužno ostati necjelovit i krnj, jer su izvori neobično obilni, gotovo nepresušni. Izvršiti ga u potpunosti značilo bi pregledati gotovo svaku ispravu, svaki tekst i svaki nacrt koji je bilo gdje i bilo kada napisan ili štampan u vezi s Rijekom. Razumljivo je stoga, da će i taj pokušaj sakupljanja riječkog toponomastičkog materijala ostaviti prazna mjesta za nadopune i korekcije. – Radi opsežnosti morali smo razdijeliti materijal u više dijelova. Ovdje zahvaćamo gradsku općinu Kozalu, dok ćemo u slijedećim nastavcima obraditi općine Drenovu, Plase, sam grad te nazive, koji se javljaju na području čitavog distrikta.

Andrejkovo

Naziv, koji se javlja u katastru općine Kozale. Danas se više ne upotrebljava.

Cat. Cos. 1840. br. 209 Denominazione della localita – Krasa, denominazione del terreno – Andreicovo. br. 96 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Mali Dolcsich pod Andreissovo.

Antončevo

Lokalitet u općini Kozale, koji je danas van uporabe. Posjedovni adjektiv kao i Andrejkovo.

Cat. Cos. 1840. br. 67 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Mad Antoncevem, br. 96. den. d. loc. – Krassa, den. d. ter. – V' Antoncseven, br. 161 den. d. loc. – Krassa, den. d. ter. – Antoncsevo.

Barokerovo

Lokalitet na južnom dijelu općine. Ovaj se posjedovni adjektiv danas više ne upotrebljava.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Barokerovo« sjeverno od Belvedera, točnije sjeverno od mjesta, gdje izbija na Belvedĕr bivša ul. Succursale, danas Ul. Ivana Rendića, zapadno od gradskog groblja. Danas otprilike prostor između ulica Mamića, Babića i Prešerna. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Cat. Cos. 1840. br. 41 den. d. loc. – Belvedere, den. d. ter. – Barocherovo.

Belenì

Naselje na istočnom dijelu općine Kozale. Plurale tantum od antroponima. I danas se upotrebljava kao oznaka istog naselja.

Franz. Land., karta iz 1801. god. ima označeno »Belleni« jugoistočno od Pulca.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Belleni« na istočnom dijelu općine, sjeveroistočno od Kozale, zapadno od crkve sv. Katarine, zapadno od ceste, koja vodi od Sv. Katarine prema Pulcu. – Topografskim znacima označene su šume i oranice.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. ima na istom mjestu označeno »Belleni«.

Naziv potječe od obitelji, koja se javlja u Rijeci već u XV. st.

Lib. civ. I. 3. VI. 1449. Iudex Maurus Vidonich asserens et dicens qualiter dedit ad laborandum Marie Bellenichieue suam vineam in Coxala ad medietatem.

Strohal, Bilj. 1544.–1547. god. Rekosmo velu misu staromu Belenu na ophodni dan leta.

U XVI. st. javljaju se na području Drenove zemljišta, kojima su vlasnici Beleničí i Beleni. – 1577. god. procjenjuje se zemljište, naslijeđe pok. Luke Belenića. sa 42 komada stabla razne vrste i 82 kom. loze. Zemljište je graničilo s ostalom njegovom zemljom i sa komunalnim dobrima. – U Grohovom se nalazilo zemljište Ivana Belena, koje je ostavio nećaki Doroteji. Isti Ivan Belen posjedovao je u Kozali maslinik, što je graničio s vinogradima Bernardina Nikolića i Ciriaka Sebeglia, a ostavio ga je 1529. god. svome sinu Grguru. – Samostan augustinaca dao je u XVI. st. svoj maslinik u Kozali u zakup Matiji Peršiću, koji ga je uz iste uvjete zakupa prepustio Antunu Beleniću (Sabl. 19, 21, 23).

Test. br. 37, 1793. god. Oporuka Katarine Belen.

Cat. Cos. 1840. br. 96, 102, 103, 105, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 130, 131, 142, 190, 196, 200, 204. den. d. loc. – Puli Belleni, den. d. ter. – Dolacz pod Stum Katarinum, Mlado, Kallich, Kozalicsa, Rasadische, Motorusniak, Gobino, Marinkin Vert, Dreni, Komunada va Kotlini, Szello, Skaliji, Drazicze, Thuran, Dolcsich pod Szellom, Mlicsicse, Cosala puli Kuche, Nerez, Kosalicza, Vertacsa sgora Dolcsa, va Xelesnem, Szello puli Kurtovega, Va Drazicse, Passinacz za Kuchun, Cazetta, Slebich, Kucsischia, Baredicse puli Kapelicse, Merina, Vert, Verti okoli Kuche, Krusicsha.

Jedno zemljište Belen nalazilo se na istočnoj strani bivše ceste del Pino, koja je spajala Podpinjol s tršćanskom cestom. Zemljište je naznačeno pod nazivom »Bellen« na »Situations Karte« iz 1853. i 1862. god.[1]

[1] Navodi ga i Tomsich opisujući granice riječke slobodne luke iz 1855. god.: »Da questo punto scorreva la detta linea verso mezzogiorno nella strada di Volosca; e all'estremita del muro di cinta della realita di M. Wraniczany, lungesso il detto muro a sinistra della strada, sino alla marca di confine della citta di Fiume nel sito detto al Pino; di poi seguiva verso settentrione il muro di cinta dell'orto Cattalinich lungo il sentiero comunale, il quale cadeva nel territorio doganale, e raggiungeva l'estre-

Beleri Vrh

Brijeg sjeverno od Pulca. Naziv je danas nepoznat.

Franz. Land. karta iz 1801. god. ima naznačen »Beleri Vrch«.

Dep. 159 Nel territorio di Fiume sono noti i castellieri di Stupniac (sopra Rastocine) e quello di M. Beleri (m 377) sopra Pulaz, detto oggi appunto »M. Castelliere«.[2]

Belvedèr

Predjel na uzvisini na južnom dijelu općine Kozale, sjeverozapadno od Staroga grada, u protezanju od Rastočina prema Kalvariji. Još i danas ga obilježuje isti naziv.

Pl. Com. G., karta iz 1778. god. ima naznačen »Belveder«, kao prvi veći brijeg u zaledu Rijeke.

Jos. Land., karta iz 1784. god. ima na istom mjestu zabilježen »Belveder«.

Franz. Land., karta iz 1801. god. navodi »Belvedere«. – *Karta Rijeke* iz 1807. god. bilježi »Belvedere«, a plan grada iz 1814. god. označuje »Belveder« na južnom dijelu »Strasse von Lopacza und Weingarten«.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima označen »Belveder« sjeverno od Zagrada, sjeveroistočno od Zenikovića, jugozapadno od Gornjeg Dola. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Sit. Karte iz 1853. god. ima naznačeno »Strasse von Belveder«.

Planovi grada iz 1892. i 1895. god. imaju naznačeno »Via Belvedere sup.« (danas Ul. Ivana Milutinovića) i cestu od Belvedera prema Starom gradu »Strada del Camposanto«, kasniju »Via Belvedere inf.« (danas Ul. Save Kovačevića). Plan iz 1901. god. bilježi »Belvedere sup.« i »Belvedere inf.«

Jos. Land. Militärische Beschreibung von Provinzial-Croatien, Sect. 42 No. 8 Fiume, navodi da grad leži duboko na podnožju strmog brda Belvedera i Anderlovca sa kojih se može na nj pucati.

Grunt. knj. I, list 3, 68, 136, 159 god. 1800. i 1809. ... Belveder; list 36 Aquistato Belveder osia Senikovich, list 128, 103, 136, god. 1810., 1798., 1811... Aquistato in Belveder.

Cat. Cos. 1840. br. 13, 34, 35, 36, 37, 144 den. d. loc. – Belveder, den. d. ter. – Berdine, Komunada, Gaussovo, Vert za Kuchun, Barockerovo, Dolaz pod Sternum, Gnivicza, Ledina, Boschetto Ograd, Puli Besjaki, Vert sprida i sada Kuche, Sirolovo.

mita dell'orto Bellen – tagliava la strada postale di Trieste e continuava il proprio corso ...«

Groh. (br. 18 od 21. I. 1914) Jedan stari put gre od Kozale po Špiždoloven preko Gobinega va selo Beleni, ki se va staroj povjesti Reke zovu Belenići a ne kako jih Storia Patria piše: Belleni. Ime Belenići se pominje puno puti va latinskih listinah, kè se odnose na Svetu Katarinu ka se nalazi pul Beleni pod Kruševon brdon. Od Belen je šal stari put preko Brda Zvezde nad Žakljen ...

[2] *Pront. V. G.* Beleri vrh – M. Belleri

Fr. a. p. Beller tra Vidrian e S. Lauro: contrata Beleri o de Beler (1424, 1455) terra posita in Beller (1503) ... »Bella era« ossia bell'aia.

Pregl. okr. obl. 1851. Županija rečka: Belveder.
Izvj. mag. 1851. Belveder broji stanovnikah 105.
Alm. fium. 1856., 1860 Dogana in Belveder, R. Ricevitoria in Belveder.
Schem. 1837., 1896., 1909., 1914. In filialibus Belveder.
Bil. 1905. Il tratto Bivio della futura Via Antonio Canova fino alla Villa Celligoi e rispettivamente fino quella Raganzini, dove la strada s'incrocia colla Via Rastocine, si chiamera »Via Belvedere«.
Tab. raf. 1916. Nomi vecchi: – Nomi preesistiti: via Belvedere inf. Via Belvedere sup. Nomi attuali: Via Canova, Via Tiziano, Via Belvedere. Nomi nuovi: Maurizio Jokai, Stefano Türr, Via Belvedere.[3]

Brdo

Brijeg na istočnom dijelu općine, t. j. na jugoistočnom dijelu predjela Rečina. Još danas naziv obilježuje istu uzvisinu.
Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima ubilježeno »Berdo« istočno od ceste, koja polazi od Sv. Katarine prema lokalitetu Rečina, uz desnu obalu Rječine. – Topografskim znacima označena je visoka šuma.
Naziv se javlja već u XV. st.
Lib. civ. I 21. VII. 1448., 9. X. 1448 ... vineam positam in Bredo, 7. I. 1449., 31. I. 1449. ... vineam sitam in Bredo
Cat. Cos. 1840 br. 148 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Berdo, br. 66 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Gornije Berdo, br. 58 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Dolnije Berdo.[4]

Bezjàki (g. Bezjāki)

Lokalitet na jugozapadnom dijelu općine. U Rijeci je naziv nestao. Postoji prezime i selo uz glavnu cestu za Kastav, na križanju s kolnim putem iz Diraki.

[3] *Groh.* (br. 196 od 16. VIII. 1913) Puno puti čujemo i čitamo besedi: »Belveder« »Belvedere«. Tako su neprijateli našega imena prozvali onaj del dolnje Kozale, ki se prostire od stare Harmice do nad Rastočine. Tuda se je podelalo puno noveh kuć i naselilo sve puno s fureštami. O ten Belvederu nisu stari judi kah mi pametimo – niš znali povedat, a isto tako ga ni va starijoj povesti reškoj, ča nan dokazuje da ga ni prvo ni bilo, leh je bil Vozrinj. Sam reški historičar, Giovanni Kobler piše da se je sva okolica reška va staro vreme zvala Podbreg, a naše staro selo Podbreg zgora Drenove još i sada postoji i napreduje. Zgora gornje Kozale t. j. tamo kade vidimo on veli kameni križ mimo kega vodi cesta i nogostup na Pulac – ta kraj narod zove još i danas Vozrinj ča znači lepi pogled. I va istinu malo je skuda tako lepi pogled na Kvarner i okolicu rešku, kako je z Vozrinja, a to je dokaz, da je naš narod znao dati svakom kraju pravo narodno ime. Još pred dvajset let se je malo znalo i pisalo o »Belvederu« a od naroda se čulo vavek samo: Pul Klarići, pul Mandićih, va Žankoviku, va Dolu, na Malinaričinen, i t. d. Sva ta naša narodna imena su se zgubila i utopila u »Belvederu«, ali mi moramo nastojati da sopet ziplivaju na površinu.
[4] *Pront. V. G.* Berdo – di Gollaz, di Opriz, di Gherdosella, d'Arsa.
Cad. nat. Berdo (Brdo) k. o. Brdo (Plomin)
Skok. Pril. is. Brda. Brdo je sasvijem razumljiv naziv za lokalitete. Dade se potvrditi u najstarijim našim listinama: a. 1070. curtis in loco qui dicitur Berda kod Nina, posjed sv. Krševana. Ovako se piše i kasnije a. 1204, 1249, 1259,1324, 1363.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Besiaki« sjeverno od zapadnog dijela ulice Belveder, nešto sjeverozapadnije od mjesta, gdje u ulicu Belveder (danas Ul. Svetozara Markovića) izbija bivša Via Erta (danas stubište Marka Remsa), t. j. između stubišta Marka Remsa i Ukmarovih stuba. – Topografskim znacima označeni su pašnjaci i oranice.

Cat. Cos. 1840. br. 144 den. d. loc. – Belveder, den. d. ter. – Puli Besijaki.[5]

[5] *Groh.* (br. 283 od 26. XI. 1913) Jedno čudo pul Bežjaki. ... I baš san se spravil da gren h krsniku va Brgud kad mi dojde prijatel ... Pul Bezjaki ti je jedna ženska ka sve zna. I gren ti ja k Bezjakon ...

(br. 292 od 6. XII. 1913) ... Va to vrime ni još bilo Terezice pul Bezjaki ni krsnika va Brgudu ...

Cad. nat. Bezjaki – k. o. Sv. Petar u Šumi.

Skok. Tri etimologije. Časopis za slov. jez. knjiž. in zgod. IV, Ljubljana 1924. Centri odakle se ova riječ širila na sve strane i gdje se najčešće upotrebljavala, jesu Hrv. Zagorje i Istra. U Istri se čitav kraj (cijeli pazinski kotar i gornji dio porečkoga) zove Bezjačija. Ovdje postoji i antiteza između Bezjaka i Vlaha. Vlasi su tik uz Bezjake u zapadnoj i južnoj Istri puljskoga kotara i u donjem dijelu porečkoga kotara. Bezjak je Vlasima porugljiv naziv, a Bezjacima je Vlah okrutan čovjek. – Što se etimologije tiče mislio je Štrekelj, odbivši ispravno predašnja razlaganja, da je bezjak posuđena riječ iz tal. bislacco, koja se u istro-rom. izgovara biz g'ako, bezg'ako zbil'ako (bisllaco je također potvrđeno kako se prema Pianigiani, Voc. etimol. della l. ital. Roma 1907. čini, već u starijem tal.). I doista, talijanska se riječ u semantičnom pogledu potpuno slaže sa slov. odnosno srp.-hrv. – Proučavanje geografske raširenosti od bezjak i od bislacco dovodi do nesumnjiva zaključka, da se njihova područja dodiruju. Ako imamo u vidu ovu činjenicu i netalijansku konsonantsku grupu sl, koja kaže, da bislacco, sve ako bi se i prihvatilo nevjerojatno tumačenje prema Diz. Crusca (dal lat. laxus in senso di sciolto, rilassato e dalla particella dis, cambiata in bis), ne može biti pučkog postanja, t. j. iz vulgarnoga latiniteta, onda dolazimo na misao, da je bislacco slovenska riječ, koja se je preko Mletaka i Furlanije širila po sjevernoj Italiji. Tom raširivanju je pogodovala okolnost, što je riječ porugljivog značenja. Isp. tal. ime za slav. vojnike sboghe od s bogom, odatle ime Jean Sbogar, naslov jedne novele Nodierove.

Ilešić Fran. »Bezjak« i »bezjaci«, Srpski dijalektološki zbornik knj. 2, Beograd 1927. Ima i mesno ime »Bezjaki«. (Gosp. Jos. Rus kaže u ljubljanskoj »Njivi« I 299 Ime Bezjak nalazimo po celoj Sloveniji, Istri i civilnoj Hrvatskoj). ... Dalje se »Bezjek« zove selo između Reke i Kastva i većina seljaka tog sela imade ovo prezime. – A Bezjaci se zovu i stanovnici srednje Istre. »Bezjak« govori se u Kozljaku (u Maloj i Velikoj Kraski) na Ćepićkom jezeru u istočnoj Istri, podrugljivo ljudima iz Brseča i Mošćenica, t. j. s onu stranu gorske kose Učka–Sisol. U jugozapadnoj Istri posmatra u svom izveštaju etnografske prilike gosp. Dr. Ivan Zukon: »U Istri se Jugoslaveni među sobom, a donekle i u vanjskome svetu zovu a) Vlahi ... b) Bezjaci ili stanovnici Bezjačije u srednjoj Istri (pazinski kotar i gornji deo porečkog).

Najstarije poznato mi vrelo, u kojem se spominju Bezjaci jest mletački patricij Sanudo, koji u istoriji god. 1526 tri puta spominje zemlju Bezjačiju; to je kod njega, kao što pokazuje prof. Klaić »Slavonija« 16 veka t. j. zemlje između Drave i Save, napose Hrvatsko Zagorje oko Varaždina. – ... Iz svega toga jasno se razabire da je »Bezjak« u 16 veku bio geografski i etnografski pojam, koji se paralelno navodio sa pojmovima: Istra, Bosna, Hrvat, Srbin i t. d. ... Ima ga i na talijansko-slovenačkoj granici u Goričkoj. – Dvoje mi se čini moguće: ili se »Bezjak« rodio na zemlji između Drave i Save, prešao granice svog rođenog mesta, te na talijanskim granicama uhvatio korena (možda zbog sličnosti sa nekim talijanskim izrazom) ili je »Bezjak« prvobitno zauzimao već širi teritorij te se održao samo tamo, gde je – Bog zna iz kakovih razloga – bio najjači. – O jednom pak se ne može, čini mi se, više sumnjati, naime, da je Bezjak prvobitno etnografsko ime, te da se istom iz njega razvilo općenito

Bersonovo

Lokalitet na jugozapadnom dijelu općine. Naziv je nestao.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Bersonovo« uz granicu prema općini Plasa, sjeverozapadno od Zenikovića, uz bivšu Via Risorta (danas Ul. Prvog maja) iza točke, gdje se odjeljuje Via Rastocine (danas Ul. Giordano Bruno). – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci. Na kat. mapi Kozale iz 1889. god. upisano je na toj čestici »Sirola Eređi fu Giov.«

Cat. Cos. 1840. br. 21, 140 den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Bersonovo br. 51, 155 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Bossernovo, br. 52 den. d. loc. – Cosala den. d. ter. – Bossunovo, br. 58, 192 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Na verh Bossernovega.

Bòšak (g. Bošká)

Naziv, koji se javlja na području Kozale. Predio, koji su Talijani nazvali Boschetto, bio je nekada šumovit. Naziv i šuma su nestali.

Cat. Cos. 1840. br. 181, 216, 28 den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Dolgni Bossak, Bosak nad Dolaz, Boshak nad Dolacs, br. 100 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. Boshak pod Grottami, br. 81 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Boshak va Zankove Draghe, br. 185 den. d. loc. – Krasa, den. d. ter. – Boshak va Zankove Draghe.[6]

Brâšćine (g. Brášćin)

Lokalitet na sjeverozapadnom dijelu općine. Obilježuje proplanak, na kome su nekad bili posjedi bratovština. Danas se naziv još uvijek upotrebljava.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Braschigne« istočno od Krase, južno od Sv. Luke, sjeverozapadno od Ospitalskog. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci. – Kat. m. Koz. iz 1861. god. bilježi »Brascina« jugoistočno od Krase, jugozapadno od Sv. Luke.

Kat. mape Koz. iz 1889. i 1899. god. imaju spojene nazive »Braščina« i »Krassa«, kojima označuju oba lokaliteta zajedno. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Plastična karta Rijeke i distrikta iz 1900. god. bilježi »Brascina« istočno od Krase.

Cat. Cos. 1840. br. 56 den. d. loc. – Braschine, den. d. ter. – Dolniji Kuss, Pod Nijivicsum, Puli Arshenala. br. 136 den. d. loc. – Braschina,

označavanje čovjeka; prvobitno dakle: Bezjak onda istom: bezjak. Baš zato što je prvobitno značenje izraza etnografsko, lakše je razumljivo, što se reč sa vremenom gubi. – Prvobitno etnografsko značenje naziva »Bezjaci« istom je kod suseda pomalo dobivalo podrugljivu primesu. U tom etnografsko-podrugljivom značenju, u kojem jezične osebine nisu igrale posljednju ulogu, preneseno je ime docnije i na druge etnografske jedinice, u Istri i na donjoj Soči.

[6] *Koš. Glag.* br. 55 god. 1677 »tarsje na Bošci mlado«. *Šam. Momj.* br. 72 »campo di terra ditta Gladon bosch«. *Nem. Čak. St.* »bòšäk«.

ARJ I, 561 Bošak, boška m. tal. bosco, nemus, gaj, lug.

den. d. ter. – Japnenicza, Braschine, Dolniji Kuss, Sridniji Kuss, Ravan, Krai Kuche Stogische.

Pregl. okr. obl. 1851. Županija rečka Brašina. *Izvj. mag.* 1851. Braščina i Krasa broji stanovnikah 72.

Schem. 1873. In filialibus: Brašćena et Krasa. 1909., 1914. In filialibus: Braščine.

Donath, 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: ... Brascina–Crassa. – Depoli (La Provincia del Carnaro, 175) na karti riječke okolice naznačuje »Brascine (Frascatti)«.[7]

Brenò (g. Brenà)

Lokalitet na sjeveroistočnom dijelu općine Kozale. Danas naziv strmog puteljka, koji vodi iz Padeža prema Pulcu (prolaz preko Rebri).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Brenen« zapadno od lokaliteta Rečina, jugoistočno od Pulca, sjeverno od Belena, sjeverozapadno od Kruševog, istočno od ceste Sv. Katarina–Pulac. – Topografskim znacima označen je pašnjak. – Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe na istom mjestu »Breno«.

Cat. Cos. 1840. br. 106 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Nad Brenen.[8]

Cànkova Dràga

Draga na zapadnom dijelu općine. Zapravo donji dio Mihačeve drage, ali pred 50–60 godina nestao je ovaj naziv i čitavo je područje nazvano Mihačeva draga. Nekad se dakle dijelila draga u gornju ili Mihačevu, i donju ili Cankovu. Na tom predjelu se još sjećaju starog naziva.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Zankova draga« uz granicu prema općini Plasa, sjeverozapadno i sjeverno od Rastočina. Na

[7] *Koš. Glag.* br. 32 god. 1665. »da se da pol rečenoj braščini«, br. 55 god. 1677. »pušćan vele braščine«. *Nem. Čak. St.* bràščina, confraternitas, g. bràščini. – Bratovštine su imale zemljišne posjede, pa odatle i naziv za oznaku zemljišta i predjela. *Sladović* (Povesti biskupijah ..., 383) Naredbe biskupske izza svetočastnoga pohadjanja po Bribirštini 1671. ... kastaldije i braščine, nih dohotki i letine.

ARJ I, 609 Bratština f. fraternitas, bratstvo od XIII vijeka, ali toga vijeka samo u spomeniku sačuvanu u rukopisu, koji ne će biti toga vijeka nego po svoj prilici istom XVI vijeka (vidi primjer iz Zak. Vinod.; pouzdano dolazi od XV vijeka) ... mjesto št dolazi i šč, kao što se po nekim krajevima i govori; pred njim može t i otpasti, a tako najviše i pišu. *Maž.* 94 Bratština, bratšćina, braština, brašćina f. srednjo lat. confratria, confraternitas ... Bratštine su pravno sposobne da stječu imutak, da njim upravljaju, svoje prihodište prodaju i unovčuju te pod nadzorom oblasti, s utržkom raspolažu u svoje svrhe. O imovini prave se inventari svake godine ... Bratština je u nas po naših izvorih sudeći bilo vrlo mnogo već u XIII vijeku, ali jamačno i mnogo prije.

[8] *Pront. Dalm.* (Breno) Župa Donja – Breno Inferiore, (Breno) Župa grn. – Breno Superiore.

Skok. Iz srpsko-hrvatske toponomastike, Južnosl. fil., VI, 1926. U narodnoj pjesmi 16 vijeka imamo »lijepa župa Žrnovica« ... Južna granica ove župe išla je kod sela Bjelena (danas Plat). U 14 vijeku dijelila se na tri kotara: Brennum, Subbrennum (sačuvano do danas u Srebrno, Jireček Mhj. IX p. 436 prema pučkoj etimologiji, koja je dovela u vezu predslovensko ime sa adj. srebrn.).

njoj su označeni lokaliteti Storoibarovo i Sebastiansko. – Topografskim znacima zabilježena je uglavnom visoka šuma.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Zankovo«.

Test. br. 157 god. 1771. Vigna comprata nominata Zanchovo.

Lib. cat. 1840. br. 8, 185. Boshak va Zankove Draghe.

Dìminičevo

Lokalitet na jugozapadnom dijelu općine. Danas nije više u uporabi. Stari ljudi ga se sjećaju, ali ga ne mogu više locirati.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Diminichievo« sjeverno od zapadnog dijela Belvedera, na većem lokalitetu »Dolni Doll«, istočno od ceste za Rastočine i Škurinje. Proteže se kao uski pojas vinograda i voćnjaka između visokih šuma Gornjeg i Donjeg Rebra.

Cat. Cos. 1840. br. 18 den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Dolnija Rebar Diminichieva, br. 26, 216 Den. d. loc. – Dool, den. d. ter. – Va Doolu Diminichevemu, Na dolu Diminichieven Sgornijem, Na Dolu Diminichieven dolgnijem.[9]

Drâžica

Mala dolina između Drenove i Pulca, naziv je još i danas u uporabi. Na popisu imanja Ivana Logara iz 1546. god. (Lib. civ. II, 1544–46), koja su se protezala od Dražice do Sv. Katarine, spominje se »un altro pezo di tereno chiamato drasichia«. U ono doba su na tom predjelu bile oranice i nešto malo vinograda (Sabl. 20).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Drasicsa« zapadno od Pulca, uz sjeverni dio Mihačeve drage. – Topografskim znacima označene su oranice, šume i nešto vinograda. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi »Drazice« zapadno od Pulca, sjeverno od Mihačeve drage. Kat. m. Koz. iz 1899. god. na istom mjestu navodi »Drazice«.

Cat. Cos. 1840. br. 49, 57 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Drasicsa, br. 60, 99 – den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Drasicsa, br. 110, 113 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. –Drazicsa, Va Drasicse, br. 72 den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Drasicse, br. 80 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Drasicsa.[10]

[9] *Pront. V. G.*, Diminić – Diminich.

[10] *Groh.* (br. 24 od 28. I. 1914) Tamo gore nad Poštenčićem zgora grohovske ceste dižu se dva ogromna brega, a med bregi je jedna lokvičina vode, ku narod zove Dražica. Breg ki je z južne strane Dražice zove narod: Vrh Leskovac, a on ki je od severne strane zove se »Gračišća«. U okolici je naziv vrlo raširen. *Schem.* 1828. Jellenje: in filialibus Draxice male, Draxice vele. – Na Sušaku spominje se vinograd Dražica u XVIII. st. (Rački, Povijest grada Sušaka, Sušak 1929, 190). – U općini Veprinačkoj spominje se 1759. god. naziv za zemljište »va Dražicah« (Mand. 124) *Cad. nat.* Dražica k. o. Oprič (opatija). *ARJ* II, 762 Dražica f. dem. od draga. Od XIV vijeka i u Vukovu rječniku.

a) selo u Hrvatskoj u podžupaniji bjelovarskoj, b) seoce u hrvatskoj Krajini blizu Ravljana, c) kao mjesto na Krku pominje se XV. vijeka, d) selo u Istri u kotaru volovskom V. Sabljar 504.

Dublìne

Lokalitet na istočnom dijelu općine. Danas se naziv rijetko čuje. Na mjestu, koje označuje, ruši se kameniti teren vrlo strmo prema Rječini. Postanje naziva je prema tome, vjerojatnije u vezi sa dubinom nego li sa stablom dub, po kojemu se imenuju razni lokaliteti u Dalmaciji. (Skok, Pril. is. 113, Hraste, On. top. 364).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Dubline« južno od Žaklja, zapadno od Motružnjaka, južno od puta, što vodi od Žaklja prema Sv. Katarini. – Topografskim znacima označena je niska šuma. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. na istom mjestu bilježi »Dubline«.

Naziv se javlja već u XVI. st. Prigodom procjene dobara Ivana Logara, (koja su se protezala od Dražice sve do Sv. Katarine), navodi se u Lib. civ. II (1544–46) »un altro pezo di tereno chiamato dubline« (Sabl. 20).

Cat. Cos. 1840. br. 76, 85, 205 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Dolcsich na Dubljinah, Dublini, Dolcich na Dublinak.

Gâj (g. Gajà)

Naziv, koji se javlja u općini Kozale. Još i danas ime malog naselja na blagoj padini kod Pulca. Dosta šumovit kraj.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Va Gayu« jugoistočno od Pulca, južno od ceste prema Pulcu. – Topografskim znacima je označena visoka i srednja šuma. – Na istoj mapi je naznačeno sjeverozapadno od »Va Gayu, bliže Pulcu mjesto »Gaij«. – Topografskim znacima je označena niska šuma.

Cat. Cos. 1840. br. 90, 96, den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Va Gaju, Na verh Gaja, Sadich puli Gaja.[11]

Gáušovo

Lokalitet na južnom dijelu općine. Danas se još rijetko čuje. Stari ljudi se sjećaju, da je označavao mali predio u blizini grada.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Gausovo« sjeverno od Belvedera, istočno od Dolnjeg dola, sjeverno od Barokerovog, južno i zapadno od ceste, koja vodi od Belvedera prema Krasi. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Gausovo«.

Cat. Cos. 1840. br. 35 den. d. loc. – Belveder, den. d. ter. – Gaussovo, br. 40 den. d. loc. – Dool, den. d. ter. – Gaussovo, br. 98 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Gaussovo.[12]

[11] Naziv se javlja u XVIII. st. i na području bivše Kastavske gospoštije 1729. god. »pod Gai Ivanicin«, 1841. god. »Va gajichie« (Man. 123, 129). U XVIII. st. javlja se na sušačkoj strani naziv »Gaj« za franjevački vrt (Rački, 190). – *Cad. nat.* Gaj, k. o. Gradinje (Boljun), Gaj k. o. Perenići. *ARJ* III, 89 Gaj, gaja, m. locus nemus, mala šuma, osobito koja je ljudskom radnjom postala ili je njom hranjena i gojena te se od nje ima koristi (drva, paše itd.), a može biti i ograđena. ... Riječ je praslavenska.

[12] *Pront. V. G.* Gausi – Gausi.

Gôbino

Lokalitet na istočnom dijelu općine. Naziv se još danas upotrebljava, obilježuje šumu na istom mjestu, kako navode i izvori.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Gobino« jugoistočno od Sv. Katarine, istočno od ceste, koja vodi od Kalvarije prema Sv. Katarini, sjeverno od puta, koji vodi od Žaklja prema Sv. Katarini. – Topografskim znacima označeni su pašnjaci i niska šuma. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. ima označeno »Gobino« sjeverno od Rasadišća.

Cat. Cos. 1840. br. 102 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Gobino.[13]

Golìca

Naziv, koji se javlja na području Kozale, na predjelu Rečine. Nije više u uporabi.

Cat. Cos. 1840. br. 60, 77, 103, 189 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Va Golicse, Na Golicse, Va Golice, Dolacs za Gollum, br. 95 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Dolacs pul Gole, br. 132 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Dolacs za Gollum.[14]

Goljàk (Vojàk, g. Vojkà)

Strmi brijeg na južnom dijelu općine Kozale, sjeverno od Staroga grada, na kojemu je 1676. god. podignuta kalvarija, koja je potisnula stari naziv. Naziv Goljak (Vojak), se otada ograničio na manji predio. Naziv se i danas još upotrebljava službeno kao »Stari Voljak«, a označuje spoj Ul. Marka Oreškovića i Šet. Vladimira Nazora. U narodu obilježuje kao »Vojàk« cijeli uspon Buonarotti, nekad Kalvariju.

Kad je bratovština Raspela 1676. god. odlučila da podigne kalvariju, ustupila joj je općina zemljište na vrhu Voljaka da podigne tri križa. »Decreto super id dato litterisque sigillo authentico roboratis, perpetuis futuris temporibus valituris, quibus ipsi sodalitati, eius praesidibus consequenter ipsi societati, superiorumque iudisdicionis et directioni montem vulgo Voljak dictum latino nomine Salus Populi appelatum irrevocabiliter contulit, donavit, et transcripsit« (Viezz. 224).

Zapisnik sjednice gradskog vijeća 12. V. 1676. Calvario. Desiderando il Padre della Comp. di Gesu Presidente della congregazione del Croci-

[13] *Groh.* (br. 18 od 21. I. 1913) Jedan stari put gre od Kozale po Špiždoloven preko Gobinega va selo Beleni ki se va staroj povjesti Reke zove Belenići ...

[14] *Pront. V. G.* Golica – Golizza

Groh. (br. 239 od 8. X. 1913) A znate skuda su se ti Šćitari v Reku naselili? Tamo pul brda Golice v Rečinah su još i danas mirine njihoveh kuć. (br. 18 od 21. I. 1914) ... Tamo kade su Šćitarska mirišća zad Golicun vide se ostaci starega puta a narod ga još danas upotrabljava. Va to vreme ni bilo ceste za Grohovo pak su se judi služili z mazgami i z osli ki su njin nosili breme.

Top. Z. I. Golica (Medulin)

Fr. a. p. Golizza (da »gol« luogo brullo) collina e punta sulla penisola di Promontor presso Porto Rosso: Monte e Punta di Sabbioncello.

fisso eriger nel monte Goliath vulgo Salus Populi, tre croci et a suo tempo il Sepolcro colle stazioni ...[15]

Naziv se javlja već u XV. st.

Lib. civ. I 2. XI. 1438. ... ortum Anice postolarice na goiach, 2. X. 1439. ... vineam na Goiach, str. 695 ... vineam in Goiacho, str. 702 ... ortus na Goiach, str. 706 ... pastinum na Goiach, str. 737 ... ortus in Goiacho.

Naziv se spominje i u XVI. st. Na brijegu su tada bili maslinici, vinogradi i vrtovi (Lib. civ. 1527). – Sablich navodi (o. c. 23) »L'altra collina, l'odierno Monte Calvario chiamato allora (t. j. u XVI. st.) Goliach, Golliach, Volgiach, a differenza del Clibaz, era molto fertile e finiva a sud sotto le mura della citta«.

Grunt. knj. I list 130, 154 god. 1791. – Vogliach, Vogliak, list 40, 41, 188, 197 god. 1784., 1805., 1795., 1788. – in Vogliach, list 47, 182 god. 1808., 1790. – terreni Vogliach, alienato in Vogliach, list 111, 442 god. 1776. – aquistato in Navogiak, aquistato in Navojack.

Cat. Pom. 1838. br. 42 den. d. loc. – Perilo, den. d. ter. – Volijak.

Cat. Cos. 1840. br. 114, 136 den. d. loc. – Volijak, den. d. ter. – Vert pred vrati, Ledine, Klanacz, Nijivicsa, br. 121, 135 den. d. loc. – Calvario. Cosala, den. d. ter. – Volijak.

Lib. cat. br. 728 god. 1842. Porzione: Terreno detto Volijak con Gelsi (per impiantagione di gelsi).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačen »Volgiak« na jugu općine, istočno od ceste Belvedere inferiore (danas Ul. Save Kovačevića), južno od Via Montuosa (danas Ul. Marka Oreškovića). Nedaleko tog mjesta postoji još jedna oznaka »Voljak« istočno od bivšeg Vicolo dell'Oriente (danas Stari Voljak), a južno od Via Montuosa. – Topografskim znacima označen je vinograd. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. ima zabilježeno na istom mjestu »Voljakj«.

Sit. Pl. karta iz 1852. god. bilježi »Voljak« na predjelu jugozapadno od današnje ulice Stari Voljak i Ul. Save Kovačevića. – *Sit. Karte* iz 1853. god. navodi »Voljak« istočno od stepenica Kalvarije, zapadno od ulice dei Molini, između današnjeg uspona Buonarotti i Vodovodne ulice.[16]

[15] Kobl. I, 137 I Gesuiti ... nel 1676 fecero il Calvario sulla vicina altura detta Vojak.

[16] Hormayo's historisch-statistisches Archiv, 1808 »... die sehr alte östliche, nördliche, westliche, Ringmauer der Stadt Fiume vom Grunde aus bis gegen 3 und 4 Klafter hinauf 2 Klft. dick, sehr fest und nach alter Art wie die innere Mauer der alten Stadt Padua, und wie die Mauer, welche Kaiser August, der bis zum 14-ten Jahre nach Christi Geburt lebte, vom Fusse des rückwärtigen Berges Goljak, oder Golenjak, oder Golenik angefangen, rückwärts über den Berg Vena oder Bena, oder Plase, Lopacsa, Recsina und Grohovo ...

Rački, Pov. Suš. 189. (Na trsatskoj strani) Voljak 1692. tamo se zove Goliak »na konfinu oo. Fratar«, riječ dolazi sigurno od pridjeva gol.

Pront. V. G. Goljak – M. Gogliaco.

Hraste, On. top. Gojâva stoji mjesto Goljava (lj > j). Nastao je od pridjeva gol, jer je taj kraj bio nekada posve go.

ARJ III, 253 Golije f. ime planinama. Postaje po svoj prilici od go.

Jamarinovo

Lokalitet na jugozapadnom dijelu općine. Naziv je nestao.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Jammarinovo« sjeverno od Belvedera, zapadno od sjevernog dijela Gornjeg Dola t. j. od izraelitskog i pravoslavnog groblja, istočno od ceste, koja vodi od Belvedera prema Krasi. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Cat. Cos. 1840. br. 28, 216 den. d. loc. – Dool, den. d. ter. – Samarinovo, Tamarinovo. (Očito greška u pisanju naziva Jamarinovo.)

Japenìca

Naziv, koji se javlja u općini Kozale. Danas se upotrebljava u značenju vapnenice.

Cat. Cos. 1840. br. 63 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Puli Japnelice, br. 163 den. d. loc. – Braschine, den. d. ter. – Japnenicza.

U općini Plasa javlja se naziv Japneničko.[17]

Jurešinovo

Naziv, koji se javlja na zapadnom dijelu općine, danas se više ne čuje.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. navodi »Juresinovo« na južnom dijelu lokoliteta Krasa, istočno od Rastočina, zapadno od ceste, koja se proteže od groblja prema Krasi. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. na istom mjestu bilježi »Juresinovo«.

Kalìć

Naziv, koji se često javlja u općini Kozale. U općini Plasa javlja se »Nad Kalinami«. Još danas se na čitavom području naziv upotrebljava za oznaku kaljuže, lokve, a postoje još i oba Kalića kako su naznačeni na kat. mapama. Južniji je nazvan Perićeva šterna, kad je voda obzidana.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Kalic« na zapadnom dijelu općine, između Mihačeve drage i Krase. – Topografskim znacima označena je srednja šuma. – Na istoj mapi zabilježen je i »Kalich« istočno od Sv. Luke, istočno od ceste prema Drenovi, zapadno od Belena. – Topografskim znacima označeni su pašnjaci i nisko grmlje.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. ima zabilježen »Kalic« južno od Pulca, istočno od Sv. Luke. – Na kat. m. Koz. iz 1899. god. na istom mjestu bilježi »Kalić«.

[17] *Pront. V. G.* Japnenica – Giappenizza. *Šam. Momj.* br. 148 god. 1588. un campo di terra in contra de Giapneniza. *Fr. a. p.* Giapnenizza recte »Japnenica« fornace di calce presso Olmi. *Nem. Čak. St.* Japnenìca, aqua calcaria, g. japnenìci. *Top. Z. I.* Japnenica, uvala Medulin, uvalica Unije. *ARJ* IV, 462 Japnenica, f. peć gdje se gori japno ... Može biti mjesno ime.

Skok. Slav. rom. 65, 74 (O Rabu) Na otočke uređaje industrijske upućuje Japnènica ... – Na jugu Paga kod Privlake drži se oveći otok, koji se hrvatski zove Vir a talijanski Punta dura. Na njemu su brojni rtovi i uvale. Nekoji nazivi za njih se ponavljaju ovdje kao i na ostalim otocima: ... Japnenica ...

Cat. Cos. 1840. br. 100 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Kallichievo, br. 101 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Kallich, br. 96, 70, 75 den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Rebar pod Kalich, Na Kallichu, Pod Kalich, br. 80 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Va Kallich, br. 18, 26, 27, 216 den. d. loc. – Rastocsina, den. d. ter. – Rebar nad Kallich, Nad Kallich, Na Kalichiu, br. 50 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Nad Kalich, Puli Kalicem.

Kat. m. općine Plase iz 1841. god. ima zabilježeno »Nad Kalinami« jugoistočno od Pehlina, sjeveroistočno od Rujevice, sjeverozapadno od sv. Ivana. – Topografskim znacima označeni su pašnjaci.[18]

Na području Rijeke zovu istu vrstu vode i » lêžnik« (stajaća voda).

Kalvàrija

Brijeg na južnom dijelu općine (nekad Goljak), sjeverno od Staroga grada, na kojemu su isusovci 1676. god. postavili kalvariju i podigli kapelu sv. Groba. – Naziv se zadržao do danas.

Zap. sj. gr. v. 12. V. 1676. Calvario. Desiderando il Padre della Comp. di Gesu Presidente della Cogregazione del Crocifisso eriger nel monte Goliath vulgo Salus Populi, tre croci et a suo tempo il Sepolcro colle stazioni supplicando che gli sia assegnato il loco necessario su di che fu risolto che gli sia assegnato il detto loco.

Bratovština Raspela (osnovana 1655 god. pod zaštitom jezuita), odlučila je da podigne tri križa i kapelu na Goljaku. Zemljište na vrhu brijega bilo je nekad vlasništvo gradske općine, ali ga je bez dopuštenja bio prisvojio Karlo Berdarini. Nakon dugog spora vraćeno je zemljište gradu, koji ga je prepustio bratovštini.

Zap. sj. gr. v. 2. IX. 1676. Calvario ... Radunata la Banca per terminare le diferenze col sig. Berdarini in merito dell'erezione della tre Croci nel monte Salus Populi giacche esso Berdarini non intende ceder il loco da lui serrato, e tanto tempo goduto, ma perche si trovavano assenti due delli signori in tal merito deputati cioe il sig. Barone Benvenuto della Rovere ed il sig. Giorgio Zanche. In loco di questi si deputarono altri due perche assignino al sig. Berdarini in ricompenso altretanto comunale in sua proprieta libera, e conseguirano al P. Sorza il deside-

[18] Na području bivše Kastavske gospoštije nalazimo 1855. god. naziv za zemljište »Draghe pul Calini« (Man. 131). *Pront. V. G.* Kalic-Calcici, Kalic-Calliz, Kalic-M. delle Buche, Halič Q.-Fonte dello Stagno, Kalič-le Pozze, Kalić-M. le Pozze, Kalići-le Pozze. *Strohal*, Not. knj. br. 280 god. 1644. ... njega mekot na Kalini s. Marka. »Kastav i Kastavština« (Dorčić-Tomašić, Samobor 1931): Lokva se stvara prirodnim načinom ali i čovječjom rukom osobito u starija vremena, kad još nije narod imao cisterna i zdenaca. Lokvu ozidanu ali nepokrivenu, narod zove »kal« a ako je ozidana i pokrivena, onda je to »šterna«. – *Skok, Pril. is.* Kalina nije rijetka u toponomastici ... U Dalmaciji a. 1425 terra na Kalini na Korčuli in districtu Blata. – *Hraste*, On. top. ... bunar, koji se zajedno sa zemljištem oko njega zove Kalina. To je augm. od imenice kal (štok. kao) u značenju kaluže, kalužina, blato, glib, lokva. Danas narod ne zna za riječ kal, što nas upućuje na starost te imenice, koju su često upotrebljavali stari dubrovačko-dalmatinski pisci. *ARJ* IV, 771 Kalić m. coenum, selo u Hrvatskoj u županiji modruško-riječkoj. Razdijel 45. Kišna kaljuža na Rijeci.

rato luogo che pero sara sempre Fondo del Pubblico, l'accesso comune del Pubblico ne mai proprieta d'esso Padre.

Zap. sj. gr. v. 14. IV. 1678. Il monte olim »Salus Populi« nunc Calvario.

Lib. int. 144. 2. IV. 1772. god. ... un pezzo di terreno nel Calvario vicino la seconda Capellina a mano destra.

1773. god. uređeno je prvo groblje izvan grada na južnom obronku brijega Kalvarije (Pogl. 142). – 1800. god. prestalo se pokapati na tom groblju, a teren sa kapelom prodani su 1824. god. Franji Hanzliću. Kapela je pretvorena u stambenu kuću (kuća, ispod koje prolazi željeznički tunel). – Prvu lijevu kuću u ulici Kalvarije, koja je tekla od grada prema brijegu, sazidao je Nikola Emili 1787. god. (Kobl. II,, 52).

Test. br. 6 god. 1782. (Oporuka Matije Cervara) ... da venire Sepolto sotto il Calvario nel Cimitero.

Fium. Com. D. god. 1787. Nach der Fiumara, auf den Calvari Berg.

Grunt. knj. I list 91, 109, 158 (god. 1783), 198 (god. 1804), 306, 307, 346; Calvario, terreno aquistato in Monte Calvario.

Nagy, god. 1829 ... et murus demum pluribus milliaribus italicis a pede Montis Calvariae per Dominium Grobnik percurrens ...

Cat. Cos. 1840. br. 120, 121, 154 den. d. loc. – Calvario, Monte Calvario, den. d. ter. – Grigicsa Michellovo, Volijak, Reber, Glasarovo, Umejcsich, Komunada, Vert pred Vrati, Zada Kuche, Perakovicsine, Mirina s Pritojanstum, Zada Kuche Perakovschine.

Lib. cat. 1840. br. 727 god. 1825. den. d. strada – Monte Calvario, br. 726 god. 1836. den. d. strada Castello, levante: Strada del Monte Calvario.

1835. god. popravljena je kalvarija. – Mariji Troyer, r. Adamić, dodijeljeno je veliko zemljište na vrhu Kalvarije radi sađenja drveća. Dragocjeni nasad je međutim u par godina uništila bura, a i susjedi (Kobl. III, 223).

Pregl. obl. 1851. Županija rečka: Kalvarija. *El. cron.* 1871. god. Demolimento Cappelle monte Calvario – respinto. *Donath*, 1895. god. Il contado di Fiume e montuoso. I monti piu importanti sono: il Calvario, il Batthyany.

Schem. 1895. god. Capella S. Sepulchri D. N. J. C. in Calvaria, in filialibus: Calvaria.

Karte s prikazom Rijeke iz XVII. st. imaju naznačena tri križa na vrhu brijega Kalvarije. Jednako je i kod Valvasora. Na karti iz 1680. god. upisano je »Calvary Berg«. – Na slici s prikazom ulaska Josipa II. u grad Rijeku 1775. god. naznačena su također tri križa, a na slikama iz XVII. st. zabilježeno je »Mons Calvariae Sacellum« te »Ruđera muri antiquissimi« – stari rimski vallum, koji je tekao uz Kalvariju.

Jos. Land. karta iz 1784. god. ima naznačeno »Calvarie«. *Pl. Com. G.* karta iz 1778. god. bilježi »Calvaria«. Karta iz 1795. god. navodi »Calvarienberg«.

Franz. Land., karta iz 1801. god. bilježi »Calvarie«. Plan grada i okolice iz 1807. god. ima zabilježeno »Kalvary Berg«. *Kat. m. Koz.* iz 1842.

god. bilježi »Calvario« istočno od ulice del'Oriente (danas Stari Voljek), južno od bivše Via Montuosa (danas Ul. Marka Oreškovića). *Kat. m. Rijeke* iz 1842. god. ima naznačeno »Monte Calvario« sa tri križa te »Contrada del Monte Calvario«, koja se proteže od ceste uz Kaštel (danas Ulica žrtava fašizma) prema vrhu Kalvarije. *Kat. m. Rijeke iz 1861. god.* navodi »Contrada del Monte Calvario« dok jednaka mapa iz 1889. god. bilježi »Calvario« od ulice Belvedere inf. (danas Ul. Save Kovačevića), južno od Via Montuosa (danas M. Oreškovića) do ulice del Calvario.[19]

Kapitànovo

Lokalitet na sjeveroistočnom i na južnom dijelu općine. I danas naziv naselja sjeveroistočno od groblja.

Kat. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Capitanovo« na sjevernom dijelu predjela Rečine, jugoistočno od Skitara, sjeveroistočno od Pulca, istočno od ceste, koja vodi od Sv. Katarine prema Grohovom, a zapadno od ceste prema Rečini. – Topografskim znacima označena je niska šuma. – Na istoj mapi zabilježeno je »Capitanovo« i sjeveroistočno od groblja, istočno od ceste, koja se proteže od Kalvarije prema sv. Luki. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Cat. Cos. 1840. br. 95 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Kapitanovo.

Klibac (g. Klibcà)

Brežuljak na istočnom dijelu Kozale, koji u strmom spustu svršava kod Zvira. Još i danas naziv za puteljak i strminu, koja se ruši prema Zviru kao »Hlibac«. – Naziv se javlja već u XV. st.

Lib. civ. I 24. II. 1458. ... vinea sita in chleuaç, str. 155. – Chlevaz str. 640 – Clevaz, str. 743 – vinea posita in Chlevaz.

Klibac je bio vrletan, strm i dosta kamenit. Ipak je u XVI. st. valjda u nekoj maloj dolini bio na Klibcu vinograd, koji se spominje 1571. god. kao vlasništvo Zorzi Knežića »con li omeiach posta in Contrada sopra Clibaz«. Međašio je sa umejacima Ivana Cotermana, postolara (Sabl. 23).

Bratovština »dei Bianchi« prodala je 1641. god. Petru Pilepiću vrt »Hlibaz«, koji je kasnije pripadao jezuitima. Pružao se od predjela mlinova na obronku Kalvarije prema cesti za Sv. Luku (Kobl. I, 157; Viezz. 135).

U jednom protokolu consiglio capitanale od 4. VI. 1778. god. navodi se, da je »vigna Hlibaz« prodana Josipu Giustiniju za 750 f. Josip Giustini sazidao je 1785. god. na podnožju »Hlibatza« mlin, koji je kasnije pripao tvornici papira (Viezz. 117).

Grunt. knj. I (1782–1810) br. 142 Terreno in Klibaz, br. 402 Terreno in Klibac, br. 300, 307 (god. 1807) aquistato la meta del stabile Glibaz Bardarinova, br. 306 aquistato nel 1798 Glibaz Bardarom.

[19] *Bil.* 1905. god. La via del Calvario si trasforma in »Salita del Calvario«. – La via superiore del Calvario prendera il nome di »Via del Vallo Romano«.

Cat. Cos. 1840. br. 47, 160 den. d. loc. – Hlibacz, Hlibacs, den. d. ter. – Bardarinovo, Hlibacs, br. 786 den. d. loc. – Molini, den. d. ter. – Vicolo Hlibatz, Clipacz.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Clibatz« sjeveroistočno od Kalvarije, istočno od ceste prema Sv. Katarini. – Topografskim znacima označeno je na južnom dijelu nešto vinograda i šume. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Hlibac«.[20]

Kozala

Strmi predio sjeverno od Staroga grada, po kojem je dobila ime jedna od gradskih podopćina, ona najbliža Starom gradu. Predjel je bio intenzivno obrađen i u okružju najviše nastanjen. – Naziv, koji je još danas živ, obilježuje predio od Hlipca do Perićeve šterne. Javlja se već u XV. stoljeću.

Lib. civ. I 27. VIII. 1438., 11. I. 1445., 6. II. 1446., 16. X. 1446., 28. XII. 1446., 19. II. 1447., 28. IV. 1447., 12. IV. 1448., 31. I. 1449. 9. II. 1449., 7. III. 1449., 2. VI. 1449., 3. VI. 1449. ... vineam positam in Coxala 13. III. 1439., 16. III. 1440. ... vineę posite na coxal, 28. VI. 1443. ... pastinum suum in Coxala, 27. XI. 1444., 5. I. 1449. ... vineam, pastinum in Choxala, 19. X. 1439. ... vineam na choxal, 10. VII. 1439., 17. VIII. 1444., 20. X. 1446., 26. V. 1447., ... vineam (magnam) positam in Coxala, 22. VIII. 1449. ... baretum in Coxala, 12. III. 1459. ... Vineam positam in Coxala ad Reuigne.

Nalazimo i lično ime: 26. XI. 1439. ... presbytero Iacobo coxal.

Na užoj Kozali javljaju se u XVI. st. brojni vinogradi s maslinicima u jedno šezdesetak imanja. Usto ima šumica, ugara, općinskih zemljišta i pašnjaka. Posjednici su kaptol, augustinski samostan, crkva sv. Barbare, crkva sv. Luke i razne bratovštine. Od dobara građana ističe se imanje Bernardina Nikolića, od kojega u svojoj oporuci 1534. god. ostavlja svojoj vanbračnoj kćeri Barbari vinograd »in Coxala«. – Zatim Tome i Jakova Sebelja, Matije Skitara, Zorzija Frankovića, Franje i Zorzija Lenića. – Predjel je svršavao sa strmim Klibcem prema Rječini i s Goljakom u pravcu grada (Sabl. 23).

13. II. 1527. god. kancelar Raviza napisao je ispravu, kojom Juraj Perić prepušta samostanu augustinaca jedan vinograd u Kozali (Arh. aug. 45).

1540. god. izrekao je biskup Ivan Vergerio odluku na tužbu don Bartola Grohovca protiv posjednika dobara crkvice sv. Katarine u Kozali. U toj se odluci Grohovac imenuje zakonitim upraviteljem i su-zaštitnikom kapele (Pogl. 108).

U arhivu augustinaca postojao je prijepis reskripta cara Ferdinanda iz 1557. god. kapetanu Franji Barbo radi nekih terena samostana u Kozali, oko kojih je bio nastao spor. (Arh. aug. 133).

[20] *Groh.* (br. 205 od 27. VIII. 1913) Dolinu iza gore Kalvarije i pod dolnjom Kozalom zove naš narod Hjibac pak se još i danas čuje: »Trefila san ju va Hjibcu«. – *Dep. G.* (74) navodi, da brijeg Klibac ima visinu od 281 m. kao zadnji vrh, koji iza Kozale strši na poprečnoj udolini, po kojoj Rječina izlazi u more.

Puljski biskup Klaudije Sozomeno bio je doznačio svom bratu Korneliju beneficij kapele sv. Luke u Kozali, koje je patronat imala obitelj Dorić. Gradsko vijeće je 16. III. 1593. god. uložilo žalbu protiv biskupa. U popisu dobara, koja su pripadala crkvi sv. Luke spominju se 1630. god. i dva pašnjaka u Kozali, za koje je Matija Šuperina plaćao 4 dukata (Viezz. 133).

Test. br. 100 god. 1740. Vigna in Cosala, br. 107 god. 1785. Contrada di Sta Caterina nella Kozala.

Lib. int. 7. VII. 1788., 10. IV. 1769. vigna Cosalla (benediktinsko dobro), 21. I. 1779., 9. VIII. 1760., 29. IX. 1781. Vigna ... in questo territorio nella contrada delle Cosalle, 22. XI. 1757. In contrada Cosale teritori di questa citta, 21. IX. 1781. Hoc in territorio in Cosalla et Rezzina positis Vineis in duabus in Platea Cosalla situatis Sylviculis.

1777. god. prodan je s ostalim benediktinskim dobrima i vinograd samostana u Kozali (Viezz. 120).

1793. god. kupila je gradska općina za 945 f vinograd ukinutog samostana augustinaca u Kozali za novo groblje (Kobl. I, 162).

Grunt. knj. I. list 2, 18, 78, 88, 140, 141 god. 1795., 1796., 1784., 1800., 1780. – Alienato Cosalla, terreni in Cosalla.

Lib. reg. 489. god. 1798. Strada di Santa Caterina e Grohovo e la strada da Cosala fino Rezine debbano essere riparate senta perdita di tempo altrimenti saranno impraticabili. – 496. god. 1799. Strada che conduce da Cosala sino Recice venisse restaurata.

Atti mag. 1822. La strada di Cosala, che dallo Stajo pubblico di Fiume conduce per Belvedere, Dol o Cosala alla Polveriera di S. Luca indi si unisce alla destra colla strada carregiabile di Lopazza e da sinistra con quella di Drenova. – La strada di Santa Caterina che da Cosala conduce a destra per Santa Caterina. Pulacz e Grohovo sino a Lopača.

Nagy, 1829. Praedia et diverticula: Cosala.

Schem. god. 1828., 1873., 1896., 1909., 1914. Ad Capellas: S. Catharina in Pulacz et Kozala, in filialibus: Kozala.

Prot. com. 1836. god. Per li fondi vacui e fabricati sulle tre comuni di Plasse – Cosala – Podbreg viene indistintamenete fissata la contribuzione d'un carantano per Bravo come per li fondi pomeriali.

Cat. Cos. 1840. br. 74 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Kosala Vechia, Kosala Nuova.

Izvj. mag. 1851. Kozala broji stanovnikah 164. Ukupno Kozala 1.100.

Pregl. okr. obl. 1851. Županija rečka: Kozala.

Pregl. por. obć. 1853. Ime porezne općine Kozala, broj posjedovnih listovah 332.

El. cron. 4. god. 1861. Kressich Orsola fondo in Cosala.

Donath. 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: Belveder, Pulaz, Brascina-Crassa, Recina Calvario, Rastocine, S. Caterina, Zenicovich, e Mihaceva Draga.

Sit. Karta iz 1853. god. bilježi »Gemeinde Kosala« i »Strasse nach Cosala«.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Cosala« na južnom dijelu općine jugoistočno od Sv. Luke, jugozapadno od Belena, istočno od ceste za Drenovu. – Topografskim znacima označena je visoka šuma.[21]

Kozàlica

Lokalitet na jugoistočnom dijelu općine. – Naziv se rijetko još čuje.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Cosalicza« istočno od lokaliteta Kozala, sjeverno od Klipca, istočno od ceste za Sv. Katarinu. – Topografskim znacima označena je srednja šuma. – Na istoj mapi zabilježen je sjeverno od gradskog groblja, južno od lokaliteta Kapitulskog, još jedan lokalitet »Cosalicza«. Nalazi se južno od ceste, koja se odvaja od glavne ceste prema Drenovi, na zapad u smjeru Brašćina.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. ima naznačeno »Cosalica« istočno od ceste, koja vodi od Kalvarije prema Sv. Katarini.

Cat. Cos. 1840. br. 56, 72, 121 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Cosalicsa, Kozalicsa, Kozalicza, br. 101, 111 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Kosalicsa, Cosalicsa.

Kramaričino

Lokalitet na južnom dijelu općine Kozale. – Danas nepoznat.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Kramariczino« na lokalitetu Zeniković, istočno od bivše Via Erta (danas stube Marka Remsa), južno od Više pomorske škole. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Krãsa

Lokalitet u općini Kozale, sjeveroistočno od Rastočina, zapadno od Brašćina, zapadno od ceste, koja vodi prema Drenovi. – Naziv se još

[21] *Pront. V. G.* Cosala-Cosala. –*Groh.* (br. 230 od 25. IX. 1913) Stari judi povedaju da je na Kozale – pred crekvun Svete Katarine – bila jedna kamena kozica, na koj su čobani z Rešćine užali jahat, pak da je bila sva izlizana. – Isto tako povedaju stari judi, da je va Rešćine zakopano puno bečih keh su zakopali nekada, kada su bežali pred Turci, Benečani i Francezi. Ja pak ta kamena kozica da je bila šupa z nutri i naštivana puna cekini! Pomislite: oneh žuteh cekini, kakovi već ne kure ni va Grohoven! To blago, da je bilo zakjeto, pak je bilo trebalo znat kako i ča treba reć za znet vanka cekini, ale tega ni znal nijedan. I prišal je jedan grški pop jedanput, ki je Bogzna kako doznal za tu kozicu, pak je tu kozicu pogladil nekoliko puti po hrbtu, a onputa da su joj počeli s pod repa sipat cekini va njigovu vreću. Judi govore da se po toj kozice prozval vas on kraj Kozala a tako će i bit, aš va to vreme nisu prišle v Reku »kavre« ke ne daju našen kozam mirno past na svojen, leh njin se popasu. – *Skok. Top. probl.*, 8 Jedino bi riječki toponim Kozàla mogao nešto govoriti za postojanje starijeg romanstva, kad bi se dao sigurno i ispravno tumačiti. Ali ako je taj toponim identičan sa starom hrvatskom posuđenicom kozao, – la, kozalina (mislim, da se kozao »bunjište« ne može odijeliti od kosao »seoce« (kòsao, kosala, od lat. casale (u krčkom romanskom dijalektu kosuol znači »svinjac«) seoce, bunjište, gnojnica, koja pripada nekoj kući, selu, ni onda ne bi bio to dokaz za romanstvo, jer je i ta riječ bila posuđena na drugim mestima kao opća imenica i ušla u opći vokabular.

upotrebljava. Označuje naselje i pitomi visoravni teren pun pašnjaka i njiva. – Naziv se spominje već u XV. st.

Lib. civ. I 31. I. 1449. ... vineam positam in Cras, str. 484 ... baretum & olivarii in Crassi.

U jednoj ispravi iz 1599. god. navodi se, da je dolina Dol ograničavala s juga lokalitet zvan »Crassa«, koji je bio pun maslina, a bile su vlasništvo »mastra« Mihajla Cerdone (Sabl. 25).

Lib. int. 45. 17. IX. 1779. god. ... vigna Crassina.

Test. br. 141 god. 1789. Vigna detta Crassa in detta Contrada di S. Luca.

Grunt. knj. I list 73, 153, 49, 48, 234 god. 1789., 1802., Terreno in Crassa, aquistato in Crassa.

Prot. cap. 5. IV. 1834. ... terreno comunale giacente lungo la strada maestra di Germania nella localita cosidetta pod Krassinum Lukovun.

Cat. Cos. 1840. br. 39, 59, 71 den. d. loc. – Krasse, den. d. ter. – Dolacs, Dolacz, Krassa Sebastiansko, br. 185 den. d. loc. – Krasa, den. d. ter. – Na Crasse.

Donath, 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: Pulacs, Brascina-Crassa.

Schem. 1873., 1909. In filialibus: Brašćena et Krasa. In matre: Mihačeva Draga, Brašćine, Krasa.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Crasse« na sjeverozapadnom dijelu općine, sjeveroistočno od Rastočina, zapadno od Brašćina, južno od Mihačeve Drage, sjeverno od ceste prema Drenovi. – Topografskim znacima označene su oranice, pažnjaci i niska šuma. – Kat. m. Koz. iz 1861. god. ima zabilježeno »Braščina Krassa« na postoru Brašćina i Krase, od okolice Sv. Luke sve do Mihačeve Drage, Rastočina i Kozale. – Jednako na kat. mapi iz 1889. god. Na mapi iz 1899. god. naznačena je samo »Krasa«.

Plastična karta Rijeke i okružja iz 1900. god. bilježi »Krassa«.[22]

[22] *Pront. V. G.* Krasa – Crassa, Krasa – Carsa. – *Cad. nat.* Krasa – k. o. Lovran (Sv. Francišk). – *Fr. a. p.* (»Kras« Carso), local. di Medolino: Carsiola. – ... Il nome Carso molto diffuso in Istria nel significato di terreno arido, brullo, sassoso, e di origine preromana, presumibilmente celtica. – *Strohal,* Not. knj. br. 110 god. 1641. ... darmun ki je na Krasini; br. 235 god. 1643. ... v kuntradi Krasini. – *Skok, Slav. rom.* 26, 33 Kras, koji nebrojeno puta dolazi na otoku Krku, u singularu i pluralu, i u raznim izvedenicama i u vezi s pridjevima ... Drugi toponim (Kras) služi i danas kao opća riječ (termin) za kraški (karstni) uopće. Na ovom otoku, u Istri i u Hrvatskom Primorju veoma je raširen kao toponim za oznaku raznih čestica terena i naselja. Nastao je od predlatinske, možda ilirske, liburnijske riječi carsus od koje i njemački geografski termin karst, talijanski carso. Kako hrvatski oblik pokazuje t. zv. likvidnu metatezu isto tako kao Rab, ide zacijelo u posuđenice iz doba naseljavanja Hrvata u ove krajeve. – U Istri je potvrđena ova riječ i u ženskom rodu krāsa »terra lapidosa«. Raširenost na Krku prikazao sam u studiji »Studi toponomastici sull isola di Veglia.«. *ARJ* V, 465 Krasa f. zemlja kamenita. U naše vrijeme u Istri, Krasa terra lapidosa D. Nemanić; čak. kroat. stud. – Krasa f. mjesno ime. a) nekakvo mjesto na Krku. Spominje se od XIII. vijeka. b) predgrađe kod grada Rijeke. Schem. segn. 1871. 80.

Kràsica

Lokalitet na srednjem dijelu općine. – Naziv i danas postoji, obilježuje isti mali predio kako je naznačeno na kat. mapi.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Crassicza« na srednjem dijelu općine, na jugoistočnom dijelu lokaliteta Krase, južno od Brašćina, istočno od ceste, koja od Belvedera vodi prema Krasi. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.[23]

Krùševo

Lokalitet na istočnom dijelu općine Kozale. Još i danas postoji na istom mjestu naselje južno od istoimenog brijega.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Krusvovo« sjeverno od Sv. Katarine, jugoistočno od Pulca, istočno od ceste, koja vodi od Sv. Katarine prema Pulcu, a zapadno od ceste prema Grohovom. – Topografskim znacima označena je srednja šuma.

Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe »Krusevo« sjeverno od Sv. Katarine.

Grunt. knj. I (1782–1810 god.) list 12 – Krussovac, list 15, 26, 28, 34 – terreni Krussovo, aquistato a Krussovo, alienato in Krussovo, list 46, 491 god. 1810. – simile in Krusvovo.

Cat. Cos. 1840. br. 72, 110 den. d. loc. – Pulacz, den. d. ter. – Hruskovo, Kruskovo.[24]

Kuzminovo

Lokalitet na južnom dijelu općine. – Danas je naziv nepoznat.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Cosminovo« uz granicu općine prema Rijeci, na lokalitetu Zeniković, zapadno od bivše Via

[23] *Pront. V. G.* (Krašica), Crassizza – Crassizza. *Cad. nat.* Krasica, k. o. Krasica (Buje). *Nem. Čak. St.* Kràsica, nom. prop. loci, g. Kràsici.

[24] *Groh.* (br. 234 od 30. IX. 1913.) Recite tiću da neka ne leti, recite ribe da ne plava, recite slaviću i lodvice da neka ne kantaju vršade, kada lepo krušvanice cvatu na Kruševu i kada sve diši po kušu. (br. 280 od 22. XI. 1913.) Starci su mi povedali da na onen križišću na Kruševu štrige tancaju ... (br. 283 od 26. XI. 1913.) Tamo gore va Rešćine kraj ceste, ka gre preko Kruševa va Grohovo – je kraj puta baš na Kruševu jedan sivi kamik, kega narod zove »Adamova sten« (Adam i Eva su na njoj sjedili na bijegu iz raja) ... Va »Storie Patrie« ne piše niš od ovega, a morda ćemo ipak z vremenom čitat i čut da su Adam i Eva bili Talijani, aš kad su već prekrstili va »Monte Santa Caterina« – sigurno te i »Adamovu sten« ... Niš zato! Na Kruševu sejedno cvatu va proletju naše krušvanice i sada miriše da se sakemu kiše, ki gre onuda. Kruševo će ostat Kruševo, jer je to njigovo pravo ime. – (br. 18 od 21. I. 1914.) Ime Belenići se pominje puno puti va latinskeh listinah, ke se odnose na Svetu Katarinu, ka se nalazi pul Belen pod Kruševon brdon.

Nem. Čak. St. krùšva, i. qu., hrušva, g. krùšvi. *Skok*, Pril. is. Kruša – kruška je često ime u Dalmaciji. Dolazi većinom kao adjektiv, koji se supstantivira. Adjektiv se još vidi u Cruseuo pole (que est inter montes na Pašmanu a. 1216.) Drugo je mjesto na Dugom otoku (in insula Magna in loco) Crusovo pogle a. 1340. – Bez apelativa dolazi a. 1278 (terre posite) ad Crusevam. ... danas Kruševo kod Karina.

Succursale (danas Ul. Ivana Rendića) sjeverno od bivše Via degli Operai (danas Ul. Ljudevita Matesića). – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Kvādar

Naziv, koji se javlja na području Kozale. – Danas još nazivaju kvadrom bilo kakvu tvorevinu ili kulturu četvorinastog oblika.

Cat. Cos. 1840. br. 51, 53, den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – puli Quadra, Quadar, Vertich puli Quadra.

Ledìne

Naziv, koji se javlja na području općine Kozale. – Naziv se još upotrebljava za oznaku napuštenih kultura, i jednog malog terena kod Pulca.

Cat. Cos. 1840. br. 18, den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Va Ledine, br. 62 den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Puli Ledini, br. 42 den. d. loc. – Belvedere, den. d. ter. – Gnivicza e Ledina, br. 95 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Ledina puli kuche.

Naziv se javlja i na području općine Plase. Kat. mapa općine Plase iz 1841. god. ima naznačeno »Leđine« jugoistočno od Pehlina, sjeverozapadno od Rujevice. – Topografskim znacima označeno je grmlje i šikara.[24a]

Lehà (g. Lehè)

Naziv se javlja na području općine Kozale. I danas se još upotrebljava kao oznaka malog komada obrađene zemlje.

Cat. Cos. 1840. br. 63 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Dolzi pod Leshine, br. 72, 74, 183, den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Na Leshine, Dolcsich pod Leshnik, Vella Liha, Leha pod Lucami, br. 216 den. d. loc. – Dool, den. d. ter. – Na sest Leh.

Test. 30. XII. 1594. ... nelle luchi, in ogni pezzo sono tre lehe ... le cinque lehe nelle luche.

Fium. Com. D. 1787. No. 218 Ein Garten pod Lehnjakom genannt (možda se ovdje radi o Lešnjaku).[25]

[24a] *Pront. V. G.* Ledine – Ledine. *Skok. Pril. is.* Ledina je lako razumljiv toponomastički apelativ. A. 1345 spominje se kod Gruža vinea in loco Ledine. *Nem. Čak. St.* ledìna, terra inculta, g. ledìni.

[25] Na području bivše Kastavske gospoštije javlja se 1760. god. naziv za zemljište »jedna leha na Korichievem Dolcze«, a 1869. god. »Vela leha pul delotove kući« (Man. 122, 132). *ARJ* V, 951 Lijeha f. maleni komad nasađene zemlje, koji je ograničen na koji god način (opkoljen živicom, ograđen ili samo uzdignut) od ostale zemlje, može označiti i gredu među brazdama. – Kao mjesno ime Lijeha u Srbiji u okrugu kragujevačkom. *Skok. Pril. is.* Leha je lako razumljiv toponomastički apelativ sve ako Ak. Rj. VI bilježi samo jedan ovako nazvani lokalitet u Srbiji. U Dalmaciji će biti u modernoj nomenklaturi više primjera.

Lòza

Naziv se javlja na području općine. I danas dolazi u značenju vinograda, a i nekog terena iza Pulca. U Drenovi označuje vrlo šumovit predio.

Fium. Com. D. 1787. god. No. 638 Guttung Loza od Javorich genannt. *Cat. Cos.* 1840. br. 80, 93 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Va Loze, Pod Lozum, br. 81, 77, 95, 132 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Va Loze, Pod Lozum, Na Loze, br. 169 den. d. loc. – Sirische pod Lozum.[26]

Mãndrija

Lokalitet u srednjem dijelu općine Kozale. I danas se prigodice upotrebljava naziv za oznaku većeg kompleksa zemljišta u blizini Sv. Luke, uz cestu.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Mandria« sjeveroistočno od Sv. Luke, istočno od ceste prema Drenovi. – Topografskim znacima su označeni pašnjaci i smrekovo grmlje. Kat. m. Koz. iz 1861. i 1889. god. bilježe na istom mjestu »Mandria«.

Test. br. 168. god. 1787. Dichiara di essere padrona e proprietaria ... nel Teritorio di Castua di una Mandria ...[27]

[26] Statut Kastavski god. 1490 (Rački) Kapitul 61. Jošće jest jedan dolac ča se zove »Kapitanov misinac« to jest ležeći u loze blizu grada i jedan vrt pod crikvu svete Jeleni ... Maž., 612 Loza f. vitis, linea sanguinis, pak silva, vinova loza, pak rod, pleme, vrv, trak, napokon šuma ... U značenju šuma, gaj itd. (postaje po tome što se pomišlja na mladice, pruće od šumskog drvlja, što izbija iz panjeva kao na loze) vrlo je raširena riječ na sjeveru. Reljković ima pravo da je loza zapravo šuma, šikara i t. d. što je dana, razmjerena pojedinom selu ili nekim kućama da se drvom opskrbljuju. To dakle nije ni lug, ni gora, ni šuma velika, visoka. *Nem. Čak St.* lòza, vitis, g. lòzi.

[27] *Pront. V. G.* Mandria – Mandria. *ARJ VI*, 440 Mandra f. mjesto i koliba gdje se ljeti ovce muzu. *Skok*, Slav. rom. Toponomastički apelativi dolaze i u plurale kao n. pr. posuđenica iz grčkoga Mandrije ... Ovaj toponim se također opetuje na Jadranu u značenju »torovi« ... *Olivieri*, Sag. Mandra in Val Rendena, Trent. e »piccola malga«; a Rovigo mandria vale »recinto all'aperto, per la boaria«. *Kandler*, Scritti ined. Mandre. Questo allevamento di bestiami e proprio e naturale di Alpi ancor in istato vergine ove abbondano acque sorgive; non e spontaneo e naturale ove queste mancano. Nell'antichita piu remota, celebri erano le mandre di cavalli; pero erano al Timavo inferiore dove ampia scorga l'acqua di questo fiume. Si trasportarono poi nel territorio di Trieste e sull'Alpe di Prestanek ... Sono persuaso che le mandre sono testimonianza di popolo rozzo ricoveratosi in queste parti, surrogato alli indigeni, o periti affatto, o ridotti a poca cosa. – Le mandre risalgono piu addietro al 1500; trovo notato nei miei annali che il comune di Trieste assegnava terreni per mandre fino al 1456 sulla Vena del Comune; ad ogni mandra si assegnavano 10 pline di terreno coltivato, pari a 9 jugeri austriaci, verso censo terrenario. Nel 1356 questa liberta di piantare mandre veniva ristretta indizio certissimo che arrecava danni e guasti come era avvenuto nel 1500 quando si decretava l'espulsione di tutti li mandriani i quali non fossero ammassati. Nel 1347 fu tale pestilenza ... Il primo tempo delle mandre sulla Vena del Comune di Trieste sarebbe posteriore alla gran peste di soli otto anni, il che mi induce a credere due cose: l'una che lo spopolamento fosse grande, e vi fosse necessita di supplirvi con genti nuove, l'altra che siffatte genti fossero ancora in istato di rozzezza, locche mi fa ritenere che fossero venute di Dalmazia, dal montano che confina colla Bosnia. Pure questi slavi non sono i primi venuti; ve ne sono presenti in tempi piu addietro nell'Istria centrale, per fede dell'atto di confinazione del 1275.

Markovo

Lokalitet na sjeverozapadnom dijelu općine. Danas nepoznat.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Markovo«, kao mali lokalitet na području Mihačeve Drage, zapadno od Žleba, sjeverno od Krase, zapadno od ceste prema Drenovi. – Topografskim znacima označena je srednja šuma i vinogradi. Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe »Markovo« jugoistočno od Mihačeve Drage, zapadno od Žleba.

Cat. Cos. 1840. br. 59, 96 den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Bok nad Markovem, Va Markovem.

Mìkačeva Drȁga

Lokalitet na sjevernom dijelu općine, dolina uz brijeg Drenove, koja se pruža jugozapadno od ceste za Drenovu, grubo uzevši na potezu od Pulca prema Rastočinama. I danas obilježena istim nazivom (Mihačeva Draga).

1788. god. navodi se u vezi s ukinućem augustinskog samostana i prodaje njegovih dobara, da je samostan posjedovao dolinu zvanu Mikačeva Draga, ispod Sv. Luke (Kobl. I, 99).

Grunt. knj. I list 82 god. 1785. Terreni in Micazichiova Draga, list 159 god. 1785. Micacichiova Draga, list 195, 201 god. 1799. in Micachiciova Draga, list 298 god. 1810. Micazichova Draga, list 351 god. 1810. Terreni in Micacichiova Draga, alienato in Michazova Draga, list 367 in Michicachieva Draga, list 391 simile in Michazova Draga.

Cat. Cos. 1840. br. 59, 70, 72, 74, 75 den. d. loc. – Michacseva Draga, den. d. ter. – Draga, Bok nad Markovem, Za Kuchum, Na Kallichu, Sadich, Na Leshine, Va Boku, Drasicsa, Dolcsich pod Leshnik, Pod Kalich.

Schem. god. 1873., 1896., 1909., 1914. In filialibus: Mikačeva Draga (1873, 1896), In Matre: Mihačeva Draga (1909,1914).

Donath. 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: ... Mihaceva Draga.

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. ima zabilježeno »Mikachova Draga« sjeverozapadno od Belvedera, jugoistočno od Kučića.

Jos. Land. karta iz 1784. god. bilježi »Mikachova Draga« sjeverozapadno od Sv. Luke.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačen veliki predio »Mikaczeva Draga« duž granice prema općini Drenove, sjeverno od Krase, jugozapadno od Pulca. Na zapadnom dijelu lokaliteta označena je topografskim znacima visoka šuma, a na južnom dijelu oranice i voćnjaci. – Kat. m. Koz. iz 1861. god. bilježi »Mikačeva Draga«, a na kat. mapama iz 1889. i 1899. god. stoji »Mikaceva Draga«.

Plastična karta Rijeke i okružja iz 1900. god. navodi »Mihaceva Draga«.[28]

[28] *Dep. G.*, 100 ... Dopo la polveriera la strada scende alquanto fino al brusco gomito sopra la chiusa della Valle di S. Michele (Mihaceva draga), dopo il quale comincia a salir ripida su per il colle di Drenova.

Mlado

Lokalitet na istočnom dijelu općine. – Naziv se više ne upotrebljava. (Na području Škurinja teren kod Poljopr. dobra bolnice – Na Mlàđen, Na Stàren).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Mlado« zapadno od lokaliteta Žaklja, sjeverno od puta, koji vodi od Sv. Katarine prema Žaklju. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci. – Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi »Mlado« također zapadno od Žaklja, sjeverno od puta prema Sv. Katarini, dok mapa iz 1899. god. navodi »Mlado« sjeveroistočno od Motružnjaka.

Cat. Cos. 1840. br. 101 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Mlado.

Mličišće

Naziv, koji se javlja na području općine Kozale. – Danas se više ne upotrebljava.

Cat. Cos. 1840. br. 50 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Mlicsisce.
Gorniji Kuss, br. 111 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Mlicsisce.

Môrićevo

Lokalitet u jugozapadnom dijelu općine. – Naziv se još upotrebljava za oznaku istog predjela.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Morichievo« uz granicu prema općini Plasa, južno od Rastočina, zapadno od ceste, koja vodi od Belvedera prema Rastočinama. – Topografskim znacima označena je visoka šuma. Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Moricevo«.

Grunt. knj. I list 300 Morichievo. *Cat. Cos.* 1840. br. 25, 28, 216. den. d. loc. – Rastoczina, den. d. ter. – Morichiovo, Reliczevo Morichievo, Nad Morichievem.

Motružnjak

Lokalitet na istočnom dijelu općine. Danas se naziv više ne upotrebljava.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. bilježi »Motorusniak« zapadno od Žaklja, jugoistočno od Sv. Katarine, južno od puta, koji od Žaklja vodi prema Sv. Katarini. – Topografskim znacima označeni su vinogradi, a na južnom dijelu srednja šuma. – Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. imaju zabilježen »Motoruznjak« i »Motruznjak« istočno od Sv. Katarine.

U Lib. di Not. iz god. 1524.–1536. spominje se, da je 15. XII. 1533. god. Nikola Kontović promijenio svoj vinograd u Plasama sa vinogradom u Rečini, kojemu je vlasnik bio Juraj Motoruga (Sabl. 15).

Test. br. 37, 29. IV. 1793. god. ... ed un pezzo di vigne vicino S. Catarina detta Mottorusgnach.

Grunt. knj. I list 12, 15, 33, 34, 357 Motorusniach, Motrusniach, Motorusgnach list; 357 god. 1785 alienato Motorusgnac.

Cat. Cos. 1840. br. 70, 102, 130 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Motorusnick, Motorusnijak, Motorusniak.[29]

Na Aninen

Lokalitet na zapadnom dijelu općine. Naziv je nestao.

Kat. m. Koz. iz god. 1842. ima naznačeno »Na Aninen« na sjeveroistočnom dijelu Rastočina, zapadno od Krase, južno od ceste, koja od Krase vodi prema Rastočinama. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Na Aninen«.

Na Kovačeven

Lokalitet na sjevernom dijelu općine Kozale. – Naziv se više ne upotrebljava.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Na Kovaceven« zapadno od Skitara, sjeveroistočno od Pulca, zapadno od ceste prema Grohovom. – Topografskim znacima označena je srednja šuma.

Cat. Cos. 1840. br. 71, 82, den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Nad Kovacsevem, Na Kovacseven, br. 98 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Kovacsevo.

Pàdež

Lokalitet na istočnom dijelu općine. Danas još naziv za strmo područje podzidano prema Rječini sa kulturama šuma i pašnjaka iz Vrha prema Rječini, oko 500 m. daleko od Sv. Katarine. prema Grohovom (iz Padeža vodi puteljak Breno prema Pulcu).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. bilježi »Pades« u dolini Rječine, istočno od Pulca, istočno od ceste, koja vodi od Sv. Katarine prema Grohovom. – Topografskim znacima označena je srednja šuma.

[29] Koš. Glag. br. 23. god. 1657. Bartul Motoruga *Polesini*, Nomi d. contr. nel terr. di Parenzo ... Torelli in un istromento 1546. 28 ottobre Alviso di Santa Lucia vende olivari 26 incerca in contra di Martoraga ... *Skok, Pril. is.* Motoružnica. Potok i brijeg Motoružnica na Mljetu zvao se u 15. stoljeću Matarughe. Kako plural pokazuje, radi se o imenu familijskog naselja, kao što je Draganići i bezbroj drugih. Mataruga dolazi još i danas kao lično prezime, n. pr. u Travniku. Bit će možda istoga postanja kao i matoroga ili motoroga, isp. prezimena Batini, Mačuga u Bosni. Motoružnica dolazi već (1222–8) ot Motružnice; supstantivirani je adjektiv, koji je nadomjestio plurale tantum. *ARJ VII*, 26 Motoruga f. na kolu vodeničnome one motke za koje su pribijene lapacke. Vuk rječn. (s naznakom da se govori u Srijemu). – Postanje tamno; u slov. jez. ima riječ motoruga, koja znači isto što i motovilo, zatijem palac u mlinskoga kola i druge neke račvaste predmete; poradi toga se može misliti, da je drugi dio ove svakako složene riječi u svezi s imenicom rog, rogovi, na pr. u govečeta imaju račvasti oblik. *Maž.* 684 Motoruga f., i Matoruga, matoroga itd., baculas a potom dobiva i posebna značenja (motke na kolu mlinskom i dr.) po bilješci (iz Ogulina) mislim, da su m. okrugla jasenova odebela drva za tehničku porabu.

Cat. Cos. 1840. br. 89, 95, 148 den. ď. loc. – Recsina, den. d. ter. – Puli Padesha, Pod Padesh, br. 94 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Puli Padesha.[30]

Podbadànj (g. Podbadnjà)

Lokalitet na desnoj obali Rječine kraj lokaliteta Žakalj. – Danas naziv za šumsko područje sjeveroistočno od Sv. Katarine, uz Rječinu iznad Žaklja. Na tom mjestu je velika ďubina Rječine. Ruševine mlina.

Rapporto generale pel quadriennio 1854.–1857. della camera di commercio. Il molino in Podbaďanj, della ditta Antonio Mattessich, opera con meccanismo ad uso tedesco, adoperando circa 25 cavalli di forza, con 15 macine che possono ridurre in farine sino 300 metzen al giorno. – Le farine vanno esitate pel cunsumo locale, in Dalmazia, Istria, Trieste e talvolta si spediscono anche in Alessandria e pel Brasile. Impiega circa 36 persone giornalmente. Le mercedi settimanali ascendono per aďequato a fior. 150.

Rapporto della camera di commercio pel quadriennio 1858.–1861. I prodotti della fabbrica pasta a vapore, della fabbrica corami ... del molino di Podbadanj ... godono fama decisivamente vantaggiosa.

Alm. fium. 1857. Il molino a grano in Podbadanj, di Antonio Mattesich eretto nell'anno 1846 ... opera con meccanismo all'uso tedesco, coll'aggiunta di notabile perfezionamenti, producendo farine ricercate per l'immediato consumo.

Alm. fium. 1858. Eresse Antonio Mattesich da solo il grandioso Molino a grano in Podbadanj a lato di quello in Zachayl di una Societa in accomandita ...[31]

Pod Bûći

Lokalitet na sjeveroistočnom dijelu općine. – Naziv se još uvijek upotrebljava kao »Bûći« u značenju umjetno načinjenih rupa za vodu, ili stajaću, ograđenu ali nepokrivenu vodu. Kompleks parcela uz Rječinu.

[30] *Groh.* (br. 283 od 26. XI. 1913.) ... On se je prestrašil, da ćete ga speć, pak je šal nad ponor Padež i skočil je dole prez tištamenta. *Fr. a. p.* Podes: contrata ubi dicitur Podes, presso Gallesano (1470). *Pront. V. G.* Padež – Pades, Padež p. Rio Pades. *Cad. nat.* Padež, k. o. Kozjane (Herpelje–Kozina). *ARJ* IX, 565. Padež, lišće što padne s drveća ... Padež, Padeža m. geogr. ime.

[31] *Dep.* Le cronache ci hanno serbato memoria di perecchie di queste inondazioni. Cosi Antonio Mattesich, proprietario di un mulino, scrive all'autorita municipale in data 10 novembre 1849: »Col nubifragio cadutoil giorno 4 c. m. l'aque del torrente Rezina s'elevarono al piu alto grado, seco traendo nella loro rapidita i tronchi e legnami delle distrutte chiuse dei superiori stabilimenti, sicche, cagionarono pure la totale distruzione della colossale chiusa del mio stabilimento farine posto alla riva destra del detto torrente, nella localita di Podbadain.« *Skok, Pril. is.* Sasvijem je razumljiva metafora, ako dolinu ili jamu narod naziva badanj. Današnje Badanj kod Novigrada zove se a. 1249 sasvijem precizno quadam fovea Badan nominata (kao međa posedarskog posjeda). Ovakav lokalitet spominje se a. 1205 i 1243 kao locus Badan (međa ninske županije).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Pod Buczi« u sjevernom dijelu doline Rečine, uz desnu obalu Rječine, istočno od Skitara, istočno od ceste, koja od Sv. Katarine vodi prema Skitarima. – Topografskim znacima označena je visoka šuma. Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe na istom mjestu »Pod Buci«.[32]

Pod Tursken

Lokalitet na južnom dijelu općine. Naziv je nestao.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Pot Tursken« južno od Klipca, sjeverno od današnje Ulice Antuna Kovačića. – Topografskim znacima označena je niska šuma.

Prȅko

Lokalitet na zapadnom dijelu općine. *Kat. m. Koz.* iz 1842. god. ima naznačeno »Preko« na zapadnom dijelu općine, na sjevernom dijelu Mihačeve Drage, južno od Nad Drage, sjeverno od ceste, koja od Mihačeve Drage vodi prema Škurinju. – Topografskim znacima označena je visoka šuma.

Prêzid

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas se još čuje kao oznaka za potporni zid na kosom terenu, ili zidanu pregradu na strmom predjelu.

Cat. Cos. 1840. br. 52, 58, 193 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Preside.

Test. br. 119 god. 1803 ... 6 Vanesi nella Vigna dol cominciando sopra il Scadagn con la loro Prezide. br. 169 god. 1790. ... una presida ed un Dolcich coltivo ... presida ed un Dolcich.

Prigrad

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas se više ne čuje.

Cat. Cos. 1840. br. 18 den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Prigrad nad Dool, br. 26, 216 den. d. loc. – Dool, den. d. ter. – Prigrad nad Dool, Prigrad nad dolgni Rebar, br. 78 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Sdola Prigrada, br. 87, 94, 96 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Prigrad, Prigrad in Pulaz, Vertich u Prigradi, br. 99 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Va Prigradi.

[32] *Fr. a. p.* Bucedo o Buce localita di Gallesano (1370); in loco ubi dicitur la val del Buce (1458). ... Bucci del Viso, localita nel territorio di Dignano. (1588). *Top. Z. I.* Bûc, rt (Cres, Valun). Bûc, draga (Cres, Valun). *ARJ* I, 703. Buci, Buka, m. pl. ime selima. Isporedi buk. a) selo u Hrvatskoj blizu Bišća XV. vijeka. Skupismo se u Bucih. Mon. croat. 130 b) selo u Srbiji u kruševačkom okrugu. K. Jovanović, reč 128. u njemu ima i ljekovita voda, koja se tako zove.

Pūlȁc

Lokalitet na sjevernom dijelu općine. Naziv za naselje na uzvisini i predjel južno od brijega, još danas u uporabi. – Spominje se već u XV. stoljeću.

Lib. civ. I str. 249 ... terreni positi na polac, str. 430 ... terrena na polze, str. 695 ... terrena na pulze, str. 730 ... dolacium in pulce qui dicitur vodni dol, str. 742 ... vinea in polce.

Iz XVI. st. (1571 god.) potječe ugovor između riječkog građanina Antuna Cingolija i kastavskog seljaka Zuana Sozonića zbog zakupa polovine Cingolijeva imanja na mjestu »Pulaz« (Sabl. 18).

Naziv se i dalje neprestano spominje u dokumentima i u literaturi. U inventaru imanja, koja su pripadala crkvi sv. Luke, a potječe iz 1630. god., navodi se i pašnjak u Pulcu, koji je imao u najmu Bartol Šuperina uz cijenu od dvije lire (Viezz. 133).

Test. god. 1779. ... La Vigna, casa, e Boschi in Pulaz, br. 141 god. 1789. ... vigna in Pulaz, br. 175 god. 1719. ... che il molino vada unito col bene in Pulaz.

Grunt. knj. I list 81 – god. 1791., 87 – god. 1788., 179 god. 1806. – terreni in Pulaz, list 195 – god. 1799. – in Pulac, list 201 – god. 1808 – Pulacz.

Atti mag. 1822. La strada di S. Cattarina, che da Cosala conduce a destra per S. Cattarina Pulac e Grohovo sino Lopača.

Schem. god. 1828., 1873., 1896., 1909., 1914. Ad Capellas: S. Catharine in Pulacz, et Cozala; in matre: Pulac; in filialibus: Pulac.

Nagy god. 1829. Pulacz Villa.

Cat. Cos. 1840. br. 20, 30, 39, 43, 62, 66, 72, 75, 76, 81, 83, 95, 93, 96 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Pulacs, Podpulacs.

Franz. Land. karta iz 1801. god. ima naznačen »Pulacz«.

Kat. Koz. iz 1842. god. bilježi »Pulatz« kao veliki lokalitet na sjevernom dijelu općine, sjeveroistočno od Mihačeve Drage, zapadno od predjela Rečine. – Topografskim znacima označene su oranice, vinogradi i srednja šuma. – Kat. m. Koz. iz 1861. god. ima naznačen »Pulac«, dok se na kat. m. iz 1899. god. proteže naziv »Pulaz« sve do Kozale i Sv. Luke. Kat. m. Koz. iz 1899. god. navodi na istom mjestu »Pulac«.

Plastična karta Rijeke i okružja iz 1900. god. bilježi »Pulaz«.[33]

[33] *Belar*, 1895. Von Pulaz nördlich betritt man den Steig der nördlich über eine Sattelhöhe in das Recina Thal führt... *Donath*, 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: ... Pulaz ... *Dep.* 159 Nel territorio di Fiume sono noti i castellieri di Stupniac (sopra Rastocine) e quello di M. Beleri (m 377) sopra Pulaz, detto oggi appunto M. Castelliere. – Početkom XX. st. prozvan je i »Monte Croce« po križu, koji je bio postavljen na brijeg na spomen ulaska u XX. st. – *Pront. V. G.* Pulač – Pullaz.

Skok, Pril. met. Pūlȁc. S oblikom polac (od Palac) je vjerojatno identičan toponim Pulac. Ovako se zove dio Rijeke izuad Rječine, a između Grȍhova (< Grofovo) i Kozale. Za ovaj toponim nema historijskih potvrda. Zbog toga ostaje identifikacija nesigurna.

Pùpisovo

Lokalitet na južnom dijelu općine. Najstariji ljudi još pamte naziv, koji je označavao zemljišta na istom mjestu. Danas sve izgrađeno.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. bilježi »Pupisovo« na lokalitetu Zagrad, zapadno od ceste Belvedera inf. (danas Ul. Save Kovačevića), između ulica V. Bukovca i Maksima Gorkog. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Rasadìšće

Lokalitet koji se javlja na području općine. Naziv se prigodice još upotrebljava kao oznaka mjesta za rasad.

Cat. Cos. 1840. br. 59, 96 den. d. loc. – Krassa, den. d. ter. – Rasadische, br. 102 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Rasadische.

Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. imaju zabilježeno »Razsadisce« zapadno od Motružnjaka, jugoistočno od Sv. Katarine, južno od puta, koji vodi od Žaklja prema Sv. Katarini.

Rastòčine

Lokalitet na zapadnom dijelu općine, jugozapadno od Krase, sjeverno od najzapadnijeg dijela Belvedera. Još i danas se upotrebljava za oznaku istog predjela. Naselje sa oko 20 kuća. Javlja se već u XV. st. kao kraj pun vinograda, maslinika i pašnjaka.

Lib. civ. I. 10. I. 1438., 23. XII. 1442., 10. VII. 1444. ... vineam positam in contrata Rastocine, 9. I. 1446., 28. IV. 1446., 8. X. 1447. ... pastinum positum in Rastocina, Rastocine, 9. II. 1446. vineas quarum una est posita Senocoui alteram in Rastocina, 16. VII. 1447. ... unam suum sorbulum ... in loco dicto Rastocina, 10. XI. 1455. ... site in Rastocine.

Naziv se često javlja u XVI. st. u knjigama kancelara, također kao kraj pun vrtova, vinograda, pašnjaka i šumaraka (Sabl. 17).

Fium. Com. D. 1787. No. III. Potok Rastocsina.

Grunt. knj. I. list 116, 386, 435 god. 1799. in Rastocine, in Rastocine Dolaz list 336 god. 1799. Scrobogna Giacomo detto Sibincich aquistato fondo con murale in Rastozine.

Test. br. 119 god. 1803. Rastozine, Territorio di Fiume.

Atti mag. 1822. La strada di Rastočine, che dalla cosidetta Barriera di Trieste conduce a destra della Strada Erariale sino Rastočine e di la a Skurigne.

Cat. Cos. 1840. br. 18, 140, 181 den. d. loc. – Rastocsine, den. d. ter. – Dolnija Rebar, Nad Morichievem. Pod Verti, Stroibarovo, Na Kalichu, dolniji Umejak pod Rastocsine, Dolgni Bossak, Fusina Sgornija, Fusina Dolgnia, Rellijessovo, Pod Stoghom, Za Kuchum, Na krai Dolcsa, Vert sdola Kuche i t. d.

Pregl. okr. obl. 1851. Županija rečka Rastočine.

Izvj. mag. 1851. Rastočina broji stanovnikah 23.

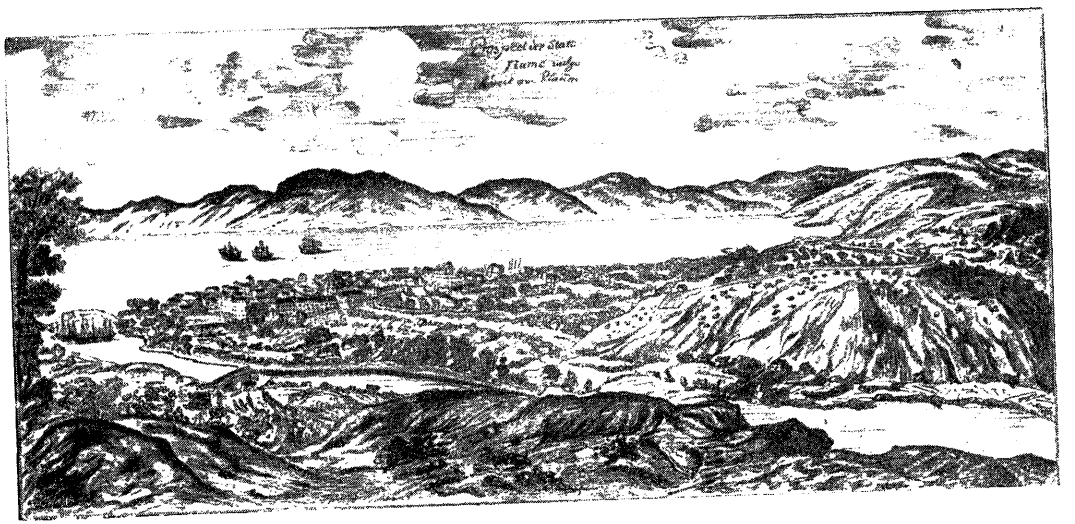

1. Panorama grada Rijeke sa istočnim dijelom distrikta Kozale oko 1700. godine

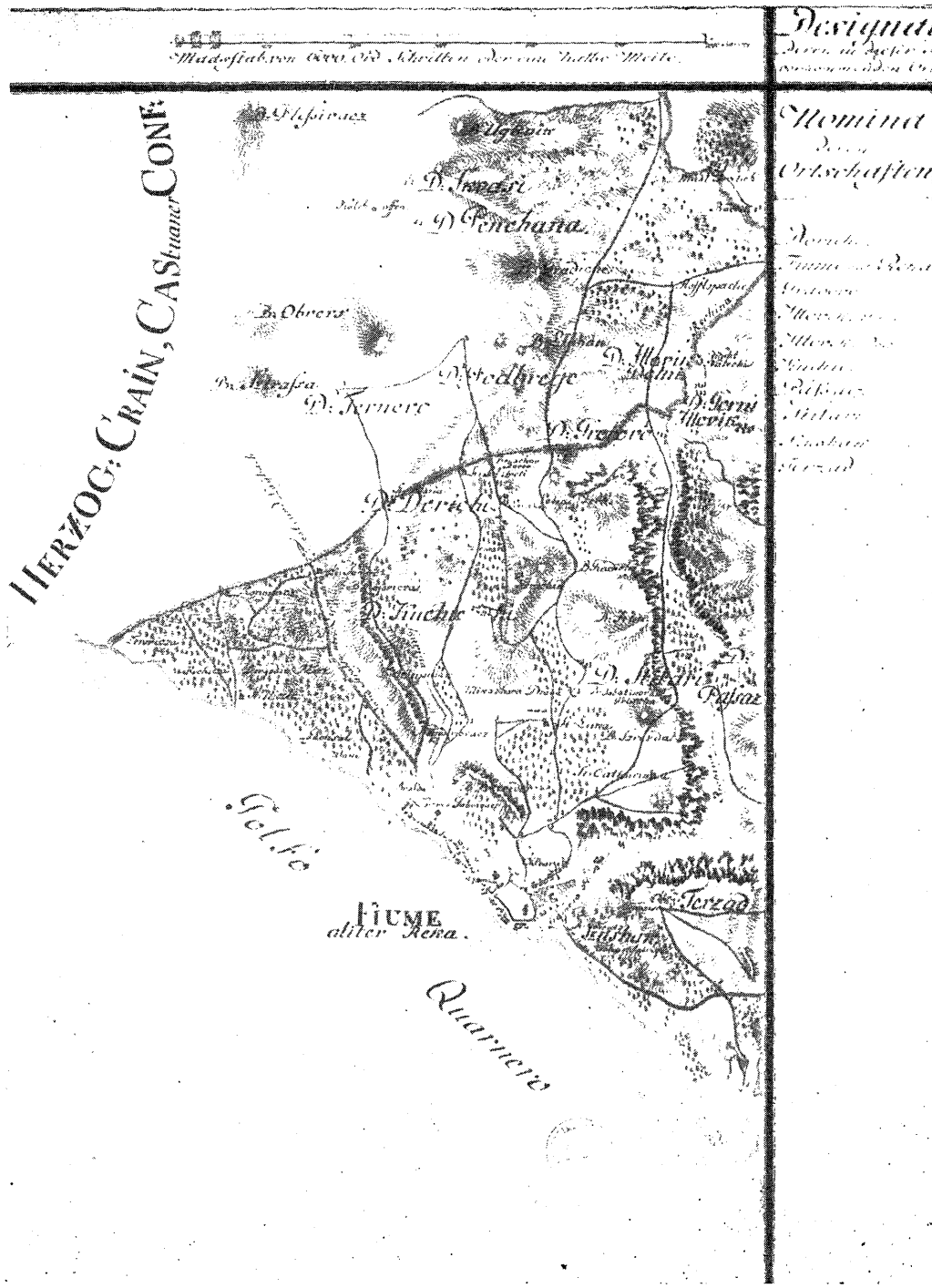

2. Jozefinska karta iz 1784. godine (detalj: section 42, 43)

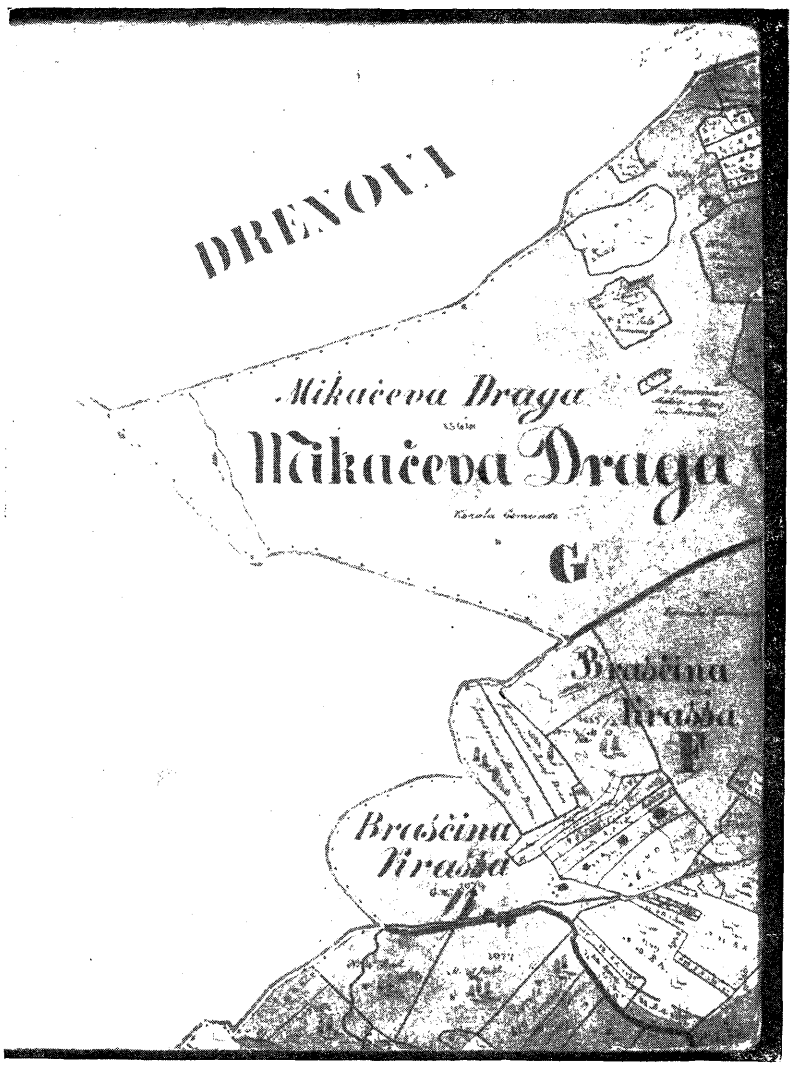

3. Katastralna mapa općine Kozala iz 1861. god. (detalj prema općini Drenova)

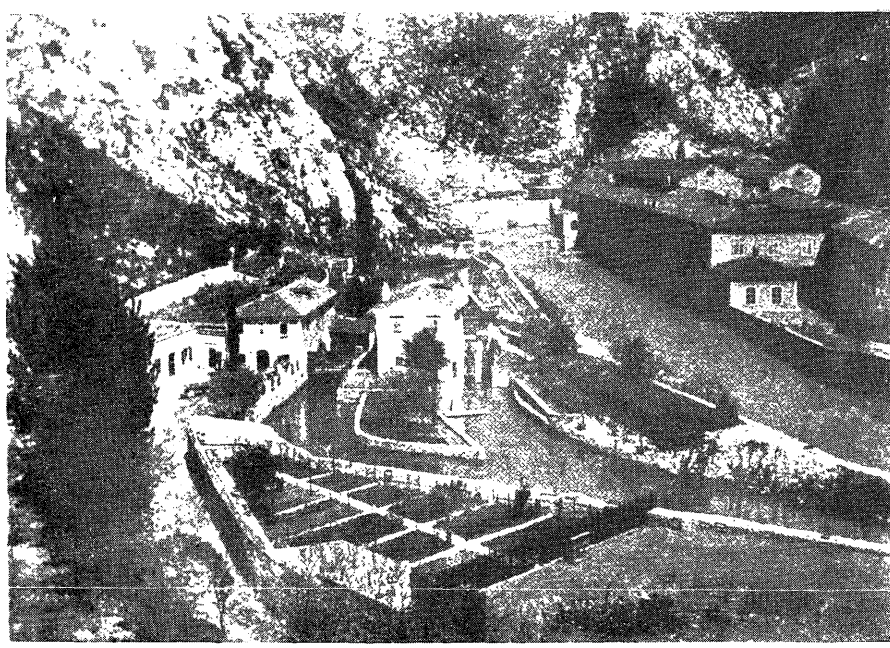

1. Rijeka. Predio oko Zvira (prije uređenja vodovoda)

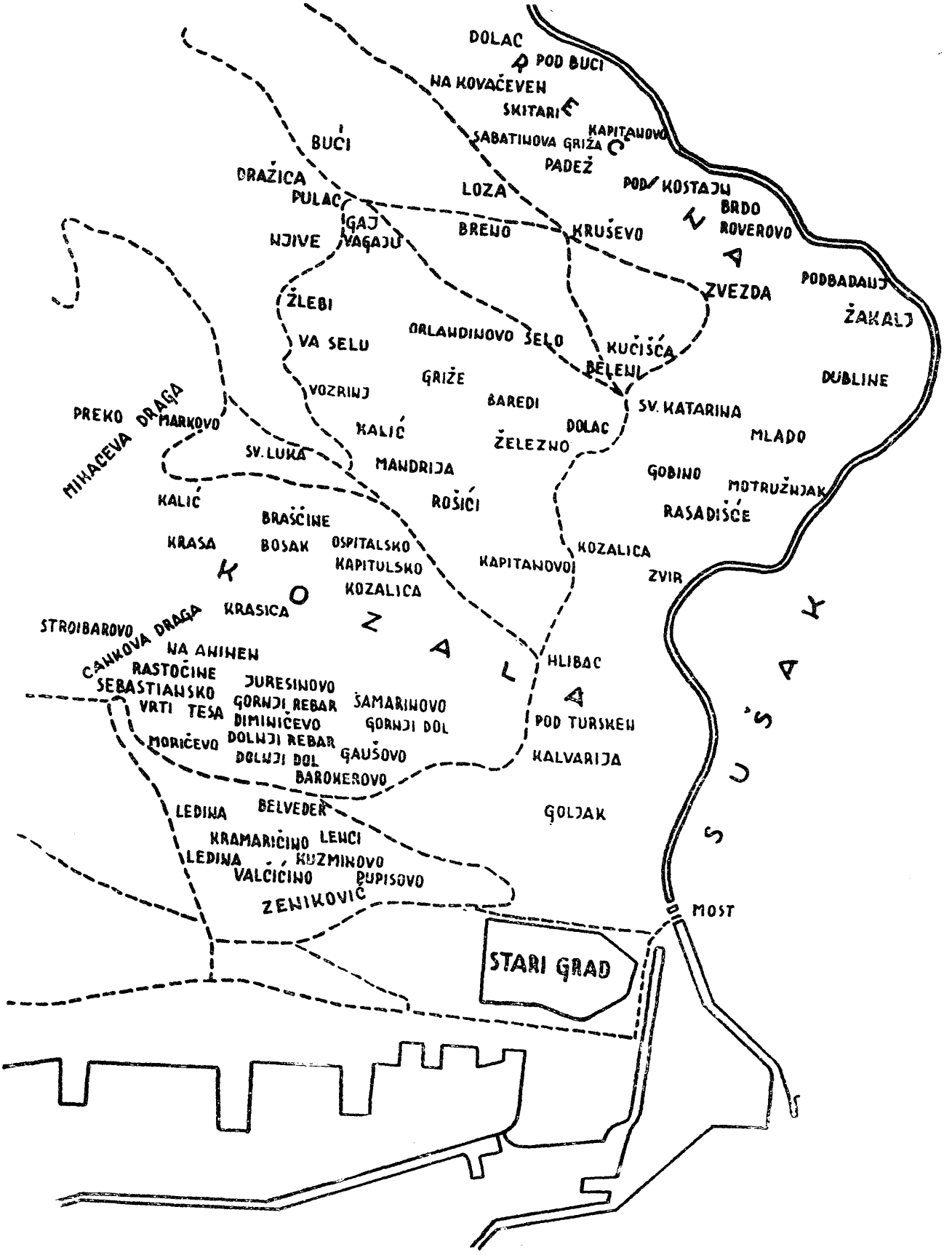
DOLAC
POD BUCI
NA KOVAČEVEH
ŠKITARI
SABATINOVA GRIŽA
KAPITANOVO
BUĆI
PADEŽ
DRAŽICA
LOZA
POD KOSTAJU
PULAC
BRDO
GAJ
BRENO
KRUŠEVO
ROVEROVO
NJIVE
VAGAJU
ZVEZDA
PODBADALJ
ŽLEBI
ŽAKALJ
ORLANDINOVO SELO
VA SELU
KUĆIŠĆA
BELENJI
GRIŽE
DUBLINE
VOZRINJ
BAREDI
SV. KATARINA
PREKO DRAGA
MARKOVO
KALIĆ
DOLAC
MLADO
MIHAČEVA
SV. LUKA
ŽELEZNO
MANDRIJA
GOBINO
MOTRUŽNJAK
KALIĆ
ROŠIĆI
RASADIŠĆE
BRAŠĆINE
KRASA
BOSAK
OSPITALSKO
KOZALICA
KAPITULSKO
KAPITANOVO
KOZALICA
ZVIR
KRASICA
STROIBAROVO
ČANKOVA DRAGA
NA ANINEH
HLIBAC
RASTOČINE
SEBASTIANSKO
ĐURESINOVO
VRTI
TESA
GORNJI REBAR
ŠAMARINOVO
DIMINIĆEVO
GORNJI DOL
POD TURSKEH
MORIČEVO
DOLNJI REBAR
DOLNJI DOL
GAUŠOVO
KALVARIJA
BAROKEROVO
LEDINA
BELVEDER
GOLJAK
KRAMARIČINO
LENCI
LEDINA
KUZMINOVO
VALČIČINO
ĐUPISOVO
ŽENIKOVIĆ
MOST
STARI GRAD
KOZALSKA
SUŠAK

Med. por. Pl. 1851. Ide od avde medja jednako na herbtu brega Celo ... Uzdol protezese medja odavde na uzbrega Celo kod grabe Jami Potok ubilježuje tromedju Plasse, Kozala, Drenova ... U ovoj tromedje prestaje se medjašiti se sa občinom Drenova, i sa občinom Kozala počima. U jednakom redcu proteže se medja na nizbrega brega Rastočine u jednoj pod kamenjem ležećoj steni upisano sa br. 9. – Ravno uvik pretezese do pod spomenutog brega ... Uviek proti poldnevu ide medja do jedne zloceste staze (a sad zaklucene) peljajuće ladanjskoj kući Barona Zanchi (a sad Jardas) i tako jošter pokraj (bilog a sad zatvorenog) propadenog zemljišta na desno stitja i otekuje kanal Rastočina, onde jest medjaško zlamenje sa br. 7. – Od avde sačinjavajući Canal medju obijuh občinah i t. j. medjaški redac po sredini istog.

El. cron. 143. god. 1872. Ristauro stradella Braida sup. via Germania conduce Rastocine.

Schem. god. 1873., 1909. In filialibus: Rastočina; in matre: Rastočina.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Rastoczine« uz granicu prema općini Plasa, južno od Cankove Drage, jugozapadno od Krase. – Topografskim znacima označena je visoka šuma i oranice.

Sit. Pl. karta iz 1852. god. bilježi »Rastocine« na kraju ceste, koja vodi prema Rastočinama (danas Ul. Giordano Bruno). *Sit. Karte* iz 1853. god. ima naznačeno »nach Rastocine« uz cestu, koja teče u produženju Belvedera, danas najsjeverniji dio Ulice Svetozara Markovića. – *Kat. m. Koz.* iz 1861. god. bilježi »Rastočine«, jugozapadno od Krase, a kat. m. iz 1889. na istom mjestu navodi »Rastocine«.

Plan grada iz 1895. god. ima naznačeno »strada delle Rastocine«, za odvojak od »strada del torrente Scurigna« prema sjeveroistoku.

Plastična karta Rijeke iz 1900. god. bilježi »Rastocine« a plan grada iz 1901. god. »Via Rastocine«.[34]

Rečina

Predjel uz desnu obalu Rječine na potezu od Grohovog do Žaklja. Još i danas naziv predjela od Podbadnja i Cankove Drage (draga uz Rječinu). 1533. god. zamijenio je Nikola Kontović svoj vinograd u Plasama sa vinogradom Jurja Motoruge na lokalitetu »Recina«. – 1535. god. imao je Grižan Brigadić u zakupu vinograd u »Rezina« od bratovštine sv. Sebastijana uz godišnju zakupninu od 31 solda. Prije isteka jedne godine, Brigadić je vinograd dao u zakup Franji Markoviću. – U Lib. civ. 1544.–1546. navodi se, da Bernardin Nikolić ostavlja nekoj Nikolini svoj vinograd u »Recine«, a Andrija Rudac daje procijeniti vinograd »in Recina«, koji je bio miraz njegove kćeri (Sabl. 15). – U popisu ima-

[34] Barun Jeremija Zanchi prodao je 1827. god. svoj vinograd u Rastočinama (Kobl. III, 196). *Pront. V. G.* Rastočino – Rastocine. *ARJ* 56, 302 Rastočina, rastočina f. ime zaseoku kraj Rijeke u Primorju. Schem. segn. (1881) 79. Akc. je postavljen prema čakavskom akc. Rastòčina, kako ga je zabilježio Nemanić (1884) 54. – Rastočiti ... b) rastočiti isto što širiti u raznim pravcima. Rastok m. mjesto, gdje se kakova voda dijeli na rukavce, delta. Rastoka f. topografsko ime. *Nem. Čak. St.* rastòčina, nom. propr. campi, g. rastòčini.

nja, koja su pripadala crkvi sv. Luke, navode se 1630. god. tri vinograda na području gornje Rečine, koje su imali u zakupu Mate Franković, Bartul Barčić i nasljednici pok. Josice, (za koje su prema ugovoru iz 1563. god. davali četvrtinu od priroda), i četiri vinograda na području donje Rečine u zakupu Bartula Stembergara, Petra Ferghina, nasljednika Fantaguzzija i Ivana Tomasića (Viezz. 133).

Statut Kastavski. Dekreti poslednji (1647–1652). Rački, 206. V dan 2 aprila 1652. Na lože komunskoj buduć sakupleni pošt. suci ordinarii: Brnardo Matešić ... Ki budući se sakupili za mnoge potrebšćine i prejudici, ki ovom pošt. komunu i pravde nam čini naša gospoda Ježoviti ... i radi Rečine ku su hotili gospoda imat poda se; a budući da je bila vazda pod oblast pošt. komuna kastavskoga ... Za tim bi odlučeno radi Rečine, ka se ima držat i branit, kako je bilo u starem vrimene ... i da satnik ima z oficiali pojt tamo u Rečinu nočas videt, ako bi kega našli u nute ili pasuć, zvan našega podložnika ... a u jutro da imaju pojt svet veli i mali za videt va kem essere sa nahodi ta Rečina ... skroze ke Lopače neki susedi čine velik kvar i škodu va toj Rečine; zato bi odlučeno, da bi ovi komun opeta, za skivat škodu toj Rečine, odkupil za komun tu Lopaču ...

Zap. sj. gr. v. 14. X. 1680. 5. Si cerchi di riavere il Podbreg cosi pure si cerchino le scritture di Bergud o Recina, essendo fama che siano stati ceduti con riserva del libero taglio.

Test. br. 22, 187 god. 1776., 1768. Una vigna essistente in Recina. br. 70 god. 1757. Pezzo di vigna in contrada Recina. br. 100 god. 1740. Vigna in Rezina ... domus sita in Reczina.

Lib. int. list 116 god. 1760. Una vigna nominata Panzini col suo Bosco, il tutto posto in questo territorio in Contrada Recine. – List 117 god. 1760. 130 god. 1782., 194 god. 1781. Una vigna capitolare posta in questo territorio in Recine, ... contrada di Recine. – 140 god. 1787. Orto in Recina – 192 god. 1781. In territorio di Cosalla et Rezzina positis Vineis.

Grunt. knj. I list 3, 15, 33 terreni in Reccine – 12 Zakajl in Recine ... in Zakalj Recina – 28 in Pulaz Reccina & Schitari – 41 in Recsine.

Lib. reg. god. 1782.–1785. 158. god. 1784. strada Rezine e Grohovo.

De com. Sev. god. 1783. Reka Veteribus, teste Ptolomeo Lib. VIII. Cap. 14 sua Geographia, sub Oenei fluvii nomina notus, in limitibus Dominiorum Lopacza et Podbreg suarum aquarum sumit initium et sub inde medio Recsinensium vinearum decurrens infra Tersactum latiorem alveum non ciscitur, demum ad meridionale Fluminensis urbis illapsus.

Lib. reg. god. 1797.–1800. 489. god. 1798. Strada da santa Caterina e Grohovo e la strada da Cosala sino Rezine debbano essere riparate senta perdita di tempo, altrimenti saranno inpraticabili.

Lib. reg. god. 1801.–1803. 476. god. 1801. Strada di Rezine, li abitanti di Grohovo in data 5 Agosto espongono che la nuova strada dalle Rezine Gerliczi sino alli Molini di Grohovo sarebbe inutile qualor la strada di Rezine e S. Catarina non fosse ridotta carergiabile per li motivi ...

Cat. Cos. 1840. br. 95, 96, 98, 99, 100, 102, 103, 148, 169, 189, 190, 195, 198 i t. d. den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Va Loze, Draga, Dolacs pul Gole, pod Vodrich, Stallicsa, Frankinovo, Preshakovo, Redich puli Turna, puli Schittari, Berese, Bosernovo, Za Prihodom, Grabinovac, Stuvovo, Szirische i t. d.

Schem. god. 1873., 1809., 1914. In filialibus: Rečina; in matre: Rečina.

Lit. 1884. Die grosse Fabrik Smith e Meynier im Recina-Thale.

Donath. 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: ... Recina.

Belar, 1895. Von Pulaz nördlich betritt man den Steig, der nördlich über eine Sattelhöhe in das Recina Thal führt ...

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. bilježi »Rechina« na predjelu uz Rječinu od Grohovog prema Sv. Katarini.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Valle di Reczina« uz desnu obalu Rječine od Grohovog do Žaklja. – Duž čitavog predjela je topografskim znacima naznačena visoka šuma, vinogradi i pašnjaci. Na najsjevernijem dijelu naznačen je mali lokalitet »Reczina« s visokom i srednjom šumom.

Kat. m. Drenove iz 1842. god. ima zabilježeno »Reczina« na jugoistočnom dijelu općine uz desnu obalu Rječine, zapadno od ceste za Grohovo. – Topografskim znacima označena je visoka i srednja šuma s građevnim drvetom.[35]

Rôšići

Lokalitet na srednjem dijelu općine. Još i danas naselje poznato pod istim nazivom.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Rossichij« južno od Kalića, istočno od ceste za Drenovu. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.[36]

Roverovo

Lokalitet na istočnom dijelu općine. Danas nepoznat.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Roverovo« na dolini uz Rječinu, uz desnu obalu Rijeke, istočno od ceste, koja vodi od Sv. Katarine prema lokalitetu Rečine. – Topografskim znacima označeni su vinogradi.

Cat. Cos. 1840. br. 30, 47, 52, 95, 130 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Roverovo.

[35] *Hormayr-Hortenburg* o rimskom zidu god. 1808. ... vom Fusse des rückwärtigen Berges Goljak ... über den Berg Vena oder Bena oder Plasse, Lopacsa, Recsina oder Grohovo ... *Dep. G.* 101 A Lubanj principia una forte discesa verso la valle della Recina.

[36] *Groh.* br. 196 od 16. VIII. 1913. I gornja Kozala: Ciborići, Bodulići, Benčani, Rošićevo, gora Kalvarija, Lukovići, Brašćina, Mikačeva Draga, Krasa, Intigovo, Spiždolovo – sve se je utopilo tobože va talijanskem imenu »Cosala«. *Pront. V. G.* Rosići – Rossi. *Cad. nat.* Rošići, k. o. Kućeli (Opatija). Rošići k. o. Kalac (Opatija). Rosići, k. o. Gradinja (Koper).

Rupe

Kat. m. Rijeke iz 1890. god. bilježi »Rupe« između Kalvarije i Via dei Molini, t. j. između današnjeg uspona Buonarotti i Vodovodne ulice. Danas naziv nije poznat.[37]

Sebastijânsko

Lokalitet na sjeverozapadnom dijelu općine. Sebastijanskovo je još danas naziv jedne šume na Kozali.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Sebastiansko« na zapadnom dijelu lokaliteta Rastočina, uz granicu prema općini Plasa, na jugoistočnom dijelu Cankove Drage. – Topografskim znacima označeni su vinogradi. Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi »Sebastianskovo« zapadno od Rastočina.

Grunt. knj. I list 106, 159, 435 god. 1799. Sebastiansko, Sebastianskovo, alienato in Sebastianskowo.

Cat. Cos. 1840. br. 140, 181, 26 den. d. loc. – Rastocsina, den. d. ter. – Nad Sebastianskem Rebar, Pod Sebastianskom, Nad Sebastianskom br. 39 den. d. loc. – Krasse, den. d. ter. – Rasadische Sebastiansko.

Selvica

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas se više ne čuje.

Cat. Cos. 1840. br. 71, 77 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Puli Selvicse.[38]

Skàdanj (g. Skadnjà)

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas se upotrebljava u značenju neke vrsti štale, suhi zid pokriven slamom uz kuću ili sjenik.

Cat. Cos. 1840. br. 30, 51, 53, 63 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Skadaijn, Za scadniom.

Test. br. 119 god. 1803. Vanesi nella Vigna del cominciando sopra il Scadagn.[39]

[37] *Šam. Momj.* br. 43 god. 1596. Contrata Rupe (predjel još i danas). *Fr. a. p.* uppe M. – di Bagnole (car. mil. it.) recte: Monte Rupe. *Grav. Top. Ver.* Rupa-campagne. (La desidenza rup-a, vall-a, av-a, ape, e comunissima fra i contadini istriani. *Grav. Top. Mar.* Contrade e campagne: ... Rupa. *Pront. V. G.* Rupe – Ruppa (di Sottovolta). *Cad. nat.* Rupe, k. o. Grožnjan (Buje). *Nem. Čak. St.* rùpa, confinium declive inter duos agros quorum alter altero est editior, g. rùpi. *Top. Z. I.* Rupa (Limski kanal) predjel.

[38] *Grav Top. Cit.* Selvella – estesa tenuta su terreno antic. boschivo. Il Tom. scrive anche Salvella (ad salvellam), Selvella a Salvore (Pir.), Dignano ecc.; numerose Silvella. *Pront. V. G.* Selvella-Selvella. *Cad. nat.* Selvela, k. o. Novigrad. *Top. Z. I.* Selvelja, naselje (Dalja).

[39] *Grav. Ter. geog.* Scadágno – Valle d'Oltra, scadán (isola, Pinguente) vedi lupa (Lupa, Capodistria tettoia per i cari). *Pront. V. G.* Skadanšina – Scadansina. *Cad. nat.* Skadanščina, k. o. Markovščina (Herpelje-Kozina). *Skok, Top. pr.* Slovenačka posuđenica (Škedenj) nalazi se i u kajkavsko-hrvatskom Skadanj, gen. skadanja pored skedanj, škedanj i škeden, riječi koje Mažuranić prevodi »žitnica, hambar«. Taj ape-

Škìtari (g. Škitàri)

Veći lokalitet na sjeveroistočnom dijelu općine. Danas još naziv naselja Šćitari.

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. bilježi »Stitari« nedaleko desne obale Rječine, sjeverno od Sv. Luke, sjeverozapadno od Sv. Katarine.

Jos. Land. karta iz 1784. god. ima naznačeno »D. Stitari« sjeveroistočno od Mihačeve Drage. *Franz. Land.* karta iz 1801. god. bilježi »Schittari«.

Kat. m. Koz. iz 1842. ima zabilježeno »Schitari« na sjevernom dijelu predjela Rečine, sjeveroistočno od Pulca, istočno od ceste za Grohovo. – Topografskim znacima označena je visoka šuma. *Kat. m. Koz.* iz 1861. god. ima naznačen naziv »Scitari« protegnut na istoj visini i zapadno od ceste za Grohovo. *Kat. m. Koz.* iz 1889. god. bilježi »Scittari«, a mapa iz 1899. god. »Scitari«.

U XVI. st. spominju se u Gornjoj Rečini dosta često posjedi braće Nikole i Matije »Schitar«, vlasnika mnogih vinograda (Sabl. 22). Lično ime »Schittar« spominje se često i u kasnijim dokumentima.

Grunt. knj. I. list 12, 28, 46, 169, 195, 197, 198, 201, 226 god. 1804., 1810., 1799., 1806., 1794., 1808., 1794. – Schitari, aquistato in Pulaz Reccina e Schitari, in Schittari.

Cat. Cos. 1840. br. 58, 98, den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Puli Schittari.

Nagy, 1289. Praedia et diverticula: Stitari.[40]

Sv. Katarina

Predio na brijegu na jugoistočnom dijelu općine. Naziv prema crkvi; sačuvan do danas. Javlja se u XVI. st.

Lib. not. 1524.–1536. 18. XII. 1531. ... in territorio fluminis in contrata s. Chatarine.

Nije sigurno kada je crkva podignuta. Spominje u XVI. st. da su joj pripadali vinogradi i šume, koji su bili davani u najam, a s dobitkom se crkva uzdržavala. Crkvu je navodno podigla obitelj Grohovac iz Grohovog (Viezz. 125). 1540. god. završio je biskup Ivan Vergerio spor oko crkve između kanonika Bartolomeja Grohovca i Antuna Peršića i odlu-

lativ označuje dio kmetovskog selišta. God. 1586 kod Petruševca kraj Zagreba pominju se naime: Pod skednjem njive. Ova se riječ govori prema Fancevu i danas u Virju skadanj ili skadan. U Sireni Petra Zrinjskoga piše se skadanj. U sjev. Istri, u buzetskom kraju (Sovinjsko polje), govori se skadônj, g. skadnjà »pojata, suša, šupa«. Ribarić daje potvrdu za Vodice: Skadanj, g. skàdnja »gumno pod krovom; zgrada gdje se nalazi gumno«. ... Sirotić definira ovako značenje, koje je riječ dobila u Sovinjskom polju: »natkriveno mjesto za spremanje stvari, kola, pred kišom«.

[40] *Groh.* br. 239 od 30. IX. 1913. A znate skuda su se Šćitari na Reku naselili? Tamo puli brda Golice v Rečinah su još i danas mirine od njihoveh kuć, a ako mi oni odi »Storie Patrie« ne veruju neka gradu videt, pak te znat da se to još i danas zove pul Šćitarih. – br. 18 od 21. I. 1914. Od Belen je šal stari put preko brda Zvezde, pak kroze po šume vanka na Šćitari preko Grohova do Lopače kade je bil mostić i to baš onde kade je danas Peševo.

čeno je, da se kanonik prizna zakonitim upraviteljem i sa svojom braćom zaštitnikom crkve, a Peršić je dužan vratiti Grohovcu crkvu i dobra, koja su joj pripadala. Iz toga izlazi, da je crkva bila podignuta mnogo prije 1540. god. – Patronat je kasnije imala obitelj Colonna (iza 1714 god.), a 1745. god. obitelj Perac (Kobl. I, 43., Pogl. 108).

U jednoj ispravi napisanoj 30. III. 1582. god. navodi se predjel »Cosala ossia S. Caterina«. Bili su tu maslinici augustinskog samostana, grobničkog župnika i Riječanina Ivana Belena (Sabl. 21).

Oko god. 1615. kaptol je održavao službu u kapeli sv. Katarine na Kozali uz naplatu od »2 lire di ducato« (Pogl. 115). – Cl. de Marburg govoreći o rimskom zidu 1700. god. navodi »... prope fortalitium Sokol protenditur sub urbe, nulla detegens sui vestigia, et tendens versus collem S. Catharinae resumit ascendentiam versurae ...«

Grunt. knj. I list 12, 16, 23, 26, 28 i t. d. Santa Caterina, Santa Caterina Dolaz terreni in Santa Caterina.

Test. br. 107 god. 1785. Contrada di Santa Caterina nella Kozala.

Lib. reg. god. 1797.–1800. 489. god. 1799. Strada da Santa Caterina e Grohovo e la strada da Cosala sino Rezine debbano essere riparate ...

Lib. reg. god. 1801.–1803. 476. god. 1801. ... la nuova strada dalle Rezine Gerliczi sino alli molini di Grohovo sarebbe inutile qualor la strada di Rezine a Santa Caterina non fosse ridotta carregiabile ...

Atti mag. god. 1822. La strada di Santa Caterina da Cosala conduce a destra per Santa Caterina, Pulaz e Grohovo sino a Lopača.

Schem. god. 1828., 1873., 1896., 1909., 1914. Santa Catharina in Pulacz et Kozala, in matre S. Katarina.

Cat. Cos. 1840. br. 71 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Dolacz pod Svetum Catharinum.

Donath. 1895. Al sottocomune di Cosala appartengono: S. Caterina ...

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. ima naznačeno »Sta Catharina« južno od Zvezde sjeverno od Kalvarije. *Jos. Land.* karta iz 1784. god. bilježi »St. Catharina« jugoistočno od Sv. Luke, sjeveroistočno od Belvedera, južno od Zvezde.

Kat. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »S. Catterina« jugoistočno od Bellena, sjeveroistočno od Kozale. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Sv. Luka

Lokalitet nazvan prema crkvici, kasnije vojnom skladištu municije, na srednjem dijelu općine Kozale, uz kolnu cestu za Drenovu. Danas je naziv iščezao. – Nije poznato kada je crkva podignuta. 13. XII. 1460. god. sudac Stjepan Blažinić svečano je predao sva svoja dobra, među ostalim i kapelu sv. Luke, riječkom župniku Aleksandru Blažiniću, svom nećaku, pod uvjetom, da su on, i svi oni, koji će posjedovati crkvu dužni brinuti se za službu u njoj. 15. II. 1488. god. don Aleksandar Dorić, riječki župnik, ostavio je oporučno crkvu i sva njena dobra svom bratu don Ambroziju Doriću. Kasnije je izbio veliki spor oko uži-

vanja dobara crkve, pa se u vezi s tim sporom spominje crkva i lokalitet u XV. i XVI. st. Kad je u veljači 1683. god. umro zadnji nasljednik obitelji Dorić, Juraj, prešao je patronat na cara (Arch. Capit. 22. III. 1683.; Viezz. 133).[41]

Grunt. knj. I list 74, 87 god. 1784., 1789. terreni in S. Luca, posto in Partite di S. Luca.

Test. br. 141 god. 1789. Due pezzi di vignale con loro boschetti e una parte di Casa nella Draga della Marignina esistenti entro questo territorio in contrada S. Luca ... Vigna detta Crassa in detta contrada di S. Luca.

Estratto di prot. 1825. La commissione di abbelimento ... ch'essa commissione opina sommessamente, che non ora, ma ne tempi adietro, e segnatamente nell'anno 1792.–1793., in cui spese della Citta viene costruito un aposito Depositorio della Polvere a S. Luca in proporzionata distanza dell'abitato dovuto avrebbe seguire la demolizione della torre di polvere in Zagrad ...

Lib. reg. god. 1795.–1797. 473. Strada detta dalla vigna Pohman sino S. Luca 441. god. 1795. Strada territoriale sopra San Luca a Pietro Steffan villico di Drenova per la di lei riparazione furono applacidati li adimandati f. 15.

Lib. reg. god. 1801.–1803. 485. god. 1802. Strada di Zagrad che conduce sino alla chiesola di S. Luca ora depositorio di polvere; Il Sigr. Dirigente Ing. Antonio Gnamb ha sottomesso li 20 del passo mese Febraro il contratto stipulato colli proti Mattio Tiblias e Pietro Stefan riguardo la detta strada. Strada di S. Luca a Lesnich – ricercano che questa fosse riparata.

Lib. reg. god. 1804.–1805. 80. Chiesa di S. Luca nella quale fu eretta la torre della polvere riguarda la sicurezza pubblica percio le spese di quell'edifizio aspettano alla cassa pubblica e non allo Erario sovrano.

Lib. reg. god. 1818. 320. Disposizione per la riparazione della strada verso S. Luca.

Atti mag. 1822. La strada di Cosala che dallo Stajo pubblico di Fiume conduce per Belvedere, Dol, o Cosala alla Polveriera di S. Luca indi si unisce alla destra colla strada carregiabile di Lopazza ed a sinistra con quella di Drenova.

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. ima zabilježeno »St. Luka« sjeverno od Belvedera, sjeverozapadno od Kalvarije. *Jos. Land.* karta iz 1784. god. bilježi »St. Luka« sjeverozapadno od Sv. Katarine, sjeverno od Belvedera, jugoistočno od Mihačeve Drage. *Kat. m. Koz.* iz 1842. god. ima naznačeno »S. Lucca Polveriera« na srednjem dijelu općine, sjeveroistočno od Krase, sjeverno od Brašćina, zapadno od ceste prema Drenovi. – Jednako na kat. m. Koz. iz 1861., 1889. i 1899. god.

[41] 1793. god. pretvorena je kapela u skladište oružja i municije, a njena oprema predana je crkvi sv. Sebastijana i crkvi sv. Mihajla. Zvono je darovano kapeli sv. Karla, koja je bila u sklopu lazareta. Posljednji korisnik crkve bio je don Antun Kučić. Kapelanija sv. Luke ukinuta je pod Francuzima 1812. god., a iza toga je kaptol upravljao s ono malo imanja, što je ostalo (Kobl. I. 153).

Valčičino

Lokalitet na južnom dijelu općine. Naziv je nestao.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Valciczino« uz južnu granicu općine (prema Rijeci), na južnom dijelu lokaliteta Zeniković, južno od bivše Via degli Operai, danas Ulice Ljudevita Matesića. – Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci.

Vrbanj

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas nepoznat.

Grunt. knj. I list 32 acquistato in Verbain, 48 god. 1783. Verbang, 273 Verbajn.

Cat. Cos. 1840. br. 104 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Verbaijn.[42]

Vodrih

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas nepoznat.

Cat. Cos. 1840. br. 68, 99, 95 den. d. loc. – Recsina, den. d. ter. – Vodrich, Pod Vodrich.

Vòzrinj

Lokalitet na srednjem dijelu općine. Danas još naziv naselja na visoravni i uspona prema Pulcu.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježen »Vosrin« južno od Pulca, sjeveroistočno od Sv. Luke, istočno od ceste, koja vodi od Sv. Luke prema Pulcu. – Topografskim znacima označene su oranice i pašnjaci. Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe na istom mjestu »Ozrin«.

Grunt. knj. I list 86, 354, 355 god. 1810. acquistato in Vosrin.

Cat. Cos. 1840. br. 57, 71, 104 den. d. loc. – Cosala, den. d. ter. – Ozrin, komunaďa Ozrin, br. 89 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Stari Ozrin.[43]

[42] *Pront. V. G.* Verban – Verbani. *Pront. D.* Verbagno (Vrbanj) – Verbagno; Verbanjske kuće – Capanne di Verbagno. *Top. Z. I.* Vrbanj – rt, uvala, brdo, plićina (Brijuni).

[43] *Groh.* br. 196 od 16. VIII. 1913. Puno puti čujemo i čitamo besedi »Belveder« i »Belvedere«. Tako su neprijateli našega imena prozvali onaj del dolnje Kozale ki se prostire od stare Harmice do nad Rastočine. Tuda se je podelalo puno noveh kuć i naselilo sve puno s fureštame. O ten Belvederu nisu stari judi kah mi pametimo – niš znali povedat, a isto ga ni va starijoj povjesti rečkog, ča nan dokazuje da ga ni prvo ni bilo, leh je bil Vozrinj ... Zgora gornje Kozale t. j. tamo kade vidimo on veli kameni križ mimo koga vodi cesta i nogostup na Pulac – ta kraj narod zove još i danas Vozrinj, ča znači lepi pogled. I va istinu malo je s kuda tako lepi pogled na Kvarner i okolicu rešku kako z Vozrinja, a to je dokaz da je naš narod znal dati svakom kraju pravo ime. Još pred dvajset let se je malo znalo i pisalo o Belvederu, a od naroda se je čulo samo »Pul Klarićih, pul Mandićih, va Žankoviku, va Dolu, na Malimaričinen i t. d. – *Strohal*, Not. knj. br. 82 god. 1640. ... jedan kus zemlje v kuntradi Ozrina. *Hraste*, On. top. Ôzrin i Ôzrinj (Brusje) u »Statutima« »Osserini« mjesto na najvišoj visoravni na otoku, s koga se vrlo dobro vidi na sve strane. *Skok*, Srpsh. t. Ozren je danas ime planine u Bosni. U ikavskom obliku nalade se u Dalma-

Vrtàča

Naziv, koji se javlja na području općine. Danas još u značenju plodne udoline (i kao vrtačina).

Cat. Cos. 1840. br. 112 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Vertacsa sgora Dolcsa.[44]

Zahari

»Brod« na gornjem toku Rječine.[45]

Isprava o utvrdivanju položaja mjesta »Volski Brod« god. 1773. Dan 15 Luglia u Castellu Grobniku Comparuju ... u dusnoste nihove conscienzie na Lize zemlije skazati mesto kaďase zove Volski Brod ... zacs va Svoj Recsine nisu leg tri Brodi, jedan naipervo jmenovani kade su mesto pokazali, pred Boskum, a drugi puli Kukuljani, a treti pul Zacharij koj z' gora recseni Martin Kukuljan, y Martin Frachlich na Instanziu od z' gora stran obeh su prisli na dansgni dan ovo providet kako sami znaju y kakosu bili od svojih starijih csuli povedat, tako sami posveducsuju sprisegom pred nami podpisanimi. Antonius Cruce m. p. Josephus Ziere f. Cancel ...

ciji dosta rano potvrditi: a. 1224, terra de Osrin valjda negdje blizu Zadra. U drugim potvrdama izmjenjuje se n u ń kao žban pored žbanj; a. 1298 terra ad Osrigum, a. 1324 terre ad Osrignum vocate Papoue Gomile; a. 1347 vinea ad Osrignum usque mare, 1341. vinea ad Hosrignum. Ne znam ne odnose li se ove potvrde možda na ime Ozrin na Ižu, koje se spominje a. 1299 terra sub monte Osrigni insulae Jeci. I u današnjoj nomenklaturi dalmatinskoj dolazi Ozrin često puta. Imadem potvrde za Brač. – Stoji u vezi kao Prizrěn, Prozor (= »prozor, prospectus«) u Bosni sa glagolom zrěti isp. slav. pozoren = okrenut prema suncu.

[44] *Grav. Top. Ver., Grav. Top. Mar.* Vertacia (= Orto grande) a Mersego e Truscolo (Cerušće). *Pront. V. G.* Vertaca – M. Vertazza. *Maž.* 1612 Vrtača f. isto što dolina (u Krasu navlastito kao izvrstna utlina dolazi u starih izvornih ali se meni bilježka zamela. Po B. I. u Srijemu i vrtlog, vortex, vir. Bit će u vezi sa glagolom vrteti.

[45] »Brod« može značiti plićinu u vodotoku »secca« ili prijelazno mjesto, trajekt. Najpogodnije mjesto za prijelaz. U hidrotehničkom smislu naime »brod« je mjesto na potezu, gdje je trasa vodotoka u pravcu pa se njegova matica (najdublje mjesto) nalazi u sredini poprečnog profila, za razliku od slučaja, kad je trasa u zavojima. Matica vodotoka se tada približava konkavnim stranama, uz to je redovito i podlokava te obalu čini strmom i nepristupačnom za prelaženje i pristajanje zbog brzine i strmine. Druga obala, t. j. konveksna strana, je opet plitka s malim brzinama te takva opet nepogodna za pristajanje kod prijevoza. U ravnoj trasi t. j. u »brodu« je najveća brzina vodotoka u sredini, gdje je korito najdublje, a obale, i lijeva, i desna, po profilu identične, s normalnim manjim brzinama, pa je pristajanje na ovakvim mjestima jedino moguće naročito na rijekama, gdje se prijevoz redovito obavlja skelama.

Maž., 102. Brod m. a) vadum, plitčina, gdje se rijeka može pregaziti; b) trajectus, srednjolat. portus (Du Cange S. H. V. 3) u nas gotovo redovito prijevoz ... Nije lako dosjetiti se pravom značenju riječi u svakom primjeru. Tako može biti i vadum i trajekt.

Cad. nat. Zahariji, k. o. Žminj.

Lokalitet na južnom dijelu općine, sjeverozapadno od Starog grada. Danas naziv nestaje, najstariji obilježuju njime nekoliko kuća i terena sjeverno od zapadnog dijela Ul. žrtava fašizma.

Karta Rijeke iz 1807. god. ima zabilježeno »Zenikovich« sjeverno od bivše ulice Pomerio (zapadni dio Ulice žrtava fašizma) do Ulice Erazma Barčića. *Karta Rijeke iz 1814.* god. bilježi »Zenicovich« sjeverno od Pomerija na potezu od trga Giuseppe (ispred palače Narodnog muzeja) do Via dell'Ospedale (danas ulica Fiorello la Guardia).

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima naznačeno »Senikovich« južno od ulice Belveder, istočno od Via Erta (danas stub. Marka Remsa). Topografskim znacima označeni su vinogradi i voćnjaci. – Kat. m. Koz. iz 1861. god. bilježi »Zeniković« na potezu od ulice Belveder (danas Ul. Save Kovačevića) do Via Succursale (danas Ul. Ivana Rendića), i odavle do Via Erta (stub. M. Remsa), i do Via Rastocine (danas Ul. Giordano Bruno). – *Sit. Plan.* karte iz 1852. god. i 1853. god. imaju zabilježeno »Senikovich« zapadno od Zagrada, sjeverno od Pomerija i Ul. la Guardia, zapadno od Ul. I. Rendića, istočno od stub. M. Remsa, južno od bivšeg Vicolo degli Operai. – Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. bilježe »Zenicovich«.

Prema tome je naziv nekad označavao širok prostor, što je vidljivo i iz lokacije pravoslavnog groblja, koje se nalazilo istočno od sastava Ul. E. Barčića i Ul. žrtava fašizma, a navodi se često, da je smješteno na Zenikoviću.

Naziv se javlja već u XV. st., često u vezi s vinogradima.

Lib. civ. 17. VIII. 1440., 5. XI. 1444., 30. VI. 1446., 28. XI. 1448., 9. II. 1446., 18. IX. 1455., 1. V. 1459. vinee site in xenichoui, xenicoui, Senicouich, in contrata que dicitur Senichoui, Senicoui, 30. III. 1439. vineam positam in districtu fluminis in loco dicto Xenicouich.

U XVI. st. javlja se kao Zenichovich, Xenichovich ili Sinichovich, s mnogo šuma i nešto vinograda i oranica u Lib. Not. 5. XI. 1527. i u Lib. civ. 5. III. 1528. Najviše je posjeda imao samostan augustinaca (Sabl. 16).

Lib. int. 171. god. 1781. Vigna situata in questo Territorio in Contrada Zenicovich.

Grunt. knj. I list 16, 36, 17, 29, 33, 47, 318, 447 terreni in Xenichovich, in Belveder osia Senikovich, god. 1795. in Zenichovich, god. 1801. in Senicovich, Xenihovich.

Test. br. 169. god. 1790. Nel territorio di questa citta detto Zenicovich br. 177 god. 1776. vignia Senichovich.

Cat. Pom. 1838. br. 37, 74, 92 den. d. loc. – Zenicovich, den. d. ter. – Zenicovich, Zagrad.

Lib. Cat. 1840. 690, 719 god. 1836. den. d. strada – Senikovich, ter. Zenikovich.

Cat. Cos. 1840. br. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 133, 134, 141, 149, 150 den. d. loc. – Zenicovich, Zenicovichi Gornji Kuss, Boschetto Ograd in Zenicovich.[46]

Med. Pl. 1851. Po istem tesnim putu, pod nizbrega od Brega Zeniković, napred medja iđe, do zjedinjenja ovog puta sa glavnum Tergovackum i Postarsku Terjestinsku cestu.

Izv. mag. 1851. Zeniković broji stanovnikah 241. *Pregl. okr. obl.* 1851. Županija rečka Zeniković. *El. case* 1853. 716. Contrada Zenicovich.

El. cron. 24 god. 1863. Gas in contrada Zenikovich, 126 god. 1871. Famiglie 23 di Zenicovich per provvedimento aqua. *Schem.* god. 1837., 1896. In filialibus: Zeniković.

Lit. 1884. Hilfsspital für ansteckende Krankheit, Campagna Zenikovich. Neben dem Spital-Gebäude das städtische Armen- und Waisenhaus mit 140. Pfründnern und 40 Waisenkindern beiderlei Geschlechtes.

Donath, 1829. Al sotto comune di Cosala appartengono: ... Zenicovich.

Zvezdà

Brijeg na istočnom dijelu Kozale. Još sada vrh uspona od Sv. Katarine prema predjelu Rečini.

Pl. Com. G. karta iz 1778. god. ima nazmačeno »Sviesda« sjeverno od Sv. Katarine ...

Jos. Land. karta iz 1784. god. bilježi »Br. Szvezda« sjeverno od Sv. Katarine sjeveroistočno od Sv. Luke. zapadno od ceste prema Grohovom.[47]

Zvîr

Izvor na desnoj obali Rječine, na podnožju Klipca i Sv. Katarine. I danas se naziv zadržao. – Izvor se nakon kratkog toka izljeva u Rječinu. Naziv se javlja već u XVI. st. kao jedan od triju predjela uz desnu obalu rijeke (Zvir, Mlinovi i Luki). Prva dva predjela bila su puna mlinova i valjaonica za sukno, koje su pokretale brzice. – 21. VIII. 1572. god. molio je Petar Becković, vlasnik mlinova i valjaonica, dozvolu, da sagradi valjaonicu kraj svog mlina, koji se nalazio na teritoriju grada (t. j. u okružju) »in loco dicto Svir«. – Gašpar Bakini posjedovao je mlin »in loco dicto sinaz sive svir« (Lib. civ. 1571–1572, Sabl. 24).

Gašpar Knežić bio je trsatski kapetan god. 1603.–1619. Došao je u sukob s trsatskim franjevcima, jer si je bio prisvojio neke franjevačke

[46] Na predjelu Zeniković bila je kapela Sv. Jurja, koja je pripadala pravoslavnoj općini. U XVIII. st. pravoslavni su na tom mjestu imali svoje groblje na brežuljku »Zagrad in contrada Zenikovich«. Kapela je bila sazidana na terenu vicekapetana Vitnića, a srušena je kad je pravoslavno groblje dobilo odjeljenje na općinskom. – Viezzoli (141) navodi, da se drvena kapela sv. Jurja nalazila »nella località Camich e Zenekovich«, prema Arch. fium. Publ. XII. fasc. 8, 10. II. 1720., posvetio ju je već 1720. god. episkop Ljubotina.

Groh. br. 71 od 20. II. 1914. Pokojni Jure Poljanić je šal negda po Kozale z dolun preko Harmice vanka na Žaniković pak je prišal na Brajdu.

[47] *Groh.* br. 18 od 21. I. 1914. Jedan stari put gre od Kozale po Špiždoloven preko Gobinega va selo Beleni ... Od Belen je šal stari put preko brda Zvezde nad Žakljen, pak skroze po šume vanka na Šćitari ...

posjede. Tim povodom su bili preslušani seljaci i sastavljen je zapisnik. Radilo se o granicama franjevačkih posjeda, pa se spominju granične točke »semita Prekrižić, Grč, Kopriva, Zvir« (Rački, 120).

Lib. int. 27, 109, 115 26. VI. 1745., 8. IV. 1759. Molino in Svir, Zvir. *Test.* br. 153 god. 1756. Molino esistente in Zvir. *Grunt. knj.* I list 109, 135, 250, 403, 434 god. 1802., 1782. Molino in Svir, Svire, Zvir.[48]

Cat. Pom. 1838. br. 99 den. d. loc. – Zvir, den. d. ter. – Braidizza. *Lib. cat.* 1840. 769 god. 1834. den d. contrada – Molini, levante–torrente Reczina, ponente–Zvir. *Pregl. okr. obl.* 1851. Županija rečka Zvir. *El. cron.* god. 1861. Matteo Bartolich fondo in Zvir.[49]

[48] U XVIII. st. bile su česte svađe među mlinarima, pa su bila imenovana dva nadstojnika zvana župani, i to jedan za mlinove na predjelu Zvir a drugi za mlinove kraj donjeg toka Rječine na predjelu Zidanac (Viezz. 48) – Kad je grad Bakar 1778. god. ušao u posjed trsatske gospoštije, nastali su sa trsatskim samostanom sporovi zbog nekih prava i posjeda. Prigodom utvrđivanja raznih prava uživanja navedeno je bilo među ostalim u nagodbi, koja je odobrena 1794. god., da će samostan ograničiti ribolov u Rječini na prostor između mlina, koji je pripadao samostanu, i Zvira, jer je kapetan Bakra dobio pravo na ribolov u Rječini (Kobl. I, 212). – 1821. god. podigao je A. L. Adamić malu tvornicu papira na Zviru, koja je srušena 1827. god. (Tomsich, 335).

[49] *Topografie* von Fiume, 1896. Den letzten Zufluss der Rečina ganz nahe am Austritte des Flusses aus dem Querthale zum Mündungsgebiete, bildet eine schon früher erwähnte bedeutende Kalkquelle, gewöhnlich Zvir genannt, die in der Nähe der Papierfabrik aus dem Felsen herauskommt. Von dieser Quelle an erhält der Fluss den Namen Fiumara oder Fiumera und von hier an ist sein Flussbett nie trocken. *Lit.* 1884. ... unter dem Bogen des Viaductes nach dem Garten der von 3 Baumreihen beschattet zwischen der Recina und einem anderen kleinen Wässerchen des »Zwir«. ... Zwir dessen Ursprung an einem Gärtchen unter senkrechten Felsenwand liegt ... Ein tiefes, scheinbar stilles Wasserbecken unterirdisch genährt strömt hier der Recina zu, treibt die grossen Räder der kleinen Mühle und versieht im Sommer wo die Recina beinahe trocken liegt, auch teilweise die Papierfabrik mit Wasserkraft. *Hirc*, 1883. Iza papirnice prima Rječina izvor vodu koja nikada ne presahne. Pod strašnimi pećinami izlazi voda iz duboka vira posve lagano. Ovo je Zvir, a voda je u njem tamno zelena i na površini posve mirna, pa odtud zaključujemo na strašnu dubljinu njezinu. ... Ovo nije pravi izvor Rječine, akoprem ga narod Zvirom zove, već su to sabrane vode s jednog dijela jugozapadne visočine a valjda sa sgloba obručnoga a možda iz planinah risnjačkih. *Lorenz.* 1860. Ganz nahe am Austritte des Flusses Rečina aus dem mächtigen und nie versiegenden Anreichung aus einer bedeutenden Kalkquelle (gewöhnlich »Zvir« genannt), welche gegenüber der Papierfabrik unter ganz analogen Verhältnissen aus dem Felsen hervorkommt, wie die Quelle der Rečina. Dieser »Zvir« füllt zuerst ein tiefes rundliches Becken mit klaren, kalten Wasser (konstant nahe 8^0 R) und der Abfluss desselben treibt unmittelbar die unterschlachtigen Räder einer Mühle. – Sa strogo hidrografskog stanovišta se smatra Zvir pritokom, dok u geografskom smislu pretstavlja glavnu rijeku čiji je pritok Rječina. Zvir izvire 25 m. nad morem ispod brda Kalvarije. Mlin je postojao na izvoru sve do 1894. god. kad je izvor izoliran za gradski vodovod. – *Groh.* br. 205 od 27. VIII. 1913. Sinac – postanak riječkog Zvira. Tamo od našega prastarega Školjića, pak se do reškega Zvira i Plas nazvali su talijanaši »Via Molini« ... a to se je zvalo, zove se i zvat će se Sinac. – Još i danaska čujete naše ženske kade se pogovaraju: Kamo si hodila mlet za palentu? – »Va Sinac«. Naš narod zove Sincem sav obseg zemlje od Lešnjaka i Školjića do Zvira. Ono rebar nad rešken Zviron, po koj je spejan reški vodovod – zove se Plase. Jedna čakavska narodna pripovjedka nan poveda, kako pod Plasama ni nekada – pred tri sto let – bilo Zvira. Ni one vode ka teče puli fundarije podjelšami ni bilo, leh samo Rečina je tekla, a bila je puno veća i nikada da ni prestala ... Ja pak tel san povedat, kako se je storil reški Zvir i Rečica. Neki Jurić Belenić da je na dno Plas na jednen

Karta Rijeke iz 1807. god. ima naznačeno »Svir« podno Kalvarije. *Kat. m. Koz.* iz 1842. god. ima zabilježen »Zvir«. *Kat. m. Rijeke* iz 1842. god. bilježi na istom mjestu »Sorgente della Fiumara«. *Sit. Karte* iz 1853. god. navodi »Svir« (Fiumara Ursprung). *Plan grada* iz 1884. god. bilježi »Zwir«. *Kat. m. Koz.* iz 1889. god. ima zabilježeno »Sorgente Zvir«. Krajem XIX. st. nalazimo koji put službeni naziv »Sorgente Ciotta«, koji međutim nije ušao u širu porabu.

Žakalj

Lokalitet na istočnom dijelu općine uz desnu obalu u jednoj okuci Rječine, na početku doline Rečine. Još danas s istim nazivom.

U XVI., st. 1567. i 8. III. 1583. god. navodi se mjesto »Contrada Xiachagliach« te »Contrada e torrente Zaccagl«. Tada je Žakalj tvorio predio u donjoj Rečini. Na njemu su bili vinogradi bratovština, građana Bernardina Lenića, Gašpara Knežića, Jeronima Cotermana (1576 god.), Matije Zanzabela, Jurja Knežića i općinska dobra (1583 god. Sabl. 21).

Test. br. 21 god. 1774. Una vigna in Zacail, br. 100 god. 1740. Vigna in Sakalj domus sita in Sakal. *Grunt. knj.* I list 26, 12 god. 1807. Aquistato la meta del terreno di Zakalj in Recina, Zakajl in Recine, in Zakallj Recina. 9. XII. 1845. god. moli se odobrenje kupoprodaje »d'un pezzo di pomolo con frasche denominato Umejak na gornj Zakail dell'estensione di Brava 8 e 3/4 sito nella comune di Cosala localita Reczine«.

Cat. Cos. 1840. br. 70, 101, 135 den. d. loc. – Recsina, Zakaijl, Zakail, den. d. ter. – Zachail, Zahail, Gornji Zakail, Golgni Zakail.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Zakaiyl« uz desnu obalu Rječine, na južnom kraju doline Rečine. Na njegovu sjevernom dijelu naznačen je mali lokalitet »Zakaijl«, a uz samu obalu »Molini americani«. – Na zapadnom dijelu lokaliteta označena je topografskim znacima visoka šuma, a uz Rječinu niska šuma i šikara. Kat. m. Koz. iz 1861. i 1889. god. imaju na istom mjestu naznačen »Molino Zakalj«. *Plastična karta* Rijeke iz 1900. god. bilježi »Zakalj«.[50]

mićen prostoru pasal svoje ovce, aš kako još onputa ni bilo sira »ementalskega« i onega ki diši po kaleh – delal se je va soj Rešćine pravi domaći sir i gojilo ovce. Belenić da je hodil z ovcami i sopal va vidulice, a najemput je čul nekakov tajinstveni glas, kj ie prihajal kako spod zemje »Beleniću, beži ća, aš ćete voda zet!« – Nekoliko put je čul te strašne besede a onputa je brzo potiral ovce va Plase nad Zviron, pak je imel ča videt: za čas je na onoj ravničice potekla voda. Narodna priča govori da se je nekada va staro vreme odlepilo puno kamenja va veli Zvir Rečine a vaje za ten se je oprl ovisti va Sincu i Rečice Podjelšami. – br. 18 od 21. I. 1914. Z Reke od Lešnjaka preko gore Kalvarije je šal put na Kozalu, a jedan stari put je još i sada, po ken se je hodilo va Sinac, kade su bile malenice ... – Još i danas postoji u narodu tradicija da je vir nastao u času velikog potresa. *Grav. Top. Mar.* Truscolo (Cerišće) sorgente grande (Vel. vir).

[50] Ivan Josip Gerliczy, gradski vijećnik od 1752. god. posjedovao je dva vinograda sa šumom na mjestu, gdje je kasnije bio mlin u Žaklju. – 1841. god. podignut je u Žaklju veliki mlin prema planovima Riječanina Gašpara Matkovića. Vlasnik je tada bio Carlo d'Ottavio Fontana iz Trsta. Za vrijeme financijske krize 1856.–57. god., kad je ostala industrija stradala, mlin je i dalje radio. Zbog požara je razrušen 1862. god.

Rapporto annuale della Camera di Commercio per l'anno 1853. Di buon augurio ci e pure il veder che i grani del Banato cominciano ad essere adoperati nel grande stabilimento di macinazione di Zakayl lo che quantunque fosse stato scopo primitivo della sua errezione non era stato sinora per motivi di tornaconto che in tenuissima parte conseguito.

Rapporto generale della Cam. di Com. per gli anni 1854–57. Lo stabilimento Commerciale di farine in Zakayl che appartiene ad una societa in accomandita. Questo molino dispone di una forza d'acqua considerabile ed opera sul sistema belgico con 18 grandi pietre a macina. Ritira i grani dal Banato, il Lombardo-Veneto, Odessa, Berdianska e dalla Romagna. Il prodotto medio dei grani macinati ascende annualmente ai 250.000 metzen, e si esita pei bisogni locali, in Istria, la Dalmazia e Trieste. Le qualita piu fine si spediscono pel Brasile, ove godono decisa preferenza su quelle di Nord America. Sono pure ricercate in Alessandria, ed a mezzo de'batelli a vapore si spediscono anche alle Indie. – Vi hanno impiego continuo giornalmente cca 130 persone non compresi gli operai sussidari. Le mercedi dei giornalieri ascendono dai 16 car. a fior. 1.20 per persona. – All'Esposizione degli ogetti d'economia domestica, rurale e forrestale tenutasi a Vienna 1875 all'occasione di giubileo di 50 anni di quell'i. r. Societa d'agricoltura: grande medaglia in bronzo (ha ricevuto) lo stabilimento commerciale di farine in Zakayl per gli esposti campioni di farine.

Rapporto della Cam. di Com. per gli anni 1858.–1861. ... Ove non fosse la nostra citta potrebbe dirsi oramai ridotta nella sua presente condizione di quasi assoluto isolamento dall'interno, allo stremo dei piu essenziali elementi di vita. In tale stato di cose sara ben facile compenetrarsi quanto grave sia stato il danno di cui piu recentemente fu segno la nostra citta in generale, colla distruzione di uno dei primari suoi stabilimenti industriali, vale a dire del grandioso molino Zakayl divenuto preda di un violentissimo incendio nella notte del' 11–12 marzo a. c. (»Rapporto« je štampan 1862 god.) Questo molino (eretto nell'anno 1841.), situato nella valle della Recina riduceva in farine con 18 grandi pietre da macina, operanti ad' acqua sul sistema belgico, non meno di 260.000 metzen di grani annualmente, le quali godevano decisa preferenza nel Brasile ... dava giornaliera occupazione a circa 300 persone e colla cui cessazione fu aperta alla nostra citta una nuova ferita a rimargire.

Alm. fium. pre l'anno 1889. Molino Žakalj.[51]

ali je 1865. god. ponovo podignut. Već 1844. god. postao je vlasništvo jednog tršćansko-riječkog društva (Tomsich, 451). – Još 1841. god. bila je na trošak vlasnika mlina učinjena cesta, koja je od t. zv. Ludovicejske ceste vodila do Žaklja.

[51] *Lit.* 1884. Schon nach einer kurzen Promenade von Fiume auf dieser schönen Strasse die früher allein die Verbindung zwischen Ungarn und Croatien mit dem Meere herstellte ... gelangt man an sehr malerische Punkte wie die Brücke im Thale über die zeitweise wild brausende Recina und wenige Schritte vorwärts an die grosse Mühle von Zakalj. – ... Mühlenthal Zakailj an der Recina. – *Hirc*, 1883. Ostavivši Rječina ovaj krasan kraj zalazi ona prema Žaklju gdje je priroda svu strahotu svoju razvila. Iza ovoga mjesta s lijeve obale podigao se mali mlin, a iza njega ruši se

Železno

Lokalitet na južnom dijelu općine. Danas naziv nepoznat.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. ima zabilježeno »Selesno« na južnom dijelu općine jugozapadno od Sv. Katarine, zapadno od ceste, koja vodi od Kalvarije prema Sv. Katarini. – Topografskim znacima označeni su pašnjaci i grmlje.

Kat. m. Koz. iz 1889. god. bilježi na istom mjestu »Zelezno«.

Cat. Cos. 1840. br. 112 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Zelezno, Va Xelesnem.[52]

Žlèbi

Lokalitet, koji se ponavlja i u općini Plasa. I danas naziv naselja, a prigodice naziv za žljebaste udubine između dviju uzvisina.

Kat. m. Koz. iz 1842. god. bilježi »Slebi« između Pulca i Mihačeve Drage, jugozapadno od Pulca istočno od Mihačeve Drage. – Topografskim znacima označeni su voćnjaci i vinogradi, te oranice. Kat. m. Koz. iz 1889. i 1899. god. imaju zabilježeno na istom mjestu »Zleb«.

U općini Kozale spominje se naziv već u XVI. st. »La valletta tra Drenova e Pulaz si chiamava »Drasiza«; da questa saliva sulla collina il cui prospicente al mare detto Gnive nei paraggi dell'odierna Polveriera finiva sulla via comunale ove dicevasi »Slebi«. (Sabl. 20).

Kod procjene imanja Ivana Logara, koja su se protezala od Pulca do Sv. Katarine, navodi se polovicom XVI. st. zemljište «slebich« (Sabl. 20).

Cat. Cos. 1840. br. 62, 96, 207 den. d. loc. – Pulacs, den. d. ter. – Sleb, Slebich pod Szellom, Va Draghe pod Slebom, br. 76 den. d. loc. – Mikacseva Draga, den. d. ter. – Va Draghe pod Slebom, br. 142 den. d. loc. – Belleni, den. d. ter. – Casetta Slebich.[53]

Rječina jakim slapom, valja se i buči strahovito te skačući preko velikih pećinah, praši se toliko da se voda visoko u zrak diže i ljeskajući se o suncu opet u korito pada. Čim se k mlinu približuje tim ju grdnije pećine više sapinju i napokon su je jako stisnule da mučena na 1 i pol metra široko korito jedva prodire. Na tom najužem mjestu uzdigla se velika, osovna pećina, te korito pregradila ostavivši samo sdola otvor kojim se voda u duboki bezdan baca. Da se voda ne zaustavi dao je vlastnik mlina tu na dva metra debelu stijenu probiti ostaviv ipak jedan komad prema dnu poput kamenite brvi. – *Tomsich*, 451. Giace il molino ad un'altezza di 47,50 m sopra il livello del mare. Prima di giungere alla valle vi si presenta un'arditissimo ponte dell'altezza di 34 m. dal livello del fiume ... *Rački* 190. U Orehovici imade vinograd, koji se jednom zvao Žakalj, a pred 100 godina Koprivovo, jer je bio vlasništvo svećenika Pavla Koprive. ... Od orehovičkih pejsaža spominje se već u XVII. st. Žakalj. *Pront. V. G.* Zakajl – Zaccail. *Skok*, Top. pr. Toponomastički pridjevi muškoga roda ne mogu se utvrditi. Ovamo idu (u Rijeci) možda Zakalj, ako stoji mjesto Žakanj, »žakanov« (uporedi Žakanje između Ozlja i Metlike u Jarkovu selu Zakanja).

[52] *Top. Z. I.* Železna - uvalica na Cresu.

[53] *Groh.* br. 205 od 27. VIII. 1913. Tamo kade je sadahna Sučeva vas na Pulcu bilo je nekada Randovo selo. Neki Šuperina, ki je bil s tega mesta da je šal jedan put na lov na bekače, i to va Mikačevu Dragu. ... Kad je Šuperina prišal na mesto, ko se zove »Žleb« je čul ...

Man. 24, 28 1741. god. javlja se na području Veprinačke općine naziv zemljišta »ua Satke ua rakaceuem zlebu«, a 1839. god. »Bared va Slebe«. *Pront. V. G.* Žleb – Sleb. *Rački*, 96. U XVIII. st. spominje se na sušačkoj strani »Žleb«. *Nem. Čak. St.* žléb, canalis, g. žlèbi.

Almanacco Fiumano, Fiume 1855., 1857., 1858., 1862., 1859., 1860. (Alm. fium)
Almanacco e guida di Fiume per l'anno 1889., Fiume 1890.
Arhiv državni Rijeka
— Atti magistratuali. Anno 1822. Arhiv magistrata 1402–822 (Atti mag.)
— Catasto del comune di Cosala 1840. Gruntovne knjige. (Cat. Cos.)
— Catastro del Pomerio della Citta di Fiume 1838. Gruntovne knjige. (Cat. Pom.)
— Elenco cronologico degli atti congregazionali per gli anni 1862–1872. Arhiv magistrata I–259. (El. cron.)
— Elenco delle case aventi almeno 11 stanze a senso di legge disponibili pell' inquartieramento militare assegnate in allogio permanente 1853. Arhiv magistrata 1894–854.
— Estratto di protocollo del Consiglio Capitanale dei 7 Decembre 1792. Arhiv magistrata I–150.
— Gruntovna knjiga god. 1782–1810. Gruntovne knjige. (Grunt. knj. I)
— Knjiga riječkog kancelara i notara Antuna de Renno de Mutina (neobjavljeni rukopis Zjačić Mirko). (Lib. civ. I)
— Liber civilium II. 1544.–1546. Arhiv magistrata br. 90. (Lib. civ. II)
— Libro del catasto 1840. Gruntovne knjige. (Lib. cat.)
— Libro della registratura politica principiando
del primo genaro 1782 sino 31. X.bre inclusive dell'anno 1785. I–265.
dal 1. gennaio 1795 sino li 31. Ottobre 1797. I–269.
dal 31. Ottobre 1797 sino li 31. Dicembre 1800. I–270.
dal 1. Gennaro 1801 sino al ultimo Dicembre 1803. I–271.
dal 1. Gennaro 1804 sino li 31. Dicembre 1806. I–272.
Rapporto al circolo circa le strade del distretto 1817–1819, I–356. (Lib. reg.)
— Libro di Notifiche 1524–1536. Arhiv magistrata br. 89. (Lib. Not.)
— Pregled poreznih općinah spadajućih pod grad Reku sa naznačenjem broja posjedovnih listovah i sumariah za svaku pojedinu poreznu obćinu. 1853. god. Arhiv magistrata 1894–854. (Pregl. por. obć.)
— Protocollo capitanale 1834. Arhiv magistrata br. 182. (Prot. cap.)
— Protocollo commissionale tenuto per la formazione di Proprieta ed intavolazioni sopra li fondi e stabili giacenti in questa citta e suo distretto 1836. Arhiv magistrata. Akti sv. Vida br. 828. (Prot. com.)
— Spisi riječkog kancelara Antonija Francesca de Reno 1436—1461. Arhiv magistrata br. 533. (Lib. civ. I)
— Šamšalović Miljen: Momjanski katastik. Rukopis u DAR. (Šam. Momj.)
— Testamenti vecchi dall'anno 1576 all'anno 1810. (Test.)
— Županija riečka. Procijeniteljni kotar broj 131. Međašni popis porezne općine Plase 1851. Arhiv magistrata 1526–853. (Međ. por. Pl.)
Arhiv državni Zagreb
— Planum der ganzen Commercial Gegend des Fiumaner und Buccaraner Capitaneats so anno 1778 durch mich Joannes Stratil Ingenieur trigonometrisch übertragen worden. Kartografska zbirka D I 3. (Pl. Com. G.)
Arhiv Jadranskog instituta Rijeka
— De Comitatu Severinensi compendiosa notitia 1776. (De com. Sev.)
— Fiumaner Commercial District, Herrschaft Fiume, Gemeinde Fiume 1787. (Fium. Com. D.)
— Isprava o utvrđenju položaja mjesta zvanog »Volski Brod« iz 1779. god. (Prepis iz XIX. st.)
— Zapisnici sjednica gradskog vijeća. (Prepis iz poč. XIX. st.) (Zap. sj. gr. v.)
Belar, Das Gradišće auf Fiumaner Gebiet, Bull. dep. fium. III, Fiume 1913.
Cadastre national de l'Istrie, Sušak 1946. (Cad. nat.)
De Franceschi C., Toponomastica del antico agro polese, Atti e Mem. d. Soc. istr. di stor. patria, LI–LII, Pola 1942. (Fr. a. p.)
Depoli G., Guida di Fiume e dei suoi monti, Fiume 1913. (Dep. G.)
Depoli G., La Provincia del Carnaro, Riv. Fiume, I. II., Fiume 1927. (Dep.)

Donath E., Fiume ed i suoi contorni, Fiume 1892., 1895.
Donath E., Geografia, I., Fiume 1895.
Fest A., Fiume nel secolo XV. Bull. dep. fium. III, Fiume 1913.
Frauer E., Esame etimologico di nomi geografici istriani, Archeografo triestino XII. Trieste 1885.
Gigante S., Gli Agostinjani nel convento di S. Girolamo, Bull. dep. fium. Fiume 1910.
Gigante S., Aggiunta all inventario dell Archivio degli Agostiniani, Bull. dep. fium. II, Fiume 1912. (Arh. aug.)
Gravisi G., Appunti di toponomastica istriana, Boll. d. soc. geogr. ital. XLVI, Roma 1909.
Gravisi G., Citta, Castelli, Ville e corti nella toponomastica istriana, Boll. d. soc. geogr. ital. N. S. XI–XII, Roma 1927.
Gravisi G., Di alcune caratteristiche e curiosita nella toponomastica istriana, Pagine istriane III, 30–31, Trieste 1957.
Gravisi G., Termini geografici dialettali usati in Istria, Capodistria 1904. (Ter. geog.)
Gravisi G., Toponomastica del comune di Cittanova d'Istria, Atti e Mem. d. soc. istr. XLV, Parenzo 1933. (Grav. Top. Cit.)
Gravisi G., Toponomastica di Maresego, Annuario R. Liceo sc. di Pisino, a. se. 1928–29., Parenzo 1930. (Grav. Top. Mar.)
Gravisi G., Toponomastica di Verteneglio nell Istria, Atti e Mem. d. soc. istr. XLVI, Parenzo 1942. (Grav. Top. Ver.)
Grohovac Ivan, Negda i sada. Starije uspomene riječke. Podlistak u riječkom »Novom listu« god. VII. i VIII. god. 1913., 1914.
Hirc D., Rieka, Hrvatska vila tečaj I, 1–12, Sušak 1882.
Hirc D., Rječina, Hrv. vila t. II. 1–12, Zagreb 1883.
Hormayo's historisch-statistisches Archiv für Süddeutschland, Frankfurt u. Leipzig 1808.
Hraste M., Bibliografija radova iz dijalektologije, antroponimije, toponimije i hidronimije, Hrv. dijalektološki zbornik, Zagreb 1956.
Hraste M., Onomastika i toponomastika općine hvarske, Hrv. dijalektološki zbornik, Zagreb 1956.
Ilešić F., »Bezjak« i »Bezjaci«, Srpski dijalektološki zbornik III. Beograd 1927.

Karte i katastralne mape

— Citta di Fiume e suo distretto 1900. (Plastična karta Rijeke i njena okružja, mjerilo: scala planimetrica 1:6100. scala altimetrica 1:4000).
— Citta e porto franco di Fiume 1895.
— Citta e porto franco di Fiume. A. 1842. Ignatius Rossi elaboravit. (Katastralna mapa).
— Comune di Cosala, distretto di Fiume, prospetto generale della qualita e quantita di tutti i terreni e fondi della comune di Cosala. A. 1842 Ign. Rossi elaboravit. (Kat. m. Koz.)
— Comune di Cosala nella Croazia. Comitato di Fiume. (Reambulirana kat. mapa iz 1861 god., geom. Seb. Fischer).
— Comune di Plasse, distretto di Fiume. A. 1841 Ign. Rossi elaboravit.
— Cosala közseg Comune 1889. (Reamb. kat. m., geom. Suara).
— Cosala alközseg Fiume varos területen 1899. (Ream. kat. mapa, geom. Seb. Fischer).
— Fiume varos alaprajza iskolai hasznalatra keszitette: Donath Imre., Fiume 1892.
— Fiume nella Croazia Comitato di Fiume 1861. (Ream. kat. m. geom. Andrea Sponner).
— Fiume 1895–1898. Eyben, leptek 1:4000.
— Plan von Fiume 1807. Euben.
— Situations Karte des Fiumaner Freihafen Gebiethes No. 804. Von dem Kais. Königl. Bezirks Bauamte. Fiume am 1 October 1853. Joseph Storm k. k. Bezirks ingen. (Sit. Karte)
— Situations Plan des Freyhafen Gebiethes Fiume. No. 514 Fiume 24 August 1852. Von dem Bezirks Bauamte Joseph Storm, k. k. Bezirks ing. (Sit. Pl.)

— Situations Plan der alten und neuen See Stadt Fiume samt einem Stück seines Bezirkes, Fiume 1814 Eyben.
Klen D., Tri izvještaja o Rijeci iz 1851 i 1852 god., Jadranski zbornik Rijeka 1956. (Izvj. mag.)
Kandler P. Scritti inediti di dott. Kandler. Nomi romani di localita in Istria. Supplemento alla »Provincia dell'Istria«, Capodistria 1. IV. 1879. XIII, 11. 16. VII. 1879. XIV.
Kobler G. Memorie per la storia della liburnica citta di Fiume, Fiume 1896. (Kobl.)
Košuta L., Glagoljski tekstovi u arhivu osorske općine, Vjesnik DAR I Rijeka 1953. (Koš. Glag.)

Kriegsarchiv Wien

— Beschreibung u. Abrisse verschiedenen Grenz-Festungen, Schlösser und *Städte* in Steyermark, Crain und Istrien, ungefähr von den Jahren 1660 bis 1664. (Aus der Verlassenschaft des F. M. Fürst Raim. Montecuccoli). Kartenabt. K VII B 1.
— Franzesische Landesaufnahme 1801–1806., Istrien, Triest und des ungarischen Littorales 1:144000. Kartenabteilung B IX a 56, 1. (Franz. Land.)
— Josefinische Landesaufnahme, Innerösterreich und Illyrien 1785. 1:28000. Kartenabteilung B IX 45. (Jos. Land.)
— Josefinische Landesaufnahme, Militärische Beschreibung von Provinzial Croatien, Sect. 42. No. 8, Fiume. Kartenabteilung B IX a 766.

»La Bilancia« 22. XI. 1905. (Delegazione municipale. Seduta ieri sera . . . completato la nomeclatura delle vie). (Bil.)
Liber civilium sive Notificationum ab. a. 1436 usque a. 1461-um per Antonium Francisci de Reno publ. imperiali auct. Notarium et Terrae flum. S. Viti Cancellarium conscriptus. Silvino Gigante »Monumenti di storia fiumana« 1912., Fiume 1931. (Lib. civ.)
Littrow, Fiume und seine Umgebung, Fiume 1884. (Lit.)
Lorenz, Die Recina (Programm des Obergymnasiums) Agram 1860.
Mandić O., Neki pravni običaji na području bivše kastavske gospoštije, Jadranski zbornik, Rijeka–Pula 1956. (Man.)
Maretić T., Istorija hrvatskog pravopisa latinskijemi slovimi, Djela IX.
Mažuranić V., Prinosi za hrvatski pravno-povijestni rječnik, Zagreb 1908–1922. (Maž.)
Nagy L., Notizie politico-geographico statisticae Partium Regno Hungarie Adnexarum seu Slavoniae et Croatiae Litoralis item Hungarico-Marittimi Commercialis et Confiniorum Militario Hungaricorum. T. sec. Budae 1829.

Naučna biblioteka Rijeka

Oglas od strane C. Kr. Povereničtva za ustrojenje političkih oblasti u krunovini Hrvatskoj i Slavonii dostavlja se ovim do obćenitog znanja, da u sled visoke naredbe od 2 prosinca t. g. pod br. 5985 gospodina ministra unutarnjih delah novoustrojene C. Kr. podžupanije s 1 sečnjom započeti imadu. Mjesta uredah oviuh C. Kr. okružnih oblastih i na svako okružje spadajuća mjesta, saderžaje sledujući pregled. – Pregled C. Kr. političnih okružnih oblastih u krunovini Horvatskoj i Slavonii. Županija rečka. (Pregl. okr. obl.)
Rapporto annuale della Camera di Commercio e d'industria in Fiume per l'anno 1853. Fiume 1854.
Rapporto della camera di Commercio e d'industria in Fiume pel quadriennio 1858 –1861. Fiume 1862.
Rapporto della commissione per la nomeclatura delle vie, Fiume 1916.
Rapporto generale pel quadriennio 1854–1857 della camera di commercio e d'industria in Fiume all'eccelso I. R. Ministero del commercio dell'industria e delle pubbliche costruzioni in Vienna. Fiume 1858.
Schematismus cleri dioecesium segniensis et modrussiensis seu corbaviensis pro anno 1896., 1909. Segniae 1896., 1909. (Schem.)
Schematismo del Littorale austriaco-illirico, Trieste 1824.
Schematismus venerabilis cleri almarum dioecesium segniensis et modrussiensis seu Corbaviensis pro anno 1828., Flumine 1828.

Schematismus venerabilis perpetuo per aequalitatem unitarum segniensis et modrussiensis seu corbaviensis dioecesium cleri pro anno 1873. Zagrabiae 1873.
Nemanić D., Čakavisch-kroatische Studien, Wien 1884–1885. (Nem. Čak. St.)
Olivieri D., Saggio di una illustrazione generale della toponomastica veneta, Citta di Castello 1915.
Poglajen G., Memorie cronologiche relative alle chiese e al capitolo di Fiume, Riv. Fiume VIII, Fiume 1931. (Pogl.)
Polesini de F., Dei nomi delle contrade nel territorio di Parenzo. »L Istria« IV, Trieste 1848.
Prontuario dei nomi locali della Dalmazia, Roma 1918. (Pront. D.)
Prontuario dei nomi locali della Venezia Giulia, Roma 1917. (Pront. V. G.)
Rački A., Povijest grada Sušaka, Sušak 1929.
Rački A., Prilozi k povijesti grada Sušaka, Sušak 1947.
Rački F., Statut kastavski. Monumenta historico-juridica, IV, Zagreb 1890.
Sablich V., Il distretto fiumano nel secolo XVI. Bull. dep. fium. V, Fiume 1921. (Sabl.)
Saggio di cartografia della regione Veneta, Venezia 1881.
Skok P., Iz srpskohrvatske toponomastike, Južnoslovenski filolog II, 1921, III 1923., VI 1926–27., Beograd.
Skok P., Prilozi k ispitivanju hrvatskih imena mjesta, Nastavni vjesnik XXIX, Zagreb 1921.
Skok P., Prilozi k ispitivanju srpsko-hrvatskih imena mjesta, Rad 224, Zagreb 1921. (Pril. is.)
Skok P., Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, Zagreb 1950. (Slav. rom.)
Skok P., Toponomastički problemi, Istorijski časopis III, 1951–1952. Beograd 1952.
Skok P., Tri etimologije, Časopis za slov. jez. knjiž. in zgod. IV, Ljubljana 1924.
Sladović M., Povesti biskupijah senjske i modruške ili krbavske, Trst 1856.
Strohal R., Bilješke kaptola riječkoga iz XVI st., Starine XXXIV, Zagreb 1913. (Bilj.)
Strohal R., Glagolska notarska knjiga vrbničkoga notara Ivana Stašića, Zagreb 1911. (Not. knj.)
Tabelle per un raffronto storico della denominazione delle vie e piazze di Fiume, Fiume 1916. (Tab. raf.)
Tedeschi P., Toponomastica italiana nell' Istria, »La Provincia dell' Istria« XXV, 19, Capodistria 1891.
Tomsich V., Notizie storiche sulla citta di Fiume. Fiume 1886.
Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja. Anali Leksikografskog zavoda 3, Zagreb 1956. (Top. Z. I.)
Topografie von Fiume und Umgebung. (Gedenkgabe für die XIV. Versammlung ungarischer Aertzt- und Naturforscher) Wien 1896.
Viezzoli G., Contributi alla storia di Fiume nel Settecento, Riv. Fiume XI–XII Fiume 1933., XV, 1936. (Viezz.)
Viezzoli G., La Compagnia di Gesu a Fiume 1627–1773. Riv. Fiume IX, Fiume 1931.
Zaniboni G., La toponomastica, »L'Istria e Quarnaro italiani«, Trieste–Perugia 1948.

KREŠIMIR FILIĆ

REGEST GAŠPARA MAZALENA-SADAIĆA, GRADSKOGA OFICIJALA-SUCA IZ GODINE 1562.

Među mnogobrojnim spisima gradskoga arhiva u Varaždinu našao se i ovaj privredno-gospodarski regest, koji nam daje neobično jasnu sliku, kako je grad Varaždin vodio svoje gospodarske poslove u XVI. stoljeću. On je sa svojim velikim zemljišnim posjedom, koji se sastojao od oranica, livada, vinograda, pašnjaka i šuma, morao imati na čelu svoga gospodarstva posebnoga sposobnoga građanina. Taj se biraše svake godine, imajući dužnost da upravlja svim gospodarskim poslovima te da o njima vodi i polaže račune gradskomu sucu i zaprisegnutomu vijeću.

Zvahu ga na latinskom jeziku »officialis«, a hrvatski »zodech« za razliku od gradskoga suca – glave gradske uprave, koga najobičnije nazivaju »rihtarom« (od njemačkoga Richter), a latinski »judex« i polatinjeno »richtardus«.

Tako bi za godinu 1562. izabran za gospodarskoga suca – oficijala *Gašpar Mazalen-Sadaić*, zanimanjem krojač. U svome regestu vodi on točne račune o primicima i izdacima, kao i o cijelom gradskom inventaru.

Odmah na početku spisa spominje dva prijašnja gospodarska suca – svoja predšasnika i to *Georgija Seršića*[1] za godinu 1561., a onda Emerika, mesara, istaknutoga kasnijega gradskoga suca, senatora i pisca mesarskih zapisnika u godinama 1589.–1600.[2] Bio je to Emerik Riđanec iz poznate, istaknute obitelji, koji je godine 1560. bio još mlad čovjek, a opet zbog sposobnosti postavljen na tako odgovorno mjesto.

Kada se mjerilo žito, prodavalo i točilo vino, dobivala gornica, bralo u vinogradima i t. d., uvijek je prisutno nekoliko građana određenih od gradske uprave, koji nadgledaju poslove – odnosno prodaju prirod, te su prema tomu nadzornici i svjedoci ispravnoga poslovanja.

[1] *Krešimir Filić:* »Varaždinski gradski suci (načelnici)«, Spomenica varažd. muzeja 1935., str. 12. – *Georgius Zersych* je gradski sudac godine 1563., 1564. i 1565.

[2] *Krešimir Filić*, ibid. str. 15.

Spominju se i u ovom našem dokumentu, pa ih redom navodimo, kako dolaze: *Georgius Mesnarych, Michael zlatar, Matthias ryganech, Jacobus derder, Michael barber, Andreas Kerwavech, Stephanus Bachynzky, Blasius Ztrelech, Michael literatus, Simon portarius, Joannes Kwnych, inferior valpotus (ne navodi mu ni imena ni prezimena), frater meus* (dakle Sadaićev brat), *Stephanus remar, Joannes wolych, Georgius Flaysman* (gradski sudac-judex 1562.), *Nicolaus Balogh, Petrus Toztech, Andreas Italus* (de Argento).

Posebno bijahu određivani građani, koji ubirahu desetinu od gradskih kmetova, te je na taj način bio uvijek dovoljan nadzor, da se ne bi događale prijevare i nasilja. Navode se i u ovom regestu, i to u mjesecu srpnju ovi ubiratelji desetine: *Georgius Moroych, valentinus textor, Thoma Zagorch, Marcus salech, valentinus wdowych, Blasius Chasych i luca remenar.* Oni su svoj posao obavljali nekoliko dana, ali su za cijelo vrijeme dobivali sa strane grada hranu i vino, za koje je *Gašpar Sadaić* potrošio u svemu 67 krucifera, dakle niti potpunu forintu, koja se računala po 80 đenara ili krajcara (novčića).

Tako isto vidimo iz tih računa, a znademo to i iz drugih gradskih spisa, da su sucu i izaslanim građanima, bilo za putovanje ili za kakav drugi posao, uvijek plaćali trošak, da ne bi bili nikako materijalno oštećeni.

U mjesecu kolovozu iste godine 1562. ubirali su u selu Bartolovcu, ili kako vele u spisu »apud Sanctum Bartholomeum«, desetinu *gradski sudac-rihtar*,[3] *Nikola Balogh, Stjepan Bachynzky* i četiri ubirača desetine, za čiji potrošak je *Sadaić* izdao 52 krajcara. Bilo je to na dan crkvene slave sv. Bartola, kamo su varaždinski načelnik i nekoliko varaždinskih gradskih zastupnika odlazili do pred Drugi svjetski rat, iako Bartolovec nije više pripadao pod jurisdikciju grada Varaždina, ali je taj, još uvijek, bio kolator njegove župe. Inače se u ono vrijeme samo naselje ne naziva još Bartolovcem, nego *Žabnik*, a njegovi su žitelji gradski kmetovi, kao i oni u selima Kneginec, Sračinec, Svibovec i Varaždinbreg.

Danas Bartolovec pripada opet u varaždinsku vanjsku općinu. U svakom svojem selu imao je grad Varaždin svoga valpota, koji se ondje, kao upravitelj, morao brinuti za gradske interese. U samomu Kneginc u (gornjem) nalazila se mala utvrda (kaštel), koja se spominje već početkom 13. stoljeća, kada je u njoj bio zatvoren *Andrija II.* Zbog posjeda toga utvrđenja vodio je grad Varaždin velike borbe s nasilnim okolnim feudalcima, da ga, konačno, u XV. stoljeću zadobije potpuno kao svoj posjed. Godine 1562., kako vidimo, bio je u toj tvrđici kaštelan *Blaž Vokoslav*, kako ga naš regest navodi nekoliko puta: kada ga šalju s pismima u Zagreb, kada mu đaju plaću, pa kad ga upućuju Lenkoviću[4] i t. d.

[3] *K. Filić:* »Varažd. suci«, str. 12. – Gradski sudac 1562. je *Georgius Flaysman*, koga potpunim imenom spominje i regest na nekoliko mjesta.

[4] Regest veli: »Eodie *Blasio Wokozlaw*, quem miseramus cum literis supplicatorijs ad dominum Lenkoych ...«

Svakako je taj *Blaž Vokoslav* morao biti energičan i sposoban čovjek, budući da mu grad povjerava tako znatne zadatke, a za kaštelana je i trebao muž osobitih vojničkih vrlina. On je putujući u Zagreb ujedno nosio i biskupu desetinu, za koju mu je isti morao izdati i pismenu potvrdu, kakvih se dosta sačuvalo među gradskim spisima.

Naknadu troškova i plaću za radove nijesu dobivali samo gradski izaslanici i namještenici, nego i gradski kmetovi, kada su obavljali poslove, koji nijesu pripadali u kmetska podavanja. Tako na svršetku žetve, kada su kmetovi svršili posao, dobili su, po starom običaju, oni, kao i svi ostali prisutni sa strane gradske gospoštine 11 pinta vina. Kmetovi su još posebno dobili deset pinta vina, kada su bili vozili, skupljali i pospremali godišnji prirod.

Grad se mnogo služi svojim kmetovima kao radnicima, vozarima i pomagačima-majstorima, ali ih u tomu slučaju naplaćuje uvijek za njihove usluge u novcu ili žitu.

Postolar Gregor, kmet iz Kneginca, radio je na primjer na popravku i podizanju hambara te je za 4 dana rada dobio isplaćeno 40 krajcara, a i kmet *Ivek* dobio je za voženje materijala za isti broj dana 40 krajcara. Nadalje je i kmetu *Petru* dano 9 krajcara za vožnju u Kapornok.

U Kneginou drži grad u svojoj tvrđici (»fortalicium«) dva vratara i oni se u ovomu regestu navode imenima: novoizabrani vratar *Matija*, pa stariji vratar *Đuro*. Jedan i drugi dobivaju plaću tri rajnska forinta (»rajnški«), što iznosi dva ugarska forinta i 20 krajcara. Istodobno je kaštelan u Kneginou primio kao plaću tek dva ugarska forinta, ali je zato njegov deputat bio znatno veći. Grad je sam vodio svoje gospodarstvo, koje je opsegom bilo veliko, daleko najveći gradski posjed u Hrvatskoj. Valpoti i »zodech« vode brigu o svemu: obrađuju polja i vinograde, skrbe za šume, livade i pašnjake; kupuju i prodaju, mijenjaju i naplaćuju postignutim prirodom gradske službenike. Sijući u jesen pšenicu, treba im 51 koros (»korecz«) sjemenske pšenice, što je dokaz, da je pšenicom morala biti zasijana veoma velika površina.

Trebalo im je mnogo sjemenske pšenice, a nijesu je dosta imali na zalihi, te su morali još kupiti 18 korosa na sajmu u Nedelišću (Međimurje), koji se održavao 6. rujna. U tom se obližnjemu selu i danas još održaje sajam na isti datum. Samo mjesto naziva pisac regesta jednom »Neodelche«, a nešto kasnije »Nedeolche«, a nije nijedno potpuno ispravno.

Po svemu se vidi, kako je Varaždin bio povezan u privrednom pogledu s cijelom svojom okolicom s ove i one strane rijeke Drave, a razumije se, da je jezična pripadnost to još više pojačavala. Međimurje sa svojim plodnim zemljištem moglo je i opskrbljivalo je Varaždin potrebnim gospodarskim proizvodima, konjima i rogatim blagom.

Varaždinci morali su za kupljenu sjemensku pšenicu platiti u Nedelišću i daću od 9 krajcara, a kod prevoza na Dravi, pristojbu od 6 krajcara i 3 beča gospodaru Međimurja Nikoli Zrinskomu.

Gradski oficijal »zodech« (čitaj «sodec«) sije na oranicama osim pšenice i raž, heljdu, zob i proso, kojega potonjega je te godine zasijao punih 27 korosa.

Često se u to vrijeme, pa i u ovom regestu, govori o žitnoj smjesi (»mixtura«), a to su pšenica, raž i proso izmiješani zajedno i tako samljeveni. U Hrvatskomu Zagorju upotrebljavala se takva smjesa za kruh sve do konca 19. stoljeća, dok je u Varaždinu taj način miješanja žita prestao znatno prije, iako su varaždinske građanke još pred 20 godina često pekle »zmesni« kruh od raži i kukuruznoga brašna, a gdjekada su dodavale i nešto slabijega pšeničnoga brašna, ali to nije bila zajedno mljevena smjesa.

Zob se nije trošila za druge svrhe, nego kao hrana konjima, a iz ovih računa vidimo, da se davala većinom za podvoz gradskim izaslanicima, koji putovahu bilo kuda u općinskim poslovima, zatim kao dar banu i pojedinim istaknutim ličnostima, koje dolažahu na sabore u Varaždin, kako to bijaše i rečene godine 1562. – Davali su zob i onim honoracijama, koje su prolazile gradom. Osim zobi, mesa i vina daruje grad kao nešto osobito i naranče (»poma Naranche vocata«), kako to učiniše i ovaj puta, častеći *Franju Thaya.*

Grad je imao vinograde na Varaždinbregu te je iz istih te godine dobio 11 bačvi vina, dok je od gornice svojih kmetova primio još 8 bačvi vina. Te su bačve bile prilično velike, kako je vidljivo iz ovoga računa, a imale su sadržinu od 14 do preko 23 vedra (»cubulos«), što iznosi nekih 7–12 hektolitara. Šest bačvi »gorničkoga« vina istočiše odmah u selu Kneginc u, dakle tako reći na samom mjestu, jer tu se nalaze gradski vinogradi, dok je od svega vina preostalo još 13 bačvi, koje je gradski sudac *Juraj Flaysman* označio svojom rukom, a koje su, svakako, po tom bile prevezene u Varaždin u gradski podrum, jer su za taj dali te godine načiniti i novu rešetku. Taj podrum je ispod gradske vijećnice na glavnomu trgu. Govori se u regestu i o građskom majuru (»allodium civitatis«), ali se ništa ne veli, gdje se taj nalazio. Bilo ih je nekoliko a nalažahu se tamo, gdje je gradska općina držala valpote (gospodarske upravitelje), dakle u Kneginc u, Žabniku, Svibovcu, Hraščici, Zrepičaru, ali je postojao i onaj u samom predgrađu. Od svih tih održao se najduže majur u selu Svibocu, gdje se i danas nalaze sačuvane majurske zgrade.

Za čuvanje svojih velikih šuma na Varaždinbregu i oko rijeke Drave držali su dva lugara, koje nazivaju »fosnary«, koji primaju nagradu u žitu, novcu i obući.

Građska općina plaća dnevnice svojim izaslanicima u plemićkoj (županijskoj) skupštini, kao i onima, koji je zastupaju na saborskom zasjedanju, a tom zgodom ih časte objedom i večerom.

Značajno je, da i grad mora za rat protiv Turaka oboružati nekoliko vojnika, pa se tako u ovim zapisima navodi, da su pod Zlathynak (Slatina?) u rat poslali obojicu vratara te im isplatili svakomu po 2 ugarska forinta i 20 krajcara, dakle ukupno 4 forinta i 40 krajcara. Osim toga otišao je s njima onamo i jedan puškom oboružani vojnik.

Iz tih gradskih dohodaka plaćaju župnika, mežnara, gradskoga stražara, lugare, vratare, kaštelana u Kneginc u, pa namiruju ostale izvanredne gradske izdatke, a iz tih prihoda troše i na samo gospodarstvo.

Godine 1562. popravlja se hambar odnosno staja, koju je bio uništio požar valjda u godini 1560. Za gradnju kupuju naprije 700 dasaka (jelovih), koje plaćaju po 1 krajcar komad, zato ih u spisima toga doba i zovu »krajcarnice«. Sam »sodec« *Sadaić* prodaje gradu i svojih 60 komada dasaka i to u dva maha, svaki put po trideset, te ih i on računa po krajcar komad. Nešto ih je, sigurno, bilo nedostajalo, a drugih trideset trebalo je za dvoja vrata, što se izrijekom spominje. Za narbe (okov) to jest željezo za ta vrata isplatiše 10 krajcara. Na taj način bila je reparirana šteta od požara.

Najzanimljiviji su izdaci učinjeni za uređenje gradskoga ribnjaka. Gdje je bio taj ribnjak, teško je ustvrditi potpunom sigurnošću, ali po svemu znamo, da je morao biti u blizini sela Kneginca, jer su skoro svi majstori i radnici, koji su radili oko njega, bili odanle. Vjerojatno je to bio ribnjak u šumici Dubrava u Turčinu, gdje se takav nalazio ondje još koncem 19. stoljeća.

Prema svemu tomu grad se bavio svestranim gospodarstvom, a imao je, kako znamo, u XVI. vijeku i svoje ciglenice, da bi se mogao sam opskrbljivati opekom i crijepom, koji materijal prevladava sve više kod gradnja toga vremena, zamjenjujući kamen i drvo. Kamen, naime, unaprijed dolazi u obzir ponajviše za gradnju temelja i prizemlja zgrada, dok se iznad toga gradi opekom, a podosta još uvijek drvom. Krovišta pokrivaju imućniji crijepom, a siromašniji građani sveuđilj slamom i dašćicama (šindrom). Ipak taj cijeli proces ide polaganim tempom, da, konačno, preuzme jači mah tek u XVIII. stoljeću.

No da se vratimo gradskomu ribnjaku!

U prvom redu trebalo je očistiti ribnjak, te stoga kupuje *Sadaić* 10 libri željeza, da iz njega iskuju »kramp« i greblicu za čišćenje mulja. Za te predmete isplatio je kovaču Lovri 17 krajcara. U Thuroczyjevoj šumi naručili su žljebove (»slyebe«) potrebne za ribnjak, te su tom zgodom, kada su ih odvozili, platili čuvarima njegovih šuma 9 krajcara. Za vino kod vožnje drva dao je *Sadaić* 12 krajcara, *Tomi tesaru* za popravak kanala na ribnjaku 14 kr., drugom tesaru, koji je s njim radio 12 kr., po drugi put tesaru *Tomi* 14 krajcara, pa dvojici drugih tesara za isti posao oko kanala 24 kr.

Tesar *Tomo* dobiva uvijek veću plaću od druge dvojice, te je sigurno glavni majstor, dok su ona druga dva njegovi pomagači. No i time nisu bili svršeni poslovi oko kanala, koje pet tesara završuje tek 3. i 4. aprila te zato dobivaju 1 forintu 44 krajcara, ali se ipak nadalje nastavlja radom uglavnom oko »kašte« ili »cijepova«, gdje je, još uvijek, zaposleno sedam tesara. Za taj rad izdana je prilična svota od 5 for. 8 kr.; kopačima ribnjaka isplatio je sam gradski sudac *Juraj Flaysman* 10 ugarskih forinti, jer to bijahu najopsežniji poslovi; majstoru *Antunu* đano je za splav 28 krajcara, dok je za večeru kolaudacionoj komisiji utrošeno

34 kr. Ta kolaudacija obavljena je tek 9. maja, tako da su radnje oko ribnjaka trajale oko 2 mjeseca. Započeše njima već u ožujku, a svršiše ih početkom svibnja, a to bijaše, zaista, najpogodnije godišnje doba za rad, a ujedno se odmah mogao iskorišćivati ribnjak, koji je stojao dosta novaca, jer se na njegovo uređenje i popravak utrošilo u svemu 19 forinti 3 1/2 krajcara. Za onda bila je to velika svota, uzme li se na um, da su brojni kmetovi radili bez ikakve naplate, a da je i sam grad dao dosta drva iz svojih šuma u tu svrhu, iako je, kako je rečeno, bolje potrebno drvo kupio iz Thuroczyjeve šume.

Pojava izgradnje ribnjaka, odnosno njegov popravak u Varaždinu, nije tako neobična, jer znademo, da ih je bilo i u našoj okolici u Hrvatskomu Zagorju[5] na posjedu obitelji *Bedeković* već koncem XV. stoljeća, pa nadalje u Zagrebu (Ribnjak), a sigurno i drugdje u našim krajevima.

Spomenuli smo, već prije, malu varaždinsku tvrdicu Kneginec, koja bijaše nešto preko 7 kilometara udaljena od Varaždina, a smjestila se na malomu brežuljku vinorodnoga Varaždinbrega. Postojala je sigurno koncem 12. stoljeća, budući da je u njoj 1204./5. bio zatvoren princ *Andrija Arpadović*. Tvrdica bijaše mala i imala je oblik trokuta s tri kule na uglovima, kako se, još i danas, vidi po ostacima zidova.

Nije vjerojatno, da je u tvrdi bila neka zidanica u to vrijeme, koja bi služila kao stan, nego su u tu svrhu najprije služile kule, a onda možda jaka brvnara, podignuta unutar zidova. Čini se, da je prednji dio današnjega župnog dvora izgrađen na temeljima staroga tvrđavnoga zida. U tvrdi je stanovao kaštelan, zatim 2 vratara, a kako nam regest za godinu 1562. govori, da je tamo noćio velikaš *Gywlay*, možemo pretpostaviti, da je u to vrijeme možda već tamo postojala neka stambena zgrada, jer velikaši putuju sa znatnom pratnjom, koju je, kao i konje odnosno kola, trebalo nekamo smjestiti. Kako upravo te godine daju popravljati *lončaru Vinku* peć, koji je za taj popravak dobio oveliku svotu od 1 forinte 22 krajcara, vjerujemo, da je stvarno u to doba već postojala neka stambena zgrada. To će se s vremenom moći i točnije utvrditi.

Da je taj kaštel imao pokretni most i naravno jedna vrata, dokazom nam je izdatak za »Czyghw Medenw« (mjedeni kotač-kolotur), po kome klizi lanac za pokretni most, koji je iznio 63 krajcara. Crkva i župni dvor podignuti su mnogo kasnije unutar tvrđavnoga prostora.

Među izdacima nailazimo nadalje i onaj za popravak gradskih urâ u iznosu od 2 ugarska forinta, ali kako god se ovdje govori u pluralu »o urama«, bit će jedva moguće, da ih je bilo više. Bezuvjetno je postojala jedna, i to u zvoniku župne crkve sv. Nikole, kao i danas, samo ne u današnjoj visini, budući da su ovdje bili otvoreni gotski prozori, a na gradskoj vijećnici za onda još nije bilo zvonika, u kojemu je sada ura. Upotrebljuje se plural, po svoj prilici, kao kada nazivahu vijećnicu »varaške hiže«, premda postoji samo jedna.

[5] *Bedekovićev arhiv* smješten u Gradskomu arhivu u Varaždinu – listina iz godine 1508.

Kako već spomenusmo, pobirala se taksa za jednoga puškom naoružana vojnika, kojega je grad morao poslati u rat protiv Turaka, a ta se utjerivala od svakoga »dimišta« (ognjište = kuća). Tako je valpot u Kneginca Gornjem utjerao od pet dimišta (»fumus«) svotu od 2 ugarska forinta i 20 krajcara, a isto toliku taksu ubrao je i valpot iz Donjega Kneginca, jer je i tamo bilo pet dimišta.

Zapravo su sve to naplatili u rajnskim odnosno bečkim forintama, koji bijahu manje vrijedni, negoli ugarski, te se obično računahu po 80 dinara, a u ovom slučaju i nešto manje, jer su 3 rajnska forinta iznijeli tek 2 ug. forinta i 20 krajcara. Za toga vojnika primili su i od župnikovih kmetova i *Ivana Pojšeka* još 72 krajcara.

Svake godine ubirala se i redovita kraljevska daća, koju zovu »Miholjšćice«, budući da se utjerivala o Miholju. Tako se i u ovim računima navodi, da je valpot iz Žabnika ubrao tu daću od 32 sesije po 40 krajcara, što je iznijelo 16 forinti, dok je kneginečki valpot od 38 sesija à 40 kr. uplatio 19 forinti.

Od prvih početaka imao je grad Varaždin neprestanih okapanja s vlasnicima varaždinske tvrđe (»arx«), koji su kao župani uvijek zadirali u gradska prava i kršili njihove sloboštine.

Stoga ne treba da se čudimo, da se isto to događa i za župana *Ivana Ungnada*, stranoga velikaša, koji je varaždinsku tvrđu i županski čast tako reći kupio od *Ferdinanda I.*, posudivši kralju veliku svotu novaca od 5.000 zlatnika.

On je te godine dao nasilno zatvoriti gradska vrata i valjda ih zaposjeo svojom stražom, a da uzroke i ne treba da ispitujemo, jer je nasilje u feudalno doba bilo na dnevnomu redu. Toga radi predala je gradska općina tužbu i pozvala *Petra Šemocija*, plemićkoga suca varaždinske županije (»judex nobilium«), kod kojega je predala protest protiv *Ungnada*, na objed zajedno s gradskim sucem *Jurajom Flaysmanom*, *Stjepanom Bachynzkym*, *Franjom Hadarom*, *Nikolom Baloghom* i gradskim bilježnikom. Za taj objed isplatio je *Sadaić* 57 krajcara.

U tim računima susrećemo često i izdatke za putovanja u Zagreb gradskoga bilježnika, koji je onamo sigurno putovao u obrani gradskih prava, a išao je i u Ugarsku – u Kapornok zajedno s poznatim građaninom *Nikolom Baloghom*. Ta su, naime, gradska prava bila neprestano ugrožavana sa strane feudalaca, te je grad morao uvijek iznova da se brani i protestira protiv nasilja i nepravdi.

Treba još nešto spomenuti i o berbi gradskih vinograda.

Osim priroda vina u vinogradima na Varaždinbregu, dobivao je grad »gornicom« (»jus montanum«) i od svojih kmetova jedan dio vina, koje najobičnije nije bilo osobite kakvoće, stoga ga, najčešće, odmah prodaju u selu Kneginecu. Istočivši ga ondje, dobivaju za nj gotov novac i ne treba da ga voze u Varaždin i da plaćaju prijevoz. Gradsko vino bilo je, svakako, daleko bolje te ga stoga otpremaju u gradski podrum u Varaždinu.

Za berbu trebalo je spremiti i urediti posude (bačve), te vidimo, kako *Sadaić* nabavlja za bačve 23 obruča, za badnjeve opet 14 velikih obruča,

zatim kupuje dvije lakomice, dvije pute, tri škafa, loj za tisak (prešu), svijeće, uže za spuštanje bačvi u gradski podrum i razne druge potrepštine.

U berbu nije pošao samo *Sadaić*, nego i gradski bilježnik i još nekoliko pomagača (»coadjutores«), za čiju je prehranu, bolje reći čašćenje potrošio 2 forinta i 16 krajcara.

Da su gradski kmetovi iz Kneginca i ostalih zaselaka na Varaždinbregu morali besplatno raditi u berbi, o tomu ne treba trošiti riječi, ali su ipak bili na gradskoj opskrbi.

Na koncu treba još nešto spomenuti i o načinu pisanja u ovomu regestu.

Po svemu je očito, da je pisar bio vješt i poznavao dobro latinski jezik tako, da ne ću pogriješiti, ustvrdim li, da je to mogao biti ili sam gradski bilježnik ili koji od varaždinskih »literata«. Malo je čudno, da za slovo *c*, koje obično prema mađarskoj ortografiji pišu *cz*, upotrebljava pisar ovoga regesta uvijek *ch* kao na primjer: Kneginch, zodech, poturycha, Belech, Chymerman, Semochy, salech, a da istodobno taj znak služi i kao slovo *ch* = *č*.

Evo primjera: Kochan, fwchak, Bachynzky, ghozpochyna, wdowych, Chasych, Neodelche i t. slično.

Nije nikako dosljedan ni u pisanju velikim i malim slovima, tako da jednom imena i prezimena piše velikim, a onda opet malim slovima. Bez pravoga uzroka čini to i kod drugih imenica, a da ima dosta griješaka u pisanju latinskih riječi samo se po sebi razumije. To je, uostalom, sveopća pojava u spisima onih vremena.

Iako pisar piše latinskim jezikom, ipak pojedine stvari naziva i hrvatskim nazivima, što je najbolji znak, kako su se općenito upotrebljavali i domaći izrazi i da se u govoru obično služe hrvatskim jezikom, a tek u spisima ponajviše latinskim.

Prošavši tako sadržinu ovoga regesta, mogli smo dati prilično preglednu sliku života našega grada polovicom XVI. stoljeća, možda jasnije i točnije, nego bi to mogli uspjeti i pomoću mnogo zamašnijih zapisnika, koji nam ne daju toliko građe svestranoga značaja, jer su više sudskopravne naravi.

Naslovna strana:

Dominica proxima post festum Epiphaniarum domini prudens et circumspectus vir *Gasparus* sartor *Mazalen* dictus, per Judicem, Juratosque Cives et totam communitatem Ciuitatis Regiae Warasdiensis, Electus est in officialem Zodech vocatum Anno domini 1562.

Dolazi tekst:

Regestum factum per me *Gasparum* sartorem, *Mazalen* alias *Szadaych* vocatum, Electum officialem, super Inuentarium et Introitum quarumlibet rerum ad Manus Meas per anni Circulum, de quibusuis prouentibus prouenientium. Anno domini 1562.

Tritici puri Inuentarium et perceptus.

Imprimis trituratum triticum à *Georgio Szerssych* priore officiale percepi . . . . . cór(os) 20
item Circa dominicam Judica feci vnum aceruum tritici, per *Emericum laniatorem* tempore sui officiolatus congregatum, tritulare ex quo prouenerunt cór. 23
In Mensuratione praesentes fuerunt *Georgius Mesnarych, Michael aurifaber* et *Matthias ryganech.*

Latus facit cór(os ili corzones) 43.

Item Circa festum Beati Barnabae feci tritulare alium aceruum tritici prouenientis similiter tempore officiolatus praefati *Emerici laniatoris*, quem ceperant(!) tritulare quidam Carintei, ex eodem prouenerunt cór. 19
Ex eodem aceruo vno die tritulati fuerunt cori 4 ex quibus tempore conbustionis orei(!) ciuitatis conbusti sunt cór. 1.

Latus facit cór. 22½.

Tota Summa tritici facit cór. 65½.

Exitus eiusdem perceptus tritici.

Imprimis circa dominicam Inuocauit domino plebano dedi ex commissione dominorum . . . . . cór. 2
item 6. die Martij Mesnardo pro oblatis dedi . . . . . cór. ½
item eodem tempore Magistris qui piscinam foderunt iuxta conuentionem cum eis factam dedi . . . . . cór. 4
23. Marty Simoni portario Ciuitatis ex commissione dominorum dedi cór. 1
item Gregorio suttori(!) et Iwek colonis in Kneghynch qui ligna quaedam ad piscinam praeparauerunt dedi singulo ex commissione dominorum quartale 1 facit . . . . . cór. ½

Latus facit cór. 8.

Aprilis

4 die aprilis Blasio Wokoszalaw(!) Castellano in fortalicio Kneghynch in suum Salarium dedi . . . . . cor. 1
8. die aprilis praefatis Magistris fossoribus piscinae dedi iuxta conuentionem . . . . . cór. 4
9. die aprilis Mattiae portario in Kneghynch dedi in suum Salarium . . . . . cór. 2
16. die eiusdem Mensis aprilis alteri portario in Kneghynch Georgio videlicet dedi . . . . . cór. 2
Vltima die aprilis domino plebano ex commissione dominorum et totius communitatis dedi . . . . . cór. 2

Latus facit cór. 11

Summa Exitus facit cór. 19. Et sic restat debitor cór. 46½.

September

Item tempore Seminationis tritici noui feci tritulare vnum aceruum tritici ex decima prouenientis, ex quo prouenerunt . cór. 20

Item ex aceruis per me congregatis et per priorem officialem *Georgium Szerssych* seminatis aliquod residuum fuerat et in orreum congregatum, illud tritulare feci prouenerunt . . . cór. 13

Item in Neodelche in Nundinis 6. die septembris tritici puri pro seminatione emi . . . . . cór. 18

Latus facit cór. 51.

Exitus eiusdem Noui tritici.

praescriptum Nouum triticum cór(os) videlicet 51 totaliter seminare feci.

Siligo et Milium vetus.

Imprimis à *Georgio szerssych* priore officiale percepi Mixturae tritulatae . . . . . cór. 15

item ab eodem percepi Milium . . . . . cór. 16

In Mensuratione fuerunt *Georgius Mesnarych* et *Jacobus derder.*

Inuentarium facit cór. 31.

Siligo et Milium Nouum.

Imprimis octo capecias à colono de biskwpowch acceptas tritulare feci prouenerunt . . . . . cór. 4½

Item per *Georgium szerssych* seminatam siliginem et per me demessam, feci vnum aceruum tritulare, prouenerunt . . . cór. 29

Latus facit cór. 64½.

Item Milium per me seminatum feci tritulare in toto prouenerunt . . . . . cór. 35

Item ex decimis proueniens Milium feci tritulare ex quo prouenerunt . . . . . cór. 6

In Mensuratione fuerunt *Michael barber* et *Andreas Kerwawech.*

Introitus Nouae Mixturae facit cór. 74½

Latus facit cór. 41

Summa Introitus vniuersalis facit cór. 105½

Exitus eiusdem Mixturae

Imprimis 23. february Custodibus syluarum Wulgo fosnaryem dedi cór. Mixturae 2

item eodem tempore Mattheo Mesnar in suum Salarium dedi cór. Mixturae 2

item praeconi Ciuitatis in suum Salarium dedi . . . . . cór. 1

item 4. die aprilis *Blasio Wokoszlaw* in suum Salarium dedi Mixturae . . . . . cór. 1

item 16. die aprilis *Martino Balogh* colono Nostro in Kneghynch Mutuo dedi . . . . . cór. 1

Latus facit cór. 1.

Exitus facit cór. 7. sic restat debitor cór. 24

Exitus eiusdem Siliginis

Ex Noua Siligine in toto seminare feci . . . . . cór. 27
Summa tota Siliginis et Mily Exitus facit . . . . . cór. 34
Residuitatem verò Nouae et veteris Mixturae siliginis videlicet et Mily puta cubiculos 71
asignaui Manibus Georgy Flaysman Judicis.

Haydyna

5. die Junij inducti sunt haydinae . . . . . cór. 8
per *Georgium szerssych* seminatae.

Exitus eiusdem

praescriptam haydynam seminare feci, sed propter arriditatem Nullus ex ea fructus prouenit.

Auena

Imprimis à priore officiale percepi auenam in toto . . . cór. 70

Exitus eiusdem

Imprimis 10. die february ex eadem auena seminaui . . . cór. 40
item eodem tempore Magistro *Damiano* Zagrabiam eunti dono dedimus . . . . . cór. 2
item eodem tempore *laurencio literato palffy*, qui Zagrabiam perduxit Notarium Ciuitatis dedimus . . . . . cór. 1 quartale 1
item eodem tempore Notario Ciuitatis eunti Zagrabiam pro seminatura condonauimus . . . . . cór. 3
Latus facit cór. 46 quartale 1.

Martius

12. die Martij *Blasio Wokoszlaw* Misso Zagrabiam cum literis dedimus . . . . . quartas y (2)
19. die Martij Notario Ciuitatis et *Joanni literato* cum redierunt Zagrabia dedimus pro equis eorum . . . . . quartas y (2)
item *francisco hadar* ad petitionem eius dedi Mutuo . . . cór. 2

Aprilis

1. die aprilis Magistro *damiano* Zagrabia redeunti dedimus dono . . . . . cór. 1
3. die aprilis domino *halekar* dominus Judex fecit Mutuo dare cór. 2
Latus facit cór. 5 quartas 3.
Eodie *Blasio Wokoszlaw*, quem Miseramus cum literis supplicatorys ad dominum *lenkoych* et cum decima episcopali dedi quartale 1
4 die aprilis cum filius *Thomae* figuli cum equis suis iuerat cum Magistro *damiano*, à nobis per eundem rogatus dedi eidem quartale 1

item *Bartholomeo Bayz* et *Blasio ztrelech* vendidi . . . . cór. 4
item ad Salarium Meum accepi ex eadem auena . . . . . cór. 5
Residuitatem verò cubulos videlicet 8 1/2 assignaui
Manibus Judicis *Georgij flaysman.*
Latus facit cór. 18 1/2.

Noua auena per me seminata.
Introitus

Nouae auenae per me seminatae prouenerunt . . . . . cór. 59
In Mensuratione fuerunt *Stephanus Bachynzky* et *Blasius Ztrelech.*

Exitus eiusdem

14. nouembris domino Bano cum hic fuit dedimus dono . . cór. 2
Idque bina vice eundo videlicet et redeundo.
16 nouembris cum congregatio Nobilium hic fuit dedimus *stephano literato drenoczy* . . . . . quartas y (2)
Latus facit cór. 2 1/2
Eodem tempore equo *Joannis Wolych* super quem Notarius Ciuitatis Zagrabiam missus fuerat dedimus cum iuit et redyt quartas y (2)
26. die nouembris *francisco Thay* dedimus dono . . quartas y (2)
Eodemdie *petro semoczy*, quem Miseramus ad reuidendam Molam coloni Nostri per Castrenses destructam dedi . . quartam 1
15. die decembris equo super quem Missus fuerat Notarius Ciuitatis in Ciuitatis Negotijs dedi . . . . . quartam 1
item mihi in Salarium Meum accepi . . . . . cór. 5
30 die decembris equis domini Judicis super quibus Missus fuerat Notarius Ciuitatis ad hungariam dedi . . . . . cór. 1
5. die January Canonico Zagrabiensi qui Missus fuerat persequi Chr. ... et eius Ministros dedimus . . . . . quartas y (2)
restat debitor cór. 48 1/2

Inuentarium seu perceptus vini.

Imprimis Coram *Michaele literato, Stephano Bachynzky, Georgio szerssych*, Notario Ciuitatis, assignata sunt mihi vasa vini vndecim, que ex vineis Ciuitatis prouenerunt.
item ex ghornycha prouenientia vina assignata sunt mihi vasa . . . . . sex
quia prior officialis *Georgius szerssych philippo Mercatori* dedit pro debito duo vasa vini ex eadem ghornycha.
item vnum vasculum ex ghornycha proueniens fuit in Kneghynch.

Educillatio vinorum

primum vasculum vini proueniens ex ghornycha quod fuit in Kneghynch continens cubulos 12

feci ibidem educillare per kr. 2 facit h.(ungaricales) . . . 6.

Ibidem Mensuratum est per valpotum et fratrem Meum.

Secundum vas vini similiter ex ghornycha proueniens continens cubulos 23 cum Medio feci educillare in Kneghynch per vienenses decem . . . . . facit h.(fl) 14 kr. 55

Id est absque fecibus.

In Mensuratione fuerunt *Andreas Kerwawech* et *Simon portario(!).*

Tertium vas vini ex ghornycha proueniens continens cubulos 20 cum Medio absque fecibus, feci educillare in Kneghynch per vienenses decem facit . . . . . .h. 12 kr. 65

In Mensuratione fuerunt *Joannes Kwnych, Blasius Ztrelech, Simon Wratar.*

Latus facit h. 33 kr. 40.

Quartum vas vini ex ghornycha proueniens continens cubulos 19 cum Medio absque fecibus, feci educillare in Kneghynch per vienenses decem . . . . . facit . . . . h. 12 kr. 25

In Mensuratione fuerunt praescripti *Joannes kwnych* et *Blasius Ztrelech.*

Quintum vas vini ex ghornycha proueniens continens cubulos quatuordecim cum Medio feci educillare in Kneghynch per vienenses 10 facit . . . . . h. 9 kr. 5

In Mensuratione fuerunt *Blasius Ztrelech. Inferior valpotus,* et frater Meus.

Reliqua vasa vini videlicet tredecim assignaui Manibus domini Judicis *Georgy flaysman.*

Latus facit h.(ungaricales florenos) 21, kr. 30.

Introitus de diuersis alijs rebus venditione frumentorum etc.

Imprimis *Bartholomeo Bayz* vendidi auenae . . . . . cór. 2
pro . . . . . fl. 1 kr. 10

item *Blasio Ztrelech* vendidi auenae . . . . . cór. 2
pro . . . . . h. 1 kr. 10

item stramen vendidi *Andreae haramia*
pro . . . . . kr. 16

30 die Marty *Thomae figulo* vendidi vnum aceruulum feni(!)
in allodio Ciuitatis existens . . . . . pro. . . . h. 4 kr. 30

item in Mense octobri *Blasio Ztrelech* vendidi stramen pro kr. 70

item in Mense decembri *Andreae farkas* vendidi stramen pro kr. 70

Latus facit h. 8 kr. 46.

In eodem Mense *Georgio Mesnarych* vendidi stramen pro . kr. 60

Item *Nicolao Balogh* et *Blasio Barberio* dedi stramen Mily pro vno plaustro, qui nihil dederunt.

Item Judex Modernus accepit vnum aceruum paruum straminis auenae qui nihil dedit. Idem accepit stramen Mily pro Medio plaustro.

Latus facit kr. 60.

Perceptus à colonis in paratis peccunijs(!) in taxis fumalibus et sessionalibus.

Imprimis circa dominicam Judica a walpoto de Kneghynch de fumis quinque in taxam per regnicolos, ad bellum sub *Zlathyenak*, impositam, ad vnum pixidarium percepi fl. Rhenenses y (3) quod facit . . . . . h. 2. kr. 20

item eodem tempore ab inferiore walpoto similiter percepi de quinque fumis fl. vienenses 3 facit . . . . . h. 2 kr. 20

item à colonis domini plebani percepi . . . . . kr. 36

item à *Joanne* poysek percepi . . . . . kr. 36

Item in Mense septembri 6. die percepi à *Georgio flaysman* Judice talleros 10. facit . . . . . h. 8 kr. 60

Item à valpoto de Sabnyk in taxam regiam Sancti Michaelis percepi de 32. sessionibus de singula per k. 40 facit . . . . h. 16

Latus facit h. 30 kr. 12.

Item Circa Id tempus à walpoto de Kneghynch in eandem taxam regiam à sessionibus 38 percepi à singula kr. 40 facit h. 19

Item à *Matthia suttore(!) dedych* dicto pro quadam terra seu rubeto in promontorijs sub eiusdem vinea existenti percepi . h. 5 adhuc tribus obligatur.

Item à *Martino petanech* percepi . . . . . kr. 60

Ex vino quod Judex *Georgius flaysman* educillare fecit.

Latus facit h. 24 kr. 60.

Item à walpotho de zrepychar percepi pro quadam vectura, quod videlicet equos non dederat quando Zagrabiam Judex cum duobus Juratis ad praestantum(!) Juramentum ambulauit h. 1 kr. 20

Quibus Caules sunt venditi.

Georgio spanych vendidi Caules duos wulgo zloogh pro h. 1 k. 15

Relictae *Emerici* laniatoris vendidi duos pro . . . . h. 1 k. 10

Michaeli literato laztessino vendidi tres pro . . . . . h. 1 k. 20

Stephano paysar vendidi vnum vilem, pro . . . . . k. 30

Joanni sartori vendidi duos viles, pro . . . . . k. 60

Matthiae haramia vendidi vnum vilem, pro . . . . . k. 16

Benedicto sporar duos viles vendidi, pro . . . . . k. 30

Georgio Mesnarych vendidi duos, pro . . . . . k. 70

Laurencio kerztelowych vendidi vnum, pro . . . . . k. 10

Thomae figulo vendidi vnum, pro . . . . . k. 35

Latus facit h. 7 kr. 76.

Item in vindemia à Metis 152 percepi grossos 152. quod facit . . . . . h. 5 k. 56

Item à *Martino puthanech* pro circulis vinarijs percepi h. 1

Ab inferiore valpoto percepi . . . . . h. 1 k. 40

Latus facit h. 8 k. 16

Summa Introitus facit h. 135 k. 20.

Exitus seu expensae ad diuersas Necessitates Ciuitatis per anni Circulum factae Anno 1562.

Jannuarius

Imprimis Circa festum Conversionis Beati pauli apostoli cum fuit hic sedes Nobilium ad *Nicholaum(!) Balogh* et *franciscum hadar* qui illis tribus diebus fuerunt in sede exposui k. 60

item Circa Id tempus Inferiorem valpotum elegimus exposui vesperi domi . . . . . k. 10

item cum colonus ciuitatis in Kneghynch *Martinum Chyriak* ad caput percusserat, tunc ex commissione dominorum, Cum Notario Ciuitatis et *Martino lukar* super equos iueramus pro eodem colono exposui . . . . . k. 11

Latus facit R.(henensem) 1 k. 1

item cum elegimus valpotum In Kneghynch tunc domi vesperi in coena ad *Nicolaum Balogh*, *Andream Thomych*, et alios Nonnullos exposui . . . . . k. 20

februarius

Item 8. die februarij *Matthiae portario in Kneghynch* pro primo suo salario dedi fl.(orenos) renenses 3. quod facit h. 2 k. 20

Item 15 die februarij *alteri portario Georgio* dedi in suum Salarium fl. renenses 3. quod facit . . . . . h. 2 k. 20

Item 20. februarij *Blasio Wokoszlaw Castellano* dedi in suum Salarium . . . . . h. 2

Item 25 die februarij cum terras Circa Inferiorem vadum ambularunt reambulare contra colonos Castrenses, *Georgius szerssych*, *Stephanus remar*, *Blasius ztrelech*, et

Latus facit h 6 k. 60

Joannes wolych, ad eos exposui in toto . . . . . k. 26

Item eodem tempore emi gramina Caulium ghlawathiche pro . . . . . h. 1

Item eodem tempore fosnaryem dedi in salarium eorum . . k. 11

Item eodem tempore emi circulos ad vina Ciuitatis Necessarios . . . . . pro . . . . . k. 12

Martius

1. die Martij *Nicholao(!) Balogh* substituto Judici dedi fl.(orenos) renenses 3. quod facit . . . . . h. 2 k. 20

quos ex commissione dominorum domino plebano in subsidium dedi.

4. die Martij, cum conuentionem fecimus cum fossoribus piscinae tunc exposui ad Judicem, ac *Nicolaum Balogh*, *stephanum Bachynzky*, *franciscum hadar*, *Blasium barber*, *Georgium szerssych*, et alios Nonnullos . . . . . k. 39

Latus facit h. 4. k. 28.

7. die Martij domino Judici dedi talleros 10. facit fl. . . h. 8 k. 60

quos misit Notario Ciuitatis Zagrabiam.

Eodemdie(!) *Blasio Wokozlaw*, qui eandem peccuniam portauit Zagrabiam dedi pro expensis . . . . . h. 1

Eodemdie *vincentio figulo*, qui fornacem in fortalicio Kneghynch parauit dedi . . . . . h. 1 k. 5

Ad eundem exposui . . . . . k. 17

11. die Martij emi ferrum libras 10 pro. . . . . k. 17½ de quo feci parare ad piscinam vulgo *kramp* et ligonem pro extirpationibus.

Eodemdie *laurencio fabro* qui praescripta ex eodem ferro praeparauit dedi . . . . . k. 17

19 die Martij *duobus portarijs in Kneghynch, Georgio* et *Matthiae* proficiscentibus ad bellum sub Zlathynnak dedi singulo fl. renenses 3. quod . . . facit . . . . . h. 4 k. 40

Eodemdie dominus *Gywlai* in Kneghynch pernoctauit Cui dono dedi vinum pint.(as) 4. pro . . . . . k. 10

Latus facit h. 16 k. 6½.

20 die Martij quando Canales wulgo *slyebe* et alia ligna ad Necessitatem piscinae duximus, dedi Custodibus syluarum domini *Thwrochy* . . . . . k. 9

Eodemdie in reductione eorundem lignorum emi vinum pintas sex . . . . . k. 12

23 die Martij *Thomae Chymermam(!)* qui ad piscinam praeparauit canales dedi . . . . . k. 14

Eodemdie alteri carpentario qui cum eodem laborauit dedi k. 12

Cum eodem fuerunt duo coloni quibus nihil solui.

24. die Martij Idem *Thomas Chymermam* (!) Ibidem in piscina praeparauit eosdem canales cum alijs duobus carpentarijs, *Thomae* dedi . . . . . k. 14

Illis verò singulo k. 12 . . . facit . . . . . k. 24

28 die Martij tritulatoribus emi pintas vini 4 pro . . . . k. 8

Eodemdie praeconi Ciuitatis dedi in suum Salarium . . h. 1

Eodemdie Custodibus agrorum vulgo fosnaryem dedi . . . k. 30

Latus facit h. 2 k. 43.

Eodemdie Martij emi asseres pinneos pro stabulo seu horreo in allodio Ciuitatis 700 pro florenis coronatis septem facit flor(enos) . . . . . 7 k. 70

Item ad Idem horreum Meos proprios asseres dedi triginta pro . . . . . k. 30

Item quando ad Idem horreum feci praeparare portas duas dedi Meos asseres 30 pro . . . . . k. 30

Item ad easdem portas feci praeparare wulgo *Narbae* pro quibus dedi . . . . . k. 10

Aprilis

1. die aprilis quando hic fuit *Magister Damianus* emi ad coquinam vnum plaustrum lignorum pro . . . . . k. 12

4. die aprilis *Blasium Wokozlaw* Zagrabiam cum decima episcopali, et cum literis supplicatorijs ad dominum *Lenkoych*, item pro literis inhibitorijs Miseramus tunc eidem dedi pro expensis florenum 1

Latus facit h. fl. 9 kr. 72

item per eundem miseramus pro redimendis literis ipsis ϑ 24 facit . . . . . k. 18

Eodemdie Judici dedi in paratis . . . . . flor. 10 quos fossoribus piscinae dedit.

Item istis duobus diebus 3. et 4. aprilis quinque carpentary fuerunt in piscina, qui canales praeparauerunt, *Thomas Chymerman, Adamus* et alter quidam colonus de Kochan *fwchak* cognomine, item *petrus Belech* et *Michael poturycha. Thomae* dedi ad singulum diem per kr. 14. reliquis verò per kr. 12. facit in toto . . . . . h 1 kr. 44

12. die aprilis, hoc est die diminica Media, carpentarys qui totam praecedentem hebdomadam in piscina canales imposuerunt, et vulgo *kastam* seu *Chyepe* praeparauerunt, *Thomas Chymerman* per dies sex, *laurencius* per dies similiter sex, *Michael poturycha*, et *fwchak*, per dies sex, *Gregorius* suttor(!) de Kneghynch, per dies tres absque *ghozpochnyna, Iwek*, per dies quattuor, *Petrus Belech* per dies duos, *Thomae* ad singulum diem dedi per kr. 14 Reliquis verò per kr. 12. quod facit . h. 5 kr. 8 (kraj toga je zapisano s unutarnjega kraja: »facit laboratores 33«)

Latus facit h. 16 k. 70.

16 die aprilis praeconi Ciuitatis dedi . . . . . k. 40

Item à *Stephano remar* emi vnum lignum ad Necessitatem piscinae pro . . . . . k. 25

Item à *Martino barber* emi duo ligna pro Necessitate eiusdem piscinae . . . . pro . . . . . k. 45

Maius

4. die May *petrum Semochy* Judlium (judicem nobilium) vocaueramus ad protestanciam de quadam Iniuria per dominum *Wngnod* facta quod videlicet portas Ciuitatis occluserat, tunc ad coenam item et Mane ad prandium exposui ad eum et ad dominum Judicem, ac *stephanum Bachynzky, franciscum hadar, Nicolaum Balogh* ac Notarium Ciuitatis . . . . . k. 57

6. die May *Magistro anthonio* qui in orreo Ciuitatis ligna parauit dedi . . . . . k. 14

Latus facit h. 2 k. 21.

item *Gregorius suttor*(!) colonus de Kneghynch, quattuor diebus fuit in labore eiusdem orrei. Cui ad diem solui per k. 10 facit . . . . . k. 40

item alteri Colono *Iwek* vocato ad quattuor dies dedi . . . k. 40

item eodem tempore praeconi Ciuitatis emi *Cypellos* pro . k. 18

item Custodibus agrorum et fenilium vulgo *fosnaryem* singulo emi *Cipellos* per k. 18 – facit . . . . . k. 36

item ad pontem fortalicy Kneghynch emi vulgo *Czyghw Medenw* pro . . . . . k. 63

9. die May dominus Judex, cum *Nicholao(!) Balogh, Stephano Bachynzky, Michaele literato (Lasztesin*, op. pisca), *petro toztech*, Notario Ciuitatis, *Andrea Italo* (*de Argento*, op. pisca), ambularunt piscinam reuidere. Exposui ad eos in coena . . . k. 34

Latus facit h. 2 k. 53.

14 die May domino Judici dedi . . . . . flor. 10

quos dedi *Nicolao Balogh* cum ad Kapornok(!) cum Notario Ciuitatis ambulauit.

Eodemdie à *Benedicto Bozech* emi Milium pro Seminatura h. 1 k. 40

Eodemdie Colono *petro* qui praefatos *Nicolaum Balogh* et Notarium Ciuitatis ad Kapornok(!) duxit dedi pro solentione (!) equorum . . . . . k. 9

25 et 26 die May *Magister Anthonius* apud piscinam praeparauit vulgo *zplaw* duobus diebus dedi eidem ad singulum k. 14 facit . . . . . k. 28

Latus facit h. 11 k. 77.

Junius

16 die Juny tempore Judiciorum huius Comitatus ad dominum Judicem, *Stephanum Bachynzky, Blasium barberium*, qui Causa Ciuitatis Zagrabia redierant, in Coena, item et *Nicolao Balogh, francisco hadar*, in sede fuerunt illis tribus diebus exposui in toto . . . . . k. 37

Julius

Item tempore Messis ad illos videlicet ad *Georgium Moroych, valentinum textorem, Thomam zaghorch, Marcum salech, valentinum wdowych, Blasium Chasych*, et *lucam remar*, qui per aliquot dies decimauerunt, exposui ad carnes, panes, vinum et alia Necessaria . . . . . k. 67

Latus facit h. 1 k. 24.

Item Cum Messem Ciuitatis Coloni finierunt, tunc eisdem et toti *ghozpochynae* Juxta et alias obseruatam consuetudinem, dedi eisdem pintas vini per k. 2 vndecim, facit . . . . . k. 22

Item cum praefati domini Ciues eandem decimam Introduxerunt exposui ad eos . . . . . k. 25

Item Colonis qui in allodio Ciuitatis aceruos Commularunt et fruges Introduxerunt dedi eisdem pintas vini decem per k. 3 . . . . . facit . . . . . k. 30

Item quando Jus montanum in Kneghynch conscripsimus tunc exposui . . . . . k. 15

Augustus

24 die Augusti, hoc est in festo Beati Bartholomei apostoli Cum Judex et *Nicolaus Balogh, Stephanus Bachynchky(!)*, item quattuor decimatores Ciuitatis, qui apud *Sanctum Bartholomeum* die illo decimauerunt exposui ad eosdem domi in coena k. 52

Latus facit h. 1 k. 64.

September

6. die septembris in Neodelche(!) emi in Nundinis tritici puri pro seminatura cór. 18 ex quibus quattuor cór. singulum emi per k. 48 reliquos verò per k. 46, facit . . . . . h. 10 k. 36

item eodemdie ab eodem tritico telonium Ibidem in Nedeolche solui . . . . . k. 6 v. 3

item in vado de eodem tritico ad rationem domini *Zryny* solui . . . . . k. 9

item Circulos ad vasa vinaria emi vulgo *panthow* 23. ex quibus quinque emi singulum per k. 8, reliquos verò per k. 7 facit . . . . . h. 2 k. 6

item ad dolia emi circulos Maiores 14. per k. 10 v. 2.

item emi vulgo duas *lakomyche* per . . . . . k. 20

item emi duas vulgo *pwthe* . . . per . . . . . k. 15

item emi tres vulgo *skaffe* . . . . per ϑ. 3. facit . . k. 6 v. 3

Latus facit h. 13. k. 30

Item tempore vindemiae, per totam vindemiam in Kneghynch, componendo vina exposui candelas per . . . . . k. 30

Item seuum ad torcular emi pro . . . . . k. 6

Item per totam vindemiam ad me, et coadjutores Necnon Notarium Ciuitais, exposui . . . . . h. 2 k. 16

exigendo etiam *ghornycha.*

Item ad Callarium Ciuitatis hostium et *resetkam* feci reformare, falcem quoque feci, exposui . . . . . k. 11 v. 2

Nouember

Item 2. die nouembris quando cum *francisco hadar* ambulaui ad quodam Judicium ad Kneghynch, exposui domi in Coena . k. 12

Item Corda emi ad intromittenda vina in Cellarium Ciuitatis à *Christophoro aurifabro* pro . . . . . h. 2 k. 50

Latus facit h. 5 k. 45½

16 die nouembris in Judicys sedis huius Comitatus Warasdiensis, *franciscus hadar* et *Michael Barber* fuerunt, cum quibus apud me in prandio fuerunt dominus Judex, *Petrus Semoczy, Stephanus literatus drenoczy*, et *Simon Myrkoczy* – exposui ad eos . . . . . k. 50

17 die nouembris Idem *franciscus hadar* et *Michael barber,* fuerunt in sede, cum quibus in prandio fuerunt apud me *Nicolaus Balogh, stephanus literatus drenoczy* et aly quidam qui Causas Ciuitatis procurarunt exposui . . . . . k. 30

19. die Nouembris Missus fuit Zagrabiam *Blasius literatus* (Antolović, op. p.) cum vno portario, ad congregationem do-

minorum Regnicolarum, item et ad dominum episcopum In facto verberationis *Vincenty Machek*, dedi eisdem pro expensis . . . . . h. 3 k. 40

Eodemdie *franciscus hadar, Georgius Mesnarych, Augustinus sambar*, et *Joannes Braydych*, Missi fuerunt ex deliberatione totius Communitatis, ad *zrepychar*, ad conscribendam taxam, exposui ad eos . . . . . k. 39

Latus facit h. 4 k. 79

25 nouembris cum *petrum Semoczy* Judlium Cum suo Jurato Nobili ad reuidendam Molam Coloni de Kneghynch duximus, tunc cum eodem fuerunt Judex, et *Michael barber, Andreas farkas, Martinus Chopz*, tunc ad eosdem in Kneghynch exposui k. 23

Eodemdie ad eosdem et *Stephanum Bachynzky* domi in Coena exposui . . . . . h. 1

item sequenti die cum eundem *petrum Semoczy* domum dimittere voluimus, tunc ad eum et Juratum ad jentaculum exposui . . . . . k. 12

28 die nouembris Miseramus *Stephanum Bachynzky* et *Blasium barberium* ad dominum *Thay*, in certis Ciuitatis Negotijs, quibus dedi pro expensis . . . . . k. 21

Eodemdie per eosdem Miseramus eidem *francisco Thay, poma Naranche* vocata pro . . . . . k. 36

Item cum domum redierunt ad eosdem exposui . . . . . k. 19

Latus facit h. 2 k. 31.

December

1. die decembris Misimus iterum eosdem *Stephanum Bachynzky*, et *Blasium barber*, ad praefatum *franciscum Thay*, tunc in prandio exposui ad eosdem . . . . . k. 17

item ad iter acceperunt secum vinum pintas 3 pro . . . . k. 9

panes verò et assaturam acceperunt pro . . . . . k. 11 v. 1

item eisdem dedi pro expensis . . . . . k. 25

Item eodem tempore *Georgio Mesnarych* pro tribus vulgo *podyeswa*, praeconi Ciuitatis diuersis temporibus factis dedi . k. 60

Item circa festum Beati Nicolai episcopi illi qui horologia Ciuitatis praepararunt ex commissione dominorum dedi . h. 2

Item in vigilia Natiuitatis Christi *Georgio portario* in Kneghynch in suum Salarium dedi . . . . . h. 2

Item praeconi Ciuitatis eodemdie dedi in suum Salarium h. 1

Item Mesnardo similiter in suum Salarium dedi . . . . h. 1

Item pro Salario Meo mihi cedunt . . . . . h. 6

Latus facit fl. 13 k. 42.

Summa Introitus facit h. 135 k. 20

Summa Exitus facit h. 117 k. 27 v. 1.

Restat debitor h. 17 k. 72 v. 3.

Domini ex praescripta restantia relaxarunt h. 17 k. 72 v. 3. et sic dare debebit h. 10.

MIROSLAVA DESPOT

STAKLANA »PERLASDORF« I NJEN VLASNIK MARKIZ PERLAS DE RIALP

Nakon čabarske manufakture željeza[1] osnovane g. 1651[2] nema sve do početka XVIII. st. ni traga bilo kakvu privrednom poduzeću u Hrvatskoj.

Politička rascjepkanost teritorija, dugogodišnji ratovi s Turcima, pa istrjebljenje domaćih feudalnih obitelji na čelu sa Zrinsko-Frankopanskim »urotnicima« svakako su značajni faktori, koji djeluju i na privrednu stagnaciju Hrvatske toga vremena. Novo XVIII. stoljeće nakon mira u Srijemskim Karlovcima g. 1699. pokazuje neke znakove »prvog privrednog buđenja«, koje se očituje i u prijedlozima o osnivanju novih manufaktura.

Godine 1711. dostavljen je gradačkoj komori prijedlog za osnivanje jedne manufakture stakla u Hrvatskoj, pa se s pravom nameće pitanje, zašto osnivati staklane u Hrvatskoj.

Staklana tada nema u Hrvatskoj, to je, međutim, samo jedan od razloga, drugi je s austrijskog gledišta bio mnogo dublji i imao je uz svoj ekonomski značaj i politički smisao.

Austrija kroz čitavo XVII. stoljeće potpomaže podizanje i razvoj češke staklarske proizvodnje,[3] ta svoja nastojanja nastavlja i početkom XVIII. stoljeća. S pomoću čeških staklarskih proizvoda namjerava Austrija onemogućiti prodaju venecijanskog stakla na domaćem i stranom tržištu, pa je u toj borbi trebalo pomišljati i na osnivanje novih staklana, za koje je prema nekim indicijama postojao teren i u Hrvatskoj.

Hrvatska, i to dio konfisciranih imanja Petra Zrinskoga u Gorskom Kotaru bio je taj prikladan teren za osnivanje staklane. Bogata šuma

[1] Laszowski Emilije, Prilog za povijest industrije željeza u Čabru za vrijeme Zrinskih. Vjesnik kr. hrv. slav. dalm. zem. arhiva, 1917, str. 1–20.

[2] Laszowski Emilij, Gorski Kotar i Vinodol. Dio državine knezova Frankopana i Zrinskih. Mjestopisne i povjesne crtice. Zagreb 1922.

[3] Jezuita Bohuslav Balbin, pisac XVII. stoljeća u djelu »Miscellanea historica regni Bohemiae«. Pragae, 1679, Decas, I., Liber I. C. XXI, p. 57–58 navodi, da je u XVII. st. bilo u Češkoj bezbroj staklana, koje su izrađivale veoma kvalitetno staklo.

mogla je dati dovoljno goriva, a navodno je postojao i bjelutak, ta toliko neophodno potrebna sirovina za izradu stakla. Trebalo je s tog razloga pomoću stručnjaka pomno ispitati teren i razvidjeti sve mogućnosti za ostvarenje te toliko potrebne proizvodnje Austriji.

Za osnivanje staklane u Hrvatskoj zainteresirao se g. 1710 iz Češke i neki barun Montanarih.[4] On je s pomoću čeških staklara namjeravao podići staklanu nedaleko Bakra. Montanarih je vjerovao u uspjeh, no radi veće sigurnosti obratio se i na dvorsku komoru u Grazu, tražeći od nje detaljne informacije o terenu nedaleko Bakra. Neposredno iza Montanarihova upita dobila je gradačka komora izvještaj iz Gorskog Kotara, u kome je njegov sastavljač opširno raspravljao o mogućnosti osnivanja staklane nedaleko Broda na Kupi ili Čabra.

Izvještaj je bio nezavisno sastavljen od upita baruna Montanariha, sastavio ga je neki Ivan Wurz na temelju podataka Ferde Dappa, činovnika komore.

Dapp je, kao što se vidi iz originalnog dokumenta, otputovao zimi g. 1711.: »... nacher Ciabro abgereist ....., d(ass) Er hac occasione auch-aigene fleiss in der Ciabranca nachsehen lassen mochte, ob daselbste, khein solchen Kisslingstain, welche zum Glassmachen tauglich wären, gefunden wurden, hat Er mir[5] sovill geandtworthet d(ass) zwar in der Ciabranca, welche Jüngsthin die Wassergüss völlig ausgeschwembt hatte,[6] derzeit khein solcher Kissling stain anzutreffen wäre woll aber hatte man dergleichen Stain unweith Brod ... gefunden.

Item auch ein anders Muster ... man bey dem ärzt graben[7] zur genüge findten khönte ... ein guter Kissling Stain, auss welchen 4 Farben von Glass alss, weiss, grien, Blau und gelb gemacht werden khönen ... weillen es nun auch in selbiger gegent, wo das Tschuberische ärzt gegraben: und dieser tauglich Kisslingstain gefunden wird, vorderst ausser Gerouo gegen Schnesnich grosse Puchwälder gibt, welche umb sonst verfaullen, und nicht khönnen zu nuzen gebracht werden, also khönte man entweder aldorten ein glashitten anlegen ... und die Glasshitten an Jennen Orth, wo man die Stain mit Leichtern unkosten haben khan, auch die Waldungen ohnedem sonsten nicht khönen, zu unvergebracht werden, und ein besserer Verschluss der Gläser zu hoffen ist: anlegen: in mittels aber dergleichen Kisslingstain nicht verwerffen: sondern sowohl bey dem ärztgraben als zu Tschuber bey dem Pläofen fleissig zusamben legen lassen solten.«[8]

[4] Mareš, Frant. České sklo. Přispěvky k dějinam jeho až do konce XVIII. století. V Praze 1893 u Razpravy ceske akademie cisaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze. Ročnik II Třida I, Čislo 1, str. 129–130.

[5] Wurzu.

[6] Dapp je pošao u Bakar na nalog gradačke komore, da izvidi štete, što su ih nanijele velike kiše, usput je tragao i za bjelutkom.

[7] Kod Čabra.

[8] Originalan tekst Wurzova izvještaja danas se nalazi u Steyermärkisches Landesarchiv, Graz, Hofkammerakten, 1712, 9. I., Nr. 31.

Usprkos povoljnom izvještaju i zalaganju baruna Montanariha, do osnivanja te prve staklane u Gorskom Kotaru nije došlo, razlozi nisu poznati. Tek nekoliko godina kasnije ostvaruje takvo poduzeće Španjolac markiz Perlas de Rialp.

Rat za španjolsku baštinu,[9] vođen između Austrije i Francuske od 1701–1714, dovršen je mirom u Rastattu 7. III. 1714.

Taj mir sklopljen između Austrije i Francuske nadovezao se na zaključke ranije utanačenog mira u Utrechtu. Mirom u Rastattu dobio je austrijski vladar Karlo VI španjolski dio Holandije, Milano, Napulj i Sardiniju. Austrija je sebi na taj način osigurala pozicije na Sredozemlju, učvrstivši ih svojom kasnijom politikom i na Jadranskom moru.

Karlo VI. sve više usmjerava svoje poglede prema moru, trebalo je pod svaku cijenu zadržati stečeno i postepeno osvajati i nove posjede. Još prije zaključenja mirovnog ugovora u Rastattu osniva Karlo VI. u Beču g. 1713. »španjolski državni sekretarijat«[10] sa zadatkom kontroliranja i vođenja kasnije stečenih zemalja. Na čelo sekretarijata postavi ličnost, koja je i u Hrvatskoj, doduše, ne na političkom polju, već na privrednom odigrala dosta značajnu ulogu.

Ta ličnost je bio Don Ramon de Villana Perlas markiz de Rialp.

Rialp se rodio u nekom malom mjestu Katalonije g. 1663. Škole polazi u Barceloni, gdje nastavlja i studij prava. Nakon dovršenog studija postaje advokat u Barceloni, nezadovoljan tim zvanjem prelazi na političko polje. Sprijateljuje se s princom Georgom od Hessen-Darmstadta, koji je u to vrijeme pod posljednjim španjolskim Habsburzima vršio dužnost visokog državnog funkcionera u Kataloniji. To prijateljstvo postaje za Rialpa sudbonosno. Stupio je u krug ljudi, koji su namjeravali što prije ukloniti Filipa Bourbonskog iz Katalonije. Ta stremljenja nisu ostala nezapažena, pa je i Rialp kao urotnik dospio u zatvor g. 1704. i suđen je na smrt. Prije izvršenja osude spašen je ulaskom Karla VI. u Barcelonu mjeseca listopada g. 1705. Rialp ostaje i dalje privrženik Karlov, pa ga taj poziva u Beč, gdje ga u znak svog neograničenog povjerenja postavlja na čelo novoosnovane španjolske kancelarije.

Rialp stječe sve više vladarevo povjerenje, pa se Karlo s vremenom njime više koristi zbog njegovih privrednih sposobnosti, negoli zbog političkih, što je on bio, kako to navodi Coxe: »... visionary and indiscreet, wholly ignorant of the political system of Europe, and ill qualified for negotiation, but was consulted by the Emperor in commercial regulations, particularly those relating to his foreign dominions ... Charles admitted him in his hours of retirement, which were passed in the society of Spaniards and Italians, who had attached themselves to his fortunes in Spain ...«[11]

[9] Rat za španjolsku baštinu vođen je između Austrije i Francuske zbog toga, što je svaka od zaraćenih sila tražila svoje zakonsko pravo na Španiju, težeći preko nje za njenim kolonijalnim posjedima. Eugen Savojski pokazao je i u tom ratu svoje strateške sposobnosti.

[10] Opširnije o toj instituciji u raspravi Schmid. Oskar, Marques Rialp und das spanische Staatssekretariat in Wien, Historische Blätter, Wien, 1937, H. 7, S. 52–60.

[11] Coxe. History of the House of Austria, London, 1807, Vol. II., p. 57.

1718. nakon sjajnih pobjeda Eugena Savojskog nad Turcima sklopljen je mir u Požarevcu, nakon njega slijedi zaseban trgovački ugovor između Turske i Austrije, pa je upravo taj faktor vidno djelovao na daljnju privrednu politiku Karlovu.

Taj privredni momenat uočio je i Mayer, definirajući ga ovim riječima: »... Den Frieden von Passorovitz, den im Jahre 1718 Oesterreich und Venedig mit der Türkei abgeschlossen, kann man als den Ausgang einer neuen Periode der Industrie in Oesterreich bezeichnen ... wichtiger für uns aber ist der Handelstractat, welcher zwischen Oesterreich und der Pforte am 27. Juli[12] vereinbart und am 16. August zu Wien vom Kaiser unterfertigt wurde.«[13]

Pozitivne posljedice novosklopljenog trgovačkog ugovora ubrzo su postale očigledne.

Početkom g. 1719. osjetio je Karlo VI, da uz povoljnu političku atmosferu postoji i pogodan momenat za nov privredni zamah. U tu svrhu izdaje 15. III. 1719. dekret, u kome naređuje uz ostalo i ovo: »Inner-Oesterreichische See-Hafen und Commercium betreffend ... Handlungs-Compagnien aufzurichten und zu stabilieren, wie ingleichen, die in Unsern Erb Koenigreich Fuerstenthum und Landen vorhandene Manufacturen zu vermehren, und zu verbessern, wie zumahlen auch neue anzusetzen, und zu solchen Ende so wohl denen Handlungs-Compagnien, als auch denen aus- und inlaendischen Meistern, auf ihr Anmelden gedeyliche Privilegie und Freyheiten zu ertheilen.«[14]

Iste godine osniva Karlo VI 27. V. u Beču »carsku privilegiranu orijentalnu kompaniju«,[15] koja je osim jačanja prekomorske trgovine, imala zadatak, osnivanje novih i potpomaganje postojećih manufaktura.

Manufakture je kompanija podizala u Trstu i na Rijeci, ali je potpomagala takva nastojanja i u ostalim mjestima. Tako je g. 1722. kompanija ostvarila želju nekih hamburških trgovaca, da osnuju jednu staklanu nedaleko Gorice.[16] Staklana je dosta dobro prosperirala, ta bila je jedina u tome kraju, pa je s toga trebalo ponovo misliti na osnivanje staklane i u Hrvatskoj, i ostvariti ono, što je bilo predloženo g. 1710./11.

Karlo VI želeći steći što veću naklonost Španjolca Rialpa, uklopi ga u te svoje nove privredne podvige.

Započeo je s Rialpom pregovore g. 1720. nudeći mu za njegova imanja u Abruzzima neke konfiscirane Zrinsko-Frankopanske posjede u Gorskom Kotaru. Karlova je naime bila namjera, da u Abruzze pošalje Ra-

[12] 1718 g.

[13] Mayer, Franz Martin, Die Anfänge des Handels und der Industrie in Oesterreich und die orientalische Compagnie. Nach bisher unbenützten Quellen bearbeitet, Innsbruck, 1882, S., 28, 30–31.

[14] Codex Austriacus, III, S. 933.

[15] Mayer, o. c.

[16] Cossár Ranieri Mario, L'industria del vetro nell'Alto Goriziano. Archeografo triestino, 1926, vol. XIII, della III. serie., XLI della raccolta, p. 314 ss.; Cossàr Ranieri Mario, Storia dell'arte e dell'artigianato in Gorizia. Pordenone, 1948, p. 267 ss.

koczijeve sinove, želeći te nezgodne elemente ukloniti iz Ugarske i na taj način likvidirati obitelj, u koje potomcima je osjećao latentnu opasnost.

Dogovor između vladara i Rialpa za zamjenu imanja bio je u toku 1720. utanačen pred austrijskom komorom krajem g. 1724., stipuliran i g. 1725. potpisan.

Rialp je dobio u zamjenu za svoje posjede u južnoj Italiji imanja Ozalj, Brod na Kupi i Grobnik u Gorskom Kotaru. Vladar je tu svoju odluku potvrdio svečanom darovnicom izdanom 10. I. 1727. u Beču. U njoj je on naredio i ovo: »Nos Carolus VI ec(etera) Memoriae Commendamus ec(etera). Quod cum duo illa Feuda, unum nempe de Romanutio in Provincia Appruntina Regni Nostri Neapolis, cum Annuo Septem Mille florenor(um) Rhenensium Redditu, aliud vero de Giunchi nuncupata, in Regno (N(ost)ro Siciliae cum Annexo quinque Mille Florenor(um) Rhenensium redditu, quae jam Pro Priori Nos, fidelium ac Utilium in Compluribus Occasionibus P(rae)teritis, speciatim Vero in Cosecutione Principatus Catalauniae, cum Propriae Vitae Periculo, non considerata Propriorum et Familiae suae bonorum Amissione, per fidelem N(ost)rum Nobis Sincere dilectum Spectabilem ac Magnificum Comitem Rajmundum de Villana Perlas, Marchionem de Rialp, Status et Universalis Expeditionis Monarchiae Nostrae Hispaniae Secretarium, et Actualem Intimum Consiliarium Nostrum, Constanti fide et integritate p(raes)titorum Servitiorum, ac Sibi laudabiliter comparator meritorum intuitu, per Schedam N(ost)ram Caesaream Antelato Comiti Rajmundo de Villana Perlas Clementer Contuleramus, Idemque Comes in Possessionem effectivam Memoratorum Feudorum immittendus, et introducendus fuerat, ex rationibus, Nobis Opportune Perspectis, duobus Rakoczianis filijs, ad utrumque Sexum clementer contulimus, quo Videlicet hoc facto Aerarium N(ost)rum Caesareo Regium Sublevaretur, dictiq(ue) Rakocziani Filij in Praenotatis Neapolis et Siciliae Regnis Nostris Congrua et honesta sustentatione Provisi stabilirentur. Ut autem repetitis Feudio modo praenotato ijsdem Rakoczianis filijs traditis existentibus, Suprafatus Comes Rajmundus de Villana Perlas Caesareo Regia sibi, p(rae)vie collata Gratia Nostra Pro erigentia Aequitatis in Aequivalentia Saltem frui et Gaudere Possit, erga humillimam Camerae Nostrae Aulicae Propositionem, et factam de Bonis Buccariensibus, in Co(mi)t(a)tu Zagrabiensi Sitis, Per Cameram Nostram Graecensem, a Regia Camera Nostra Hungarica in Anno Millesimo Sexcentesimo Nonagesimo Secundo, die Vigesima Nona Maij, pretio inter easdem Cameras Nostras convento, coemptis, et comparatis, Relationem Sigulariter vero redditibus, Iuribus, Privilegijs, et Praerogativis, trium ex Supradicto Corpore Buccariensi Videlicet Ozail, Brod et Grobnik dictorum Fiscalium Bonorum Nostrorum examinatis, et Perspectis; Tria haec nunc Attacta Ozail, Brod, et Grobnick Bona, et eorum appertinentias, in Aestimationis Calculum, et Competens Pretium per Cameram Nostram Aulicam congesta, una cum fructibus 1 ma (prima) Ianuarij P(rae)teriti 1725 Anni, et cum relatione Taxae, pro Convenienti Suprafatorum duo-

rum Feudorum, ut memoratum est Filijs Rákóczianis benignes collatorum compensatione ...«[17]

Iz daljeg teksta darovnice saznajemo, da su iz jurisdikcije Rialpove isključeni Čabar i Lokve,[18] kao naknadu za njih dobiva Rialp garanciju naslijeđa spomenutih imanja za svoje muško potomstvo, koje se nakon njegove smrti tim beneficijem i koristi. Rialp posjedujući te nove posjede proširuje potpomognut Karlom VI na njih svoje privredne planove. Stvara odluku, da nedaleko Delnica izgradi staklanu – *prvu u Hrvatskoj*. Čini se, da se odvažio na podizanje njeno potaknut izvještajima iz g. 1711.

Proces osnivanja i izgradnje staklane tekao je na ovaj način. Rialp je prvenstveno htio riješiti pitanje uprave novih posjeda. U tu svrhu imenovao je njihovim upraviteljem Riječanina Giovannija Stefana Benzonija[19] s naslovom: »Joanni Stephano de Benzoni Sac(rae) Rom(anae) Imp(eratori) Equiti nec non Coll(endissi)mi et Ill(ustrissi)mi Domini Rajmundi Comitis de Villana Perlass Marchionis de Rialp Bonorum Directori plenipotentiario D(omi)no Patrono Gratiosissimo.«[20]

Benzoni je u Rialpovo ime kroz nekoliko godina upravljao iz Beča Ozljem, Brodom na Kupi i Grobnikom, pa je neobično aktivno surađivao i na ostvarenju Rialpove zamisli – staklane u Gorskom Kotaru.

Čini se, da je Španjolac i u svojoj domovini uočio korisnost ovakvog pothvata. Španija, a posebice Rialpova uža domovina Katalonija imala je od ranog Srednjeg vijeka neobično razvijeno staklarstvo, nastavljajući ga kasnije na tradicijama rimske staklarske proizvodnje, a proširujući ga i na arapsku.[21] Pitanje osnivanja staklane u Gorskom Kotaru pokreće Rialp tokom g. 1725, te šalje u tu svrhu u Gorski Kotar češkog staklarskog majstora Ivana Podscheidera,[22] da dotični izvidi na terenu sve postojeće mogućnosti za ostvarenje takva poduzeća. Značajnu ulogu igrao je u ovome pothvatu i Benzoni, što se vidi iz njegovih mnogobrojnih sačuvanih pisama,[23] upućenih upraviteljima Ozlja, Broda na Kupi, Grobnika i Antoniju Vernedi.[24] Mjeseca augusta 1726. boravi u Beču staklar Podscheider, gdje izvještava Benzonija o rezultatima postignutim na terenu. Iste godine 21. IX. piše Benzoni ozaljskom prefektu Fer-

[17] Prijepis darovnice nalazi se u »Transumptum Documentorum ex libris Regiis, Tomus V., p. 15–27, Protokoli, 12, XII.«, Državni arhiv, Zagreb.

[18] Transumptum Documentorum – Tomus V, 18, Državni arhiv, Zagreb.

[19] Benzoni, Giovanni Stefano (1690–1749), član obitelji, koja je sredinom XVII. st. doselila iz Cremone na Rijeku.

[20] Arcis Ozalj, Fasc. XVIII/31, Državni arhiv, Zagreb.

[21] Goldschmidt Werner. Glass making in Spain. The Connoisseur 1937, I., p. 25–29.

[22] Ivan Podscheider bio je poznati češki staklarski majstor. Radio je početkom XVIII. st. u Češkoj u staklani kneza Franje Schwarzenberga, v. Mareš, o. c., str. 100.

[23] Tekstovi Benzonijevih pisama čuvaju se među spisima »Arcis Ozalj, III Iura generalia 1–44. Dominor. Croat. Correspondentiar. officiosarum Prothocollum In V. Ternionibus cum extractis Dominia Croatica Perlasziana Concernens ab A(nn)o. 1727 usq(ue) 1731. Državni arhiv, Zagreb.

[24] S Karlom VI napuštaju Španiju i dva člana obitelji Verneda. Antonije Verneda (1693–1774) živio je na Rijeci, gdje je oženivši se kćerkom Felice Benzonija, stupio u rodbinske odnose s tom obitelji.

dinandu Sondermayeru, ističući mu svoje zadovoljstvo zbog novopronađenih količina bjelutka ovim riječima: »Hò uisto poi quanto m'auuisa intorno la Vetrara, e mi piace molto che abbia scoperte delle nuove pietre necessarie per la medema, io gliene manderò prossimam(en)te alcune Mostre, perche Lei possa uedere la loro miglior qualità, anzi é necessario, che lei ne faccia raccogliere qualche quantità dalli Sudditi, conuenendo con loro per la fattica, e pagandoli con grani, od'altri effetti, perche non abbino niuna occasione di lamentarsi, non occorre però che Lei facci portare le d(et)te Pietre à Brod, ma bensi à Delnize in Casa del Suppano, ó di qualche altro sicuro Suddito, e potrà colà ordinare, che ciascheduno de'Sudditi, che le raccoglieranno facci un Mucchio, e Lei poì andando colà quando gia ne sarà aggrumata una quantità, potrà pagarli à misura della medema, e della loro fattica senza farli alcuna Sorte di aggranio.«[25]

Pijesak su pronalazili u sve većim količinama, pa je i brodski upravitelj Karlo Renner izvještavao Benzonija o tim stalno novim nalazima. Benzoni prima sve te izvještaje i podrobno ih saopćava »Njegovoj Ekselenciji« Rialpu.

Krajem 1726. stigao je ponovo u Beč ranije spomenuti staklar Ivan Podscheider. Tom prilikom javlja Benzoni brodskom upravitelju ove potankosti: »Sig(no)r Gouernator di Brodt li 14. xbre (dicembre) (1726). Essendo stato questi giorni quì à Vienna quel Vetraro, che l'Estate passata passo per queste Signorie, hà promesso à S(ua) E(ccellenza) di uoler far prima puì la proua del Vetro di quello si intraprenda la spesa di una frabrica,[26] onde V(ostra) S(ignoria) all'ariuo della presente mia prouederà gl'infrascritti Materiali, cioè Kissel Stein N. 25 Tufft Stein N. 25. Lamb, o sia Argilla che dice il Vetraro di auerne trouato costì medemam(en)te N. 25. che sono in tutto N. 75; Ciascuna sorte di questi Materiali bisogna separarli in tanti Sachetti, e sigillati mandarli subito

[25] Arcis Ozalj, III, Ternio I, Fol. 10., Državni arhiv, Zagreb.

[26] XVIII. st. oštro luči pojam fabrike i manufakture, o tome nalazimo opširno tumačenje u ekonomskom leksikonu Georga Heinricha Zinckena. On kaže: »Manufactur, dieses Wort wird im weitläufftigen Verstande entweder vor das Geschäffte genommen oder Kuenstlicher Arbeit theils aus einer oder mehr rohen Sachen, so die Land-Wirtschaft liefert, theils auch schon aus zubereiteten Waaren, mit oder ohne Huelffe einiger Werckzeuge oder des Feuers etc. nach einer gewissen Idee, eine verbesserte Waare gemacht ... von solcher Arbeit und Verfertigung einer neuen Waare aus rohen oder schon verbesserten Dingen, oder von diese selbst gebrauchet, welche ehemals bey uns Deutschen negligiret, wenig oder nicht getrieben, deshalb auch nicht an Zuenffte gebunden, sondern erst neuerer Zeiten von denen Hollaendern und Frantzosen zu uns gebracht und sonderlich von denen letzten in ihrer Sprache Manufacturen und Fabriquen genennet werden, dahin sonderlich die Woll- und Seiden-Manufacturen gehoeren. Jedoch in diesem Verstande macht man wiederum einen Unterscheid unter solchen, wozu man kein Schmeltz-Feuer. Haemmern und Schmieden, und denenjenigen, wobey man diese zwey Stuecke vornehmlich noethig hat. Die erste Art nennt man im allerengsten Verstande Manufacturen, die andere aber Fabriquen, als Gold- und Silber-Stahl-Eisen-Messing-Kupffer-Glas-Porcellain- und dergleichen Fabriquen.« Zincken, Georg, Heinrich. Allgemeines Oeconomisches Lexicon ..., Leipzig 1764, Coll. 1773/4. Zbog toga nalazimo i u svim dokumentima, koji spominju staklanu u Perlasdorfu, izraz »fabrica« a ne manufaktura.

à Ozaill à Mani del Sig(no)r Pauliz, à cui scriuo l'occorente, perche assieme con altre N. 25 d'argilla di Ozaill me, le spedisca per quì, unitam(en)te collì Vini, che colà si trouano di mia raggione, Lei mostri la sua puntualità in questo, e non ritardi niente la spedizione. Riceuo poi coll'Ord(inari)o di oggi la sua delli 6. Corrente.«[27]

Radovi na istraživanju i pronalaženju bjelutka nastavljeni su i g. 1727. Mjeseca januara iste godine izražava Benzoni nadu, da je brodski upravitelj otposlao bjelutak na Ozalj radi izvršenja analiza.[28]

Isti mjesec Benzoni urgira ozaljskog upravitelja i moli ga, da što prije odašalje materijal: »Il Gouernat(o)re di Brod mandarà a V(ostra) S(ignoria)[29] trè Sacchetti di Materiali per la proua della fabrica del Vetro, che dourà farsi qui in Vienna, cioè tufft Stein, Kissel Stein und Lamb, ciascheduno separato nel suo sacchetto ...«[30]

Posao oko ispitivanja materijala tekao je polagano, glavni razlog je bio taj, što je Benzoni, boraveći u Beču, samo pismenim putem izvršavao Rialpove naloge, trebalo je zbog toga pronaći zgodnu ličnost na terenu, koja bi iz neposredne blizine nadzirala sve predradnje.

Izbor je pao na Antonija Vernedu, Benzonijeva rođaka. Tu Rialpovu odluku saopćava Benzoni 29. I. 1727. ozaljskom upravitelju Pavliću: »... Sua E(ccellenz)a hà conferito la Carica di Inspettore di questi Suoi Beni[31] il Sig(no)r Don Antonio mio Cognato, il quale aurà l'inspezione sopra li medemi, ed' in auenire tutto il Denaro, che si ricauarà da Prouenti de medemi fuori di quelli dell'Anno passato, che deue riceuer il mio Fratello, giache io ne ho da presentar il Conto, dal 726 – à S(ua) E(ccellenza), dourà pagarsi al medemo; perciò gli auuiso per Sua direzione. Non ostante tutto ciò S(ua) E(ccellenza) uuole che io ritengi la direzione di questi Beni, e mantenghi la corrispondenza ... col S(igno)r D(on) Antonio ...«[32]

Verneda je prihvatio ponuđeno mjesto, i Benzoni mu odsada šalje direktno sve Rialpove naloge, vezane uz buduću staklanu i upravu ostalih imanja.

Mjeseca marta 1727. odaslan je bjelutak, nađen u Gorskom Kotaru u Češku, gdje je izvršena pomna analiza. Verneda je savjetovao, ukoliko analiza ispadne pozitivno, da se staklana podigne nedaleko Delnica u mjestu Crni Lug, ili u Lokvama. Posljednje mjesto nije došlo u obzir zbog toga, što je ono, kako je ranije rečeno, kraljevom darovnicom izuzeto iz Rialpova posjeda. U maju iste godine javlja Benzoni inspektoru Vernedi, da očekuje uskoro rezultate analiza izvršenih u Češkoj: »...Dalla Boemia, si aspetta la proua de' Vetri, ed' il Vetraro, che fù avanti due Sett(iman)e quì, ha promesso frà breue di mandarla onde dell'uno, e dell'altro l'auuisarò à Suo tempo.«[33]

[27] Arcis Ozalj, III, Ternio I, Fol. 28, Državni arhiv, Zagreb.
[28] Arcis Ozalj, III, Ternio I, Fol., 31, Državni arhiv, Zagreb.
[29] Pavliću.
[30] Arcis Ozalj, III, Ternio I, Fol. 33, Državni arhiv, Zagreb.
[31] Ozalj, Brod na Kupi, Grobnik.
[32] Arcis Ozalj. III, Ternio I, Fol. 39, Državni arhiv, Zagreb.
[33] Arcis Ozalj, III, Ternio II, Fol. 15, Državni arhiv, Zagreb.

Krajem g. 1727. javlja Benzoni u ime »Njegove Ekselencije« inspektoru Vernedi, da je bečka dvorska komora konačno otposlala u Graz zakonske članke, koji su se odnosili na razgraničenje grobničkog i brodskog posjeda. To je pitanje bilo od važnosti zbog osnivanja staklane, jer je ona imala biti sagrađena na brodskom posjedu.

Benzonijevo pismo pisano u ime Rialpovo glasi: »Per S(ua) E(ccellenza) Al S(igno)r D(on) Antonio Verneda li 6. xbre (dicembre) (1727).

Auanti alcune Sett(i)m(an)e Sono stati spediti à Graz da questa Aulica Cam(er)a gl'Articoli da me presentati per la Conuenzione delli Confini delle due mie Signorie di Brod, e Grobnich, con ordine alla Cam(er)a di Graz, perche li trasmetta al S(igno)r Conte Petazzi,[34] e Sig(no)r Lebenegg,[35] come Commissarij in questo affare, acioche unitam(en)te li sottoscriuano, e li facino sottoscriuere da Lei, e dal Capit(ane)o Lumaga,[36] come miei Plenipotenziarij, onde supponendo che à quest'oragià sarano capitati à Mani del detto S(igno)r Conte, le ingiongo di insinuarsi per tal fatto presso il med(em)o con lettera, che potrà diriggere al d(etto)o Capit(ane)o Lumaga, stante la Sua permamenza in Ozail, perche esso à uoce possi ancora promuover la premura di questo affare, che desidero di uedere terminato per più motiui, e specialm(en)te per la Vetrara, che hò risolto di introdure del Luogo da Lei dissegnato nella signoria di Brod per la prossima Primauera; per questo effetto lei ordini al Gouer(nato)re di Brod, perche faccia ammassare nel Villaggio di Delnize da 200. Centinara del Kiselstein, ó sia Sillice, facendo Scielgerne il migliore, che conuenga, colli Sudditi per il pagamento da farlisi per le d(et)te Pietre, il quale non dourà esser in Denaro, ma in tanti Grani, che seruirà tuttauia di aiuto alli Sudditi, e lo farano ben uolontieri p(ro)ntem(en)te, quando pure non sià il Terreno cuoperto di Neui, giache non sono occupati in altro trauagliò.«[37]

Verneda nakon tog Rialpova pisma postaje sve aktivniji te predlaže i izgradnju jednog magazina na Rijeci, u kome bi bilo deponirano izrađeno staklo. Rijeka je po njegovu mišljenju bila najprikladnije mjesto za izvoz. Benzoni prihvaća sve Vernedine prijedloge te mu ujedno javlja, da će Rialp tokom g. 1728. lično doći na Rijeku u pratnji vladara Karla VI, koji je te godine namjeravao obići Hrvatsko Primorje.[38] Osim toga javlja Benzoni Vernedi: »... si principiarà la Vetrara, che si intraprenderà subito che saran decisi li Confini colla Cam(er)a, sopra de' qualli si aspettano li Pareri da Graz ...«[39]

[34] Petazzi, Antonio, Adelmo, najprije bakarski, a kasnije riječki kapetan. Porijeklom iz Trsta, v. Mažić, Matija. Prilozi za Poviest grada Bakra, Sušak, 1896, str. 78. Na navedeni podatak upozorio me arhivista Bartol Zmajić.

[35] Lebenegg, Josef Ernst, vicekapetan i »Rentmeister« u Bakru. Podatak arhiviste Bartola Zmajića.

[36] Lumaga, Giovanni Battista (†1749). Vjerojatno rodom iz Furlanije. Dugo godina grobnički kapetan.

[37] Arcis Ozalj. III, Ternio II, Fol. 39–40, Državni arhiv, Zagreb.

[38] Karlo VI boravio je mjeseca septembra g. 1728. u Hrvatskom Primorju. v. L'imperatore Carlo VI in Fiume l'anno 1728. Eco del Litorala Ungarico, 1843, No. 69, No. 70.

[39] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 4, Državni arhiv, Zagreb.

U aprilu 1728. pisao je Benzoni Podscheideru u Češku, neka odluči, da li će doći u Hrvatsku ili ne. Ukoliko Podscheider ne bi htio primiti ponuđeni mu posao, trebalo bi pomišljati na drugog staklarskog majstora. Verneda je predlagao nekog staklara iz Konjica,[40] s tim prijedlogom Benzoni nije oduševljen te izražava sumnju i »Njegove Ekselencije«: »... Dubita solam(en)te S(ua) E(ccellenza) se quello potrà ridurre à tal perfezione la fabrica, come si speraua da quello di Boemia ...«[41]

U međuvremenu je stigao pozitivan odgovor staklara Podscheidera, i on je naskoro i lično krajem aprila doputovao u Beč. Benzoni smjesta obavještava Vernedu o njegovu dolasku, izražavajući ujedno nadu, da će sada započeti i rad na izgradnji staklane: »... È arriuato qui il Mastro di Boemia, e dimani si farà il Contratto per la Vetrara, e per la fine di Maggio passarà à queste parte colla sua gente. Tutto questo si fà sopra il fondam(en)to, che lei hà dato tante uolte in Scritto, ed' à uoce, tanto à Graz, che à Vienna, che nella Signoria di Brod nei Boschi trà Delnize, e Cernilug vi sij Situazione assai migliore di quella di Loque, per erigere la Vetrara dentro li nostri proprij confini, si che spero non ui sarà altra difficoltà, e col uenturo ordinario la auuisarò di quanto potrà occorrere per dar principio à quest'Opera.«[42]

Ugovor sa staklarom bio je potpisan krajem aprila g. 1728., te Benzoni javlja tu radosnu vijest smjesta Vernedi, izražavajući veliku nadu u ostvarenje pothvata: »... Ora auendo stabilito il Contratto per la Vetrara col Mastro di Boemia Gioanni Potscheider, che fù auanti un'anno da me spedito alla uisita di queste Signorie, per riconoscere li Materiali necessarij di cui prossimam(en)te gli spedirò la Copia, partirà il medemo per la fine del corrente Mese per Brod con altre noue persone destinate alla fabrica de' Vetri, siche per li 20. di giugno potranno essere colà, e perche sarà necessario di fare alcune disposizioni, e preparatiui prima del loro arriuo, per questo effetto gli spedisco l'annessa Instruz(ion)e, à tenor della quale e delle notizie che già Lei tiene, potrà dar principio all'Opera, per il di cui buon esito, mi prometto molto dalla Sua attenz(ion)e, e zelo, mentre sicome la Spesa che occorre, mi riesce considerabile, così desidero ancora, che non si ometta alcune diligenza, per far riuscire il mio intento. E qui augurandogli le maggiori felicità resto.«[43]

Isti dan, t. j. 1. V. 1728. šalje Benzoni pismo sličnog sadržaja i ozaljskom upravitelju: »Al Sig(no)r Pauliz Amm(inistrato)re di Ozail d(et)to (1. V. 1728).

Auendo S(ua) E(ccellenza) risolto di erigere la Vetrara in Brod, e per tal effetto col Mastro Vetraro, che fù costì auanti un'anno, e mezzo già stabilito il Contratto, in uirtù del quale uerso il fine del corr(en)te Mese, partirà il medemo verso queste parti, onde sicome frà gl'altri Ma-

[40] Mjesto u Sloveniji. O radu staklane zasada nedostaju podaci, što slijedi iz usmenog saopćenja direktora Tehničkog muzeja u Ljubljani dra Franje Baša. Izražavam hvalu dru Bašu na tim podacima.

[41] Arcis Ozalj, III, Ternio, III, Fol. 6–7, Državni arhiv, Zagreb.

[42] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 8, Državni arhiv, Zagreb.

[43] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 11, Državni arhiv, Zagreb.

teriali necessarij per la d(ett)a Vetrara, ui entra anco l'Argilla bianca, che si troua in questa Giurisdiz(ion)e, cosí sarà necessario, che à tenore dell'annessa Nota, lei ne faci Zappare una buona quantità, per poterla spedire à Brod, ben' asciuta, mentre ueranno i Caualli di Somma à leuarla. Io già l'auuisarò á tempo per quando uerrà il Mastro Vetraro colla sua Gente à Graz, acciò che possi spedire quatro Carri, e Sei Caualli à Crapina à leuarli, per promouerli medemam(en)te poi à Brod; qui salutandola.«[44]

Podscheider je stigao u Hrvatsku ljeti g. 1728., sobom je doveo jednog zidara, 6 majstora staklara, stručnjake za izradu staklenih ploča i staklenih zrna za brojanice.

On se obavezao, da ne će napustiti Gorski Kotar, prije nego nađe zgodnu i spretnu ličnost za vođenje staklane. U sklopu te male družine nalazili su se i naučnici, također Česi. Na putu su primali pojedinačne dnevnice, Podscheider i zidar 2 forinte, staklari po 1 forintu i 30 krajcara, izrađivači staklenih zrna po 1 forintu, naučnici 30 krajcara.[45]

Ta prva grupa stigla je u Brod na Kupi mjeseca juna g. 1728., rad na izgradnji staklane započet je tek iduće godine.

Mjeseca jula g. 1728. došlo je na mjestu buduće novogradnje do nezgodnog sukoba. Izaslanici komore nastanjeni u Bakru, namjeravali su omesti predradnje, želeći osujetiti izgradnju tog objekta. Rialp je bio smjesta obaviješten o nepravilnom postupku, pa je isti mjesec dobio punu satisfakciju dopisom poslanim iz Graza 16. VII. 1728. U njemu je gradačka komora dopustila, da na svoja tri posjeda: »... Ozail, Brodt, undt Grobnik betreffenden ... machenden dispositione und einführende meliorationenn ... als aigenthumber ... befugt ist.«[46]

Rad na predradnjama nakon toga je nesmetano nastavljen, pa je krajem 1728. na osnovu preporuka imenovao Rialp i prvog upravitelja buduće staklane. Imenovani upravitelj bio je župnik Franjo Bassi. On je dobio tačne instrukcije, na koji način treba voditi poslove u staklani, i osim toga, kako treba postupati s pridošlicama. Instrukcije je otposlao iz Beča Benzoni formuliravši ih na ovaj način: »Instruzioni per il Molto Reu(eren)do Sig(no)r Don Francesco Bassi per la Capellania ed Inspezione della Vetrara di Cernilug.

Essendosi compiaciuta S(ua) E(ccellenza) il S(igno)r Marchese di conferire à V(ostra) S(ignoria) M(ol)to R(eueren)da la Capellania di Cernilug, e medemam(en)te l'Inspezione di quella Vetrara per questo effetto, mi hà commandato, di munirla colle p(rese)nti Instruzioni, che dourano esserle di norma in questo Impiego.

P(rim)o Per quello concerne la Capellania, essendo gl'Operarj della uetrara in maggior parte Boemi, e puoco intelligenti del linguaggio del

[44] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 11, Državni arhiv, Zagreb.

[45] Vavra J. R. Das Glas und die Jahrtausende, Prag 1955, S. 155. Autor na spomenutom mjestu pogrešno navodi, da je Rialpova staklana osnovana u Slavonskom Brodu, umjesto nedaleko Broda na Kupi.

[46] Innerösterreichische Kammer, Fasc. rote Nr. 95. Akt vom 16. Juli 1728, Hofkammerarchiv, Wien.

Paese, sarà neces(sari)o che nè giorni festiui prima ò dopo la Messa, faci loro una esortazione sopra il corr(en)te Euangelo, e medemam(en)te li instruisca in tutto quello che concerne la Salute, e damministri loro i S(antis)s(im)i Sagramenti onde dourà insinuarsi presso l'Ordinario, che é l'Ill(ustrissi)mo Mons(igno)r Ves(cou)o di Segna, affine gli conferisca l'esercizio deella Cura dell'Anime. Supponendosi che non haurà alcuna difficoltà in questo punto, attesa l'habilità di V(ostra) S(ignoria) Molt(o) R(eueren)da, e la mancanza della diocessi d'altri Sogetti especti del linguaggio tedesco per Suplire à Simile bisogno.

2do (Secundo) Consisterà il suo Impiegô per quello che tocca l'Inspezion(e) della Vetrara, nell'inuigilare primieram(en)te al buon Ordine dei lavori, e specialm(en)te sopra gl'Operari, che fusseron à giornata alle spese del Dominio, perche proseguischino il loro lauoro debitam(en)te, procurendo sempre di mantenere una buona armonia trà i medemi, a rimouer ogni confusione, che per qualsi sia disputa potrebbe nascere.

3^{0} (Terzo) Dourà tenir un esatto Conto delli Vetri, che dai Operarj della Vetrara gli veranno consegnati, facendoli riponere in una stanza di quella Abitaz(ion)e; che resta disposta dal S(igno)r Inspett(or)e de Verneda, con cui medemamente, e col S(igno)r Gouer(nato)re di Brod si intenderà poi per le spedizioni, che si faranno di detti Vetri alle Marine.

4^{0} (Quarto) Come alli Operarj della Vetrara si dano in pagam(en)to tutte le prouisioni da Vitto, ed' una porzione di denaro, così dourà tenire un Conto separato di tutte le Vittouaglie, che gli ueranno spedite da Brod, ò da altra parte per il detto bisogno, distribuendo debitam(en)te le medeme, ed' al fine poi della Settimana, dourà fare il Computo con Ciascheduno de' detti Operarj del dare, ed'auere, queli poi da Mese in Mese rimetterà al Sig(no)r Inspett(o)re de Verneda relazionḍogli da tempo in tempo l'ocorrente delle prouisioni che aurà di bisogno, perché il mancam(en)to delle medeme, non causi pregiudizio al Dominio, e che il medemo uenghi constretto di supplire col denaro contante.

5^{0} (Quinto) Sarà necessario, che abbi una particolar Cura nell'impedire, à quelli che spaccano il legname, e bruggiano la Cenere, che non si estendino fuori del Distritto, che uerrà loro assegnato dal S(igno)r Insp(etto)re da Verneda, e per tal fatto uisitarà da tempo in tempo gl'assegnati Siti del Bosco, per osseruare se abbino ecceduto le loro Mete, in qual Caso li constringerà alle medeme, e questo sarà un punto particolare della Sua Inspezione.

6^{0} (Sesto) Inuigilarà specialm(en)te sopra tutti gl'Attentati, che potrebbero farsi per parte delli Sudditi Camerali, ed'accadendone qualcheduno, dourà informarne sollecitam(en)te il Sig(no)r Inspett(o)re da Verneda, il quale la instruirà di tutte le altre occorenze, che riguarderrano questo suo Impiego, e secondo le disposiz(io)ni del medemo potrà pienam(en)te regolarsi.

Perfine dourà da tempo in tempo mandare le Sue Relazioni all'Eccell(entissi)mo Patrone dando Conto nelle med(em)e del progresso della fabbricà, della quantità de' Vetri, che si troueranno in essere, e delle

altre particolarità concernenti la medema. Ondi spera S(ua) E(ccellenza), che nell'Impiego conferitole, non lascierà di dare le uere proue del suo Zelo, e fedeltà, e per questo effetto, gli si consegnarà il suo Decreto, esprimente l'annuale Prouisione, che dourà godere per il Carico di questa Incombenza, per cui gli auguro un buon successo.

Vienna li 14. xcembre (dicembre) 1728.«[47]

Početkom godine 1729. radovi na staklani prelaze u konkretniju fazu, izgradnja je same staklane u toku, pa Benzoni vodi pregovore o budućoj prodaji staklenih ploča, koje su namjeravali u velikom broju izrađivati u staklani.

Mjeseca januara g. 1729. piše Benzoni Vernedi u ime »Njegove Ekselencije« pismo, u kome mu javlja o narudžbama, koje glase: »li 8. Gen(ai)o 729. Al r(eurend) D(on) Antonio Verneda p(er) Sua Ecce(llen)za. Dal quì annesso foglio, a misura di Lastre Lei uedrà quello che mi scrive da Manfredonia[48] il Console Fiori, onde si ualerà di detta notizia, e quando si ripiglierà il lauoro della Vetrara, consultando la d(et)ta Informaz(ion)e col M(aest)ro Vetraro che da Boemia deue ritornare costì, sempre che torni à Conto, potrà far trauagliare delle d(et)te Lastre, e spedirle nella maniera richiesta al d(et)to Console. Mi auisa inoltre il Sacerdote Bassi, di auer fatto diligenza à Gonouiz,[49] presso quel Mastro della Vetrara circa la Gente, che desiderano prouedere da colà per bruggiar la Cenere, e spaccar la legna, che non ui era modo di auerne, ma che più facilm(en)te si aurebbe proueduta dall'Cragno, onde per sparmiar le Spese di farli uenire da Boemia, lei procuri di farle necessarie diligenze nel det(t)o Paese, e per uia di Ozail dalla Vetrara del Conte Ant(oni)o Petazzi da Schiessenheimb,[50] d'auer alquante persone, che potesseron seruire al bisogno, ed'auisarmi poi quello aurà effettuato, perche nel Caso, che si dourà principiar il d(ett)o lauoro non ui succedano altre Mancanze. Vedo poi dalla Sua dè 18 scad(ut)o gl'altri preparatiui, che si uanno facendo in Cernilugh per il d(et)to oggetto, onde non mi resta altro che dirgli, se non che lei accudisca, come hà fatto sin ora ad'una esatta continuazione delli medemi, e come sarà gia ariuato costi il d(ett)o Sacerdote Bassi, cosí potrà instruirlo per quello che ocorrerà di fare p(res)entem(en)te. Hò piacere d'intendere, che il Sudditto Muratore Sij capace per aquistare li forni, onde per animarlo al d(ett)o trauaglio Sarrà necessario di tenirlo contento, come li Scrissi nella preced(en)te mia. Per quello poi riguarda li dazij delli uetri, che potrebbero trasportarsi à Fiume, lei ricaui da quelli della dogana una uolta di quanto dourebbero pagare per ogni sorte, la med(em)a quela trasmetterrà qui perche possi riflettere alla prouidenza che potrà darsi a questo bisogno. Il Parocho di Brod vi li racomando per farli racomodare la casa della Parochia, onde lei ueda di rendargliela habitabile con paghar la

[47] Arcis Ozalj III, Ternio III, Fol. 12–14, Državni arhiv, Zagreb.

[48] Luka na Apeninskom poluotoku, nedaleko Foggie. Mjesto je osnovao kralj Manfred g. 1261., te je ono po njemu i dobilo ime.

[49] v. bilješku 40.

[50] Žusem u Sloveniji, također usmeni podatak dra Baša.

Maestranza, e li Materiali di preciso bisogno, douendo per altro li Sudditi praestare li altri trauagli gratis, essendo questo il loro obligo, e qui augurandoli li Maggiori facilità resto.«[51]

Mjeseca aprila iste godine dolazi nova grupa čeških staklara, zbog toga je trebalo pomišljati na izgradnju daljih nastambi. Tih nekoliko kućica postale su jezgra novonastalog naselja »Perlasdorfa«, sela Perlasova, prema prezimenu vlasnika staklane Perlasa de Rialpa.

O svim tim pripremama na vrijeme je bio obaviješten brodski upravitelj ovim pismom: »Al S(igno)r Gou(ernato)re di Brod li 23 Ap(ri)le 729. Douendo frà breue capitare il nouo Mastro Vetraro con altre 15. persone dalla Boemia, per passare poi da quì alla Vetrara di Cernilug per rimettere in piedi, e perfezionare quel Lauoro, così che per la metà del prossimo Mese spero che tutti si ritroueranno costì, per questo effetto sarà necessa(ri)o precisamente di metter in ordine il Comodo per l'Abitaz(ion)e e di d(ett)a gente, e perciò secondo gl'Ordini che V(ostra) S(ignoria) M(olt)o Ill(ustr)e riceuerà dal S(igno)r Inspett(o)re di Verneda, farà fare uicino alla Vetrara tre, ò quattro Barache, ò Casette di legno con un Solo ripartim(en)to per la Cucina, perche ciascheduna di esse, possa seruire per una Famiglia, mentre trà i Lauoranti che uenghono, ue ne sono alcuni che portano loro famiglia, e sarà necess(ari)o presso di ciascheduna di queste Abitaz(io)ni, lasciar un Spazio per un Orto, e per una piccola Stalla, di cui possano seruirsi. Fratanto che loro ueranno, sarà necessario di metter in piedi le dette Casette, e di prouedere il Vino necessario da Ozail, ed'altre Vettouaglie occorenti, così pure qualche quantità di paglia per seruizio della d(ett)a Gente. Frà gli altri Lauoranti che uerranno, uerrà anco un Falegname colla sua famiglia. Uomo assai intelligente per la fabrica dei Molini tanto di Macina, quanto per pestare i Materiali che si è giudicato molto necessario di farlo uenire. Io mi rimetto al di più che gli ordinarà il detto S(igno)r Inspett(or)e, e però procuri di eseguir il tutto à douere, ed'intendersi bene col S(igno)r Don Bassi Fatt(o)re della Vetrara, in quello che riguarda il Seruizio di S(ua) E(ccellenza) perche non nascano confusioni. Al S(igno)r Paroco C(o)lapse, che ricorre, à S(ua) E(ccellenza) per la licenza di comprar delle Tauole ed altri legnami necessarij per le Chiese, e per il suo particolare, lei dia la necessaria prouisione, secondo il regolam(en)to già stato fatto in questa materia, e peró gli potrà consegnare l'acclusa, e quì salutandola diuot(a)m(ent)e e la Sua D(omin)a Cons(ort)e resto.«[52]

Mjesec dana nakon prvog šalje Benzoni ubrzo i drugo pismo, u kome spominje i novog staklarskog majstora Adama Korgasa. Taj je trebao preuzeti sve poslove namjesto Podscheidera, koji odlazi.

Iz pisma saznajemo ove potankosti: »Al Gou(ernato)re di Brod li 21. Maggio 729. Hó spedito da quì la Gente uenuta dalla Boemia col M(ast)ro Vetrarro Gio(vanni) Adamo Korgas li 20. del corr(en)te, onde come non dubito faranno prontam(en)te il Viaggio a loro ordinato per

[51] Arcis Ozalj, Ternio III, Fol. 16–17, Državni arhiv, Zagreb.
[52] Arcis Ozalj, Ternio III, Fol. 18–20, Državni arhiv, Zagreb.

Ozail, cosí é necessario, che lei al riceuere della presente, spedischi subito à Ozail 24. Caualli per Somma, essendo di questa Gente in tutto N(umer)o 41 persona comprese le Donne, e Creature. Per questo sarà necessari(o) di sollecitare in Cernilug, oue spedirà subito l'annessa, che si facino quatro Barache, come già tempo fà ordinai, perche possino allogiarui, sino à tanto, che si accomodi ogni Famiglia à suo modo, mentre alla Vetrara dourà formarsi una specie di Villagio, ed'à ciascheduna Casa dar il suo Orto, ed altri comodi necessarij, per stabilirsi, ed all'arriuo del S(igno)r Inspett(o)re colà, dourà trouarsi pure Lei, mentre si farà una ripartizone delli Fondi per li medesimi, sino à tanto, che si nettarà più il Bosco, e possino acquistarne d'auantaggio. Frattanto dall'annessa quittanza lei uedrà, che il Mastro Vetraro abbia riceuoto qui da Me f(iorini) 170 à Conto delli Liffergelter, che si douranno bonificare tanto al Mastro Vetraro quanto ad'altra Gente, principiando dalli 20. del Corr(en)te Mese di Maggio, giache per tutto il 19. sono stati da Me pagati. Di questi Liffergelter, gli mando l'annessa **Nota, secondo la** quale Lei dourà regolarsi, per formare poi il conto, e bonificare quello gli uiene, auertendola, che il giorno, che arriuerà questa gente in Cernilug, finiscono questi Liffergelter tanto per il Mastro Vetraro, quanto per tutti gl'altri, onde dopo il riposo, che auranno fatto costi per un giorno, lei li spedirà subito colà, senza ritardo, facendoli passare la prima sera à dormire à Delnicze. Arriuati che saranno à Cernilug, allora non si paga à loro niente, se non il trauaglio che faranno, tanto nelle fabriche de' Forni, ò della Vetrara stessa, od'in quello saranno impiegati, come già disponerà il S(igno)r Inspett(or)e. Al Mastro Vetraro, come della quitanza, mandata il S(igno)r Inspett(o)re appare, hò contato pure 100 f(iorini) dati per anticipaz(ion)e per il Taffelmacher, per li quali benche il d(et)to Mastro Vetraro si sia obligato, tuttauia douranno successiuame(en)te scontarsi dai trauagli, che farà il d(ett)o Taffelmacher. Io non dubito, che Lei fatto aurà le disposiz(io)ni necessarie per il Vino, ed'altri Comestibili, che sono necessarij alla Vetrara, onde non mi ostendo d'auantaggio, e quì salutandola.«[53]

Slijedećih nekoliko mjeseci čini Benzoni iz ďalekog Beča upravo nadčovječne napore, ďa ostvari što prije staklanu. Očekivao je da će rad u njoj započeti mjeseca juna ili najkasnije jula 1729., međutim je bio neugodno iznenaďen. Radovi su tekli sporo, pa je otvorenje prebačeno na slijedeći mjesec august. Početkom istoga izražava Benzoni otvoreno svoje negodovanje u pismu poslanom Vernedi u kome kaže: »Al Sig(no)r D(on) Ant(oni) li 6 Ag(os)to 729. Mi sorprende non poco la notitia, che ella mi da conto cariss(i)mo suo de 30 del passato, che la uetrara non cominciarà ad' fin prima di due settimane, quando é cosi grande la premura di S(ua) E(ccellenza) per sentir il principio di questa fabrica, che io non saprei abbastanza spiegante arriuando à ďimandarmene con impazienza il raguaglio. In questo stato di cose ella ben uede, in che imbarazzo io mi ritrovi ogni qual volta mi convien abbocarsi con S(ua) E(ccellenza), e percio, e troppo necessario che V(ostra) S(ignoria) con-

[53] Arcis Ozalj III, Ternio III, Fol. 22–24, Državni arhiv, Zagreb.

segnisca dal Sig(nor) Armiraghi almeno p(er) otto giorni la licenza di portarsi śull'instante à Cernilug esaminar questo gran rittardo, e dispor con la sua presenza perche s'incomincij ormai operar da dauero. A vista di questo pur troppo necessario suo viaggio trouo opportuno il suggerite piú cose le quali ella poi potra comprender in una esatta informatione, che dourà dar all'Ecc(ellenz)a Sua sopra il stato di quella sua Fabrica. E primieramente la prego, di farvi tutti i sforzi e metter tutte le facilità possibili, perche senza la minima dimora incomincij il trauaglio, che é di som(m)a premura e p(er) S(ua) E(ccellenza) e per la mia quiete, non meno che quella di V(ostra) S(ignoria) andando entrambi in rischio, di essere ueduti disattenti et impontuali in caso diuerso. E necessario in oltre il esaminar il regolamento dell'Economia, e stabilir la medema in un piede sicuro, e ordinato in maniera, che non vada à rischio, l'utile del Dominio, ne il comodo de lauoratori, e dirà in appresso à chi aurà appoggiata quest(a) Economia la quale conte precedenti mie haueuo lasciato à suo arbitrio.

Io uoglio credere che ella haurá fatto già il registro di tutti i lauoratori, comprese le loro Creature e don(n)e, acció ni uno vi manchi o parta dal luogo, e quando à quest'ora non l'abbia già fatto potrà supplirvi in questo suo viaggio. In cui é necessario di più, che ella Ordini al Sig(no)r Gouer(nator)e di Brod di douer portarsi ogni Sabato à Cernilug ad assistere alli conti, che ogni settimana douranno farsi p(er) maggior facilità assicurandolo che per questo suo incomodo uerrà da S(ua) E(ccellenza) riconosciuto à parte. Di tutto questo, si come importa assai, che ella ne procuri l'essecutiva più pronta, cosi altretanto e necessario, che ella m'informi pontualmente l'E(ccellenza) S(ua) e non potendo inuenir conto V(ostra) S(ignoria) far il viaggio di Cernilug (il che pero non credo) dourà comunicar questi punti al Ferbolter di Brod aurà esso sui l'esseguisca nella miglior forma e m'informi a minuto di tutto l'occorrente, ed intanto già resta inteso, che il più forte di cotesta Fabrica, deue esser in lastre, come le più facili à trasportarsi, e le più utili al Dominio, dandosi però sempre luogo alle particolari ordinazioni, che uenisseron fatte dall'altre opere più compendiose al uso di Boemia nelle quali vi si ritrovi l'utile sud(ett)o. A tal fine sicome nell'altra mia Le dissi di auer spedito p(er) Ozail il maestro del Salnitro, di cui ne attendo li rincontri, cosi subito che sera in ordine qualche quantita di lauori di uetro da intagliarsi, spedirò entro il rotatore, proueder ancora à questa parte e dar il compimento all'opera.

Veda intanto dispedirmi una uolta li conti dell'anno passato, p(er) Li quali si prendono tanto comodo li Sig(no)ri Officiali, essendo ormai tempo di hauerli in mano.

Non deue poi stupirsi delle diuersità da prezzi speditigli dal Bertelli sopra li uetri, poiche la prima cassa é stata spedita p(er) la via di Ferara, l'altra poi da Venezia, et occorendovi in simili passaggi spese differenti ne nasce il dinario ritrouato, Li serva pero d'auiso che quest'ultima cassa sicome s'è notato auerla a dirittura da Venezia, così iui è stata fermata, p(er) essersi saputo, che sia destinata p(er) Fiume alla

Vetrara di S(ua) E(ccellenza), cosi che io credo, che ella non haurà l'incomodo di riuederla.«[54]

Osim toga saznajemo iz pisma, da je glavna proizvodnja staklane trebala biti usmjerena na izradu staklenih ploča. Navedene gotove ploče bile su namijenjene za prozorska okna staklane i okolnih nastambi. Staklene ploče izrađene u budućoj staklani bile su namijenjene inozemnom tržištu, Hrvatska je za taj proizvod bila slab, odnosno gotovo nikakav kupac.

Feudalac je u Hrvatskoj upotrebljavao inozemno staklo, građanstva tada u Hrvatskoj nema, a mnogobrojno seljaštvo zatrpava prozorska okna krpama ili papirom. Jedini domaći kupac mogla je biti Rijeka, gdje je već i početkom XVIII. st. postojalo brojno i bogato građanstvo. Rialp usmjeruju buduću prodaju na Južnu Italiju na čelu s Napuljem, što su mu potrebe toga teritorija bile poznate iz vremena, kada je boravio na svojim posjedima, pa mu je bilo poznato, da je mogućnost prodaje stakla bila velika.

Početkom augusta 1729. napušta Franjo Bassi zbog nekih malverzacija mjesto inspektora u staklani. Sve poslove preuzima Verneda, kao novom upravitelju šalje mu Benzoni iz Beča ovo pismo: »Al Sig(no)r D(on) Ant(oni)o di Verneda d(ett)o (13. VII. 1729.) Non riceuendo alcun auuiso da V(ostra) S(ignoria) in questo Ord(inari)o resto con molta agitaz(ion)e, non sapendo nissuna nouità della Vetrara per cui questa mattina S(ua) E(ccellenza) il S(igno)r March(es)e mi ha fatto chiamare, dicendomi, che non sapeua comprendere donde procedeua una tanta dilazione, che non si principiasse questa fabbrica, mentre e li Forni, ed' altro occorrente dal tempo dell'arriuo di quella Gente, poteuano non Solo ristaurarsi, ma anco fabricarsi di nuouo; onde io non saprei altro che dirgli, se non che stò mortificatissimo per questo fatto, mentre pare che S(ua) E(ccellenza) creda, che non si abbi la douuta attenzione à quest Opera, e si trascuri il Suo Seruizio. Io per me non posso far altro che scriuere, e prouedire da quì quello che fà bisogno, il che credo auer fatto bastantem(en)te. L'Uomo del Salnitro hò spedito colla sua famiglia per Ozail, oue farà la proua. Il Gloschlaifer lo hò ordinato in Boemia, e subito uenirà, lo spedirò per costà, ma io considero da me stesso, che non occorera spedirlo tanto presto, mentre non essendosi principiata la fabrica, non aurebbe che lauorare, e lo stesso seguirebbe coll'Intagliatore de'Vetri, che non trouo ne meno necessità di spedire, sino che non ui sijno in pronto de'Vetri per intagliare. Sua E(ccellenz)a medem(amen)te mi hà incaricato di douer scriuergli per i Conti dell'Anno passato, non sapendo per qual motiuo restino tanto indietro; Io credo bene, che il difetto proceda dai Conti di Ozail, e che il S(igno)r Pauliz si scusarà, che non abbi riscosso ancora tutte le Restanze, ma lei gli scriua pure, che non ostante questa difficoltà gli spedisca il Suo Conto. Io la prego quanto sò, e posso di leuarmi da questo imbarazzo, e dall'annessa che scriuo al Ferbolter di Brod, uedrà l'occorente e qui la mando medem(amen)te

[54] Arcis Ozalj III, Ternio III, Fol. 24–26, Državni arhiv, Zagreb.

il Conto di quello uado creditore di S(ua) E(ccellenza), e raccomandando gli sempre più il mio rimborso in mani del S(igno)r Orlando, diuotam(en)te riuerendola resto.«[55]

Rad u staklani započet je konačno u drugoj polovini augusta g. 1729., novo pridošli staklari, pa i oni raniji napokon su našli zaposlenje, što je za njih bila velika olakšica, jer su nekoliko mjeseci bili bez ikakve zarade, a donešene uštede bile su kroz to vrijeme potrošene. Započeti rad probudio je u njima nove nade, bliska budućnost je za njih i staklanu bila ružićasta.

Čim je Benzoni saznao za početak rada u staklani, smjesta poziva iz Češke jednog brusača i jednog dobrog izrađivača staklenih boca, znači, da su namjeravali u staklani izrađivati najraznovrsnije predmete, što je i ranije bilo spomenuto.

S obzirom na to, da je Rialp u početne radove utrošio znatne svote novaca, suma nam nažalost nije poznata, obraća se on lično na austrijsku komoru pismom, u kome moli oprost od nekih podavanja, maltarine i slično, jer će samo na taj način moći započeto djelo nastaviti i u potpunosti dovršiti.

U pismu ističe komori: »... di auere eretta una Fabrica de Vetri nella sua Giurisdizione di Brodt per beneficio del Paese, ed'aumento del Comercio; e mentre gli sono occorse delle spese considerabili, per ridurre à perfezione la d(et)ta Opera, che col tempo sarà molto profitteuole all'Erario Camerale; perciò ricorre all'E(ccelsa) A(ulica) Camera, perche si compiacia di solleuarlo in qualche parte dalle d(et)te spese accordandogli per il tempo, che stimerà conueneuole la Franchiggia dell'esito, e transito, e dell'estrazione de'Vetri, che uengono fabbricati nella detta Vetrara, che ciò gli darà addito di aumentare sempre più la Opera, e colla quantità nell'auenire riferar poi all'Erario il Sollieuo, che si degnarà di accordargli per tal'esenzione, che della grazia.«[56]

Komora je udovoljila Rialpovim zahtjevima, oslobodivši ga od maltarine na 5 godina stime, da ta odluka stupa na snagu 1. X. 1729. Tekst je odluke bio koncipiran na ovaj način: »... Demnach unser würk(li)cher geh(eim)ber Rath, und Spanischer Staats Secretariu(s) graf Raymondo de Vilana Perlas Marchese de Rialp in seiner Herrschaft Brodt zu Nuzen des Landts und Beförderung des Com(m)ercij eine glass fabrique aufgerichtet, und darauf bereiths nambhaffte uncosten verwendet, und wür dahero demselben auf sein gehors(amstes) anlangen in ansehung solcher angewandten, und noch ferners erforderliche uncosten auch zu beförderung d(er) Inländ(isch)en fabriquen und manufacture auf gedachte seeine glass fabrique fünf frey Jahr von 1(te)n künftigen Monath 8 (cto)b(er)s anzufangen, dergestalt g(nädigst) ertheilt haben, da von seinen allda fabricierende sowohl in loco d(er) fabric selbst als auch etwo zu Triest, Fiume und Buccari in oder ausser landt, jedoch auf sei-

[55] Arcis Ozalj III, Ternio III, Fol. 28–29, Državni arhiv, Zagreb.

[56] Innerösterreichische Kammer, Fasc. rote Nr. 99, Akt vom 7. September 1729, Hofkammerarchiv, Wien.

nen aignen conto unter dem attestato seiner des Marchesen angestelten bedienten verkaufenden Gläsern kheine Mauth aufschlag, od(er) and(e)r gebühr abgeford(er)t, und solle allenthalben, ausser der puren weeg Mauth und Neuen Weeg X(reuz)te Stationen, Mauth frey cassirt werdee uollen.

Dass werdet Ihr Ihnen grafen Perlas dise Unsere g(nä)digste resolution zu intimiren, und die weithere Nothdurst an Euere Untergebene Mauth beambte zu Buccari, Triest, Fiume, und wo es sonsten noch erforderlich zu Verfueg(ung) wüsse. Wir verbleiben Euch anbey ...«[57]

Nakon tih oslobođenja od maltarine očekivao je Rialp, a i Benzoni, da će rad u staklani lijepo napredovati, no nade su se izjalovile, jer su u staklani nastali neredi, i glavni staklar je iz nama nepoznatih razloga htio napustiti radno mjesto. Zbog tog stanja piše Benzoni brodskom upravitelju i između ostalog mu naređuje: »... Rifletto poi à quello mi dica circa il Dissegno del Mastro Vetraro di uoler andar à Casa per prouedere altri Lauoranti di sua attinenza, e fazione, il che conuengo ancor io, che non bisogna permetterlo, ma bensi assicurarlo, che se gli spedirà il bisogno; é però neces(sari)o, che quelli che ci sono lo obbediscano, e per questo effetto lei in presenza sua cometterà alli medemi che lo ubbidiscano pontualme(nte) e che non facino intrighi, ne disturbino l'affare principale della fabrica. Quello poi lei dico, che il Mastro non sà niente, e che non uede bene, per l'ultimo glielo accordò, ma tocante il sapere, lui si è spacciato qui per l'Uomo più intendente del mestiere, ed'iò che non sono stato mai Vetraro, non hò saputo esaminarlo e quì resto.«[58]

Međutim je Korgas, osim nesposobnosti u poslu, izazivao i neke nepotrebne sukobe, pa je Benzoni zbog toga vrlo zabrinuto o tom pitanju pisao Vernedi: »... Per altro il d(ett)o Mastro ci hà ingannati, ed hà fatto uedere quì, che sia il più brauo Uomo del Mondo, ed'il più intelligente nel suo Mestiere, quando per le relazioni uenute si osserua, che è un famosissimo birbante; perciò sarà necessario di astringerlo al rendim(en)to de'conti, e di procurare quanto più si potrà la bonificaz(ion) de danni. Gli raccomando dunque di accudire con tutto il zelo à questo affare, che preme infinit(a)me(nte) à S(ua) E(ccellenza) ed'assicurandola che il suo trauaglio non lasciarà di esser riconosciuto; le auguro il buon principio dell'anno, ed'alla sua Sig(nor)a e qui resto.«[59]

Korgas je izvršio razne prijevare, pa je u međuvremenu i napustio staklanu, otputovavši u Beč, gdje je usprkos malverzacijama tražio od Benzonija podmirivanje nekih osobnih troškova. S obzirom na to, da Benzoni nije još bio detaljno upoznat sa »slučajem Korgas«, upućuje u tome smislu brodskome upravitelju pismo, u kome kaže: »... Al Ferbolter di Brod d(ett)o (4. II. 1730) Mentré credeuo, che il Mastro Vetraro Cargas fosse partito via da qui senza insinuazione è licenza, per qual fatto gli scrissi la preced(ent)e mia perche stasse attento, che non seducesse

[57] Innerösterreichische Kammer, Fasc. rote Nr. 99, Akt vom 7. September 1729, Hofkammerarchiv, Wien.
[58] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 33, Državni arhiv, Zagreb.
[59] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 35, Državni arhiv, Zagreb.

qualcuno di quelli Lauoranti, lo uedo comparire questa mattina da me, coll'annesso conto pretendendo di non auerlo Lei intieram(en)te fatto col medemo, e per questo effetto suplicando che gli venga bonificato il suo avanzo; Ora come non sono inteso io di dette Partite, così trouo precisa necessità di rimetterlo à Lei perche lo esamini, e faci le oposizioni che trouarà giuste, il che potrà far in tedesco, riducendo il d(ett)o Conto in tutta chiarezza, e spedendomelo subito in risposta, perche possa liberarmi dalla molestia di questo Uomo. Per quello tocca la Gente necessaria ancora per la Vetrara, bisognarà auer pacienza e prender le sue misure, mentre prima del fine di Marzo non potrà auersi, e spedirsi dentro. Mi rincresse della sua malattia, e spero, che à quest'ora sara ristabilita.«[60]

Benzoni je nastavio korespondenciju o slučaju »Korgas«, primajući i dalje s terena vrlo nepovoljne vijesti o radu i prilikama u staklani.

Sredinom aprila 1730. pobjegli su iz staklane neki staklari, pa je i taj bijeg veoma uzbudio »Njegovu Ekselenciju«, što nam posvjedočuje Benzonijevo pismo pisano brodskom upravitelju: »Al Gou(ernato)re di Brod li 6. Maggio (1730). La Sua Relaz(ion)e di 22. scad(u)to mi hà rimesso S(ua) E(ccellenza) il S(ignor) March(es)ee, che con molto dispiacere hà inteso la fuga delle dieci persone da lei specificate dalla Vetrara, non solo per la Spesa grande che si é fatta nel trasportare la detta Gente dalla Boemia in codeste parti, quanto il uedere per tal caso arrenato in buona parte il lauoro, e la molta difficoltà che ora si incontra di prouedere dell'altra Gente per cui già da tanto tempo si fa pratica e si incontrano tuttauia noue difficoltà di auerla. Sono più di tre Sett(i)m(an)e, che il Potschaider mi hà scritto, di uolermi mandare Sei Brugiacenere, e due Caldare, ed'ancora adesso non li uedo à comparire, e confesso il uero, che la molestia che mi causa questa Vetrara, mi si rende insoffribile. Io hò preued(et)to la fuga di questa Gente, e tanto à lei quanto al S(igno)r Cap(itani)o di Grobnico hò insinuato molto per tempo le cautele che si douevano prendere, per preuenire la briconeria del Korgas; ma uedo che non si éfatta nessuna, mentre se alla Vetrara si metteuano un paio di Guardie, questo non sarebbe successo. Ora lei si aiuti come uole, sino tanto che da quì riesca spedirle altra Gente ...«[61]

Benzoni je otvoreno izrazio svoje nezadovoljstvo, napadajući istovremeno brodskog upravitelja i kapetana Lumagu grobničkog upravitelja. No najveći krivac je bio inspektor Verneda, koji nije dosta često dolazio na teren, pa je prema tome njegov nemar izazvao sve spomenute nerede.

Usprkos nastalom stanju Benzoni neumorno nastavlja izvršavanje Rialpovih naloga, obavještava brodskog upravitelja o skorom dolasku novih majstora staklara iz Češke i o narudžbi modela za izradu stakla ovim riječima: »... Li Modelli già si sono ordinati in Boemia, ed' il Lauorante uenuto ultimam(en)te da Perlasdorf,[62] ritornerà per la Primaue-

[60] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 46, Državni arhiv, Zagreb.
[61] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 50, Državni arhiv, Zagreb.
[62] Prvi spomen naselja »Perlasdorf« 9. XI. 1730.

ra dentro, e porterà seco i Modelli, e uerrà con lui un Schlaifer et altra gente, che si stimarà necessaria ...«[63]

Iz dalje korespondencije Benzonijeve vidi se, da je čitavu skrb oko staklane povjerio grobničkom kapetanu Lumagi. Pisma njemu pisana sadržavaju odredbe iz kojih izlazi, da je Lumaga neslužbeno postavljen na Vernedino mjesto. 2. XII. 1730. moli Benzoni Lumagu, da dotični i dalje pokaže isti mar i zalaganje za staklanu, pa ističe: »... Nella precedent)e mia gli toccaì pure quanto mi é occorso circa la Vetrara, ed'ora non ho altro che replicargli, e(per quello concerne la Relaz(ion)e de Lei fatta della med(em)a, sopra questa gli hó risposto, in alcune mie Lett(e)re, ed'ora gli replico generalm(en)te, che Lei proueda pure liberam(en)te à tutto quello, che lei trouarà per miglior Seruizio di S(ua) E(ccellenza), e per scauso di tante Spese fin'ora pur troppo occorse, e che in buona poteuano sparmiarsi, specialm(en)te quelle dell'Acqua, e del Letto dispendioso, che si é fabricato per la medema, e medem(amen)te della Abitaz(ion)e per la Mestranza, che non occoreua farla à Appartam(en)ti, ma à Casette separate in forma di Villaggio, come io tante uolte inculcato al S(igno)r Gou(ernato)re di Brod, che saprà in auenire osseruare meglio quanto gli prescriuo, benche nel d(ett)o Caso non tiene esso molta colpa, ma bensi il capriccio del Sig(no)r Inspett(o)re.«[64]

Radi poboljšanja prilika u staklani Benzoni samoinicijativno pokreće pitanje novog načina preprodaje stakla izrađenog u Perlasdorfu. Obraća se na nekog Aleksandra Bevilacquu u Trstu[65] te ga moli, da ga što prije izvijesti o svim mogućnostima prodaje stakla na sajmu u Gorici, kao i otvaranju jednog dućana sa staklom u Trstu ovim riječima: »Trieste al S(ignor)e Beuilaqua 9. xbre (dicembre) 1730. In risposta alle due sue in data di 4 e 9 passato gli dico, che starò atendendo l'auiso del esito fatto delli Vetri nella fiera di Gorizia. Stà bene che lei habbi fatto la diligenza possibile per la botega, et procuri di auerla anco per l'auenire, per un affito competente, che potrebbe pagare in altro, mentre in ciò non credo ui sarà veruna dificoltà, et in caso contrario non dubito colà mancherano altre Boteghe, auendo poi sopra tal particolare, o qualche disturbo auisi per poterne subitam(en)te ritrouare il rimedio circa il sortimento di Vetri che, a lei potrebbe mancare lei corisponda adritura con il Sig(nor)e Lumaga Cap(ita)nio di Grobnich, e ne facia participe dell'occorente, per auerne in ogni caso pronto il sortimento, e del Danaro sin à quest'ora ricaciato dalla vendita di detta vetraria, Lei né facia una pronta rimessa al soprad(ett)o Sig(no)r Cap(ita)no Lumaga, con ripetere dallo stesso una riciputa per sua caucione che del Danaro né farò poi io la Debita disposicione fra tanto ne starò atendendo suoi riscontri, e con riuerirla resto.«[66]

[63] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 59, Državni arhiv, Zagreb.

[64] Arcis Ozalj, III, Ternio III, Fol. 60, i Ternio IV, Fol. 1, Državni arhiv, Zagreb.

[65] O privrednim prilikama Trsta početkom XVIII. st. v. raspravu Iacchia Irene, I primordi di Trieste moderna all'epoca di Carlo VI. (Da documenti inediti degli archivi viennesi) Archeografo triestino, 1919, vol. VIII, della III. Serie, XXXVI, della raccolta, p. 63–180.

[66] Arcis Ozalj III, Ternio IV, Fol. 3. To je ujedno jedino sačuvano pismo Bevilacqui u spomenutoj skupini.

Krajem g. 1730. naređuje Benzoni kapetanu Lumagi obustavu izgradnje novih nastambi u Perlasdorfu: »... Per quello concerne la fabrica della casa nuova, erretta nella Vetrara contro la espressa uolontà di S(ua) E(ccellenza) già più uolte hó scritto, che questa si copra solam(en)te, ne si alzi più di quello é stato già fatto, mentre S(ua) E(ccellenza) non uol tante Spese inutili, e bastaua che si fosseron fatte delle Capanne all'uso del Paese, perche ciascun Lauorante auesse potuto abitar colla sua famiglia separatam(en)te, senza il ridicolo capricio, di uoler unir tutti in una Casa, che costarà assai più, che dieci piccole separate fatte in forma di Villaggio. Io hò scritto già questo cento uolte, e credo alla fine che si seguiterà quello che scriuo. Circa le Spese occorse per Lei nel tempo della Sua Visita tanto in Ozail, che in Brodt, tassi un tanto à ciascheduno, e si potran dar Credito né Suoi Conti, lo stesso Lei potrà fare dandosi Credito di quello aurà fatto alla Vetrara, e per il Viaggio, e cosí Lei potrà agiustar questo affare, e quì salutandola cordialm(en)te con tutti della sua Casa, augurandogli la continuaz(ion)e del principiato Anno nuouo, la riuerisco, e resto.

P. S. Sperando, che anche da Brod, oltre la Summa auisatami da Ozail, aurà ricauato del denaro cosí ueda in tutte le forme di pagar al S(igno)r de Orlando qualche Summa à Conto di quello che uà Credit(a)re per Cera proueduta à S(ua) E(ccellenza) e medem(en)te si rende necessario, ch'Ella mi rimetta qui f(iorini) 400 per le spese, che scorreranno per la Gente della Vetrara, che si spedirà costa, e per le altre occorenze della detta Fabrica, giache S(ua) E(ccellenza) uuol ualersi di codesti Redditi per le Sud(et)te Spese.«[67]

Godina 1731. ne pokazuje veliki napredak, novi staklar Voigt vratio se još krajem 1730. u Češku, i Benzoni je očekivao njegov povratak, kao i nove staklarske majstore. U tome smislu piše i brodskom upravitelju: »... Ho scrito à Carlo Voigt a Winterberg[68] perche proueda la gente necessaria per la Vetrara, ma non penso di farli uenire prima, di quello Lei mi auiserà, che la fornace sia agiustata e che si sij fata la prouisione necessaria delle Legna, perche ariuando colà la Gente possino subbito trauagliare, il che non credo che potrà esser prima che doppo Pasqua onde attendero Li suoi risconti e salutandola resto ...«[69]

Znači, da je Rialp usprkos nedavnim lošim iskustvima ipak namjeravao uložiti nov kapital, popraviti peć i dobaviti nove majstore. Rialp obećava povećanje nadnica,[70] želeći preostale radnike privući na posao.

Nove majstore očekivao je Benzoni početkom marta g. 1731. Naredio je Lumagi, da ode u Perlasdorf, i tamo pripremi sve za doček radnika: »Al Sig(no)re Cap(ita)no Lumaga 23 Ap(ri)le 1731. Carlo Voigt Mastro Vetraro se ne uienne costà con la Gente auisatali, e dall'annessa Tabella[71] uederà distintam(en)te li loro nomi, e specificate le Persone Mari-

[67] Arcis Ozalj, IV, Ternio IV, Fol. 9–10, Državni arhiv, Zagreb.

[68] Winterberg češki Wimperk, poznati centar staklarske proizvodnje od XV. st. pa dalje.

[69] Arcis Ozalj III, Ternio IV, Fol. 14, Državni arhiv, Zagreb.

[70] U dokumentima nisu navedene ranije nadnice, a ni njihovo povišenje.

[71] Tabele nema među dokumentima.

tate, loro Creature, e li mestieri delli lauoranti, che come lo auisai nel precedente ordinario sarà necessario di sollecitam(en)to spedirli alla Vetrara, per risparmiare le spese delle Diarie. Dal conto poi accluso uederà che la d(et)ta Gente sono stata pagata intieram(en)te sino li 4 di Maggio inclusiuamente per li loro Liffergeldt onde se, se li douesse bonificar qualche giorno di più, questo solo si doueua costi pagare sino al loro ariuo alla Vetrara ed al loro Condotiere f(iorini) 60 per saldo delli 90 qui acordateli. In secondo loco gli rimetto l'inuentario delli stromenti, e Materiali che portano secco quali sarà necessario di riceuere in Consegno, e metere li primi presso l'inuentario delli altri alla Vetrara. In terzo loco gli rimetto li due Esemplari delli Conti e Registri, che deuono tenirsi alla Vetrara li quali io aprouo, o trouo necessario che che s'introduca questa Regola, che cosi li Conti non anderano tanto imbrogliati. Trouo pero sopra il tutto necessario, che si metta un buon scriuano alla Vetrara a cui S(ua) E(ccellenza) passerebbe f(iorini) 120 l'anno cioè 100 in denari e 20 in Vetouaglie, e dourebbe tener li libri, e registri, e far li d(et)ti Conti e tener cura delle Vetouagli, Materiali, Vetri e(cetera) qui non ho trouato Persona a proposito mentre necessariem(en)te deue sapere qualche cosa del Linguaggio, onde la prego di far tutte le possibili diligenze, affinche costì si trouasse qualcheduno e potrà medemam(en)te scriuerne al Sig(no)re Pauliz à Ozail perche colà se ne faci qualche diligenza altrimenti anderemo sempre imbrogliati, sempre che il Frabolter di Brodt fosse già partito sarà necessariam(en)te che Lei si trasporti alla Vetrara, e senza la sua asistenza non potran esser che confusioni.«[72]

Nekoliko dana kasnije izražava Benzoni nadu u skori dolazak staklara u Perlasdorf ovim riječima upućenim Lumagi: »Sig(no)r Cap(ita)no Lumaga 28 Ap(ri)le 1731 Non dubbito, che à quest'ora sarano già ariuata costi La gente per la Vetrara con Carlo Voigt Mas(tr)o Vetraro, e che hauerà Consegnati li ricapiti speditigli ondè rifferendomi à quanto li scrissi non ho altro ch'agiungerli per ora, giache mi e impossibile di formar un ordinata instrucione, che farò quanto prima, se non di rimeterli l'annesso foglio di projetto per erigere in Brodt una Capanna e racolgere delli sudditi la Cenere, e Cucinarla iui per mandarla poi alla Vetrara questo Progetto mi hà piaciuto di molto, e potrebbe essere di Utile alla Vetrara, e per questo effetto potrebbe impiegarsi il Ossen Prener[73] che é entrato entro ed ha una Mano sola che facilm(en)te potrà riconoscerlo, questo porta secco del Denaro per comprar qualche fondo, e stabilirsi intieram(en)te con la sua Famiglia che hà preso secco, Onde Lei procuri in Brodt di farli dar una Casa ed assegnarli anche un pezzo di fondo del Dominio facendoselo pagare, e sottoponendolo al solito Censo, che resti però franco di Ogni peso Personale di rebotta, perche possi accudire à cucinare La Cenere per la Vetrara, che se li pagara come alli altri. Secondariemante deuo dirli che l'intagliatore de

[72] Arcis Ozalj, III, Ternio IV, Fol. 21–22, Državni arhiv, Zagreb.
[73] Aschenbrenner.

Vetri che l'Anno passato andiede alla Vetrara habbi portato secco una Dona che dice essere sua Parente, e con cui conuive onde Ella esamini bene questo punto prendendo anco constituti con Giuranm(en)to dall'altra Gente della Vetrara, e risultando qualche scandalo lo oblighi subbito a Maritarla, o licenciarlo, bisognara poi da Ozail prouedere trè ò quatro paia di Manzi, che trauaglino alla Vetrara per condure li Materiali, le Legna, e così pure da Grobnich bisognera prouedere uno ch'habbi cura delli Carri, e che sappi farne per auanzare le spese maggiori ...«[74]

Početkom maja g. 1731. stigli su novi staklari u Perlasdorf, mjeseca juna iste godine stanje je u staklani svakojako, pa Benzoni u pismu Lumagi čak izražava bojazan, da bi u njoj rad mogao biti i obustavljen: »... non sapendosi se questa Fabrica hauerà la sua continuacione per l'auenire ...«[75]

Mjeseca juna i velike poplave onemogućavaju nastavak rada, Benzoni usprkos tome izdaje naređenje za nove pošiljke staklenih ploča, želeći na taj način djelovati na sređivanje i nastavak rada u staklani. Piše zbog toga Lumagi opširno pismo: »Sig(no)r Cap(itan)o Lumaga li 23 d(et)to (23. VI. 1731) Dal di Lei stimat(issi)mo foglio de 17. Corr(en)te uedo la Relaz(ion)e che fà del danno, che hà causato costí l'Innodaz(ion)e dell'acqua sotto li 8. del Corr(en)te, che si rende assai sensibile al progresso di codesta Opera anco dai Elementi combattuta. Io hó letto la Relaz(ion)e à S(ua) E(ccellenza), che comiserando più la Morte delle pouere Donne annegate nel Molino, che al proprio danno sofferto alla Vetrara, quei lauori, hà lodato la di Lei diligenza nel procurar al riparare più presto al danno occorso, perche il trauaglio di codesta Opera per simil accidente non uenga interotto, ed'approua, che Lei introduca in questi Lauori la Gente di Grobnich, giache mostrano maggior abilità, e uolontà al trauaglio; E per quello concerne il danno sofferto dalli Bruggiacenere, che lei calcola à f(iorini) 25, si contenta S(ua) E(ccellenza), che lei glieli benifichi due terzi in Comestibili Grano, e Vino. Hà gradito poi S(ua) E(ccellenza) la nuoua, che si sia dato il principio al lauoro del Vetro con si buon successo, fidandosi, che colla sua asistenza, e diligenza, progredirà ottimam(en)te, e si rimetterano in buon Stato le Opere, restato danneggiate dal d(et)to accidente. Approua pure, che Ella facci Deposito, e spedisca tutta la quantità de'Vetri nel suo Magazzino di Fiume con Caualli di Rabotta di Grobnico, per tenerli pronti colà all'esito che se ne deuo fare; e per il d(et)to Magazzeno, mi scriuerà l'Affitto, che conueniantem(en)te potrebbe pretendere. Il Gouer(nato)re di Brod, hà già fatto qui memoria per il pagam(en)to de' Caualli, douoto dal Rendtambt di Buccari, in occasione del passaggio delle Milizie alli Sudditi di Brod, ed io farò presso la Cam(er)a l'Istanza perche restino risarciti, mentre attendendo le sue ulteriori notizie.«[76]

Idući mjesec dobiva Benzoni nešto povoljnije vijesti o radu u staklani i o novim narudžbama iz Trsta i Napulja.

[74] Arcis Ozalj, III, Ternio IV, Fol. 22–23, Državni arhiv, Zagreb.
[75] Arcis Ozalj, III, Ternio V, Fol. 2, Državni arhiv, Zagreb.
[76] Arcis Ozalj III, Ternio V, Fol. 6–8, Državni arhiv, Zagreb.

Napulj je bio dobar i stalan kupac, znači dakle, da su ranije spomenute Rialpove veze i poznavanje napuljske okolice bile pravilno iskorištene.

7. VII. 1731. daje Benzoni veoma detaljne direktive Lumagi: »S(igno)r Capit(an)o Lumaga li 7. Luglio. (1731) Vedo le ulteriori diligenze, che si sono fatte alla Vetrara di Perlasdorf dalla stimat(issi)ma Sua del p(ri)mo Corr(en)te, e la quantità delle Legna tagliate per prouisione del uenturo Inuerno, all'Importo di f(iorini) 266-oltre quelle che si taglieranno in appresso come Lei mi auuisa in d(ett)a Sua, sicche aggionto à quello, che per maggior summa mi pare abbia scritto il Sig(no)r Gou(ernato)re di Brod, prima della sua partenza da costà, spero che non se ne sofrrirà come l'Anno passato la mancanza. Hò osseruato pure l'Inuentario dé Vetri, che si trouano in essere, e quelli che dalli 12 sino li 30. scaduto sono stati lauorati, e continuandosi con più diligenza il trauaglio, spero, che S(ua) E(ccellenza) potrà sentirne qualche Emolumento, sin ora non gustato. Ritrouandosi ancora quì il S(igno)r Gou(ernato)re di Brod, gli hó consegnato la Nota di Materiali, che brama il Mastro Vetraro; e come parte quest'oggi, cosi ne hà preuedata una parte che porta seco, e lo hò incaricato di comprare in Lubiana le ricercate Pese, ó sia Bilancie; l'Arsinico poi, ed'Antimonio spedirò successiam(en)te in app(res)o, non parendomi che à ora possi esesrne di bisogno, mentre al detto Mastro ne consegnà buona prouisione, se ciò non ostante ue ne fusse di subito bisogno, me lo auuisi in risposta perche glielo possa spedire. L'Istrom(en)ti per far le Vide, già settimane sono, li hò spediti in una Cassetta per Graz, diretti al S(igno)r Sallacouich, perche glieli adrizzasse per costà, e dourei supporre, che à questa gli siano capitati, in caso però, resta incaricati il d(ett)o Sig(no)r Gou(ernato)re nel suo passaggio di cercarne Conto dal sud(ett)o S(igno)r Sallacouich. Tocante le bonificaz(ion)e de'Caualli, che il Rendtambt deue alli Sudditi di Brod, aspetto il ritorno del S(igno)r de Pistrich da Carlstatt, per far un Ricorso alla Cam(er)a, affinche dia ordini à Buccari per il d(ett)o pagam(en)to; quale non mancherò di sollicitare, e medem(amen)te l'affare della di Lei Pensione. Io uorrei, che il Scriuano fusse abile, per tenir i Libri, e Registri della Vetrara, ma sé la puoca cogniz(ion)e che hà dei Conti, e perciò bisogna che si proueda altroue del Pane, auendo S(ua) E(ccellenza) risolto, che si metta altra persona abile costà in sua uece.

Procuri di offerire à qualche Macellare di Grobnich la prouista del Macello per codesta Vetrara, mentro l'Economia fattasi sin ora, di far uenire da Ozaill degl'Animali Bouini, e di darla Carne per economia propria à Lauoranti, non pare torni molto à conto; é benuero peró, che come un tal Macellaro aurà del beneficio, uendendo la Carne al prezzo ché la uendeua il Dominio, così dourà anco corrispondere un'anno Quanto alla Signoria; da questo Lei comprenderà il mio pensiero, e non auendo cosa in contrario, procurerà col, maggior uantaggio di S(ua) E(ccellenza) ridurlo in effetto.

Già tempo fà hó auuto informaz(ion)e del poco trauaglio, e beneficio che faceua alla Vetrara il Marangone Tedesco condotto già due anni sono, tanto per il dispendioso modo che teniua di Lauorare, quanto per la lunghezza del tempo, che richiedeua per ogni trauaglio, onde la prego di esaminar bene questo punto, e trouando che con minor Spesa possiamo seruirsi dé Marangoni di Grobnich, lei le licenzij liberam(en)te, o potrà raccomandarle al S(igno)r D(on) Antonio[77] a Portoré, che forsi là potrà incontrare meglio. Mi suppone il d(ett)o S(igno)r Gou(ernato)re di Brod di esser stati leuati l'Anno passato alli Sudditi di Cernilug 36. Carra di fieno, per uso delli Manzi alla Vetrara, e che alli Sudditi che se ne lamentano, non sij stata fatta alcuna sorte di bonificazione; lei esamini perciò questo punto, al ritorno del d(ett)o S(igno)r Gou(ernato)re, e ritrouando giusta la dimanda de'Sudditi, gli paghi ad'un prezzo men grauoso il d(ett)o fieno. Hó consegnato poi al d(ett)o S(igno)r Gou(ernato)re li Conti delli Vetri di Trieste maneggiati dal S(igno)r Alessandro Beuilacqua, il quale deue ragguagliare quello ne sarà in essere, e dar Conto degl'esitati; onde Ella si potrà intendere col med(em)o, o scriuergli l'ocorrente, per sentire li sortimenti che desidera, e che douranno spedirsegli per il tempo della Fiera, unitam(en)te colle sette Casse ordinategli nel p(rese)nte Ordin(ari)o secondo la Misura del quarto descritta dell'ordinaz(ion)e; quali sette Casse però douranno consegnarsi al sopracarico del Bastim(en)to, che spedisca il Sig(no)r Marchese Carignani da Napoli à Trieste di cui glieno potrà dar notizia il Sig(no)r Carleuaris. Stimo però necessario per assicurare il negozio de' Vetri di Trieste, che lei uada in persona colà uerso li primi di Agosto, cioè prima della Fiera, che comincierà alli 10. e colle note che le consegnarà il S(igno)r Gou(ernato)re di Brod, incontri se uà giusto il maneggio del d(et)to Sig(no)r Beuilacqua, mentre quando lei le trouasse diffettoso, dourà consegnar questo Negozio ad'altro, cioè à persona sicura, ed'intendersi colla medema, attesoche quì iò sto troppo lontano, per poter curare quel negozio di Trieste. Hà risolto poi S(ua) E(ccellenza) à di le fauore la Inspezione delle Signorie con una prouiggione annua di 150 f(iorini), e due porzioni di Cauallo, come hà goduto il S(igno)r D(on) Ant(oni)o di Verneda, qual prouiggione si intende principiata à correrglì dal p(ri)mo del Corr(en)te anno, á condizione, che ogni anno dourà uisitare almeno una uolta la signoria, far rimisurar li grani, ed'incontrare gl'Inuentarij, come il tutto resterà spiegato nelle Istruzioni che le spediro in app(res)o o fratanto ogni 14. giorni dourà dar Relazione à S(ua) E(ccellenza) di tutto quello passa nelle Signorie, e mandargli ogni Mese l'Estratto di Vetri, che si fabricheranno in Perlasdorff. Ciò non ostante attesa Medem(amen)te l'absenza del Gou(ernato)re di Brod, e la spesa da lei fatta nel suo p(rese)nte trattenim(en)to alla Vetrara, gli restaranno i Liffergeldt accordati di fl(oreni) 8. al giorno per questa uolta tanto, che nell'ordin(ari)o uisita la spesa correrà per suo Conto, rincrescendomi di non auerle potuto procurar miglior

[77] Verneda.

Conuenienza per ora. Hà risolto medem(en)te l'E(ccellenza) S(ua) f(iorini) 100 di aumento di salario al S(igno)r Gou(ernato)re di Brod che comincieranno à correre dal primo del Corr(en)te Mese à condizione espressa, che risieda personalm(en)te l'Estate alla Vetrara, ne si absenti da colà, che li giorni festiui, principiando dal Sabbato sino à Lunedi, ed'accudischi à quei lauori, ed'al miglior progresso della fabrica, e mentre al medemo sarebbe troppo difficile di suplire al trauaglio da lui fatto sin'ora, tenir Registri, Libri, e Conti di d(et)to trauaglio.

Perciò hà risolto inoltre S(ua) E(ccellenza) che si proueda un Scriuano intelligente di Conti, per seruire alla d(ett)a Vetrara, col salario di f(iorini) 150 annuali, 15 Orne di Vino di Ozail, 15 Kuplenichi[78] di formento, ed'altretanti di Miglio, onde Lei unitam(en)te col d(ett)o S(igno)r Gou(ernato)re progettarà l'Instruzione che dourà darsi, al d(et)to Scriuano, e me l'inuiarà qui per farla approuar da S(ua) E(ccellenza) auendo frattanto dato Comiss(ion)e al detto S(igno)r Gou(ernato)re di trouar persona à proposito per il d(et)to bisogno in Graz, ò Lubiana, e con questo prouedim(en)to cessarà il presente Scriuano, ed'il Figlio del Voigt per ladistribuz(ion)e delle Vettouaglie delle quali resterà incaricato il nuouo Scriuano da prouedersi. Al Granarista di Brod hà aumentato pure S(ua) E(ccellenza) il Salario con f(iorini) 22 X(ruciferi) 36 all'Anno, così che in tutto aurà f(iorini) 60-ne occorendomi altro per ora, finisco con riuerrirla à nome della mia Moglie e resto.«[79]

Istog mjeseca Benzoni urgira odašiljanje staklenih ploča u Napulj, osim toga obavještava Lumagu, da je »Njegova Ekselencija« neobično zadovoljna: »... che si continua il Lauore delli Vetri prosperamente ...«[80]

Nakon tih optimističnih vijesti slijedi posljednje sačuvano Benzonijevo pismo također pisano Lumagi. To pismo je ujedno i posljednja direktna vijest o nastavku rada staklane. Ono glasi: »Sig(no)r Cap(itan)o Lumaga li 4. Ag(os)to 731. Dalla riuerit(issi)ma sua di 30-scad(u)to osseruo il suo ritorno à Fiume, e che sin à quest'ora non era ritornato il S(igno)r Gou(ernato)re di Brod, e ne meno si sapeua oue restasse indietro il che mi reca non poco dispiacimento per il buon ordine degl'affari, e specialm(en)te della Vetrara, oue aurei desiderato fosse stato presente prima della di Lei partenza da colà, per esser inteso.«[81]

Staklana je, vjerujemo, poslovala još neko vrijeme, njen prestanak uvjetovali su mnogobrojni faktori.

Stalno mijenjanje staklarskih majstora, malverzacije prvog inspektora Bassija i staklara Korgasa, poplave, sve su to bili nepovoljni uvjeti za napredak jednog poduzeća.

[78] Kupljenik, posuda i mjera za žito i vino. Na kupljenike prodavati znači, da treba posudu nasipati na kup, t. j. treba je ne samo razom napuniti, već i više od vrha. Čini se, da odatle potječe i sam naziv. V. Mažuranić, Vladimir. Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik, Zagreb, 1908–1922, str. 575.

[79] Arcis Ozalj, III, Ternio V, Fol. 9–13, Državni arhiv, Zagreb.

[80] Arcis Ozalj, III, Ternio V, Fol. 17, Državni arhiv, Zagreb.

[81] Arcis Ozalj, III, Ternio V, Fol. 20, Državni arhiv, Zagreb.

Osim toga je 30-tih godina XVIII. stoljeća kupio Rialp posjed Paasdorff[82] u Donjoj Austriji. To imanje trebalo je uzdržavati, daleki hrvatski posjedi padaju stoga u drugi plan, a s njima i staklana, u koju je bio utrošen veliki kapital, a očekivani profiti su izostali.

Važan faktor bio je i gubitak Napulja. Taj posjed gubi Austrija g. 1735.,[83] dobivajući za nj u zamjenu Parmu i Piacenzu. Nove akvizicije nisu bile prikladno tržište za Perlasdorf, prvenstveno zbog toga, što Rialp tamo nije imao nikakvih veza, a osim toga je njihove »staklarske potrebe« podmirivala domaća staklarska proizvodnja.

Svakako ne smijemo smetnuti s uma, da je postojao i jedan lični momenat. Posljednjih godina poslovanja Rialp je već starac od preko 70 godina, živi povučeno u Paasdorfu ili Beču, poslove oko svojih imanja u Hrvatskoj povjerio je sinu Franji, u čije ime ih nadgleda Antonije Verneda.

U Vernedinim izvještajima[84] od g. 1737. i dalje nema ni riječi o poslovanju Perlasdorfa, što znači, da je rad u njemu bio prekinut prije g. 1737.

1741. 5. VI. umire u Beču Rialp, njegovu smrt zabilježile su bečke novine »Wienerisches Diarium«[85] ovom viješću: »Dito verstarb alhier Ihre Excell. Tit. Hr. Raymund a Vilana Perlas, Marquis von Rialp des H. R. Reiches Graf, des Königreichs Hungarn Magnat und Herr zu Ozail, Brod und des Castells Grobenich etc. Weil. der Röm. Kaiserl. Majestät würklicher Geheimer Rath, an der Hectica, seines Alters 78 Jahr.«

Rialpova staklana, ma da je poslovala svega nekoliko godina, zavređuje ipak da bude spomenuta u razvojnom procesu privrede u Hrvatskoj XVIII. stoljeća.

[82] Hoheneck, Genealogie der Herrenstände von Oberösterreich, T. II, S. 855, govori o Paasdorffu.

[83] Mirom u Beču g. 1735. gubi Austrija Napulj i Siciliju, one postaju kraljevine, te njima vlada Karlo IV, sin Filipa V. Burbonskog.

[84] Arcis Ozalj, III, Extraict Von einigen in annis 1737, 740, 746 et 747. Von den Hauptmann Verneda an den Herrn Marchese von Perlas erlassenen Berichten in betreff deren Herrschaften Grobnick, Ozail und Brod, Državni arhiv, Zagreb.

[85] Wienerisches Diarium, Wien, 1741, Num. 45, S. 480.

ROMAN JELIĆ

STANOVNIŠTVO ZADRA U DRUGOJ POLOVICI XVI. I POČETKOM XVII. ST. GLEDANO KROZ MATICE VJENČANIH*

I.

Brojno stanje zadarskog stanovništva poznato je počevši od 1291. god. kad je prema Anonimu iznosilo 8698 osoba. Za četiristoljetne mletačke vladavine (1409–1797) ono nije prešlo taj broj, najčešće se kretalo od 5000–7000, kroz veći dio XVI. i XVII. st. i ispod toga, između 3000–4000. U vrijeme većih pomora (zbog kuge) znalo je pasti i niže kao na pr. 1619. god. kad je brojilo samo 2073 duše. Tek u drugoj polovici XIX st. ono je doseglo 10,000 stanovnika.[1]

Mletački upravljači u Zadru, gradski knezovi i kapitani, kao i sindici i drugi, podastirući vladi u Mlecima izvještaje, često su iznosili brojno stanje pučanstva, osobito s osvrtom na muškarce sposobne za oružje. Prvi izvještaj s podacima o broju stanovništva podnio je gradski kapitan Zadra Zakarija Valareso 1527. god.[2] Njegov izvještaj je interesantan, jer ne sadržava samo sumarne brojke, već poimenični popis stanovništva po domaćinstvima. Na osnovu toga može se dobiti slika o etničkom sastavu pučanstva u to doba, jer je obično po samom prezimenu moguće zaključiti o etničkoj pripadnosti. Iz Valaresovog popisa

* Vinku Rasolu župniku Sv. Stošije najljepše zahvaljujem na susretljivosti što mi je omogućio uvid u matice.

[1] O kretanju zadarskog stanovništva ima dosta podataka u raznim objavljenim dokumentima i knjigama kao: a) Šime Ljubić: »Commissiones et relationes Venetae« (Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium), tomus II, Zagreb 1877. 45, 172, 182, 198; zatim u tomus III., Zagreb 1880. 57, 101, 128, 152, 164; – b) Angelo de Benvenuti: »Storia di Zara« (dal 1409–1797), Milano 1944, 307–312; dalje u II. dijelu knjige od istog pisca (Storia di Zara dal 1797–1918), Milano 1953, 417; – c) Jovan N. Tomić: »Naselja u mletačkoj Dalmaciji«, Niš 1915.

[2] Relatio Zacharie Vallaresso qui fuit capitaneus Jadre (1527), Vidi Š. Ljubić, op. cit. Commissiones etc. tomus I. Zagreb 1876, 194–223.

se jasno vidi, da je većina zadarskog stanovništva 1527. god. bila hrvatska. Međutim za sve vrijeme kasnije mletačke uprave nemamo objelodanjenih takvih podataka.[3]

Prilično dobar uvid u etničku pripadnost možemo dobiti na osnovu brojnih prezimena iz spisa zadarskih bilježnika.[4] Ta prezimena su skoro od reda naša. Još bolje podatke o tom pitanju pružaju nam zadarske crkvene matice. Prema njima se može prilično tačno rekonstruirati etnički, a donekle i socijalni sastav zadarskog stanovništva.

II.

U župskom uredu stolne crkve sv. Stošije u Zadru nalazi se arhiv, u kojem su sačuvane matice iz druge polovice XVI. st. i to: krštenih (od 1569), krizmanih (od 1573), vjenčanih (od 1576) i umrlih (od 1597). Uz ove postoje i matice tajnih vjenčanja (od 1752–1811). Sve su ukoričene, dobro čitljive, pisane talijanskim jezikom, koji je bio službeni.[5]

Mnogi su se prigodimice poslužili ovim maticama tražeći u njima podatke za pojedino krštenje, vjenčanje ili smrt.[6] Međutim nije nitko, koliko je meni poznato, pokušao praviti općenite zaključke o sastavu stanovništva iz materijala, koje one sadržavaju. Vjerojatno nije nitko pročitao sve matice, jer to traži mnogo vremena i strpljenja. Tako sam i ja jednom zgodom u potrazi za danom vjenčanja neke osobe prelistao samo prve tri knjige matica vjenčanih. Učinilo mi se, da njihova vrijednost nije samo u tome, što u njima možemo naći pojedine datume vjenčanja, već da se na osnovu podataka u njima može dobiti i općenitiji pregled o sastavu pučanstva, ako se uzme u obzir određen vremenski period. Stoga sam odlučio da se na njih osvrnem. Složio sam sva prezimena iz tih triju matica alfabetskim redom i tako napravio neke vrste indeks radi preglednosti, a uz svako ime sam upisao godinu, kad se spominje, kao i ostale podatke, koji su u maticama ubilježeni.

[3] Jovan N. Tomić u op. cit. pod 1 c) u bilješci 60 i 184 (drugog perioda) poziva se na rukopis iz vlastite zbirke (sada u Srpskoj akademiji nauka u Beogradu među spisima ostavštine J. N. Tomić) od 1608. god., koji sadržava popis stanovništva u Zadru, zadarskim otocima i zadarskom kopnu. Tomić kaže, da je iz tog popisa vidljivo, da je stanovništvo kako u selima tako i u samom Zadru slovensko, osim činovnika, vojnika, viših duhovnika i po kojeg zanatlije. Ja nisam imao prilike da vidim spomenuti rkp., koji nosi naslov: »Descritione di tutte le anime che s'attrovano nella città di Zara, nelle ville di scogli del territorio di Zara, nelle ville di terra ferma della giurisdition di Zara, fatta d'ordine dell'Illmo. Sr. Ottavio Mocenigo conte di essa città, scritta per me Gio. Pietro Gariboldo cancel. pretor., l'anno 1608«.

[4] Spisi zadarskih notara u DAZ (Drš. arhiv Zadar).

[5] Većina matica nalazi se još u župskom arhivu, a jedino one novijeg doba prenesene su pred nekoliko godina u DAZ.

[6] Josip Sabalić osvrće se na matice umrlih, ali piše općenito o zadarskim grobljima, iznoseći i pojedine smrti (cfr. Giuseppe Sabalich: »Curiosità storiche Zaratine«, Zara 1906, I Libri dei morti, 147).

Spomenute tri matice obuhvataju period od nepunih 38 godina (od 15. I. 1576–20. VI. 1613.).[7] Sve tri su istog formata 31×11 cm. Svako vjenčanje je u njima zabilježeno u posebnu rubriku i tačno datirano. Uvijek je zapisano ime svećenika, koji vjenčanje obavlja, kao i crkva, kapela ili privatna kuća (u slučaju bolesti), u kojoj je čin izvršen. Zabilježena su oba ženidbena druga, često i imena njihovih roditelja i na koncu imena dvojice svjedoka. U mnogo slučajeva naznačeno je zanimanje i mjesto porijekla upisanih osoba, što ima značenje za socijalnu rekonstrukciju stanovništva, i kazuje nam, odakle se popunjavalo zadarsko pučanstvo. Sve rubrike su skoro iste po formuli određenoj na tridentinskom koncilu, a to se na nekoliko mjesta i spominje.[8]

Vjenčanja su obavljali redovito dušobrižnici (curati), koji sebe u maticama nazivaju i župnicima (parochi), iako je pravi župnik ove, u to doba jedine zadarske župe[9] bio zadarski nadbiskup, a on je formalno obavljanje župničkih poslova povjeravao paralelno dvojici zadarskih popova. Uz dopuštenje dušobrižnika ili vikara vjenčanje je mogao obaviti i neki drugi svećenik. Tako su plemiće i ostale uglednije osobe obično vjenčavali kanonici.

U maticama se spominju ove zadarske crkve, crkvice i kapele, u kojima su se sklapala vjenčanja: 1. Sv. Ivan Krstitelj,[10] 2. Sv. Domenik,[11] 3. Sv. Frane, 4. Sv. Krševan,[12] 5. Sv. Marija redovnička (S. Maria mo-

[7] Libri matrimon. I. 1576–1593, II. 1593–1604, III. 1604–1613.

[8] Evo teksta jedne rubrike: Alli XV feurer 1576. – Io pre(te)Simon Budinco canonico de licentia di Mons.(ignor) R(everendissi)mo fui presente in loco di curato al matrimonio contratto tra mess(er) Lumbardin Tetrico del qu(ondam) spl(endido) mess(er) Zanbatta et mad(ona) Pasiza fiola del spl(endido) mess(er) Zuanne de Begna. Presenti il spl(endido) mess(er) Hieronimo Ciualelli et il spl(endido) mess(er) Antonio Rosa – Prevod: 15. veljače 1576. – Ja pop Šime Budinić kanonik s dopuštenjem preč(asnog) Mons(injora) bih prisutan mjesto dušobrižnika na vjenčanju sklopljenom između gosp(odina) Lumbardina Tetrika pok. plem(enitog) gosp. Ivana Krstitelja i gosp(ođe) Pasice kćerke plem. gosp. Ivana Benje. Prisutni svjedoci plem. gosp. Jerolim Civaleli i plem. gosp. Ante Rosa.

[9] U Zadru je postojala jedina župa sv. Stošije do 15. VII. 1832. god. kad je osnovana i druga ona sv. Šime. U zadarskom predgrađu Arbanasima podignuta je crkva i župa za to predgrađe odmah po doseljenju Arbanasa ovamo. Župa ima posebne matice vjenčanih (od 1734), umrlih (od 1734) i krštenih (od 1758). – Vidi »Status personalis et localis archidioecesis Jadertinae«, Zadar 1911, 37, 38, 44.

[10] Crkva sv. Ivana Krstitelja nalazila se je na mjestu današnje kasarne kod ljetnog kina, srušena je 1844. god. radi gradnje kasarne. Do 1541. zvala se sv. Silvestar. Uz crkvu je bio samostan trećoredaca glagoljaša (na mjestu bivše zgrade »Hrvatskog sokola« današnja kasarna nar. milicije), koji su 1807. prešli u crkvu sv. Mihovila i uz nju osnovali novi samostan. – Vidi Carlo Federico Bianchi: »Zara christiana«. vol. I., Zadar 1877, 407–412 i 356–359.

[11] Crkva sv. Dominika još postoji u ul. Žrtava fašizma, ali je u zadnjem ratu ostala bez krova od bombardiranja. Od bivšeg dominikanskog samostana ostalo je još samo nekoliko stupova trijema na ulazu i ogradni zid vrta. God. 1807. ukinut je samostan i crkva i od tada su služili za kasarnu. U crkvi su bile grobnice knezova Posedarskih i Smiljanića. – Vidi Bianchi op. cit. 415–428.

[12] Crkva sv. Krševana stoji pod zaštitom konzervatora kao historijski spomenik, u ratu je ostala bez većih oštećenja. Samostan benediktinaca uz crkvu ukinut je 1807. god., a iza toga služio je u školske svrhe, radi čega je i pregrađivan. Sve te zgrade su srušene u zadnjem ratu. – Vidi Bianchi op. cit., 269–325.

nalium, S. Maria delle rev. monache),[13] 6. Sv. Kate,[14] 7. Sv. Nikola,[15] 8. Sv. Dimitrij,[16] 9. Sv. Mihovil, 10. Sv. Ivan kovački (S. Zuan de fauri), koji se još zove i sv. Ivana od pusterle ili Sv. Domenika,[17] 11. Sv. Petar na Malom trgu, Sv. Marija od Navještenja, Sv. Marija na Malom trgu (S. Pietro della piazza piccolo, S. Maria Annunziata, S. Maria de platea parva, S. Maria de piazza parva, S. Maria della piazzola),[18] 12. Sv. Andrija,[19] 13. Sv. Šime, Sv. Roko, Sv. Marija svećenička (S. Maria presbyterorum),[20] 14. Sv. Stjepan ili Gospe od Varoša 1608 (Madonna del borgo),[21] 15. Sv. Silvestar,[22] 16. Sv. Spas,[23] 17. Četrdeset mučenika,[24] 18. Sv. Vid,[25] 19. Sv. Donat, 20. Gospe od Kaštela ili Gospe od novih

[13] Crkva i benediktinski ženski samostan sv. Marije su u zadnjem ratu teško oštećeni. Neposredno iza rata popravljena je piramida zvonika kao i kapitul, a 1957. obnovljen je krov crkve s kupolom. Redovnice su smještene još u toku rata u sjemenište Zmajević, gdje se sada nalaze. Kao histor. spomenik crkva je pod konz. zaštitom. – Vidi Bianchi op. cit., 314–334.

[14] Crkva sv. Kate s bened. žen. samostanom nalazila se na mjestu današnje kafane Central. – Vidi Bianchi op. cit., 442–444. – Ukinuta 1808.

[15] Crkva sv. Nikole kao i zgrade žen. samostana Klarisa uz nju služe u vojne svrhe od ukinuća samostana 1798. god. – Vidi Bianchi op. cit., 403–406.

[16] Crkva i žen. samostan sv. Dimitrija izgorio je god. 1799., a nalazila se kod istoimenog bastiona uz bedeme do današnje Radničke obale. – Vidi Bianchi op. cit., 435–442. U crkvi je bila grobnica krbavskih knezova Kurjakovića.

[17] Ostaci ove crkvice, koja nosi razna imena, nalaze se u podrumu kuće J. Pivca u Varošu, a portal i reljefima ukrašeni pluteji čuvaju se u arh. muzeju u Zadru. Ova crkva je bolje poznata pod imenom sv. Nediljice. – Vidi Bianchi op. cit., 414–415.

[18] Crkvica sv. Petra (Starog) nalazi se u Ljubljanskoj ulici blizu nove tržnice, stoji pod zaštitom konz. – Vidi Bianchi op. cit. 380–382.

[19] Crkvica sv. Andrije je spojena s onom sv. Petra Starog, u zadnjem ratu je ostala bez krova, koji još nije popravljen, stoji pod konz. zaštitom. – Vidi Bianchi op. cit., 448.

[20] Ova crkva se nalazila na današnjoj tržnici i zvala se sv. Marija Velika ili sv. Marija svećenička (za razliku od sv. Marije na Malom trgu i sv. Marije redovnica). God. 1570. je radi gradnje bedema većim dijelom porušena, a preostala lađa je i dalje služila kao bogomolja pod imenom sv. Roka i sv. Šime, jer je tu bio kip sv. Roka, a raka sv. Šime je tu stajala do 1632. god. – Danas služi za mesnicu. – Vidi Bianchi op. cit. 390–397.

[21] Današnja crkva sv. Šime bila je posvećena sv. Stjepanu, čije je ime nosila sve do 1632., kad je u nju prenesena raka sv. Šime. Zvala se i Gospe od Varoša zbog slike Dj. Marije, koja je 1567. god. bila u nju prenijeta iz porušene crkve sv. Mate, koja se nalazila u predgrađu. – Vidi Bianchi op. cit. 334–356.

[22] Crkva sv. Silvestra, o kojoj se ovdje radi, nalazila se je blizu crkve sv. Krševana s njezine zapadne strane, naprama pročelju nove zgrade Soc. osiguranja. Od crkve se još vide lukovi ugrađeni u zid zgrade bivše pučke škole. Na tom mjestu se baš sada podiže nova zgrada (mliječna restauracija), ali luk je i dalje ostavljen u zidu. – Vidi Bianchi op. cit. 428–430.

[23] Crkva sv. Spasa (kasnije sv. Ante) nalazila se naprama pročelju bivše hrvatske gimnazije sa zapadne strane Nar. kazališta, srušena je u ratu do temelja, a na njezinom mjestu podignuta je trokatnica. Kao crkva ukinuta 1808. god. Od 1861. god. ta je crkva služila za dalmatinski sabor. – Vidi Bianchi op. cit. 430–431.

[24] Crkva četrdeset Mučenika (sv. Barbara kasnije) nalazila se na uglu ulica Bož. Petranovića i Ive Lole Ribara u centru grada, srušena je 1825. god. – Vidi Bianchi op. cit. 446–447.

[25] Crkvica sv. Vida nalazila se je u današnjoj ul. Mih. Pavlinovića tik do novopodignute trokatne zgrade (Bartulić). – Vidi Bianchi op. cit. 449–450.

bunara (S. Maria del Castel alias cisterne noue, 1608),[26] 21. Sv. Jure,[27] 22. Sv. Stošija, stolna crkva, katedrala, 23. Sv. Lovre,[28] 24. Sv. Bernardin,[29] 25. Gospe od dobrog veselja (Madonna di buon gaudio),[30] 26. Sv. Ilija,[31] 27. Kapela u kneževoj palači, 28. Kapela u tvrđavi (kamerleugova kapela), 29. Kapela u bolnici za kažnjenike,[32] 30. Kapela u hospitalu sv. Marka[33] i 31. Kapela u hospitalu sv. Jakova.[34]

Imena su pisana u talijanskoj transkripciji, što ponekad može praviti poteškoće, da li se radi o našem ili stranom prezimenu, to više što nema uvijek ni dosljednosti u pisanju, već se neka prezimena pišu na razne načine (Bobetich–Bobetta, Bodulich–Bodulin, Bocanich–Bocan i t. d.). Ali u glavnom je lako vidljivo, o kakvom se prezimenu radi. Uz to su mnoga naša prezimena potalijančena po običaju vremena (Budinić–Budineo, Svetičić–Sveticeo–Sfeticeo, Kašić–Cassio, Ligničić–Ligniceo, Klokočić–Clococeo, Bokarić–Bocareo, Milašić–Milasseo, Dražmilić

[26] Crkva Gospe od Kaštela je u ratu izgubila kasnije joj prigrađeni četverokut, a rotunda je ostala. Cisterne noue su tri bunara blizu crkve, koje još postoje, iako van upotrebe. – Vidi Bianchi op. cit. 372–378.

[27] Crkva sv. Jure nalazila se u predjelu između negdašnjeg Zelenog trga i samostana sv. Frane. Taj kraj je potpuno porušen u ratu (postojala je i ul. nazvana po crkvi). – Vidi Bianchi op. cit. 453–454.

[28] Sv. Lovre se nalazi sa zapadne strane Nar. trga uklopljen među kućama; restauriran je iza rata, ali mu krov nije stavljen, pod konz. zaštitom. – Vidi Bianchi op. cit. 447–448.

[29] Crkva sv. Bernardina (sv. Martina) nalazila se je u bivšoj ul. sv. Marije, današnjoj Stomorici naprama ulazu u Sv. Mariju. – Vidi Bianchi op. cit. 454–455.

[30] Crkvica Gospe od dobrog veselja nalazila se na mjestu današnje staklane na uglu Ul. žrtava fašizma i ul. Andr. Meduliča.

[31] Crkva sv. Ilije je 1578. god. ustupljena Grcima nastanjenim u Zadru za vršenje crkvenih funkcija po njihovom orijentalnom obredu. – Vidi Bianchi op. cit. 450–453. – Čini se da su katol. svećenici vršili u ovoj crkvi obrede i pošto je ustupljena Grcima (barem povremeno). Tako se dne 30. VIII. 1597. god. u njoj vjenčao Grk Đorđe Bua sa Grkinjom Anom Reci, kćerkom kapit. Todora, a vjenčanje je obavio katol. svećenik Don Ivan Aneta. – Ova crkva je vodila posebne matice vjenčanih, umrlih i krštenih. Nije mi tačno poznato, od kada. A. de Benvenuti ih ne spominje uopće u svojoj knjizi, a govori o onima sv. Stošije, sv. Šime i Arbanasa (vidi A. de Benvenuti op. cit. Storia itd. I., 264, 265, II., 207.). – Boško Desnica u svojoj knjizi »Istorija kotarskih uskoka« sv. I. Beograd 1950, 188, donosi zabilješku o vjenčanju od 16. VIII. 1676. iz matice crkve sv. Ilije, a isti pisac u II. dijelu op. cit., Beograd 1951, 5– donosi zabilješku o smrti iz VI. knjige matica umrlih sv. Stošije u Zadru od 13. V. 1684., a za kćer Stojana Jankovića pravoslavca. Čini se da u prvo vrijeme crkva sv. Ilije nije vodila matice, već su se i pravoslavni upisivali u matice sv. Stošije. Neke matice sv. Ilije nalaze se u DAZ-u, i to: krštenih (1637–1829), vjenčanih (1786–1857), umrlih (1819–1829); a za zadarsku okolicu: vjenčanih (1828), umrlih (1810–1827). – Čuo sam, da se jedna matica sv. Ilije, navodno najstarija, nalazi u Arhivu Srba u Zagrebu.

[32] Bolnica za kažnjenike nalazila se kod starog kaštela. – Vidi A. de Benvenuti: »Zara nella cinta delle sue fortificazioni«, Milano 1940, 184.

[33] Hospital sv. Marka nalazio se na trgu stolne crkve (današnji Trg 27. Marta) na uglu ul. Natka Nodila. – Vidi Bianchi op. cit., 518–519.

[34] Hospital sv. Jakova nalazio se na današnjem trgu 27. Marta (trg stolne crkve) naprama glavnim vratima crkve sv. Stošije, na mjestu današnjeg sjemeništa (nekadašnja teologija). Osnovao ga je Bosanac Merganić oporukom 1460. god. – Vidi Bianchi op. cit., 519.

–Drasmileo, Radetić–Radoteo, Rančić–Rantio i t. d.). U nekim slučajevima bit će nesigurnosti u pravom izgovoru prezimena, jer se za naša slova č, ć, š, ž upotrebljavaju druga, ali ne uvijek dosljedno (Givcovich –Ivković, Giadrievich–Jadrijević, Chiurcho–Ćurko, Chiuchia–Ćuća, Gelua–Jelva, Chraglich–Kraljić, Siglinaz–Šiljinac, Çafranovich–Zafranović, Çarvarich–Crvarić, Zappich–Capić i t. d.). Mnogim osobama je upisano samo ime ili uz ime još i zanimanje ili mjesto porijekla. Ženska prezimena često imaju genitivni ili pridjevni nastavak uobičajen u našem jeziku (Bilusich-ia Catha, Bodulich-ia Eufemia, Beg-ova Orsa, Cocossar-ova Mathia i t. d.).

Većina imena je svetačkih, ali ima i lijepih narodnih (Slava, Stana, Družana, Cvita, Draga, Mira, Šinka, Milica, Gruba, Danica, Dobra, Antica, Ljuba, Zorica, Anica, Vukana, Mara. – Janko, Vuk, Marin, Vukas, Mile, Miloš, Vukašin, Vučko, Bogdan, Stojan, Juran, Vlas, Jadreša, Bareša, Lukac, Mihat i t. d.

Pripadnici pojedinih staleža se obično žene iz istog staleža (plemići s plemkinjama, građani s građankama, pučani s pučankama). Ali ima slučajeva, da se plemići miješaju s građanima, čak i s obrtnicima, i to od reda s našim prezimenom (Milatović, Spigić, Franković, Gojković, Remnić, Piljuhović i t. d.).

U maticama su zabilježena mnoga vjenčanja plemića iz drugih naših mjesta, jer su oni u Zadru, gdje je bilo više plemićkih obitelji, vjerovatno imali veći izbor bračnog druga (Rab, Cres, Pag, Šibenik, Trogir, Split, Omiš, Brač, Hvar i dr.).

Neki staleži i zanimanja imaju uz ime stalni epitet. Tako plemići magnifico ili splendido; građani signor, messer; doktori svih struka eccelente; oficiri strenuo; obrtnici mistro; plemkinje madona ili damisela.

U 37 godina i 6 mjeseci sklopljena su ukupno 2022 vjenčanja, što prosječno iznosi 54 vjenčanja na godinu. Najviše ih je obavljeno 1605. god. i to 75, a najmanje 1586. god., kad se vjenčalo samo 30 parova. Evo, kako to izgleda u pojedinim godinama:

1576.	god.	61 vjenčanje	1595.	god.	56 vjenčanja
1577.	„	44 „	1596.	„	67 „
1578.	„	54 „	1597.	„	49 „
1579.	„	67 „	1598.	„	54 „
1580.	„	54 „	1599.	„	72 „
1581.	„	43 „	1600.	„	59 „
1582.	„	48 „	1601.	„	62 „
1583.	„	48 „	1602.	„	65 „
1584.	„	37 „	1603.	„	64 „
1585.	„	40 „	1604.	„	53 „
1586.	„	30 „	1605.	„	75 „
1587.	„	47 „	1606.	„	53 „
1588.	„	59 „	1607.	„	33 „
1589.	„	53 „	1608.	„	62 „
1590.	„	45 „	1609.	„	63 „
1591.	„	37 „	1610.	„	59 „
1592.	„	34 „	1611.	„	62 „
1593.	„	48 „	1612.	„	43 „
1594.	„	58 „	1613.	„	44 „ (do 20. VI.)

Prema broju stanovništva, koje je u navedeno vrijeme prosječno iznosilo oko 6000 duša,[35] dolazi 0,90 brakova na 100 stanovnika godišnje. Moramo imati na umu, da je u ono doba u Zadru bio velik broj popova, redovnika i redovnica (bila su 4 muška i 5 ženskih samostana[36] s velikim brojem članova)*, koji nisu dolazili u obzir za ženidbu. Vjenčanja su bila najbrojnija u siječnju, zatim u veljači i svibnju, a najmanje ih je bilo u ožujku (korizma), rujnu i prosincu (advenat).

U sličnom procentu se i danas sklapaju brakovi na teritoriju zadarske općine, koja ima matični ured u Zadru. Prema podacima tog ureda,** u Zadru sa svim selima zadarske općine (Sukošan, Debeljak, Bibinje, Zadar, Diklo, Petrčane, Kožino, Bokanjac, Briševo, Murvica, Crno, Ploča, Zadarski Dračevac) sklapani su brakovi od 1951.–1956. god. ovako:

1951. god.	178 vjenčanja	1954. god.	250. vjenčanja
1952. „	167 „	1955. „	275 „
1953. „	197 „	1956. „	272 „

Otpada prosječno 229 vjenčanja na godinu. Zadar sa svim nabrojenim selima općine imao je 1953. god. 25,858 stanovnika. Prema tome izlazi, da se godišnje na 100 stanovnika sklopilo prosječno 0,88 brakova.

III.

Radi boljeg razumijevanja dat ćemo ovim maticama kratki historijski okvir.

Vrijeme, koje one obuhvataju, period je mira između Turske i Venecije iza Ciparskog rata (1570–1573). U tom ratu su Turci, usprkos porazu svoje mornarice kod Lepanta, dobili Cipar, a proširili su svoje posjede i na zadarskoj granici. Mirom od 1540. Turci su bili zaokružili svoj raniji posjed u Ravnim Kotarima Vranom i Nadinom, koje su zauzeli 1538. god. izdajom i kukavičlukom kaštelana Soranca i Sagreda. Još ranije su bili osvojili Karin (1514) i Obrovac (1527). U Ciparskom ratu Turci su poharali skoro sva sela u Ravnim Kotarima do Nina. Mirom od 1573. god. Turcima je pripao Zemunik, Suhovare, Prkos, Smoković, Murvica, Poličnik i dr. Mlečanima je ostao samo uski pojas uz more od Novigrada sa sjeverne do Pakoštana s južne strane poluotoka Ravnih Kotara i k tome teritorij Nina. Granica je išla od Karinskog mora na Kukalj (Pridraga) ostavljajući Turcima Podgorje do Tribnja

[35] Prema Tomiću (op. cit. Naselje itd., 75) Zadar je imao u godinama, koje nas interesiraju, slijedeći broj stanovnika: 1576. god. 7161, 1588. god. 6163, 1593. god. 5814, 1594. god. 6085, 1596. god. 5390, 1598. god. 5200, 1608. god. 5784. U prosjeku to iznosi 5944 stanovnika.

[36] Samostani su bili: sv. Ivan, sv. Frane, sv. Dominik, sv. Krševan (muški); sv. Kate, sv. Marija, sv. Nikola, sv. Dimitrij i sv. Marcela (ženski).

* God. 1527. u svim samostanima je bilo 249 članova (vidi popis kapit. Vallaressa).

** Podatke sam dobio od matičara Srećka Perovića iz Zadra, kojemu se ovdje najljepše zahvaljujem.

sa sjevernom stranom Novigradskog mora, uščem Zrmanje i Karinom. Na mletačkoj strani ostala su pogranična sela: Pridraga, Novigrad, Paljuv, Budim, Posedarje, Slivnica, Vinjerac, Radovin, Visočane, Poljica, Grusi, Bokanjac, Crno, Babindub, Zadarski Dračevac i dalje sela uz morsku obalu od Bibinja do Pakoštana, iznad kojih je neposredno išla granica prvom brdskom kosom ostavljajući na turskoj strani vrčevsku kulu iznad Tustice i Vransko jezero s današnjim državnim dobrom Vranom (Jankulovica). Mletački je bio, kako rekosmo, i ninski teritorij sa selima Ljupčem, Vrsima, Zatonom kao i Diklo, Kožino, Privlaka i Ražanac. Zaselak Miljašić bio je turski.[37] Ova granica ostala je bez bitnih promjena[38] pravno sve do mira u Srijemskim Karlovcima (1699), a stvarno do poraza Turaka pod Bečom (1683), kad su sami Kotarci starosjedioci kao i »Murlaci« (Vlasi) turski podanici, prešavši masovno s turske na mletačku stranu, istjerali Turke iz Ravnih Kotara bez pomoći Mlečana.[39]

Iz sela, koja su Turci osvojili i opustošili, iselila se većina starosjedilačkog hrvatskog stanovništva na zadarske otoke, u Istru, Hrvatsko primorje i u Italiju (Marke, Apuliju, Abruce). Iza rata ih se dobar dio vratio na stara ognjišta. Jedan dio je bio ostao u svojim selima pod Turcima kao raja. Nedostatak stanovništva Turci su popunili »Murlacima«, koje su doveli iz unutrašnjosti Balkanskog poluotoka. Ovi su im trebali za obradu zemlje, a služili su i u vojsci pod imenom martoloza. Većina ovih »Murlaka« je za vrijeme Kandijskog i Morejskog rata uskočila preko granice s turske na mletačku stranu zajedno s kršćanskom rajom, koja je bila ostala u svojim selima predvođena sa svojim »harambašama« i digla se s oružjem u ruci protiv Turaka. U tim ratovima istakli su se mnogi narodni junaci (harambaše i srdari), koje je opjevao Kačić i narodna pjesma (pop Stipan Sorić, Smiljanići, Mitrovići–Jankovići i dr.). U ovo burno vrijeme nestala su mnoga kotarska sela, od kojih se neka spominju i u ovim maticama: Brda, Cerodol, Čakavci, Horuplje, Kamenjane, Bažana, Čerinci, Grobnica, Kopar (Copro), Krnica (Carniza, Cherniza), Krševanje selo, Luštica (Lustiza, Luschyca), Markovići, Mokro (Mocro), Morinj, Opaće selo (Opachie sello, Opatica sello), Podnovje, Polje, Popraćane, Trsci (Tersci, Tarsci, Tarsce), Zadnjice (Zadnice, Zadgnice), Villate(?)[40] Nekadašnji Vespeljevac s dvorcem

[37] O granici između Turske i Venecije od 1573. god. vidi u: Luka Jelić: »Lički sandžakat i postanje mletačke krajine«, Narodni koledar za god. 1898, Zadar, Matica Dalmatinska 1898, 80.–

[38] Originalni ugovor o miru između Turske i Venecije od 1671. god. nalazi se u DAZ-u, Dragom., Filza IX, 1/1 (Istrumento di confinazione della pace di Candia – 1671). – M. V. Coronelli u svom atlasu »Republica di Venezia«, Venezia 1688, u dijelu o Dalmaciji, ima kartu sa tursko-mletačkom granicom u Ravnim Kotarima. Ista granica se nalazi i u knjizi Pisani-a »La Dalmatie« – Paris 1893, karta 1. To je tzv. »linea Nani«.

[39] B. Desnica u op. cit. (Uskoci i t. d.) donosi brojne dokumente iz arhiva o prijelazu turskih podanika na mletačku stranu i o njihovom ustanku protiv Turaka.

[40] Popis nestalih sela u Ravnim Kotarima donosi Bianchi u op. cit. (Zara christ. II., Zadar 1879., str. 399–425), a nabrojena su i u popisu Valaressa od 1527. god. cit. u bilj. pod 2.

ninske biskupske kurije Cetiglavcem postao je iza Ciparskog rata Islam (Sedislam).[41]

Od ranije osvojenih i novopripojenih krajeva i sela Turci su osnovali lički sandžakat sa sijelom sandžak bega u Kninu.[42] Plodnije zemlje u Ravnim Kotarima pretvorene su u feude (zijamete) turske vlastele. Osobito je lijepo bila uređena Vrana. Pod vranski zijamet spadao je i Karin, gdje su Turci napravili solanu, a franjevački samostan ukinuli. Tinj je bio sijelo zijameta Ferhadbega Sokolovića osvojitelja Zemunika (1570), a pripadala su mu sva susjedna sela pod skupnim imenom Vojnići (Gorica, Prkos, Hrašćane, Bubnjane, Lišane, Veljane i dr.). Turci su se ponašali samosvijesno i bahato, a Mlečani su prema njima bili ponizni i skromni, puni straha od rata. Generalni providur je izlazio s darovima na zadarsku granicu da pozdravi sandžak bega svaki put, kad bi ovaj došao u obilazak,[43] sve u nastojanju da učini mitom ono, što nije mogao vojnom silom.

Zadarski teritorij je dakle bio sužen na najuže granice. Zbog gubitka većeg dijela plodnog zemljišta glad je bila česti gost kao i inače za sve vrijeme mletačke vlasti u našim krajevima. Usprkos mirnom vremenu upadalo se preko granice radi pljačke. Osobito su se u tom isticali martolozi. Senjski Uskoci su upadali u turski teritorij sve do Obrovca i Vrane, a i dalje, preko mletačkog posjeda, osvećujući se i Mlečanima, koji su ih iza Ciparskog rata proganjali. Radi Uskoka su u Zadru stacionirale ratne lađe (barche armate contro Uscocchi). Sela, koja su većim dijelom bila ostala bez stanovništva, iza Ciparskog rata ponovno su napučena, jer se je dio iseljenog naroda vratio natrag s otoka, a i iz Italije, gdje se nije mogao snaći zbog jezika i običaja. Bili su vraćeni i oni, koji su se iz »banovine« (Banadego – kraj Skradina i Ostrovice) bili odselili u Istru.[44]

Sam Zadar je između dva rata (1540–1570) opasan debelim bedemima,[45] koji dobrim dijelom i danas još postoje. Radi gradnje tvrđave (današnji park Vl. Nazora) porušen je varoš sv. Martina (1567. god.), koji se je nalazio na tom mjestu, a njegovi stanovnici su preseljeni unutar gradskih zidina u dio grada, koji se i sada zove Varoš.

Svu vlast u Zadru imali su Mlečani, gradski knez i gradski kapitan, koji se zajedničkim imenom zovu rektori grada.[46] Prvi je bio predstavnik civilne, a drugi vojne vlasti. Oni su ujedno i suci civilnim odnosno vojnim licima. Uz njih je i rizničar (camerlengo), koji skuplja sve pri-

[41] O postanku Islama od Vespeljevca i Cetiglavca vidi L. Jelić op. cit. 92.

[42] O osnutku ličkog sandžakata cfr. L. Jelić op. cit. (Lički sandžakat itd.) kao i radnju dra. I. Grgića u Zadarskoj reviji 4/56, 253–261 i polemiku o tom pitanju između dra Grgića i dra Stj. Antoljaka u Zadarskoj reviji 2/57, 160–166 i 166–171.

[43] Cfr. Benvenuti op. cit. (Storia itd.) I, 112.

[44] Cfr. Benvenuti op. cit. (Storia itd.) I, 105–139.

[45] Cfr. Benvenuti op. cit. (Zara nela cinta itd.) 23–96.

[46] O vlasti gradskog kneza i kapitana sfr. S. Ljubić »Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i mletačke republike« knjiga VI, Zagreb 1878, 24–25. – Cfr. Benvenuti op. cit. (Storia itd.) I, 193–200.

hode grada i šalje ih u Mletke. On je ujedno i kaštelan gradske tvrđave.[47] Sva trojica su mletački plemići, bira ih mletački senat bez ikakvog učešća Zadrana u tom izboru. Mandat im traje dvije godine. Svi oni sobom dovode iz Mletaka svoju pratnju, koju im senat određuje. Pri polasku na dužnost knez i kapitan dobivaju od senata tačne upute o svom budućem radu, pravima i dužnostima (commissio), a po svršetku mandata vraćaju se u Mletke i podnose izvještaj o onom, što su učinili, sa svojim opažanjima, prijedlozima i t. d. (relatio). Za administraciju i obavljanje poslova uopće imaju izvjestan broj službenika, od kojih nijedan nije smio biti Hrvat. Pisani kaže da je zadarska općina imala 99 službenika (Pisani »La Dalmatie«, Paris 1893 str. 4).

U Zadru kao glavnom gradu kolonije stoluje i generalni providur za Dalmaciju i Albaniju, koji nema posla s direktnom upravom samog Zadra.

Upravlja se po gradskom statutu, ali ne po originalnom starom, kojega su sami Zadrani skrojili, već po preudešenom od Mlečana, koji su ga izmijenili po svojoj volji i nahođenju, izbacujući iz njega sve, što ih je smetalo, sve, što je podsjećalo na negdašnju slobodu Zadra ili bilo čiju vlast osim mletačke.[48]

Zadarski plemići,[49] koji su nekoć, do pada Zadra pod mletačko ropstvo, suvereno vladali zadarskom komunom, imaju doduše još svoje plemićko vijeće, ali ono nema nikakve vlasti. Oni drže i svoje sjednice, ali u prebivalištu gradskog kneza Mlečanina, u njegovoj palači i u njegovoj prisutnosti. Mlečani su im oduzeli svu vlast, ostavili su im sitne brige o priređivanju svečanosti, dočeka, procesija, administracija dobrotvornih zaklada i sl. A i oko tih sitnica su se gložili s građanima. Jedina sjena vlasti bila im je ostavljena u sudskim raspravama, kojima su prisustvovala uz gradskog kneza dvojica gradskih plemića u svojstvu vijećnika, ali samo sa savjetodavnim glasom. Knez je sam odlučivao o svemu. Neki plemići služili su u vojsci kao kapitani kod hrvatskih četa u Zadru.

Građanstvo[50] je bilo organizirano u »školi« Sv. Jakova. Ono je imalo također svoju skupštinu za građane i pučane, koja je birala odbornike (procuratori). Ali ni ovi nisu imali nikakve vlasti, a vječno su se svađali s plemstvom budzašto, podjarivani od samih Mlečana, koji su, iako pripadnici aristokratske republike par excelence, ipak bili u Zadru na strani građana, a protiv plemstva. U građanski stalež spadali su naime notari, liječnici, ljekarnici, advokati, trgovci i drugi. A baš među ovima imali su Mlečani svoju »petu kolonu« i na njih su se oslanjali, dok u

[47] Benvenuti u op. cit. (Storia itd. I, 198) kaže, da je od 1609. spojen naslov kamerlenga s naslovom kaštelana, međutim u maticama vjenčanih se i prije tog vremena spominju kamerlenzi-kaštelani u jednoj osobi. Tako Baffo Bernardin »camerlengo et castelan del forte« 1577, 1578; Dolfin Marco »cemerlengo et castelan« 1595; Lippomano Gioanne »castelan et camerlengo« 1609.

[48] Cfr. Š. Ljubić, Listine X, Zagreb 1891, 402.

[49] Cfr. Benvenuti op. cit. (Storia itd.) I, 200–206.

[50] Benvenuti, Storia i t. d. I, 206–208.

plemstvo nisu imali nikad povjerenja, jer je ono uvijek snovalo o slobodi Zadra.

Obrtnici[51] su bili učlanjeni u stručnim cehovskim organizacijama t. zv. školama, a svaki obrt imao je nekog sveca-zaštitnika i svoju crkvu, gdje su se sastajali (sv. Vida postolari, Sv. Šime zlatari, sv. Andrije ribari, sv. Jure mesari, sv. Ivana kovači, sv. Donata brodograditelji i t. d.).

Svi gradski prihodi,[52] kako smo spomenuli, išli su preko kamerlenga u Mletke. Uz njega je bio jedan predstavnik plemstva (collateral). Plemićko vijeće je od svih prihoda dobivalo paušalno 600 dukata godišnje za plaćanje gradskih namještenika (liječnika, kirurga, učitelja, notara i kancelira), koji su svi morali biti osobe mletačkog povjerenja.

Službeni jezik u gradu bio je talijanski, odnosno mletački, koji se u spisima miješa i s latinskim. Govorni jezik većine stanovnšitva bio je hrvatski.[53] Vlast se je sporazumjevala s narodom preko službenog tumača (interprete, cancelier de littera sclava),[54] a naredbe su se davale do znanja preko posebnog razglašivača (grida, strida) na hrvatskom jeziku.[55]

IV.

Sada ćemo vidjeti kakve zaključke možemo izvući iz matica s obzirom na sastav pučanstva.

U spomenute tri matice ima oko 5000 upisanih osoba kroz vrijeme od 38 godina. Tu spadaju bračni drugovi, kumovi i svećenici. Na same bračne drugove otpada oko 4000 imena. Za njih možemo uzeti, da su rođeni između 1550. i 1590. god., jer se ljudi najviše žene u dobi od 20–25 godina. Prema tome ove matice obuhvataju skoro dvije generacije. Kumovi su obično nešto starije osobe. Iako sva imena ne predstavljaju popis cjelokupnog zadarskog pučanstva u navedenom periodu, to ona ipak sadržavaju veći njegov dio, a sigurno vrlo veliki postotak svih prezimena, koja su tada u Zadru postojala. Polazeći od pretpostavke, da su stanovnici svih narodnosti i staleža u približno podjednakom postotku učestvovali u sklapanju brakova i u kumovanju, možemo i na osnovu ovog nepotpunog spiska zadarskog stanovništva, a sudeći

[51] Benvenuti, Storia i t. d. I, 209.

[52] Š. Ljubić, Listine VI, 9.

[53] Š. Ljubić, Commissiones II, 193–199. – Gradski predjeli i ulice nosili su hrvatska imena kao: Stomorica, Riznica, Markovac, Požarišće, Ravnice, Sutomišće, razne poljane i »poljanette«, Jazine, Vrulje, Putevac, Plankit, Rečina, Vitrenik, razni dvori i t. d. – Cfr. Bianchi op. cit. Zara i t. d. I, 458, 459, 520; dalje vidi dr. Ivan Grgić (Starina Novak) »Zadarski dvori« u Glasu Zadra br. 304, str. 5; dalje cfr. članak dra Steve Metličića »Topografski nazivi u zadarskoj luci i okolo nje« u Magazinu sjeverne Dalmacije, 1934, str. 148–154.

[54] Cfr. Š. Ljubić, Listine VI, 72; vidi bilješku 46 na str. 224 u Benvenuti storia i t. d. I.

[55] Cfr. Š. Ljubić, Listine X, 128 – Mihovil iz Modruše »facit stridas et proclamationes«.

po prezimenima, imenima, mjestima porijekla i zanimanju, stvoriti prilično tačan sud o njegovom etničkom i socijalnom sastavu. Kad govorim o etničkom sastavu, ne mislim na nacionalnu svijest, jer ta u ono doba nije ni postojala u današnjem smislu, a nisu je imali ni sami Mlečani, jer oni svoj jezik nazivaju franačkim (lingua franca), a ne talijanskim. Posve je jasno, da je naš narod imao osim imena i druge atribute različite od mletačkih, kao što su jezik i običaji i osjećaj o pripadnosti drugom narodu nego su Mlečani. Kad bi se obuhvatio veći vremenski period i uzeli u obzir podaci i iz ostalih matica (krštenih, krizmanih, umrlih), rezultati bi bili sigurno tačniji, jer su u maticama zabilježena sva imena.

Na temelju spomenutih kriterija vidljivo je, da se je pučanstvo Zadra u navedeno vrijeme sastojalo od četiri etničke skupine, i to od Hrvata domorodaca i od doseljenika iz Apeninskog poluotoka, Albanije i Grčke. Jezgru stanovništva i najveći njegov postotak činili su Hrvati, bilo rođeni Zadrani ili doseljeni iz drugih naših mjesta. Ostale tri narodnosti čine, da se savremeno izrazimo, nacionalne manjine.

Od oko 5000 imena, hrvatskih ima oko 3700. Apsolutne brojeve nije moguće navoditi, jer ima osoba, koje su zabilježene samo po imenu ili po imenu i zanimanju ili pak po imenu i mjestu porijekla. Među njima ima i takvih, koje su upisane jedan put punim imenom i prezimenom, a drugi put imenom i zanimanjem i t. d. Osim toga postoje pojedini slučajevi, gdje je teško odrediti etničku pripadnost. Od tih 3700 osoba ima oko 1000 doseljenika iz raznih mjesta počevši od Istre na sjeveru do Ulcinja na jugu, uglavnom iz obalnog pojasa, koji je bio pod Venecijom. Iz unutrašnjosti ima samo nešto Bosanaca (između ostalih jedan Banjalučanin se spominje kao vojnik u mletačkoj mornarici). Najviše doseljenika ima iz Šibenika (100), Ulcinja (46), Paga (37), Trogira (30), Kotora (30), Nina (25), Iža (21), Sali (21), Pašmana (20), Bibinja (20), Raba (15), Posedarja (15), Savra (14), Novigrada (12) i t. d. Oni su u glavnom obrtnici, mornari, ribari, težaci (iz zadarskog Varoša), posluga i t. d. Hrvati su činili oko 75% svih upisanih u maticama.

Među nacionalnim manjinama na prvo mjesto dolaze doseljenici iz Apeninskog poluotoka. Njih ima oko 1000, što iznosi oko 20% svih upisanih. Za skoro polovicu ovih u maticama je naznačeno i mjesto porijekla, a za 180 nije uopće zabilježeno prezime, već samo ime i mjesto odakle je (na pr. Giacomo da Venetia). Spominje se oko 120 mjesta na Apeninskom poluotoku, odakle su ti doseljenici. Najviše ih ima iz Venecije (55), Bergama (30), Verone (25), Padove (21), Bolonje (16), Breše (15), Bergamaska (11), Marostige (7), Ferare (11), Saravale (9), Večence (8), Ankone (7) i t. d. Svi ti »Talijani« predstavljeni su sa oko 500 prezimena, većina njih su pojedinci (oko 350), a manji broj prezimena (oko 150) ima više od jednog člana. Dosta često dolaze kao kumovi, jer su većinom imućni. Po zanimanju su najviše vojna lica (oko 150, bez članova obitelji). Ostali su razne službene osobe i predstavnici mletačke kolonijalne vlasti (gradski knezovi i kapitani, kamerlenzi i nji-

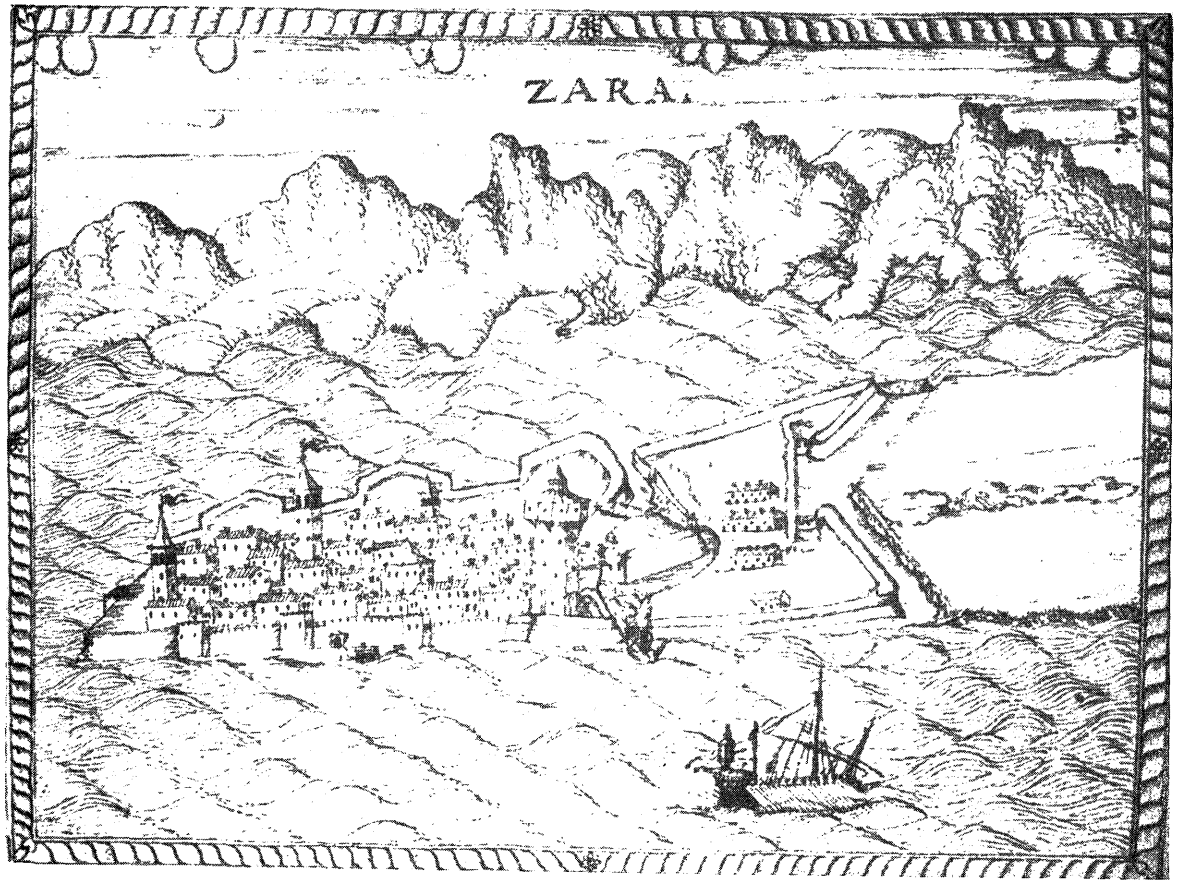

Sl. 1. Zadar prema Angelo Degli Oddi (1584)

Sl. 2. Naslovna stranica »Matice vjenčanih« I.
Župski arhiv crkve Sv. Stošije u Zadru

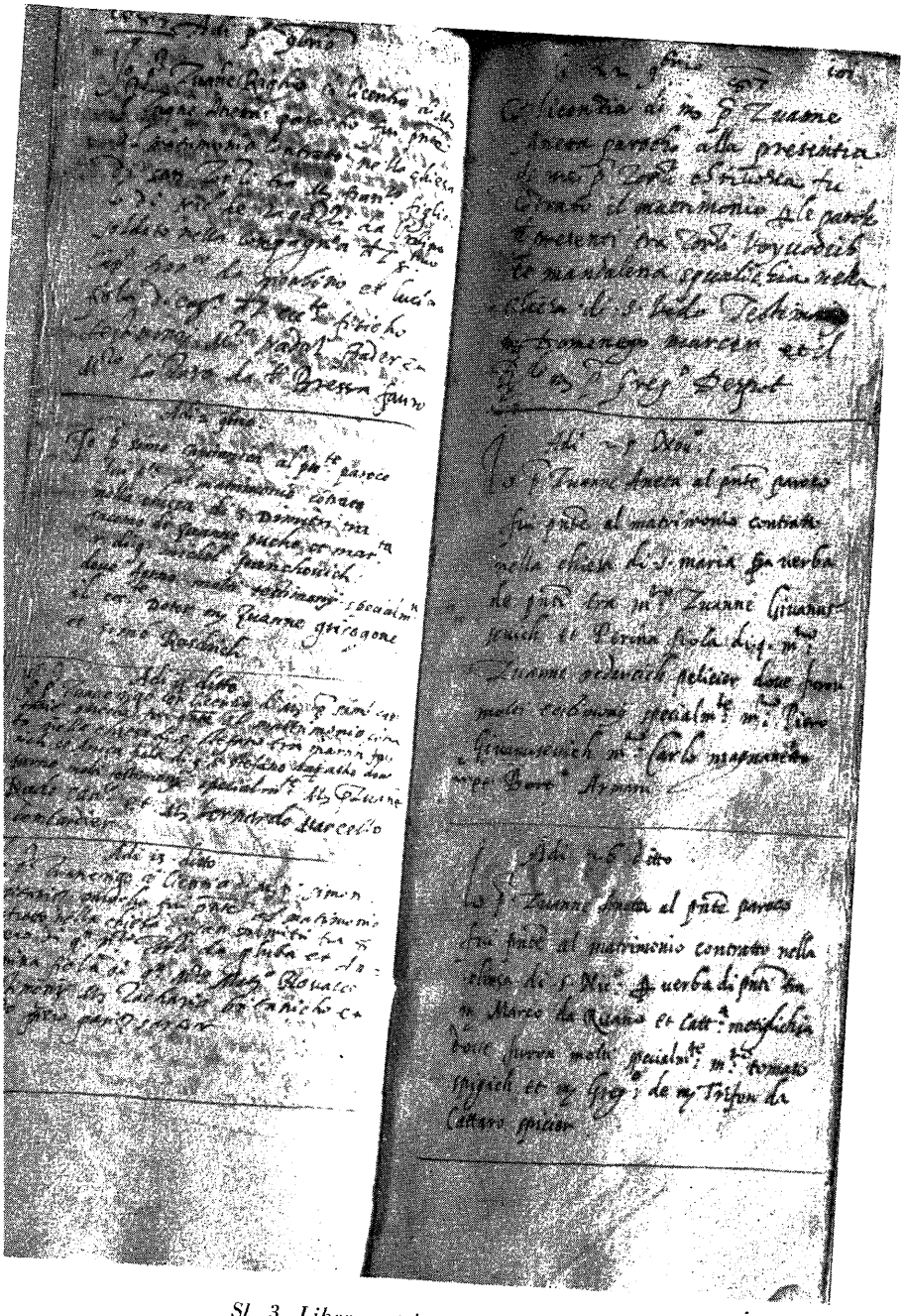

Sl. 3. Liber matrimoniorum I.
Župski arhiv crkve Sv. Stošije u Zadru

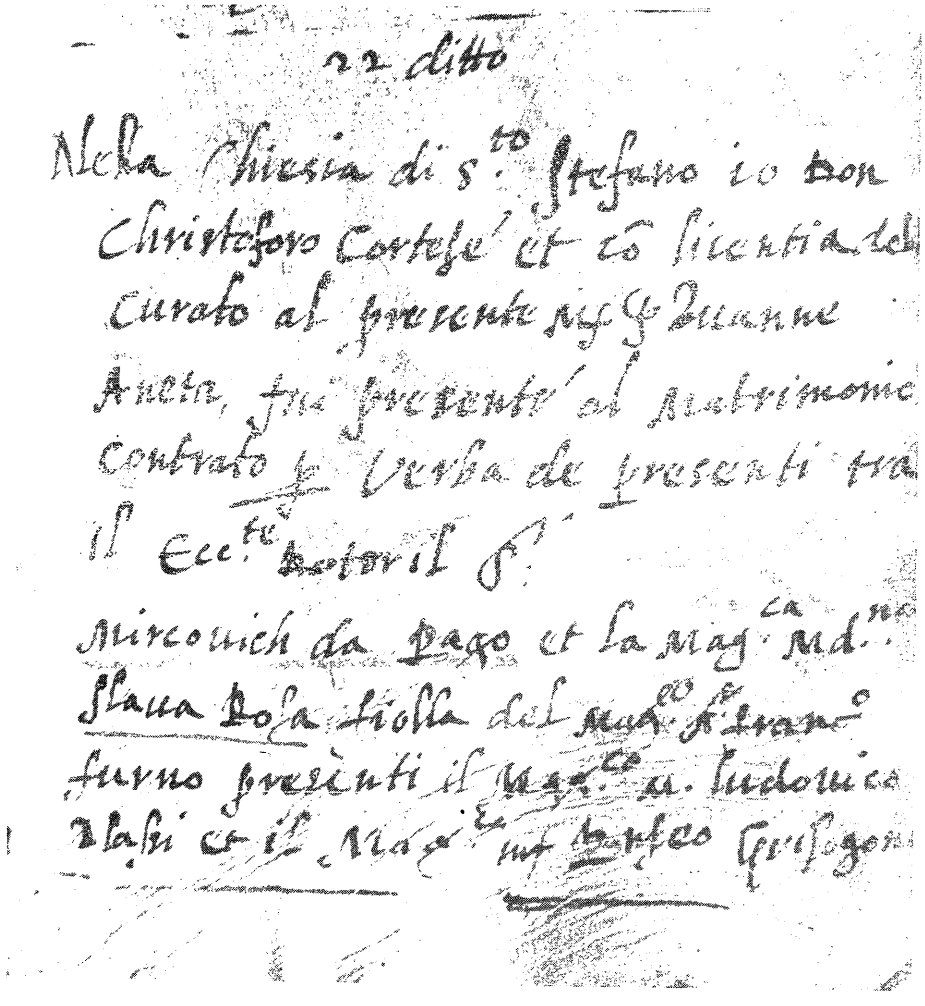

Sl. 4. Rubrika vjenčanja paškog plemića Dr. Mirkovića sa zadarskom plemkinjom Slavom Rosa (1592) – Liber matrimoniorum I.
Župski arhiv crkve Sv. Stošije u Zadru

hovi dvorjanici), namještenici (ljekarnici, liječnici, bilježnici, kirurzi, kanceliri, distributeri), visoki crkveni dostojanstvenici (biskupi), zatim trgovci i nešto obrtnika (zlatari, zidari). Samo mali broj ovih stranaca je stalno nastanjen u Zadru, dok ih je većina tu samo privremeno po službenoj dužnosti ili nekom prigodnom poslu (vojnici, službenici i dr.). Pojedini trgovci su stalno ostali u Zadru, gdje su se obogatili, kupili imanja, sagradili kuće i vremenom stekli građansko pravo, a neki su kasnije primljeni čak i u zadarsko plemstvo (koncem XVII. i u XVIII. st.).

Po brojnosti druga značajna manjina bili su Albanci. Pod mletačkom Albanijom podrazumijeva se obalni pojas od Boke Kotorske do Drača. dakle i Crnogorsko primorje. Stoga sve osobe navedene u maticama kao Albanci, ne mogu se smatrati nacionalno Albancima. Ali to je u glavnom lako raspoznati po imenu i prezimenu. Pravih Albanaca je u maticama zabilježeno oko 160, što iznosi 3,2% od svih zabilježenih imena. Najviše ih ima iz Ulcinja, zatim Skadra, Lješa, Bara, Bojane(!) Među njima je mnogo vojnih lica (oko 40), i to većinom oficira u konjici i mornarici. Ostali su članovi njihovih obitelji, a ima i nekoliko obrtnika. Spominju se i dva svećenika-kapelana Albanaca (Petreo Domenik i Chimesa Primo).

Treća nacionalna skupina bili su Grci (Levantinci) iz mletačkih posjeda na grčkim otocima i Peloponezu (Krf, Zante, Cefalonija, Kreta, Cipar, Negroponte, Malvasia, Coron, Modon, Napoli di Romania i dr.). Ukupno ih se spominje oko 120, najviše i među njima ima vojnika (stradioti), a ostali su članovi njihovih obitelji i nešto obrtnika. Oni su dakle sačinjavali 2,4% upisanih u ovim maticama.

V.

Pošto je uz ime u maticama vrlo često zabilježeno i zanimanje, možemo na osnovu toga dobiti uvid i u socijalni sastav pučanstva.

Zadarskih plemićkih prezimena zabilježeno je 21 sa ukupno 241 članom, i to: Bartolaci (9), Begna (29), Cedulini (10), Ciualelli (16), Drasia (2), Fanfogna (10), Ferra (12), Fumati (4), Galelli (4), Grisogono (34), Calcina (5), Carnaruti (6), Cortese (6), Crissaua (6), Gliubavaç (7), Nassi (18), Rosa (28), Soppe (15), Spingaroli (2),[56] Tetrico (16), Varicassa (2).

Sva navedena prezimena pripadaju starom zadarskom plemstvu, koje je postojalo prije dolaska Mlečana (1409). Među njima još nema stranaca, koji su kasnije uključivani na traženje Venecije, jer u domaće plemiće nije imala povjerenja, pa ih je nastojala »razvodniti« strancima iz Apeninskog poluotoka, na koje se je mogla osloniti (Lantana,

[56] Spingaroli potječu od vranskih templara. – Cfr. G. Sabalich op. cit. (Curiosità i t. d.), 29.

Pellegrini, Benvenuti, Ponte, Fondra, Sanfermo i dr.). Mnoga prezimena, koja su se nalazila na spisku zadarskih plemića pohranjenom u raki sv. Šime 1283. god., nestala su. Neki su izumrli, drugi su se radije iz Zadra iselili nego da ostanu pod Mlečanima. Tako nema više Nozdronja, Jurislavića, Zloradića, Lukonja, Petrinja, Miligosta, Martinušića, Matafarića, Dobre, Dušice, Pavlovića, Mikašića i dr.

Interesantno je spomenuti, da su neki plemići upisani ponekad pod nadimkom (Simon Burich alias Grisogono, Francesco Begna detto Barbarich). I ugledni zadarski građanin Šimun Pasini nosi hrvatski nadimak (Simon Pasini alias Poluš).* Pojedine plemkinje imaju narodna imena kao: Slava, Franica, Marica, Barica.

U maticama su zabilježena i neka prezimena, koja se nalaze u popisu plemića od 1283. god. iz rake sv. Šime kao De Almis, Dominis, Martinis, ali bez plemićkog epiteta splendido ili magnifico, koji se redovito nalazi uz imena plemića. Vjerovatno su vremenom otpali iz plemićkog staleža.

Spominju se i razni drugi plemići, koji su stalno živjeli ili privremeno boravili u Zadru, a nisu pripadali zadarskom plemstvu. Među ovima su knezovi Posedarski od hrvatskog rodovskog plemstva Gusića-Kurjakovića (god. 1694 primljeni su u zadarsko plemstvo), zatim knezovi Klokočići (Clococeo), Bokarići (Bocareo), Bosanac (Da Bosna) kao i mnogi drugi plemići iz dalmatinskih gradova, koji su u Zadru sklapali ženidbe. Zabilježen je i po koji strani plemić iz Italije i Grčke.

Od svih staleža najbrojnije su zastupani obrtnici. Njih je ubilježeno oko 600, i to oko 400 s tačnom naznakom zanata, a oko 200 samo s općim nazivom »meštar« (mistro) uobičajenim za sve zanatlije. Zabilježeni su ovi zanati: postolari (70), krojači (69), kovači (33), krznari (26), bačvari (24), brijači (19), brodograditelji (18), stolari (14), zidari (10), limari (9), zlatari (9), pekari (8), kamenoresci (6), mlinari (5), sabljari (5), tokari (2), tkalci (2), prelac (1), klesar (1), klobučar-kapar (1), staklar (1), češljar (1), strunjačar (1), rezbar (1).

Znatna većina svih nabrojenih su domaći ljudi iz Zadra i drugih naših mjesta, odakle su se doselili. Jedino su zlatari i zidari većinom stranci iz Italije kao i neki pojedinci zanatlije (staklar, češljar, klobučar i dr.). Među ostalim zanatima ima malo stranaca.

Dalje se spominju mornari i brodovlasnici (51), ribari (38), veslači (7), dvornici (6), težaci (107), razna posluga kao sluškinje, pomoćnice, paziteljice djece, dojkinje (217).

Osim nekoliko mornara i ribara, svi nabrojeni su domaći ljudi. Posluga je većinom iz naših susjednih sela na otocima (Pašman, Iž, Rava, Zman), najčešće je ubilježena samo imenom i zanimanjem, a naznačena je obitelj, kod koje je u službi. Težaci su iz zadarskog Varoša, predstavljeni su sa 97 prezimena, od reda hrvatskih. Obično je Varoš brojio oko 1000 stanovnika (u popisu zadarskog kapitana Valaresa od 1527. god. Varoš je imao 1148 stanovnika).

* Poluš znači blizanac.

Od drugih zanimanja zabilježeni su: trgovci (20), mesari (24), gostioničari (1), voćar (1).

Trgovci su u glavnom svi s talijanskim prezimenima, dok su mesari pretežno domaći ljudi.

Od službenika imamo: liječnika (8),[57] kirurga (5), upravitelj bolnice (1), bolničar (1), ljekarnika (16), pravnika (5), bilježnika (2), činovnika (3), kancelira (4, od tih 1 za kriminal), tajnika (2), lučkih admirala* (2), carinik (1), računarac (1), izdavača dvopeka (6), muzičara-organista (3), doktora bez pobliže oznake struke (15).

Većina ovih nosi talijansko prezime, ali ima i nekoliko domaćih ljudi među njima.

Spominju se ovi predstavnici mletačke vlasti: generalni providur (1), gradski knez (3), gradski kapitan (4), rizničar (9).

Svi su pripadnici mletačkog plemstva.

Mnogo je zabilježeno crkvenih lica, najviše sekularnih svećenika (140), među njima biskupi (3), kanonici (25), vikari (8), zatim dušobrižnici, kapelani, mansionari, arcidijakoni, arcipreti i t. d. Samostanskih redovnika ima manje u maticama (20), što je i razumljivo, jer oni nisu vršili vjenčane obrede, već su prigodno samo kumovali. Svi redovnici pripadaju samostanima sv. Ivana Krstitelja, sv. Frane i sv. Kršćevana, a nema nijednoga iz samostana sv. Dominika. U redovnike sam ubrojio i eremite Gospe od kaštela (2).

Iz drugih mjesta spomenuto je 13 svećenika, i to iz Nina (1 biskup, 1 vikar i 1 kanonik), iz Paga (1 primicer-vikar), a ostali su župnici okolnih sela (Diklo, Posedarje, Stomorino selo, Bažana, Sali, Božava, Ugljan, Lukoran i Murter).

Osim svećenika zabilježen je i velik broj klerika (61), ne uzimajući u obzir one klerike, koji se kasnije spominju kao svećenici.

Crkvene osobe su većinom Hrvati. Biskupi su svi Mlečani, a među njima nalazi se i De Minutiis Minutio[58] pisac poznate rasprave o Uskocima. Zabilježena su dva Albanca (kapelani Albanaca).

Poseban stalež bili su vojnici.[59] Njih je u maticama zabilježeno oko 300, većinom oficira. Među njima se nalaze: providur armije (1), proviuri konjice (4), pukovnik (1), zapovjednici galija-soprakomiti (9). kaštelani-kamerlenzi (3), kapitani galija protiv Uskoka (3), guvernaduri (7, među njima guvernadur Biograda, guvernadur kažnjenika i guvernadur milicije u Zadru). Ostali su kapitani, alfijeri (zastavnici), logotenenti, serzeti, kapurali, nadglednici galiota (aguzini), vojnici, veslači, konjanici, stradioti, alabardijeri, artiljerci (bombardieri), trubači, bubnjari (dobošari-tamburlo) i t. d.

[57] Imena liječnika, kirurga, ljekarnika i ljekarna, koja se spominju u ovim maticama nabrojena su u mojoj radnji »Inventar zadarskog kirurga Fiorinija« u bilj. 12, 17 i 18 u Radovi Instituta Jugosl. akadem. znan. i umjet. u Zadru tom. II, 327–329.

* Upravitelj gradske luke zvao se lučki admiral.

[58] Minuccio Minucci: »Historia degli Uscocchi«, Venezia 1602.

[59] O vojsci u Zadru cfr. Benvenuti op. cit. (Zara nella cinta itd.) 182–183.

Svi viši oficiri su iz Mletaka, dok su ostali iz raznih mjesta Apeninskog poluotoka, mletačke Dalmacije, Albanije i Grčke. Naših ljudi se spominje oko 60, najviše oficira (većinom kapitana) i nekoliko bombardijera.

Mletačka vojska je bila plaćenička. U ovo doba mira s Turcima, u Zadru je bila posada od oko 500 vojnika, od toga oko 200 pješaka i oko 300 konjanika.* Pješaci su bili iz Italje, a u konjici su služili Hrvati i Levantinci (stradioti). Niži oficirski kadar je bio one narodnosti, koje su bili i obični vojnici radi sporazumijevanja i komandovanja. Vrhovni zapovjednik posade je bio gradski kapitan (capitan grande). Konjicom je zapovjedao posebni providur konjice, a tvrđavom kaštelan, koji je bio ujedno i gradski rizničar (camerlengo et castelan del forte). Konjica je ranije bila raspoređena po kaštelima u Vrani, Nadinu i u Novigradu (do pada Nadina i Vrane pod Turke), a sada se nalazi u gradu, odakle izlazi u izviđanja okolnog terena uz granicu. – U gradskoj tvrđavi i po bedemima, nalazili su se topovi i posebno školovani artiljerci (bombardieri). U Zadru je postojala i artiljerijska škola[60] (scuola dei bombardieri). – U gradskoj luci je uvijek bilo ratnih brodova, sada izgleda nešto više nego obično zbog senjskih Uskoka.

Vojska je uz plaću – koja je usput budi rečeno, bila dosta bijedna i neredovito isplaćivana, tako da su vojnici morali krasti,[61] da bi mogli živjeti – dobivala i dvopek. Postojao je posebni funkcioner za izdavanje baruta i dvopeka (sopramaser).

Radi interesantnosti spominjem, da je u maticama zabilježeno nekoliko turskih pokrštenika (13) iz susjednih sela Vrane, Obrovca, Islama. Upisan je i 1 Ciganin i 1 Vlahinja.

VI.

Zaključak iz svega naprijed rečenoga bio bi ovo:

Mlečani nisu uspjeli promijeniti u bitnosti etnički karakter Zadra ni poslije dvovjekovne vlasti. Iz imena zapisanih u maticama vidljivo je, da je pučanstvo Zadra u drugoj polovici XVI. i početkom XVII. stoljeća biti sastavljeno u 75% od domaćeg hrvatskog življa, a ostalih 25% su bili nacionalne manjine, i to 20% doseljenici iz Apeninskog poluotoka, oko 3% Albanci i oko 2% Grci. Velik dio svih tih stranih doseljenika je bio fluktuirajući, nestalan. To su privremeni stanovnici Zadra, većinom vojna lica i članovi njihovih obitelji, a iz Mletaka k tome razni službenici. Iz Mletaka su dolazili u Zadar trgovci i pojedini obrtnici, koji su djelomično u Zadru ostajali i stekli imetak. Oni su bili

* Broj vojske je varirao u malim granicama. Vidi A. de Benveunti, Zara nella cinta delle sue fortificazioni, Milano, 1940., 180, 181, 182.

[60] Benvenuti tvrdi, da je bombar. školu u Zadru osnovao general. providur Grimani 1574. god., međutim gradski kapitan Andrea Querini u svojoj relaciji kaže izričito, da je on osnovao školu. – Cfr. Benvenuti op. cit. (Zara nella cinta itd.), 180 i Ljubić, Commissiones itd. III, 151.

[61] Š. Ljubić, Commissiones itd. III, 103.

favorizirani od mletačke vlasti, a u domaći elemenat Mlečani nisu imali povjerenja,[62] pogotovo u plemstvo. Na taj način vršen je denacionalizatorski utjecaj, iako ne onakve vrste kao kasnije za vrijeme Francuza (Dandolo)[63] i Austrije, kad su u većem broju dovađani činovnici iz Italije u Zadar,[64] otvarane škole s talijanskim nastavnim jezikom i uopće provođena smišljena denacionalizatorska politika. – Većina stanovništva se je sastojala od obrtnika, što je i shvatljivo u doba, kad nije bilo tvornica.

Izvjesna važnost matica je i u tome, što nam one pružaju popis starih zadarskih prezimena, a upoznavaju nas barem s dijelom stanovništva ostalih sela u okolici Zadra. Mnoga prezimena još postoje, neka u istim, neka u drugim mjestima, iz čega je vidljiv migracioni put ovog stanovništva. Zapisana su imena više sela u Ravnim Kotarima, koja su baš u ovo vrijeme nestala poharana od Turaka. Zabilježena su imena tadašnjih zadarskih zlatara, kamenorezaca, liječnika, plemića, svećenika, ljekarnika i drugih, što može također biti od izvjesnog interesa. Spomenuto je nekoliko ljekarna (Della fede al campo, Dalle doi spade, Leon d'oro, Alla testa d'oro) i bolnica (Sv. Jakov, Sv. Marko, bolnica galeota i kažnjenika). U maticama se nalaze i neke ličnosti i obitelji, koje su ostavile traga u kulturnoj historiji ovoga kraja (Šime Budinić, Ivan Maržić Pažanin, Krnarutići, Barakovići, Benje i dr.). Svi ovi podaci mogu biti korisni kod proučavanja historije Zadra i okolice u to burno doba ratova s Turcima i time uzrokovanih migracija stanovništva.

Matice, o kojima se ovdje radi, samo su mali dio zadarskih matica. Neka iznošenje ovih djelomičnih podataka posluži kao poticaj drugima, da ih iscrpnije i cjelovitije iznesu, jer one sadržavaju građu, koja može pomoći našim historičarima u prikazu povijesti Zadra, koju su stranci u svojoj obradi lišili crvene niti, a to je vjekovna borba protiv agresorskih presizanja lava sv. Marka koji je konačno 1409. god. zadavio Zadar i učinio kraj njegovoj slobodi. Time je ovaj imućni i slobodoljubivi grad, koji je dizao sedam krvavih buna protiv mletačkih ugnjetača, pretvoren u zatvorenu tvrđavu, iz koje su jedina vrata bila otvorena prema Veneciji. Iza četiristoljetne njezine vlasti Zadarsko pučanstvo je bilo brojčano manje nego u početku. Mlečani imaju zahvaliti baš Turcima, što su tako dugo ostali u Zadru i Dalmaciji uopće, jer je vjerska mržnja protiv Turaka nadvladala onu protiv Venecije. A pomoći nije bilo ni od kuda.

[62] Š. Ljubić, Listine itd. X., 126; Š. Ljubić, Commissiones itd. III, 17–20, 148–156; Commissiones II, 91; Tomić op. cit., 48 (citira Lamanskoga). U mletačkoj službi nije mogao biti nitko, tko je rođen u Zadru, kome je majka Hrvatica ili tko je imao rođaka u Zadru niti tko je imao ženu ili priležnicu Hrvaticu.

[63] Paul Pisani »La Dalmatie«, Paris 1893, str. 232 veli »tout enseigment devait être donnè en italien; la langue nationale devait être proscrite; il faut que le clergè la desapprenne et travaille à italianiser les Dalmates«.

[64] Cfr. Conte Lujo De Voinovitch: »Histoire de Dalmatie«, Paris 1934, 532 »Sans des immigrations d'éléments italiens tout à fait recentes (dûes surtout à l'existence d'un royaume Lombard – Vénetien qui partagea jusq'à 1866) s'assujétissement à l'Autriche avec la Dalmatie, Zara aurait perdu tout aspect même partiellement italien«.

KRATICE

cap.	= capitano, kapetan (vojni čin općenito, gradski kapetan posebno)
eccel.	= eccelente, uzvišen (oznaka za doktore)
habit.	= habitante, nastanjen
magco.	= magnifico, uzvišeni (oznaka za plemiće kao splendido)
mes.	= messer, gospodin (signor)
mo. i mro.	= mistro, meštar (oznaka za obrtnike)
nob.	= nobile, plemić
pre.	= prete, pop
qu.	= quondam, pokojni
rel.	= relicta, udovica
sig.	= signor, gospodin (messer)
spl.	= splendido, uzvišeni (oznake za plemiće kao magnifico)
str.	= strenuo, hrabar, odvažan (oznaka za vojnike, oficire)
vj.	= vjenčan (moja oznaka izvan teksta)

NEKA MJESTA IZ MATICA

(prema Enciclopedia italiana Treccani)

Aquilla	= grad u Abrucima
Ascoli	= grad 1) u Picenu 2) u Foggi
Augusta	= grad 1) na Siciliji, 2) u Bavarskoj
Castelfranco	= općina u Venetu
Coron	= rt i zaljev na Peloponezu
Codogno	= gradić u provinciji Milano
Feltre	= grad u provinciji Belluno
S. Ginasio	= grad u Markama, prov. Macerata
S. Genesio	= varoš u Valdarno
Lecce	= grad u prov. Taranto
Legnago	= selo u prov. Verona
Malvasia	= otočić na ist. obali Peloponeza, mletačka tvrđava
Manopoli	= gradić u prov. Bari
Marostica	= gradić u prov. Vicenza
Modon	= selo na Peloponezu
Montagnana	= gradić u prov. Padova
Monte Fiascone	= gradić u prov. Viterbo
Montepulcino	= grad u prov. Toskana
Morara	= mjesto u prov. Cosenza
Napoli di Romania (Nea polis)	= grad na Peloponezu kod Malvazije
Oderzo	= varoš u Trevizu
Ortona	= grad u prov. Chieti
Orzi Novi	= grad u prov. Brescia
Peschiera	= gradić u prov. Verona
Piombino	= gradić u prov. Livorno
Polesene	= ravnica između rijeke Pada i Adige
Ponte Corbo	= gradić u prov. Frosinone
Pontremoli	= grad u Toskani

Porto Gruaro	= gradić u prov. Venecija
Rettimo	= grad na Kreti
Ripatransone	= gradić u prov. Ascoli Piceno (Marke)
Riva	= gradić u Trentu
Riva di Salo	= gradić na jezeru Garda (Brescia)
Sacile	= gradić u Friuli
Seravalle	= grad u prov. Vercelli
Sessa	= gradić u prov. Napulj
Tivoli	= grad u Laciju
Valdagno	= gradić u prov. Vicenza
Volterra	= grad u prov. Pisa

TUMAČ RIJEČI U TEKSTU

abbate	= opat, redovnik
agusin	= podoficir nadglednik galiota na galijama
alabardier	= stjegonoša, vojnik s halabardom
alfier	= najniži oficirski čin, zastavnik
aromatico	= ljekarnik (spizier, spezial)
aurifice	= zlatar (orese, orefice)
avvocato	= odvjetnik
balia	= dojkinja, babica (nutrice, releva)
barbier	= brijač (tonsore)
becher, bicher, becaro	= mesar (macelaro)
beretier	= kapar, klobučar (capeler)
bombardier	= topnik, bombarder, artiljerac
boter, botaro	= bačvar
calafa(to)	= brodograditelj
caligher, caligaro	= postolar (calzolaro)
calzolaro	= postolar (caligher)
capeler	= klobučar (beretier)
capural	= kaplar (najniži podofic. čin)
castellano	= kaštelan, zapovjednik tvrđave
camerlengo	= rizničar
cameriera	= sobarica
causilico	= pravnik, (legista, avvocato)
ceruico, ceroico	= kirurg
conte	= knez (općenito, a gradski knez posebno)
cittadino	= građanin
datier	= carinik
dvornico	= dvornik, nadglednik imanja (hrv. riječ), gastaldo
familiare, fameio	= sluga (servitor)
fabro, fauro	= kovač
fantesca	= sluškinja (serva, massera)
filatoio	= prelac
fiola naturale	= nezakonita kćer
fiola adottiva	= pokćerka, usvojena kćer
forner, fornaro	= pekar
frutarol	= voćar, prodavač voća
gastaldo	= dvornik, nadglednik imanja (dvornico)
genero, zener	= zet
legista	= pravnik (avvocato)
intagiador	= rezbar
infermer	= bolničar

macelaro = mesar (bicher, becaro)
mansionario = mansionar, prebendar (crkveni)
marangon = stolar
marcer = trgovac (osobito na malo)
mariner = mornar
massera = sluškinja (serva, fantesca)
mercante = trgovac (marcer)
monaco = redovnik
morer, murer, muraro = zidar
moliner = mlinar (molinaro)
nena = dadilja, paziteljica djece
nepote = nećakinja
nutrice = dojkinja (balia, releva)
ofitial = činovnik
orefice = zlatar (orese, aurifice)
orese = zlatar (orefice, aurifice)
oste = gostioničar
paron = brodovlasnik
pancogola = prodavačica kruha
pelicer, pilizer = krznar (varoter)
peltrer = limar (stagner)
peota = peljar (na galijama)
pescador, piscador = ribar
petener = češljar
pontarolo = klesar
prior = prior, upravitelj
releva = odgojiteljica, dojkinja
remer = veslač
sartor = krojač
scontro di camera = računar, blagajnik
scrivan = pisar
sergente = serzent, podoficir
serva = sluškinja (fantesca, massera)
soldato = vojnik
sottocapo = podoficir
spader, spadaro = sabljar
servitor = sluga (fameio)
sopracomito = zapovjednik galije
sopramasser = nadglednik imanja, rukovaoc dvopekom i barutom
soprastante = nadglednik
spezial = ljekarnik
spitier = ljekarnik (special aromatico)
stagner = limar (peltrer)
stradiotto = konjanik Levantinac
strmacier = strunjačar
taiapiera = kamenorezac
tesser = tkalac
tamburlo = bubnjar, dobošar
tonsore = brijač (barbier)
tornidor = tokar
trombetta = trubač
varoter = krznar (pelicer)
verer = staklar
zenero, genero = zet
zappador = težak, zemljoradnik

SPISAK IMENA

IZ MATICE VJENČANIH ŽUPNE CRKVE Sv. STOŠIJE U ZADRU OD 1576–1613.

knjiga I. (1576–1593), II. (1593–1604), III. (1604–1613)

Agiardi Lorenzo* klerik 1597 – Aiardi pop 1602, 606, 609, 610 – kanonik 611, 612.
„ Maria (pk. Ludovika) 1597 vj. za Boselli Oratia ljekarnika.
Agnolo Fulvio (Zan) mo. iz Siene 1594.
Agresta Piero kirurg (ceruicho) iz Zadra 1581 – Agrestin 1582 – Grespino 583, 584.
„ Costancia (pk. Piera kirurga) 1596 vj. za Bonaldi Gieronima (Jacomo).
Alaurese Mathio sig. 1582.
Albanese Primo 1601 (vidi Chimessa).
Albicini Gianbatta kap. 1608, 610, 611 di città di Castelli deputato al presidio di questa fortezza.
De Albis Agnola (pk. Thomasa) 1582.
Albrici Zorzi mes. 1604.
„ Anzola ud. pk. Bernardina mo. 1610.
Albricy Bernardo iz Bergama 1602.
Allegretti Piero (pk. Stefana) 1582.
Alegris Catharina (Francesco mes.) 1609 vj. za De Marinelis Mathia iz Raba.
D'Alegris Maria (Francesco mes.) 1605.
De Alegris Nicolotta (Francesco) 1602.
De Alesandri Francesco sig. sopramaser u Zadru iz Venecije 1591, 1605, 1611.
De Almis doctor 1576.
D'Ambrosi Marco iz Venecije 1592.
Ambrosich Zuanne 1604.
„ Nicolotta (pk. Franc.) iz Raba 1604.
Anastasys Giacomo (Lorenzo) klerik iz Manopola 1610–1613.
D'Anastasys Giacomo pop od 1590–1598, dušobrižnik (curato) 1599, kanonik 1600, (brat popa Anastazija).
Di Anastasys Anastasio klerik 1577, pop od 1581–1613.
Andreri Lorenzo iz Zanta 1597.
Anduza Margarita (Nicolo) iz Albanije 1605.
D'Aneleti Zanbatta iz Saravalle 1595.
De Aneletto Paulo iz Saravalle 1597.
Aneta Zuan pop od 1581–1613, dušobrižnik 1596, viši dušobriž. (curato maggiore) 599.
D'Angeli Battista sig. 1610, D'Anzoli 1609.
Antivari Donado (Zanetto) 1586.
D' Antona Gieronimo postolar (calzolaro) 1601.
Da Antona Pompeo iz Bergama 1581.
Antonini Gianbatta iz Monte Albota 1594.
Anzolini Antonio 1602.
Da Aquilla Santo 1595, Dell Aquilla 1613 (vidi Bandini) soldato 1599.
Dell' Aquilla Gianbatta provisionato sv. Marka 1592, Di Laquilla 1584.
Di Aquilla Anzola (pk. Franco mes.) 1608.
Arbanasovich Gregorio (Zorzi) brodovlasnik (paron) iz Silbe 1612.
„ Vicenzo (vidi Descovich 1592).
Arbin Francesco iz Ferare 1612.
Argicich Simon (Gioanne) postolar (calegaro) 1580–1607, Argiricich 1580.
„ Zorzi 1584 mo.
„ Chiara (Zorzi) 1586.
Argiricich Zuanne mo. 1580–1603.
Armada Francesco pop 1608.

* Đak ilirskog kolegija u Rimu. – Vidi Bianchi, Zara christ. I., 213.
N. B. U zagradi je ime oca ili muža (kod udovica).

* Arman Inocentio 1576, 1578, 1580 – Armata Nocentio mes. 1591.
Arman Simon 1578, 1605 mes.
Armani Elena (Inocentio) 1581.
„ Alesandro trgovac (marcier) 1585, 1599.
„ Bartolo sig. 1587, 599, 601, 602, 603, 604, 605, 606.
„ Gratioso iz Bergama 1589 – Armanoni 1596.
„ Mathio 1592, 597, 609 – Zanmatheo trgovac (mercante) 602, 603, 606, 609. 1601 vj. s Grisogono Nicolotta.
„ Oratio mes. 1594.
„ Thomaso klerik 1603.
„ Benedetta 1605.
„ Gioanne trgovac (marcer) zadarski građanin 1601. 610, 611.
Ascho Margareta (pk. Nicolo) iz Kotora 1598.
D'Ascho Vicenzo kap. 1600 – D'Ascoli kap. 1599, 1600.
Asti Giacomo Filipo vojnik iz Piemonta 1595.
Azzalinova Chiara 1596.
Azzalin Vicenzo (pk. Vecenza) mo. 1582.
Azzolina Catharina 1601.
Acalin Gregorio 1601.
„ Mathio 1578 (vidi Ragnevich).
Azolin Simon (Zuanne) krznar (varoter) 1601, 607, 608, 610, 611.
Aslin Zuanne »grisor«? 1608.
Azzolini Fiorina (Domenego pk. Pantaleona) 1596 (vidi Ozzolini).

Babaich Jacomo (pk. Andrea) 1578.
Babcich Milica (Mathio) 1578.
„ Giacomo 1581, 88, 600, 609.
„ Thomaso težak (zapador) 1582, 590, 595, 612.
„ Simon 1593 – Bapcich 1601.
„ Zuanne klerik 1606, 612.
„ Anna (Thomaso) 1607.
Babbichia Margareta iz Pašmana 1579.
Babich Margareta (Lucha) iz Novigrada 1571.
„ Antonio iz Žirja 1594 (Zuri).
Bacarin Agustin (pk. Ludovicha) 1595.
Baccalar Nico 1601, Baccalari župnik (paroco) 1602.
Bacchalaro Orsetta (Zuanne mo. iz Zadra) 1595.
Bacalaro Paulina (Zuanne sig. iz Zadra) 1600.
Bachich Zorzi iz Poljane 1583 (čitaj Bačić).
„ Helena (Martin) iz Lukorana 1597.
„ Mathio iz Pašmana 1599.
Bachich-ia Margareta 1601 (čitaj Bačić-a).
Bacich Mathio mes. 1608.
Bacotich Francesco (Martin) iz Korčule.
Baçvarich Martin krojač 1578 (čitaj Bačvarić).
Basvarich Lucia (pk. Martina mo.) 1578 (čitaj Bačvarić).
Baycich Nicolo (Antonio) iz Lukorana 1579 (čitaj Bačić).
Badin Justina (pk. ? mo.) služavka (serva) 1604.
Badnizicich Zuane težak (zapador) 587.
Badoer Cornelio mes. iz Venezie 1607.
Bagia Martin 1603.
„ Barizza (Martin) 1582.
„ Zuanne klerik 1606, 1607.
„ Orsa (Martin) 1583.

* Obitelj Arman je njemačkog porijetla, spominje je notar Zandonatis kao takvu. – Vidi S. Gunjača: »Repertorium actuum domini Antonii de Zandonatis i t. d.«. Starine, knjiga 42, Zagreb 1949, (1502).

Baya Jacomo alias Rupinovich 1611.
Bagiolich Simon (Mathio) 1579, 1603, – Baiolich 1611.
„ Marco klerik 1601.
„ Domenego (Simon) 1605.
„ Marco težak 1606.
„ Zuane 1610.
„ Margareta (Thomaso) 1610.
„ Barbara (Simon) stanovnik Zadra (habitante) 1608.
Baiolich Mandalena (pk. Michel) 1577.
„ Thomaso 1581, 583, Bagiolich.
„ Mathio 1583.
Bayolich Simon težak (zapador) 1607, 608, 609.
Bain Sincha (Martin) 1580.
Baina Catharina 1589.
„ Ursa 1606.
Bacinovich Gregorio (Michel) 1605.
„ Piero iz Pašmana 1609.
Bajcinovich Mathio (pk. Simon) 1595.
„ Michel 1582.
Dalla Badia Tibaldo kancel. kap. Boldù Gio. Maria iz Polesena 1587.
Baffo Bernardin* rizničar (camerlengo) i kaštelan (castelano) tvrđave 1577, 578.
Bagatela Gasparo mornar (marinaro) 1584.
Bagatin Elena 1596.
„ Catharina (pk. Zuane) 1605.
Balarin Antonio iz Ždrelca 1581 (da Zdrelac).
„ Andrea (Lorenzo) mesar (bichier) 1587, 601 – Vidi Musso i Della Malvasia.
„ (Jacomo) 1589, mornar 1597.
Balbi Thodoro vojni providur (provved. dell' armata) 1602.
„ Santo zapovjednik galije 1609.
Baldassara Madalena 1601.
„ Lucretia (pk. Zorzi) 1602.
Baldasera — kap. 1595.
Ballabanovich Zuanne iz Oliba 1579 (Luibo), Balobanovich 1582.
Baloban Thomaso mo. 1599, 1610.
„ Zorzi postolar (caligher) 1578, 579, 580, 583, 584. 587, 592, 593, 598.
Balordo Margarita (pokćerka Nico-fiola adoptiva) 1580.
Balunich Ana (Zuane) iz Polja (Poglie) 1583.
Bambusich Helena 1576.
„ Mara 1580.
„ Marco težak 1579, 1580.
Bancovich Gregorio (Zuane) 1588.
„ Andriana (pk. Gregorio krojač) 1609.
Banda Gieronimo klerik 1605.
Bandini Francesco (pk. Santo) iz Aquille 1611. – Vidi Dell' Aquilla.
Banich Zorzi 1593.
„ Piero iz Iža 1600, 1602.
Balsama Zuane 1582.
Baracovich Zuane 1583, težak 1590, 596, 597.
Baracovichia Margareta (Helena) 1577.
„ Helena (pk. Simona) 1583.
„ Helena (Zuane) vj. za Della Morea Zuane 1604.
„ Mathia (pk. Gioane) vj. za Millanovich Gioanne zastavnik (alfier) iz Šibenika 1609.
Barazzatto Leonardo trubač (trombetta) iz Gorice 1586 (Goritia).
Barba da ben Catharina (pk. Agustin) iz Padove 1599.
Barbarich Francesco (pk. Marcantonio) 1613 (vidi Begna).

* A. Benvenuti ga spominje samo kao kamerlenga (Storia I., 378).

Barbaro Guerina (pk. Todora) 1605.
„ Lorenzo** rizničar (camerlengo) 1613.
Barbarossa Zuan 1579.
Barbiricich Franiça (Michel) vj. za Spingaroli Nicolo spl. 1581.
Barbirici Zanbatta mes. 1588, 590.
Barbasich Simon iz Horuplja (Horupglie) 1577.
Barbassich Thomaso 1596, 599.
Barbisich Mandalena (pk. Michel) 1577.
Di Barbieri Batta. (pk. Christof.) iz Marostege 1589.
„ Pelegrin iz Verone 1599.
Barbuncin Stefano (Zanetto) mo. iz Venecije 1578.
Barcich Martin 1609 (čitaj Brčić).
„ Lorenzo (pk. Stefano mesar-becher) 1613.
Barsich Marco 1609.
Barschich Stefano mesar (becaro) 1588, Berscich 1578, Berschich 1590.
Barxçich Margareta (pk. Stefano mesar) 1609.
Bercichia Margareta (pk. Bartolo težak) 1611.
Baressa Michel klerik 1599, pop 1604, 605. – Vidi Bunich.
Baressa Gioanino 1599.
„ Zorzi mo. 1593. – Vidi Bunich.
Bares-ina Clara alias Vucovich 1605 – Vidi Vucovich.
Baresich Zorzi iz Ugljana (Uglian) 1588.
Baressich Catharina (Simon) 1601.
Barnich Simon (Mathio) 1582. (čitaj Brnić)
„ Orsa (Simon ribar-pescador) iz Zadra 1610.
Bernich Simon ribar (piscador) 1576, 580, 595, 604.
„ Gieronimo pisar (scrivano) »sopracomita« Vendramin-a 1602.
„ Mathio 1576.
„ Zuane 1577.
Bartolaci Gieronimo 1587, 589, 592, 598, 1600.
„ Antonio 1588, 598, 592, 593, 1607 – Bartolazzi vitez (kavalier) 1608, 610, 611 – Berolazzi 1613.
Bartolazzi Piero pl. (magco.) 1576, 577, 579, 580, 581, 582, 583, 585, 587, 592, 593, 603.
„ Piero pl. vj. sa Cedolina Daria pl. 1608; 1609.
„ Francesco (Gieronimo) 1586, 588, 589.
„ Marchetta vj. za Civalelli Pietro pl. 1602.
„ Isabetta (pk. Gieronimo) vj. za Nassi Domenico eccel. 1605.
Bartulazzi Isabella (pk. Gieronimo) vj. za Begna Simon pl. 1604. f
„ Simon 1602, 605, 611 – Bartolaci 1593, 609.
Bartulich Zuane ribar 1595.
Bartulovich Mandalena (Giacomo) 1601.
Barulich Margareta (pk. Mathio) iz Savra (Sauro) 1612.
Barussin Michel 1599.
Barzot Catharina (pk. Marco mo.) 1580.
Basan Jerolimo mes. 1584.
Bassan Anzolo 1581, 583.
Da Bassan Antonia (pk. Mathio) 1586.
„ Nicolotta (pk. Gieronimo) 1600.
Basano Simon 1588, Baysan 1594, Baisan 1603.
Bassano Andrea 1603.
Bassarello Giacomo 1599.
Basich Barbara (Lucha) iz Ražanca (Rasanci) 1583.
„ Luka iz Ugljana (Uglian) 1598.
Basilich Anastasia (Doymo) iz Dobre Poljane (Dobra Pogliana) 1584.
Basso Gieronimo 1603.
Bastasich Simon krojač (sartor) 1581, 583, Bastassich 1587.

** A. Benvenuti ga ne spominje u spisu kamerlenga (Storia I., 377–378).

Basti Domenego Albanac (Albanese) 1604.
Batcovich Gregorio pop 1597 .
„ Marco klerik 1597, 598.
„ Helena (Nicolo) 1579.
„ Marco mo. 1610.
„ Margaretta (Nico) 1591.
„ Dorothea (Zorzi) 1588.
„ Catharina (pk. Simon) 1594.
„ Margareta (pk. Matio) 1595.
„ Zuanne ribar 1604, 607.
„ Mandalena (pk. Simon) 1606.
„ Lucia 1601.
Batorich Zorzi 1576, 580, 586, 587, 593, 595.
„ Zorzi mesar (becaro) 1580, 584, 586, 601.
„ Gregorio klerik 1604, 606.
„ Elena (Zorzi) 1605.
„ Simon 1606.
„ Mandalena (pk. Zorzi) iz Zadra 1608.
Bebenovich Zorzi 1605.
Becich Zuane klerik 1613.
De Beglicich Lucha iz Svitri? iz Austrije (stato dell'impero) 1609.
Beglier Nico (pk. Gregorio) 1606.
Begova Orsa 1586.
Begna Vicenzo pop-vikar (vicario) 1592, 593, 605.
„ Francesco 1576, 595, 599, 605, 606. – Vj. sa Fanfogna Cornelia (pk. Franc. viteza) 1595.
„ Francesco (pk. Marcantonio rečenog Barbarich) 1613. – Vidi Barbarich.
„ Zanfrancesco 1613.
„ Pasizza (Simon) vj. za Gliubavaz Simon 1583.
„ Pasizza (Zuane) vj. za Tetrico Lumbardin (pk. Zanbatta) 1576.
„ Zuane (Francesco) 1576, 579, 581, 590, 591, 593, 594, 601. – Vj. sa Galelli Antonina (Franc.) 1589.
„ Nico (Zuane) 1588.
„ Lucia (Zorzi) vj. za Fiozzo Martin (Zuanne) mo. 1579.
„ Marcantonio vj. sa Fanfogna Lucretia (Francesco) 1580.
„ Piero 1581, 582, 591, 593, 600, 603, 604. – Vj. sa Renessi Isabella (Zorzi kavalier) 1597.
„ Franceschina 1581
„ Lucretia (ud. pk. Hieronima) rodj. Rosa (Franc.) vj. za Di Stefani Alessandro iz Venecije 1583.
„ Hieronimo (pk. Alvise) 1585, 587, 589, 590, 592.
„ Simon (pk. Piero) kap. 1585, 596, 600, 601, 602, 606. – Vj. sa Fanfogna Lucretia (pk. Franc. kavalier) 1585.
„ Simon governador 1609.
„ Simon (Zuane) 1587–1591.
„ Simon (Giovani) vj. sa Bartulazzi Isabella (pk. Gieronima) 1604.
„ Batta. vj. sa Francovich Hieronima (pk. Simon mo.) 1589.
„ Marcho 1590, vj. sa Soppe Maria (pk. Batta.) 1587.
„ Antonio 1594.
„ Lorenzo 1597.
„ Pelegrina (pk. Franc.) vj. za Thetrico Alvise (pk. Pelegrin) 1599.
„ Alvise kap. 1608, 610, 611. – Vj. sa Drasij Alisetta (pk. Drasio) 1599.
„ Alessandro kap. 1600.
„ Marina (ud. pk. Marco) vj. za Possedaria Janco 1600.
„ Lucretia (Zan) vj. za Lixner ? magco. 1600.
„ Elena (Zan) vj. za Chrysogoni Dario 1607.
„ Gregorio 1611.
Belaevich Mandalena (Zuane) iz Žmana (Asman) 1589. – Vidi Bilaich i Belaj.

Belaj Margareta (Zuane) iz Žmana serva 1604.
Bello Zaccharia stagner iz Venecije 1602, 603, 606, 612.
Belich Vicenza (Zorzi) iz Novigrada 1582.
„ Bare 1586.
„ Piero iz Brača? 1596.
Belotti Giacomo mes. Mlečanin 1604.
Beloni Franc. iz Piombina kap. 1581, 583.
Bellopercha Franceschina iz Šibenika 1581.
Bencich Stana (Andrea) 1582.
„ Zuane 1583.
„ Margareta (Lorenzo) iz Pašmana 1593.
Benedetti Marco sig. 1580.
De Benedetti Gianbatta, pop 1578, 1587 arcidiakon, 1591 vikar, 1592, 1596 De Benedictis.
„ „ Zandomenego 1597.
Di „ Cristoforo caligaro iz Brugnere 1602, 603, 605, 608.
„ „ Cornelio caligher iz Brugnere 1609, 610.
Benevenia Simon pop 1591.
* Benevento Simon clerico 1576, pop 1590, 591, 597, kanonik 1598, 608, 611.
„ Catharina (pk. Piero sig.) 1605.
Benich Gregorio clerico 1606.
Beni Camillo d'Assisi habit. a Nona 1598.
Bencovich Gierolimo della Brazza vj. sa Grisogono Viena (Julio) 1587.
Benevipo? Lucretia d'Almissa 1594. (Omiš)
Benvenuto Emilio spitier 1584, 590, 591, 592, 585 aromaticho.
Benvegnudo Zuane mo. da Zara 1609, Benvenuti 1613.
Benvenuto Paulina (qu. Emilio) 1604.
Benvenuti Baldo mes. 1600, 611, 612.
Benzi Simon d'Ancona capo. 1613.
Berbos Helena (Simon) 1580.
Berengo Giacomo da Venetia mariner 1600.
Beretier Francesco clerico 1594.
Berstinich Helena (rel. qu. Michel) 1577.
Berselich Margareta (Mathio) da Bibigne 1579.
Berzelich Stefano da Bibigne 1588.
Berzovich Mathio da Bibigne 1592.
Berzeglich Marco 1597.
Berlich Mathio (qu. Piero) zappador 1600.
Berotto? Gianpaulo (qu. Gioanimaria) da Padoa 1600.
Bertiçevich Nico (qu. Zorzi) dalla Brazza 1609.
Berton Lucia (Bartolo) da Melada 1583.
Bartulin Stefano 1576, calegaro 1580, 590 Bertolini.
Bertulin Gierolima (Stefano mo.) 1591.
Bertuloni Parij (Daniel) da Mantua 1600.
Bortulin fra Zuane 1579.
Bortulin Jacomo mo. 1608.
Besgnancich Francesco (Gioachin) da Exo 1596. – Vidi Bosnacich.
Bestir Stosia (Marco) 1587.
Bestirlich Anastasia (Mathio) da Bosava 1595.
De Betrio Bernardin da Ferara 1578.
Di Betta Helena (rel. qu. Zuane) da Sibenico 1597.
Better Zanantonio spicier 1605, 606 Beteri.
Di Betteri Antonio da Bergamo 1596.
Bezzolene Zanmaria Bresciano 1608.
Bevilaqua Biasio (qu. Zuane) 1593 remer con eccel. Zen Cattarion.

* Do ovog mjesta sam zanimanje i mjesto pisao hrvatski iako je orig. talijanski.

Bexagnio Corso soldato 1583.
Bianchi Chiara (qu. Benetto sartor) 1609.
„ Vicenzo da Lesina 1604. (Hvar)
„ Bernardino (qu. Francesco) caporal da Vicenza 1598.
„ Rade (qu. Nico) da Dulcigno 1589.
„ Gregorio clerico 1605, 607, pre. 1610, curato 1611–613.
„ Gioane mo. 1611.
Di Bianchi Chiara (qu. Benetto mo.) 1602.
„ Perina (qu Simon mo.) da Zara 1600.
„ Pietro (qu. Giacomo mo.) da Zara 1595, 1611.
„ Margareta (qu. Pietro) da Parigi 1611.
Bianco Zuane Albanese 1594.
Biancovich Simon 1580.
Biasio Aurelio da Crema 1596.
Bifcich Lucha da Ponte Bianche 1586. (Veli Rat)
Bigon Simon mes. 1585, 588, 589, 590.
„ Bartolo trombetta 1586, 589.
„ Isabetta (Bartolo) 1591.
Bigliach Piero 1595.
Biglianovich Tomaso 1593.
Bilaich Mandalena (Giacomo) serva da Sman. – Vidi Belaevich i Belaj.
Biletich Agnia di Grobnica 1577.
Bilicich Mathia (qu. Martin) da Zara 1596.
Bilincovich Zorzi 1577.
Biloravich ? Vicenzo da Sibenico 1603.
Bilul Zuane 1594, 603, 605 zapador.
„ Anizza (qu. Pietro) 1608.
„ Paulo (qu. Pietro) 1606.
„ Giacomo alias Siglinac pre. 1576, 577, 578, 580, 582, 584, 585. – Vidi Siglinac (pop).
Bilul-ova Margareta 1594.
Billulicevich Antizza (Zorzi) 1611.
Bilus Catarina 1607.
Bilussich Simon 1601.
„ Oratio (Catharina) barbier 1608, 609.
Bilusich-ia Catharina 1578.
Biluss-a Catha (rel. qu. Michel Sfircich) 1597.
Bionda Zuana (Mandalena) 1582.
Biondo Simon clerico 1593.
Biodarich Zuane da Hercegovina 1611.
„ Zuane mes. 1612.
Bistitich? Iseppo (qu. Matio) 1579.
Bisano Claudio Vicentino 1612.
Bisona Benedetta da Venetia 1592.
Bistrich Marin da Spalato 1609.
Blagdanovich Zuane da Chuclica 1593.
Blasan Francesco zapador 1579, 581, 583, 584, 589, 597, 603, 604, 609, 613, Blasanov, Blazan, Blaxan.
Blasanof Gregorio (qu. Andrea) 1582.
„ Catharina (qu. Andrea) 1583.
Blasan Catharina 1603.
„ Stana (Franco) 1605.
„ Vuccho (Franco) 1611, 612.
„ Margarita (Franco) 1601.
Blazan Margareta di Borgo 1578.
Blasenich Andrea sartor 1586.
Blasetich Zanatonio clerico 1601, Blaxetich Antonio diacono 608, Blasetti Joanantonio 1610, 611.

Blasevich Matio pescador 1605.
Blasichia Getana da Zara 1577.
„ Margarita da Eso 1600.
Blasnovich Zuane (qu. Simon) da Eso 1610.
Blasulich Gregorio di S. Eufemia 1606.
Blasulovich Matio di Vergada 1601.
Blaxun Margareta (qu. Simon) serva da Eso 1599.
Boccati Giofranco 1606.
Bocelli Paulina (Prenede) da Dulcigno 1602.
Bocan Perina (qu. Simon mo.) 1587.
„ Lucia (qu. Simon calegaro) 1591.
Bochan Simon caligaro 1578, 579, 580.
Bochanich Lucia (Antonio) 1582.
Bochahianca Domenico soldato dala Ripa Masona 1591.
Bocareo Zanbatta (Batta.) magco. 1576, 585, 588, 590, 593, 595, 597, 601, 602, 603, 605, 610. 612, 613. – Bochareo, Boccareo. – Vj. sa Isabetta (Bartolo cap.) di Monaco 1576. – Vj. sa Grisogono Mandalena 1605.
Boccarea Isabetta vj. za Di Marchi Marchio 1610.
Bobalicich Zorzi 1576.
Bobetta Bariza (qu. Stefano) 1609.
„ Antonio zapador 1608.
„ Camilo mo. 1608.
Bobetich Ctha. (Zuane) 1582.
„ Lucia. (qu. Stefano) 1596.
Bobetina Helena 1589.
Bobich Stossia (Nico) 1576.
„ Zorzi 1576.
„ Catha. (qu. Lucha) 1605.
Bocich Antonio 1578. – Vidi Bolcich i Boglecich.
„ Paulo 1600. – Vidi Bolgcha.
Bodetich Nicolo da S. Cassan habit. a Zara 1609.
Bodulich Fumia (Zuane) 1592.
„ Lucha 1596.
Bodulich-ia Eufemia 1606.
Bodulin Zuane mo. 1577, 605.
„ Gieronimo mo. 1584, 593.
„ Uchana (Luca) 1596. (čitaj Vukana).
Bofaldin Zulian 1576, 577, 578, 580, 583, 591, 596, 600, 605, 608, 611, 613. – Bofaldini, Bofandini, Bufaldin.
„ Julia (žena Zuliana) 1577.
„ Paulin subdiacono 1580, piovan di S. M. Presbyterorum 1584, piovan di S. Simon 1584, canonico 1596, 599, 603, 608, 609, 612.
Bõgafcich Stefano caligher, calzolaro 1593, 594, 598, 599, 600, 601, 602, 605, 610 Bogavcich, provisionato di Zara.
„ Iviça 1580.
Bogdanich Piero da Posedarje 1579.
„ Marco 1605.
„ Catha. (qu. Nico) serva 1608.
„ Zorzi 1603.
Bogdanovich Gliuba (qu. Zorzi) da Posedarje 1587.
Boghelanich Grubissa (Pietro) 1612.
Bogomoglia Lucha (qu. Donado) 1588.
„ Dorcha (rel. qu. Donado) 1596.
Boglcha Margarita (Paulo) 1578. – Vidi Bocich.
Boglcich Andrea 1576.
Boglecich Antonio mes. 1579. – Vidi Bocich i Bolcich.
Boglicichia Anastasia da Morter 1587.
Boguglieka Orsa 1578.

Bolcich Andrea mes. 1576. – Vj. sa Britanico Zabetta (Zanmaria) 1593.
„ Antonio 1578.
„ Catharina (Antonio) 1587.
„ Anzola (Hieronimo) vj. za Tercagovich Piero nobile d'Almissa 578.
Bolisich Mandalena (Gregorio) 1588.
Boglieta Gregorio da Luibo 1599. (Olib)
Boldù Giovanmaria capit. di Zara 1587.
Bomba Lucia (Mathio) 1590.
Bunba Margareta di borgo relicta 1577.
Bon Batta. (pk. Vincenzo) 1589, 592, 593, 594, 601, 602, 603, 607, 609, 610.
„ Zulina 1603.
„ Gabriel (nipote di qu. Vincenzo) sopramaser 1580.
„ Giacomo pre. 1593.
„ Dorothea (qu. Vicenzo) 1596.
„ Gieronimo clerico 1602.
Di Boni Alvise mes. 1588, 589.
Di Bonini Gieronimo da Verona 1598.
Bonaldi Gerolimo (Jacomo) vj. sa Agresta Costanzia (qu. Piero chiruico) 596.
„ Jacomo mes. 1588, 589 mercante.
„ Dominico (Jacomo mercante) 1591.
„ Madalena (Jacomo mercante) da Chiozza 1590.
„ Zuane sig. 1602.
Bonaldo Giovani (Giacomo) 1600.
Bonavia Antonio da Bologna soldato 1598.
Bondini Marcantonio 1596.
Bonfigliolo Catharina (Thomaso mes.) 1606.
„ Lucretia (Simon barbier) 1602.
Bonfiol Thomaso mes. 1583, 605.
Bonfio Andrea pre. 1593.
„ Margareta (Simon) 1605.
Bologna Francesco 1596.
„ Antonio mo. 1606.
Bonifacio Zuane mo. 1583.
Di Bonhomi Agustin di Verona 1611.
Boneto — 1579.
Bonetto Francesco da Padova sergente 1608.
Di Bonetti Hieronima (rel. qu. Bonetto) 1584.
Bonora Zorzi (Antonio) mo. 1590.
„ Zuana (Antonio) 1589.
„ Francesco 1604.
Bontadino Marcantonio da Monte Ombraro diocesi di Moda 1598.
Bontempo Margarita (Zorzi mo.) 1582.
„ Madalena 1588.
„ Gieronima (qu. calafao) 1600.
Bontust Simon marinaro 1582.
„ Perina (rel. qu. Simon) 1594.
Bontusto Francesco (Simon marinaro) 1585, 598, Bontuzzo.
Bontuzzo Joane clerico 1602.
Bonchy? don Gregorio 1606.
Di Boy Agustin (Fafio) cap. da Verona 1592.
Boycovichia Vicenza (rel. qu. Jellicich Piero pelicer) 1601.
Boranga Madricardo da Sacile 1587.
Borgo Giovanbatta. da Venetia 1599.
Boroevich Pietro d'Almissa 1602.
Borlin Alvise Francese 1598.
„ Paulo (Domenego) da Verona 1613.
Borovina Orsola vj. za Clococeo Nicolo conte 1612.

Boselli Oratio spetier–mercante »Della fede al campo« 1588, 591, 594, 595, 596, 597, 598, 605, 606, 611, 613 – Buseli, Buselli.
Boscho Zuanne 1578.
Boschetti Francesco (qu. Pietro) da Trento 1599, 608.
Bossotina Jacomo capit. 1608.
„ Hieronima (rel. qu. Zuane) habit. a Zara 1608.
„ Zuane 1602.
Bosna Nicholo sartor 1610.
„ Margareta (rel. qu. Bernardin mo.) 1599.
„ Zanatonio (qu. Bernardin mo.) 1605.
„ Domenega (qu. Zorzi stagner) 1605.
„ Nico chierico 1597.
„ Zorzi (qu. Zuane) 1596, 604, 605, 609, 610 mes.
Da Bosna Pietro 1607, 1610 magco.
Bosnacich Francesco pescador da Eso 1607. (Vidi Besgnancich).
„ Zuane (Lorenzo) 1586.
„ Luca da Tersci 1577.
Bosnatichia Lena 1582.
Bosnese Zorzi 1593.
„ Zuane cap. 1608.
Boterich Simon 1598.
Bosava Margareta (qu. Mathio) 1612.
Boxava Zorzi 1601, 608.
Boxavchin Gieronima (Mathio) 1595.
Di Boxi Madalena (qu. Antonio mo.) 1604.
Bosichievich Piero 1576, 579. (čitaj Božičević)
Bozichievich Hieronima (qu. Zorzi) 1610.
„ Zorzi 1579, 588, 592, 604 kavalier, 608.
„ Andrea 1586.
„ Lucia (Mihat) da Dobra Pogliana 1588.
Boxichievich Gieronima (qu. Cristoforo) da Spalato 1602.
Boxichovich Domenega (Marco caligaro) 1598.
„ Anastasia (Michel) 1603.
Bosulich Mathio (Simon) da Siauro 1611. (čitaj Božulić iz Savra)
Bracich Marin cap. 1610.
Brassich Marin alfier 1601.
Bracil — alfir Albanese 1605.
Braicichi Helena (Paulo) Albanese 1592.
Braicich Zuane mes. 1612.
Bradich Simon pre. 1577.
„ Zuane mo. 1576.
„ Chiara (qu. Zuane fauro) 1595.
Bradicich Nicolo da Suaro habit. a Sestrugn 1608.
Bragadin* — camerlengo 1602.
Braganich Marco da Esto 1587. (Ist).
Bragiolichi-a Franica 1607, čitaj Brajolić-a Franica.
Bragirina Zorzi pescador (qu. Antonio) 1609.
Braizza Antonio (qu. Piero) da Sibenico 1608.
Brayza Vucas 1613.
Braydich Piero (qu. Antonio) d'Arbe 1581.
Bravarich Simon da Cuclizza 1600.
Bratich Cristoforo da Budua 1589.
Bricich Gieronima mo. sartor 1589, 604, 605, 610, 611, 612 (Brincich, Bricio).
„ Zuane 1602.
„ Perina (qu. Antonio) 1607.
„ Simon stagner 1607.

* Bragadin Zorzi — Vidi Benvenuti, Storia I., 378.

Bricio Antonio (qu. fornaro) 1579.
Brichio Dominica 1582.
Brigocich Simon 1611.
„ Bartolo zappador di Zara 1610.
„ Zuane 1608.
„ Clara (qu. Zorzi) da Cerno 1576.
„ Piero da Cerno 1576.
„ Helena (Piero) 1599.
„ Lucia (Piero) 1599.
„ Piero 1604.
„ Elena 1604.
„ Stana (Pietro zapador) 1608.
„ Rosa (Piero) 1588.
Brinci Piero Albanese cap. a cavallo scritto 1594, 599.
„ Domenega (Zuane barbier) 1606.
„ Zorzi barbier 1609.
Brinzio Antonina (Zuane barbier) 1604.
Da Brindi Cesare cap. 1596.
Brioni Catharina (Michel soldato a cavallo) 1604.
Brischi Zorzi (qu. Lucha) da Scutari 1610.
Brisich Stefano d'Oltra Barcagno di S. Michel 1604. (Preko)
Britanico Piero 1578 primicerio, vicario 1580, 581, 582, 583, 584.
„ Hieronimo dottore primicer. 1576, 579, 581, 582, 593, 596, 599, canonico 1600, vicario 601, 602, vicario generale 1603, 604, 605.
„ Veniera (qu. Brunetto) vj. za Descovich Nico 1577.
„ Gasparina 1579.
„ Berton 1580.
„ Nico 1581, 583.
„ qu. Brunetto 1577 (brat arhidiakona).
„ Maria (Paulo) 1581.
„ Zacharia 1587, 590, 605.
„ Zabetta (Zacharia) 1593, 597 (Betta).
„ Marchiol 1596.
„ Margarita (Marchiol) 1596.
„ Donado 1597, 604.
„ Pietro (Zaccaria) 1605, 612.
„ Zorzi (qu. Paulo) 1578, 585.
„ Paulo 1608.
Bronzato Zamaria da Vicenza habit. a Zara 1597.
Broscandolo Mandalena (rel. qu. Nico) 1579, 584, 591, 599.
„ Simonella (qu. Zuane) 1589.
Broscendolo Isabetta (qu. Zuane) vj. za Thetrico Alvise (qu. Pelegrin) 1583.
Brosich Dominica (qu. Franc.) habit. a Zara 1612.
Brucvizza Livia (Franc.) 1587.
Bruncich Draga d'Asman 1582.
Broncich Madalena d'Asman serva 1599.
Di Brunetti Marco da Bologna 1602.
De Bruni Vittorio da Senegaglia 1605.
Brunor Jordan da Vicenza spitier 1609, 610. – Vidi Jordan.
Brunovichia Gasparina (qu. Zanetto) 1585.
„ Giustina 1581.
Bruttovecchio Giulio 1578, Julio mo. 597.
„ Antonio 1579, 587.
„ Santa (qu. Piero mo.) 1602.
„ Piero mo. 1576, 578 (barbier).
„ Gerolima (Giulio) 1596.
„ Margareta (qu. Pietro sartor) 1597.

Bua Zorzi Lavantin 1597.
„ Marulla (Nico cavalizer) da Modon 1591.
Bubgnanich Margareta (Franc.) 1580.
„ Franc. 1579. 580.
„ Zorzi 1579.
„ Vido 1579.
Bubnanich Aniza (qu. Franc.) da Zara 1609.
„ Isabetta 1605.
„ Helena (Vido) 1603.
„ Simon 1600.
Bubnancich Margareta (qu. Piero) 1695.
Bubica (Bubicca, Bubizza) Piero caligher 1589, 593, 594, 596, 597, 598, 600, 601, 602, 603, 608, 610, 611, 613.
Bubracich Bernardo monaco di S. Grisogono 1612.
Bubrich Jacomo da Sibenico habit. a Zara 1578, 587.
„ Mathio da Sibenico (zenero di Stpacinovich) 1578, 605, 607.
„ Antonia (Piero) da Sibenico 1578.
„ Mandalena (Mathio) 1593.
„ Catha (Simon fabro) 1580.
„ Catharina 1593.
Bubrigovich Jacomo da Sibenico marinaro 1580.
„ Mathio da Sibenico 1594.
Buchin Vido 1576.
„ Helena 1588.
„ Drasia (qu. Vido) 1593.
Bochini Elena (qu. Vido) 1602.
Buccina Catharina (Mara) 1585.
Buhich Nico 1586.
Bucifalich Lucha da Pago 1576. – Bucifalovich mo. 1600.
„ Giovanni 1599.
„ Anzola (Lucha mo. sartor) da Pago 1601, 605.
Budacich Jacomo pre. 1576, 577.
„ Marin 1604.
Budanovich Anica (Jurat zapador) di Zara 1610.
„ Orsa (qu. Zorzi) 1603.
„ Thomaso (Zuane) 1583.
„ Gerca (qu. Zuane) 1595. (Jerka)
„ Elena (Giovani) da Trau 1600.
Budievich Lucia (qu. Marco) da Zara 1613.
Budinich Nicolo sig. 1612 vj. za Pasini Cornelia (qu. Simon dott.) 1595, 597, orese 1605, 610.
„ Pasica (Stefano orese) 1577, vj. za Dalmasto Andrea.
„ Pasica (Stefano) vj. 1587 za Ugrinovich Zuane cap.
„ Stefano orese 1577, aurifice 1578, 587.
„ Hieronimo mo. 1582.
„ Michiel mes. vj. sa Garganov Maria (Franc.) 1601. – 1594, 600, 601, 602.
„ Margareta (qu. Zuane) vj. za Rimanich Gieronimo sartor 1610.
„ Antonio cap. da Sibenico 1610.
Budineo Paulo (qu. Piero) vj. sa Chessi Margareta (qu. Nico) 1594.–1592.
„ Simon (Budineus)* canonico e vicario 1576, 577, 579, 596, 598, 599.
Budmano Stefano (Carstichio) 1599.
Budnich Antonio mo. da Sibenico habit. a Zara 1593.
Budua Michel (qu. Piero) zapador 1609.
„ Catharina (qu. Piero zapador) da Zara 1610, 611.

* Hrvatski pjesnik, notar zadarski. – Vidi Bianchi, Zara christ. I. 208 i Stj. Antoljak »Porijeklo i obitelj« pjesnika Š. Budinića u Radovi Inst. Jug. ak. u Zadru 1, 142.

Buerin Biba Albanese 1605.
Bugna Nicolo Albanese 1610.
Bucain Gega Albanese 1605.
Buchmir Simon de Dulcigno 1590.
Bucoviza Gega Albanese 1608.
Buchulin Anastasia (Zuane) 1585.
„ Giovani clerico 1581.
Buculinovich Zuane de Asman 1579.
Bulgarei Franc. da Chiozza agusin sopra la galera 1602.
Bulizini Andriana (qu. Gabriel) da Codignola 1608.
Bunich Michel 1588.
„ Michel chierico 1598, 604, pre. 1605, sacristan del domo. – Vidi Baressa.
„ Zorzi alias Baressa mo. 1607. – Vidi Baressa mo. 1593.
Burich Simon mes. 1576, 585. – Vidi Grisogono.
Burich Dario magco. 1603. – Vidi Grisogono Dario, Simon, Batta.
Burra Stana (Giacomo) fantescha da Eso 1579.
Bora Margareta da Eso serva 1594.
„ Zuane pescador 1596, 598, 600, 612 (Burra).
„ Zorzi clerico 1597, sudiacono 1598, pre. 1601, 602, 603, 606, 607.
„ Simon clerico 1606.
„ Gioanino clerico 1602.
Borra Franceschina (qu. Zuane pescador) 1604.
Busachi Franc. da Ortona 1582.
Businello Bartolomeo da Campo S. Pietro 1595.
Bususi? Col Albanese? 1605.
Buttafogo Zangiacomo (Alberto) da Milano 1611.
Butirich Gieronima (qu. Zuan) da Corçula 1593.
Butrovich Stosia (Giacomo) 1582.
Buzzalovich Margareta (Andrea) 1595.

Cabassarich Mathio (qu. Pietro) da Zara 1603.
Chabasinich Elena 1596.
Cabossich Giacomo (qu. Antonio) mo. 1590.
Cabsi Gieli soldato Albanese 1605.
Cachich Giorgio (qu. Pietro) da Trau 1610 (čitaj Kačić).
Cacinovich Thomaso 1594 (ima kuću u Zadru).
Caglinovich Orsola (Matio) da Morter 1611.
Calafatich Vicenza (Antonio zapador) 1580.
Calameso Agustin 1577.
Çafranovich Zuanne 1580. – Vidi Zafranovich.
Calcetta Antonio 1601.
Calcina Luncian (Nuncian) magco. 1583, 584, 585, 587, 1597, 1600, 602, 603, 604, 605 610. – Vj. 1602. sa Canaudi Gieronima da Corzula.
„ Julia (Luncian) vj. 1581 za Goicovich Simon barbier.
„ Maria (Luncian) vj. 1597 za Ligniceo Gioane.
„ Gregorio 1585, 601.
„ Catharina (Gregorio) 1596 vj. za De Medici Camillo.
Calich-ia Madalena d'Oltra Barchagno 1604 (Preko).
Califoni Andrea mo. 1597, 599 (Califogna).
„ ? conte cap. 1593.
Calimeta Zuane 1579.
Calo Helena 1596.
Callo Zuane orese 1579, 598.
„ Mathio orese 1590.
Caloredan Bernardin caligher 1600. (Vidi Loredan)
Chaloredan Domenego calegher 1595, 1600 (brat Bernardina).
Calozzi? Polonio (qu. Batta) mo. 1607.
Calebich Anastasia 1590.

Calebich-ia Stana 1578.
Da Ca Leon Thomaso magco. 1605.
Dal Campo Piero 1590.
Cambio Piero mes. 1591.
Camussa — cap. 1597.
Çamerglia Filipo tagliapiera mo. 1589, 583, 588 (Çamberglia). – Vidi Zamberglia.
Da Canal Iseppo 1581, 584, 588, 593, 595, 1601.
„ Agustin 1594.
„ Nico 1585, 587, 589.
„ Hieronimo 1589.
Canglincich Orsa (rel. qu. Zuane) da Sibenico 1577.
Canaudi Gieronima da Corzula 1602 vj. za Calcina Luncian.
Canova Madalena (Giacomo) da Bergamo 1611.
Canson ? Catharina (Zuane) da Uglian 1603.
Canudo ? Mathio pre 1577 (ili Sanudo).
Chanza Zuane mes. 1604.
Caogrossi Agustin magco. 1610.
Capalazzo Visentina (Xistoforo) da Valdagno 1580.
Capello Piero bombardier 1576, 583, 584, 589, 590, 593, 596, 597, 603.
„ Catharina (Piero bombardier) 1587, 608.
„ Perina (Piero bombar.) 1600.
„ Madalena (qu. Piero) 1609.
„ Giuliano mo. 1590, 599, 605, 609, 611, 612.
„ Margherita (qu. Zulian) 1613.
„ Zuane sopracomito di galia 1590, 593.
„ Nico 1589 clerico (Capeletto), pre. 596, 597, 598, 599, curato 1601, 602, 603, 605, 608, 609, canonico 610, 611, 613.
„ Lorenzo barbier (Capeletto) 1599, 600, 604, 609, 613.
Capeleto Gioane mo. 1600.
Capeletto Pasina (qu. Antonio) 1591.
Capeletti Fedrigo (qu. Lorenzo) 1602.
Ca Pasqualiga Lucia da Venetia 1578.
Capan Michel paron 1605.
Capangritti Margaretta (Dimitri stradiotto) 1600.
Caputo Jacomo da Cosenza 1603.
Capitanich Gregorio clerico 1592, 596, pre. 603, 609.
„ Simon pre. 1582, paroco 587, 588, 589, 590, 592, 593, 594, 596.
Captinich Stefano dalla diocesi di Charin? 1597.
Caporosso Simon da Macerata mo. 1594.
Charabachich Catharina (Mathio cap.) 1585.
Caraman Lucha alias Braghesina botaro mo. 1584, 1606 (Caramanovich).
Caraman Maria (Lucha botaro) 1606.
Caran Demenico 1580.
Caranovich Gregorio (Simon) 1578.
Caransia Franceschina (Nicolo stradiotto) 1608.
Carassich Chiara (Zuane) 1606.
Chareta Antonio l'oste 1576.
Çarich Simon (Gasparo) 1609. – Vidi Zarich.
Cariani Camillo da Ferara mes. 1600.
Caridi Anna (Alvise) Cipriota 1592.
Carinich Thomaso (Nicolo mo.) 1613.
Carincich Nicolo mo. 1606.
Carinovich Mathia (Zuane) 1589.
„ Antonio 1600.
„ Martin 1603.
„ Paulo 1603.
„ Piero da Turchia 1612.
Carlini Franc. da Ferara mes. 1605.

Carlovich Catharina (qu. Zuane) di Zara Vechia 1613 (Biograd).
„ Zorzi da Uglian 1579.
Carmenti Gabriel calegaro 1610.
Carnaruti Bernardina (Bernard. zap) 1591 vj. za Cerbini Pandolfo da Fiorenza.
„ Bernardina (rel. qu. Zerbini Pandolfo) 1594 vj. za Rosa Alesandra.
„ Bernardina 1596 vj. za Nimira Christoforo d'Arbe magco.
„ Sforza 1606.
Carnarutti Marina magca. (qu. Zanpiero) 1582 vj. za De Filippis Alvise della Brazza.
Charnaruti Francesco 1609.
Carnava Nico soldato 1581.
Carnizza Zuane 1604 (čitaj Krnica).
Carstich Zuane (Mathio) d'Oltra il Barcagno di San Michel 1599 (Krstić iz Preka).
Carsulovich Lucaz 1583, 1588; Chersulovich Luca 1583 (čitaj Kršulović).
Cartinich Isabetta (qu. Zorzi) 1611.
Caruci Piero cap. Albanese 1594; Caruzzi 1598, 1599; Caruzzo 1599, 1600.
Caruzzi Domenego da Dulcigno 1608.
„ Perina (Piero cap.) da Dulcigno 1590.
Caruzzo Marco 1578.
„ Mandalena (qu. Marco) 1578.
Çarvarich Matio 1578; Cervarich 1605.
Cervarich-ia Margareta 1601.
Cervarof Zuanne 1583.
Casalotto Zuane alfier 1606.
De Case Zanino da Piombino soldato 1584.
Chaseler Marco mo. 1578.
Casich Franica (qu. Paulo) spl. 1577 vj. za Perincich Simon da Nona.
Casich Marco da Pago 1581.
Chasich Zuane sig. magco. 1600, 603, 611, 612, (Cassich, Cassio).
Chassich Lorenzo mes. 1602, sig. 1605.
Chascich Gregorio 1611.
Cassio Francesco nobile da Pago 1608 vj. sa Tetrica Lucretia.
Casinati Domenico nobile da Pola 1592 vj. sa Nassi Nicolotta (Zoilo).
Cassanich Piero (qu. Luca) da Pago 1596.
Chasotich Vido da Zara 1584 (čitaj Kažotić).
Casotti Margareta (qu. Zorzi) 1610 (čitaj Kažotić).
Casulati Flaminio cap. da Ferara 1605.
Cassan Lucia (qu. Matheo paron) 1613 (čitaj Kašan).
Castelanich Antonio zapador da Curzola 1613.
Castrioti Francesco governador 1611, cap. di barca armata 1613.
„ Paula (Franc. governador) 1608 vj. za Thomin Cristoforo nobile da Budua.
Catalan Valerio eccel. dottor 1593.
Catali Bartolomeo da Ancona 1610 (Catani, također 1610).
Catan Giacomo da Bergamo 1597.
Catarin Simon (Zorzi) zapador 1595.
Catarinich Andrea clerico 1590.
„ Gregorio calegaro 1591.
Cattarinich Andrea pre 1580.
Catich Catharina (Zuane) 1583.
Chatich Agnia (Zuane) 1581.
„ Dorotea (Zuane) 1579.
„ Dominico (qu. Piero) da Dulcigno 1612.
Catovina Catharina (Vicenzo) da Liesena 1576.
Cavaglista Marco sartor (Chavaglista, Covaglista) 1578, 580, 586, 592, 598, 600, 601, 610.
„ Simon sartor 1602, 606, 607, 608, 611.
Cuvalista Giorgi clerico 1594, 596, 597. – Glubavaz alias Covalista pre. 1610, 611, 613. – Vidi Gliubavaz.
Cavalca Nicolotta (qu. Daniel), nobile 1577 vj. za Nassi Rafael.

De Cavali Mathio 1598. – De Cavalieri 1601, 602. – Cavalieri mercante 605, 608.
Di Cavalieri Anibal da Trau 1588.
De Cavalli Antonia (qu. Sipion) da Oderzo 1594.
Cavallo Marco 1578.
Cavazza Carlo mercante 1612.
Cavazzi Paulina Romana 1604.
Çavlovich Margareta (Marco) 1605 (čitaj Čavlović).
Da Cha Zorzi Lutio 1576.
Cazzomali Antonio da Venetia 1603.
Cedero? — caligher 1581.
Cedolina Daria 1608 vj. za Bartolazzi Pietro.
„ Maria 1587 vj. za Ligniceo Francesco.
Cedolini Nico 1586.
Cedulina Maria (Doymo) 1579 vj. za Lignicich Francesco (Zorzi) nob. da Sibinico.
Cedulini Jacomo cap. 1577, 581, 592.
„ Barbara (rel. qu. Matio) 1582 vj. za Nassi Cristoforo.
„ Maria (Vido) 1585 vj. za Grisogono Giovani dottor.
„ Cornelia (Giacomo) 1593 vj. za Grisogoni Hieronimo (Pompeo).
„ Simon 1582 vj. za Galeli Margareta (Francesco), 1593.
Cedulino Giustina (Giacomo) 1593 vj. za Fanfogna Piero.
De Cedroni Zuane (Ciprian) Montolese 1589.
Celadich Simon de Borgo 1578, 579, de Zara 1609.
Celich Zorzi (Lorenzo) de Macarsca 1590.
Celio Zuana (Andrea) 1576.
Celestin Piero pre. (Celestrin) mansionario di S. Simon 1587, 594, 595, 598, 599, 600, 603, 611.
Cendrini Justina (Domenego) Bresciano 1587.
„ Faustina (Domenego) di Bressa 1577.
Cemelich Marco 1611.
Cerglienof Zorzi 1576.
Cerglienova Margareta 1583.
Cerodol Madalena (Marco) 1577.
„ Marco 1579, 581.
Cerbich Zorzi da Pogliana 1594.
Cerbini Pandolfo da Fiorenza habit, a Zara 1591 vj. sa Carnaruti Bernarda (Bernardo cap.) nobile di Zara.
Cernota Gabriel 1579.
Cernovaç Pietro da Cataro? 1580.
Ceron Zuvizza (qu. Pasin mes.) 1588.
Cerotti Anzolo spitier 1576.
Cerutti Gneza (rel. qu. Anzolo) 1581.
Cervelin Anastasia (qu. Andrea) 1593.
Cervoni Horatio cap. 1613.
Cesena Francesco da Bologna 1608.
Cesincich Zuane da Sale 1576.
Cestenaro Paulo da Vicenza 1608.
De Cetina? (ili Letina) Carstich sig. (qu. Brattich) 1596.
Cetina Elena da Zaglava 1606 (vidi Letina).
Checich Matigica (qu. Tomaso) 1606.
Cheçich Vllas 1589.
„ Margareta (qu. Simon zapador) 1613.
„ Zuane pre. mansionario di S. Simon 1593, 601, 603, 604, 608.
Cheçich-ia Lucia 1602.
Cheççich Zuane cap. 1602.
Checin Donada (Vuchas) 1600.
„ Martin 1576.
„ Thomaso de borgo (Chezzinovich) 1581, 585, 603.
„ Simon (Thomaso) 1599.

Chezzin Margareta (Thomaso) 1599.
Cheglin Piero 1579.
Chegliudich Tomaso 1576, 580, 584 (Cheludich).
Cheludich Zuan 1580, 1612.
„ Piero (Tomaso) 1609, 611, 612.
„ Catharina (Tomaso) 1590.
„ Donado (qu. Zuane) 1596, 603.
„ Gierolimo 1602.
„ Zuanna (qu. Zuanne) 1605.
„ Lucia (qu. Gieronimo) 1609.
„ Marco da Zara 1609.
Chermeglich Catharina (qu. Gregorio) da Brazza 1609.
Cherminati Gabriel (qu. Gabriel) mes. 1610.
Chernotich Michel (Gregorio) zapador 1578.
Chersanich Lorenzo da Uglian 1584.
Cherstinich Simon (Francesco) da Uglian 1584.
Chersolo – di Sale 1586 (Kršulja).
Chersulovich Simon di borgo 1576.
„ Givanizza da Spalato 1601.
Chersulich Helena (qu. Zuane) da Sestrugn 1612.
Chessa Mathio mo. (qu. Nico) 1590, 593, 594, 598.
„ Nico bicher 1586.
„ Isabetta (qu. Nico) 1603.
„ Catharina (qu. Nico) 1594.
Chesanich Matio pre. 1576.
Chessi Margareta (qu. Nico) 1594 vj. za Budineo Paulo (qu. Piero).
Chesinova Catharina 1579.
Chiareta? Anastasia da Sale 1599.
Chiessa Marco (qu. Dela) da Rodon Albanese soldato sopra la barca arm. 1612.
Chinchich Zuane 1576.
Chimessa Primo Albanese pre. capelan d'Albanesi 1594, 596, 599, 600, 601, 602, 612, 613. – Vidi Albanese Primo i Uticense Gregorio Primo.
Chisanich Zuane di Val di S. Stefano 1581.
„ Martin (Marin) 1578.
Chissanich-ia Catharina 1602.
Chiropodi Dimitri 1588, 597, 613 (Chrisopodi).
Chiachina Catharina 1603 (čitaj Ćaćin-a).
Chiuchia. Alvise barbier 1576, 579, 582 (čitaj Ćuća).
„ Domenica (Alvise) 1579.
„ Marco mo. 1585, 589, 591, 593.
„ Domenego (Matio) 1585, 593.
„ Giacomo (Matio mariner paron) 1586, 588, 591, 593, 606.
„ Margarita (Matio mariner) 1596.
„ Matio paron 1589, 595, 596 (Chiuchinovich).
„ Simonella (qu. Alvise mo.) 1590.
„ Domenega (Alvise) 1590.
„ Simon (qu. Gregorio) 1590, 610.
„ Gerolima (rel. qu. Domenego) 1598.
„ Domenega (qu. Jacomo paron) da Zara 1610.
Chiuchyna Stefano 1579.
Chiucovich Antonio da Sibenico 1604 (čitaj Ćuković).
Chuchovich Zuane da Pago 1605.
Chiulin Zuane (qu. Zorzi) 1611 (čitaj Ćulin).
Chiurcho Zanpiero (Vucas) da Dulcigno habit. a Zara 1593 (Ćurko).
Chglissa Zuane 1578.
Chgliuca Zuane 1586, 588, 597 (Cluçha) (čitaj Kljuka).
„ Matio (Zuane) 1594.
„ Lorenco (Zuane) 1600.

„ Mathio da Sibenico 1582.
„ Mathia (rel. qu. Matio) 1595.
„ Perina (qu. Gioani) 1603.
Chgliuccha Lorenzo marinaro 1600, 606 (Chlucha).
Chlucha Chiara (rel. qu. Lorenzo paron) 1610.
Clucha Antizza (qu. Mathio) da Sibenico 1600.
Cibischin Zuane 1603.
„ Stefano 1607.
Cicarelli Helena (Marco) 1601.
Cicilian Antica 1594.
Cigala Francesco cap. 1597.
Cigogna Francesco camerlengo 1594.
Cypara Pietro alfiero da Zara 1613.
Cilich Paulo da Arbe 1591.
„ Bernardo 1604.
Cimelcich Franceschina (Piero) 1578.
Cimeleo Domeneca (rel. qu. Piero) 1579.
Cimer-ina Elena 1609.
Cimesich Francesco da Nona 1576.
Cipadelich Catharina (qu. Lorenzo) da Pasmano 1576.
„ Catharina (qu. Simon) 1584, 601 (Cippadelich).
Ciprianchа Mandalena (Catharina) da Zara 1577.
„ Margareta (Catharina) 1580.
De Ciprianis Gasparo da San Cassiano dioc. Conedas 1605.
Cipura Mathio cap. 1594.
Cireneo Giacomo magco. da Spalato 1601, 604.
Civalelli Hieronimo 1576, 1577, 1579, 1580, 1583.
„ Piero 1576, 1590, 1593, 1597, 1601, 1611, 1612. – 1602 vj. sa Bortolazzi Marchetta. – 1608 vj. sa Lodi Paulina de Trau.
„ Donado 1577, 1578, 1579, 1581.
„ Prospera (Donado) 1590 vj. za Di Rinaldi Franco da Liesina.
„ Gregorio cap. 1577, 1578, 1582, 1583, 1605, 1606. – 1607 vj. sa Ferra Franceschina (qu. Antonio).
„ Catharina (Gregorio) 1579 vj. za Vitali Nico nob. da Liesina.
„ Catharina (Gregorio) 1606 vj. sa Gliubavaç Pietro magco.
„ Bernardino (fratello di Grigorio) 1577, 594, 600, 604, 608. – 1591 vj. sa Crisava Cornelia (figlia di dottor).
„ Catharina (Bernardin) 1606 vj. za Grisogono alias Bertolazzi Simon.
„ Tomasina (qu. Paulo) 1579 vj. za Bartolomeo (Bare) d'Arbe.
„ Margareta (qu. Simon) 1582 vj. za Ghigliardini Gagliardin cap.
„ Tomaso 1589, 592, 593, 596, 600. – 1596 vj. sa Tetrica Maria (Gregor).
„ Zuane pre. 1599, 1609, 1613.
„ Lucia (nipote qu. Gieronimo) 1599 vj. za Ventura Trifon.
„ Margareta (figlia naturale di Pietro) 1612.
„ Franco bombardier 1585 (Franco chiamato Civalelli) 1599, 1602.
Clarich Piero 1576.
„ Catharina (Zorzi) 1598.
Chlarich Zorzi zappador 1595.
Clococeo Nicolo conte 1597. – 1612 vj. sa Borovina Orsola.
„ Giacomo conte 1595.
„ Zuane mes. 1588.
Chlococeo Zorzi (Nico) conte 1595, 1596.
„ Hieronima (conte Nico) 1591 vj. za Rosa Alvise.
Clovich Elena (qu. Zorzi) dalla Toretta da Marco 1613.
Clossi Andrea strenuo Albanese 1604.
Cobassarich Mathio (qu. Pietro) da Zara 1603.
Chochagamba Maria (Nico) da Cipro habit. a Zara 1593.

Cocari Pietro 1581, 1587.
„ Inocentio sig. 1605.
Coccari Marcantonio sig. 1608, 1611, 1613 (Cochari).
Chocari Catharina (qu. Piero mes.) 1605.
„ Vicenzo 1605.
Cocheglich Zuane da Vodice 1589.
Chochosar Piero pescador 1580 (čitaj Kokošar).
Chochosareva Mathia 1676.
Cochosar Catharina (Piero pescador) 1612.
Cocosar Franceschina (Pietro) 1603.
Cocoto Lucia (Paulo soldato a cavalo) 1612.
Cogoli Marco da Vicenza 1605.
Colich-ia Catharina 1577.
Colicich Catharina (Mihat) da Dobra Pogliana 1592.
Collicich Catharina (qu. Gregorio) 1599.
„ Catharina (qu. Michel) da Dobra Pogliana 1611.
Colombsa Biesco Albanese 1603.
Çobanich Simon 1603 (čitaj Čobanić).
Çobanovich Gregorio da Cale 1608.
Çola Salaran d'Ascholi 1611.
Colonza Geronimo da Dolcigno Albanese 1613.
Colombina Ludovicha 1600.
„ Silvia (Ippolito) habit. a Zara 1611.
Colombini Simon (qu. Zuane) sartor 1581–1584, 1586. 587. 589, 591, 596, 599, 602, 605.
Collombini Simon magco. mercante 1609 vj. sa Rosa Isabetta (Alvise et Orsa) 1613.
Columbing Gioanne botter 1608.
Columbini Hipolito 1580, 594.
Colonich Mathio 576.
Colan Mathio (Simon pescador) 1613.
„ Sincha (Simon pescador) da Zara 1613.
„ Gregorio (Michel) 1607.
Colanova Margarita 1598.
Colanovich Zorzi (qu. Simon) pescador 1601, 611 (Colan)
„ Antonio (qu. Simon) pescador 1601, 604 (Colan)
Colona Francesco clerico 1599–1603.
„ Marina (rel. qu. Piero) 1592.
Di Como Jacomo 1579.
„ „ Pal cap. Albanese 1605 – Vidi Conosi.
Comadich Agnia (Piero) de Luibo 1599.
Comaglino Chiara (Piero) de Zara 1586.
De Comparsi Marcantonio da Verona 1603.
Conelich Piero 1578.
Confo Stefano bicher 1591.
Condatilli Nico da Dulcigno 1592.
Conosi Pal Albanese 1605 – Vidi Di Como.
Contarini Alessandro sopracomito 1589.
„ Giulio conte di Zara 1598.
Copes Isabetta (qu. Agustin) 1599.
Copnasarich-ia Lucia (figlia adotiva di Catiza) 1582.
Çopulo Hieronimo clerico 1596, 598, 605 (Zoppulich) – Vidi Zopulich.
„ Rosa (rel. qu. Piero) 1581.
Coporglian Isabetta (Martin) 1595.
Chopricevich Hisabetta (Martin) 1583.
Corazza Andrea eccel. dottor 1589 vj. sa Zen Paulina (Fedricho medico salariato di Zara).
Corenich Lorenzo caligaro 1576, 578, 579, 580, 582 (Chorenich).
Chorenich Simon (Gregorio) 1576.
„ Margareta (Piero fabro) 1578.

Corischian Simon mo. 1610.
Corismich-ia Perina 1578.
Cornaro Almoro sopracomito 1579.
Da Coron Dino (qu. Zuane) da Corfù agusin 1599.
„ „ Helena (qu. Zorzi) 1588.
Corona Gioane caligher 1604.
Corthelini Zuan 1581.
Cortese Stefano dott. fisico 1603, 604, 606. – Vj. 1603 sa Ligniceo Catharina (qu. Francesco).
„ Stefano 1592, 595.
„ — abbate 1596, guardian 1597.
„ Gierolimo (Hieronimo) dott. avvocato 1577, 578, 583, 589, 590, 593, 595, 602.
„ Antonia (nezza di guardian) 1597.
„ Catharina (Gieronimo) 1587 vj. za Spigich Thomaso mo.
Corzillo Lorenzo da Ponte Corbo 1605.
Cosich-ia Domenega (qu. Lucha) di Zara 1610.
Coschi Nico (Zuane) sartor da Sibenico 1582.
Coschich Catharina (Piero) 1580.
„ Margarita (Piero) 1586.
„ Mathia (Piero) 1582.
„ Nicolo (Piero) 1586.
„ Piero zapador 1577, 601.
„ Paulo 1590.
„ Simon (qu. Nico) 1609.
„ Girolama (qu. Nico) 1613.
„ Margarita (Lucha) da Chuchgliza 1585.
Coscich Mathia (Piero) 1591.
Coschina Martin 1580 (čitaj Košćina).
„ Lucha becaro 1595, 596, 598, 610.
„ Elena (qu. Lucha) 1607.
Cosinoga Zuane alias Giureta 1588, 593, 596, 605.
„ Mara (Dŏnado) 1576.
Cossinoga Piero 1583.
„ Helena (Zorzi) 1584.
„ Zuane (Zorzi) 1583.
„ Martin clerico 1595, 596, pre. 1598, 599, 606, 609.
„ Simon 1577.
„ Mathio pre. 1604.
Cosirina Margarita serva 1589.
„ Zuan 1576.
„ Marta (qu. Simon) da Begnio? 1598.
„ Catharina de Cucliça 1579.
Cosirovich Martin 1610.
Cosma Lorenzo (qu. Simon) mariner 1582.
Cosovceva Magdalena da Malpaga 1605.
Cossovich Zuane calegher 1596.
„ Gregorio pre. 1605, 608, 611.
Costanich Radoizza (qu. Marco) da Macarsca 1611.
Costevich Zorzi 1587.
Costoevich Giovani 1610.
Costovich Thomaso da Posedarie 1587.
Costich Piero zappador 1597.
Costichio Stamatello (Franc.) da Corfù 1606.
Cosutich Margareta (Stoian) de Polisane 1578.
Cossutich Matio da Traù 1603.
Cotain Tomaso soldato d'Anconitano 1599.
Costa Domenico (Antonio) da Mantova 1605 (Costi 1605).
„ Catharina (qu. Domenego) da Mantova 1610.

Cotalich Margareta (Marco botaro) 1589.
Coziançich Michel (qu. Mathio) da Pola 1613 (Kocijančić).
Cozliçich Vido da Zara 1612.
Chraglich Elena (qu. Simon) di Zara 1608.
Chragliçich Stefano da Traù 1603.
Craiscich Giacomo da Spalato 1605.
Chrebrich Zuane cap. 1605.
Chrechich Piero calzolaro 1579, 584, 588, 598, 603.
„ Antonio (Piero calegaro) 1594, 595, 600, 602, 604, 605, 606, 609, 610, 612, 613 (Chreccich).
„ Zuane pre. 1593 (Checich?).
„ Tòmasina (Pietro calzolaro) 1600 (1603 rel. qu. Zanetto Venier).
Chrechich-ia Franceschina (Piero mo.) 1584.
Chrelich Nico pelicer 1594 (vidi Hreglich).
„ Simunella (Mathio mo.) 1582.
Crenscio Paulo da Sodina Alban. 1604.
Crisanich Nico mes. 1576.
Cripcovich (ili Tripcovich) Nico (qu. Zorzi) 1595.
Crisava Anibale cap. 1581, 596.
„ Margareta (qu. Anibale cap.) 1604 vj. za Grisogono Gianbatta ditto Burich.
„ — qu. dottor* spl. 1594.
„ Cornelia (fiola di dottor) 1591 vj. za Civalelli Bernardin.
Crissava Laura (Anibale cap.) 1599 vj. za Fumati Paulo (dottor Franc.)
Christoforich — Mathio da Dragove 1579.
Christino Benedetto mo. di Val Melle 1599.
Crimpotich Miła (rel. qu. Vido) 1577.
Crivosia Giovani cler. 1601, 602, pre. 606.
„ Simon pre. 1576.
„ Zorzi pre. curato maggiore 1577, 578, 581, 582, 583, 584, 585 paroco 586. 591, 598, 599, 600, 601, canonico 601, 602.
„ Gregorio (nepote di don Zorzi) sig. 1600, 608, 609, 611, 612.
Chruda Theodora (Tussa) Albanese 1594.
Cruda Tussa Albanese 1594.
Chruhovich Margareta (rel. qu. Luca) 1603.
Crulesich Perina (Franich) da Nevaglia 1582.
Crumesichia Perina da Nevaglia (rel. qu. Çola Salaran d'Ascholi) 1611.
Cruta Paula Albanese 1605.
Crutta Giacomo Albanese cap. di barca armata 1608, 611.
„ Margareta (qu. Nico) 1596.
Chucich Zuanne (Gasparo) 1611.
Cucipero Giacomo 1598.
„ Franceschina (Franc.) 1594.
Cuchiura Helena 1578.
Chuchich Elena (Pietro mo.) da Zara 1603.
Chugich Gasparo 1584.
Chuyich Marco (Jacomo) da Breghagl sopra Dalmissa zapador di Zara 1610.
Cugnacof Gregorio di Asman 1578.
Cugnacovich Margareta (Mattio) da Zman 1611.
„ Matio cler. 1611, 612, 613.
„ Zuane (Gioane) pre. 1591, 594, 595, 597, 598, 599, 600, 605, 613.
„ Lucia 1595.
„ Zuane 1589.
Cugni Paolo governador 1599 (vidi Gigni).
Chulich Margareta (qu. Andrea) 1584.
Culinovich-ia Lucia da Rasanze 1580.

* Ser Girolamo de Crissava »eximius artium et medicinae doctor« – A de Benvenuti, Storia di Zara I., 274.

Curich Stana (qu. Simon) 1598.
Churich Michel 1584.
„ Anastasia (Simon) da Sauro 1579.
„ Simon (qu. Antonio) da Zara 1609.
Curta? Helena (Vittorio?) 1596.
Curtassina Zorzi (qu. Rado picolo) 1577.
Cusadena Simon mo. 1579.
Chuchoveglia Zuanne cler. 1606, 608, 611.
„ Nico sartor 1587.
Cuchiürca Helena 1578.
Curiani Camillo da Ferara 1612.
Cuschich Mandalena (qu. Simon) da Zaglava serva 1602.
Cusich Simon 1577.
„ Catarina (Simon) di borgo 1577.
„ Stana (Simon) 1588.
Chusich Mathia (Simon) 1593.
Chussich Nico sig. 1594.
Chussidich Stipano cap. 1611.
Cusin Zuan 1579.
Cusini Angela (rel. qu. Antonio) 1582.
Cussiolich Gioanne da Risano 1591 vj. sa Gingo Maria (Matias cavalier).
Cusmich Bare 1580.
„ Piero da Eso 1609.
„ Piero d'Oltra Barchagno, fameo 1604.
„ Michel (Zorzi) botaro 1582.
„ Antica (Simon) 1579.
„ alias Dovolarich? della Brazza 1599.
Cuzmich Mathio da Esso 1602.
Covacich Simon sartor 1585.
„ Simon di S. Cassan 1581.
„ Mandalena (qu. Simon sartor) 1589.
„ Margareta (Simon) 1582.
„ Stana (Simon) 1582.
„ Zuane (Simon) 1599.
„ Zuanne sig. 1583, 589, 594.
„ Lucia (Simon) zapador 1598.
„ Paulo zapador 1597, 601.
„ Catharina (Nico) fantescha 1592.
„ Mandalena (Simon) 1594.
„ Zuane zapador 1597.
Cvitanovich Marullo 1581.
„ Zorzi 1598 (Çvitanovich) 1608.
„ Simon (Michel alias medico mes.) 1609.
Cvitassich Martin da Polie 1589.
Cvitchovich Helena (Ciro) da Semunicho 1576 (ima kuću u Zadru kod crkve ss. Quaranta).
Cvitcovich Simon pre. 1578, 579, 584.
„ Hieronimo 1582.
„ Margareta (qu. Matio) 1590.
„ Francesco (Stefano) da Pago 1605.
Çvitich Gregorio de Opatica sello 1579 (čitaj Cvitić).
„ Simon zapador 1609.
„ Margarita (Gregor.) 1577.
„ Gregorio da Cerno 1577.
Cvitulich-ia Margareta da Berbigno fantescha 1597.
Cvitulovich Lucha 1589.
„ Catharina (Simon) da Verbigno 1593.

Dabo Lucha d'Antivari cap. della barca armata 1594, 610, 612.
Dafnis Zorzi da Sofia 1589.
Dalmasto Andrea 1577 vj. sa Budinich Pasina (Stefano orese).
Damianovich Giacomo cap. 1599.
„ Zuane da Selba 1596.
Danicich Lutia (Michel) 1576.
Dandolo Francesco (Piero) magco. 1586, 608, 613 (Dandolli).
„ Zanetta 1607 vj. za Zorulovich Francesco nobile da Pago.
Danieli Zanpiero mes. 1593, 596 (Danielli).
„ Maria (rel. qu. Zanpiero cap.) 1612.
Danielletti Paulo 1612.
Dalmisevich Mathio da Sibenico sartor 1579.
Dedercich Mathio canonico, primicerio 1580, 581, 584, 585, 589, 596, 600, 602 (Dederceo).
„ Antonio pre. primicer. 1584, 589, 600 (Dederceo).
„ Martin, varoter, pelicaro, 1577, 578, 594.
„ Antica (Martin mro.) 1580.
„ Piero Pelicaro 1580, 596, 598, 601 (Dederceo mro.).
„ Lucia (Piero mo.) 1585.
„ Zuane pelicer 1581, 583, 586.
„ Perina (Zuane pelicer) 1587.
„ Antonio 1585, 589.
„ Simon 1585, 598, 599, 601, 603 (Dederceo).
Dederceo Lucha mo. 1593.
„ Hieronimo (Piero) mo. 1590.
„ Chiara (Piero pelicer) 1600.
„ Marco diacono 1596.
„ Chatarina (qu. Martin mo.) 1598.
„ Martin (Simon mo.) 1612.
„ Orsa (qu. Piero mo.) 1603.
Delfini Stana da Rava 1601.
Deliesenovich Helena (qu. Piero) da Nona 1584.
Derchich Marco 1576.
Descovich Zuane (Piero) citadin sig. 1610, 613.
„ Piero mes. 1588, 598, 600, 604.
„ Mandalena (qu. Zuane) 1589.
„ Nico nobile d'Almissa 1577 vj. sa Britanico Veniera (qu. Brneto).
„ Stefano splendido di Almissa 1578 vj. sa Valdoro Felicita (Ottavian spl.).
„ Vicenzo alias Arbanasovich nobile d'Almissa 1592 vj. sa di Possedaria Catharina (qu. Stefano conte). – Vidi Arbanosovich.
Despericich Vido (Gregorio) 1580, 584, 588, 589, 590.
„ Chiara (qu. Vido) 1597.
„ Bare–Bartolo (qu. Michel) zapador 1589, 601, 605, 607.
„ Helena (Bartolo) da Zara 1613.
„ Helena (Paulo) 1583.
„ Hieronimo 1589.
„ Gregorio 1576, 577, 578, 585.
„ Simon zapador 1581, 592, 595, 597, (Desperich, Despicich).
Despot Margareta (fiola adoptiva qu. Antonio) 1595, 597.
„ Gregorio pre. 1577, 579, 583, 584, 587.
„ Antonio 1583, 588.
„ Simon zapador 1581, 596, 600, 601, 606, 609, 611.
Detrico — vidi Tetrico.
Devenesich Piero 1594.
„ Thomaso 1577, 579.
„ Catharina (Thomaso mariner) 1584.
„ Antonio 1582.

Devich Zorzi 1583.
„ Piero da Popraçane 1577.
„ Zuane 1577.
„ Martin 1583.
Devoltorino Thomaso mo. 1603.
Diamanti — da Bergamo 1606.
Dian-ova Lucia da Mocro 1579.
Dianovich Simon da Grusi 1586.
„ -ia Manda 1588.
Didov Zuane da Eso 1596.
Diclich Zorzi (qu. Marco) 1590, 603.
Diclovich Catarina (qu. Antonio) 1601.
Dicovich Piero mo. 1584.
Dimonich Lucia (qu. Piero mo.) 1600.
Diminich Matio 1578.
Dimodunich Catarina (qu. Simon Caligaro) 1613.
Dino Bartolo da Piasenza soldato 1595.
Divan Zuane (qu. Franco) mo. 1602.
Dlamichieva Catharina (Anastasia) 1584.
„ Anastasia 1590.
Dminsich Nico (Franc.) bombardier da Sibenico 1587 – Vidi Da Sibenico.
„ Giani sig. da Nona 1611.
Dminulich Zuane da Sale 1582.
Dminulich-ia Catharina 1602.
Dobonelli Piero da Dulcigno cavalier 1605 vj. sa Ugarcich Dorothea (qu. Piero rel. qu. Gregorio Oplozza).
Dobrocinac Jacomo ditto Grando 1580 (Vidi Grando Jacomo).
Dobrocinovich Stana (qu. Zorzi) 1585.
„ Margarita (qu. Zorzi) 1587.
Dobroevich Francesco Sibenzan capitan 1605.
Dolce Piero mo. 1579, 580, 590.
„ Simon bottaro 1600.
„ Stana (rel. qu. Simon mo.) 1606.
Dolfin* Marco camerlengo et castellan di Zara 1595.
Domanchussevich Margareta (qu. Simon) 1596.
Domanich Giovani mo. 1603.
Di Dominis Mathio 1587.
De Domis Hieronima (qu. Franc.) 1610 vj. za Nassi Joanbatta.
Donatello Antonio (qu. Nico) da Verona 1606.
Donatis Stefano magco. da Cherso 1610 vj. sa Rosa Lucretia (rel. qu. Michel).
Dopocel Marietta (Pietro) da Dolcigno 1605.
Doria Madalena 1596.
Doria Oliva (qu. Zamaria) 1596.
Dorio Perin 1601, 603.
Dormis Mathio sartor da Sibenico 1587, 588, 590, 592, 593, 594, 596, 600, 601, 613.
Dragin Danica (qu. Nico) 1602.
Draghisi Helena (Andrea) da Dulcigno 1604.
Dragisich Filippo (qu. Simon) 1590.
Drago Chatarina (ser Zuane) 1612.
„ Zuanne de Cattaro 1591.
Dragofcich Sinca (Gregorio) 1580.
Dragosich Anastasia (Gregorio) 1589.
„ Piero (Gregorio) 1590.
„ Gregorio 1582.
„ Thomaso (Gregorio) 1580, 582, 602.
Drasmilli Simon arciprete 1584, 589.

* Benvenuti u Storia di Zara I. str. 378 stavlja Dolfin Marka u god. 1590–1592.

Drascovich Vuchas (Brayna) da Sibenico 1601.
Drasevich Catharina (Zuane) 1607.
„ Lucha della Valle di S. Stefano 1596, 597 (Draxeichia).
„ Zuane 1611.
„ Simon 1609.
Drasia Maria magca. 1603 vj. za De Petris Francesco.
Drasij Alisetta (qu. Drasio) 1599 vj. za Begna Alvise.
Drasilovich Simon 1607.
Drasiovich Simon (Stefano) 1581.
Drasivoevich Zuane 1579 (Draživojević).
Drisnica Matia (Nico) 1579.
Dubcich Zabetta (qu. Andrea) da Copro 1609.
„ Mandalena (qu. Mathio) da Uglian 1580.
Ducha Manda 1576.
„ ? zapador 1576.
Ducich Zuane 1576.
Duich Helena (Paulo) da Brevilaqua 1584.
Duinovich Vicenzo (Paulo) 1590.
„ Helena (qu. Antonio) 1594.
„ P.? 1580.
Dumich Zorzi mo. 1583, 584, 587, 590, 599, 603, 609.
„ Margareta (Giorgi mo.) 1609.
Dumichio — soldato 1579.
Dundovich Simon da Lucoran 1599.
„ Donato (Hieronimo) da Lucoran 1579.
Duplovich Stanna (qu. Zuane) 1605.
Dusmanich Zuane botaro 1579, 580 (Dusmanovich).
„ Zuane calafa 1579.
„ Isabetta (Zuane calafa) 1580.
„ Nicolotta (Zorzi boter) 1599.
„ Lucretia (qu. Zorzi mo.) alias Papilovich 1612.
Dismanich Francesco mo. 1605.
„ Gioani mo. 1600.
Dusmanovich Zorzi boter 1576, 587, 596 (Dusmanich).
„ Simunella (Zuane mo.) 1584.
Duisievich Zuane 1603.
Dumanovich Piero da Spalato 1578.

Enrico Zuane pre. 1576, 580, paroco 1581.
Enrici Bernardo logotenente 1611, 613.

Fabianovichia Margareta da Sibenico 1599.
„ Lucia da Bochagnazzo 1599.
Fabio Gierolimo clerico 1603, 604, 605 sacristan.
Fabrich Margareta (Martin) da Zampontello 1599.
Fabris Sestilia sig. 1613.
De Fabris Alba (qu. Anibale) 1601.
Fabro Zorzi soldato pitor 1585.
Fabruci Pietro cap. 1598 Fiorentino.
Facheza Zorzi (qu. Zuane) 1610.
Fachinichia Lucia 1587.
Fagron Batta da Malvasia 1593. – Vidi Napoli di Malvasia (na Peloponezu).
Faich Simon 1582.
„ Martin zapador di borgo 1579, 593.
„ Zorzi (Martin) 1580.
„ Lucia (rel. qu. Zorzi) 1580.
„ Catharina (rel. qu. Baressa) 1589.
„ Zuane çapador 1596, 606 (Fagich, Faych).

Faich Nicolo (qu. Simon) 1612.
Fain Gierolimo (qu. Franc.) da Padua 1610.
Faion Batta 1580 (Battista detto Faion).
Faladich Martin marangon 1584, 587.
„ Francesco (Domenego) marangon 1586.
Falier — provveditor generale 1578.
Falinovich Nico 1583.
Fammagosta Piero mo. da Cipro 1613.
Fancich Bartolo pelicaro 1581.
Fanemi Tussa capural, Albanese 1610.
Fanfogna Zuane splendido, dottor 1577, 584 vj. sa Rosa Cornelia (Franc. dott.).
„ Lucietta (qu. Giov.) 1599 vj. za Grisogono Ludovico.
„ Laura 1601.
„ Cornelia (qu. Franc. cavalier) 1595 vj. za Begna Francesco.
„ Mandalena (rel. qu. Franc. cavalier) 1594, 602.
„ Lucretia (qu. Franc. cavalier) 1585 vj. za Begna Simon (qu. Piero).
„ Lucretia (Francesco) 1580 vj. za Begna Marcantonio.
„ Piero (qu. Franc.) 1587, 588, 597. – 1593 vj. sa Cedulino Giustina (Giacomo).
„ Maria (Pietro dottor) 1581 vj. za Tetrico Valerio.
„ Cesare dottor 1585, 587, 592, 593, 596, 599, 600, 603.
Fantini Donado mo. 1605.
De Farano Nico de Zafalonia 1598.
Farletich Piero 1581, 595, (Frletich).
Farlina Margarita 1589.
Di Fasani Melchiore 1608.
Fatovich Simon da Sauro 1594 (Savar na Dugom otoku).
„ Simon (qu. Matio) di Valle di S. Stefano 1604 (Luka na Dugom otoku).
Fechetich Mandalena 1588.
Feltrina Catharina 1593.
Fentor? Andrea (Simon) da Venetia 1600.
Fenulichia Mandalena 1588.
Ferarichia Margareta 1602.
Ferarin Bernardin da Ferara 1576, 583, 585, 590, 597.
„ Agustin 1587.
Ferari Domenego mercante da Bergamo 1593, 595, 602, 607 (Feraro).
Ferrari Andrea (qu. Dominico) marcer 1608, 610.
„ Betta (qu. Domenego mercante et citadin) 1612.
„ Bartolo clerico 1609.
Ferra Pierantonio magco. 1576, 589. – Vj. sa Petrico Cornelia (qu. Batta.) 1576.
„ Donata (qu. Piero) spl., 1590 vj. za Primitio Franceso da Spalato.
„ Andriana (qu. Piero) 1591 vj. za Zorulovich Zuane nobile di Pago.
„ Chiara (rel. qu. Piero) 1595.
„ Bartolomeo spl. 1584, 596, 601, 605–608.
„ Catharina (Bartolomeo) 1593 vj. za Isaro Mathio da Dolcigno.
„ Margareta (qu. Bartolo) 1596 vj. za Gigni Paulo cap. Albanese.
„ Anzolo magco. 1596, 599, 611. – 1596 vj. za Izzaro Catharina (qu. Matio).
„ Hieronimo spl. 1596, 601, 603.
„ Filippa (Gieronimo) magca. 1606 vj. za Paladini Bernardin nob. di Pago.
„ Zuane 1605 vj. sa Percovich Dorothea (qu. Stefano) da Gliuba.
„ Franceschina (qu. Antonio) 1607 vj. za Civalelli Gregorio cap.
Ferchotta Mathio macellaro (Becher) 1603, 607, 608, 609, 613 (Fercotta).
Ferencich Cambio (Piero?) 1582, 584.
„ Cornelia (qu. Piero Cambio alias Ferencich) 1595, 597.
„ Gieronimo (qu. Piero) 1611.
„ Franceso (qu. Bernardin) marinaro dalla Brazza 1613.
Feretti Bartolo da Seleto 1606.
Ferigutto Lucretia (Antonio) da Cividal 1593.

Fero Anibalo, Romano 1576.
Ferulli Luca mo. della capella 1608.
„ Zuane (Zacaria) 1608.
„ Antonio clerico 1602, 603.
Ficich Helena (qu. Jacomo) d'Arbe 1587.
Filacanovo Zuane 1601.
„ Michel 1576, 577, 587, 589, 590, 591.
„ Piero (Michel) 1576, 577.
„ Mandalena (Michel) 1578.
„ Daria (Michel) 1602.
Filiparo Lazaro caligaro 1596.
De Filipis Isabella (Alvise) 1612.
De Filippis Alvise della Brazza vj. 1582 za Carnarutti Marina (qu. Zanpiero).
Di Fioresi Zanbatta. Venetiano 1597, 599, 606, 610.
Fioresi Bastian 1603.
Fiorio Andrea caligaro 1587.
Fiorovich Chiara (qu. Zorzi) da Zara 1585.
Firiono Oratio di Monte Fiaschoni 1584 mes.
Fiozzo Martin (qu. Zuane) mo. 1579 vj. sa Begna Lucia (Zorzi).
Florio Antonio da Sibenico 1600.
Foggiani Giacomo da Robina 1608.
Foresti Agostin (qu. Bartolo) da Bergamo 1611.
Formaevich Gieronimo pre. 1608.
„ Vicenzo pilicer 1597.
„ Antizza (Simon pilicer) 1605.
Formento Piero pescador 1586.
„ Margerita (Pietro pescador) 1610.
Forner Zanatonio clerico 1597, 603 (Antonio).
De Forti Isidoro soldato da Cesena 1596.
Fortica Simon magco. 1602.
Fortezza Gregorio (Piero) mariner 1587, 589.
„ Piero marinaro 1578, 585, 586, 589, 613.
„ Piero clerico 1607, 610–613 (Fortizza).
Fortunio Sigismondo (qu. Giacomo) da Ceneda 1594.
„ Elena (qu. Sigismondo) da Ceneda 1610.
Fracassin Nicolotta (qu. Paulo) nena da Traù 1610.
Frachich Anastasia (sorella di Lucha) 1576.
„ Andrea da Dobra Pogliana 1590.
„ Stefano da Ponte Bianche 1586.
„ Zuane da Calle 1589.
„ Giovani caligher 1610.
Di Franchi Martin murer 1598, 610, 613.
De Franchi Stefano (Bortolo) da Menobio (Lucca) 1601.
Francese Orsetta (qu. Andrea) 1591. – Vidi Di Rocco.
„ Julia (qu. Agustin) 1576. – Vidi Rosso Pietro.
Francolin Mathio (Martin) mo. 1605.
Franco Alvise da Venetia 1589.
Francovich Zuane pre. 1576, canonico 1581, 582, 583, 584.
„ Antonio pelicer 1582, 584, 593, 598.
„ Helena (Antonio) 1586.
„ Thomaso (Antonio) pelicer 1592.
„ Chiara (qu. Antonio mo.) 1588, 604 (rel. qu. Paulo Tagetto).
„ Zuana (rel. qu. Thomaso mo.) 1610.
„ Hieronima (qu. Simon mo.) 1589 vj. za Begna Batta.
„ Isabetta (qu. Simon mo.) 1588.
„ Margareta (rel. qu. Michel) 1587.
„ Piero pelicer, varoter, 1586, 588, 590, 592.
„ Mathio mo. 1601.

Francovich Antonio zapador 1609.
„ Jacomo da Ponta Dura 1594.
Franulovich Zuane Pasqual (qu. Luca) mo. 1603.
Franxi Lecca de Bogiana (Trumpsi) 1599 (Franssi).
Frassina Nico cap. 1587, 590.
„ Andrea cap. 1597.
„ Margareta (qu. Nico cap.) 1603.
Fratichia Chiara 1588.
Frietto Paulo mes. 1588.
Frosino Marco orese da Pisa 1604, 605, 608, 613.
Fugazzetina Isabella 1601.
Fumati Zanatonio spl. 1584, 585.
„ Simon magco. 1593, 601, 606, 610.
„ Pietro 1597 vj. sa Mistacchielli Paulina.
„ Paulo (qu. Franc. dottor) 1599 vj. sa Crisava Laura (Anibale cap.).
Fuo — d'Antivari 1597.

Ghabani Ottavio logotenente da Pesaro 1610.
Gabelotto Domenega (qu. Zuane mes.) 1591.
„ Gieronimo sartor 1589, 590, 591, 593, 595, 599, 602, 603, 605, 607, 609, 610.
Gabrieli Silvio magco. 1597.
Di Gabuci Vidobaldo mes. 1588.
Gaglino Zuane becher 1581.
Galelli Gieronimo nobile 1578, 580, 585, 588, 590, 597.
„ Gieronima 1611.
„ Margarita (Franc.) 1582 vj. za Cedulini Simon.
„ Antonina (Franc.) 1589 vj. za Begna Zuane (Franc.), 1600 vj. za Nassi Antonio.
Dalla Galia Ambrosio (Andrea) 1583.
Dalla Galia Andrea mercante 1579, 580, 581.
Galessich Zuane da Ponte Binache 1596.
Galosich Nico da Ponte Binache 1577.
Gallo Nico 1582.
„ Thomaso pescador 1593.
„ Pietro (Thomaso pescador) da Zara 1613.
„ Helena (qu. Nico) 1601, 1603 (rel. qu. Pandian Zorzi).
Di Galubi Simon da Venetia spenditor di clem. Vendramin Gabriel 1600.
Galzigna Gieronimo (Cristoforo) d'Arbe official dell' illustr. Molino conte di Zara 1611.
Gandelini Catharina (rel.) 1577.
„ Francesco mercante, marcer 1598, 599, 602, 603, 605, 606, 608, 609, 612, 613.
Gandolfi Gandolfo paron di Chiozza 1603.
Ganelich Gasparo (qu. marinaro) 1576.
„ Gieronima (Baressa) da Stretto serva 1600.
„ Giovanne zapador 1611.
„ Simon (qu. Matio) dal Stretto di Bagno 1612.
„ Margareta (Andrea) da Zara 1612.
Gamba Paulo (Nico) da Dulcigno 1589.
„ Zuane sartor Albanese da Dulcigno 1605, 609, 611, 613 (Garuba).
„ Maria (qu. Nico) da Dulcigno 1611.
„ Joanna (qu. Nico) da Dulcigno 1613.
Gambetina Helena 1579.
Gambon Matia 1602 vj. za Rosa Gierolimo.
„ Bernardin 1602.
Garbin Mathio da Pago clerico 1598, pre. 1604, 610, 613.
„ Mathio zapador 1604.
„ Gregorio cap. di bombardieri 1605, 611.
„ Zabetta (qu. capador) 1577.

Garbinich Catharina (Antonio) da Pago 1589.
„ Zuica (Antonio) da Pago 1579.
„ Mandalena (qu. Antonio) da Pago 1598.
Garbinova Mandalena da Bibigne 1576.
Gardovich Lorenzo pre. 1598.
„ Luca (Andrea) 1596.
Gargesa Lorenzo 1601.
Garganov Maria (qu. Franc.) 1601 vj. za Budinich Michel (Gargurovichia rel. 1604).
Gargurevich Vincenzo (Gregorio) 1597.
„ Thomasina (qu. Gregorio) 1602.
Garglovich Zorzi 1596.
Gariboldo Zanpiero (Bartolo) mes. 1596, 600, 601 (Pietro).
„ Bartolo mes. 1596, 608.
„ Zuane (Simon) 1598, 599.
Garguricina Margarita 1592.
Garlicin Simon 1590, 600 (Garlizza zapador).
De Garify Zanbatta. sopramaser 1581. – Vidi Griffo.
Garofolova Madalena 1596.
„ Isabetta (qu. Michel mariner) 1590, 591.
Garufulovich Catarina (Michel) 1583.
Gharincich alias Venier Simon 1612. – Vidi Venier.
Garsanov Mathio da Sauro 1605.
Garxanovich Vido 1608.
Gastaldin Nicol. pre. 1586, 596.
Gasdizza Nicolo da Chachovichy 1591 (Gazdica).
Gasich Piero sartor 1587, 588, 590, 594.
Gasparovich Gierolimo mo. 1587, 591.
„ Simon pre. 1594, 602, 605, 606. – Vidi Uspotoch.
„ Antizza 1602.
„ Antonio da Brbino 1608. (Brbinj na Dugom otoku).
Gasulich Zuan pre. 1576, 578, 579, 580, paroco 581, 583, 584.
Gatinomio Vincenzo (qu. Andrea) da Capo d'Istria 1588.
Di Gatti Hetor da Bressa 1595.
Gauzlich Isabetta (qu. Piero caliger) 1580.
Gazina Giovanni vicecavalier del capitanio 1602.
Gazzina Pietroantonio Veronese cavalier del general 1606.
Gelanich Catharina (Antonio) da Traù 1612.
Gelenich Michel mo. da Fiume 1584 (čitaj Jelenić).
Gelfi Ludovico da Bologna 1598, 601 (Ghelfi).
Gelicich Antonio pelicaro 1576, 581. – Vidi Jelicich.
Gelofcich Mathio pre. 1576, 578.
Gelovcich Zorzi (nepote di don Mathio) 1576, 578. čitaj Jelovčić
„ Zorzi zapador 1596.
Gelovcichia Orsa da Sibenico 1599.
Gelva Catherina da Tregubi 1593. čitaj Jelva
„ Zuane 1593.
Genari Valerio da Pesaro 1600.
Gentilini Giustina (qu. Gabriele) 1612.
Gentiluso Paullo soldato 1581, 586.
Generalich Helena (rel. qu. Simon) 1596. – Vidi Zeneralich.
„ Catharina (qu. Simon) di Zara 1609 (Zeneralich).
Generalich Gioanne da Zara 1609 (Zeneralich).
Della Gentina Thomaso fauro 1607, 609.
Della Gentina A. (di Marci) Bressano 1594.
Geto Lazaro d'Alessio 1603 (Lješ u Albaniji).
Georgio Martino pre. 1577.
Gerlicich Michel da Traù 1613.
Ghercich Mathio da borgo 1576.

Ghersanovich Pietro 1599.
Ghersevich Simon da Parse della diocesi di Pedena in Istria 1600.
Ghigiardini Gigliardin cap. 1582 vj. sa Civalelli Margar. (qu. Simon) 1594 Girardini Giradin kavalier.
Girardini Margareta (rel. qu. kavalier) 1599.
Giardini Gieronimo magco. 1583, 591, 609 (Ghiardini, Gerardini).
Di Giardini Nadal da Bologna tamburlo di compagnia 1593 (Zardini)
Gercovich Lucha 1598. čitaj Jerković
„ Helena 1588.
„ Margareta (Zuane) 1587.
Ghigli Francesco da Voltera 1593.
Ghincich Nico pre., capelan di Bosana 1586.
Gincich Anastasia (qu. Matio) 1595.
„ Margareta (rel. qu. Matio) 1603.
Giacheta Simon d'Antivari mo. 1600, 606, 607 (Simon qu. Giacheta).
„ Anastasia (qu. Zuane) 1602. (Vidi Jachetta).
Giachich-ia Anastasia 1589 (čitaj Jakić-a).
Giachievich Zuane 1583.
Giachichievich Gieronima (Giovan) 1600 (čitaj Jakičević).
Giachinovich Margareta (qu. Thomaso cap.) 1606 (čitaj Jakinović).
Giacofcich Mathio 1582 (čitaj Jakovčić).
„ Orsa (qu. Simon) 1590.
Giacovcich Gieronimo (qu. Simon) 1594, 595. – Vidi Jacovcich.
„ Zuane zapador 1604. – Vidi Jacovcich.
Giacometovich Lorenzo mo. 1608 (čitaj Jakometović).
Giacich Catharina (qu. Pietro) 1593 (čitaj Jakić).
Giadresich Pietro 1606. vidi Jadresich
„ Catharina (Zuane mo.) 1590.
„ Zuane da Bibigne 1609.
Giadricevich Gieronima (Simon mo.) 1606 (čitaj Jadričević).
Giadrievich Matio 1582 (čitaj Jadrijević).
Giadrulovich Simon 1610, 611. – Vidi Jadrulovich i Jadrulich.
Giagodich Madalena (Paulo) dala Brazza 1613, scopula (čitaj Jagodić).
Giaolicich Zorzi Albanese 1611.
Giassa Margareta (? Calafa) 1588. – Vidi Jassa.
Di Giassa Zamaria (qu. Paulo) da Liesena 1590.
Giaudo Mathio calafa 1582, 590, 613 (Vidi Zaud).
„ Catharina (Mathio calafa) 1598.
„ Martin calaffa 1601.
Giercov Nico da Lucoran 1584. – Vidi Jercov.
Gifcich Mathio (qu. Zorzi) di borgo 1577 (čitaj Ivčić).
Givcich Madalena (qu. Paulo) da Zara 1608 (čitaj Ivčić).
Gifcovich Catharina (qu. Simon) 1608 (čitaj Ivković).
Givcovich Simon 1593 (čitaj Ivković).
Gicofcich Catharina (Franc.) 1581.
Gidello Alvise sig. da Bressa 1613.
Gigni Paulo sargente della barca armata 1601.
„ Paulo Albanese cap. 1596 vj. sa Ferra Margareta (Bartolo) governador 1604, 605, 608, 610. – Vidi Cugni.
„ Zuane 1595.
„ Lucietta (qu. Lucha) 1610.
„ — da Corfù spenditor del capit. della quardia contro Uschocchi 1584, 589, 592.
„ Nico 1589.
„ Marco cap. 1589, 592, 610. fratelli
Di Gionnizzi Giovanni di Parma 1598.
Giordani Simon cancelier 1603, 604. – Vidi Jordan, Jordanich.
„ Hieronimo 1586. – Vidi Jordan, Jordanich.
„ Isabetta (qu. Augustin) 1591 vj. za De Martinis Francesco.

Gionovich Nicolo da Sestan (Cattaro) 1605.
Giovizza Helena (Paulo) 1588.
Girich Pietro da Dulcigno 1612.
Giuran Zuane zapador 1603 (Zuane qu. Giuran) (čitaj Juran).
Giuranich Margareta (Zuane) 1603 (čitaj Juranić).
Giurhan Catharina (fiola di Giuran Zapador) 1580 (čitaj Juran).
Giuretta Zuane alias Salenich zapador 1610, 611 (vidi Salenich) (čitaj Jureta).
Giuro Martin borgisano 1608.
Giuranovich Catharina (Gieronimo) da Novegradi 1613 (čitaj Juranović).
Giursan Lucia (qu. Andrea) 1584.
Giursanovich Andrea 1582 (čitaj Jursanović).
„ Elena 1594.
Giurcovich Margareta (qu. Simon) 1611 (čitaj Jurković).
Giugevich Antonio caligaro 1591, 595, 605, 607 (vidi Jurgevich) (Jurjević).
„ Zuane 1602 (vidi Jurievich).
Giuricievich Margareta (qu. Simon) della Valle, serva 1609 (čitaj Juričević).
Giuricevich Gregorio dal Stretto di Morter, servitor 1603.
Giuricich Zuane 1589 (čitaj Juričić).
„ Hieronimo (Luca) 1592.
Giurin Mathio 1606, 608 (čitaj Jurin).
Giurisevich Orsa (qu. Zuane) 1606 (čitaj Jurišević).
Giurisichia Catharina 1607 (čitaj Jurišić).
Giuco Lucretia (qu. Matias cavalier) 1593.
Giugo Maria (qu. Mathias cavalier) 1591.
„ Flaminio pre., general. vicario 1591.
Giucho Simon da Melada 1594.
Giuchovich Sincha (Gregorio) da Zara 1608.
Giustianich Helena 1594.
Giurlicovich Mandalena (Zuane) da Verbigno 1579.
Givanus Simon zapador 1576 (čitaj Ivanuš).
Givanussevichia Margaritta 1577 (čitaj Ivanušević).
„ Catharina (qu. Thomaso) da Poglizza 1584.
Givanussevich Mathio (Zuane mo.) alias Rachich botaro 1585, 612. – (Vidi Ivanissevich).
„ Zuane mo. 1587, 593, 602, 603.
„ Piero botaro 1587, 588.
„ Helena (Filipo) 1593.
„ Hieronimo (Filipo) 1596.
Givanossevich Orsa (Filipo) da Zara 1608.
Givanich Francesco bambardier 1585 (čitaj Ivanić).
Give Mathia (qu. Zuane) 1604 (čitaj Ive).
Givich Gioane 1594 (čitaj Ivić).
Givogievich Antonio mo. 1609.
„ Zuane Ruxich? 1609.
Giustiniano Orsato provveditor della cavaleria 1596.
„ Thomaso* cap. 1598.
Gladovich Luca mo. 1584.
„ Michel mo. 1591, 594 (Miha).
„ Catharina (qu. Simon) 1584.
„ Nico mo. 1605.
Gliubavcich Paulo zapador 1589.
Gliubavaç Paullo 1590.
„ Elena (Paulo) 1594 vj. sa Turcinovich Mathio.

* A. de Benvenuti stavlja ga kao gradskog kapitana 1599 god. Vidi, Zara nella cinta, i t. d. str. 256.

Gliubavaç Pietro magco. 1606 vj. sa Civalelli Catharina.
„ Madalena (qu. Paulo) 1604.
Gliubavač Antonio (qu. Paulo) 1610 vj. sa Da Zuppa Margareta (Piero paron).
Gliubavaz Simon spl. 1582, 583, 589, 590. – Vj. 1583 sa Begna Pasizza (Simon).
„ Giorgi alias Covalista pre. 1609 (vidi Cuvalista).
Gliubcovich Mathio (Thomaso) da Traù 1589.
Gliubicca Gierolima (qu. Giacomo) 1603 (čitaj Ljubica).
Gliubimir Zuane (qu. Zuane) fauro 1597.
„ Zuane (qu. Zuane) sartor 1595, 598 (Gliubir).
„ Barica (Zuane fauro) 1580.
„ Mathia 1584.
„ Perina (Nartin Fauro) 1587 (Gliubir)
„ Margareta (qu. Zuane fauro) 1594.
„ Mandalena (qu. Gieronimo) serva 1601.
„ Pasina (Michel mo.) 1604.
„ Hieronimo 1613.
Gliubissich Chiara (qu. Pietro) 1606 (čitaj Ljubičić).
Gliesienac Aniza (qu. Bogdan) 1599 (čitaj Lješinac).
Glovghocin Jacomo 1582.
Gnaufo Antonio 1588, 595. – Vidi Naufo.
Gogelovich Vicenza (Hieronimo barbier) 1582.
Golubchovich Catharina (Bare) 1579.
„ Bariza (Bare) 1580.
De Glutonibus Francesco mes. 1606.
„ „ Antonio mes. 1578, 583, 588, 604, 605.
„ „ Laura (Antonio) 1591, 608. – Vj. 1591 za Salomoneo Marco magco.
„ „ Giulia (Antonio) 1583.
Goslanich Mathio clerico 1588.
Goicovich Simon barbier 1581 vj. za Calcina Julia (Luncian).
Golino Horatio pre. monsignor coadiutor dell' arcivescovo 1593.
Gorno Geronimo da Bressa 1596.
Gospoicich Lorenzo 1597.
Gospoicin Matias 1580.
Grabglich Francesco zapador 1580, 590.
Gradroha Madalena da Sale 1580.
Gradinovich Nicoletta (Zuane) da Sibenico 1609.
Granata Margareta (qu. Franc. mo.) habitante a Zara 1608.
„ Simon clerico 1580, 586, pre. 1588, 592, 593, 596.
„ Marcella (qu. Franc.) 1583.
„ Francesco sartor 1590, 596, 599.
Grançarich Peruçça (Simon) 1576.
„ Mathio 1580.
Granzarich Helena (qu. Simon) 1591.
„ Giorgio pre. 1600.
Grande Nico (Marco) 1589.
Grandich Madalena (Lucha) da Selve serva 1594.
Grando Jacomo da Cerno 1578. – Vidi Dobrocinac.
„ Simon mes. 1581.
Grasçich-ia Marchesina 1606.
Di Grassi Andrea da Castiglion Fiorentino 1594.
Gratacaso Jerolimo sartor? 1581.
Gratioso Zuane mo. 1604.
Greccho Paulo 1577, 579.
Greco Chiara (qu. Nico) 1600.
„ Margarita (qu. Giorgi) 1605.
Grëgo Nico (Paulo) 1589.
Greddi Franceschina (qu. Piero) 1597.
Gregorina Simon 1595.

Grespino Piero ciruicho. – Vidi Agresta (Agrestin).
Griffo Zanbatta sopramaser 1580, 586. – Vidi De Garify.
Grifo — sarzente 1583.
„ Bernardin 1586.
Grilo Pietro pre. 1611.
Grillo Lucha da Zara zappador 1577, 589, 594, 601, 611.
„ Franizza (qu. Martin) 1586.
Grilon Andrea 1594.
Grimani Simon zappador 1596.
Griola Gioana (Zanpaulo) da Sinigaglia 1600 habit. a Zara.
„ Lucietta 1611.
Grinullo Zorzi Albanese 1609.
Gripcinio Bartol. cap. da Sibenico 1610.
Grippari Iseppo (qu. Vittor) da Orzzi Novi 1611.
Grisogono Zuane spl. 1576, 583, 587.
„ Pompeo 1578, 580, 581, 584, 585, 592, 593, 595, 596, 598, 599, **600, 601,** 603, 606, 608, 609.
„ Pompeo (qu. dottor Ludovico) 1612.
„ Simon 1579.
„ Simon alias Burich 1600. – Vidi Burich.
„ Simeone (Gieronimo) 1610 vj. sa Ligniceo Gierolima (qu. Franc.).
„ alias Bartolazzi Simon 1606, 607. – Vj. 1606 sa Civaleli Cathar. (Bernardin).
„ Fedrico (Pompeo) 1579, 595, 597, 601, 603–605, 608–610.
„ Ludovico* dottor fisico 1593, 596, 601–605, 607, 609.
„ Lucia (rel. qu. Ludovico dottor fisico) 1610.
„ Marcantonio 1581 vj. za Grisogono Hisabetta (Pompeo).
„ Gioana (qu. Marcantonio) 1602 vj. za Rosa Simon.
„ Zandonado 1581.
„ Piero 1583, 610, 611.
„ Viena (Julio) 1587 vj. za Bencovich Gierolimo della Brazza.
„ Gioani eccel. dottor monsig. vicario 1600, 593, 599.
„ Zuane dottor legista 1601, 604, 605, 610, 611, 612. – Vj. 1601 sa Grisogono–Bartolazi Mandalena (Gieronimo rel. qu. Lodi batta).
„ Giulio cap. 1591, 593, 598.
„ Zuane 1588 vj. sa Pasini Biancha (qu. Franc.).
„ Zuane dottor 1585, 587, 596, 600. – Vj. 1585 sa Cedulini Maria (Vid).
„ Hisabetta (Pompeo) vj. 1581 za Grisogono Marcantonio.
„ Antonio 1591.
„ Magdalena (Gieronimo) 1591 vj. za Lodetich Batista magco. de Traù.
„ Bertolazzi M. (rel. qu. Lodetich) 1600 vj. za Grisogono Zuane dottor.
„ Gieronimo (Pompeo) 1593, 599, 603. – Vj. 1593 sa Cedulin Cornalia.
„ Biasio 1593, 596. – Vj. 1593 sa Tosa Laura (qu. Franc.).
„ Nicolotta 1601 vj. za Armani Gian Mathio.
„ Lucretia (Pompeo) 1597 vj. za Rosa Michel.
„ *Batista detto* Burich 1594, 604 vj. sa Crisava Margar. (Anibale).
„ Magdalena 1605 vj. za Bochareo Batista.
„ Gioani Antonio 1609 (Grisogono).
„ Dario 1606, 607, 610, 611. – Vj. 1607 sa Begna Elena (Zan)–Chrisogony.
„ Lelio (Gioani dottor legista) 1603–606, 1610–613. – Vj. 1603 sa Lodi Catharina (qu. Bata.) nob. di Traù.
„ Dario clerice 1599.
Gritti Cecilia 1609.
„ Livio cap. 1610.
Grubacich Stana (Gregorio) di borgo 1576.
„ Helena (Gregorio) 1589.

* Ludovico Grisogono je bio prvi fizik u vojnoj bolnici (kuća Š. Cedulin). Vidi A. de Benvenuti, Zara nella cinta delle sue fortificazioni, Milano 1940, 181.

„ Gregorio 1578, 583, 587.
„ Anastasia (Piero mo.) 1584.
„ Simon 1604, 607, 609.
„ -ia Orsa 1606.
Grubich Maras 1589.
„ Lucia (qu. Maras zapador) 1594
„ Zuane 1609.
„ -ia Ursula 1603.
„ Catharina (Zorzi) da Zara 1609.
„ Catharina (qu. Marco zapador) 1610.
Grubina Matia (Simon paron) 1594.
„ Nicolota (Simon paron) 1604.
Grubinich Zorzi 1584.
Grubissa Mathio mo. 1602, 603 (Stanissich alias Grubissa). – Vidi Stanissich.
Grubissich Gregorio piscator 1579, 580, 582, 594, 595, 601.
„ Gregorio zapador 1576, 597.
„ Antonio (qu. Vido) 1609.
„ Nico mo. da Sibenico 1593. – Vidi Da Sibenico.
„ Zuane da Novegradi 1595.
„ Elena (qu. Matio) da Sibenico 1596.
„ Catharina (qu. Antonio) 1591.
„ -ia Mathia 1595.
Gucevich Zuane 1593.
Guglina Thomaso 1601.
„ Piero clerico 1604.
Gulich Gierolima (qu. Piero) 1593.
Gunich Zuane 1607.
„ Catharina (Givane) 1608.
„ Mathio 1609.
Gugnich Zorzi 1594.
Gurcho Vuchana (rel. qu. Ivo) d'Antivari 1597.
Guschin Mandalena (Nico) da Sale 1590.
Guercevich Francesco da Zara habit. a Diclo 1605.
Guerini Viena 1611.
„ Benedetta (Illario) 1602.
„ Lucretia 1601.
„ Lario 1584.
„ Piero 1590, 592, 600.
„ Lorenzo mercante 1586, 587, 588, 589, 590, 591, 596.
Di Guerini Guerin 1610.
„ „ Helena (qu. Franc.) da Morara 1593, 606.
Guerino Anibal da Napoli 1580.
Guerzo* Lorenzo 1582.
„ Franceschina (qu. Alvise) di Zara 1612.
Gvozdenovich-ia Marcella 1602.

Habacich Simon 1587.
Hachalovich-ia Aghizza 1588.
Haglich-ia Stana da Sibenico habit. a Zara 1603.
Halavagna Bartolo mo. 1611.
Harlacich Jacomo (qu. Luca) zapador 1613. – Vidi Chargliacich.
Harlas Margareta (qu. Luca) 1604.
„ Giacomo 1587.
„ Lucia (qu. Luca) 1590.
Harman 1604 (Hermanich).

* Grgur Gverčević je bio god. 1465 prior hospitala sv. Martina. – Vidi Bianchi Zara christ. I., 521.

Harvatinich Periza (qu. Piero) 1601.
„ Gregorio 1601.
„ Luca (qu. Andrea) habit. a Sibenico 1577.
„ Catharina (qu. Nico) dalla Valle di S. Stefano 1613.
„ Orsa 1582 (Hrvatnich-ia).
„ Zorzi pre. 1603, 604, 609 (Schiavon alias Harvatinich) – Vidi Schiavon.
Chorvatinich-ia Lucia 1602.
Hervatinich Mandalena (Zorzi) dalla Valle 1590. (Luka na Dugom otoku).
„ Piero mariner 1607.
Harvatinovich Zuane 1595.
Chargliacich Simon di Zara 1580. – Vidi Harlacich, Harlas.
Heglani Marietta (qu. Zorzi cavalier) Albanese? 1609.
Helia Marco zapador 1580, 593 (Marco fiolo di Helia, Hilia Marco). – Vidi Illia, Illighich).
Helmich Zuane cap. 1603.
Herich Margareta (Michel) 1601.
„ Michel 1588.
Herich-ia Antizza 1601.
Hermicich Matia (Giurhan) 1588.
Hiro? Valentin 1608.
Hmeglcovich Vicenzo calafato 1604.
Hodachovich-ia Chiara da Possedarje 1601.
Hoglich Marco 1578.
„ Bare 1580.
Hrabar Zuanne 1591.
Chramich Thomaso 1607.
Hreglich Zamaria calafa 1579, 580. – Vidi Chrelich.
Hriba Marco (qu. Simon) 1600.
Hritich Martin da Berbigno 1599.
Hruncev Zuane da Sauro 1599.
Hruchalo Zuane 1585.
Chudetina Margareta serva 1612.
Huglievich Gioane della diocesi di Traù 1609.
Huiadinich Perina (Pietro) habit. 1600.
Husich Filipa (qu. Vicenco) 1585.
„ Michel (qu. Vicenzo) paron 1586, 587, 589, 596.
Huzich Margareta (qu. Vicenzo) 1582.
„ Piero 1596.

Icoç — zapador 1582 (Vidi Starnocosich Zuane), (čitaj Ikoč).
Gichoç Lucia (qu. Zuane) 1607.
Illia Margarita 1580.
„ Zuane 1610, 613 (Illych zapador).
Illighich Marco zapador 1588, 597. – Vidi Helia, Illych.
„ Chiara (Zuane) da Sauro 1610.
Illiich Chiara (Gregorio) da Sauro 1613.
Illych Margareta (Marco) 1601.
„ Catharina (qu. Marco zapador) 1604. – Vidi Helia, Illighich.
„ Simon clerico 1607, 612 (Ilych).
De Yllia Giovanni 1599.
Invado Alessandro (Angelo) 1594.
Isaro Mathio da Dolcigno habit. 1587, 593 vj. sa Ferra Cathar. (Bartolo).
Izzaro Catharina (qu. Mathio) 1596 vj. za Ferra Anzolo magco.
Isy Lecca soldato Albanese? 1589.
Isulo Zanbatista secretario del generale 1606.
Iusta Francesco da Padua cap. della galia del capit. di golfo 1610.
Ivancich Mathio da Castel Novo 1578.
Ivanovich Marin da Lagusta 1599 (Lastovo).

Ivanisevich Helena (Michel) 1578.
„ Mathio botaro 1578, 579, 583 (Ivanussevich). – Vidi Givanussevich.
„ Helena (Mathio botaro) 1580.
Ivanossevich Piero dalli Castei di Traù 1609.
Ivanussevich Zoilo zapador 1580.
„ Orsa (Simon mo.) 1583.
„ Zuane de Mirane 1601. (Miranje).
Izio Simon clerico 1610.

Jachetta — marinaro 1577 (vidi Giacheta).
Jacofcich Simon pre. parocho 1576, curato 577.
„ Marco da Posedarje 1578.
„ Zuane 1578 (Vidi Giacovcich).
„ Antonio 1583.
„ Zorzi 1588.
Jacovcich Gianni mo. 1599.
„ Catharina (Francesco, rel. qu. Pitro Farletich) 1602.
Jacovgliev Gregorio da Vodice 1588.
Jadressich Mathio 1583 (Vidi Giadresich).
Jadrulich Simon zapador 1613 (vidi Giadrulovich).
Jadrulovich Giacomo 1581 (Vidi Giadrulovich).
Jancovich Andrea da Cucgliza 1598.
Jassa Paulina (qu. Nico calafa) 1600. – Vidi Giassa.
Jelentina? Mandalena (rel. qu. Periza) 1596. – Vidi Zelentina.
Jelich Giacomo da Eso 1605.
Jelitina Madalena (Isabetta) 1599.
Jellicich Piero pelicer (qu. 1601).
Jercov Nico da Lucoran 1599 (vidi Giercov).
Jerinich Margareta (qu. Zuane) da Ugbo 1593 (Olib).
Jordan Agustin (qu. 1577). – Vidi Giordani.
„ Brunoro da Vicenza mes. 1612. – Vidi Zordan spitier.
Jordanich Simon mes. 1591. – Vidi Giordani.
Jordani Antonio calegher 1597, 611.
Jordani Anzola (Batta) 1603.
Jordana Vicenza 1599 – (Vidi Brunoro).
Judechnef Jacomo de Verbigno 1580 (Brbinj na Dugom otoku).
Juran Simon (Mathio) 1613 (vidi Giuran).
Juradinich Margareta (qu. Piero) 1605.
„ Mathio clerico 1608.
Juranov Andrea 1595.
Jusan Simon – (Vidi Rupinovich).
Jurassevich Madalena (Mathio) da Melada 1596.
Juggevich Antonio mo. caligaro 1596, 609. – Jurievich. – (Vidi Giurgevich) Jurjević.
Jurichievich Magdalena (Mathio) de Luibo 1579. – (Vidi Giuricevich) Juričević.
Jurginich Domenego 1576.
Juricin Margaréta (qu. Zorzi) da Sestron 1598 (Sestrunj).
Jurievich Marco da Duuvno 1606.
Justi Perina (qu. Franc.) 1577.
Justianich Simon peliçaro 1578, 579.
„ Margareta (qu. Piero) 1579. – (Vidi Giustianich).
„ Orsa 1579.

Ladich Paulo 1582.
„ Catharina (qu. Simon) serva 1611.
Ladibrich ? — da S. Cassan 1581.
Di Ladco ? Bartolo di Villa Franca – Verona, 1590.
Lagahni Simon 1587, 599.
„ Zuane (Luca) 1587 (Lagahnovichia Zuane ditto picolo 1586).

Laginovich Zuane (qu. Simon) servitor 1590.
Di Lago Sebastian (Zorzi) mes. 1579, 588, 589, 590, 591, 595, 599, 600, 602, 604, 605, 606, 608, 610 (Zandelago Bastian. – Vidi Zandelago).
„ „ Zorzi 1583, 588, 590, 596, 598. – Vidi Zandelago.
„ „ Mandalena (Bastian) sig. 1610.
Lalich Adriana (Nico) sig. 1582.
„ Nico sig. 1584, 594, 600.
„ Catharina (Zuane) da Zara 1609.
„ Anastasia (Zuane) 1596.
„ Margarita (qu. Zunle) 1609.
„ Margarita (qu. Paulo) da Spalato 1604.
„ Catharina (rel. qu. Simon) 1585.
„ Catharina (qu. Zorzi) 1593.
„ Thomaso orese 1584.
„ Mathio spicier 1603, 604, 608.
„ Margareta (Zuane) da Zara 1610.
Lambertini Fagitio da Bologna 1605.
Lampressa Giulia (qu. Vincenzo) sig. da Fiume 1608.
Lancini Bartolo 1597, 599, 605.
„ Gierolimo clerico 1598.
Lantana Zuane da Bergamo mercante 1605, 609, 611.
„ Zangiacomo mes. 1611.
„ Antonio mercante, marcer, 1588, 592, 594, 595, 596, 597, 599, 602. 604, 606, 607, 608, 609, 611 (Latana, Antana).
Largnano Domenico di Salo 1593.
Lascho Vicenza (qu. Giacomo marinaro) da Zara 1577.
Di Lasetti ? Zanatonio clerico 1598.
Lasibassa Thomaso (Piero paron) 1598, 599.
Lasich Zorica (Zuanin) 1576.
Lasicieb Mathio (Zorzi) 1577.
Lazinovich Michel 1602.
Lator fra Simon 1579.
„ Anizza (qu. Simon) 1584, 594.
„ Margarita (qu. Simon) 1593.
„ Anastasia (qu. Simon) 1595.
Lauro Carlo da Venetia 1602.
Di Lazaro Gierolimo (qu. Piero) da Pontremolo 1588.
Lecca Andrea mes. da Bugiana 1599.
„ Domenego Albanese 1596.
Lecich Mathio (qu. Zorzi cap.) da Pastrovichio 1612.
Leletich Zorzi 1583.
Letnich Luca 1589.
„ Michel da Zara 1609.
Lemicich Zuane 1580.
Lena Francesco sartor 1577, 585.
„ Santa (qu. Franc. sartor) 1598.
„ Isabetta (qu. Franc. sartor) 1598.
„ Antizza (qu. Franc. mo.) 1603.
„ Mathia (qu. Franc.) 1609.
Leoni Lorenzo 1603.
Leroli Zorzi Albanese 1603.
Letina? Elena (Simon) da Zaglava 1606 (ili Cetina).
Librovich Barussa (Michel) 1577.
Lignicich Francesco (qu. Zorzi) magco. da Sibenico 1579, 585, 586, 587, 588, 590, 593, 595, 598, 608. – 1579 vj. sa Cedulino Maria (Doymo).
Ligniceo Doymo 1598.
„ Gieronima (qu. Zorzi) da Sibenico 1580 vj. za Tavileo Piero nob. da Sibenico.
„ Gierolima (qu. Franc.) 1610 vj. za Grisogono Simeone (Gieronimo).

Ligniceo Francesco, spl. 1587 vj. sa Cedolina Maria.
„ Domenego magco. 1591.
„ Gioane* magco. 1597, 598, 613. – 1597 vj. sa Calcina Maria (Luncian).
„ Catharina (qu. Franc.) magca. 1613 vj. za Cortese Stefano fisico.
„ Francesco, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 610, 611, dottore archidiac., vicario gerente.
Licini Cristoforo verer 1583, 584, 593, 596, 597.
Licino Hisabetta (qu. Vincenzo) da Bergamo 1579.
Lilich Catharina (Vido) da Cosino sello 1611.
Limbicich Jacomo 1578.
Licarusich-ia Isabetta 1581.
Lichernissi? Margareta (qu. Nico) 1601.
Lioch-ova Madalena fantesca 1583.
De Lioncin Francesco 1578.
„ „ Giacomo (Franc.) »Dalle doi spade« 1587.
„ „ Jeronima (qu. Franc.) 1596.
„ „ Barbara (qu. Franc.) 1597.
Liparelli Nicoletta (qu. Mathio mo.) 1576. Ima kuću u calle del paradiso.
„ Ana (nezza di Bartol) 1580.
„ Nicolotta (Xuviza) 1581.
„ Simon mo. 1583, 589 (Riparelli).
„ Catharina (Tadeo) 1586.
„ Catharina (rel. qu. Simon mo.) 1593.
Lipicich Helena (Zuane caligaro) da Fiume 1579.
Lippo Bernardo magco. da Venetia 1608 vj. sa Mathias Diana (cavalier).
Lippomano Giovane** castellan et camerlengo 1609.
Lisica Catharina (qu. Piero) di borgo 1578.
„ Andrea (Paulo) de Petrçane 1578.
„ Andrea 1607.
„ Zuane de Petrçane 1579.
Lisizza Piero clerico 1608.
„ Catharina (Zuane) da Vergada 1589.
Lisicich Andrea de borgo zapador 1579, 587, 588, 603, 610.
„ Mathia (Simon) 1581.
„ Antonio 1582.
„ Martin 1583, 587, 598.
„ Catharina (qu. Simon) 1586.
„ Margareta (Zuane) 1588.
„ Zorzi 1594.
„ Margareta 1604.
„ Paolo caleger 1613.
„ Madalena (qu. Martin) 1604.
„ Mathio da Chucliza 1612.
„ Zuane (qu. Zuane) da Chucliza 1613.
Livacich Margareta (Gregorio) da Zara 1580.
„ Zuane (Gregorio) 1582.
„ Simon 1587.
„ Marco (Martin remer) boter 1593.
Livacovich Antonio da Zara 1580, 596.
Livanich Mathio da Sale 1595.
Lixner? — magco. 1600 vj. sa Begna Lucretia (Zan).
Locardich Helena 1576.
Lochustrich? Vido 1580.

* Ligniceo Zuane je bio prvi prior u novoj vojnoj bolnici (kuća Š. Cedulina). – Vidi A. de Benvenuti, Zara nella cinta delle fortificazioni, Milano 1940, 181.

** Benvenuti ga ne spominje ni među kamerlenzima ni među kastelanima. – Vidi Storia I., 378 i Zara nella cinta, 259.

Locurno Zorzi fauro 1605.
Lofcich Giŭseppe 1599.
Lovcinovich Mathio 1609.
Lodetich Batta nob. di Traù 1591 vj. sa Grisogono Madalena (Gieronimo).
Lodi Catharina (qu. Batta) nob. di Traù 1603 vj. za Grisogono Lelio (Giovanni dottor).
„ Paulina nobile di Traù 1608 vj. za Civalelli Pietro.
Loman Paulo fauro, Thedesco da Francfort, habit. a Zara 1589, 599.
Lomazo? Francesco clerico 1599.
Di Lombardi Laura (Cesare) 1578.
„ „ Madalena (Cesare mo.) di Bergamo 1588.
„ „ Lucia (Cesare mo.) di Bergamo 1595.
„ „ Lucio 1601.
Locadello Bartolo mes. 1579, 589, 593, 595, (Lucadello, Locatello). – Ima kuću.
„ Paulina (qu. Bartolo mes.) 1607, 611.
„ Vicenzo 1613.
„ Zuane (qu. Antonio) calzolaro Bergamasco da Venetia 1600.
Lone Zuane (Martin) 1596. – Vidi Della Morea Zuane ditto Lone.
Longhin Simon (Andrea) becaro 1583.
„ Catharina (qu. Simon) 1600.
„ Chiaretta (qu. Simon) da Zara 1608.
Longo Antonio da Cremona, trombetta del provveditor di cavalleria 1591.
Lonsalich Benetto di Novegradi 1579.
Lopisevich Isabetta (Augustin cap.) 1589.
Loredan Batta 1603 vj. sa Frassina Margareta (Nico cap.)
„ Gianbatta* capitanio della città di Zara 1602.
„ Hieronima (Domenego) 1607.
„ Zamaria mo. da Piran 1581, 594, 595, 605, 609, 610.
„ Domenego caligaro 1589, 593, 594, 595, 600, 602, 604, 605, 606, 608. – Vidi Caloredan.
„ Lucia (Bernardin caleger) da Piran 1595, 602.
„ Pietro calegher 1610.
„ Dominica (Bernardin calzolaro) 1611.
„ Marcantonio (Zamaria) 1612.
„ Lorenzo orese 1612.
„ Pietrantonio (Zamaria) 1613.
„ Berbardin caligher 1600, 602, 605, 608. – Vidi Caloredan.
Di Lorenzi Lucretia (Hieronimo) 1584.
„ „ Hieronimo 1595, 603, 604 (Lovrincich).
Lovrinich Paulo (Simon) 1586.
Lofrincich Gieronimo clerico 1594.
Lorenicich Andrea (qu. Simon) 1591.
Lovrin Madalena da Sibenico 1597.
Lovich Nico 1579.
Lovrulich Simon (Stefano) da Luibo 1594.
De Lovanzon Candio 1579.
Loynicich Lucha 1582.
„ Margareta 1589.
„ Stefano 1604.
„ Anastasia (rel. qu. Lucha) 1599.
Lucacef Zuan (Zanmatheo) 1578.
Lucaçevich Giorgi sig. 1605.
„ Margareta (Zuane) 1610.
Lucacich Margareta (Paulo) della Toretta 1579.
„ Anizza (Zorzi) da Zara Vecchia 1608.
„ Antonio Zaratino sig. 1592, 594, 596, 600, 602, 603, 604, 607, 612.
„ Lorenzo 1594, 598, 600, 612.

* A. de Benvenuti stavlja ga u godinu 1604. – Vidi Zara nella cinta i t. d. 256.

Luchacich Michel (Zorzi) 1609.
„ Simon d'Oltra Barchagno 1579.
Luchadinovich Gasparo 1584.
Lucich Zuane taiapiera da Sibenico 1576.
„ Piero (qu. Stefano) dell' Almissa 1610.
Lucych Catharina (qu. Vuizza) di diocesi di Zara 1608.
Luçich Donato d'Oltra Batchagno di S. Michel 1612 .
Luchinovich Stana (Marco) 1601.
„ Zuane 1608.
„ Zuane alias official 1609.
Ludechnef? Jacomo da Verbigno 1580 (ili Judechnef).
Lughitich Lucia (rel. qu. Piero) habit. nella Villa di S. Grisogono 1580.
Lugi Zuana (Nico) Arbanese 1591.
Lucotta Julio da Cremona 1598.
Ludovico Catharina (rel. qu. Antonio morer) 1597.
Lugarin Gianbatta da Cremona 1597.
Luich Nico 1590.
Luych Francesco 1582.
„ Elena (rel. qu. Zuane) 1609.
Lugich Elena (qu. Franc.) 1591.
„ Marin (Franc.) 1611.
De Lumazzi Anzolo soldato di Verulese, ducato di Savogia 1609.
Luna Francesco (qu. Vido) Venetiano scrivano sopra la galera 1611.
Lunardi Giustinian capitan di Zara 1598.
Di Lunghi Valentin fabro di Saravalle 1594, 602.
Lupcha Zuane 1598.
Lupino Simon organista 1585, 597, 600 (Vidi Volpini).
Lusacich Piero d'Árbe 1577.
Lusani Ferante da Leci 1604.
Luxich Zuane (Hieronimo) cap. nob. di Traù 1576 vj. sa Di Vidali Vidala nobile di Lesina.
Luxich Simon sartor 1585, 588 (Luchssich).
„ Mathio sartor 1601, 603, 613 (Luchssich).
„ Michel mo. (qu. Simon sartor) di Zara 1612.

Macrino Bia (qu. Pietro) 1587.
Di Maffei Santo sartor da Leci 1594, 604.
„ „ Maffeo mercante 1595, 602, 603, 605 (Mafio)
„ „ Maria (qu. Batta. cap.) 1592.
Di Maffeis Zanmathio 1601.
„ „ Vicenzo mo. da Aquileia (Codroi) 1605.
„ „ Lorenzo 1611.
„ „ Antonio mes. 1608, 610.
De Maphio Andrea mercante 1576, 588, 604 (Maffei, Mafei).
De Mafej Maria (qu. Batta.) 1604.
Di Maffio Stefano mes. 1606.
Mafeio Augustin da Verona sig. 1613.
Di Maffei — (qu. Michel) 1610.
Maglicich Simon (Marco) da Cerno 1589, 590.
Magnaneti Zanmaria mo. 1610.
Magnanetto Helena (Antichio sartor) 1579.
„ Orsa (qu. Lorenzo) 1586.
„ Lorenzo fauro 1578, 580 (Magnan).
„ Carlo (qu. Antonio) fauro 1578, 580, 583, 587, 593, 594, 602, 603, 612 (Magnano Carletto).
„ Nicolotta (Carlo fauro) 1603.
Magnatti Bernardina (rel. qu. Dimitri) da Brazzo di Maina 1611.

Magliahnica Antonio caligaro 1579, 583.
Magri Giulia da Padua 1608.
Magrini Stefano (qu. Iseppo) 1592.
Machadich Vicenzo (qu. Zorzi) 1600.
„ -ia Elena 1599.
Mahadich Simon 1580.
„ Margareta (Zorzi) 1581.
„ Helena 1589.
Mahina Zorzi Albanese 1608.
„ Zuane Albanese 1608.
Maili Nico da Dulcigno capo. di bombardieri sopra la galera dell' Alessandro Contarini 1589.
Maiorich-ia Helena serva 1597.
Mala Spina Zorzi sartor da Sibenico 1595, 596, 599, 602, 603, 604, 606, 609, 611 (Zorzi ditto Mala Spina).
„ „ Paulin mo. 1606.
Malaspina Gieronima (Marcantonio) da Bologna 1603.
Malatesta Francesco mes. 1599.
Maleta Nadalin mes. 1602, 603.
„ Zuane mes. 1601, 602, 609, 610.
„ Zuane (Mile merangon) 1613.
Maletich Mile 1590, 599, 601, 613.
„ Lucia (Vido) 1580.
„ Vido 1588.
„ Zuane clerico 1595, 597, 598.
„ Gioani 1602.
Maletich-ia Catharina 1600.
Maletina Catharina 1593.
Malipiero Paride sopracomito 1604.
Malinarich Andrea 1586.
Malhora Simon (Antonio becaro) 1613.
Malora Francesco 1602.
Maltesich Zorzi 1583.
Malzapello Hercule spicier 1580, 581, 584, 586, 591.
„ Zuane spicier 1580, 581, 584, 585, 593, 594, 595, 596, 599.
„ Lucretia (Zuane) 1581.
„ Lucretia (qu. Batta.) da Parma 1597.
Dalla Man Bastian Veronese 1584.
Di Man Francesco Da Urbino 1596.
Mandevo Biasio* vescovo di Nona 1603.
Mandich Madalena (Nico) da Novigrad 1579.
„ Margareta (Simon) 1589.
Manchussevich Simon (qu. Thomaso) mo. 1597.
Manfredi Etruria (Batta) 1596.
„ Bianca (qu. Batta. magco. cavalier) di Fiorenza 1598, 606.
„ Lucretia (qu. Gianbatta. cavalier) 1609 vj. za De Martinis Francesco magco.
Manfelino Constantina (Franc.) de Mantova 1602, 607 (Constanza).
Mancin Domenego caligher 1594.
Di Manzoni Piero Bergamasco 1579.
Manzuchato Zanbatta da Padua 1608.
Manihovich-ia Clara da Sibenico 1580.
Manoli Nicolo da Rettimo 1610.
„ Baldo cap. 1590.
„ Lauro mes. da Candia 1602, 606 (Magnoli).

* »Cittadino di Zara e peritissimo nella lingua illirica« – Vidi Bianchi, Zara christ. I., 211.

Manolli** — prior dell' ospedal de galeotti 1611.
Manolich Baldichio 1584, 589.
„ Chiara (qu. Vicenzo mo.) 1591.
Manopuli Mandalena (qu. Lorenzo) da Zara 1608. – Vidi Da Manopoli.
Maracin Bare 1606.
Maratovich Piero (qu. Zuane) sartor 1602, 604, 609, 611 (Marat).
Marasovich Martin 1582.
Maratovich Lucretia (qu. Franc.) 1598.
„ Isabetta (qu. Zuane mo.) serva 1601.
Maratovich-ia Maria da Thcon 1609.
Marafun Isabetta 1586.
Marafunizza Catharina 1583. – Ima kuću u Zadru.
Marbeg Christina (Vuzcho) 1605.
Marbegovich Chiara (Vuçcho pescador) 1605.
Marcelich Antonio 1606.
Marcello Cornelia (Bernardo) 1576. – Ima kuću u Zadru.
„ Bernardo bombardier 1578–580, 586, 593, 595, 597, 598, 610, 612.
„ Nicolosa (Bernardo bombardier) 1594.
„ Nico cap. di galera contro Uscocchi 1581, 589, 592.
„ Lucretia (qu. Nico) 1589.
„ Leonardo bombardier 1587.
„ Lucretia (Franc.) 1581 (Marzello).
„ Cornelio (qu. Franc.) 1586, 588.
Di Marchettis Hieronima (qu. Oratio) 1583.
Marchetti Cesare eccel. chirurgo di Zara 1604.
Marchichio Antonio habit. a Zara 1576.
De Marchi Simon mes. 1604.
„ „ Pelegrin sig. 1602 vj. sa Cathar. (qu. Bastian organista).
Di Marchi Paulo 1592.
„ „ Marco alias Pelegrini 1609. – Vidi Pelegrini.
„ „ Giulio (Malchior qu. Bartolomeo) 1609, 612.
„ „ Marchio (qu. Simon) 1598, 599, 602, 605, 612. – 1610 vj. sa Boccarea Isabetta (De Marco, De Marcho, De Marcio).
„ „ Orsetta (qu. Marchioro) da Marostiga 1595.
Di Marco Ursetta (qu. Simon strenuo) 1605.
„ „ Melchior (qu. Bartolo) sig. magco. 1604, 613.
„ „ Gasparina 1604.
„ „ Nicolo (qu. Simon) magco. cittadino 1611.
„ „ Madalena (qu. Pelegrin cap.) 1577.
Mariani Madalena (qu. Franc. barbier) 1589.
„ Zanatonio (Franc. barbier) mo. da Taranto 1584, 598, 601, 602, 603 (Vidi Tarantovich).
„ Gieronima (qu. Franc. barbier) 1598.
Marcich Valentin (Zorzi) 1580.
Marcio Francesco varoter 1606.
„ Martin mo. 1605.
„ Zanatonio 1580.
„ Simon sig. 1581.
„ Marco calafa 1588, 590, 594.
„ Augustin (Marco calafa) 1598.
Martio Mathia (Marco calafa) 1606.
Marchesini Cristoforo Bergamasco 1613.
Marcotich Hieronimo (Luca) 1578.
Marcotti Andrea 1601.
Marcovich Martin (qu. File) 1595.

** Dne 17. V. 1613 Zadarski notar Crist. Spirandello spominje Manoli da Candio prior dell' ospedal de galeotti.

Marcolin Thomaso pelicer 1583, 597.
Marculinich Isabetta (Thomaso pelicer) 1605.
Marchulin Simon mo. 1586, 587.
Marganich Simon (qu. Zuane) da Pago 1596, 598 (Marganovich).
Marganto Zuane 1588.
Marghera Zuane mo. 1594, 595.
„ Madalena (qu. Simon) 1600.
Marginich Zuane mo. 1603.
„ Simon mo. 1580.
Margitich Helena (Paulo) da Bibigne 1576.
„ Lucia (Paulo) 1583.
„ Paulo da Bibigne 1576, 577, 578, 583.
„ Fumia da Bibigne 1583.
„ Michel 1580.
„ Hieronimo (Piero) 1606.
„ Catharina (Gieronimo) 1607.
„ Antonio clerico 1607.
Marich Zorzi 1608.
„ Paulo sartor 1581, 592.
„ Lorenzo 1581.
„ Margareta (rel. qu. Paulo mo.) 1603.
„ Marina (qu. Paulo sartor) 1608.
Maricich Mario 1576.
„ Marco da Zara 1576.
Marinci Andrea Albanese 1592.
Marincich Nicolo 1596.
Marincovich Lucia (Antonio mo.) da Sibenico habit. a Zara 1590.
Marincul? Donato marinar 1585.
De Marinelis Simon nobile d'Arbe 1600 vj. sa Begna Helena (qu. Marc Simon).
„ „ Mathio d'Arbe 1609 vj. sa Alegris Catharina (Franc.).
Marinoni Antonio mes. 1611, 612, 613.
„ Antonio cap. 1599, 600, 604, 605, 606, 608, 612 (Maron).
„ Cristoforo mes. 1608.
Maron Mathio (qu. Franc. mo.) 1592.
Marinovich Troiano (Stefano) da Corzula 1587.
„ Francesco (Zuane) da Pago 1596.
„ Andrea da Dobra Pogliana 1590.
„ Antonio mo. 1588.
„ Iseppo cap. 1612.
„ Simon tagliapiera 1593, 595, 597, 601, 602, 605, 609, 610 (Marinof).
Mariscalco Zan mo. da Castel Franco 1590, 592 (Marischalcho).
Maryschalcho Zanetta (qu. Domirtio mo.) da Padua 1613.
„ Zuane fratello di Zuana monizza 1613.
Marizer? Piero 1581.
Marohnich Madalena (Zuane) da S. Eufemia 1593.
Martinçich Margarita (Paulo) 1576. – Ima kuću kod vrta Sv. Krševana.
„ Magdalena (qu. Paulo) 1579.
„ Simon (qu. Paulo) 1577.
„ Margareta (Paulo) 1582.
„ Zuane 1599, 606.
„ Paulo 1612.
„ Nicolo (Simon) 1588.
„ Michel 1576.
„ Nico calafa 1578, 589, 593.
„ Gierca (qu. Nicolo) 1583.
„ Zorzi de borgo 1581.
„ Catharina (qu. Bare molinaro) 1585.
„ Franceschina (Gregorio) 1596.

Martinçich Catharina (qu. Simon) serva 1606.
„ Nicolotta (qu. Simon) da Zara 1613.
Martincevich Perina (Pietro) da Ragusa 1603.
Maro Zorzi Albanese 1609.
Maroevich Margarita (Stanissa) da Pogliana serva 1608.
Maroich Gregorio 1582, 597.
„ Simon (qu. Michel) zapador 1589, 592.
„ Orsa (Piero) 1588.
Marsich* Zuane (Giacomo), cittadin et avvocato di Pago 1613.
Marslich Jerolimo 1578.
Marzlich Piero 1588.
Di Martini Bartolo mo. da Verona 1598.
„ „ Zamaria mo. (Bartolo mo.) da Verona 1606.
De Martinis Gieronimo (Franc. sig.) 1612.
„ „ Francesco sig. magco. 1597, 609 vj. sa Manfredi Lucretia (qu. Gianbatta. cavalier).
„ „ Lorenzo (qu. Franc.) 1758, 591.
„ „ Simon 1578.
„ „ Stefano mes. 1578, 605.
„ „ Gregorio 1594.
„ „ Piero mes. 1604.
Martire Pietro da Riva soldato 1580.
„ Giulia (Piero mo.) 1607.
„ Gieronima (Piero muraro) 1594.
Marusich Helena da Uglian serva 1604.
Masedonico Zorzi pre. 1599.
Masinente? Carlo illustre 1591.
Masinovich Simon 1588.
„ Marcella (qu. Antonio) 1593.
Masluch Zorzi zapador 1580, 595.
Di Massaroli Zamaria Bergamasco marcer 1588, 598, 600, 602.
Massich Madalena (rel. qu. Mathio) da Zara 1609.
Masurati Bartolo (Zuane) da Visinal di Friul marinaro 1585.
Mattacich Margareta (qu. Franc.) da Losign 1613.
Matasich? Thomaso da Sibenico 1577.
Mattanich Simon da Ughlian 1601.
Matasovich Zorzi pre. 1579, 584.
Matassinovich Piero (qu. Simon) 1591.
Matarici Stefano Albanese 1605.
Matcovich Isabetta (Giorgi governador di Zara Vecchia) 1605.
„ Zorzi cap. 1581, 582, 595.
„ Michiel cap. 1605.
„ Margareta (Zorzi cap.) 1582.
„ Mathio 1603.
„ Marco di Nona 1577.
Matessich Francesco (qu. Nico) 1585.
„ Mathio (qu. Simon) 1585.
„ Zuane (qu. Simon) 1588.
„ Mathio da Dobra Pogliana 1599.
„ Chiara (qu. Franc. marinaro) 1613.
Mathee? Santo da Levi 1606.
Mathias Diana (Mathias Kavalier) nata et habit. a Zara, 1608 vj. za Lippo Bernardo magco. da Venetia. – Vidi Giugo i Giuco.
Mathievich Zuane pre. 1577. 592.
„ Piero 1579, 588.
„ Marghareta (qu. Lorenzo) 1611.

* Napisao: »Raccolti di poesie varie e di satire«. Vidi Š. Ljubić: »Dizionario«.

Matiassevich Ana (qu. Zorzi) da Polizza 1597.
Matich Margareta de Petriçane 1579.
Maticich Zuane 1583.
Matticich Madalena (qu. Piero) serva da Uglian 1598.
Matifatessich Zorzi da Eso 1599.
Matucich Margareta Zorzi 1587.
Matulich Simon alias Fratrich de Lucoran 1579.
„ Margareta Zuane de Boxava 1594.
„ Mathio (Martin) 1594.
„ Madalena 1602.
Mavricich Giacomo da Pogliana 1598.
Maza Gieronimo da Venetia 1595, 1599 (Mazza).
Mazzagatte Zuane (Paolo de Benetto) da Cattaro habit. a Venetia 1586.
Mazalinovich Mathio mo. 1599 (vidi Mezalinovich).
Mazzaranin Martin 1600.
„ Zorzi 1608.
Mazzarello* Hieronimo dottor canonico 1576, 579, 580, 589.
„ Simon 1579.
„ Dario eccel. dottor 1579, 589 (qu. 1593).
Mazich Lorenzo d'Oltra Barchagno 1579.
„ Simon da Cale 1580.
„ Catharina (qu. Mathio) 1583.
Mazzi Giovani (qu. Giac.?) Albanese de Cauro Rondon 1611.
Mazzo Paulo (qu. Zuane) gentilomo Veronese 1613.
Mazulin Gieronima (qu. Franc.) 1599.
Medacovich Michel (Nico) di Borgo 1576.
„ Mathio 1599, 1603, 605, 609.
„ Lucia (qu. Michel) da Nona 1577.
„ Zorzi (qu. Lorenzo) 1596.
„ Simon 1598, 608, 611.
„ Elena (qu. Paolo) 1600.
„ Martin 1599, 601, 609.
„ Giacomo 1601, 610.
„ Michiel zapador 1602.
„ Santo 1602, 604.
„ Lutia (Michel) 1606.
Medich Marian 1607.
„ Helena (Lucha) 1582.
„ Simon 1602.
„ Zuanne 1604.
„ Santo 1607, 608.
De Medici Camillo (Amerigo) Fiorentino 1596 vj. sa Calcina Catharina Greg.
„ „ Zanantonio sig. 1601.
„ „ Simon (Michiel) mes. 1609.
Del Medici Michiel sig. 1602.
Medinov Marco (Vincenzo) da Pastrovichio 1598.
Medosevaç Baldo cap. 1591.
„ Zuane cap. 1577, 578, 583, 586, 593.
Medovich Catharina (Nico) de Antivari Albanese 1591.
Medverovich Giacomo (Michel) 1611.
Meccan? Paulo caligaro 1584.
Meda Stefano Alfiere da Alessio Albanese 1608 (Mida).
Megri Gierolimo (Marco) da Taranboni 1612.
Mehilla Catharina (Domenego cap.) da Dulcigno Albanese 1594.
Mehilli Nico Albanese 1600.
Mihilli Palo da Dolcigno soldato 1613.

* Vidi Bianchi, Zara christ. I., 207.

Mendesich Gregorio da Sibenico 1585.
Mendessich Simon da Sale 1606.
Merano Francesco di Levante (Genua) 1599.
Merchich Zuane 1576.
Di Mescho Catharina 1576.
Mesnich Thomaso (Zuane) 1587.
Mesodilich Lucha (qu. Zorzi) 1580.
„ — di borgo 1580.
„ Lorenzo (qu. Zorzi) zapador 1585, 603, 605, 609 (Mesodiglich).
Mesodiglich Clara (Lorenzo) 1607.
„ Lucia (Lucha) da Zara 1608.
„ Thomaso (Lucha) zapador 1610, 611 (Mesodigl).
„ Barbara (Lorenzo) 1609.
Mesoevich Gregorio clerico 1590, 591, pre. 1596–599, 601, 602, 604, 606, 609, 611, 612. – Curato 1602–1610.
Mestrich Zorzi (Lucha) da borgo 1579, 581.
„ Simon 1587.
„ Piero (Zuane) 1593, 597.
„ Lucia (Simon) 1603.
„ Marin (Zorzi) borgesan habitante a Zara 1608.
„ Vucana (qu. Simon) 1609.
Mestrovich Piero pre. dal Stretto da Morter 1582.
„ Andrea (Zorzi) 1603.
„ Catharina (qu. Bare) da Draçevac 1604.
„ Elena (qu. Zorzi) da Pago 1606.
Metcovich Giacomo da Traù 1596.
„ Zorzi da Traù 1598 vj. sa Renessi Margarita (qu. Zuane)
Metigl Martin 1601, 602.
Metiglich-ia Catharina 1587.
Metropoli Gieronimo (qu. Paulo) clerico 1589, 593, 594, pre. 1599, 600, 601, 603, 604, 608, 609, 613 (Mitropoli).
„ Vicenzo clerico 1592, 595, pre. 1597, 599, 600, canonico 1601.
„ Beatriza 1606. Vidi Da Metropoli.
„ Isabetta (qu. Paulo) 1612.
Mezalin Mathio bombardier 1600 (vidi Mazalinovich).
„ Pavizza (nezza di Mathio mo.) 1601.
„ Orsa (Antonio) da Sibenico 1613.
Mezalinovich Stefano mo. bombardier (qu. Antonio) da Sibenico 1599, 600 (Mezalin, Mezurin).
Mezanich Zuane 1609.
Mezarich Andriana (Vicenzo mo.) 1584.
„ Nico 1596.
Mezia Zuane (Nico) 1602, 608.
Di Mezia Marco (qu. Nico) 1611.
Mesia Zan cap. della barcha armata 1608, 613 (Messia Joani cap.).
Miacovich Margarita (Thomaso) di Traù 1598.
Michelin Zanmaria fauro da Caneva diocesi d'Aquilleia 1609.
Michich — calafa 1576. – Vidi Mika.
„ Mathio da Uglian 1580.
Micich Zorzi da S. Eufemia 1592.
Michiel Marco sopracomito della galera 1588.
Miclos Helena 1576.
Miclosevich Catharina (Michel) 1583.
Miclossevich Nicolo 1594, 595 (Miclos).
„ Lucia (Michiel) 1594.
Michlossich Catharina (qu. Zuane) da Uglian fantesca 1584.

Michsich Simon 1584.
Mixich Nico 1603.
Midosiovich Marco 1576.
Migallo Hieronimo pescador 1578.
„ Helena (rel. qu. Hieronimo) 1585.
Mighanovich Mira (Lucha mes.) della Brazza 1612.
Miha Michel mo. 1606. Vidi Michich.
Mihaglievich Zuane da Bagna Lucha soldato nella barca armata 1609.
Mihalicin-a Lucia 1595.
Mihanich Anastasia (qu. Zuane) da Zara 1578.
Mihanovich Zuane di Spalato 1578.
Mihat Lucia (qu. Zuane) da Morter 1599.
Miheglia Nico mo. 1583.
„ Nico paron 1601.
Mihovilich Lucia (Mathio) da Selve 1596.
Miglco Simon pre. 1580, 585, 588, paroco Miglio 591, curato 592.
Miglcovich Lucia (qu. Andrea) 1596.
Milla Mathio clerico 1597, sudiacono 1598, 605–613 pre.
„ Zuane clerico 1588, 589, 590, 593, pre. 1596, 598, 599, 602–606, 608, 609, 611, 613.
„ Zorzi marinaro 1603, 606.
„ Antorio sartor 1600, 601, 604–606.
„ Domenego mistro 1603.
„ Marco 1603.
„ Catharina (qu. Simon) 1605.
„ Franizza (qu. Simon) 1611.
Milasich Rosa (Andrea) 1582.
„ Simon 1583.
„ Zorzi da Spalato 1587.
Milassich Lucia (rel. qu. Gasparo) da Zara 1610.
Milasseo Gioanni* pre. 1590–592, 594, canonico 595–598, 600. arciprete 1601–604. 606–608, 612, vicario 613.
Mile Gierolimo (Stefano) da Zara 1592.
Milich Lorenzo (Bernardin) zappador 1613.
„ Bernich 1609.
„ Paulo (qu. Antonio) 1609.
„ Antonio (qu. Lorenzo) 1576, 578, 582, 583.
„ Thomaso (qu. Lorenzo) 1576, 578, 579 (fratello di Antonio).
„ Simon (Thomaso) zappador 1611.
„ Simon pre. 1577, 580, 585, 587, 593, 594, 596, 599, 600.
„ Antiça (Zuane) 1580.
„ Orsa (nezza qu. don Zorzi) 1580.
„ Bartolo 1584.
„ Gierolimo clerico 1596, pre. 1601, 602, 603, 606, 608, 609–611.
„ Gruba (qu. Antonio) 1600.
„ qu. Zorzi pre. 1580.
„ Bernardin 1605, 606.
Milich-ieva Catharina 1606.
Milanovich Chiara (Gregorio) serva 1601.
„ Stefano (qu. Stefano) da Sibenico 1610.
„ Thomaso cap. 1585.
„ Gioanne alfier de Sibenico 1609 vj. sa Baracovich Mattia (qu. Gioanne).
Milalovich Zuane servitor 1601.
Milatovich Martin 1577.
Milatovich-ia Dragha 1607 vj. za Rosa Bartolo.
Milicich Martin da Pago 1586.

* Vidi Bianchi, Zara christ., 210.

Milinco Simon (qu. Andrea marinaro) 1605.
„ Margareta (qu. Andrea marinaro) 1610.
Milissevich Francesco mes. da Nona 1588.
Milosef Lucia (qu. Zifcho qu. Rado) da Catharo 1603.
Milosevich Margareta (Piero) habit. a Zara 1611.
„ Vido da Sibenico 1593.
Milossevich Pietro (Paullo) da Sibenico habit. a Zara 1591.
„ Catharina (qu. Simon) da Bibigne 1604.
Milisich Helena (Simon) 1577.
„ Simon 1581.
„ Gasparo (qu. Simon) 1588.
Milosi Pietro (qu. Bogdan) da Marcovichi 1591.
Milovaz Cosma (rel. qu. Zorzi) da Traù 1606.
„ Gioane da Traù 1608.
Milussevich Gieronimo (Paulo) 1588.
Milutinovich-ia Dorotea 1582.
Minucci Minuccio arcivescovo 1596, 598, 599, (Minutio, De Minutiis Minutio).
Di Miotti Bartolo (qu. Vicenzo) caligaro da Como 1590.
Mircetich Piero 1576.
Mircich Orsa (Mathio) da Uglian 1583.
Mircich-ia Madalena da Luibo serva 1596.
Mirscich Draga (qu. Simon) 1579.
Mire Andrea (qu. Zuane) sartor 1590.
Mircovich Lucia (Thomaso) 1578.
„ Antonio nobile da Pago habit. a Nona 1579 vj. sa Tirabosco Betta (rel. qu. Bernardin).
„ Margareta (Mathio) 1588.
„ Zuane dottor da Pago 1593, 592 vj. sa Rosa Slava (Francesco).
„ Giobatta eccel. dottor magco. da Pago 1597 vj. sa Nassi Hieronima.
„ Paulo sig. 1610.
„ Martin de Ponte Bianche 1606.
„ Helena (Zorzi) da Ponte Bianche 1609.
Mircovich-ia Margareta 1599.
Missanich Simon (Zuane) bravaro da Zaglava 1603.
Missercich Catharina (qu. Sebastian mo.) da Sibenico 1591.
Misnich Catharina (rel. qu. Michiel) 1594.
Mistachielli Zuane sopramaser 1594, 600, 578 vj. sa Rosa Maria (Mestachieli).
„ Isabetta 1601 vj. za Soppe Bartolo.
„ Paulina 1597 vj. za Fumati Pietro.
„ Gasparo mes. 1606.
Misulich Lucha (Mathio) da Ponta di Pasman 1596.
Mladinich Mathio sartor 1578.
„ Paulo 1582, 587, 590, 595, 596, 601, 604 (Mladinovich).
„ Orsa (qu. Mathio) da Zara 1603, 608.
Mladinova Mathia 1602.
Macanich Antonio pre. 1584, 587.
„ Marin (qu. Simon) 1612.
Moçanich Lorenzo 1592.
„ Zuane zappador 1577, 580, 588, 596.
„ Stana Stefano 1579.
„ Stana (Zuane) 1581.
Moççanich Catharina (qu. Simon) 1605.
Mozanich Perina (Simon) 1599.
„ Stefano zapador 1613.
Mozzanich Orsa (Zuane) 1595.
„ Gieronima (Michel mo.) 1603.
„ Antonio zappador 1595.
„ Michel mo. 1583, 611.

Mozzanich Christina (qu. Martin) 1594.
Mocenigo Domenigo clementis. sopracomito di galera 1610, 611.
„ Leonardo provved. della caval. di Dalmati 1609.
Mocenigovich Lucia (qu. Stefano) da Zara 1598 (udala se u Iž).
Di Modon Gregorio mes. 1603.
Mogusevich Agiza (qu. Paolo) 1595.
Mognich Margareta (qu. Zorzi) 1606.
Moinich Gliuba (Nico) 1592.
„ -ia Chiara 1590.
Molena Virginea (rel. qu. Fernandin da priore da sacco?) da Padua 1612.
Da Molin Marin conte di Zara 1611, 613 (Molino).
De Molin Bernardin da Bassan 1587.
Molino* Pietro camerlengo di Zara 1608.
Molinaro Mandalena 1611.
Monaldi Ottaviano fisico di Zara 1578, 579, 581, 582.
Mondini Gioanmaria clerico 1613.
Montagnana Zuane 1579, 581, 585.
Monte Hisabetta (rel. qu. Camilo) 1581 vj. za Rosa Julio.
Da Monte Domenico mo. da Ferrara 1609.
Montemerlo Cornelia (nepote di abbate) 1585 vj. za Primesico Piero splen.
Montenegro Simon mo. 1588.
De Monfiore Gieronimo (qu. Antonio) Veronese 1595.
Morallo Bernardin mes. 1605.
Morando? Antonio 1596.
Dalla Morea Piero (Gieronimo callegaro) mo. 1601.
„ „ Catharina (Andrea mo.) 1587.
„ „ Andrea caliger 1596, 1610.
„ „ Giustina (Gieronimo mo.) 1599.
„ „ Chiara (Simon detto Rabioso mo.) 1591.
„ „ Francesco clerico 1589, diacono 1596, pre. 599, 600, 601, 602, 603, 604, 606, 608 (vidi Rabioso).
Della Morea Simon dette Rabioso caligaro 1582, 586, 590, 591, 596, 599, 601 (vidi Rabioso).
„ „ Bare (Simon mo.) mo. 1592.
„ „ Zuane (Simon mo.) 1591, 592, 609.
„ „ Gieronimo galigaro 1595, 1596, (vidi Rabioso).
„ „ Chiara (Andrea mo.) 1599.
„ „ Zuane calegaro 1604, 609, 611 vj. sa Baracovich Elena (Zuan) (vidi Rabioso).
„ „ Simon (Gieronimo mo.) sartor 1608.
„ „ Catharina (Gieronimo mo.) 1609.
„ „ Pavizza (qu. Gieronimo mo.) 1610.
„ „ Zuane ditto Lone mo. 1611 (vidi Lone).
„ „ Orseta (Bare mo.) 1612.
Di Morea? Antonio clerico 1604.
Morea Gioani pre. 1595, 600, canonico 1601, 602, 604, 605, 608, 609, 610, 611, 612, 613.
Moretto Piero mes. bombardier 1578, 580.
Morfia Jacomo (qu. Antonio) 1581.
Morganich Antonio mo. 1588, 596 (Morgante).
„ Zuane mo. 1588, 602 (Morgante).
Morgante Piero 1585.
„ Zanpiero mo. 1606.
Morich Nicolo 1583.
„ Margareta (qu. Zorzi) 1594.
„ Zorzi da Monte Negro 1594.

* Benvenuti ga ne spominje među kamerlenzima. Vidi Storia I., 378.

Moro — caligaro 1583.
„ Constantin special (spicier) dal »Leon d'oro« 1603, 605.
„ Perina (qu. — sargente) 1602.
„ Zuane (qu. — sargente) 1597.
„ Gioanni primicer. et vicario di Pago 1604.
„ Zuane mo. 1612.
Morosa Andrea (Nico) 1579.
Morosin — clemo. (sopracomito?) 1603.
Dalla Mota Conomo da Venetia 1593.
Mracich Zorzi da Melada 1581.
Muhin Gioanne (Andrea) da Sale 1591.
Murer Marco soldato 1611.
Murlo Piero (Andrea) mes. 1607.
Mussunich Zorzi 1578, 588, 590, 596.
„ Elena (Mathio) dal Ugbo 1595.
Musso Antonio 1594.
„ Andrea becher 1588 (Andrea detto Musso) – Vidi Belarin i Della Malvasia.
Mustachia Martin 1583.
„ Zuane (Martin) 1610.
„ Gieronimo 1603.
„ Catharina (qu. Gioani botaro?) 1591.
„ Lucia (qu. Nico) da Sibenico 1605.
Mutio Francesco spicier »Alla testa d'oro« d'Ancona 1611, 613.

Nadali Zuane pescador 1612.
Di Nadali Piero (qu. Francesco) da Sarena (Genova) 1584.
Nadalini Gieronimo (Alvise) dalla Brazza 1593.
Nadihnich Andrea gastaldo di S. Maria da Zara 1595, 606, 607, 613.
Naicinovich Zorzi 1579.
„ Bude 1581.
„ Thomaso clerico 1605, 608, pre 612 (Naycinovich).
„ Mathio 1610.
Nalesich Simon pre. 1576, 578, 580, 582, 585, 591, 592, 597, 598.
„ Thomaso 1583, 588.
„ Simon 1603.
Naufo Antonio 1588, 595 (vidi Guaufo).
„ Catharina (rel. qu. Antonio) 1600.
Narastri Vassigli soldato sopra la barcha armata, Albanese 1608.
Nassi Ludovico splen. 1577, 582, 588, 592, 596, 597, 1603.
„ Rafael splen. causilicho (avvocato) 1577, 582, 584, 591, 596, – 1577 vj. sa Cavalca Nicolotta (qu. Daniel) nob.
„ Rafael 1593, 595, 597, 1598 vj. sa Zacharia Casimira Serena (qu. Alessandro).
„ Cristoforo magco. capo. 1582, 606, 609, 612, 613,– 1582 vj. sa Cedulini Barbara (rel. qu. Mathio).
„ Zoilo magco 1592, 596, 1604.
„ Nicolotta (Zoilo) 1592 vj. za Casinati Domenico nobile da Pola.
„ Hieronima (Piero) 1597 vj. za Mircovich Giobatta eccel. dott. nobile di Pago.
„ Franizza (qu. Alvise) 1599 vj. za Romano Iseppo alabardier.
„ Valeria (qu. Alvise) 1600 vj. za Scasilatti Flortio da Urbino.
„ Antonio magco. 1600, 606, 609, 612. – 1600 vj. sa Galelli Antonina.
„ Batta magco. 1602, 610, 611, 612. – 1610 vj. sa De Dominis Hieronima (qu. Francesco).
„ Simon (Christoforo) sig. 1604, 606, 609.
„ Nico (qu. Piero) sig. 1604, 605.
„ Domenico eccel. 1605 vj. sa Bartolazzi Isabetta (qu. Gieronimo).
„ Cornelia (Pietro) 1606 vj. za Palladini Vicenzo nobile di Pago.
„ Gieronimo Zotto pescador 1601.

De Nassi Alvise nobile 1579, 580, 594. – 1579 vj. za Ferra Maria (Pierantonio spl.).
„ „ Mathio (Gieronimo pescador) 1601, 603.
„ „ Simon pescador 1603.
Nassinovich Michel da Zara 1611.
De Natali Simon (Paulo) da Goritia 1585.
Navaro Zorzi armiragio del porto 1580, 582, 585, 587 (armiraio).
„ Marcella (Zorzi armiraio) 1583.
„ Jomo dalla Riva Transonia 1599.
Della Nave Zamathio (Lesandro) 1597.
Di Nebia Ana 1608.
Di Negri Aniza (Bartolo) da Venetia 1580.
„ „ Bernardo da Venetia 1612.
Negrich Simon da Sauro 1595.
„ Andrea (nepote di Zorzi paron) 1603.
„ Catharina (qu. Zorzi paron) 1610.
„ Margarita (qu. Zorzi paron) 1613.
„ Domonica (qu. Zorzi paron) 1610.
Negrichievich Zorzi 1586.
„ Piero dalla Valle 1594.
Di Negrussi Catharina 1605.
Nemarich Gregorio 1589.
Niala? Francesco calegaro da Marostiga 1582.
De Nicolo Gieronimo d'Ossoro vicearmiraglio di Zara 1601–603.
Niletto Paulo da Saravalle 1599.
Nimira Cristofor magco. d'Arbe 1596 vj. sa Carnarutti Bernardina magca.
„ Giovanantonio nobile d'Arbe 1605 vj. sa Sidinich Nicolotta (qu. Mathio).
Ninich Aghizza (Vido) 1583.
Nizicich Donado 1582.
Di Nobili Catharina (Zuane spitier) 1588.
„ „ Anibal spitier 1591.
„ „ Ercole spicier 1592, 593, 594, 608.
— „ Giacomo mes. 1598, 610.
— „ Zorzi (qu. Pompeo) mes. di Spalato 1589.
Normandia Vicenzo da Napoli soldato 1600.
Novach Giacomo zapador 1590.
„ Simon (qu. Zuane) 1609.
„ Lucia (Simon) 1610.
„ Simon 1587, 591 (Novacov).
Novacov-a Catharina 1580.
Novacich Gliuba (Zorzi) 1588.
Novacco Antonina (qu. Mathio mo.) 1587.
Novacovich Orsa (Zorzi) 1582.
Novcovich Nico 1576.
Novin Giacinto 1583.
Novoselich Elena (qu. Simon) serva 1600.
„ Lorenzo (Zorzi) d'Oltra Barcagno 1611.
Numäsich Zuane 1586.
„ Mathio (Pitro) 1600.
Nuncovich Mathio caligher 1593, 595, 601 – alias Grubissa.

Oblaçina Nico mo. 1598, 606.
„ Antizza (rel. qu. Nico zapador) 1609.
Obradovich Zuane marinaro 1579.
Ogniben Tomasina (rel. qu. — murer) 1590.
Oliver Bernardin soldato da Quadrigon 1610.
De Olivis Francesco 1601.
Omaglich Mathio da Sauro 1594.
Omassich-ia Madalena da Zara 1603. – Vidi Umassich.

Opançanrovich Stana (Zuane cap.) 1601.
Opancarich Isabetta (qu. Simon mo.) 1580, 586 (Opancovich).
Oplanich Martin 1599.
Opplaza Gregorio 1600.
D'Orio Perin barbier 1605.
„ Piero da Genova soldato 1612.
De Orys Orio da Verona 1604, 609 (De Ori Orio).
Orlandi Francesco Maria cap. da Pesaro 1610, 612, 613.
Orlichievich Magdalena (Zuane mo.) da Sibenico habit. a Zara 1579.
Di Oseladori Lorenzo da Saravalle 1587. – Vidi Useladori.
De Oseladori Franceschina (Lorenzo mo.) 1603.
Oseladori Zanetta (qu. Lorenzo mo.) 1613.
Osello Anastasia (qu. Nico) 1611. – Vidi Usello i Pigliussich.
Ostojich Zuane (qu. Jadressa) 1576.
Ostoych Donata (qu. Marco) 1579.
Ostoich Piero 1574. – Vidi Troco i Trochin.
„ Helena (Mathio) da Bibigne 1586.
„ Cecilia (qu. Vicenzo) 1589.
„ Margareta (Piero) 1604.
„ Marco 1605.
Ostogich Margareta (qu. Gregorio) 1595.
Ostogich-ia Mandalena da Bibigne 1589.
Ostohich Mathio 1613.
Ostrich Zuane (Piero) da Bibigne 1609.
Ozzolini Fiorina (Domenego qu. Pantaleon) 1596. – Vidi Azzolini.

Pace Zanjacomo 1581.
Pacich Paulo cap. 1604, 609.
„ Zorzi cap. 1610.
Pacifico Mandalena 1612.
„ Gregorio botaro 1579.
„ Giustina 1608.
„ Gierolimo 1593.
„ Oratio 1606.
Padovano Camillo cap. 1583.
Paerovich Martin 1601.
„ Zuane 1588, 594 (Paier).
Pagerovich Zuane zapador 1609.
Paggier Simon (Zuane) 1585.
Paier Catharina (Zuane) 1597.
Pagiorovich Zuane 1577, 579, 582, 584 (Paherovich, Paserovich).
Pagell Attilio da Vicenza 1606.
Pagor Simon mo. da Zara 1580.
„ Mandalena (consorta di Simon mo.) 1598.
„ Mandalena (qu. Piero) 1591, 601.
„ Martin (Giovani) 1597.
„ Giovani 1613.
Pahovich Zuane 1604.
Paian Anica (Lorenzo) 1603.
Paich Zuane (Zorzi) 1576.
Paicovich Mandalena (Zuane) fantescha da Sale 1588.
„ Michel (qu. Giovani) da Sale 1600.
Paietto Alessandro calafa da Venetia 1577.
Paisanin Lorenzo mes. 1594.
Paladin Zuane pre. 1583, 603.
„ Carlo alias Civalelli 1594 vj. sa Pina Lucia (Gregorio).
Paladini Bernardin nobile di Pago 1606 vj. sa Ferra Filippa (Gieronimo) magca.
„ Nico dottor di Liesina 1585, 589 (Paladino).

Palladini Vicenzo nobile di Pago 1606. vj. sa Nassi Cornelia (Pietro).
Paladinich Piero sig. 1581.
Palasco Francesco morer 1613.
Palcich Michel (Zorzi) 1579.
Paleologo Constantin cap. 1587, 597.
„ Nico cap. kavalier 1579, 582.
„ Marietta (qu. Todoro cap.) 1593 vj. za Possedaria Francesco (qu. Franc. conte).
„ Anzola (Georgio) 1599.
Palli Paulo Albanese da Boiana 1605.
Palusti Francesco 1602.
Pancovich Michel (Gregorio) 1580.
Pandian Zorzi 1601.
Pandiano Catharina (qu. Piero) 1589.
Panighetto Giacomo 1589, 592, 594, 604–605.
„ Gieronimo mercante 1579, 590, 601, 605.
„ Perina (nezza di Giacomo Panighietti) 1604.
„ Francesco (qu. Giacomo) mercante 1612 (Panigietti).
Pampicich Margareta (qu. Marco) da Fiume nena di Ludovico Grizogono 1604.
Panizon Piero mercante 1577, 580, 588, 590, 591.
„ Batta. 1579, 583, 586–589, 593, 601, 603, 608 (Panizol Bastian).
„ Paulina (Batta) 1591.
„ Franceschina (Batta) 1606.
Pansana Catharina d'Histria 1612.
Papacich Giovani (qu. Perizza) da Pogliza 1590.
Papali Thomaso magco. criminal di Zara 1604.
Papalo Simon mo. 1610.
„ Giorgi boter 1598, 600.
Papilovich Lucretia. – Vidi Dusmanich.
De Paradiso Aschanio mes. da Sibenico 1608.
Papregnach Nico (Zuane) zapador 1589–603, 609, 613 (Papregnaco).
„ Lucia (Nico zapador) da Zara 1608.
Paratetich Mathio (Zorzi) 1589.
Parenzi Simon da Nona 1588.
Paris Domenego scrivan della Galera 1609.
Parolich Simon (Mathio) da Sauro 1610 (Savar na Dugom otoku).
Paroliza Isabetta (Martin) da Zara 1613.
Parubba Catharina (rel. qu. Bogdan) 1592.
„ Gaspara (Nico) 1602.
Paruta Filipo clement. camerlengo 1595.
Parunich Francesco remer 1582, 588, 590.
Pascoevich Thomasina (rel. qu. Gasparo) 1579.
Di Paseti Antonio da Cosmo 1596.
Di Pasinis Simon Grande dottor 1577, 578, 579, 581, 585 (Di Pasinis).
Pasini Nadalin scontro di camera 1613.
„ Gregorio (Simon) sig. 1606, 613.
„ Cornelia (qu. Simon dottor) 1612 vj. za Budinich Nicolo.
„ Francesco (Simon) sig. 1609.
„ Helena (rel. qu. Simon) 1599.
„ Lucia (Franc.) 1584.
„ Simon (qu. Franc.) sig. alias Polus 1598, 600, 606, 607. – Vidi Polus.
„ Bianca (qu. Franc.) 1588 vj. za Grisogono Zuane.
„ Piero 1597, 605, 607. – Vj. 1588 sa Cimilea Franceschina.
„ Vido 1583.
„ — mo. da Pago 1584.
Pasman Andrea mo. 1597. – Vidi Pivcinovich.
„ Mandalena (Antonio) 1586 (Passman).
Pasqualico — cap. in golfo 1587.

Dei Pasqualigi Vicenzo da Treviso 1595.
Pasqualini Ludovicho da Fermo 1584.
Pasquzo — cap. 1598.
Pastor(e) Piero tesser da Carnia 1601, 611.
Pastore ? Alvise sergente 1611 (ili Dastore?).
Pastori ? Alvise 1604 (ili Castori?).
Pastrovich Lorenzo (Piero) habit. a Zara 1586.
„ Zorzi d'Albania 1603.
Patricich Simon (Mathio) da Nevigane 1610 (Nevidane, otok Pašman).
Pavletich Anna (qu. Thomaso) 1605.
Paflicich Zuane da Sale 1586.
Pavlinovich Zuane (Luca) 1593.
Pavlovich Sinca (qu. Nico) 1609.
„ Mathio Bosnese 1595.
„ Nico 1582.
„ Jacovizza († Luca bottaro) 1585.
Paflovich Lucia (qu. Luca botaro) 1584.
„ Margareta (qu. Zuane) da Sale 1606.
Plaflovich Isabetta (Luca) 1576.
Pazzolini — logotonente 1601.
Pecce Simon sartor 1613.
Pecceta Zuane pre. 1576, 577, 578, 584, 586 (Pezzetta).
Pecetta Catharina (Zorzi mo.) 1596.
Pecich Martin 1592.
Pechiarich Thomaso da Novegradi 1593.
Pechiari Cipriana (Franc.) 1584.
„ Anibale sig. 1608.
Pechich Catharina (Martin) 1588.
„ Lucia (qu. Martin) 1602.
Pechich-ia Vuchas da Malpaga 1599.
Pechicich Giustina (qu. Giacomo zapador) 1607.
Pedglia Anastasia (qu. Simon) 1602.
Pedomonti Giobatta. da Genova 1606.
Pelegrini Marco cap. 1577. – Vidi Di Marchi.
Pendeglich Elena (Andrea) 1601.
Peneglich Zuane da Macarsca alfier della barca armata 1609.
Penzetto Piero mo. 1598.
Percovich Dorothea (qu. Stefano) da Gliuba 1605 vj. za Ferra Zuane.
„ Catharina (qu. Zuane) 1609.
Percovich-ia Lucia 1590.
Perchatovich Piero 1593.
Perhatovich Catharina (qu. Gregorio) 1576. – Ima kuću u Zadru.
„ Chiara (rel. qu. Gregorio) da Zara 1579.
Perhatovich-ia Elena 1611.
Perhalovich Piero (Zorzi) da Zadnice 1579.
Perich Stefano da Poglizza servitor 1597.
„ Michel da S. Cassan habit. a Zara 1595 (Sukošan).
„ Margareta fantescha 1581.
„ Helena (Zuane) da S. Cassan 1587.
Perichievich Mathio 1588.
Perina Orsa (Zuane calafa) 1580 – Vidi da Losiga.
„ Piero calafa 1598.
„ Vicenza (Zuane calafa) 1588.
Perincich Simon da Nona 1577 vj. sa Cassich Franica (qu. Paulo) spl.
Perinovich Elena (qu. Zuane) 1583.
„ Bartolo 1588.
Perlestina Piero da Traù 1583.
Perlicich Zorzi calegaro 1588, 594, 598 (Perlizza, Perliça).

Perlizza Thomaso mo. 1605. 606. 607. 612.
„ Gerolimo clerico 1597, pre. 1598. 599, 602, 604, 605, 606, 607, 609, 611.
„ Helena (Zorzi mo.) 1602.
„ Margareta (Zorzi mo.) 1603.
Perohin Mathio 1605.
Perosich Mathia (Stefano) da Morter 1591.
Perulich Catharina (Zuane) da Berbigno 1605.
Perusich Mathio da Ziri 1580 (Žirje).
Perutich-ia Elena 1599.
Peruzza Bastian (Iseppo) Travisan habit. alla Motta, 1597.
Persego Pietro 1577, 589, 593 (Percigo).
„ Bastian mes. 1592.
Peselgaza Lutia (qu. Vicenzo) 1576.
Pestin Simon 1589.
Pestin-a Franizza (Simon paron) 1595 – Vidi Valentich.
Pesurinich Zuane da Sale 1577.
Pessussich Helena (Martin) 1590.
Petta Zorzi Albanese 1583.
Petesich Mandalena (Giovani) da Uglan 1593.
Pettesich Catharina (qu. Nico) da Uglian 1611.
Petenella Sulpitio da Monte Alboto 1605.
Petrazzi Horatio soldato da Siena 1581.
Petreo Domenego pre. capelano da Albanesi, Albanese 1604, 605, 606.
Petrichief Gregorio (qu. Marco) da Fiume 1613.
Petrinovich Margareta (Mathio) da Sibenico 1605.
De Petris Francesco magco. da Cherso 1603 vj. sa Drasia Maria magca.
De Petris Nicolo nobile d'Ossero 1611 vj. sa Soppe Mariça (qu. Franc.).
„ „ Zanetto nobile di Cherso 1611.
Petrossich Simon (qu. Mathio mo.) 1602.
Petrovich Hieronimo pre. 1593, 595, 599, 605, 609.
„ Gieronimo clerico 1609.
„ Marco da Sibenico 1605.
„ fra Bortulo ministro 1585.
„ Zuane (Zorzi) della villa di Dubac 1588.
„ Catharina (sorella di don Hieronimo) 1599.
Pezeghiel Vicenza (qu. Vicenzo) 1598.
Piasentin Zuane 1587.
Piazola Francesco marcer 1585.
Piavich Zuane 1613.
Picin Chiara (Piero) 1588.
„ Zuane (Piero) 1592.
„ Marghareta (qu. Piero) 1602.
„ Marghareta (Simon) 1598.
„ Gierolimo mes. 1600.
Pizzin Piero 1593.
Picinardi Biasio da Piasenza 1599.
Picunich Mathio (Zorzi) 1603.
De Pieri Zanetto (Stefanin) da Corfù 1611.
Piglivotti? Simon 1594.
Pigliuhovich Francesco sartor di Zara 1610 vj. sa Vidali Marina (qu. Franc.).
Pigliusich Piero 1607.
„ Franizza alias Usello da Zara 1608.
„ Mandalena (Lorenzo) alias Usello 1606. – Vidi Usello.
„ Margareta (Lorenzo) 1601.
„ Lorenzo 1579.

Pigliusich Simon 1579.
„ Mara 1580.
„ Zuane 1585.
„ Nico da Bibigne 1576.
Pigna Alessandro (qu. Antonio) 1587.
„ Giacomina (rel. qu. Alessandro sartor) 1595.
Piligran Sigismondo (qu. Mathio) soldato da Viena 1613.
Pina Luca zapador 1579, 580.
„ Mathio (qu. Zuane) 1579.
„ Lucia (Gregorio) 1579.
„ Lucia (qu. Gregorio) 1594 vj. za Paladin Carlo alias Civalelli.
Pinezich Thomaso (Zorzi) 1579.
„ Simon da Visoçane 1583.
„ Zorzi zappador 1601.
„ Thomaso caligher 1602, 607.
„ Isabella (Thomaso mo.) 1611.
Pirbinich Margareta da Pasman 1609. – Vidi Pribinich.
Piria Lorenzo 1580.
„ Franceschina da borgo 1579.
„ Catharina da borgo 1581.
„ Anizza (Piero) 1585.
Pirutti Laura (qu. Bartolo) 1585.
Pisani Catharina (Vicenzo ciroico) da Sibenico 1583.
Pistor Andrea da Este habit. a Zara 1584.
Pivçinovich Anastasia (Andrea) dalla Ponta di Pasman 1612 (Tkon).
Pifcinovich Mandalena (Andrea) da Pasman 1612. – Vidi Pasman.
Pivcovýca Jeronima (Simon) 1596.
Plemenitovich Thomaso (qu. Zorzi) da Novegradi 1598.
Plemich Lucha (Paulo) da Sibenico habit. a S. Cassan 1593.
Plepelica Gasparo (Thomaso) 1578.
Plischo Martin (Piero) 1585, 586 (Plesco).
Plescovich Aniza (Thomaso) 1591.
Pnisco Catharina (Bitri) Albanese 1601.
Polani Alvise provveditor della cavalleria 1591.
Politicich Vicenzo da Pago 1587.
Polito Bartolo mes. 1602.
Polus Simon 598 (Vidi Pasini).
Di Pomi Zuane pre. 1577, 579.
Pontamica Orsa (Simon) 1594.
„ Margareta (Marchiol) 1599.
„ Margareta 1610.
Da Ponte Batta. 1585, 600. 608.
Pontremolo Hieronimo 1576.
Poscatich Antonio da Casan 1578.
Di Possedaria Michel conte 1601.
„ „ Gasparo cap. 1602.
„ „ Janco conte cap. 1595, 600, 606, – vj. 1600 sa Begna Marina (rel. qu. Marco).
„ „ Margareta (Franc. conte) 1585 vj. za Ulany Cesare cap.
„ „ Francesco (qu. Franc.) conte 1595 – vj. 1593 sa Paleologo Marietta (qu. Todoro cap.).
„ „ Catharina (qu. Stefano conte) 1592 vj. za Descovich Vicenzo alias Arbanasovich nobile d'Almissa.
Poselgiovich Vicenzo mo. 1576.
Pozzo Domenego da Milano mo. 1602.
„ Francesco (Batta) mo. 1604.
„ Lucretia (qu. Batta) 1610 (Pozzi).
Prahulich Zuane da Sibenico 1605.

Prebegovich Gregorio 1588.
Presalinich? Catharina (Paulo Grecho).
Pressa Lucia (Simon) 1596.
Pribcich Drusana (relqu. Martin) 1581.
Pribievich Lucia (Luca) da Lucoran 1596.
Pribich-ia Gierolima 1602.
Pribinich Stosia (qu. Simon) da Pasman 1602. – Vidi Pirbinich.
Pribilovich Lucia (qu. Gioanne) 1610.
Prigino Margareta 1590.
Primerio? — eccel. dottor 1576.
Primerio Piero spl. 1585 vj. sa Montemerlo? Cornelia (nepote di monsig. abbate).
Primici Camillo (Pietro) cap. 1601.
Primicio Francesco da Spalato coadiutor di dottor Mazzarello 1589.
„ Francesco magco. 1594, 600, 601, 603, 604, 605, 606, 607.
Primitio Francesco da Spalato 1590 vj. sa Ferra Donata (qu. Piero) spl.
Pripich Paulo cap. 1605.
Prinosevich Mandalena (rel. qu. Gregorio) da Saraevo 1584.
Pristino Antonio da Bergamo 1601.
Pritcovich Elena (Zorzi) 1601.
Priurich Thomaso da Uglian 1595.
Proferando Elena (qu. Nico mariner) 1576.
„ Nico pre. 1611.
Profeta Michel mo. 1578 (Propheta).
„ Thomasina (Michel) 1583.
„ Lucia (Michel) 1587.
„ Augustin pre. 1598. 603, 604 (Propheta).
Progliet? Gregorio 1598.
Progohi Paulo d'Alessio 1604.
Progoni — cap. 1580.
Proicovich Simon da Gliuba 1576.
Provich Giacomo da Nerona 1612.
Pticina Thomaso habit. a Zara 1580.
„ Simon (Thomaso) 1583.
„ Mare 1584.
„ Gieronimo (qu. Thomaso) 1606, 608 (Ptiççina).
„ Margareta (Simon) 1609.
„ Catharina (Simon) 1612.
Pticinovich Zorzi da Polizza 1597.
„ Ana (rel. qu. Giorgi) da Pogliza 1600.
Puh Zuane 1582.
„ Gregorio 1587.
„ Zorzi 1599.
Puch Thomaso 1595.
Pucho Jacomo (Zuane) 1587.
Pucho Catharina (qu. Gregorio) 1608.
Pucho-va Helena da Sale 1577.
Puho Elena (Giacomo) 1606.
„ Zorzi da Zara 1608.
Pugliz Helena (Simon) 1582.
Pupchovich Zuane 1579.
Pupich Donato 1603, 608, 610.
„ Mathio 1581.
„ Zuane 1586.
„ Margareta (qu. Mathio) 1603.
„ Simon sartor 1591, 592, 595, 604.
„ Chiara (qu. Mathio) 1604.
„ Domenego zapador 1608.
„ Domenega (qu. Mathio) 1610.

Pupigich Antonio (Zuane) da Pogliza 1609.
Pulesin Zorzi 1587.
Purcich Nico da Novegradi 1583.
Puselacevich ? Orsetta (Vicenzo) 1576.

Quadri Andrea sig. 1608.

Rabioso Simon caligaro 1576, 579, 580, 591 (Vidi Della Morea).
„ Gieronimo fiol di caligaro 1579 (Vidi Della Morea).
„ Zuane mo. calegaro 1585, 595, 602 (Vidi Della Morea).
„ Francesco clerico 1590 (Vidi Della Morea).
Racamarich Augustin mes. da Pago 1599.
Radacich Mathio (Michel) 1579.
Radassinovich Lucia (rel. qu. Zuane) 1603.
Radanovich Gieronima (Gregorio) 1595.
Radetich Antonio da Nona 1606.
Radev Margareta (Rade) di Perasto 1598.
Racich Nico 1582.
„ Zuane 1586.
Racich-ia Gercha da Nona 1601.
Raicich Antonio 1589.
Radich Simon (Luca) da Vodice 1585.
„ Zuane cingaro 1601.
„ Mandalena (Zuane sartor) 1589.
„ Mathio (Simon) 1593.
Radich-ieva Barizza 1603.
Radin Gregorio 1579.
„ Piero 1597.
Radinich Paulo d'Asman 1599.
„ Simon (Zorzi) da Sale 1588.
Radinof Simon 1601.
„ Catharina (Zuane) fantescha da Sale 1585.
Radinov Thomaso 1597.
Radinovich Zorzi ditto Fetta 1578, 582, 584.
„ Gregorio (Zorzi) 1579.
„ Helena (qu. Mathio) 1587.
Radinovich-ia Donada 1598.
Radislavich Catharina (Bartolo) d'Oltra di S. Eufemia 1597 (Sutomišćica).
Rado Nico (Simon) 1582.
„ Simon mo. 1580, 584, 587.
„ Simon marinaro 1586.
„ Catharina (marinaro) 1588.
„ Gieronimo mo. 1601, 603.
„ Giacomo pescador 1596.
„ — zapador di Cattaro 1589.
„ Zuane canonico 1587, 599, 603, 608.
„ Hieronimo (Simon) 1589.
„ Francesco pre. 1595, 599, 600–608, curato 608–612 (Vidi Scrissa 1606).
„ Isabetta di Cattaro 1585.
„ Picolo alias Curtassina Zorzi 1577 (Vidi Curtassina).
„ Gregorio 1604.
„ Zuane chierico 1609, 612.
„ Madalena (rel. qu. Zuane marinaro) da Cattaro 1612.
De Rado Antizza (qu. Simon paron) 1611.
Di Rado Thomaso paron 1585, 586, 595, 600.
Radosaglich Zuane (qu. Andrea) da Traù 1609.
Radossevich Orsa (Zorzi) da Sibenico 1579.

Radossevich Francesco pre. 1580, 581, 582, 584, 585, 587, 590, 592, 593, 594, 595, 597, 598, 602.
„ Anizza (qu. Andrea) serva 1601.
Radotheo Franceschina (qu. Antonio) 1605.
„ Piero pre. curato 1591–594, 596, 599, 1600, 601, canonico 602, 603, procurator della chiesa cathedrale 1604–1612.
„ Paulina (Antonio) 1595.
„ Antonio (qu. Zorzi) zappador 1598.
„ Berne varoter 1601.
Radovan Meneghina (rel. qu. Mathio) habitante a Zara 1611.
Radovani Marco capitano da Scutari 1608.
Radovich Piero (qu. Sebastian) da Sibenico 1612.
Radovinichia Margareta da Sibenico hab. a Zara 1589.
Radul Margareta (qu. Bartolo mo.) 1609.
„ Bartolo mo. 1588.
„ Paulo (Simon) 1595 – (Radulovich).
„ Mathio (Simon) 1599.
Radullo Damian (Zuane) 1610.
Radulov Domenega (qu. Pietro) 1605.
„ Vllas 1606.
„ Mathio 1607.
Radulovich Simon (qu. Mathio) 1578.
„ Piero 1579, 583, 589 (Radul).
„ Zuane de borgo 1579.
Raduglievich Zuane 1583.
Radulcich Iseppo 1578.
Radutovich Orsa 1583.
„ Bartolo 1592.
De Ragazzi Francesco (Nico) soldato da Urbino 1587.
Ragazzoni Vittore arcivescovo di Zara 1605, 607, 613.
Raglievich Simon da Sibenico 1578.
„ Luca da Sibenico 1590.
„ Zorzi da Sibenico 1579.
„ Antonio mo. 1602, 613.
„ Zuane (qu. Zorzi) 1609.
Raglievica Lucia serva da Dragove 1596.
Ralevich Lucia (qu. Mathio) serva 1597.
Ragneto Zamaria (qu. Andrea mo.) mo. 1600, 610 (Ragneti).
Ragnetti Mathio (Andrea mo.) 1599.
Ragnevich Mathio alias Azalin 1601. – Vidi Azalin.
Ragnicov Zamaria tagliapiera 1602.
Rahich Zuane mo. 1598, 602, 603.
Rahogniza Margareta da Uglian 1584.
Rajcovich Jacomo (Paulo) 1576.
„ Catharina (qu. Marco) da Selve 1608.
Rajcovich-ia Paulina (rel. qu. Antonio Caruci) da Dulcigno 1611.
Ralich Zuane 1580.
Ralicich Zorzi (qu. Paulo) 1577, 578, 580, 582, 584, 590, 596, 610.
„ Anizza (qu. Paulo) 1578.
„ Zuane clerico 1578, pop 583, 584, 594, canonico 595, 606, 607, 608, 610.
„ Simon de borgo 1578, 579, 581, 582 583, 584, 589.
„ Mathia (qu. Paulo) 1582.
„ Catharina 1587.
„ Mathio (Zuane) 1593.
„ Orsa (qu. Nico) 1596.
„ Simon (Jurat) zapador 1609.
„ Zuane mo. 1610.
„ Antonio 1611.

Ralicich Matia (Zorzi zapador) di Zara 1613.
Rana Baldassara 1578.
„ Domenega (qu. Baldassara) 1597 (Ranna).
Rancich Piero da Berbigno 1601.
„ Margareta (qu. Piero) 1589.
„ Margareta (Nico) serva 1599.
„ Helena (Mathio) da Sale 1596.
„ Antonio clerico 1599, pre. 1603, paroco 1604, 605, 606, canonico 607, 611, 613, (Rantio, Ranti, Ranzio, Rancevich).
Rancich-a Catharina serva 1604.
Ranschich Piero 1576.
Ranculinovich alias Sichirich Antonio mo. 1588, 599, (Ranculin, Rancolin).
Randogna Diela (moggie di Marco) da Dulcigno 1598.
Ragorov-a Mandalena (Zuane) 1585.
„ Stana 1585.
Raspich? Zorzi 1579.
Rasdrich Orsa (Gregorio) 1583.
„ Antonio zapador 1587, 610.
„ Simon zapador 1587, 589.
„ Simon (Antonio) zapador 1611 (Razdrich).
Rastelli Piero medico fisicho 1611.
Rataich Lucia (Simon) 1607.
„ Zorzi 1586.
„ Simon 1585, 592, 594.
„ Catharina (Thomaso) 1599.
Rataich-ia Lucia 1602.
Ratarovich Piero (qu. Martin) da Gorizia 1576.
Ratessich Elena (qu. Piero) da Zara 1608.
Ravagnino Zamaria paroco 1576, 577, 578, 581, 584 (Ravagnin).
„ Lucretia 1610.
Ravnich Margareta (Piero) 1601.
„ Zuane (qu. Simon) 1586.
Raymundin Nadalin spl. 1578, 579, 584, 588, 597 (Remodin).
Redo Helena (Beppo) 1604. – Albanese?
Regnin Francesco 1582, 593.
Regorzani Regorzan cap. 1600.
Rehtich? Madalena (qu. Pietro) 1578.
Remich Orsa 1584 vj. za Rosa Alvise.
Renessi Zuane mes. 1579.
„ Todoro 1579.
„ Zorzi cap. 1580.
„ Zorzi stradiotto 1603.
„ Marietta 1582 vj. za Rosa Simon.
„ Helena (rel. qu. Zorzi) 1687.
„ Nadal cap. 1596.
„ Contin cap. 1597.
„ Nico cap. 1597.
„ Isabella (Zorzi kavalier) vj. za Begna Pietro 1597.
„ Margareta (qu. Zuane) 1598 vj. za Metcovich Zorzi da Traù.
„ Giorgi governador 1599.
„ Bosichio kavalier cap. 1604 vj. sa Soppe Alisetta (qu. Franc.).
„ Pietro (qu. Todoro cap.) 1605.
„ Francesco (figlio di cavalier) 1609, 610.
„ Francesco (Zorzi governador) 1611 vj. sa Rosa Isabella (qu. Alexandro).
Recci Anna (Todoro cap.) 1597.
„ Zorzi governador cap. di barca armata et compag. 1612.
Resi Paolo Albanese da Boiana soldato 1605.
Reslan Agnia (Donaldo) 1576.

Rigovich Zuane pre. sacristan minor 1576, paroco 1580, 581, 583, 584, 585, 586, primicer 1590–599 (Rigo, Righo).
„ Piero 1579 (Rigo).
Rile Mathio marangon 1578, 583, 607.
„ Orsa (Mathio marangon) 1581 (Rille).
Rimanich Gregorio 1579.
„ Andrea 1585.
„ Gierolimo (qu. Andrea) sartor 1610 vj. Budinich Margaretom (qu. Zuane).
Rinaldi Bartol magco. da Treviso 1602.
„ Giovanni nobile di Treviso 1602 (Renaldi).
Di Rinaldi Francesco da Liesina 1590 vj. sa Civalelli Prospera (qu. Donato).
Rismanovich Zorzi 1604.
Rita ? Zorzi 1576.
Rizo Batta 1581.
„ Zuane (Antonio) da Lucoran 1576 (Rizzo).
„ Simon peschador 1609 (Ricco).
Rocho Jacomo pescador 1609, 610 (Rochovich).
„ Gieronima (Andrea sig.) 1593.
„ Andrea mo. 1578, 585 (Rocco).
„ Helena (qu. Zuane) 1576.
De Rocco Mathio (qu. Andrea) 1593.
Di Rocco Margareta (qu. Andrea) Francese 1594 (Vidi Francese).
Della Rocca Helena (Domenego fornaro) habit. a Zara 1590.
Della Rocca Filippo pre. 1578, 583, 589, 590, 582.
Rogami Gregorio Albanese 1602.
Rodino Nicolo da Corfù 602.
Rogomentich Mathio calegher 1596.
Rugumentich Giacomo Calegher 1593, 595, 596 (Argumentich).
Roisich Martin 1587, 594.
„ Bare 605.
„ Lorenzo 592, 1608 (Roysich).
„ Michel 1612.
Roissich Anastasia (Antonio zapador) 1613.
Roysich Michel (Marco) di borgo 1579, 590.
„ Marin (Michiel) 1605.
„ Anastasia (Simon) 1580.
„ Zorzi 1601.
„ Paulo 1582.
„ Antonio 1583, 589.
„ Simon (qu. Marco) 1588.
„ -ia Lucia (qu. Zorzi Faich) 1584.
„ -ia Margareta 1594.
„ Giacomo (Michel zapador) habit. a Zara 1611.
Rosich Catharina (Antonio remer) 1599, 601 (Rosa).
Rosich-ia Isabetta (qu. Dimitri) 1599.
Rongsich Helena (Antonio) 1604.
Rondacchi* Andrea cap. 1611, 613.
Ronzunov-a Catharina 1596 (Vidi Runcun i Runzun).
Roylich Zorzi da Uglian 1580.
Romano Iseppo cap. alabardier di sua eccelenza 1593, 599 vj. sa Nassi Franizza (qu. Alvise).
„ Bartolo sartor 1577.
Rosa Julio cap. 1587, 588, 591, 594. – 1581 vj. sa Monte Hisabetta (rel. qu. Camillo).
„ Mandalena 1588.
„ Zuane (Franc.) 1588, 589, 597, 600, 601, 604, 606, 608, 609 (Riosa. – 1589 vj. sa Soppe Betta (Gieronimo).

* Grk, vidi Bianchi Zara christiana I., 451.

Rosa Antonio spl. 1576.
„ Francesco detto Spagnoletto 1577, 578, 581, 583, 597, 599 (Vidi Spagnoletto).
„ Francesco dottor 1580, 581 (qu. 594).
„ Francesco (qu. Zuane) 1582.
„ Maria (qu. Franc. qu. Bartolo) nobile 1578 vj. za Mistacchielli Zuane.
„ Georgio pre. 1601.
„ Alessandro 1580. – 1594 vj. sa Carnarutti Bernardina (rel. qu. Zerbini Pandolfo).
„ Simon 1582 vj. sa Renessi Marietta.
„ Simon 1602, 607. – 1602 vj. sa Grisogono Gioana (qu. Marcantonio).
„ Lucretia (Franc. qu. Simon) rel. qu. Begna Hieronimo (1583 vj. za Di Stefani Alessandro).
„ Alvise 1584 vj. sa Remich Orsa (Marco).
„ Alvise 1591 vj. sa Chlococeo Hieronima (conte Nico).
„ Cornelia (Franc. dottor) 1584 vj. za Fanfogna Zuane dottor.
„ Bartolomeo 1585, 596, 607, 611. – 1607 vj. sa Milatovich-ia Dragha.
„ Slava (Franc.) 1592 vj. za Mircovich Zuane dottor da Pago.
„ Ferigo pre.? 1592.
„ Laura (qu. Franc.) 1593 vj. za Grisogono Biasio.
„ Gierolimo 1602 vj. sa Gambon? Mathia.
„ Michel illustre cavalier cap. 1605, 608. – 1597 vj. sa Grisogono Lucretia (Pompeo).
„ Isabetta (Alvise) 1607 vj. za Colombini Simon magco. mercante.
„ Orsa (consorte di Alvise) 1607.
„ Mathio mes. 1608.
„ Lucretia (rel. qu. Michel) 1610 vj. za Donatis Stefano magco da Cherso.
„ Gregorio (Zan) magco. 1611 (Riosa).
„ Isabetta (qu. Alessandro) 1611 vj. za Renessi Francesco (Zorzi govern.).
Rosarich Catharina (Piero) 1601 (Vidi Rusarich).
Rosato Napolione (Gieronimo) da Cingolo 1588.
Rosetti Francesco mes. 1600, 612 (Rossetti).
„ Antonio favuro 1607, 609.
Rossetti Marchissa 1576, 577, 582, 588, 593 (Marchetto).
„ Antonio caliger 1587.
„ Santino clerico 1591.
„ Zuane pescador 1608.
Rossi Andrea d'Alessio 1598 (Lješ u Albaniji).
„ Zanpietro Bergamasco 1576.
„ Zuane 1592.
„ Cornelia (rel. qu. Simonetto) 1583.
Da Rossi Augustin da Venetia 1578.
De Rossi Bartolo (qu. Antonio) da Treviso 1612.
„ „ Zuanna (Zuanne) da Zara 1611.
„ „ Iani mes. 1607.
Di Rossi Francesco Bergamasco 1591, 595.
„ „ Zuane da Bergamo habit. a Zara 1594, 602.
„ „ Domenego da Verona 1597.
„ „ Nadal da Venetia pescador 1576, 577, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 589–592.
„ „ Antonio (Gasparo pescador) 1598, 604.
„ „ Zuane (Gasparo pescador) 1598, 603.
„ „ Marco 1590.
„ „ Margareta (qu. Antonio calegaro) 1598.
Rosin Margareta (rel. qu. Gasparo) 1594.
Rosso Gierolimo d'Ossoro paron 1599, 600.
„ Pietro Francese 1603. – Vidi Francese.
Rovacea? Adriana 1606.
Rozolini Paulo Fiorentino habit. a Zara 1608.
Rucich? Stefano magco, da Sibenico 1600 vj. sa Zappich Lucretia.
Rudich Simon 1583.
„ Mandalena (Milos) da Camegnane 1590.

Rudich Thomaso (Antonio) 1593.
„ Vicenzo Almissan 1595 (Omišanin).
„ Mathio (Antonio) zapador 1598.
Ruyco Vucsan da Dulcigno cap. 1602.
„ Nicolo (Vucsan cap.) alfier da Dolcigno 1612.
Rudan Catharina (Piero) da Zara 1579.
„ Franizza (qu. Piero) 1587.
„ Piero (Zuane pescador) 1599, 607, 609.
„ Zuane marinaro paron 1591, 605.
„ Simon pescador 1600.
„ Zorzi pescador 1598, 607.
„ Mattia (Zuane paron) 1612.
Rumencho Lucia (Zuane) da Melada 1588 (Molat).
Rumora Catharina (rel. qu. Lucha) da Segna 1603.
Runcun Lucia 1583.
Runzun-ova Gierolima 1583 (Vidi Ronzun-ova).
Rupich Gregorio 1599.
Rupinco Zorzi mo. 1601, 611 (Rupincho).
Rupinovich Stanna (Antonio) 1589.
„ Lucia 1601.
„ Agnia (qu. Marco) 1590.
„ Andrea zappador 1595, 598.
„ Zorzi sartor 1595.
„ Marizza (Gregorio) 1600.
„ Gregorio zappador 1599.
„ Lorenzo 1600, 609.
„ Margareta (Giuran) 1600.
„ Stana (Giuran) 1601.
„ Simon alias Jusan (figlio di macelaro) 1608. – Vidi Jusan.
„ Zuane clerico 1608, 609, 610, 611.
„ Gieronimo (qu. Giacomo) 1611.
Russea Alessandro da Cracovia 1605.
Rusich Mathia (qu. Zuane) da Poglizza 1612.
„ -ia Catharina 1583.
„ -ia Agatta da Zara 1610.
Russich Gregorio alias Straschich 1610. – Vidi Straschich.
„ Margareta (Vuchasin) 1580.
„ Marco (Nico) 1585.
Rusïnich Pietro romita al Castello 1608.
„ Lucia (qu. Giorgio) da Exo 1613 (iz Iža).
„ Zuane (Simon) da Eso 1580 (Rosinich).
Rusinovich Piero 1601, 604 (Russinovich).
Russinovich Piero da Eso 1598.
„ Franceschina (qu. Gregorio) 1602.
„ Zorzi sartor 1605, 612 (Russin).
„ Simon 1607.
„ Margareta (Pietro) da Eso 1611.
Russin Gregorio mo. 1576.
„ Antonio fabro 1576, 589, 613 (Rosinich).
„ Zuane (Anzolo) fabro 1579, 611, 612, 613 (Russinovich).
„ Catharina (Gregorio) 1593.
„ Pietro 1603, 604.
Russo Francantonio da Brindisi 1603.
Rutinich Margarita (Pietro) 1597.
Rutteis Hieronimo mes. 1612.
Ruzarich Zuane 1610 (Vidi Rosarich).
„ Simon 1609 (Vidi Rusarich).

Sabglia Piero fornaro 1578, 595 (Sabglich).
„ Andrea pre. 1583.
„ Perina (Piero) 1599.
Sabglich Jerolima (Pietro) 1588.
„ Catharina (qu. Gasparo) da Melada 1611.
Sabich Vicenzo mo. 1580.
„ Gierolimo (qu. Vicenzo mo) pelicer 1587, 606.
„ Catharina (qu. Vicenzo mo.) 1588.
„ Perina (qu. Vicenzo mo.) 1590.
„ Zuane mo. 1588, 594.
„ Livia (rel. qu. Gieronimo pelicer) 1608.
Sabich-ia Catharina 1604.
Sachaglia Zuan da Sale 1576.
Saghiul Jacomo mes. 1597.
Salaran Colla d'Ascoli 1594.
Sale Andrea governador della militia a Zara 1601.
Salenich Zuane 1610, 611. – Vidi Giuretta.
Saleta Zorzi (Marco) zapador 1595.
Salessa Zuane (Piero) 1588, 593 (Salessich).
Salesich Mandalena (Zuane) 1585.
„ Pietro 1611.
„ Helena (Piero) 1588.
Salessich Barizza (qu. Zuane) 1610.
„ Stana (qu. Zuane) 1610.
Salich Mathio mo. 1589, 601.
„ Silvestro chierico 1594, 599, 600.
„ Isabetta (Mathio mo.) 1602.
Salomunich Jacomo mes. 1579, 581, 582 (Salomonich).
Salomoneo Marco magco. 1591 vj. sa De Glutonibus Laura (Antonio mes.).
„ Bariza (qu. Giacomo) 1596.
„ Lorenzo (Antichio) mo. 1597, 607.
Salomonio Laura (rel. qu. Marco) 1596.
Saltamachia Mandalena (qu. Vicenzo sartor) 1602.
Sandaglich Martin 1580.
Sandalich Zuane da Lucoran 1601.
„ -ia Lucia 1601.
De Sanctis Santo pre. 1580, 581, 583, 588, canonico 1589, 590, 591, 593, 594,596–601, 610, 611 (De Santis, De Santi).
De Santa Croce Felice del regnio di Napoli 1579.
De Santi Lazari Leonardo de Monte Pulino 1588.
De Santin Catharina (qu. Gieronimo) 1602.
San Thomaso caliger 1606.
Sanudo? Mathio pre. 1577 (Vidi Canudo?).
Sarra Camillo da Castiglione habit. a Pesaro 1600.
Sarachin Simon 1594, 603, 607.
„ Zorzi (qu. Zuane) Stradiotto 1597.
„ Thomaso 1609.
„ Lucha zapador 1607, 612 (Saracich).
Saricich Matheo da Uglian 1604.
„ Zorzi da Ughglian 1608.
Sarosso Bastian da Venetia 1581.
Sarunich Catharina (Simon) de Sauro 1607.
„ Mathio (Simon) de Sauro 1613.
Satlof Zorzi (Piero) da Eso 1610.
Savino Todoro da Zara 1588.
„ Dominica (Thodoro) 1610.
Sbuxa Diana (qu. Angelo cap.) Albanese 1598.
Schachabarozo Giacomo mo. 1609.

Scaletin Giacomo da Venetia 1605.
Scanachich-ia Cattarina 1595.
Scanaçich Chiara (Antonio) da Luibo 1601 (Olib).
Scanaçich-ia Elena 1607.
Scanda Callo 1602.
Scandali Zanatonio spicier »Alla testa d'oro« 1599, 602, 603, 604, (Scadello, Scandalli, Schandeli).
Scarabelich Elena (Andrea) serva da Pasman 1605.
„ Catharina (Gieronimo) da Pasman 1609.
„ -ia Mandalena 1592.
Scardino Donato mes. da Leci 1604.
Scarpunich-ia Catharina da Bagno 1590.
Scassilatti Flortio da Urbino 1600 vj. sa Nassi Valeria (qu. Alvise).
Scavich Catharina (qu. Batta.) 1610.
„ Battista cap. 1601.
„ -ia Lucretia 1578. – Ima kuću u Zadru.
Schyavetich Isabetta (Gasparo) da Zara 1580.
Schiavetti Gasparo mes. da Sibenico 1603, 604.
Schiavon Zorzi da Posedarje cler. 1589, 590, pre. 1603, 604, 609 (Vidi Harvatinich).
Schibnich Stefano da Borgo 1579.
Schibor Andrea 1589.
„ Marino pre. 1613.
„ Gioane zappador 1609.
„ Thomaso (qu. Andrea) 1611.
Schibor-ova Aghnia da Zara 1613.
Schybor Zorzi 1579.
Schioppi Iseppo mes. 1601.
Schissa Nico mo. 1594.
Sciulo Helena di Nona 1581.
Scitrobelo Francesco (Antonio) di Sicilia 1599.
Scocinich Elena (qu. Luca) da Sibenico 1600.
Scode Simon mo. 1579.
„ Simon paron 1610.
Schode Marcho 1596.
„ Madalena (qu. Zorzi mo.) 1596.
„ Dominica (qu. Simon mo.) 1606.
Scardona Catharina (Simon caligaro) 1581.
Scordilli Gioanni da Chissamo (Candia) 1599.
Scorobich Thomaso (qu. Zorzi pescador) 1600, 1604.
„ Piero 1602.
Sriacich Margareta (qu. Thomaso) 1593.
Scrisa Gieronimo monaco di S. Grisogono 1604, 606, 610, 612.
„ Mathio orese 1602, 605 (Scrissa).
„ Zuane (Thomaso) mo. caligher 1601, 607, 609, 610, 611 (Scrissa).
Scrissa Gieronimo mo. 1602.
„ Francesco alias Rado pre. 1606. – (Vidi Rado i Sissa).
De Scrissa Thomaso mo. 1589, 593, 594, 595, 601, 602, 610, 612.
„ „ Margareta (Zorzi) 1578.
Scrivanovich ? Bortolo 1576.
Scrivanich-ia Catarina 1604.
Scrumaevich Thomasina (Pietro) 1600.
Schrumaevich Helena (Pietro) 1596.
Scura Zorzi mo. Albanese 1610.
„ Anna (qu. Nico marinaro) 1576. – Ima kuću na trgu blizu lože.
Scutarin Nadalin cler. 1601.
Sedmichievich Mathio da Lucoran 1588.
„ Helena (Mathio) serva da Asman 1592.
„ -ia Margareta serva 1603.

Sega Camilla da Padua 1596.
Segotich Paulo (Piero) da Nona 1580.
Segotich-ia Helena 1576.
Selacovich Stana (Mirco) da Segna 1602.
Selen Paris mo. 1612.
Selestrovich-ia Margareta da Sebenico 1598.
Semiglianovich Stana (qu. Michiel) Albanese 1605.
Semitera Piero 1576.
Sena Francesco mes. 1596 (Vidi Zappich).
Sentilich Elena (Mathio) da Uglian 1593.
Sepchievich Chiara (Gregorio) 1595.
Serafini Domenego (Francesco) da Lucca 1611.
Seryal Catharina (Thomaso) 1589.
Seseglich-ia Elena (qu. Martin) da Zara 1609.
Sestan Hieronimo botaro 1582.
„ Bartolo (Gieronimo botaro) botaro 1611.
„ Piero soldato nella barca armata, Albanese 1612.
Sestrichievich Zuane 1588.
„ -ia Margareta da Zapuntello 1610.
Seto ? Stefano (qu. Zorzi mo.) 1609.
Sgaevich Nico da Nona 1589.
Sgarbe Isabetta (qu. Francesco) 1596.
Sgliaca Marco mo. 1588.
Sibenzan Simon da Uglian 1585. – Vidi Sibencan.
„ Antonio (qu. Piero) fameio di Cortese Gieronimo pilicer 1602.
„ Simon (qu. Piero) mo. 1593.
Sichich Stefano 1577, 583, 590.
„ Hieronimo (Francesco) zapador 1611.
„ -ia Anizza fantescha 1585.
Sichirich Michel 1582.
„ Stefano (Zorzi) d'Oltra 1590.
„ Mathio mo. 1595, 599. Fratelli
„ Antonio sartor 1584, 595, 1600.
„ Zorzi (Francesco) 1585.
„ Zorzi (Michel) di S. Eufemia 1611.
„ Michiel (Francesco) d'Oltra 1600.
„ -ia Catharina 1589.
Sidïnich Margareta (qu. Andrea) 1576.
„ Sincha (qu. Simon mo.) serva 1600.
„ Nicolotta (qu. Mathio) 1605 vj. sa Nimira Giovan. Antonio nob. d'Arbe.
Sigia Batta morer 1597.
Siglianovich-ia Madalena 1588.
Siglicich Zuane 1608.
„ Mandalena (Mathio) 1583.
„ -ia Margareta 1589.
Siglicin Margareta (qu. Marco) 1598.
Siglinac Jacomo pre. 1576–579, 585. – (Vidi Bilul).
Siglizza Clara (Mathio) 1590.
Silich Andrea (Mathio) da Dragove 1589.
Silo ? Mathio mo. 1579.
Da Silvestri Horatio da Siena 1601.
Simaghich Aghizza (Zorzi) 1596.
„ Michel 1602.
„ Stefano (qu. Marco) 1611.
„ Margareta (qu. Marco) 1608.
„ Vido 1605.
„ -ia Helena 1589.
Simaghin Gioanni 1599.

Simarich Zuane (qu. Matheo) di Valle di S. Stefano 1578.
Simeon Pietro da Montagnana 1606.
Simich Lucia (Piero) da Bibigne 1604.
Simichievich Martin (Mathio) da Ansam 1596.
Simicich Zuane 1577.
„ Simon mo. 1582.
„ Perucia (Nico) da Zadgnice 1583.
„ Mathio da Uglian 1584.
„ Piero (qu. Nico) caligaro 1585.
Simiza Margareta (Simon) da Rava 1593.
Simondo Catharina (Zacaria) 1591.
Simunich Anastasia (qu. Zorzi) da Pasman 1606.
Sinçich Margareta (qu. Martin) 1606.
„ Gregorio cler. 1605, pre. 612.
„ Dorothea (Vido) 1594.
„ Martin paron 1600.
„ Perina (Martin paron) 1601.
„ Simon monaco di S. Grisogono 1603, 606.
Sirotti Gierolimo, Romano 1609.
Sissa Antonio clerico, diacono 1605–611, 613 (Scissa).
„ Antonio pre. 1580, 581, 582, 592, 593, 594, 597, 1600, 601, 603, 604, 605.
„ Margareta (qu. Simon mo.) 1599.
„ Francesco pre. 1606, 611 (Vidi Rado, Scrissa).
Sissich Francesco 1602.
„ Marco 1588.
„ Simon da Malpaga 1590.
Sladich Orsa (qu. Piero) 1576.
Slavicin Simon mo. 1606.
Slavina Valentin sotto capo nella galia grossa Fiorentino 1608.
Slipcich Filippo 1602.
„ Mandalena (qu. Simon) 1603.
Slope Nico (qu. — mo.) 1576.
Slovinich Franizza (Zorzi) da Pago 1582.
Smachi Andrea Albanese 1597.
Smegalovich Elena (qu. Stanissa) 1605.
Smehtich Stana (Crosule) da Borgo 1579, 589.
Smiglianovich Gregorio cap. 1582. — Vidi Zmiglianovich.
Smoglian Chiara (Michel) 1600.
„ Lorenzo (Micel) 1607.
„ Andrea (Gregorio) zapador 1594, 607, 611.
„ Stana (Gregorio) 1589.
„ Michel (Gregorio) 1578, 583 (Smoglianovich).
„ Gierolima (qu. Mathio) 1604, 609 (Smoglianovich).
„ Anastasia (rel. qu. Thomaso) 1600.
„ Francesco (Gregorio) 1596.
„ -ova Catharina 1597.
Smolich Helena (Gregorio) 1576. – Ima kuću kod sv. Vida.
Soccocich Zuane (qu. Vicenzo) paron 1598.
Sochol Zuanne mes. 1587.
Sodermich Catharina (Andrea pelicaro) 1581.
De Solon Julia (Mathio sergente) 1579.
Soppe Marica (qu. Franc.) 1611 vj. za De Petris Nicolo nobile d'Ossoro.
„ Franceschina (rel. qu. Franc.) 1604.
„ Alisetta (qu. Franc.) 1604 vj. za Renessi Bosicchio cap. kavalier.
„ Biasio (qu. Franc.) 1601, 603 vj. sa Tetrico Franceschina (qu. Valerio cap.).
„ Francesco (qu. Simon) 1578, 590, 594, 595, 596. – 1578 vj. sa Soppe Franceschina (Pompeo).
„ Marchetta 1577.

„ Pompeo 1577, 578, 579, 586.
„ Zuan 1579.
„ Hieronimo 1583.
„ Betta (Gieronimo) 1589 vj. za Rosa Zuane (Franc.).
„ Gierolima (qu. Gierolimo) 1596 vj. za Spingaroli Pietro magco.
„ Simon (qu. Hieronimo) 1588, 589, 594, 599, 1608. – Vj. 1598 sa Grisogono – Bortolacci Franceschina (Gierolimo).
„ Maria (qu. Batta) 1587 vj. za Begna Marcho.
„ Bortolo 1601 vj. sa Mistachielli Isabetta (Giovanni).
„ Franceschina (Pompeo) vj. 1578 za Soppe Francesco (qu. Simon).
Sorich Zuane da Travu 1611.
Sorini Marietta (Bernardin) da Venetia habit. a Zara 1606.
Sortich Nico (Simon) sig. da Zara 1600.
Sorulovich Mathio nobile da Pago 1602. – Vidi Zorulovich.
Spadarich Margareta (Paulo mo.) 1584.
„ Catharina (qu. Stefano) 1605.
Spacha Thomaso soldato 1576.
Spadaro Nadal — Vidi pod Nadal odnosno pod Simon.
Spader Simon (Nadal) „ „ „ „ „ „
Spalatin Doimo cap. 1598.
Spalato Antonio 1583.
Spalatto Gasparina (rel. qu. Zorzi) 1599.
Spagnoletto Francesco spl. 1577. – Vidi Rosa.
Spano Zuane 1579.
Spansich Zorzi 1577, 583 (Spane).
Spar Nico (Zuane) 1595.
„ Elena (qu. Zuane pescador) 1605.
Spendich Anastasia (Zorzi) 1579.
„ Simon zapador 1576, 578, 583, 588, 596, 598, 603, 607.
„ Zorzi 1603, 610.
Speratio Lucia (Martin) Da Losin serva 1598.
Spezia Zorzi (Lodovicho) mes. da Cremona 1613.
Spia Mathio »Gobo« mo. 1576, 581.
„ Antonio morer 1595, 596 (Spiich).
„ Madalena (qu. Mathio) 1599.
„ Margareta (Thomaso mo.) 1605.
Spigich Anzola (rel. qu. Bastian) della Motta 1599.
„ Vicenza (Mathio mo.) 1596.
„ Anzola da Zara 1610.
„ Antonio marangon 1582, 585, 586, 591, 597, 603, 608 (protto di marangoni –Spych).
„ Thomaso mo. (Spia) 1587, 591, 596, 603 – 1587 vj. sa Cortese Hieronima (Gieronimo).
Spych Luchina (Lucha) 1591.
„ Lucretia (qu. Zuane) 1592.
„ Andrea (qu. Antonio) 1611.
Spicetich-ia Mira da Ponta di Pasman 1609.
Spigliotti Matheo 1606.
Spinamari Gioanne 1604.
Spingaroli Nico spl. 1580. – 1581 vj. sa Barbiricich Franiça (Michel).
„ Pietro magco. 1596, 600, 605, 608. – Vj. 1596 sa Soppe Gieronima (qu. Gieronimo).
Spirondelo Cristoforo (Dominico) mes. 1583, 601, 604, 607.
„ Mandalena (Dominico) 1585.
„ Liona (qu. Dominico) 1595.
Spruch Zorzi (qu. Zuane) d'intagiadori 1596.
Squarlich Mandalena (Zuane) fantescha da Eso 1576.
Squarlich-ia Mandalena 1587.

Schvarglich Martin 1582, 589 (Squerlich).
Squargl Stefano zapador 1584, 612 (Squerlich).
Schvargl Piero 1589.
Srabanda Gieronimo 1601.
De Stagneri Vicenzo 1611.
Di Stagneri Franceschina (qu. Baldo da Ragusa habit. a Zara) cittadina di Zara 1612.
Stahor Francesco mo. 1597.
„ Mathio fabro 1576, 579.
„ Catharina (qu. Mathio mo.) 1595.
Stamatelo — da Corfù 1613.
Stamati — da Zafalonia 1576.
Stanich Simon da Ughlian 1603.
Stanin Gregorio (Zuane) 1578.
Stanisich Mathio 1578, 587, 590, 593.
„ Lorenzo 1580.
„ Franco zappador da Zara 1610.
„ Mathio zappador 1602, 612 (Stanissich).
„ Vido habit. a Zara 1608.
„ Simon (Mathio) di Zara 1608.
Stanissich Mathio alias Grubissa mro. 1602, 603. – Vidi Grubissa.
Starcich Andrea da Ponte Bianche 1586.
„ Zorzi da Ponte Bianche 1593.
Starbinich Matia (Gregorio) da Sibenico 1582.
Starmeglich Lucia (qu. Mathio) 1603 serva.
Starmelich Martin servitor 1597.
Starnocosich Zuane Icoç 1582, 583. – Vidi Icoç.
Sternocosich Anastasia (qu. Zuane) 1611.
„ Simon 1589.
„ Zuane 1576.
Stasich Margareta (Mathio mo.) 1581, 582.
Stassich Giacomo pre. 1594, 595, 598, 599.
Staso Mandalena (— mo.) 1583.
Di Stefani Alessandro da Venetia 1583 vj. sa Begna Lucretia (rel. qu. Hieronimo fiola di Franc. Rosa qu. Simon).
Stefanich Orsa (qu. Martin merangon) 1599.
„ Zorzi (Martin) da Orsero 1612.
„ Dorothea (Lucha) da Tersci 1590.
Steffanich Zuane calafa 1589.
Stefanovich Stefano mo. 1602.
De Stefano Simon mo. 1602.
Stemagoni Nicolo da Boiana 1604.
Stipacich Mathio (Giovani) da Sibenico 1597.
Stipacin Zuane (qu. Mathio) 1594.
„ Simon sartor 1591.
„ Simon calegher 1594.
„ Clara (Nico) 1590.
„ Zuane pescador 1613.
Stipacinovich Mathio (Zorzi) fornaro 1578, 580.
„ Zorzi fornaro 1580.
„ Zuane clerico 1587, 588.
„ Nicolo pescador 1606.
„ Barica (Nico) 1610.
Stipanich Luca 1610.
„ -ia Catharina da Rava 1609.
„ -ia Stosia serva da Pasman 1604.
Stipançev Piero (Nicho) alfier Albanese 1605, 609.
Stipcich Marco d'Arbe 1579.

Stipcich Catharina (Marco) d'Arbe 1593.
„ Simon mo. 1584.
Stipich Nicolo caligaro 1601, 608 (Stipici).
Stipicich Simon mo. 1602.
„ Zuane da Lucoran 1604.
„ Nicolo mo. 1607, 611.
Stipicin Mathia (Nico) 1611.
„ Simon (Simon) mo. da Perasto 1613.
Stipicinich Helena (Simon) d'Istria 1583.
Di Stochi Zanantonio marcer da Bergamo 1591, 598, 599, 602, 605 (Di Stocchi, Stocho).
Stoccho Madalena (Antonio) 1612.
Stocco Pasin mercante 1611, 612 (Stocho).
„ Perina (Zanatonio) 1611.
Stogia Zuane 1593.
Stogin Nico (Zuane) 1588 (čitaj Stojin).
Stoia Gieronimo (qu. Zuane) Grecco 1592.
Stoimilovich Helena (Simon mo.) 1579.
Stoymilovich Zorzi 1580.
„ Simon di Bibigne 1585.
Stoivani Paolo (qu. Thomaso) soldato da Sessa 1613.
Stornello Domenega (qu. Zorzi) 1598.
„ Francesco sartor 1603, 604, 606 (Sturnello).
Stounovich Vido de Vlasichy 1583.
Stramazzo Gianpietro da Brescia 1608.
Strich Zorzi da Pago 1581.
Stoych Gasparo mro. 1609.
Stranica? Orsa da Lucoran 1605.
Strachich Zuane (Zorzi) 1594.
Strasçich Francesco 1603.
„ Vicenzo 1603.
„ Dominiga (Zuane) 1609.
Straschich Gregorio 1589. – Vidi Russich.
„ Zuane 1594.
„ Thomaso 1609.
Strigacich Zuane 1603.
Strusich Nico Albanese 1599.
Struso Michel cap. 1605.
Struzza Margareta (Nico cap.) 1600.
Stupalovich Zorzi 1588.
Subbassich Vicenzo cap. di barca armata 1609.
Subich Zuane calafa 1584.
Subbich Catharina (qu. Benedetto) da Tarsci 1594.
Subich-ia Margareta 1583.
Succuli Andrea (qu. Zuane) da Dolcigno 1605, 611.
„ Paolo da Dulcigno 1602.
Succhuli Andrea stren. 1587.
Suchulli Zuane 1603.
Sulimano Marco (Raimondo) soldato da Udene 1606.
Suma Col logotenente Albanese 1604, 605.
„ Andrea Albanese da Gionoma 1605.
„ Pietro da Sadina? 1604.
Summa Carlo 1606.
„ Catharina (Nico) 1604.
„ Nico da Blinisti? 1601.
Sumarich Vido 1585.
Sumgna Margareta (Martin) da Rava 1595.
Sumich Michel da Sibenico 1580.
„ Marco 1598.

Sumich-ia Catharina da Sibenico 1577.
Sumisiza Zorzi (Simon) da Sestron 1589.
Supallo Zorzi 1597.
Suppanovich Simon calafa 1608. – Vidi Zupanovich.
Superco Mathio 1578.
„ Zuane zapador 1587, 589, 591.
„ Simon 1580, 585, 590.
„ Mandalena (Zuanne zappador) 1601.
Supercho Margareta (qu. Simon) 1610.
„ -va Gercha 1596.
Supich Zuane 1587, 588.
„ Thomaso 1589.
„ Margareta (Zuane) 1588.
Suppich Betta (Zuane) 1593.
Surinich Mathio da Zapontello 1592.
Susberich Martin 1602.
Surotvich Catharina fantescha 1578.
„ Madalena (Mathio) da Uglian 1580.
„ Michel pescador 1580.
„ Mandalena (Zuane) da Sauro 1588.
Sussich Lucha (Nico) da Uglian 1596.
„ Antonio d'Ossoro servitor 1604.
Sussnacich Zuane 1585.
Susnich Catharina (qu. Gioane) 1600.
Sveticich Gierlimo sartor 1577, 584, 586, 587, 588, 592, 595, 596, (Svetici, Sveticeo, Sfeticeo) 598–602, 607, 610.
„ Gasparo pre. 1576, 577, 578, 580. –592, 594, 596, 598 (Svetich, Sfetici, Sfeticeo).
„ Zuane 1580.
Sfetïcich Orsola (fiola adoptiva di Antonio) 1603.
Sveticeo Gioane pre. 1594.
Svicharich Simon tonsore 1577, 579, 583, 584, 587, 588, (Sfichiarich).
„ Gieronima (rel. qu. Simon mo.) 1601.
Svichiarich Zuana (qu. Simon mo.) 1611.
Svirac Gregorio habit. a Zara 1577.
Sfircich Michiel 1597.
„ Catharina (rel. qu. Michel fiola di Bilussa) 1597.
Svimiri Piero cap. Albanese 1583.
Svilich Mathio pre. 1576, 580, 583.
Svorinich Andrea da Esso 1602.
Sforinich Pietro da Exo 1599 (vj.).
„ Pietro da Eso 1600 (vj.).
Svorza — chierico 1577.

Tadesi Dabo cap. sopra la barca armata 1608.
Tagetta Zamaria mo. 1610.
Tagliadurich Batta sartor 1578.
„ Simon 1589.
„ Vicenzo mo. 1582.
„ Giovani mo. 1588, 589, 595, 599, (Taiadurich, Tagidurich, Taradurich).
„ Francesco mo. 1599, 605 (Taiadurich).
„ Catharina (qu. Vicenzo mo.) 1588.
Talesmanich Simon da Pago 1593.
Tambachi Dominico macelaro 1600, 613 (Tanbach).
Tamini Tussa Arbanese 1600.
Tanagia Benetto cap. 1609.
Tanasovich Franceschina (Zuane) 1605.
Tanchrede Francesco da Patrignone 1581.

Tarantovich Zanatonio barbier 1604, 608. – Vidi Mariani.
„ Margareta (qu. Antonio mo.) 1608.
Tarbinich Zuvizza (Simon sartor) 1592.
Tarbinovich Lucia (Lucha) 1580.
Tarnosich Mathio da Val S. Stefano 1581.
Tarpanich Margareta (Vido) di borgo 1579.
„ Anastasia (Vido) de borgo 1579.
Tatan ? Andrea (qu. Rado) 1584.
Taveglich Sincha (Thomaso becaro) 1593.
Tavelich Margareta (Thomaso sig.) da Sibenico 1606.
Tavileo Piero nobile di Sibenico 1580 vj. sa Ligniceo Gieronima (Zorzi) da Sibenico.
Tecchi Andrea d'Alessio 1600 i Teschi.
Teletina Orsa (Zorzi) 1581.
„ Zorzi 1582.
„ Vido 1582, 594, 608.
„ Zuane (Vido) 1612.
„ Stefano (Antonio) zapador di Zara 1608.
„ Barbara serva 1599.
Teletinof Zuane 1607.
„ Margareta (Zorzi) 1612.
„ Mathio 1603, 607 (Teletinov).
Telëtinov Luca 1610.
„ -a Lucia 1587.
Teletinovich Margareta (Antonio rel. qu. Zuane di Montenegro zapador) 1601, 608.
„ Piero 1605, 601 (Teletina, Teletinov).
„ Lucia (Antonio zappador) 1608.
Di Tenchati Zuane Di Valdistagna habit. a Zara 1580.
„ Francesco mo. 1604, 608.
„ Zuanin mo. 1602.
Tencato Zamaria di Valdistagna caligher 1590, 597, 598, 602, 606 (Tencati).
„ Isabetta (rel. qu. Zuane) da Valdistagna 1587.
Tincati Francesco clerico 1596.
Tencovich Chiara (qu. Simon) serva 1605.
Della Terra Hieronimo mo. 1611.
Tercagovich Margareta (qu. Nico) d'Almissa 1602.
Terzagovich Zuane (Marin) sig. 1589.
„ Marin cap. 1589.
„ Piero nobile d'Almissa 1594, 596. – Vj. 1578 sa Bolcich Anzola (Hieronimo) – Terzago.
Terzago Zuane (Piero) 1594.
Di Terzi Flaminio mo. 1605.
Terzo Joan Paulo Bargamasco habit. a Pago 1591, 598.
Tesero? Mauro soldato di Lodi 1581.
Tetrico Batta magco. 1608.
„ Gregorio cap. 1576–580, 583, 585, 586, 587, 590, 607 – governador (Detrico, Detricho).
„ Cornelia (qu. Batta) 1576 vj. za Fera Pierantonio.
„ Alvise (qu. Pelegrin) 1576, 580, 583, 584, 587, 595, 599. – Vj. 1583 sa Broscandolo Isabetta (qu. Zuane) – Vj. 1599. sa Begna Pelegrina (qu. Franc.) – Thetrico.
„ Camillo cap. 1582, 585, 589.
„ Valerio cap. 1577, 578, 581, 583, 592, 594, 596, 597. – Vj. 1581 sa Fanfogna Maria (Pietro dottor) – Thetrico.
„ Franceschina (qu. Valerio cap.) 1603 vj. za Soppe Biasio (qu. Franc.).
Tetrica Maria (Gregorio) 1596 vj. za Civalelli Thomaso.
„ Lucretia 1608 vj. za Cassio Francesco nobile di Pago.
Tetricho Margareta (qu. Pelegrin) 1578 vj. za Nico d'Almissa (Tercagovich?).

Thetrico Diana 1603 vj. za Thomasei Thomaso.
„ Gerolima (Valerio cap.) 1598 vj. za Zanoni Alessandro.
„ Maria (rel. qu. Camillo) 1598.
„ Lumbardin (qu. Zanbatta) 1576, 579. 581, 582, 587, 588, 598, 599, 604, 605. – Vj. 1576 sa Begna Pasizza (Zuane) – Detricho.
„ Paulo già Turco fatto christiano 1595.
Detrico — (qu. Gregorio) 1613.
Tirabosco Domenigo mes. 1576, 584.
„ Catharina (qu. Bernardo) 1594.
Taraboscho Francesco mes. 1580.
Tiecca Paulo (qu. Marin) Albanese 1599.
Tiepolo Stefano provvedit. della cavaleria di Dalmazia 1604.
Tgninanin Martin (Thomaso) 1592.
De Tnina Antonio (Thomaso) 1582.
Tnina Mathio pre. 1584, 591, 592, 595, 597, 601, 603, 605, 607, 611
„ Donato mo. 1587.
„ Margareta (qu. Donato mo.) 1591.
„ Simon pre. 1580.
Thoboles Catharina sig. da Sibenico 1611.
Todesco Zuane (Andrea) soldato d'Augusta 1576.
„ Mathio fabro 1583.
Thodesco Stefano mes. 1600.
„ Gnesina (qu. Gasparo) habit. a Zara 1608.
Tudesco Andrea mo. 1607.
Di Thodori Gieronimo (Thodoro) sartor 1611.
Toglianovich Mathio 1603.
„ Zuane 1583.
Thoglianovich Simon zappador 1595.
Toglich-ia Mandalena 1605.
Tomaseo Nico pre. 1585, 589, 591, 595. 596, 597, 598 (Thomaseo).
Thomaseo Zanetta 1590, 606.
„ Lucretia 1598.
Thomasei Thomaso magco. cap. d'Almissa vj. 1603 sa Thetrico Diana.
Tomasicina Nico 1582.
Tomasticin Zuane zappador 1595.
Tomasovich Simon di Zara 1612.
Del Ton Zamaria (qu. Hieronimo) dalla Riva di Salo 1589.
Thonin Cristoforo nobile di Budua vj. 1608 sa Castrioti Paula (Franco governador) habit. a Zara.
Tonietto Francesco da Castel Franco 1592.
Tonini Simon mes. 1600.
„ Vidal sig. 1609.
„ Zulian 1579, 588, 594 (Julgio).
„ Domenego 1579.
„ Elena 1604.
Tonina Madalena 1604.
Tunini Maria (Julgio) 1584.
Torbglich-ia Orsa da Babigno 1581.
Toresan Michelin mro. 1586, 587 (Turisan).
„ Giacomo mo. 1602, 603, 606 (Turrisan).
„ Zuane 1580.
„ Magdalena (Zuane) 1580.
„ Mathio (Iseppo) 1607.
„ Cathareina (fiastra di Michel) 1578.
Toresello Anibal (qu. Giacomo) da Venetia 1586.
Toretta Zorzi 1613.
„ Mathio 1592.

Toselli Gasparo sartor 1611, 613.
Toso Iseppo soldato da Udene 1584.
Toscani Concordia (rel. qu. Marco) Venetiana 1605.
Travisan Marica (Francesco) 1576.
Traviso Francesco cap. 1577.
Trauritta Zorzi pre. 1576, 577.
Trentin Zuane mro. 1593.
Tresso Zuane piscator 1587.
„ Simon (Giovani pescador) 1610.
Di Trevasi Joani da Ravena 1598.
Triburti? Zuanna (qu. Ulisse) d'Ancona 1599.
Tricolo Marcantonio da Vicenza 1611.
Trifunich Mandalena (qu. Zuane mo.) 1608.
„ Nico mo. 1594.
„ Piero pre. 1587.
„ Zuane marangon 1586 (Trifon).
„ Mathio mo. 1584.
„ Simunella (Zuanne mo.) 1593.
„ Piero mo. 1583, 584, 590, 598, 600 (Triffon, Triffoni).
Trifon Hieronimo mo. 1599.
„ — spicier da Risano 1587. – Vidi Da Cattaro.
Trifoni Trifon mo. 1605.
Trifoni Vicenzo pre. 1599–602, 604–605, 608–613. – 611 curato et mansionario.
Trinci Giobatta soldato di Pesaro 1584.
Trippcho Nicolo soldato da Perasto 1611.
Troco alias Ostogich Piero zapador 1599. – Vidi Ostoich.
Trochin Mathia (Piero) 1599.
„ Orsa (Piero) 1598.
Troglioni Alessandro cap. 1613.
Troilo Augustin stren. da Corfù 1606.
Trumpsi Zuane da Scutari 1602.
Tuchnich Orsa (Nicolo) serva da Sibenico 1591.
Turchetto Margareta (qu. Bartolo) 1609.
Tuicich Mandalena (Zuane) da Berbigno 1589.
Turcin Piero 1587.
Turcinovich Chiara (qu. Simon) 1589.
„ Marizza (qu. Zorzi) 1576.
„ Zorzi (Zuane) 1599.
„ Mathio 1594, 596, 601. – Vj. 1594 sa Gliubavaç Elena (Paulo).
Turchovich Catharina (qu. Simon) da Zara 1586.
„ Francesco mo. 1592, 595 – barbier.
„ -ia Franceschina 1611.
Turcovich Maria (qu. Franc. barbier) 1600.
Turich Catharina (qu. Zorzi mo.) 1609.
„ Zorzi mo. 1582, 597, 609 (Turin, Turino).
„ Gregorio clerico 1606.
„ Gieronimo (qu. Giorgi mo.) da Zara 1608.
„ Gasparo da Zara 1590.
Thurich Michel caligaro 1588, 589, 594, 613 (Turin).
Turino Mathio clerico 1580, pre. 1593, 594.
Turo Simon pre. 1579, canonico (Ture).
Tutofich Francesco mo. 1576, 578, 580, 595, (Tutufich).
Tuttofich Pasizza (qu. Hieronimo mo.) 1579.
„ Piero (Bernardin) mo. 1591.
Tutofeo Pietro trombetta del provveditor della cavaleria 1597.
Tvartcovich Filipo da Scardona 1579. – Ima kuću u Zadru.
Tvrtchovich Veroniga (qu. Filippo detto Piccolo) 1586.

Ugarcich Dorothea (rel. qu. Gregorio Oplazza) 1605.
Ugrini Michiel (Marin) Albanese da Dulcigno 1590.
Ugrinich-ia Lucia da Tcon, serva 1605.
Ugrinovich Piero da Pago sig. 1605.
„ Zuanne cap. 1587 vj. sa Budinich Pasizza (Stefano).
„ Simon da Pasman 1608.
Ulanij Cesare cap. 1585, 591. – Vj. 1585 sa Posedargie Margareta (conte Franc.).
Ulani Todoro mes. 1599.
Uhanov Piero mariner da Posedaria 1605.
„ -a Lucia 1582.
Umassich Margareta (Vido) 1582.
„ Madalena (qu. Nico) da Zara 1590. – Vidi Omasich.
„ Vido 1588.
„ Mathio 1594.
„ Mathio (Piero) zappador 1606.
Ursini Antonio cap. 1602.
Usello Helena (Piero) 1576. – Ima kuću u Zadru.
Vidi Pigliusich, Pigliuh, Pigliussich, Osello.
„ Lucia (Piero) 1579.
„ Zuane (Piero) 1586.
„ Piero 1588.
„ Gercha (Piero) 1589.
„ Mathio clerico 1602.
„ Lorenzo zappador 1611.
„ Anastasia (qu. Nico) 1611.
Di Uselladori Zanbatta (Zuane fauro) 1600.
„ Zuane fauro da Venetia 1584, 593, 609 (Uselador).
„ *Lorenzo mo. da Saravalle* 1589, 597 (*Di Oseladori*).
„ Francesco (Zuane fauro) 1611 (D'Oselladori).
„ Anzola (Zuane fauro) 1593.
Uspinovich Gregorio da Sibenico 1579.
Uspotoc Hieronimo caligaro 1578, 599.
„ Zuane caligher 1607.
„ Simon alias Gasparovich pre. mansionario 1605, 606. Vidi Gasparovich.
„ Luca (Paulo mo. detto Spotoch) mo. 1612.
Utcovich Margareta (Pietro) da Nona 1608.
„ Simon vicario di Nona 1593 .
Utiese Lucia (qu. Piero) da Dolcigno 1612.
„ Zuane Albanese 1603 (Utiesse).
Uticiense* Gregorio pre. 1612, 613 (Uticense, Utiense).

Vaçich Batta clerico 1605.
Vadagna Zuane (Simon) 1581, 583 (Vadagnaich).
„ Catharina (qu. Zuane) 1599.
Vadagnich Isabetta (Simon) 1609.
Vadancich Paulo 1583.
Vagliaçich Catharina (Tomaso) 1592.
„ Simon (Thomaso) 1592, 595, 596, 599.
„ Thomaso 1576. 578, 579, 581, 582, 584, 589, 592, 593.
„ Mathia (rel. qu. Simon) 1612.
Vagliacinich Zuane da Fiume mo. 1592.
Vagnozzi Vicenzo (Flaminio) di Porchia Marchiano 1586.
Vaicharich Simon di S. Eufemia 1581.
Valaresso Gioanne pre. 1593, 597, 599, 605 (Di Ca Valaressi Zannetto).
Valdoro Felicita (Ottavian secretario del Falier) 1578 vj. za Descovich Stefano spl. d'Almissa.

* Vidi Bianchi, Zara christ, I., 207.

Valentich Zuane marinaro di Pago 1577.
„ Vicenzo (Piero) di Pago 1578, 585.
„ Piero mo. 1601.
„ Piero (Giovani marinaro) 1599.
„ Piero alias Pestina 1611 (Vidi Pestina).
„ Hieronimo (qu. Vucco) 1578.
„ Thomaso (qu. Simon) 1576.
Valentin Batta mes. 1605.
Valery Oratio mo. 1601.
Valier — della galia contro Uscocchi 1611.
Vanotti Francesco da Napoli 1612.
Varbanich Francesco 1583.
Verbanich Catharina (qu. Franc.) 1608.
Varicassa Zuane ser 1583, 586.
„ Domenega (rel. qu. Zuane mes.) 1592.
Di Varoteri Zamaria di Padua ceroicho del Marcello Nico cap. contro Uscocchi 1589.
Varsicich Catharina (Martin) da Bibigne 1579.
Vaschia Lorenzo (qu. Gioane) da Valle di S. Stefano 1593.
Vassiglia Catharina (Mathio) 1603.
„ Mathio zapador 1603, 605, 610.
De Vazzi Marsilio da Nember-Bergamo 1587, 590.
Veggia Francesco (Iseppo) da Porto Gruer 1595.
Velanovich Mathio 1598.
„ Gregorio (Zuane) da Cosino sello 1611.
Velislavich Piero da S. Eufemia 1592.
Versloslavich Donato dalla isola di S. Eufemia 1603.
Velon? Helena (Donato) 1580.
Vendramin Gabriel clem. sopracomito di galera 1600, 602.
„ Zamaria da Padua 1602.
Venier Nadal nobile 1577.
„ Bernardo govennador di condanati 1599.
„ Christoforo mes. 1588, 589, 594.
„ Piero 1578, 581.
„ Nadal arcivescovo di Zara 1587.
„ Simon (qu. Zorzi) 1590, 594.
„ Simon pre. 1597.
„ Simon mes. 1610. – Vidi Gharincich.
„ Zuane (Nico) 1594, 610.
„ Zuane chierico 1608.
„ Zanalvise conte 1599.
„ Barichio (qu. Nicolo) 1600.
„ Marin (Simon) mes. 1599, 613.
„ Orsato (Simon nodaro) 1611.
„ Zorzi (qu. Nico) mo. 1612.
Da Venotti? Franceschina (filia adottiva qu. Alvise) 1600.
Ventura Lorenzo (qu. Simon) dottor 1576, 578, 580, 581, 582, 588, 589, 591, 595.
„ Christoforo 1585.
„ Piero da Zara 1577, 578, 581, 585, 589, 590, 594, 596, 600, 606, 607, 609, 612 (magco. Venturich cittadino di Zara).
„ Simon sig. 1611.
„ Domenego clerico 1577, pre. 1591, 592, 597, 598, 599, 600, 602, 603, 604, 607, 608, 609, 610, 611, 613.
„ Nicolo 1585, 589, 593, 596, 597, 598.
„ Nicolo (Piero) sig. 1608, 609.
„ Trifon 1599, 600, 605. – 1599 vj. sa Civalelli Lucia (nepote qu. Gieronimo).
„ Trifon da Cattaro mo. 1610.
„ Maria (qu. Zorzi rel. qu. De Maffei Michel) da Selve 1610.
„ Lucia (qu. Lorenzo eccel. dottor) 1609.

Ventura Antonio 1605.
„ Batta (Zuane) mo. 1606.
„ Justina (Franc.) 1603.
Venturini Isabetta (Franc.) 1591.
„ Piero mes. 1581, 587, 589.
„ Lucretia (qu. Franc.) 1592.
„ Matio da Codignola diocese di Faienza, mo. 1608.
„ Antonio 1609.
Venzon Cecilia (Stefano orese) 1605.
Venzoni Franceschina (qu. Stefano orese) 1611.
De Verari Francesco da Bressa 1595.
Vergada Simon pre. mansionario 1576, curato 1577, paroco 1578–1584, 587, 1590–593, 596, 599, 600, 604, 606, 608, 610.
Vergen Giulia da Legnago (rel. qu. Zuan cap. d'Ancona) 1610.
Versatovich Antonio da Podnovie 1594.
„ Gieronimo (qu. Mathio) 1607.
Verticevich Mathio 1593.
„ Simon 1601.
„ Zuane 1602.
Verticich Mathio 1605.
Verzagia Piero da Sibenico canonico di Zara 1590–594 (Verzaglia).
De Vescovi Zuanne (qu. Domenego) mo. da Rovigno 1605.
Vesincich Zuane da Sale 1576.
Vetroco Lorenzo psichico 1578.
Vicarço Bernardina 1606.
Vidacovich Mathio clerico 1603.
„ -ia Marcella 1588.
Vichich Lucia (qu. Michiel) massera 1608.
Victovich Andrea (Nico) da Sestrugn 1580.
Di Vidali Vidala nobile di Lesina 1576 vj. za Luxich Zuane cap. nobile da Traù.
Vitali Nico nobile da Liesina 1579 vj. sa Civalelli Catharina (Gregorio).
Vidaly Marina (qu. Franc.) 1610 vj. za Pigliuhovich Francesco sartor di Zara.
Vidovich-ia Catharina da Nona 1593.
Viglrich-ia Orsa da S. Casia 1613.
Villinel Bonifacio dalla penna. 1593.
Vilich Gieronimo tagliapiera da Traù 1608.
Vinaldi Pelegrin da Legnago 1595.
Viscovich Piero mes. 1585.
Visich Helena (qu. Zuane marinaro) 1576.
„ Zorzi 1583. – Ima kuću u Zadru.
„ Cicilia (qu. Lorenzo) 1587.
Vissich Simon spenditor 1585.
„ Matheo da Povrsie 1577.
„ Maria (Mathio mo.) 1599.
„ -ia Mandalena 1592.
Vitanovich Simon (Michel) mes. da Zara 1604, 610.
Vittanovich Michel 1588.
Vitassovich Antonio 1585.
Vitelli ? Zorzi 1611.
Vitorello Margareta (qu. Gregorio) 1595.
Vitulovich Jacomo mo. 1596.
Viveta Giacomo sig. 1594, 605 (Viventi).
Vlachich Simon fauro 1606.
„ Giovani fauro 1605–608.
„ Antonio fauro 1600, 604 (Vlahin).
„ Paulo zappador da Zara 1610.

Vlahin Gregorio fauro 1598, 577 (fid di fauro).
Vlachin Paulo mo. 1589.
Valhin Zuane (Vlaho fauro) fauro 1579, 583, 591, 600 (Vlaho, Vlahovich).
Vlahovich Piero pelicaro 1578, 579, 595 (Vulachovich).
„ Catharina (qu. Zuane mo.) 1583.
Vlachovich Zorzi di Val di S. Stefano 1587.
„ Antonio 1609.
Vlaholich Zuane da Migliasi 1580.
Vulachich-ia Elena 1607.
Vulachovich Nicolotta (rel. qu. Simon mo. nata Zidarich) 1605. – Vidi Zidarich.
Vladinovich Baro di Novegradi 1577.
Vuladinovich Andrea da Zara 1609.
Vladislavich Antonio 1577.
Vlami Diena (qu. Giovani) Albanese 1597.
„ Piero (qu. Cesare cap.) cap. 1610.
„ Francesco (qu. Cesare cap.) de Napoli de Romania 1613.
Vlassich Antonio (qu. Zuane) di Val di S. Stefano 1580.
„ Draga (Antonio) di Val di S. Stefano 1605.
„ Filippo (cognato di Mathio Milla) da Sibenico 1611.
Vulasich Elena (qu. Antonio) da Lucha 1608.
Vlassi Chiara (qu. Thodoro Stradiotto) habit. a Zara 1592.
„ Filippo (qu. Thodoro) 1599.
„ Filippo mes. 1608.
Vleti Dabo da Pastrovich 1589.
Vnucovich-ia Margareta 1601.
Vodica Luca 1613.
Vodizza Margareta (Simon paron) da Zara 1609.
Vodicina Mathia da Morter 1597.
Vodopia Zuane da Bibigne 1610.
„ Margareta (qu. Luca) da Zara 1613.
„ Zuane pre. 1585, 586, 590, 591 (Vodopigich).
Vodopych Lorenzo da Uglian 1584.
„ Antonio 1603.
Vodopigich Vido 1588.
Vojnovich Margareta (Martin) 1587.
Vojvodich Zorzi 1587.
„ Mathia (qu. Zorzi) 1607.
„ Damiano (qu. Zorzi) zappador 1613.
Voivodich Barbara (Giorgi) 1600.
Volpata Zuane (qu. Jacomo) da Porto Rovar 1598.
Volpati Antonina (Constantin) 1595, 606.
Volpatti Constantin bombardier 1579, 595, 600, 605 (Vulpati, Vulpato).
De Volpatti Zuane da Porto Gruer 1593.
Volpini Simon (qu. Nico) organista 1585, 587, 588, 590. (Vidi Vulpini, Ulpini, Lupino).
„ Piero clerico 1602.
Volpino Margareta (qu. Andrea) da Zara 1613.
Voscari Catharina (qu. Stefano) da Dolcigno 1611.
Voschari Stefano da Dulcigno 1589.
Vrana Anizza (qu. Simon mariner) 1604.
Vrancich Martin da Semunicho 1578.
„ Zuane pre. 1589.
„ -ia Dorca 1595.
Vuranin Slavica 1594.
Vuragnanin Gieronima (qu. Simon) da Zara 1612.
Vuchadinovich Gregorio 1598.
Vuchas Stana (Zaune) da Sibenico 1587.

Vucassin Lucha 1583.
Vucassinovich Mattio (qu. Antonio) da Zara 1613.
Vuchdragovich Paulo 1601.
Vucassovich Margareta (Zuane) da Sibenico 1579.
„ Mathio da Zaton 1583.
Vuchelich Nico 1576.
Vuchich Margareta (Nico fauro) 1584.
„ Marco (Zorzi) da Pogliana 1594.
Vucich Catharina (Nico) da Uglian 1611.
„ Lucia (Simon) da Lucoran 1588.
Vuchicevich Gregorio da Chernize 1578.
Vuchichievich Zuane chierico 1599.
„ Thomaso da Diclo 1604.
Vucmanovich Lucia (Simon).
Vuchotich Antonio sig. 1582, 587, 588, 589.
„ Lorenzo mariner paron di barca 1584, 586.
„ Simon (Antonio) sartor 1585, 587, 591, 592, 594, 597.
„ Orsa (Lorenzo) 1602.
„ Simon cittadino di Zara 1605.
Vucovich Clara 1605. – Vidi Baressina Clara.
Vuchsanovich Margareta (rel. qu. Gregorio) 1603.
Vuhle Martin 1583.
„ Catharina (Martin) 1610 .
Vuruncich Antonio chierico 1595.

Zabosich ? Vido 1578.
Zacharia Casimira Serena (qu. Alessandro) 1598 vj. za Nassi Rafael.
„ Simon magco. sig. 1598, 600, 608, 612 (Zacharizza).
Zacaria Alessandro 1582.
„ Francesco sig. 1595, 605, 608, 611, 613.
„ Andrea Albanese 1603.
De Zacharys Mathio da Fiume 1608.
Zacher Anibale mes. 1595.
„ Catharina (rel. qu. Annibale) 1610.
Zachma? Margareta 1579.
„ Francesco sig. 1613.
Zadrislich Thomaso mo. 1589, 593, 600 (Zadrizlich).
„ Zuane mo. 1578.
„ Lucha calegher, calzolaro 1598, 600, 604, 610, 612, 613.
„ Matheo clerico 1590, 595, pre. 1602, 613.
„ Lucia (Thomaso mo.) 1599.
Zaemanovich Orsa (qu. Milinco) 1588, 594.
Zafranovich Zuane 1580. – Vidi Çafranovich.
Zagorac Bare 1579–579.
Zalon Antinoro peota di capitanio in colfo 1587.
Zambelli Piero da Venetia habit. a Zara 1582.
Zamberglia Helena (Paulo sartor) 1588. – Vidi Çamberglia.
Zanco Catharina (qu. Simon mo.) 1587.
„ Jacomo 1597.
Di Zanchi Bernardin datier 1608.
Di Zanchetti Zuanna (qu. Zuanne) da Valstagna 1585.
Zandelago Giorgi mes. 1593. – Vidi Lago.
„ Bastian 1606. – Vidi Lago.
Zane* Marchiol camerlengo 1590.

* Benvenuti ga spominje pod imenom Marcello. Vidi Zara i t. d. I., 378.

Zanetti Giobatta orese, orefice da Verona 1609, 610, 611.
Zanettino Gianpaulo (Tomaso) da Bologna 1595.
Zanini Francesco mo. da Padua protto di fauri 1584, 597, 606, 612.
„ Giustina (Franc. protto di fauri) 1589.
Zanoni Alessandro, Vicentino mes. 1598 vj. sa Thetrico Gierolima (Valerio cap.).
Zanpierovich Gregorio zappador 1609.
Zanperovich Elena (qu. Simon) 1605.
Zanperich-a Elena d'Assman 1599.
Zapanda Giovanni cap. 1606.
Zapandi Pietro cap. 1605, 609, 610 (Zanpodi, Zanpanda).
Zappich Piero 1576, 578, 585, 590, 596. – Ima kuću u Zadru.
„ Simon canonico 1593, 595, 597.
„ Simon clerico 1593, 594, 599.
„ Simon (Piero) spl. sig. 1593, 603 vj. sa Ventura Justina (Franc.).
„ Simon (qu. Giacomo) 1581, 587, 593, 602, 606.
„ Zuane 1577, 588, 599.
„ Zuane cap. 1600.
„ Batta pre. 1576, 577 (Çapich).
„ Batta sig. 1600, 610, 612.
„ Simon 1606 vj. sa Panizzon Franceschina (Batta).
„ Francesco ditto Sena 1585, 596 – (Vidi Sena).
„ Franceschina (spettabil Pietro) 1591 vj. sa Medosevaz Baldo cap.
„ Coliza (Piero) 1593.
„ Margareta (Piero) 1598.
„ Lucretia 1600 vj. za Rucich ? Stefano magco. da Sibenico.
„ Zamaria caligher 1605.
Zaransio Ottavio sig. da Tivoli 1610.
Di Zardini Nadal tamburlo nella compagnia di cap. Antunello 1593, da Bologna.
Zarich Vucho (Gasparo) 1598.
„ Simon zappador 1603.
„ Catharina (Antonio sartor) 1593.
„ Lucia (qu. Michel) 1578.
Zarnich Michel (qu. Zuane) 1578.
Zarnovich Geronima (qu. Zuane) da Zara 1609.
Zaud Dominica (Mathio calafa) 1613. – Vidi Giaud.
Zavaricevich Elena (qu. Giorgi) 1609.
Zavricevich Antonio d'Asmano 1599.
„ Antonio 1600.
Zeçarich-ia Margarita 1603.
Zelencich Simon 1597.
„ Simon da Challe 1589.
„ Thomaso 1595.
„ Thomaso da Cale 1590.
„ Donado ? (Antonio) 1596.
„ Elena (rel. qu. Antonio sartor) 1597.
„ Martin 604.
Zelencovich — (Steffano) 1579.
„ Andria de Borgo 1579, 580.
„ Michel 1589.
„ Martin becher 1609.
Zelentina Mandalena (rel. qu. Periza marinaro) 1596. – Vidi Jelentina.
Zen Paulina (Fedricho medicho salariato di Zara) 1589.
„ Cattarion sopracomito della galera 1593.
Di Zeni Mathio (qu. Michel) murer da Barbaran diocese di Vicenza 1613.
Zeneralich Catharina (qu. Simon) di Zara 1609
„ Gioanne da Zara 1609
Vidi Generalich.
Di Zenon Giacomo da Castel Franco mo. 1593.

Zenovo Geronimo da Padua sig. 1605.
Zerbin Mathio d'Ortona 1608.
Zerich Zorzi (Zuane) 1576.
Zetta Francesco pre. 1576, 583.
Zezzi Pietro? 1611.
Zidarich Nicoletta (qu. Nico mo.) 1593.
Zidarich-ia Nicolotta (rel. qu. Simon Vulachovich mo.) 1605.
Zidovich Piero da Ponte Bianche 1604.
Zilina Mandalena serva d'Usman 1594 .
Zilman — (qu. Leonardo caligher) soldato da Mestrich 1611.
Ziplo Margareta da Zara 1608.
Zimizelen Zorzi mo. 1613.
Zifcovich Martin (Mathio) 1580.
Zlatarich Catharina (Marcho) da Lissa 1595.
Zmiglianovich Gregorio cap. 1582. – Vidi Smiglianovich.
Zoppulich Hieronimo clerico 1596, 598, 605. – Vidi Çopulo.
Zoich Gregorio botaro 1594, 613.
„ Marco morer 1596, 602 (Zoin).
„ Nicolo dalla Turetta 1603.
Zordan Brunoro da Vicenza mes. 1612. – Vidi Jordan.
Zorulovich Zuane nobile da Pago 1591 vj. sa Ferra Andriana (Piero magco.).
„ Francesco nobile di Pago 1607 vj. sa Dandola Zanetta.
Zorulovich Mathio 1602.
Zorzi Alvise (qu. Gabriel) sig. 1587.
Zorzinovich-ia Margareta 1580.
Zotetich Zorzi 1603.
Zubovich Marco de Cucglica 1580.
Zucrovich Antonio 1601.
Zuffa Hisabetta (Hieronimo barbier) 1584.
Zunlovich Filippo zappador 1587.
Zuppa Marco clerico 1589, sudiacono 1592.
„ Piero 1593.
Da Zupa Novaco 1583.
„ „ Margareta (Piero) 1610 vj. za Gliubavač Antonio (qu. Paulo).
„ „ Vuccho (Zuanne) da Ganba Albanese 1613.
Zuppanovich Simon calafa 1608. – Vidi Suppanovich.
Zurgenich Martin pre. 1583.
Zurich Zuane da Spalato 1605.
Zuul? Lipo? 1596.
Zuvanovich Simon di Zara 1608.
Zuvanich Gregorio (Zuane) da Sale habit. a Zara 1611.
Zuvulof Mathio bataro 1584.
Zuzlich Elena (Zorzi) da Pasman serva 1604.
Zuzich Antonio da Zuan 1609.
Zverovich Nico 1583.
„ Antonio zapador 1583.

Xachnich Marco 1608.
Xelich-ia Catharina (Stana) 1584.
Xixich Catharina (Zuane) da Spalato 1599.
Xixo Elena (Simon) 1609.

Đ' Arbania Mara 1576.
D' Arbe Bartolo (Bare) 1579 vj. sa Civalelli Thomasina (qu. Paulo).
„ Nicolina 1596.
„ Dominico pelicer 1610.
Albanese Piero marinaro habit. a Zara 1594.
„ Marco (zenero di Rile Mathio) 1583.
„ Vicenzo (qu. Stefano) marinaro 1592.
„ Cicilia (Zuanne) 1597.
„ Zuanne sartor 1599, 601. – Vidi Gamba.
„ Vuco (qu. Zuane) 1600.
„ Paulo (qu. Marco) 1602.
„ Menega (qu. Piero soldato a cavallo) 1603.
Arbanese Francesco (Marco) 1600.
D' Almissa Hieronimo 1578.
„ Helena (Michel) 1582.
D' Ancona Vido 1578.
„ Nicolo cap. 1597.
„ Cornelio cap. 1612.
„ Zanfranco fra. 1577.
D' Antivari Damian (qu. Nonello) 1587.
„ Marin 1588.
„ Marietta (Mandricardo) 1599.
„ Nicolo (Mandricardo cap.) 1608.
„ Margareta (qu. Mandricardo cap.) 1613.
D' Asola Batta. (qu. Zuane) barbier 1598, 1590 habit. a Zara – Vidi: Da Zara.
„ Mathio 1599.
D' Asan Rafael sargente 1592.
D' Astor Alvise 1598, 611.
D' Albrana Lucretia (Baldassaro) 1588.
Dalla Aosta Marcantonio soldato 1597.
D' Augusta Zuane soldato 1600.

Da Buchoviza Margareta (Luca) Serva 1608 di dott Crisaro.
Da Bassan Bartolomeo (Zanetto) 1577 – Vidi Bassan.
Da Barri d'Arbania Margareta 1599.
Da Bergamo Cesare caligaro 1579.
„ „ Zorzi (Donato) habit. a Sibenico 1579.
„ „ Marietta (Ventura tamburo) 1599.
„ „ Simon (qu. Antonio mo.) mo. 1602, 603.
„ „ Zanantonio (qu. Paulo calzolaro) 1610.
Bërgamäsco Antonio 1587.
„ Zanpier morer 1576.
„ Giacomina (qu. Thadio) 1592.
Dal Banadego Anastasia 1596.
Da Bologna Zorzi (Marcantonio cap.) 1589.
„ „ Francesco (qu. Lessandro) mes. 1590. – Vidi Bologna.
„ „ Gianbatta 1602.
„ „ Francesco infermer nell'ospedal de galeotti 1611.
Da Barchagno di S. Michel Donato 1581.
De Borgo Nicolo bombardier 1579, 581.
Da Bosna Nico (qu. Jacomo) 1591 – Vidi Bosna.
Da Brescia Lazaro fauro 1587, 589, 591, 599, 601, 602, 609, 610.
„ „ Batta murer 1601.
Bressan Domenego servitor del camerlengo 1602.

Da Brindisi Thodoro 1603.
Da Berda Zuane (qu. Piero) 1580.
Da Buna Luca 1577.
Da Budua Zanpiero (Piero) 1577.
Di Budua Piero 1579.
Da Budua Marin stradiotto 1581.
„ „ Lucha servitor 1599.
„ „ Stefano (Pietro) 1600.
„ „ Paulo 1601.
„ „ Piero (qu. Zanpiero) 1577.
Da Buccari del stato di principe De Sdrin Marta (Michiel moliner) 1613.

Da Cale Lorenzo 1583.
Da Candia Nicolo (qu. Vittorio) Greco 1608.
„ „ Gianna comitto dell'illustr. Mocenigo 1610.
„ „ Nicoletto mes. 1603.
„ „ Nicolo (Dimitri) 1601.
„ „ Ziencho sartor Greco 1591.
„ „ Zuan (Vicenzo) 1576.
„ „ Piero (Nicolo) 1582.
„ „ Zvane (Nico) 1576.
Di Castelnovo Nicolo (Stefano) 1583.
„ „ Piero (qu. Flavio) soldato 1584.
„ „ Luca (qu. Pietro) mo. 1599, 598.
„ „ Margarita (Matio) 1603.
„ „ Madalena (Antonio mo.) 1613.
„ „ Antonio (qu. Augustin) mo. 1593.
„ „ Piero 1580.
Da Chastelan Andrea oste a Zara 1584.
Da Cattaro Vicenza (Lucha) habit. a Zara 1578.
„ „ Alvise 1578.
„ „ Juretta capo. di bombardieri sopra la galera di capit. di golf 1579.
„ „ Antonio (Nico) 1577.
„ „ Zanetto 1577.
„ „ Rado 1578.
„ „ Vuyce 1578, 579.
„ „ Catharina 1576.
Di Cattaro Zuane 1578, 583.
„ „ Piero 1583, 1576 Cernovaç.
„ „ Luca becaro 1586 habit. a Zara. – Ima kuću.
„ „ Trifon spicier 1587. – Vidi Trifon.
„ „ Andriana (Nicolo) habit. a Zara 1588.
„ „ Antizza 1588.
„ „ Marizza (Gasparo) 1590.
„ „ Margareta (qu. Lazaro) 1608.
„ „ Nico (Rado) 1576.
„ „ Ana (Rado) 1601.
„ „ Nicolo (Zuane) 1576.
„ „ Nicolo (qu. Stefano) 1576.
„ „ Paulo 1605.
„ „ Catizza (qu. Zorzi) 1611.
„ „ Mandalena (qu. barba Rado) 1610.
Da Castel Franco Bastian tesser a Zara 1599, 587.
„ „ Franco Mandalena (Giacomo mo.) habit. a Zara 1613.
Da Carniza Catarina 1606.
Da Cadralpo Mathio soldato 1604.
Da Ca Carigi Marco 1602.
Da S. Cassan Tomaso (Mathio gastaldo) 1610.

Da Cefalonia Zorzi 1576. – Vidi Zefalonia.
Da Cerno Jacomo Grando 1578. – Vidi Dobrocinac
Da Cerinca Simon 1577.
Da Cesana Bartolo (Marco mo.) 1604.
Da Chiozza Giulio sig. 1582.
„ „ Gandolfo 1596. – Vidi Gandolfi.
Da Cipro Vicenzo 1602.
„ „ Marco 1586.
Cipriota Nicola (qu. Alvise) 1587.
„ Alvise habit. a Zara 1591. – Vidi Caridi.
„ Arvaro 1604.
„ Gianni 1587.
Da Cividal Zorzi cap. 1585.
„ „ da Friul Giacomo (qu. Cristoforo mo.) mo. 1612.
„ „ da Friul Lucretia 1592.
Da Cigalla Francesco bottaro 1576, 579, 582. – (Vidi da Losign).
Da Cingoli Ruggier (qu. Napolione) mo. 1593.
Da Clissa Zuane (Zorzi) 1586.
„ „ Simon (Zorzi) 1590.
„ „ Anizza (Luca cap.) 1611.
Da Col, contea di Cesana, Angiola (Marco) 1602.
Da Corona Giacomo mo. 1602.
Da Corfù Constantin 1582.
Da Cerçula Nicolo mariner 1578.
„ „ Marin 1579.
„ „ Mathio (Franc.) famegio di Blasan Franc. 1597.
Da Crema Zanpiero soldato 1597.
Da Cremona Batta mo. 1602.
Da Dulcigno Piero (Franc.) 1578. – Vidi Dopocel.
„ „ Zorzi 1578, 599.
„ „ Domenego (qu. Piero) sig. 1581. – Vidi Chatich.
„ „ Lucia (Dabcho) 1581.
„ „ Orsa (Dabcho) 1587.
„ „ Catharina (rel. qu. Zorzi) 1589.
„ „ Veneranda (Piero) 1590.
„ „ Zuane 1602. – Vidi Gamba.
„ „ Marietta (qu. Piero) 1603.
„ „ Zorzi sartor 1609.
„ „ Gioanne mo. 1600.
„ „ Prenco? 1576.

Da Este Francesco 1601.
De S. Eufemia Anastasia 1579.

Da Feltre Batta. sig. 1580.
„ „ Anna (rel. qu. Nicolo marangon) 1580.
„ „ Julio cap. 1576.
Da Fermo Acurcio mes. 1582.
„ „ Lessandro mo. 1591.
„ „ Troillo 1601.
„ „ Giobatta (Zanfelice) 1600.
„ „ Oratio Karlo 1610.
Da Ferrara Antonio caligaro 1581.
„ „ Domenego 1588.
Ferrarin Mateo 1576.
Da Ferli Lucha cantor? 1579.
Fiorentin Stefano alabardier et familiare del generale 1606.
„ Oratio cap. 1611.

Da Fiume Mathio mo. 1583.
„ „ Francesco mo. 1604.
Da Fiubini Zanin soldato 1596.

Da Genova Andrea compagno sopra la galera 1590.
„ „ Dominica (Andrea qu. Raini) 1599.
Da Jenoa Tiberio mes. 1579.
Da Gliuba Piero (qu. Zorzi) 1587.
„ „ Piero mariner 1613.
Da Goritia Fumia hab. a Zara 1600.
Di S. Genese Oratio cap. 1596.
Da Gradisca Betta (qu. Franc. murer) cameriera 1590.
Da Grobnizza Dorcha (Margareta) 1588.
Da Gruisa Zuane (qu. Nichezzo) hab. a Zara 1608.

Da Hraschiane Dorothea (Zuane) 1591.

D' Imola Isabetta (qu. Andrea) detta Tarantovich 1606.
„ Gaspara (qu. Pietrantonio mo.) 1598.

Da Istria Vido 1596.

Di Labi Ludovico locotenente 1606.
Da Lecce Giacomoantonio sergente 1598.
Da Lezze Vicenzo Maria sartor 1601.
Da Lesena Zanmaria 1582.
„ „ Piero 1584.
„ „ Giustina (qu. Marco caligaro) 1606.
Da Liësena Vecchia Michel 1596.
Da Losign Nicolo 1589.
„ „ Stefano 1581.
„ „ Cecilia (Lucha) 1587.
„ „ Gieronimo (Franc.) mo. 1587.
„ „ Perina* (Franc. boter) 1598, 599. – Vidi Perina.
„ „ Pietro (Branc. mo.) 1598, 605.
„ „ Iseppo (qu. Franc. botaro) 1607.
„ „ Catarina (qu. Franc. mo.) 1603.
„ „ Mandalena (qu. Nicolo) 1603.
„ „ Francesco boter 1576, 579, 582, 584, – (Vidi Da Cigalla).
Da Luca Angelina (Oratio mo.) 1611.
Da Lucoran Uçcho official 1597.
„ „ Piero 1580.
„ „ Antonio 1584.
Da Lustiza Mile 1583.
„ „ Stefano (Zuane) paron compagno con la galia del cap. di golfo 1613.
De Luschyca Lucha 1580.
„ „ Trifon (Luca) 1579.

Da Macerata Thomaso bombardier dell'eccel. general 1605.
„ „ Zorzi (Domenego) 1602.
Da Malvasia Andrea mes. 1613.
„ „ Margareta (Andrea beccaro) 1596. – Vidi Balarin i Musso.
„ „ Hieronima (Batta) 1587. – Vidi Napoli di Malvasia.
„ „ Zuane (Batta) bicher 1596.
Da Manopoli Mattio (Lorenzo) trombetta 1609. – Vidi Manopoli.

* Upisano je pogriješno u dvije rubrike.

Da Mantova Battista mes. 1582.
„ „ Zuane 1602.
„ „ Francesco 1582.
„ „ Pietro (Batta) 1592, 596.
„ „ Nico (Ettore) 1599.
Da Marostiga Vidal calzolaro 1609.
„ „ Francesco caligher 1589. – Vidi Da Venetia i Niala.
„ „ Alessandro 1581, 584.
„ „ Gratia (qu. Paulo fauro) 1589.
Da Merchonich Dabo 1610.
Da Metropoli Lorenzo 1596. – Vidi Metropoli.
Da Magliaschia Simon (Zorzi) 1579.
Da Milan Jacomo Antonio capeller, bereter, 1580, 587.
„ „ Batta 1581.
„ „ Demenego (Catharina) 1601.
„ „ Isabella (Giacantonio bereter) 1602.
Da Milo Nicolo 1601, 603 (Da Millo).
Da Mocro Helena (Vido qu. Mathio) 1598.
Da Modena Oratio 1577.
„ „ Zorzi 1578.
Da Modon Zorzi caligaro 1576, 577, 578.
„ „ Gregorio mes. 1587, 601, 604, 613.
„ „ Domenega (Gregorio) 1602.
„ „ Orsa (qu. Zorzi calzolaro) 1601.
„ „ di S. Giovani fra Benedetto 1597.
Da Mondin Gieronimo mo. 1588.
Di Monaco Isabeta (Bartolo cap.) 1576.
Da Montagnana Bartolomeo (qu. Mathio) 1599.
Da Monte Albot Sulpicio 1606.
„ „ Anto in Piemonte Antonia (Augustin) 1592.
„ „ Chucholo (Ferrara) Zamaria 1588.
„ „ Fiaschone Oratio 1576. – Vidi Firiono.
„ „ Lucia (rel. qu. Oratio) 1598.
„ „ Negro Stana (Nicolo) 1601.
„ „ „ Simon pelicer 1576.
„ „ „ Rado 1581.
„ „ „ Battista 1590.
„ „ „ Zuane (qu. Rado) 1593, 601.
„ „ „ Madalena (qu. Rado) 1602.
„ „ „ Catharina (Rado) 1602.
„ „ „ Gieronima (qu. Rado) 1604.
„ „ „ Domenega (Rado) 1606.
„ „ „ Gieronima (Vicenzo) 1603.
„ „ „ Franceschina (qu. Nico) 1606.
„ „ „ Marin (Michel mo.) varoter 1609.
„ „ „ Givanizza (qu. Nicolo zapador) habit. a Zara 1611.
„ „ „ Michel (qu. Simon pelicer) pelicer 1576.
Della Morella d'Hostia Franceschina (qu. Gianino) 1600.
Da Morigno Lucha (Zuane) 1584.

Da Napoli Alessandro habit. a Gliuba 1584, 598.
„ „ Zuane cap. 1589.
„ „ di Malvasia Battista 1600. – Vidi Malvasia.
„ „ di Malvasia Catharina (qu. Batta) 1600.
„ „ di Romania Giulia (Piero) 1601.
Di Negroponte Zorzi (Hieronimo) 1584.
„ „ Helena (qu. Zorzi) 1593.

Di Nona Marco botaro 1582.
„ „ Simon mes. 1587, 596.
„ „ Antonio (Thomaso) 1588.
„ „ Fabio canonico 1601.
„ „ Gaspara (qu. Zorzi chiruicho) 1603.
„ „ Orsa (qu. Simon mo.) 1608.
„ „ Mathio mo. 1610.
Da Novigradi Hieronimo (Zuane) 1585.
„ „ Catharina serva 1599.
„ „ Helena (Polonio) 1576.

D'Obrovazzo Helena novamente baptizata 1576.
Di Opachie sello Zorzi 1577.
Da Osmo Santo (qu. Lorenzo) macelaro, bicher, sig. 1590, 591, 601.
„ „ Lorenzo (Santo) ser 1582, 613.
„ „ Bernardino 1598.
D' Ossoro Piero 1578.
„ Hieronima (Nico) 1586.
„ Nico mariner, paron 1586, 594 .
Da Ostrovizza Nicolo sig. 1582.

Da Padua Giacomo (Ludovico) morer 1592, 596.
„ „ Giulio cap. di bombardieri sopra la galera contro Uscocchi di cap. Marcello 1592.
„ „ Marcantonio 1596.
Da Pago Fumia 1579.
„ „ Lucha sartor 1587, 605 (Bucifalich)
„ „ Fumia (qu. Zorzi) 1594.
„ „ Giovanni 1599.
„ „ Paulo bombardier a Zara 1600.
Da Palmos Vasigli 1610.
Da Pave? Gaspara (qu. Bastian mo.) 1605.
Da Pavia Antonio marangon 1608.
„ „ Marchiol 1610.
Da Pasman Anzola 1579 (op. ima kuću u Zadru).
„ „ Anastasia (Antonio) 1579.
„ „ Catharina pancogola 1581.
„ „ Lucia 1603.
„ „ Mathio (qu. Antonio) 1598.
Da Perasto Andrea chierico 1579.
„ „ Zanetto 1577.
„ „ Catharina (qu. Stefano) 1596.
„ „ Zuane (Martin) 1584.
„ „ Domenega (qu. Zanetto) 1597.
„ „ Anica (qu. Stefano) 1587.
„ „ Nicolo galigher 1588, 602, 605, 606, 610, 613.
„ „ Simon (qu. Luca) 1610.
„ „ Marin (qu. Radò) 1611.
„ „ Zuane (Rado) 1601.
Di Pesaro Margareta (qu. Lorenzo) 1585.
„ „ Oratio cap. deputato al presidio di questa fortezza 1612.
Da Peschera Simon (Franc.) 1579.
„ „ Giacoma 1586.
Da Pirano Domenego (qu. Giacomo) 1583. – Vidi Loredan.
Piranese Lucietta 1600.
Da Piasenza Lorenzo soldato 1580.
„ „ Cesare soldato 1596.
„ „ Antonio 1584.

Da Pisa Andrea (Franz) hab. a Zara 1581, 1576.
Da Plemichy Margareta (Zuane) 1579.
Da Piombino Francesco cap. 1581.
Da Pola Justina serva di Zoilo Nassi 1604.
Da Poglica Michel (qu. Mathias) mo. 1609.
„ „ Mathio 1579.
„ „ Madalena balia 1590 di Hieronimo Grisogono.
„ „ Podi Zuan (Paolo) 1576.
Da Ponta Micha Hieronimo 1580.
„ „ „ Simon 1578.
„ „ „ Gieronimo (Simon) 1588.
Da Ponte Batta 1600.
Da Ponte di Piave Angello (qu. Venzo) mo. 1599.
Da Pontremullo Chiara (qu. Hieronimo) 1590.
Da Porto Gruer Gianantonio (qu. Ciprian) 1599.
Da Posedarje Marco 1585, 589.

Da Radom Alessio (qu. Martin) 1603.
Da Ravenna Pietro (qu. Zamaria) mariner 1600.
„ „ Zuanne 1598.
„ „ Gasparo (Lodovicho) sartor 1611.
Da Rimini Horatio detto Mezzaluna 1604.
Dalla Ripa Giacomo 1592.
Da Risano Gasparo (Bose) 1579.
„ „ Mandalena (rel. qu. Gasparo) 1579.
„ „ Bartulo (Laura) 1577.
„ „ Marco 1587.
„ „ Zorzi dottor 1580.
„ „ Julio cap. 1585.
„ „ Zorzi cap. cavaglier 1577, 580, 583.
Da Rovigo Gieronimo mes. 1603.

Da Scutari Nadalin sartor 1587, 588, 589, 590, 596.
„ „ Paulo (qu. Antonio) 1598.
„ „ Dimitri sartor 1588, 589, 596, 601, 613.
„ „ Domenego mo. 1599.
„ „ Zuane (qu. Andrea) 1597.
Da Sale Mandalena serva di Mandal. molinaro 1611.
„ „ Simon 1601.
„ „ Anastasia Fiola di Chiareta? 1599.
Da Scardona Jacomo (qu. Mathio) caligaro 1579.
„ „ Mathio (qu. Luca mo.) Fabro 1576.
„ „ Manda (qu. Simon mo.) 1599.
Da Segna Stana (Mathio) 1599.
Da Senigaglia Zanpaulo 1578.
Da Serravalle Augusto cap. 1606.
Da Sestrugn Margareta (qu. Andrea) 1602.
Da Siena Antonio caligher 1607.
„ „ Antonio (qu. Paris) mes. 1599.
Da Sibenico Nicolo (qu. Michel) 1579.
„ „ Barica (Zanetto) 1579.
„ „ Stefano 1577, 579, mo.
„ „ Catharina (Nicolo bombardier a Zara) 1580. – Vidi Dminsich Grubisich?
„ „ Catharina (qu. Michel) 1593.
„ „ Catharina (rel. qu Nadalin da Venetia mo.) 1609.
„ „ Madalena (qu. Nico bombardier) 1586. – Vidi Dminsich?
„ „ Madalena (qu. Michiel) 1599.
„ „ Antonio murer 1577.

Da Sibenico Antonio (Gregorio) 1583.
„ „ Antonio spader 1613.
„ „ Antonio (qu. Piero) pilicer 1603.
„ „ Zorzi caliger 1577.
„ „ Bare remer 1582, 585, 586, 590, 596, 600,98, 99.
„ „ Thomaso paron 583, 585.
„ „ Thomaso becher 1594. – Vidi Tavelich.
„ „ Zuane fameo di cap. Milanovich Zuane 1585.
„ „ Zuane (qu. Piero) pilizer 1592.
„ „ Lucia (Zorzi) 1588.
„ „ Perina 1588.
„ „ Paulina (qu. Domenego caligaro) 1592.
„ „ Marco (qu. Franc.) 1593.
„ „ Giacomo hab. a Zara 1597, 601. – Vidi Bubrigovich.
„ „ Margareta (Matio) 1593.
„ „ Cvita (Michel) 1583.
„ „ Margareta fantesca di Simon Marcio 1581.
„ „ Gasparo (qu. Marco sartor) sartor 1600, 604, 608, 609.
„ „ Menega (Mathio gastaldo di S. Dimitri) 1609.
„ „ Viccha (qu. Martin zap.) 1609.
„ „ Domenega (Tomaso becher) 1598. – Vidi Tavelich.
„ „ Chiara (Nicolo) habit. a Zara 1611. – Vidi Dminsich.
Sibencan Gaspara (qu. Alvise) 1603.
„ Zuane 1582.
„ Mathio 1591.
Da Slan Piero Turcho 1608.
Da Spalato Paulo 1584.
Da Spilinbergo Piero (Orlando) 1590.
Di Stomorino sello Andrea parocco 1583.
Da Stora Alvise 1577.
Dal Stretto di Morter Vido habit. a S. Cassan 1610.

Da Tino Zorzi 1594.
Da Taranto Nadalin barbier 1581, 584, 585, 587, 588, 593.
„ „ Perina (Nadalin mo.) 1582.
„ „ Zanantonio (Nadalin) mo. 1587. – Vidi Tarantovich.
„ „ Betta (Nadalin barbier) 1599.
„ „ Donato tonsor 1580.
Da Traù Jerolimo (Alvise) magco. 1577, spl.
„ „ Catharina (rel. qu. Stefano) 1609.
Traurin Zorzi mo. 1579.
„ Mathio (qu. Zorzi) 1584.
„ Isabetta (Gioanne mo.) 1594.
„ Francesco mo. 1610.
Da Tregubi Simon 1593.
Da Trento Piero 1597.
„ „ Miranda habit. a Zara 1597.
Da Treviso Gieronimo (qu. Santo) 1603.
„ „ Menega (qu. Franc.) 1597.
Da Udene Gieronimo soldato 1596, 599, 602.
„ „ Laura (Franc. mes.) 1603.
„ „ Battista causilico 1606.
„ „ Lucretia (Franc. mes.) 1609.
„ „ Isabetta (rel. qu. Mandricardo) 1597.
„ „ Nadal spader 1589, 590.
Da Uglian Mathio parocco 1579.
„ „ Gregorio fabro 1584.

Da Urbino Francesco mo. 1608.
„ „ Isabetta (Franc. mo.) 1607.

Dalla Valle di S. Stefano Elena (Simaç) 1596.
Da Valsasino Perina (qu. Pietro) 1599.
Da Veggia Margharita (Lucha offitial) 1586.
Da Venetia Francesco caligaro 1579, 581, 588.
„ „ Francesco protto de fauri 1580, 581, 591, 593, 603.
„ „ Antonio bombardier 1580.
„ „ Antonio (Antonio merangon) habit. a Zara 1598.
„ „ Gerolimo marangon 1601, 602, 608 (Gioan Geronimo).
„ „ Simon (Santo) paron 1602.
„ „ Domenego 1602, cr. del conte 1613.
„ „ Domenego (qu. Vicenzo) scrivano sopra la galera 1588.
„ „ Martin (qu. Vicenzo) bombardier 1586.
„ „ Madalena (Zamaria di Vicenzo cap.) 1580.
„ „ Catharina (Jacomo morer) 1581, 585.
„ „ Lucretia habit. a Zara 1577.
„ „ Orsetta (Giacomo moraro) 1584.
„ „ Zanetto (qu. Franc.) filatoio 1582.
„ „ Anzola (qu. Lorenzo fauro) 1597.
„ „ Zamaria (Giacomo) pelter colla galia del capit. in golfo 1593.
„ „ Lorrizza (Zuane nodaro) 1592.
„ „ Zamaria varoter 1607.
„ „ Zanetto capo di bombardieri 1604.
„ „ Bernardin mes. 1581, 603.
„ „ Franceschina (rel. qu. Alvise) da Ca Çuchan 1613.
„ „ Simon (qu. Christoforo) 1602.
„ „ Giacomo (Antonio) petener 1596, 603.
Da Venzon? Marietta serva 1602 del cap. Ursini.
Da Verona Bartolomeo mo. 1602.
„ „ Baldassaro 1602.
„ „ Christoforo (qu. Biasio) tamburo 1598, 602.
„ „ Gioan Batta stramaziero 1608.
„ „ Franceschina (qu. Pasqualin) 1602.
„ „ Francesco 1598.
„ „ Paulo cap. 1576.
Dalle Villate Rado (Thomaso) mo. 1587.
Da Vicenza Donado habit. a Zara 1602.
„ „ Paulo (qu. Gieronimo) mes. 1599.
„ „ Zamaria soldato 1581.
„ „ Iseppo sergente, logotenente 1578, 581.
„ „ Lorenzo (Zuane) pontarolo 1588.
„ „ Vicenzo alabardier et familiar del general 1606.
Da Vinodol Elena (qu. Zuane) 1610.
Della Vrana Simon (Stefano) 1579.
„ „ Paulo già Turco 1608.

Da Zara Gierolimo (qu. Batta) 1599.
„ „ Marco* 1576.
„ „ Zan Giacomo (Piero) cittadino 1584.
„ „ Helena (qu. Marco) 1589.
„ „ Franceschina (Batta barbier) 1586.
„ „ Lucretia (Batta barbier) 1590.
„ „ Perina (qu. Vucho sartor) habit. a Zara 1590.

* Da Zara Marco, organista (Vidi Bianchi, Zara christ. I., 437).

Da Zara Michel (Zuane) 1592.
„ „ Gaspara (qu. Nico botaro) 1589.
„ „ Madalena (qu. Paico) 1607.
„ „ Justina (Zanbatta cap.) 1608.
„ „ Elena (Donata) pancogola 1608.
„ „ Zuanna (qu. Andrea) 1608.
„ „ Catharina (qu. Marin Picolo) 1609.
„ „ Chiara (Geronimo muliner) 1610.
„ „ Vicenzo (qu. Lucha) 1611.
„ „ fra Pelegrino 1613.
„ „ Zorzi sartor 1595.
Da Zaravecchia Margareta (qu. Zorzi) 1603.
Da Zante Catharina (qu. Antonio mo.) 1606.
„ „ Antonio (qu. Simon) sartor 1582.
„ „ Nicolo (fiolo d'Armiraio) 1591.
Da Zaton Orsa (Zorzi) 1588.
Da Zdrelec Andria 1578.
Da Zupa Novaco 1583.
„ „ Piero 1579.
„ „ Bianca 1605.
Da Zefalonia Stamati 1576.

POPIS OSOBA SAMO S IMENOM I ZANIMANJEM

Andola	locotenente	1602
Andrea della sanità		1611
Andrea	servitor di Batta Griffo	1586
Agnia (qu. Franc.) di Novegradi	fantesca di sig. Boneto	1579
Agnia (rel. qu. Bose pescador)		1602
Agnia	fantesca di Gieron. Bartolazi	1600
Anizza	fantesca di Matievich Piero	1588
Anizza	serva di Bofaldin Zulian	1583
Anizza già Turca	serva di Thom. da Ca Leon	1605
Anizza	nutrice della sig. Mand. Fanfogna	1602
Anastasia	serva di Ant. Nassi	1612
Antonio	fameio di Pomp. Grisogono	1585
Antonio (Giuran)		1602
Antonio	caligaro	1583, 590, 599
Antonio (Stefano)	becher	1600
Antonio (Zorzi marinaro)	sartor	1596
Antonio forner delli frati di S. Domenego		1586, 1588
Baldo (Vicenzo)	stagner	1581
Bare	fornaro	1576, 1578
Baressa	boter	1576, 1580, 1585
Bare	trombetta	1577
Bare	molinaro	1579
Barichio	cap.	1600
Barichio	pelicer	1598
Bastian	musicante	1580
Battista	morer	1612
Battista	sergente	1603
Barizza	serva di Franc. Ligniceo	1608
Barizza	serva di Gier. Cortese	1602
Betta (qu. Franc. murer) di Gradisca	camariera di camerl. Zane Marchio	1590

Battista di Venezia	servitor di vescovo di Nona	1576
Bernardin	sopramaser	1579
Bettina (Hieronimo protto de marang.)		1581
Bernardin	mistro	1606
Bogdan (zener de Medosevac Z. cap.)		1578
Bonichio	sartor	1591
Camillo	trombetta	1611
Camillo	calzolaro in piazza	1605
Catharina già Turca		1601
Catharina già Turca fatta cristinna		1597
Catharina (qu. Bastian organista) di Zara		1602
Catharina (qu. Vido fauro)		1607
Catharina	fantesca di Semitera Piero	1576
Catharina	fantesca di Marco bombardier	1576
Catharina	fantesca di Filippo Picolo	1577
Catharina	fantesca di Zanetto becaro	1577
Catharina	fantesca di Greg. Tetrico	1578
Catharina	fantesca di Budinich Stefano	1578
Catharina di Asman	fantesca di Pompeo Grisogono	1578
Catharina	fantesca di Ant. da Ferara	1581
Catharina	fantesca di Hieron. Soppo	1583
Catharina	fantesca di Gieron. Gierondini	1583
Catharina	fantesca di Franc. da Lossin boter	1585
Catharina	fantesca di Piero Fortezza	1585
Catharina	fantesca di Bern. Ferarin	1585
Catharina	massera di Domen. Tirabosco	1586
Catharina	fantesca di Dimitri Chrisopodi	1588
Catharina	fantesca di Ant. Bartolaci	1588
Catharina	fantesca di Nadalin Raimondo	1593
Catharina	fantesca di Bernardin Civalelli	1594
Catharina da Bergamasco	serva della signora camerlenga	1598
Catta da Novegradi	serva di Simon Pasini	1599
Catharina	serva di Franceschina Tetrico	1604
Catharina	serva di dott. Lud. Grisogono	1609
Catharina	serva di Ant. Nassi	1609
Chiara di Valle di S. Stefano	fantesca di Alv. Tetrico	1584
Chiara	fantesca di Cesare Fanfogna	1585
Chiara	fantesca di cap. Greg. Tetrico	1586
Chiara	massera di dott. Mazzarello	1593
Chiara	nena di Franc. Begna	1595
Chiara	serva di govern. Greg. Tetrico	1607
Chiara (Zorzi stagner)		1593
Cristoforo	caligher	1605
Cristoforo	verer	1593
Domenega (Marco calafa)		1599
Domenega	fantesca di Zuan Varicassa	1586
Dobra	fantesca di Piero Capello	1576
Dorotea	massera di Simon Colombini sartor	584
Domenego	murer	1590
Domenego	trombetta della milizia	1588
Domenego (Martin)	marangon	1581
Domenego	marcer	1587
Daniel	tagliapiera	1579
Dabco Greco		1577
Donato (qu. Gregorio Picolo zapador)		1603
Elena	fantesca di Ludovico Nassi	1577

Elena da Eso	serva di Pompeo Grisogono	1599
Elena	serva di Mandal. Bruscandola	1599
Elena	serva di Lucia Grisogono	1610
Helena (rel. qu. Luca spader)		1576
Helena (fiola di Valeria)		1601
Helena	fantesca di Bare remer	1590
Helena (Marco caliger)		1590
Helena (qu. Lorenzo dvorn. di S. Nicolò)		1576
Helena	fantesca di Inocentio Arman	1576
Helena	fantesca di qu. Augustin Jordani	1577
Helena	fantesca di Gasparina Britanico	1579
Helena	fantesca di dott. Zorzi da Risano	1580
Helena da Melada	fantesca di Zuane Malzapello	1581
Helena	masera di Zorzi da Risano	1583
Helena	nena di Pompeo Soppe	1586
Helena	fantesca di Matio de Dominis	1587
Helena	fantesca di Batta Panizoni	1588
Helena	serva di Tomaso Civalelli	1596
Helena	serva di Lucretia Querini	1601
Filipo Picolo		1577
Francesco	sartor	1578
Francesco	tornidor	1584
Francesco	pelizaro	1580
Francesco	calafa	1580
Francesco	barbier	1577, 1579
Francesco	protto da fauri	1578, 1579
Francesco	remer	1576, 1581, 1582, 1584, 1585, 1589, 1590, 1592, 1593
Franizza	nena di Greg. Tetrico	1587
Franica	serva di sig. Zanet	1598
Gaspara (Bartolo moliner)		1582
Gasparo già Turco et batezato		1597
Giacomo	protto di marangoni	1596, 1605
Gieronimo (baressa botaro) botaro	botaro	1585
Gieronimo	protto	1576
Gieronimo (qu. Rado)	mistro	1601
Gieronimo (qu. Todoro sartor)		1576, 1577, 1603, 1610
Gieronimo	monaco di S. Grisogono	1594
Gierolima (qu. Chiule becaro)		1593
Gierolima (Gregorio marinaro)		1576
Gierolima	releva di Lucretia Ravagnin	1610
Gierolima (qu. Piero botaro)	serva di paron Tomaso di Rado	1600
Gieronima	serva di Lucietta Piranese	1600
Gieronima	fantesca di conte Nico Clococeo	1597
Gregorio	boter	1576
Gregorio (nicolo)	bicher	1597
Gregorio Zamaria (calafa)	mistro	1580
Gregorio (Vlaho fauro)	fauro	1577, 1585
Gregorio	monaco di S. Grisogono	588, 90–94, 596
Giulio già Turco batezato dal arciv. Minucio		1596
Givanizza	serva di Batta Bocareo	1612
Gruba (Andrea)		1602
Isabetta (Vicenzo stagner)		1587
Isabetta	fantesca di Zorzi stagner	1587
Isepo	soprastante	1576

Luca (qu. Luca)	calegher	1598
Luca	stagner 1591, 1600, 1603, 1608,	1613
Luca	botaro	1580
Luca	ofitial del conte	1583
Lucaç	servitor di don Simon Milich	1599
Lucia (fiola di c.? dell'eccel. fisicho)		1587
Lucia	nena di cap. Greg. Tetrico	1590
Lucia (Zuane)	cingara	1601
Lucia (Nicolò botaro)		1601
Lucia Granda		1578
Lucia	fantesca di Greco Paulo	1577
Lucia	fantesca di Jacomo Cedulini	1581
Lucia	fantesca di Gregorio Tetrico	1580
Lucia	fantesca di Zuane Varicassa	1583
Lucia	fantesca di Simon di Rado	1584
Lucia	fantesca di Anastasia Cervelin	1593
Lucia	serva di Domenego Ferari	1595
Lucia	fantesca di Zuane Malzapello	1596
Lucia da Bosava	serva di Bariza Salomoneo	1596
Lorenzo	becher	1582
Lorenzo (qu. spadaro)	mariner 1576,	1577
Lorenzo	trombetta 1581,	1586
Lorenzo (Jacomo morer)		1576
Lorenzo	parocco di Bozava	1589
Mathio	dvornico di S. Dimitri	1586
Mathio (qu. Simon sartor)	calafa	1590
Mathio	boter	1577
Mathio	moliner 1599,	1603
Mathio (Andrea)	mes.	1599
Mathio	orese	1579
Marin (qu. Andrea molinaro)		1609
Marin (Gregorio Picolo)		1588
Marin fra	vardiano di S. Gioanni Batt.	1591
Marina (rel. qu. Rizzardo caleger)		1613
Marcela	pizzochara di S. Dimitri	1597
Marco	molinaro	1609
Marco	servitor di Tomaso Civalelli	1588
Marco	bombardier 1576,	1579
Marco	boter 1588, 1590, 1592,	1596
Marco	servitor di Donaldo Civalelli	1577
Margareta (qu. Ferundo)		1585
Margareta (qu. Paulo caliger)		1604
Margareta (Santo qu. Gieronimo, mariner)		1605
Margareta (qu. Valentin fauro)		1610
Margareta (qu. Lorenzo pescador)		1611
Margareta (fiola adot. qu. Macarion bech.)		1600
Margareta	fantesca di Zanetta Tomaseo	1590
Margareta	fantesca di dott. De Almis	1576
Margareta	fantesca di Marchetto Soppe	1577
Margareta	fantesca di dott. Lorenzo Ventura	1578
Margareta	fantesca di Andrea Rocco	1578
Margareta	fantesca di Nico pelizaro	1590
Margareta	fantesca di Paulo Grego	1580
Margareta	fantesca di Zuan Malzapello	1580
Margareta	fantesca di Donado Civalelli	1581
Margareta	fantesca di cap. Gregorio Tetrico	1586
Margareta	fantesca di Zorzi stagner	1587

Margareta	fantesca di mo. Zorzi Baloban	1587
Margareta	fantesca di Chiara Fera	1595
Margareta	nena di Franc. Ligniceo	1595
Margareta	fantesca di Tomaso Di Rado	1595
Margareta	fantesca di Bart. Ferra	1596
Margareta	serva di dott. Fanfogna	1596
Margareta	serva di Barichio pelizer	1598
Margareta	serva di Lorenzo Lucacich	1598
Margareta	serva di Bart. Ferra	1599
Margareta	serva di Zuane Zapich	1600
Margareta	serva di Gieron. Sveticeo	1602
Margareta	serva di Zorzi Perliza	1603
Margareta	serva di Domenego Loredan caleg.	1605
Margareta	serva di Pompeo Grisogono	1609
Margareta	serva di Andrea della sanità	1611
Margareta	fu serva di Bart. Halavagna mo.	1611
Maria già Turca	serva del conte Marin de Molin	1613
Maria già Turca et batezata		1596
Maria	fantesca di Nadal Rossi	1581
Maria (Piero soldato à cavallo)		1597
Mariza	fantesca di Lucretia Scavichia	1578
Marica	fantesca di Alessandro Rosa	1580
Manda	fantesca di Simon Burich	1576
Manda	fantesca di Vido Buchin	1576
Mandalena	fantesca di Novaco Da Zupa	1583
Mandalena	fantesca di Nico Chessa bicher	1586
Mandalena	fantesca di Pompeo Grisogono	1595
Mandalena	serva di Margar. Girardini	1599
Mandalena	relieva di Isabetta Fugazetina	1601
Mandalena	serva di dott. Cortese	1604
Mandalena	serva di Antonio Nassi	1606
Mandalena	serva di Zanata Tomaseo	1606
Martin	varoter	1577
Martin (Lazaro fauro)	mistro	1602
Martin	murer	1597
Martin	marangon	1586
Marolo	becher	1579
Michiel	marangon	1602
Michiel	calafa 1576, 1577,	1606
Michiel fra	monaco di S. Zuane	1599
Millizza	serva di Thomaso prptto di maran.	1589
Nadal	spadaro 1583, 585, 587, 598, 599,	1601
Nico (qu. Bare forner)		1587
Nico	pelizaro	1589
Nicolo	piscator	1580
Nicolo	cap.	1599
Nicolo	sartor	1578
Nicolo (qu. Baro molinaro)	calafa	1584
Nicolo (Gregorio becher)		1577
Nicolota	fu serva di Andrea Bressano	1603
Oratio	capicino della militia	1591
Orlando	bombardier	1586
Orsa	fantesca di Zorzi da Sibenico cal.	1577
Orsa	fantesca di Simon Grisogono	1579
Orsa	fantesca di Franc. barbier	1579
Orsa	fantesca di Anzolo Basan	1583

Orsa	nena di Greg. Tetrico	1583
Orsa	serva di Franc. Ligniceo	1598
Ottavio	signor	1603
Paulo già Turco		1601
Paulo	caligaro	1580
Paulo	frutarol	1584
Paulo	sartor	1589
Paviza (Andrea moliner)		1597
Paula	masera di Lumbardin Tetrico	1588
Pasquin (qu. Marco)	calafa	1596
Placido fra	monaco, prior di S. Grisogono 1592–594, 1600,	1604
Piero	calafa	1599
Piero	boter	1604
Piero	stagner	1606
Piero	sartor	1610
Piero (Gioane pescador)	sartor	1610
Piero »Zotto«	pescador	1601
Piero	romita della Madona del Castel	1605
Piero zenero di Lassibassa		1598
Pietro	colonel illustr. Bocareo	1603
Polonia	serva di Zanbatta. Bocareo	1603
Regina	fantesca di Alvise Nassi	1580
Ricardo	soldato	1597
Sain	bicher	1590
Santa (Santo barbier)		1602
Santina (nezza d'Alvise) habit, in castello		1588
Santo	barbier 1579, 580,	1582
Sigismondo	familiar del provved. di cavalaria	1597
Simon (Gregorio fauro)		1591
Simon (Marco pelicaro)	sartor 1600, 606, 608,	1610
Simon (bare forner)	forner	1586
Simon (Gregorio becher)		1590
Simon	logoten. di cap. Marin	1576
Simon (Nadal spader)	spader 1603,	1609
Simon fra	monaco di S. Grisogono 1596,	1598
Simon	caligaro	1576
Stana (Gierolimo pescador)		1606
Stana	fantesca di Pompeo Grisogono	1584
Stana	serva di Zulian Tonini	1593
Stefano (Bariza)	calzolaro	1612
Stefano (qu. Stefano)	bicher	1590
Tadia	cap. del clem. Morosin	1603
Theodoro	sartor 1578,	1587
Thomaso	protto de marangoni	1598
Thomaso	becher	1592
Valentin	fauro	1600
Ventura	bicher	1577
Vicenzo	stagner 1606,	1608
Vicenzo	calafato 1580,	1601
Vido	gastaldo delle rev. monache di S. Maria	1583
Vuchasin	becher	1576

Zamaria	soldato	1603
Zamaria (Stefano)	bicher	1576, 1577
Zamaria	calafa	1578, 1579
Zamaria zenero del protto		1577
Zamaria	caligher	1584
Zanpaulo (Mathio)		1578
Zorzi	dvornico di S. Catharina	1581
Zorzi	dvornico di S. Maria	1580
Zorzi	marinaro	1576
Zorzi	calegher guardiano alla porta terra ferma	1596
Zorzi	sartor	1598
Zorzi	boter	1598
Zorzi	stagner	1612
Zuanna	Murlacha	1597
Zuanne	famegio di dott. Nico Paladino	1585
Zuane (Marco)	barbier	1578, 1583
Zuane	stagner	1612
Zuane	mistro, zenero de protto de fauri	1579, 1583, 1588
Zuane (Stoyo)		1598
Zuane	fauro	1602
Zuane (Andrea calafa)	mistro	1606
Zuane	romita della Madona del Castel	1602
Gioni	cap.	1604
Joanne Turco già batezato		1612
Xuvica (Carlo)		1581

RAZNA NAŠA MJESTA I OSOBE KOJE SE SPOMINJU U MATICAMA

Bakar (Buccari): Marta, Mihovih mlinar (Buccari stato del principe di Desdrin).
Bar (Antivari): Dabo, Luca Fuo, Giachetta Simon, Gurco Vuchana, Medovich Catharina, Damjan, Marin, Marija, Nikola, Ante veslač, Margarita.
Banadig (Banadego = kraj oko Skradina): Stoše (Anastasia).
Banj (Bagnio): Škrpunić Kate, Kosirina Marta.
Banja Luka (Bagna Luca): Mihaljević Ivan vojnik.
Bažana: Ginčić don Niko kapelan.
Bibinje: Brzelić Margar., Brzelić Stjepan, Brzelić Marko, Brzović Mate, Grbin Mande, Jadrešić Ivan, Margetić Jele, Margetić Luce, Margetić Pavao, Margitić Fume, Milošević Kate, Ostoić Jele, Ostoić Mande, Oštrić Ivan, Piljušić Niko, Šimić Luce, Stojmilović Šime, Vrsičić Kate, Vodopija Ive.
Biograd (Zaravechia): Karlović Kate, Lukačić Anica, Matković Jure guvernadur.
Bokanjac (Bocagnazzo): Fabijanić Luce.
Bosna: Niko krojač, Margarita, Ante, Dominika, Jure limar, Niko klerik, Petar plemić, Bošnjak Jure, Bošnjak Ivan kap., Bernard, Pavlović Mate.
Božava (Bosava, Boxava): Bištirlić Stoše, Matulić Margarita, Lovre župnik.
Brač (Brazza): Belić Petar, Benković Jerolim, Bertičević Niko, Krmeljić Kate, Krmeljić Grgo, Kuzmić alias Dovolarić? —, Ferenčić Frane, De Filipis Alvize, Jagodić Mande, Jagodić Pavao, Miganović Mira, Nadalin Jerolim.
Brbinj (Berbigno, Berbino, Verbigno): Cvitulić Margarita, Cvitulović Kate, Cvitulović Šime, Gašparović Ante, Jurlković Mande, Hritić Martin, Judehnjev Jakov, Perulić Kate, Rančić Petar, Torbljić Uršula, Tujčić Mande.
Brda (Berda): Ivan pk. Petra.
Bregalj (Breghagl sopra d'Almissa): Kujić Marko Jakovljev težak nastanjen u Zadru.

Bukovica (Buchoviza): Margarita Lukina sluškinja.
Budva (Budua): Bratić Kristofor, Tomon Kristofor pl., Petar, Marin štradiot, Lukæ sluga, Stjepan Petrov, Pavao, Petar.
Buna (Buna): Luka.

Cerodol: Mandalena, Marko.
Cerinka: Šime.
Cres (Cherso): Donatis Stjepan pl., De Petris Ivan pl., De Petris Frane pl.
Crna Gora (Monte Negro): Stana, Nikola, Šime krznar, Rade, Krste, Ivan pk. Rade, Manda pk. Rade, Kata Radina, Jerka Radina, Dominika Radina, Jerka Vicina, Franica pk. Nike, Marin krznar, Miho mo., Ivanica pk. Nike nastanjena u Zadru, Morić Jure.
Crno (Cerno): Brigočić Klara, Magličić Šime, Dobročinac Jakov zvan Veliki (Grando), Cvitić Grgo.

Čakavci (Chachovichy): Gazdica Niko.
Čikat (Cigala): Frane bačvar. – Vidi Lošinj i Osor.

Diklo: Vukičević Toma, Gverčević Frane nastanjen u Diklu.
Dobra poljana: Bažilić Stoše, Božičević Luce, Božičević Mihat, Količić Margarita, Količić Mihat, Frakić Andrija, Marinović Andrija, Matešić Mate.
Dračevac (Dracevac, Malpaga): Meštrović Kate, Pekić Vukas, Kosovac Manda, Šišić Šime.
Dragove: Kristoforić —, Raljev Luce, Silić Andrija.
Dubac: Petrović Ivan.
Dubrovnik (Ragusa): Martičević Perina, Di Stanjeri Franjica pk. Balda iz Dubrovnika nastanjena u Zadru.
Duvno: Jurjević Marko.

Gruica (Gruiza): Ivan pk. Nike nastanjen u Zadru.
Gorica (Gorizia): Ratarović Petar, Fuma nastanjena u Zadru.
Grobnica: Biletić Janja.
Grusi: Dijanović Šime.

Hercegnovi (Castelnovo): Niko Stjepanov, Petar vojnik, Luka pk. Petra mo., Margarita Matina, Manda Antina, Ante mo., Ivančić Mate.
Hercegovina: Biodarić Ivan.
Horuplje: Barbašić Šimun.
Hvar: Petar, Justina pk. Marka postolara, Bianki Vice, Katovina Kate Vicina, Jakšić Zamarija (Di Giassa), Paladini Niko doktor, Rinaldi Frane, Vidali Vidala pl., Vidali Niko pl.

Ist (Esto): Braganić Marko.
Istra (Istria, Histria): Vid, Pansana Kate, Stipičinić Jelena.
Islam (Slam): Petar Turčin.
Iž (Eso, Esso, Exo): Banić Petar, Besnjančić Frane, Besnjančić Joakim, Blasić Margarita, Blasanović Ivan pk. Šime, Blažun Margarita pk. Šime služavka, Bosnačić Frane ribar, Bura Stana Jakovljeva služavka, Bura Margarita služavka, Kuzmić Petar, Kuzmić Mate, Didov Ivan, Jelić Jakov, Matifatešić Jure, Rušinić Luce, Rušinić Ivan, Rušinović Margarita, Satlof Jure, Škvarlić Mande sluškinja, Švorinić Jadre, Švorinić Petar.

Kali (Cale, Challe): Čobanović Grgo, Frakić Ivan, Mazić Šime, Zelenčić Šime, Zelenčić Tome, Lovre.
Kamenjane (Camegnane): Rudić Mande Miloševa.
Karin (Charin): Karinović Petar iz Turske, Kapitanić Stjepan iz karinske dijeceze.
Klis (Clissa): Ivan, Šimun, Luka, Anica, Jure.
Knin (Tnina): Ante, Don Mate pop, Dunat mo., Margarita, Don Šime pop, Knjinanin Martin.
Kopar (Capo d'Istria): Gatinomio Vice.

Kopro (Copro): Dubčić Izabeta.
Korčula (Corçula, Corzula): Bakotić Frane, Butirić Jerolima pk. Ivana, Kanaudi Jerolima, Kaštelanić Ante težak, Marinović Trojan Niko mornar, Marin, Mate Franin sluga kod Frane Blažana.
Kotor (Cattaro): Asko Margarita pk. Nikole, Crnovac Petar, Drago Ivan (Zmajević?), Đonović Niko iz Šestana, Milošević Luce pk. Živka, Rado Izabeta, Rado Manda, Ventura Trifo mo., Vica Lukina nastanjena u Zadru, Alvize, Jureta Ante Nikolin, Ivan, Rado, Vujko, Ivan, Petar, Luka mesar, Andrijana Nikolina nastanjena u Zadru, Antica, Marica Gašparova, Margarita pk. Lazara, Niko Radin, Ana Radina, Niko Ivanov, Niko pk. Stjepana, Pavao, Katica pk. Jure, Manda pk. barba Rade.
Kožino (Cosino sello): Lilić Kate, Velanović Grgo.
Kraj (Ponta di Pasman): Mišulić Luka, Pivčinović Stoše, Spicetić Mira.
Krk (Veggia): Margar. Luke činovnika (offitial).
Kranjska (Carnia): Pastor Petar tkalac.
Krnica (Cherniza, Carniza): Vukičević Grgo, Kata, Ivan.
Krševanje selo (Villa di S. Grisogono): Lugitić Luce.
Kukljica: Blagdanović Ivan, Bravarić Šime, Koskić Margarita Lukina, Kosirina Kate, Janković Andrija, Lisičić Mate, Zubović Marko.

Lastovo (Lagusta): Ivanović Marin.
Luka (Valle, Valle di S. Stefano, Lucha): Kišanić Ivan, Dražević Luka, Fatović Šime, Juričević Margarita sluškinja, Hrvatinić Kate, Hrvatinić Mandalina, Negričević Petar, Šimarić Ivan, Vašća Lovre, Vlašić Draga, Vlašić Jele, Jele Šimčeva.
Lošinj (Losign, Losin): Matačić Margarita pk. Frane, Sperančić Luce sluškinja, Niko, Stjepan, Cecilija Lukina, Jerolim Franin mo., Perina Frane bačvara, Petar Frane meštra, Josip pk. Frane bačvara, Kate pk. Frane meštra, Frane bačvar. – Vidi Osor, Cres i Čikat.
Lukoran: Vučko činovnik, Petar, Ante, Bačić Jelena, Bačić Niko, Dundović Šimun, Dundović Dunat Jerolimov, Jerkov Niko, Matulić Šime alias Fratrić, Pribijević Luce, Ricov Ivan, Sandalić Ivan, Sedmičević Mato, Stipičić Ivan, Stranica? Ursa, Vukić Luce.
Ljubač (Gliuba): Petar mornar, Petar pk. Jure, Perković Doroteja, Projković Šimun.
Luštica (Lustiza, Luschyca): Mile, Stjepan Ivanov, Luka, Trifo.

Makarska: Čelić Jure Lovrin, Koštanić Radojica pk. Marka, Peneljić Ivan zastavnik na ratnom brodu.
Markovići (Marcovichi): Miloš Petar pk. Bogdana.
Miljašić (Migliasi): Vlaholić Ivan, Šimun Jurin.
Miranje (Mirane): Ivanišević Ivan.
Mokro (Mocro): Jelena Vidova, Dijanova Luce, Vid pk. Mate.
Molat (Melada): Brtan Luce, Juko Šimun, Jurašević Manda, Mračić Jure, Rumenko Luce, Sabljić Kate.
Morinj (Morigno): Luka Ivanov.
Mrkonjić (Merchonich): Dabo.
Murter (Morter): Boljičić Stoše, Kaljinović Ursa Matina, Mihat Luca, Perošić Matija, Vodičina Matija.

Neretva (Nerona): Pravić Jakov.
Neviđane (Nevigane): Patričić Šimun.
Nin (Nona): Cimešić Frane, Deljesenović Jelena, Dminšić Ivan, Mandevio Blaž biskup, Matković Marko, Medaković Luce, Milišević Frane, Parenci Šime, Perinčić Šimun, Radetić Ante, Račić Jerka, Skiulo Jelena, Šegotić Pavao, Žgajević Niko, Utković Margarita, Utković Šimun vikar, Vidović Kata, Dminšić Niko Franjin iz Šibenika tajnik u Ninu, Marko bačvar, Šimun gospodin (messer), Ante Tomin, Fabijan kanonik, Gašpara pk. Jure, kirurga, Ursa pk. Šime meštra, Mate meštar.
Novigrad (Novigradi): Jerolim Ivanov, Kate sluškinja, Babić Margarita, Belić Vicka, Juranović Kata Jerolimova, Grubišić Ivan, Lonsolić Bene, Mandić Mande, Pećarić Tome, Plemenitović Tome, Purčić Niko, Vladinović Baro.
Novalja (Novaglia): Krulešić Perina Franićeva.

Olib (Ugbo, Luibo): Balabanović Ivan, Boljeta Grgo, Komadić Janja Petrova, Juričević Mande, Lovrulić Šime, Mirčić Manda sluškinja, Mušunić Jele, Skanačić Klara Antina.

Omiš (Almissa): Borojević Petar, Lučić Petar, Rudić Vice, Benevipo? Lukrecija, Tercagović Margarita pk. Nike, Tercagović Marin kap., Tercagović Petar pl., Tercagović Ivan, Jelena Mihovilova, Jerolim.

Opaće selo (Opachie sello, Opatica sello): Cvitić Grgo, Jure.

Obrovac (Obrovazzo): Jelena ponovno krštena.

Ostrovica (Ostrovizza): Niko gosp.

Osor (Ossoro): Petar, Jerolima Nikina, Niko mornar parun, Jerolim Nikolin viceadmiral zadarske luke, De Petris Nikola pl., Rošo Jerolim parun, Štefanić Jure, Sušić Ante poslužnik. – Vidi Lošinj i Cres.

Pag (Pago): Zorulović Frane pl., Bucifalić Luka krojač, Kašić Marko, Kašić Frane pl., Kašanić Petar, Ćuković Ivan, Cvitković Frane Stipanov, Grbin Mate klerik, Grbinić Kate Antina, Grbinić Žuvica Antina, Grbinić Mande pk. Ante, Mrganić Šime, Marinović Frane, Maržić Ivan advokat, Meštrović Jelena, Miličić Martin, Mirković Ante pl. nastanjen u Ninu, Mirković Ivan doktor, Mirković Ivan Krstitelj pl. doktor, Moro Ivan primicer i vikar, Paladinić Brne pl., Paladinić Vicko pl., Pazini – mo., Političić Vicko, Rakamarić Augustin gosp., Slovinić Franica, Strić Jure, Telesmanić Šime, Ugrinović Petar gosp., Valentić Ivan mornar, Valentić Vicko, Zorulović Ivan pl., Fuma, Luka krojač, Fuma pk. Jure, Ivan, Pavao topnik (bombardier) u Zadru.

Paštrovići (Pastrovicchio): Lecić Mate pk. Jure kap., Medinov Marko, Paštrović Lovre nastanjen u Zadru, Vleti Dabo.

Perast (Perasto): Radev Margarita, Stipičin Šimun, Tripković Niko vojnik, Andrija klerik, Ivica, Kate pk. Stjepana, Ivan Martinov, Domenika pk. Ivice, Anica pk. Stjepana, Niko postolar, Šimun pk. Luke, Marin pk. Rade, Ivan Radin.

Petrčane (Petrçane): Lisica Andrija, Lisica Frane.

Piran (Pirano): Loredan Zamarija, Loredan Luce Bernarda postolara, Loredan Dominik postolar.

Podnovje (Podnovie): Vrsatović Ante.

Podvršje (Podvrsi): Višić Mate.

Poličnik (Polisane): Košutić Margarita Stojanova.

Pašman (Pasman): Babić Margarita, Bačić Mate, Bačinić Petar, Benčić Margarita Lovrina, Cipadelić Kate pk. Lovre, Pašman Andrija mo., Pašman Mande, Pivčinović Mande Andrijina, Pribinić Stoše, Škarabelić Jelena sluškinja, Škarabelić Kate, Šimunić Stoše, Stipanić Stoše sluškinja, Ugrinović Šimun, Zuzlić Jelena sluškinja, Anzula (ima kuću u Zadru), Stoše Antina, Kata prodavačica kruha (pancogola), Lucija, Mate pk. Ante.

Poljana (Pogliana): Bačić Jure, Cerbić Jure, Marojević Margarita, Marojević Staniša, Mavričić Jakov, Vukić Marko.

Polje (Poglie): Balunić Ana.

Poljica (Polizza, Pogliza, Poglizze): Ivanušević Kate, Matijašević Ana, Papačić Ivan, Ptičinović Ana, Pupigić Ante, Rušić Kate, Mihovil mo. pk. Matijaša, Mate, Mande dadilja (balia).

Popraćane (Popraçane): Dević Petar.

Posedarje (Posedarje): Bogdanić Petar, Bogdanović Ljuba pk. Jure, Kostović Tome, Hrvatinić Jure alias Skiavon pop, Fratelina? —, Hodaković Klara, Jakovčić Marko, Posedarski Miho knez, Posedarski Gašpar knez kap., Posedarski Janko knez, Posedarski Margarita kneg., Posedarski Frane pk. Frane knez, Posedarski Frane knez, Posedarski Kate pk. kneza Stjepana, Marko iz Posedarja, Uhanov Petar.

Preko (Oltra barchagno di S. Michel, Oltra Barchagno, Oltra): Brižić Stipe, Kolić Mande, Krstić Ive, Krstić Mate, Kuzmić Petar sluga (fameio), Lukačić Šimun, Lucić Dunat, Mazić Lovre, Novoselić Lovre, Sikirić Stipe, Sikirić Miho.

Privlaka (Bervilaqua): Dujić Jele Pavlova.

Pula (Pola): Kasinati Dominik pl., Kozjančić Miho pk. Mate.
Plemići (Plemichy): Margarita Ivanova.
Puntamika: Jerolim Šimin.

Rab (Arbe): Ambrozić Nikolica, Brajdić Petar, Cilić Pavao, Ficić Jele, Galzinja Jerolim činovnik, Luzačić Petar, De Marinelis Šime pl., De Marinelis Mate pl., Nimira Krostofor pl., Nimira Ivan pl., Stipčić Marko, Stipčić Kata, Bare Barin, Nikolica, Dominik krznar.
Raštane (Hraschiane): Doroteja pk. Ivana.
Rava (Rava): Delfin Stana, Šimičić Margarita, Stipanić Kate, Sumnja Margarita.
Ražanac (Rasanci): Bašić Barbara, Kulinović Luce.
Rijeka (Fiume): Jelenić Miho mo., Lampreša Julija, Lipičić Jelena, Pampičić Margarita njegovateljica (nena), Petrićev Grgo, Valjačinić Ivan mo., De Zacharys Mate, Mate mo., Frane mo.
Risan (Risano): Kužolić Ivan, Trifo ljekarnik, Gašpar Božin, Mandalena ud. pk. Gašpara, Bare Laurin, Marko, Julije kap., Jure kap.
Rovinj (Rovigno): De Vescovi Zuane mo.

Sali (Sale): Cesinčić Ivan, Kršulja (Chersolo), Ćareta (Chiareta?) Stoše, Dminulić Ivan, Gradroha Mande, Guskin Mande, Mendešić Šime, Muhin Ivan, Pajković Mande sluškinja, Pajković Miho, Pavličić Ivan, Pavlović Margarita, Pešurinić Ivan, Puhov Jelena, Radišić Šime, Radinov Kate sluškinja, Rančić Jele, Sahalja Ivan, Vesinčić Ivan, Žuvanić Grgo nastanjen u Zadru, Šimun iz Sali.
Sarajevo (Saraevo): Prinošević Manda.
Savar (Sauro, Siauro): Barulić Margarita, Barulić Mate Šimin, Bradičić Niko nastanjen u Sestrunju, Kurić Stoše Šimina, Fatović Šime, Gržanov Mate, Hrunčev Ivan, Ilić Klara, Negrić Šime, Omaglić Mate, Parolić Šime, Šarunić Kate, Šarunić Mate, Surotvić Mande.
Senj (Segna): Rumora Kate, Selaković Stana, Selaković Mirko, Stana Matina.
Sestrunj (Sestrugn, Sestron): Margarita pk. Andrije, Kršulić Jelena pk. Ive, Juričin Margarita, Sumizica Jure, Viktorić Andrija, Bradičić Niko iz Savra nastanjen u Sestrunju.
Silba (Selve, Selba): Arbanasović Grgo Jurin parun, Damjanović Ivan, Grandić Mande sluškinja, Mihovilić Luce, Rajković Kate, Ventura Marija.
S. Sabin (S. Sabino): Bačinović Grgo Mihin.
Skradin (Scardona): Jakov pk. Mate postolar, Mate pk. Luke kovač, Manda pk. Šime, Tvrtković Filip.
Split (Spalato): Božičević Jerolima pk. Kristofora, Kršulović Ivanica, Cireneo Jakov pl., Krajšić Jakov, Dumanović Petar, Lalić Margarita, Mihanović Ivan, Milašić Jure, Nobili Jure, Primitio Frane, Zurić Ivan, Žižić Kate, Pavao.
Starigrad na Hvaru (Lesena Vecchia): Mihovil.
Stomorino selo (Stomorino sello): Andrija dušobrižnik.
Sukošan (S. Cassian): Kovačić Šime, Ladibrić? —, Perić Jelena, Poškatić Ante, Viljrić Ursa, Tome, Mate dvornik.
Sutomišćica (S. Eufemia, Oltra di S. Eufemia, Isola di S. Eufemia): Marohnić Mande, Mičić Jure, Vajkarić Šimun, Velislavić Petar, Sikirić Jure, Vrloslavić Dunata, Blasulić Grgo, Radislavić Kate, Stoše.
Svitri? (Svitri – Stato dell'impero): Debeljčić Luka.
Šibenik (Sibenico): Beloperka Franica, Di Betta Jelena ud. pk. Ivana, Biloravić? Vicko, Brajica Ante pk. Petra, Brajica Vukas, Bubrić Jakov nastanjen u Zadru, Bubrić Antica Petrova, Bubrigović Jakov mornar, Bubrigović Mate, Budinić Ante kap., Kanljinčić Ursa ud. pk. Ivana, Ćuković Ante, Kljuka Mate, Koski Niko krojač, Dalmišević Mate krojač, Dminšić Niko topnik, Dobrojević Frane kap., Dormis Mate krojač, Drašković Vukas Brajinin, Fabijanović Margarita, Florio Ante, Jelovčić Ursa, Gradinović Nikolica, Gripčinio Bare kap., Grubišić Ivan, Grubišić Jele, Haljić Stana nastanjena u Zadru, Hrvatinić Luka nastanjen u Šibeniku, Ligničić Frane pl., Ligniceo Jerolima, Tavileo Petar pl., Lovrin Mande, Lučić Ivan kamenorezac, Jure rečeni Mala Špina krojač, Manihović Klara, Marinković Lucija na-

stanjena u Zadru, Matasić? Toma, Mendešić Grgo, Mezalin Ursa, Mezalinović Stjepan Antin topnik, Milanović Stjepan pk. Stjepana, Milanović Ivan zastavnik (alfier), Milošević Vid, Milošević Petar, Mizerčić Kata, Mustača Luce, Orličević Mande Ivanova nastanjena u Zadru, De Paradiso Askanio, Petrinović Margarita, Petrović Marko, Pisani Vicko kirurg, Plemić Luka nastanjen u Sukošanu, Prahulić Ivan, Radošević Ursa, Radovinić Margarita nastanjena u Zadru, Radović Petar, Raljević Šimun, Raljević Luka, Raljević Jure, Raljević Ante mo., Raljević Ivan, Ručić? Stjepan pl., Skiaveti Gašpar, Skočinić Jelena, Selestrović Margarita, Strbinić Matija, Stipačić Mate, Sumić Miho, Sumić Kata, Tavelić Margarita, Tavelić Šinka, Tavelić Toma mesar, Ligniceo Jure pl., Toboles Kata, Tuhnić Ursa sluškinja, Uspinović Grgo, Vrzelj (Verzagia, Verzaglia) Petar zadarski kanonik, Vlašić Filip, Vukas Stana, Vukasović Margarita, Niko pk. Mihovila, Barica Ivanova, Stjepan mo. Kata Nikole topnika u Zadru, Kata pk. Mihovila, Kata ud. pk. Bože mo. iz Mletaka, Manda pk. Nikole topnika (Dminšić?), Mandalina pk. Mihe, Ante zidar, Ante Grgin, Ante sabljar, Ante krznar pk. Petra, Jure postolar, Bare veslač, Tome mesar (Tavelić?), Ivan sluga (fameo), Ivan krznar pk. Petra, Luce Jurina, Perina, Pavica pk. Dominika postolara, Marko pk. Frane, Jakov nastanjen u Zadru (Bubrigivić?), Margarita Matina, Cvita Mihina, Gašpar krojač pk. Marka krojača, Menega kći Mate dvornika Sv. Dimitrija, Vicka pk. Martina težaka, Dominika Tome mesara (Tavelić?), Klara Nikolina nastanjena u Zadru (Dminšić?), Šibenčanka Gašpa, Šibečanin Ivan, Šibenčanin Ivan, Šibenčanin Anet sluga (fameio), Šibenčanin Šimun mo. pk. Petra.

Tini (Tino): Jure 1594.
Tisno (Stretto di Morter): Juričević Grgo sluga (servitor), Meštrović don Petar pop, Vid nastanjen u Sukošanu.
Tkon (Tcon): Maratović Marija, Ugrinić Lucija sluškinja (serva).
Tregubi?: Jelva Ivan, Šimun.
Trsci (Tersci, Tarsci, Tarsce): Bosnačić Luka, Šubić Kata, Štefanić Dorotea.
Tars (Tarse della diocesi di Pedena in Istria): Gršević Šimun.
Trogir (Trau): Budanović Jelena Ivanova, Trogiranin Jure pop (Traurita), Kačić Jure pk. Petra, Di Kavalieri Hanibal, Košutić Mate, Kraljičić Stjepan, Frakašin Nikolica dadilja (nena), Jelanić Kate, Grličić Miho, Ljubković Mate, Huljević Ivan, Ivanošević Petar iz trogirskih kaštela (Castelli di Traù), Lodetić Krstitelj pl., Lodi Paulina pl., Lukšić Ivan pl., Metković Jakov, Metković Jure, Miaković Margarita, Milovac Ivan, Milovac Kuzma ud. pk. Jure, Prlestina Petar, Radosavljić Ivan, Sorić Ivan, Vilić Jerolim kamenorezac (tagliapiera), Jerolim pl. sin Alviza, Kata ud. pk. Stjepana, Trogiranin Jure mo., Trogiranin Mate pk. Jure, Trogiranin Izabeta Ivanova, Trogiranin Frane mo.
Turanj (Toretta, Toreta de Marco): Klović Jelena, Lukačić Margarita.

Ulcinj (Dolcigno): Bianchi Rade, Bocelli Paulina (Benede), Bukmir Šimun, Karuc Petar kap., Karuc Domenika, Katić Domenik, Ćurko Petar, Kolonza Jerolim, Kondatili Niko, Doboneli Petar, Dopocel Marija, Dragišić Jelena, Gamba Pavao, Ganba Ivan krojač, Ganba Marija pk. Nike, Ganba Ivana pk. Nike, Girić Petar, Izaro Mate nastanjen u Zadru, Izaro Kata, Majli Niko, Mehila Kata, Mehila Dominik kap., Mehila Niko, Radonja Diela (ž. Marka), Rujko Vuksan kap., Rujko Niko Vuksanov zastavnik (alfier), Smiljanović Stana, Šestan Petar, Stipančev Petar, Strušić Niko, Sukuli Andrija, Sukuli Pavao, Sukuli Ivan, Ugrinić Miho, Utiese Lucija, Voskari Stjepan, Petar Franin, Jure, Dominik pk. Petra (Katić?), Lucija Dabkova, Ursa Dabkova, Katarina ud. pk. Jure, Veneranda Petrova. Ivan, Marija pk. Petra, Jure krojač, Ivan mo.

Veli Rat (Punta Bianche): Bivčić Luka, Frakić Stjepan, Galešić Ivan, Galešić Niko, Mirković Martin, Mirković Jele, Starčić Andrija, Starčić Jure.
Villate?: Rade Tomin mo.
Vinodol (Vinodol): Jelena pk. Ivana.
Vir (Ponta Dura): Franković Jakov.

Vis (Lissa): Zlatarić Kata.
Visočane (Visoçane): Pinezić Šimun.
Vlašići (Vlasichy): Stounović Vid.
Vodice (Vodice): Kokeljić Ivan, Jakovljić Grgo, Radić Šimun.
Vrana (Vrana): Šimun Stjepanov, Pavao bivši Turčin.
Vrgada (Vergada): Blasulović Mate, Lisica Kata.
Ugljan (Uglian, Ughlian): Barešić Jure, Bašić Luka, Kanson? Kate Ivanova, Karlović Jure, Kršamić Lovre, Krstinić Šime Franin, Dubčić Mande pk. Mate, Marušić Jele sluškinja, Matanić Šime, Matičić Mande sluškinja, Mihić Mate, Mihošić Kate sluškinja (fantesca), Mirčić Ursa, Petešić Mande, Petešić Kate, Priurić Tome, Rahonjica Margarita, Rojlić Jure, Šaričić Mate, Šaričić Jure, Sentilić Jele, Šibencan Sime, Simičić Mate, Vodopijić Lovre, Vučić Kate, Mate dušobrižnik (parocco), Grgur kovač.

Zadnjice (Zadnice, Zadgnice): Prhalović Petar, Šimičić Perica.
Zaglav (Zaglava): Cetina Jele (ili Letina), Kuskić Mande pk. Šime sluškinja (serva), Mišanić Šime čoban (bravaro).
Zapuntel (Zampontello): Fabrić Margarita, Sestričević Ivan, Šurinić Mate.
Zaton (Zaton): Vukasović Mate.
Zemunik (Semunicho): Cvitković Jele Ćirina, Vrančić Martin.
Ždrelac (Stretto, Stretto di Bagnio): Balarin Ante, Ganelić Jerolima, Barešina sluškinja (serva), Ganelić Šime, Andrija.
Žirje (Zuri): Babić Ante.
Žman (Asman, Sman, Zman, Ansam, Assman, Asmano, Usman): Belajević Mande Ivanova, Belaj Margarita Ivanova sluškinja (serva), Bilaić Mande Jakovljeva sluškinja (serva), Brunčić Mande sluškinja, Bukulinović Ivan, Kunjakov Grgo, Kunjaković Margarita Matina, Radinić Pave, Sedmičević Jele sluškinja, Šimičević Martin, Žanperić Jele, Zavričević Ante, Žilina Mande sluškinja, Žužić Ante.
Župa (Zuppa): Vučko iz Ganbe, Novak, Petar, Bianka, Marko klerik, Margarita Petrova.

SVEĆENICI

(paroco, curato, pre, canonico, vicario, primicerio, mansionario, piovano, sacristan, monsignor, capelan, arcivescovo, vescovo, clerico, diacono, subdiacono, monaco, abbate, romita, heremita, guardian

1. Agiardi Lorenzo clerico 1597, pre. 1602, canon. 1611.
2. Albanese Primo. – Vidi Chimesa Primo 1594–1613.
3. De Anastasiis Giacomo 1590 pre., 1599 curato, 1600 canonico.
4. „ „ Anastasio clerico 1577–1613.
5. Aneta Zuane 1581–1613, paroco, curato, curato maggiore, mansionario del domo.
6. Armada Francesco 1608.
7. Bacalar Nico 1601–1602, curato.
8. Baressa Michel clerico 1598, – sacristan del domo 1605. – Vidi Bunich.
9. Batcovich Gregorio 1597.
10. Begna Vicenzo mons. vicario 1592–605.
11. De Benedictis Gioane Battista archiadiac. 1578. vicario 1592–596. (Benedetti).
12. Benevento Simon clerico 1576, canonico 1608–611.
13. Bianchi Gregorio clerico 1605, curato 1610–613.
14. Bilul Jacomo alias Siglinac 1576–585 (Siglievaz).
15. Blaxetich Antonio cler. 1601, diacono 1608, pre. 1610–611 (Blasetich, Blasetti).
16. Bofaldin Paulin subdiacon 1580, piovano della Madon. Presbyterorum 1581, piovan di S. Simon 1584, canonico 1608–612.
17. Bon Giacomo 1593.
18. Bonfiol Andrea 1593.
19. Bora Zorzi 1597 clerico, 598 sudiacono. – 1601–607.
20. Bradich Simon 1577.

21. Britanico Hieronimo primicer. 1576, canon. 1600, vicario 1601, vicar. gen. 1603.
22. „ Piero vicario 1580–584.
23. Budanich Jacomo 1576–577.
24. Budineo Simon canonico et vicario 1576, 577, 579, 596, 598, 599.
— Bunich Micel. – Vidi Baressa.
25. Capello Nico clerico 1589, curato 1603, canonico 1610–613 (Cappeletto).
26. Canudo Mathio 1577 (Sanudo?).
27. Capitanich Simon 1582, paroco 1587–597.
28. „ Gregorio clerico 1592–609.
29. Cattarinich Andrea 1580.
30. Celestin Piero 1587, mansionario di S. Simon 1603–611.
31. Checich Zuane 1593. mansionario di S. Simon 1603–608.
32. Chasanich Mathio 1576.
— Chimesa Primo Albanese capelan d'Albanesi. – Vidi Albanese Primo 1594–613.
33. Ciriani Francesco maggiordomo dell'arcivescovo 1602.
34. Civalleli Zuane 1599, 609, 613.
35. Cossinoga Martin clerico 1595–598–609.
36. Cossinoga Mathio 1604.
37. Cosovich Gregorio 1605–611.
38. Crivosia Simon 1576.
39. „ Zorzi 1577, paroco 1585, canonico 1605.
40. „ Giovani clerico 1601, pre. 606.
41 Covalista Zorzi cler. 1594.–610–613. – Vidi Gliubavaz alias Cuvalista.
42. Cugnacovich Giovanni 1591–1613.
43. Cvitcovich Simon 1578–584.
44. Dedercich Antonio 1584 – primicer 1600.
45. „ Mathio canonico 1580, primicer 1600–602.
46. Despot Gregorio 1577–587.
47. Drasmilli Simon arcipret 1584–589.
48. Enrico Zuane 1576, paroco 581.
49. Francovich Zuane 1576, canonico 1580–584.
50. Formaevich Gieronimo 1608.
51. Gardovich Lorenzo 1598.
52. Garbin Mathio da Pago clerico 1598, pre 1604–613.
53. Gasparovich Simon 1594–1606. – (Vidi Uspotoc).
54. Gastaldini Nico 1586, 596.
55. Gasulich Zuane 1576, parocho 1578–584.
56. Georgio Martin 1577.
57. Gelofcich Mathio 1576–578.
— Gliubavaz alias Cuvalista 1609. – Vidi Covalista.
58. Granata Simon 1586, paroco 1592, curato 1593, clerico 1580.
59. Granzarich Giorgio 1600.
60. Golino? Horatio auditor 1593.
61. Grilo Pietro 1611.
62. Gringo Flaminio vicar. general. 1591 (ili Giugo).
63. Grisogono Giovanni vicario 1598–600.
64. Harvatinich Zorzi clerico 1589, pre 1603–609. – Schiavon.
65. Jacofcich Simon parocho, curato 1576–577.
66. Ligniceo Francesco dottor, primicer archidiacon 1602, vicario gerente 1603–611.
67. De Martinis Gioanne 1596, 597.
68. Masedonico Zorzi 1599.
69. Matassovich Zorzi 1579, 592.
70. Mathievich Zuan 1577, 592.
71. Mazzarello Hieronimo dottor canonico 1576–589.
72. Mesoevich Gregorio clerico 1590, pre 1596, curato 1602–612.
73. Metropoli Vicenzo (qu. Paulo) cler. 1592, canonico 1601.
74. „ Gieronimo (qu. Paulo) cler. 1589–594, pre. – 1613.
75. Miglco Simon 1580, paroco, curato 1591–592 (Miglio, Miglcho).

76. Milla Zuane clerico 1588–594, pre. 1613.
77. „ Mathio clerico 1597, sudiacono 1598, pre. – 1613.
78. Milasseo Gioane 1590, canonico 1595, arcipret 1601, vicario 1612–613.
79. Milich Simon 1577–600.
80. „ Zorzi 1580 (qu. 1580).
81. „ Gieronimo clerico 1596, pre. –611.
82. De Minuttis Minutio arcivesc. di Zara 1596, 598, 599, 602.
83. Della Morea Francesco (Rabioso) cler. 1589, diacono 1596, pre. –608.
84. „ „ Gioanne 1595, canon. 1601–613.
85. Mozanich Antonio 1584, 587.
86. Nalesich Simon 1576–598.
87. Naycinovich Thomaso cler. 1605–608, pre. 612.
88. Paladin Zuane 1583, 603.
89. Pecceta Zuane 1576–586 (Pezzetta).
90. Perlizza Gieronimo clerico 1597–1611.
91. Petreo Domenico Albanese capellani degli Albanesi 1604–606.
92. Petrovich Gieronimo 1593–609.
93. Di Pomi Zuane 1577, 579.
— Primitio Francesco da Spalato coadiutor di dottor Mazzarello 1589.
94. Proferando Nico 1611.
95. Profeta Augustin 1598–604.
— Rabioso Francesco. – Vidi Della Morea.
96. Della Rocca Filippo 1578–590.
97. Rado Zuane canon. 1578–608.
98. „ Francesco 1593, curato 1608–612. – Vidi Scrissa Francesco alias i Sissa Francesco.
99. Radotheo Piero Curato 1591, canonico 1602, procurator della chiesa cathedrale 1604–613.
100. Radossevich Francesco 1580–602.
101. Ralicich Zuane clerico 1578, canonico 1595–610.
102. Rancich Antonio clerico 1599, paroco 1604, curato, canonico 1607 (Rantio, Rancevich, Ranti, Ranzio).
103. Ragazzoni Vettor arcivescovo di Zara 1605–613.
104. Ravagnin(o) Zamaria parocho 1576–584.
105. Rigovich Zuane sacristan minor 1576, paroco 1581, primicer 1590–599 (Rigo).
106. „ Piero 1579 (Rigo).
107. Rosa Georgio 1601.
108. „ Ferigo 1592.
109. Sabglia Andrea 1583.
110. De Sanctis Santo 1580, canonico 1589–611.
Schiavon Zorzi. – Vidi Harvatinich.
111. Schibor Marino 1613.
Scrissa Francesco. – Vidi Rado Francesco.
112. Sfeticeo Gioane 1594 (Sveticeo).
— Siglinac Jacomo. – Vidi Bilul alias Siglinaz.
113. Sincich Gregorio clerico 1605, 612.
— Sissa Francesco. – Vidi Rado i Scrissa.
114. „ Antonio diacono 1605–613 (Scissa).
115. „ Antonio 1580–605 (Sisa, Sissa, Scrissa).
116. Stassich Giacomo 1594–599.
117. Svetich Gasparo 1578–598 (Sveticich, Sfeticeo, Sfetici).
118. Svilich Mathio 1576–583.
119. Tnina Mathio 1584–611.
120. „ Simon 1580.
121. Tomaseo Nicolo 1589–597.
122. Traurita Zorzi 1576, 577.
123. Trifoni Vicenzo 1599, curato et mansionario 1611–613.
124. Trifunich Piero 1587.

125. Turina Mathio clerico, 1580, 1593–594.
126. „ Simon 1579, canonico 1602.
— Uspotoc Simon. – Vidi Gasparovich (Uspotoch alias Gasparovich).
127. Uticense Gregorio primicer 1612–613.
128. Valaressi Zanetto 1593–605 (Ca Valaressi).
129. Venier Nadal arcivescovo di Zara 1587.
130. „ Simon 1597.
131. Ventura Domenego clerico 1577–610.
132. Vergada Simon 1576 curato, paroco 1610.
133. Verzagia Piero da Sibenico canonico di Zara 1590, paroco 1594.
134. Vodopych Zuane 1585–591.
135. Vrancich Zuane 1589.
136. Zadrislich Mathio clerico 1590, 613.
137. Zappich Battista 1576, 577 (Capich, Zapich).
138. „ Simon 1593, canonico 1595–597.
139. Zetta Francesco 1576, 583.
140. Zurgenich Martin 1573.

REDOVNICI

(monaco, fra, don, abbate, guardian)

1. Bonchy *don Gregorio 1606.*
2. Fra Benedetto di S. Giovani 1597 (Da Modon).
3. Fra Benedetto di S. Grisogono 1594.
4. Bortulin fra Zuane 1579.
5. Bubracich Bernardo monaco di S. Grisogono 1612.
6. Cortese Cristoforo? abbate guardian 1596, 597.
7. Fra Cristoforo monaco di S. Francesco 1594.
8. Fra Donado di III. ordene 1594.
9. Gregorio monaco di S. Grisogono 1588, 1590–594, 596.
10. Joanne heremita della madona del Castel 1596, 602 (Zuane).
11. Fra Marino vardiano di S. Giovani Battista 1591.
12. Fra Michiel di S. Zuane 1599.
13. Montemerlo — abbate 1585.
14. Fra Pelegrino di Zara 1613.
15. Lator fra Simon 1579.
16 Petrovich fra Bortulo ministro 1585.
17. Placido monaco di S. Grisogono 1592, 593, 594, 600, prior 1604.
18. Russinich Piero romita al Castello 1605, 606.
19. Scrissa Geronimo monaco di S. Grisogono 1594–612.
20. Sincich Simon monaco di S. Grisogono 1588–603.

SVEĆENICI IZ DRUGIH MJESTA

1. Andrea paroco di Stomorino sello 1583.
2. Francesco paroco di Diclo 1582.
3. Fra Felicio da Posedaria 1595.
4. Ghincich Nico capelan di Basana 1586.
5. Lorenzo paroco di Bozava 1589.
6. Mandevo Biasio vescovo di Nona 1603.
7. Marco paroco di Sale 1586.
8. Mestrovich Piero paroco di Stretto di Morter 1582.
9. Mathio paroco di Uglian 1579.
10. Moro Gioane primicer et vicario di Pago 1604.

11. Don Piero paroco di Lucoran 1580.
12. Utcovich Simon vicario di Nona 1593.
13. Fabio canonico di Nona 1601.

KLERICI (clerico)

1. D' Anastasyis Jacomo (Lorenzo) da Monopoli 1610–613.
2. Armani Thomaso 1603.
3. Babcich Zuane 1606, 612.
4. Bagia Zuane 1606, 607.
5. Bagiolich Marco 1601.
6. Banda Gieronimo 1605.
7. Barnich Nico 1596, 597 (Bernich).
8. Batcovich Marco 1597, 598.
9. Batorich Gregorio 1604, 606.
10. Becich Zuane 1613.
11. Benich Gregorio 1606.
12. Beretier Francesco 1594.
13. Biondo Simon 1593.
14. Bon Gieronimo 1602.
15. Bontuzzo Joanne 1602.
16. Bora Gioanino 1602.
17. Bosna Nico 1597.
18. Buchulin Gioanni 1581.
19. Bora Simon 1606.
20. Catarinich Andrea 1590.
21. Colona Francesco 1599, 600, 601, 602, 603.
22. Çopulo Gieronimo 1596, 597, 598, 605 (Zoppulich).
23. Cugnacovich Mathio 1611, 612, 613.
24. Chuchoveglia Zuane 1606, 608, 611.
25. Dederceo Marco diacono 1596.
26. Ferari Bartolo 1609.
27. Ferulli Antonio 1602, 603.
28. Fortizza Piero 1607, 610, 611, 612, 613.
29. Forner Zanantonio 1597, 603.
30. Fabio Gieronimo 1603, 604, 605 sacristan.
31. Goslanich Mathio 1588.
32. Grisogono Dario 1599.
33. Guglina Piero 1604.
34. Illych Simon 1607, 612.
35. Izio Simon 1610.
36. Juradinich Mathio 1608.
37. Lancini Gieronimo 1598.
38. Di Lassetti? Zanantonio 1598.
39. Lisizza Piero 1608.
40. Lomaza(?) Francesco 1599.
41. Lofrincich Gieronimo 1594.
42. Maletich Zuane 1595, 597, 598.
43. Margitich Antonio 1607.
44. Mondini Gioanmaria 1613.
45. Della Morea Antonio 1604.
46. De Perasto Andrea 1579.
47. Petrovich Gieronimo 1609.
48. Rado Zuane 1609, 612.
49. Rossetti Santino 1591.
50. Rupinovich Zuane 1608, 609, 610, 611.
51. Lalich Silvestro 1594, 599, 600.

52. Scutarin Nadalin 1601.
53. Stipacinovich Zuane 1587, 588.
54. Svorza — 1577.
55. Tincati Francesco 1598.
56. Turich Gregorio 1606.
57. Usello Mathio 1602. – Vidi Pigliusich.
58. Vaçich Batta 1605.
59. Venier Zuane 1608.
60. Vidacovich Mathio 1603.
61. Volpini Piero 1602.
62. Vuchichievich Zuane 1599.
63. Vuruncich Antonio 1595.
64. Zappich Simon 1593, 594, 599.
65. Zuppa Marco sudiacono 1589, 592.

TRGOVCI (mercante, marcer, marcier)

1. Armani Alesandro 1585, 599.
2. „ Zanmatheo 1592, 597, 602, 603, 606, 609.
3. „ Gianne 1601, 610.
4. Bonaldi Jacomo da Chiozza 1588, 590, 591, 596, 598, 600.
5. Corazza Carlo 1612.
6. Ferari Domenego da Bergamo 1587, 593, 595, 602, 607 (qu. 608).
7. Ferari Andrea (qu. Domenego) 1608, 610.
8. Dalla Galia Andrea 1579, 580, 581.
9. Gandelini Francesco 1598, 599, 602, 603, 605, 606, 608, 609, 612, 613,
10. Guerini Lorenzo 1586, 587, 588, 589, 590, 591, 596.
11. Lantana Zuane da Bergamo 1605, 609, 611.
12. „ Antonio 1588, 592, 594, 597, 599, 602, 604, 606, 607, 608, 609, 611. (Latana, Antana).
13. De Maffio Andrea 1576, 588, 604 (Maffei, Mafei).
14. „ „ Maffeo 1595, 602, 603, 605 (Maffei, Mafio).
15. Di Massaroli Zamaria Bergamasco 1588, 598, 600, 602.
16. Panighetto Gieronimo 1590 601, 605.
17. „ Francesco (qu. Giacomo) 1612.
18. Panizon Piero 1577, 580, 588, 590, 591.
19. Piazola Francesco 1585.
20. Stocco Pasin 1611, 612 (Stocho).

VOĆAR (frutarol)

1. — — Paulo 1584.

GOSTIONIČAR (oste)

1. Chareta Antonio 1576.

LIJEČNICI (eccelente dottor, medico fisico)

1. Catalan Valerio 1593, eccel. dottor.
2. Cortese Stefano 1592, 595, 603, 604, 606, dottore fisico.
3. Grisogono Lodovico 1593, 596, 601, 605, 607, 609 (qu. 610), dottor fisico.
4. Monaldi Octavian 1578, 579, 581, 582, fisico di Zara.
5. Rastelli Pietro 1611, medico fisicho.
6. Vetroco Lorenzo 1578, psichicho.
7. Zen Fedricho 1589, medico salariato di Zara.
8. Crissava spl. dottor 1591 † 1594 (Girolamo vjerovatno).

KIRURZI (ceroicho, ceruicho, chirurgo, ciruicho)

1. Agresta Piero 1581, 582, 583, 584 (qu. 596) Agrestin, Grespino. – ceruicho di Zara.
2. Marchetti Cesare 1604, eccel. chirurgo di Zara.
3. Pisani Vicenzo 1583 da Sibenico (Pisani Catharina fiola di cir. Vicenzo).
4. Di Varoteri Zamaria di Padua ceruicho di Nico Marcello cap. contro Uscocchi, 1589
5. — — Zorzi, ceruicho da Nona (Gaspara qu. Zorzi) 1603.

UPRAVITELJ BOLNICE (prior dell' ospedal)

1. Manolli — — prior dell'ospedal di galeotti 1611.

BOLNIČAR (infermer)

1. Da Bologna Francesco infermer nell' ospedal de galeotti 1611.
„ „ „ condanati 1610.

KANCELIRI (cancelier)

1. Dalla Badia Tibaldo di Polesene canc. del capitan 1587.
2. Giordani Simon cancel. 1603, 604.
3. Da Venetia Domenego cr. del conte 1613.

TAJNICI (secretario)

1. Isulo Zanbatta secretario del generale 1606.
2. Valdoro Ottavian secretario del Falier 1578.

LUČKI ADMIRALI (armiragio del porto)

1. Novaro Zorzi 1580, 583, 585, 587.
2. D'Ossoro Gieronimo (Nicolo) vicearmiragio 1601, 602, 603.

RIZNIČARI i KAŠTELANI TVRĐAVE (camerlengo et castelan del forte)

1. Baffo Bernardin camerlengo et castelan del forte 1577, 578.
2. Barbaro Lorenzo camerlengo 1613.
3. Bragadin (Zorzi) camerlengo 1602.
4. Cigogna Francesco camerlengo 1594.
5. Dolfin Marco camerlengo et castelan 1595.
6. Lippomano Giona castelan et camerlengo 1609.
7. Molino Pietro camerlengo 1608.
8. Paruta Filipo clement. camerlengo 1595.
9. Zane Marchiol camerlengo 1590.

RAČUNAR (scontro di camera)

1. Pasini Nadalin 1613.

POMOĆNIK KNEZA ZA KAZNENO PRAVO (criminal)

1. Papali Thomaso magco. criminal di Zara 1604.

PRAVNICI (legista, causilico, avvocato)

1. Cortese Gierolimo dottor avvocato 1577, 578, 583, 589, 590, 593, 595, 602.
2. Grisogono Zuane dottor legista 1601, 604, 605, 610, 611, 612.
3. Marsich Zuane cittadin et avvocato di Pago 1613.
4. Nassi Rafael causilicho, avvocato 1577, 582, 584, 591.
5. Da Udene Battista causilico 1606.

BILJEŽNICI (nodaro)

1. Venier Simon 1611.
2. Da Venetia Zuane 1592 (Lorriza fiola di Zuane)

IZDAVAČI BARUTA I DVOPEKA (sopramaser)

1. De Alessandri Francesco Venetiano 1591, 605, 611.
2. Bon Gabriel (nipote di qu. Vicenzo) 1580.
3. De Garifij Zanbatta 1579, 581.
4. Grifo Zanbatta 1580, 586, 579.
5. Mistachielli Zuane 1578, 594, 600.
6. — Bernardin 1579.

ČINOVNICI (oficial)

1. Galzigna Gieronimo d'Arbe official dell. illustr. conte Molino 1611.
2. Da Lucoran Uçcho (Simon) official 1597.
3. Da Veggia Luca oficial del conte 1583, 586.

CARINIK (datier)

1. Di Zanchi Bernardin 1608.

GRADSKI KAPITANI (capitan di Zara)

1. Boldù Giovani Maria 1587.
2. Loredan Gianbatta 1602.
3. Giustinian Leonardo 1598.
4. Giustinian Thomaso 1598 capit. prossimo presente.

GRADSKI KNEZOVI (conte di Zara)

1. Contarini Giulio 1598.
2. Da Molin Marin 1611, 613.
3. Venier Zanalvise 1599.

GENERALNI PROVIDUR (provveditore generale)

1. Falier – – – 1578.

LJEKARNICI (spicier, spitier, special, aromaticho, mercante)

1. Benvenuto Emilio spitier, aromaticho 1579, 584, 585, 590, 592 (qu. 1604).
2. Better Zanantonio da Bergamo spitier 1605, 606 (Beteri).
3. Boselli Oratio specier, mercante »*Della fede al campo*« 1588–1613.

4. Jordan Brunor da Vicenza spitier 1609, 610.
5. Ceroti Anzolo spitier 1576 (qu. 581-Cerutti).
6. Lalich Mathio 1603.
7. De Lioncin Giacomo »*Dalle doi spade*« 1587.
8. Malzappello Zuane spicier 1580, 581, 584, 585, 593, 594, 595, 596, 599.
9. „ Ercule spicier 1580, 581, 584, 586, 591 (Marzapello).
10. Moro Costantin special dal »*Leon d'oro*« 1603, 605.
11. Mutio Francesco d'Ancona spicier »*Alla testa d'oro*« 1611, 613.
12. Di Nobili Anibal spitier 1591.
13. „ „ Ercole spicier 1592, 593, 594, 608.
14. „ „ Zuane spitier 1588.
15. Scandali Zanantonio spicier »*Alla testa d'oro*« 1599, 602, 603, 604.
16. Trifon da Risano spicier 1587.

DOKTORI (doctor, dottor, eccel. dottor) bez oznake struke

1. De Almis doctor 1576.
2. Corazza Andrea eccel. dottor 1589.
3. Fanfogna Zuane dottor 1577, 584.
4. „ Pietro dottor 1581.
5. „ Cesare dottor 1585, 587, 592, 593, 596, 599, 600, 603.
6. Grisogono Zuane 1585, 587, 596, 600.
7. „ Dario eccel. dottor 1579, 589, (qu. 593).
8. Nassi Domenico eccel. 1605.
9. Paladini Nico da Liesena dottor 1585, 589.
10. Pasini Simon dottor 1577, 578, 579, 581, 585.
11. Mircovich Zuane da Pago dottor 1592, 593.
12. „ Giobatta da Pago dottor 1597.
13. Primizio – eccel. dottor 1576.
14. Rosa Francesco dottor 1580, 581, (qu. 1584).
15. Ventura Lorenzo (qu. Simon) 1576, 578, 580, 581, 582, 588, 589, 591, 595 (qu. 609).

ZANATLIJE (mo., mro. = mistro)

a) bez oznake struke

1. Agnolo Fulvio da Siena 1594.
2. Argiricich Zuane 1580–603.
3. Azalin Vicenzo 1582.
4. Bacchalaro Zuane da Zara 1595.
5. Baçvarich Martin 1578.
6. Badin ? 1604.
7. Barbuncin Stefano da Venetia 1578.
8. Baressa Zorzi alias Bunich 1593, 607.
9. Batcovich Marco 1610.
10. Benvegnudo Zuane da Zara 1609, 613.
11. Bartulin Jacomo 1608.
12. Bianchi Gioane 1611.
13. Di Bianchi Benetto 1602.
14. „ „ Simon da Zara 1600.
15. „ „ Giacomo da Zara 1595, 611.
16. Bobetich Camilo 1608.
17. Bodulin Zuane 1577, 605.
18. „ Gieronimo 1584, 593.
19. Bogomoglia Lucha 1588.
20. Bologna Antonio 1606.
21. Bonifacio Zuane 1583.

22. Bonora Zorzi 1590.
23. Bontempo Zorzi 1582.
24. Bosna Bernardin 1599.
25. Di Boxi (?) Antonio 1604.
26. Bradich Zuane 1576.
27. Bruttovecchio Julio 1578, 597.
28. Bucifalich Lucha da Pago 1576, 600.
29. Budinich Antonio da Sibenico 1593.
30. Bunich Zorzi alias Baressa 1593, 607.
31. Cabosich Giacomo 1610.
32. Califoni Andrea 1597, 599.
33. Calozzi Polonio 1607.
34. Capello Giuliano 1590–612.
35. Capeletto Gioane 1600.
36. Caporosso Simon da Macerata 1594.
37. Carinich Nicolo 1606, 613.
38. Caseler Marco 1578.
39. Chessa Mathio 590–598.
40. Chiuchia Marco 1585–593.
41. Corischian Simon 1610.
42. Chrelich Mathio 1582.
43. Christino Benedetto di Val Melle 1599.
44. Cuchich Pietro da Zara 1603.
45. Cusadena Simon 1579.
48. Dedercich Luca 1593. pelicer?
49. Dedercich Hieronimo 1590.
50. Dedercich Simon 1612.
51. Devoltorino Thomaso 1603.
52. Dicovich Piero 1584.
53. Dimonich Piero 1600.
54. Divan Zuane 1602.
55. Dolce Piero 1579–590.
56. Domanich Giovani 1603.
57. Dumich Zorzi 1583–609.
58. Dusmanich Francesco 1605.
59. Dusmanich Gioane 1600.
60. Fammagosta Piero da Cipro 1613.
61. Fantini Donado 1605.
62. Fiozzo Martin 1579.
63. Francolin Mathio 1605.
64. Francovich Simon 1589. pelicer?
65. „ Mathio 1601.
66. Franulovich Zuane 1603.
67. Gasparovich Gierolimo 1587, 91.
68. Gelenich Michel da Fiume 1584.
69. Giacheta Simon d'Antivari 1600–607.
70. Giadresich Zuane 1590.
71. Giadricevich Simon 1606.
72. Givanusevich Zuane 1587–603 botaro?
73. Givogievich Antonio 1609.
74. Gladovich Lucha 1584.
75. „ Miha 1591, 94.
76. „ Nico 1605.
77. Gliubimir Michel 1604 (fauro?)
78. Gratioso Zuane 1604.
79. Grubacich Piero 584.
80. Grubissa Mathio 602, 603.
81. Grubissich Nico da Sibenico 593.

82. Ivanussevich Simon 1583 (Orsa fiola di Simon).
83. Jacovcich Gianni 1599.
84. Liparelli Mathio 1576 (Nicolotta qu. Mathio).
85. „ Simon 1583, 589.
86. Di Lombardi Cesare 1578, 588, 595.
87. Luxich Michel iz Zadra 1612.
88. Di Maffeis Vicenzo 1605.
89. Magnaneti Zanmaria 1610.
90. Mala Spina Paulin 1606.
91. Manchussevich Simon 1597.
92. Manolich Vicenzo 1591 (Chiara qu. Vicenzo).
93. Maratovich Zuane 1601 (Isabetta qu. Zuane).
94. Mariani Zanantonio 1584–603.
95. Marcio Martin 1605.
96. Marculin Simon 1586, 587.
97. Marghera Zuane 1594, 595.
98. Marginich Zuane 1603.
99. „ Simon 1580.
100. Marinovich Antonio 1590 (Lucia fiola di Antonio).
101. Maron Francesco 1592 (Mathio qu. Franc.).
102. Marinovich Antonio 1588.
103. Mariscalco Zan 1590, 592.
104. „ Domirtio 1613 (Zanetta qu. Domirtio).
105. Di Martini Bartolo 1598.
106. „ „ Zamaria 1606.
107. Mazalinovich Mathio 1599.
108. Mezarich Vicenzo 1584.
109. Miha Michel 1606.
110. Miheglia Nico 1583.
111. Milla Domenego 1603.
112. Missercich Sebastian 1591 (Catharina qu. Sebastian).
113. Mozzanich Michel 1583, 603, 611.
114. Da Monte Dominico 1609.
115. Montenegro Simon 1588.
116. Della Morea Piero 1601.
117. „ „ Bare 1592, 612.
118. Morganich Antonio 1588, 596.
119. „ Zuane 1588, 602.
120. Morgante Zanpiero 1606.
121. Moro Zuane 1612.
122. Novacco Mathio 1587 (Antonina qu. Mathio).
123. Oblacina Nico 1598, 606.
124. Orlichievich Zuane 1579 (Magdalena fiola di Zuane).
125. Di Oseladori Lorenzo 1587, 603.
126. Pager Simon iz Zadra 1580, 598.
127. Papalo Simon 1610.
128. Pasini – iz Paga 1584.
129. Pasman Andrea 1597 (Pivcinovich).
130. Penzetto Piero 1598.
131. Perlizza Thomaso 1605–612.
132. „ Zorzi 1602, 603.
133. Petrossicj Mathio 1602 (Simon qu. Mathio).
134. Poselgiovich Vicenzo 1576.
135. Pozzo Domenego 1602.
136. „ Francesco 1604.
137. Profeta Michel 1578, 583, 587.
138. Rado Simon 1580, 584, 587.
139. „ Gieronimo 1601, 603.

140. Radul Bartolo 1588.
141. Raglievich Antonio 1602, 613.
142. Ragnetti Andrea 1599 (Mathio fiolo di Andrea).
143. Rahich Zuane 1598, 602, 603.
144. Ralicich Zuane 1610.
145. Ranculinovich alias Sichirich Antonio 1588, 589.
146. Rocho Andrea 1578, 585.
147. Rupinco Zorzi 1601, 611.
148. Russin Gregorio 1576.
149. Sabich Vicenzo 1580.
150. Salich Mathio 1589, 601, 602.
151. Salomoneo Lorenzo 1597, 607.
152. Schiussa Nico 1594.
153. Scode Simon 1579.
154. „ Zorzi 1596 (Madalena qu. Zorzi).
155. Scrissa Gieronimo 1602.
156. „ Thomaso 1589–612.
157. Scura Zorzi, Albanac 1610.
158. Selen Paris 1612.
159. Seto? Zorzi 1609 (Stefano qu. Zorzi).
160. Sgliaca Marco 1588.
161. Sibenzan Simon 1593.
162. Sichirich Mathio 1595, 599.
163. Sidinich Simon 1600 (Sincha qu. Simon).
164. Silo ? Mathio 1579.
165. Simicich Simon 1582.
166. Slavicin Simon 1606.
167. Slope – 1576 (Nico qu. mo)
168. Spadarich Paulo 1584 (Margareta fiola di Paulo).
169. Spia Mathio »Gobo« 1576, 581, 596 (Spigich).
170. Spigich Thomaso 1587–603 (Spia).
171. Stahor Francesco 1597.
172. Stanissich Mathio alias Grubissa 1602, 603.
173. Stasich Mathio 1581, 582 (Margareta fiola di Mathio).
174. Staso – 1583 (Mandalena fiola di mo.).
175. Stefanovich Stefano 1602.
176. „ Simon 1602 (De Stefano).
177. Stipcich Simon 1584.
178. Stipicich Simon 1602, 613 (Stipicin).
179. „ Nicolo 1607, 611.
180. Stoymilovich Simon 1579 (Helena fiola di Simon).
181. Tagetta Zamaria 1610.
182. Tagliadurich Vicenzo 1582.
183. „ Giovani 1588–599.
184. „ Francesco 1599–605.
185. Di Tencati Francesco 1604, 608.
186. „ „ Zuanin 1602.
187. Della Terra Hieronimo 1611.
188. Di Terzi Flaminio 1605.
189. Tnina Donado 1587.
190. Tudesco Andrea 1607.
191. Toresan Michelin 1586, 587.
192. „ Giacomo 1602–606.
193. Trentin Zuane 1593.
194. Trifunich Nico 1594.
195. „ Mathio 1584.
196. „ Piero 1583–600.

197. Trifon Hieronimo 1599.
198. Trifoni Trifon 1605.
199. Turich Zorzi 1582–609.
200. Tutofich Francesco 1576–595.
201. „ Hieronimo 1579 (Pasizza fiola di Hieronimo).
202. „ Piero 1591.
203. Uspotec Luca 1612.
204. „ Paulo 1612.
205. Vagliacinich Zuane iz Rijeke 1592.
206. Valentich Piero 1601.
207. Valery Oratio 1601.
208. Venier Zorzi 1612.
209. Ventura Trifon iz Kotora 1610.
210. „ Batta 1606.
211. De Vescovi Zuane 1605.
212. Vissich Mathio 1599 (Maria fiola di Mathio).
213. Vitulovich Jacomo 1596.
214. Vlachin Paulo 1589.
215. Vlachovich Zuane 1583 (Catharina qu. Zuane).
216. Zadrislich Thomaso 1589–600.
217. „ Zuane 1578.
218. Zanco Simon 1587 (Catharina qu. Simon).
219. Zidarich Nico 1593 (Nicoletta qu. Nico).
220. Zimizelen Zorzi 1613.
221. Da Bergamo Simon 1602, 603.
222. Da Castelnovo Luca 1598, 599.
223. „ „ Antonio 1593.
224. „ Castelranco Giacomo Giacomo 1613 (Mandalena fiola di Giacomo).
225. „ Cesana Marco 1604 (Bartolo fiolo di Marco).
226. „ Cingoli Ruggier 1593.
227. „ Corona Giacomo 1602.
228. „ Cremona Batta 1602.
229. „ Dulcigno Gianne 1600.
230. „ Fermo Lessandro 1591.
231. „ Fiume Mathio 1583.
232. „ „ Francesco 1604.
233. D'Imola Andrea detta Tarantovich 1606 (Isabetta qu. Andrea).
234. „ Pietrantonio 1598 (Gaspara qu. Pietrantonio).
235. Da Losign Gieronimo 1587.
236. „ Luca Oratio 1611 (Angelina fiola di Oratio).
237. Di Nona Simon 1608 (Orsa qu. Simon).
238. „ „ Mathio 1610.
239. Da Poglica Michel 1609.
240. „ Ponte di Piave Angello 1599.
241. „ Scutari Domenego 1599.
242. „ Scardona Luca 1576 (Mathio qu. Luca).
243. „ „ Simon 1599 (Manda qu. Simon).
244. „ Sibenico Stefano 1577, 579.
245. „ Taranto Zanantonio 1587.
246. Traurin Gianne 1594 (Isabetta fiola di Gioanne).
247. „ Zorzi 1579.
248. „ Francesco 1610.
249. Da Urbino Francesco 1607 (Isabetta fiola di Franc.).
250. „ Verona Bartolomeo 1602.
251. Dalle Villate Rado 1587.
252. Da Zante Antonio 1606 (Catharina qu. Antonio).

b) s oznakom struke

BRODOGRADITELJI (calafa, calafao, calafato)

1. Bontempo Zorzi? 1582.
2. Dusmanovich Zuane 1579, 580.
3. Giassa Nico 1588 (qu. 1600 Jassa).
4. Zaud Mathio (Giaud) 1582, 590, 598, 613.
5. „ Martin 1601.
6. Hmeglcovich Vicenzo 1580, 601, 604.
7. Hreglich Zamaria 1578, 579, 580.
8. Marcio Marco 1588, 590, 594, 598, 599, 606.
9. Martincich Nico 1578, 584, 589, 593 (qu. Bare molinaro).
10. Michich Michiel (Miha) 1576, 577, 606.
11. Paietto Alessandro 1577.
12. Perina Zuane 1580, 588.
13. „ Piero 1958, 599.
14. Stefanich Zuane 1589.
15. Subich Zuane 1584.
16. Supanovich Simon 1608.
17. Francesco 1580.
18. Pasquin qu. Marco 1596.

PEKARI (forner, fornaro)

1. Antonio 1586, 588, 594, 595 (delli frati di. S. Domenego). – Bricio?
2. Bare (Bartolo) 1576, 578, 586 (qu. 587). – Op. Ima kuću kod S. Ivana frat.
3. Bricio ? 1579.
4. Della Rocca Domenego 1590.
5. Sabglia Piero 1578, 595 (Sabglich).
6. Stipacinovich Mathio (Zorzi) 1578, 580.
7. „ Zorzi 1580.
8. Simon (Bare) 1586.

LIMARI (stagner, peltrer, stagnare)

1. Baldo (Vicenzo stagner) 1581.
2. Bello Zaccharia 1602, 603, 606, 612.
3. Bosna Zorzi 1578, 587, 593 (qu. 1605).
4. Bricich Simon 1607.
5. – Luca 1591, 600, 603, 608, 613 (Luca il giovine).
6. – Da Venetia Zamaria pelter colla galia del. cap. di golfo 1593.
7. – Piero 1606.
8. – Vicenzo 1581, 587, 606, 608.
9. – Zuane 1612.

BRIJAČI (barbier, tonsore)

1. D.'Asola Batta (qu. Zuane) 1586, 590, 598 habit. a Zara.
2. Bilusich Oratio 1608, 609.
3. Bonfigliulo Simon 1602.
4. Brinci Zuane 1604, 606.
5. „ Zorzi 1609.
   Brutovecchio Piero 1576, 578.
6. Capello Lorenzo 1599, 600, 604, 609, 613.
7. Chiuchia Alvise 1576, 579, 582.
8. Goicovich Simon 1581.

9. Mariani Francesco 1577, 579.
10. D'Orio Perin 1605.
11. Gogelovich Hieronimo 1582.
12. – Santo 1579, 580, 582, 602.
13. Svicharich Simon tonsore 1577, 579, 583, 584, 587, 588.
14. Tarantovich Zanantonio 1604, 608 (Nadalin mo.).
15. Da Taranto Nadalin 1581, 584, 585, 587, 593, 599.
16. „ „ Donado tonsor 1580.
17. Turcovich Francesco 1592, 595, 579, 577.
18. Zuane (Marco) 1578, 583.
19. Zuffa Hieronimo 1584.

BAČVARI (boter, botaro, bottaro, botter, buter)

1. Caraman Luca alias Braghisina 1606.
2. Colonbin Gioane 1608.
3. Cotalich Marco 1589.
4. Cusmich Michel (Zorzi) 1582.
5. Dolce Simon 1600 (qu. 1606).
6. Dusmanovich Zorzi 1576, 587, 596, 599 (qu. 1612 – Dusmanich).
7. „ Zuane 1579, 580, 584, 595.
8. Givanussevich Piero 1587, 588.
9. Ivanissevich Mathio alias Rachich 1577, 578, 579, 583, 585.
10. Livacich Marco 1588, 593, 595, 596, 592, 590.
11. Mustachia Catharina (qu. gioanni botaro) 1591.
12. Pacifico Gregorio 1576, 579.
13. Papalo Giorgi 1598, 600.
14. Paflovich Luca 1576, 580, 585 (Plaflovich).
15. Sestan Hieronimo 1582, 611.
16. „ Bartolo 1611, 1585, 1576.
17. Zoich Gregorio 1594, 613.
18. Zuvulof Mathio 1584.
19. Da Losign Francesco 1576, 579, 582, 584, 587, (De Cigalla), qu. 598.
20. – Baressa 1580, 585, 576.
21. Da Nona Marco 1582.
22. Da Zara Gaspara (qu. Nico botaro) 1589.
23. – Nicolo 1601.
24. – Piero 1604.

POSTOLARI (caliger, caligaro, calzolaro, caligher, calegaro)

1. D'Antona Gieronimo 1609.
2. Argicich Simon 1580, 607.
3. Baloban Zorzi 1578, 580, 583, 584, 587, 592, 593, 598.
4. Di Benedetti Cristoforo da Brugnera 1602, 603, 605, 608.
5. „ „ Cornelio „ „ 1609, 610.
6. Da Bergamo Cesare 1579.
7. De Bariza Stefano 1612.
8. Bartulin Stefano 1576, 580, 590 (Bertolini).
9. Bocan Simon 1578, 579, 580, (qu. 587 Bochan).
10. Bogafcich Stefano provisionato di Zara 1593, 594, 598–602, 605, 610.
11. Boxicovich Marco 1598.
12. Bubica Piero 1589, 593, 594, 596, 597, 598, 600–603, 608, 610, 611, 613 (Bubiçça, Bubizza).
13. Carmenti Gabriel 1610.

14. Catarinich Gregorio 1591.
15. Ceder (?) – 1581.
16. Corenich Lorenzo 1576, 577, 579, 580, 582.
17. Corona Gioane 1604.
18. Cossovich Zuane 1596.
19. Chrechich Piero 1579, 584, 588, 594, 595, 598, 600, 603.
20. Dimodunich (Catharina qu. Simon caligaro) 1613 – Di Modon?
21. Da Ferara Antonio 1581.
22. Filiparo Lazaro 1596.
23. Fiorio Andrea 1587.
24. Franchich Gioani 1610.
25. Ganzlich Piero 1580 (Isabetta qu. Piero caliger).
26. Jurievich Antonio 1591, 595, 596, 605, 607, 609 (Giurgevich, Jurgevich).
27. Jordan Antonio 1597, 611.
28. Lipicich Zuane da Fiume 1579.
29. Lisicich Paulo 1613.
30. Locadello Zuane da Venetia 1600.
31. Loredan Domenego 1589, 593–595, 600, 602, 604–608 (Ca Loredan).
32. „ Berbardin da Piran 1595, 600, 602, 605, 608 (Ca Loredan).
33. „ Pietro 1610.
34. Magliahnica Antonio 1579, 583.
35. Mancin Domenego 1594.
36. Da Marostega Vidal 1609.
37. „ „ Francesco 1579, 581, 588, 1589 (qu. 594) Niala(?) – Da Venetia.
38. Meccan(?) Paulo 1584.
39. Di Miotti Bartolo (qu. Vicenzo) da Como 1590.
40. Da Modon Zorzi 1576, 577, 578, (qu. 601).
41. Della Morea Simon detto Rabioso 1576, 579, 580, 582, 586, 590, 591, 596, 599, 601.
42. Della Morea Gieronimo 1595 596, 599, 608, 609 (qu. 610).
43. „ „ Andrea 1587, 596, 599, 610.
44. „ „ Zuane 1585, 591, 592, 595, 602, 604, 609, 611.
45. Moro – 1583.
46. Nuncovich Mathio alias Grubissa 1593, 595, 601.
47. Perlicich Zorzi 1588, 594, 598 (Perliça, Perlizza).
48. Da Padua Marcantonio 1596.
49. Pinezich Thomaso 1602, 607, 611.
50. Rogomentich Mathio 1596.
51. „ Giacomo 1593, 595, 596 (Argumentich).
52. Rossetti Antonio 1587 (qu. 598).
53. San(?) Thomaso 1606.
54. Da Scardona Simon 1581.
55. De Scrissa Zuane 1601, 607, 611.
56. Simicich Piero (qu. Nico) 1585.
57. Stpich Nicolo 1601, 608.
58. Turich Michel 1588, 589, 594, 613 (Turin).
59. Uspotoc Hieronimo 1578, 599 (Gasparovich).
60. „ Zuane 1607.
61. Zadrizlich Luca 1598, 600, 604, 610, 612, 613.
62. Zappich Zamaria 1605.
63. Zilman Leonardo da Mestrich(?) 1611.
64. Da Lesena Marco 1606 (Giustina qu. Marco calegaro).
65. Da Perasto Nicolo 1588, 602, 605, 606, 610, 613.
66. Da Scardona Jacomo (qu. Mathio) 1579.
67. Da Siena Antonio 1607.
68. „ „ Zorzi 1577.
69. „ „ Domenego 1592 (Paulina qu. Demenego caleger).

ZIDARI (murer, muraro, morer, morero)

1. Bergamasco Zanpier 1576.
2. Da Brescia Battista 1601, 612 (Battista).
3. Di Franchi Martin 1597, 598, 610, 613.
4. Da Gradisca Francesco 1590 (Betta qu. Franc. murer).
5. Ludovico Antonio 1597 (Catharina rel. qu. Antonio morer).
6. Martire Piero 1594.
7. Ogniben – 1590 (Tomasina rel. qu. – murer).
8. Da Padua Giacomo 1592, 596.
9. Palasco Francesco 1613.
10. Sigia Batta 1597.
11. Spiych Antonio 1595, 596 (Spia).
12. Da Sibenico Antonio 1577.
13. Da Venetia Giacomo 1584, 585, 581 (Catharina fiola di Jacomo murer). (Orsetta fiola di Giacomo murer).
14. Di Zeni Mathio (qu. Michel) 1613.
15. Zoich Marco 1596, 602 (Zoin).

MORNARI (mariner, marinaro) BRODOVLASNIK (paron)

1. Albanese Piero habit. a Zara 1594.
2. „ Vicenzo (qu. Stefano) 1592.
3. Arbanasovich Gregorio (Zorzi) paron da Selve 1612.
4. Bagatela Gasparo 1584.
5. Balarin Jacomo 1589, 597.
6. Berengo Giacomo 1600.
7. Bontust Simon 1582, 585 (qu. 1594) – Bontuzzo.
8. Bubrigovich Jacomo da Sibenico 1580.
9. Capan Michel paron 1605.
10. Cassan Matheo 1613 (Lucia qu. Matheo paron).
11. Chiuchia Giacomo (Mathio) paron da Zara 1586, 588, 591, 593, 600 (qu. 1610).
12. „ Mathio paron 1589, 595, 596 (Chiuchinovich).
13. Cgliuca Lorenzo 1600, 606 (Chgliucha, Chlucha).
14. Da Corzula Nicolo 1578.
15. Cosma Lorenzo (qu. Simon) 1582.
16. Devenesich Thomaso 1584.
17. Ferencich Francesco (qu. Bernardin) della Brazza 1613.
18. Fortezza Piero 1578, 585, 586, 589, 613.
19. Garufulovich Michel 1583 (qu. 1590).
20. Gasulich Gasparo 1576.
21. Da Gliuba Piero 1613.
22. Grubina Simon paron 1594, 604.
23. Hervatinich Piero 1607.
24. Jacheta – d'Antivari 1577.
25. Lasibassa Piero paron 1598, 599.
26. Lascho (Giacomo) marinaro da Zara 1577 (Vicenza qu. Giacomo).
27. Marincul(?) Donato 1585.
28. Milla Zorzi 1603, 606.
29. Milinco Andrea 1605, 610 (Simon et Margareta qu. Andrea marinaro).
30. Da Lustizza Steffano paron compagno con la galia del cap. di golfo 1613.
31. Negrich Zorzi paron 1603 (qu. 1613).
32. Obradovich Zuane 1579.
33. D' Ossoro Nico paron 1586, 1594.
34. Pestina Simon 1594. – Vidi Valentich.
35. Di Rado Simon 1586, 588 (qu. 1611).
36. „ „ Zuane da Cattaro 1612 (Madalena rel. qu. Zuane mariner).
37. Di Rado Thomaso paron 1585, 586, 595, 600.

38. Rosso Gierolimo paron d'Ossoro 1599, 600.
39. Rudan Zuane paron 1591, 605, 612.
40. Da Sibenico Thomaso paron 1585.
41. Sincich Martin paron 1600, 601.
42. Uhanov Piero da Posedaria 1605.
43. Valentich Zuane di Pago 1577.
44. „ Gioani 1599.
45. „ Piero alias Pestina 1611.
46. Visich Zuane 1576 (Helena qu. Zuane).
47. Da Venetia Simon (Santo) paron 1602.
48. Vodizza Simon paron di Zara 1595, 609.
49. Vrana Somon 1604 (Anizza qu. Simon marinaro).
50. Vuchotich Lorenzo paron di barcha 1584, 586, 602 (576, 577 Lorenzo).
51. Da Ravena Pietro 1600.

VESLAČI (remer)

1. Bevilaqua Biasio (qu. Zuane) remer con. eccel. Zen Catharion 1593.
2. Livacich Martin 1593.
3. Parunich Francesco 1575, 576, 581, 582, 584, 585, 588, 589, 590, 592, 593.
4. Rosich Antonio 1599, 601.
5. Da Sibenico Bare 1582, 585, 586, 590, 596, 598, 599, 600.
6. Da Sibenico Marco 1594.

ZLATARI (orese, orefice, aurifice)

1. Budinich Stefano 1577, 578, 587.
2. „ Nicolo 1595, 597, 605, 610, 612.
3. Callo Zuane 1579, 598.
4. „ Mathio 1579, 590.
5. Frosino Marco da Pisa 1604, 605, 608, 613.
6. Lalich Thomaso 1584.
7. Loredan Lorenzo 1612.
8. Venzon Stefano 1590, 605 (qu. 611).
9. Zanetti Giobatta da Verona 1609, 610, 611.

TOKARI (tornidor)

1. — Franco 1584.
2. — Gierolimo 1585.

KLOBUČARI (capeler, capelaro, beretier)

1. Da Milano Gianantonio 1595, 602, 580, 587 (Jacomo Antonio da Milan).

STOLARI (marangon, merangon)

1. Faladich Martin 1584, 586, 587.
2. „ Francesco (Domenego) 1586.
3. „ Domenego 1581.
4. Da Feltre Nicolo 1580 (Anna rel. qu. Nicolo marangon).
5. Maleta Zuane 1613.
6. Da Pavia Antonio 1608.
7. — Michiel 1602.
8. — Giacomo protto de marangoni 1596, 605.
9. — Hieronimo protto de marangoni 1576, 581 (Bettina fiola di Hieron. protto).

10. Rile Mathio 1578, 581, 583, 607.
11. Stefanich Martin 1599 (Orsa qu. Martin).
12. — Thomaso protto de marangoni 1598.
13. Da Venetia Antonio 1597 (Antonia fiola di Antonio marangon).
14. „ „ Gierolimo 1601, 602, 608.

SABLJARI (spader, spadaro, spadier)

1. — Luca 1576 (Helena rel. qu. Luca spader).
2. Da Sibenico Antonio 1613.
3. Da Udene Nadal 1583, 585, 587, 589, 590, 598, 599, 601, 603.
4. „ „ Simon (Nadal spader) 1603, 609.
5. — — — 1576 (Lorenzo mariner qu. spadaro).

KRZNARI (pelicer, peliçaro, pilicer, varoter)

1. Azalin Simon (Zuane) varoter 1601, 607, 608, 610, 611. – Vidi Ragnevich.
2. D'Arbe Dominico 1610.
3. Chrelich Nico pelicer 1579, 594 (Nico pelicer).
4. Dedercich Martin varoter, pelicaro: 1577, 578, 580, 594 (qu. 1598).
5. „ Piero pelicaro 1580, 585, 590, 596, 598, 600, 601 (Dedereco).
6. „ Zuane pelicer 1581, 583, 586, 587.
7. Francich Bartolo pelicaro 1581.
8. Formaevich Vicenzo 1579.
9. „ Simon 1605.
10. Francovich Antonio 1582, 584, 586, 588, 592, 593, 598.
11. „ Thomaso 1592 (qu. 1610).
12. „ Piero 1586, 588, 590, 592.
13. Gelicicich Antonio pelicaro 1576, 581.
14. Jelicich Piero pelicer (qu. 1601).
15. Justianich Simon peliçaro 1578, 579 (Giustianich).
16. Marcio Francesco varoter 1580, 606 (Franc.).
17. Marcolinich Thomaso pelicer 1583, 597, 605 (Marcolin).
18. Radotheo Berne varoter 1601.
19. Da Montenegro Marin (Michiel) 1609.
20. „ „ Simon 1576.
21. Sabich Gieronimo (qu. 1608).
22. Sibenzan Antonio (qu. Piero) 1602, 603.
23. „ Zuane (qu. Piero) 1592.
24. Sodernich Andrea 1581.
25. Da Venetia Zamaria 1607.
26. Vlahovich Piero 1578, 579, 595 (Vulachovich).

KROJAČI (sartor)

1. Baçvarich Martin 1578.
2. Bancovich Gregorio 1609 (Andriana qu. Gregorio sartor).
3. Bastasich Simon 1581, 583, 587.
4. Bianchi Benetto 1602 (Chiara qu. Benetto sartor).
5. Blasenich Andrea 1586.
6. Bosna Nicolo 1610.
7. Bricich Gieronimo 1589, 604, 605, 610, 611, 612 (Brincich, Bricio).
8. Bruttovechio Piero 1576, 578, (qu. 597).
9. Bucifalich Luca da Pago 1601, 605.
10. Da Candia Ziencho Greco 1591.
11. Covacich Simon 1585 (qu. 1589).

12. Colombini Simon (qu. Zuane) 1581–584, 586, 587, 589, 591, 596, 599, 602, 609.
13. Coselich Nico (Zuane) da Sibenico 1582.
14. Covaglista Marco 1580, 586, 592, 598, 600, 601, 610 (Chavaglista, Cavaglista).
15. „ Simon 1606, 607, 608, 611. – Vidi Glubavac alias Cuvalista.
16. Cucoveglia Nico 1587.
17. Dalmisevich Mathio da Sibenico 1579.
18. Dormis Mathio da Sibenico 1587, 588, 590, 592, 593, 594, 600, 601, 613.
19. Da Dulcigno Zorzi 1609.
20. Gamba Zuane da Dulcigno Albanese 1599, 601, 605, 609, 611, 613.
21. Gasich Piero 1587, 588, 590, 594.
22. Gliubomir Zuane (qu. Zuane) 1595, 598, 599, 601.
23. — Gieronimo (qu. Thodoro) 1603, 610, 611.
24. Granata Francesco 1590, 596, 599.
25. Gratacaso(?) Jerolimo 1581.
26. Lena Francesco magistro 1577, 585 (qu. 598).
27. Di Lezze Vicenzo Maria 1611.
28. Luxich Simon 1585, 588 (qu. 612). – Luchssich.
29. „ Mathio 1601, 603. – Luchssich.
30. Di Mafei Santo da Leci 1594, 604.
31. Magnanetto Antichio 1579.
32. Maratovich Piero (qu. Zuane) 1602, 604, 609, 611 (Marat).
33. Marich Paulo 1581, 592 (qu. 608).
34. Milla Antonio 1600, 601, 604, 605, 606.
35. Mire Andrea (qu. Zuane) 1590.
36. Mladinich Mathio da Zara 1578 (qu. 1603).
37. Della Morea Simon (Gieronimo) 1608.
38. Da Pago Luca 1587, 605.
39. Pecce Simon 1613.
40. Da Perusich Zuane 1596.
41. Pigliuhovich Francesco di Zara 1610.
42. Pigna Alessandro 1595 (Giacomina rel. qu. Alessandro sartor).
43. Radich Zuane 1589.
44. Da Ravena Gasparo (Lodovicho) 1611. – Toselli.
45. Rimanich Andrea 1585 (qu. 1610).
46. Romano Bartolo 1576, 577.
47. Russinovich Zorzi 1605, 612 (Russin).
48. Saltamachia Vicenzo 1582 (Madalena qu. Vicenzo sartor).
49. Da Scutari Nadalin 1587, 588, 589, 590, 596.
50. „ „ Dimitri 1588, 589, 594, 601, 613.
51. Da Sibenico Zorzi detto Mala Spina 1595, 596, 599, 602, 603, 604, 606, 609, 611.
52. „ „ Gasparo (qu. Marco sartor) sartor 1600, 604, 608, 609.
53. „ „ Marco 1601.
54. Sibenzan Antonio 1595.
55. Sichirich Antonio 1584, 595, 600.
56. Stipacin Simon 1591.
57. Stornelo Francesco 1603, 604, 606.
58. Striych Gasparo 1609.
59. Sveticich Gierolimo 1576, 577, 584, 586–588, 592, 595, 596, 598, 599–602, 607, 610.
60. Tagliadurich Batta 1578.
61. Tarbinich Simon 1592.
62. Toselli Gasparo 1611, 613.
63. Vuchotich Simon (Antonio) 1585, 587, 591, 594, 597.
64. Zamberglia Paulo 1588, 589 (Çamberglia).
65. Da Zante Antonio (qu. Simon) 1582.
66. Da Zara Vucho (Perina qu. Vucho sartor) 1590.
67. Zarich Antonio 1593.
68. Zelencich Antonio 1596 (qu. 597).
69. — Todoro 1578, 587.

MLINARI (molinaro, moliner)

1. — Andrea (Zuane) 1582, 588, 597 qu. 600 (Paviza fiola di Andrea molinaro, Marin qu. Andrea moliner).
2. Da Buccari del Stato di Desdrin Michel 1613 (Marta fiola di Michel molinaro).
3. Martincich(?) Bare 1579, 582, 584 qu. 585 (Gaspara fiola di Bare moliner, Nicolo fiol di Bare moliner, Cathar. qu. Bare molinaro).
4. — Mathio 1599, 603.
5. Da Zara Gieronimo 1610 (Chiara fiola di Gieronimo moliner)

KLESAR (pontarolo)

1. Da Vicenza Lorenzo (Zuane) 1588.

KAMENORESCI (taiapiera)

1. Çamberglia Filipo 1583, 588, 589.
2. Lucich Zuane 1576 – Da Sibenico.
3. Marinovich Simon 1593, 595, 597, 601, 602, 605, 609, 610 (Marinof).
4. Ragnicov Zamaria 1602.
5. Vilich Gieronimo 1608 – Da Trau.
6. — Daniel 1579.

MESARI (bicher, bichier, becher, becaro, macellaro)

1. Balarin Andrea (Lorenzo) detto Musso, della Malvasia(?) 1587, 588, 596, 601.
2. „ (?) Lorenzo 1582 (Lorenzo becher).
3. Barcich Stefano 1588, 590, qu. 609 (Barschich, Berscich, Berschich, Barçich).
4. Batorich Zorzi 1580, 584, 586, 601.
5. Confo Stefano 1591.
6. Coschina Lucha 1595, 596, 598, 610.
7. Da Cattaro Luca 1586.
8. — Chiule(?) 1593 (Gierolima qu. Chiule becaro).
9. Ferchotta Mathio 1603, 607, 608, 609, 613.
10. Gaglino Zuane 1581.
11. Longhin Simon (Andrea) 1583.
12. — Macarion 1600 (Margareta fiola adotiva qu, Macarion becher).
13. Malhora Antonio 1613.
14. — Marulo 1579.
15. Da Osmo Santo (qu. Lorenzo) 1590, 591, 601, qu. 613.
16. — Sain 1590.
17. — Gregorio 1577, 590, 597 (Nicolo fiol di Gregorio becher, Simon fiol di Gregorio becher).
18. Fagron(?) Zuane (Batta) da Malvasia 1596 (Da Malvasia).
19. Tambach Dominico 1600, 613.
20. Taveglich Thomaso da Sibenico 1592, 593, 595, 598, 594 (Domenega fiola di Thomaso becher).
21. — Zanetto 1577.
22. — Zamaria (Stefano) 1576, 577.
23. — Ventura 1577.
24. Zelencovich Martin 1609.

RIBARI (piscator, pescador, piscador)

1. Bartulich Zuane 1595.
2. Batcovich Zuane 1604, 607.
3. Bernich Simon 1576, 580, 595, 604, 610 (Barnich da Zara).

4. Blasevich Mathio 1605.
5. Bosnacich Francesco da Eso 1607.
6. Bragirina Zorzi (qu. Antonio) 1609.
7. Bura Zuane 1596, 598, 600, 612.
8. Cocossar Piero 1580, 603, 612.
9. Colanovich Zorzi (qu. Simon) 1601, 611.
10. „ Antonio (qu. Simon) 1601, 604 (Colan).
11. „ Simon 1613 (Colan).
12. Formento Piero 1586, 610.
13. Gallo Thomaso 1593, 613.
14. Grubissich Gregorio 1579, 580, 582, 594, 595, 605.
15. Marbegovich Vuçcho 1605.
16. Migallo Hieronimo 1578, 585.
17. Nadali Zuane 1612.
18. Nassi Gieronimo Zotto 1601, 603, 606 (Stana fiola di Gieronimo pesc.).
19. „ Simon 1603.
20. Di Rado Giacomo 1596.
21. Rizo Simon 1609 (Riçço).
22. Rochovich Jacomo 1609, 610 (Rocho).
23. Rossetti Zuane 1608.
24. Di Rossi Nadal 1576, 577, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 589, 590, 591, 592.
25. „ „ Gasparo 1598 (qu. 603).
26. Rudan Zuane 1599, 607, 609.
27. „ Simon 1600.
28. „ Zorzi 1598, 607.
29. Scorobich Zorzi 1600 (Thomaso qu. Zorzi pescador).
30. Spar Zuane 1605 (Elena qu. Zuane pescador).
31. Stipacin Zuane 1613.
32. Stipacinovich Nicolo 1606, 580? (Nicolo).
33. Surotvich Michel 1580.
34. Tresso Zuane 1587.
35. „ Simon (Gioani) 1610.
36. — Piero Zotto 1601.
37. — Bose 1602 (Agnia rel. qu. Bose pescador).
38. — Lorenzo 1611 (Margareta qu. Lorenzo pescador).

KOVAČI (fauro, favuro, fafro, fabro)

1. Bradich Zuane (qu. 1595).
2. Bubrich Simon 1580.
3. Da Brescia Lazzaro 1587, 589, 591, 599, 601, 602, 609, 610.
4. „ „ Martin (Lazzaro) 1602.
5. „ „ Agostin (Lazzaro) 1606.
6. Corenich Piero 1578.
7. Della Gentina Thomaso 1607, 609.
8. Gliubimir Zuane 1580. 597.
9. „ Martin 1587.
10. Locurno Zorzi 1605.
11. Loman Paulo Tedesco da Francfort 1589, 599.
12. Di Lunghi Valentin 1594, 600, 602.
13. Magnanetto Lorenzo 1578, 580.
14. „ Carlo 1578, 580, 583, 587, 593, 594, 602, 603, 612.
15. Michelin Zamaria 1609.
16. Da Marostega Paulo (Gratia qu. Paulo) 1589.
17. Rossetti Antonio 1607, 609.
18. Russin Antonio (Russinich) 1576, 589, 613.
19. „ Zuane (Rossinovich) 1579, 611, 612, 618.

20. Da Scardona Mathio 1576.
21. Stahor Mathio 1576, 579 (qu. 595).
22. Todesco Mathio 1583.
23. Da Uglian Gregorio 1584, 585.
24. Di Useladori Zuane 1584, 593, 600, 609, 611.
25. Da Venetia Lorenzo (Anzola qu. Lorenzo) 1597.
26. — — (Vido) – Catharina qu. Vido fauro 1607.
27. Vlachich Simon (Vlahin, Valhin, Vlaho) 1606, 591.
28. „ Giovanni 1605, 606, 607, 608.
29. „ Antonio 1600, 604.
30. „ Gregorio 1577, 598, 585 (Vlaho fauro).
31. „ Zuane 1579, 583, 591, 600, 602, 77, 78 (Vlaho).
32. Vuchich Nico 1584.
33. Zanini Francesco protto de fauri 1578, 579, 580, 581, 584, 589, 591, 593, 597, 1606, 612.

ČEŠLJAR (petener)

1. Da Venetia Giacomo (Antonio) 1596, 603.

STRUNJAČAR (stramazier)

1. Da Verona Gioan Batta 1608.

TKALCI (tesser)

1. Pastor(?) Piero da Carnia 1601, 611.
2. Di Castel Franco Bastian 1599, 587.

PRELCI (filatoio)

1. Da Venetia Zanetto (qu. Franc.) 1582.

DVORNICI (dvornico, gastaldo)

1. Nadihnich Andrea gast. di S. Maria 1595, 606, 607, 613.
2. Zorzi dvornico di S. Maria 1580.
3. Vido gastaldo di S. Maria 1583.
4. Simon gastaldo di S. Dimitri 1576.
5. Da Sibenico Mathio gastal. di S. Dimitri 1609.
6. Zorzi dvornico di S. Catharina 1581, 582.

REZBARI (intagiador)

1. Spruch Zorzi (qu. Zuane) 1596.

STAKLARI (verer)

1. Licini Cristoforo 1583, 584, 593, 596, 597.

MUZIČARI (organista, mo. della capella musicante)

1. Ferulli Luca mo. della capella 1608.
2. Lupino Simon organista 1585, 587, 588, 590, 597, 600 (Volpini, Vulpini, Ulpini).
3. Bastian 1580, 602 (Bastianel) musicante, organista.

1. Babcich Thomaso 1582, 590, 595, 612.
2. Badnizicich Zuane 1587.
3. Bagiolich Simon 1606.
4. Bambusich Marco 1579, 580.
5. Baracovich Zuane 1583, 590, 596, 597.
6. Bercich Bartolo (Marg. qu. Bart.) 1611.
7. Berlich Mathio 1600.
8. Bilul Zuane 1594, 603, 605.
9. Blasan Francesco 1579–613.
10. Bobetich Antonio 1608.
11. Brigocich Bartolo di Zara 1610.
12. „ Pietro 1608.
13. Budanovich Jurat di Zara 1610.
14. Budua Michel 1609.
15. „ Piero 1610.
16. Calafatich Antonio 1580.
17. Castelanich Antonio da Corzula 1613.
18. Catarin Simon 1595 (Kotoranin).
19. Checich Simon 1613.
20. Chernotich Michel 1578.
21. Clarich Zorzi 1595.
22. Cosich Piero 1577, 601.
23. Costich Piero 1597.
24. Cuyich Marco da Bregagl 1610.
25. Covacich Simon 1598.
26. „ Paulo 1597, 601.
27. „ Zuane 1597.
28. Cvitich Simon 1609.
29. Despericich Bare 1589–607.
30. „ Simon 1581–597.
31. Despot Simon 1581–611.
32. Ducha ? 1576.
33. Francovich Antonio 1609.
34. Faich Martin di borgo 1579, 593.
„ Zuane 1596, 606.
35. Ganelich Gioane 1611.
36. Garbin Mathio 1604.
37. Gelovcich Zorzi 1596.
38. Jacovcich Zuane 1604.
39. Giuran Zuane 1603.
40. Giureta Zuane alias Salenich 1610–611.
41. Givanus Simon 1576.
42. Gliubavcich Paulo 1589.
43. Grabglich Francesco 1580, 590.
44. Grillo Luca da Zara 1577, 610.
45. Grimani Simon 1596.
46. Grubich Maras 1589.
47. Grubich Marco 1610.
48. Grubisich Gregorio 1576, 597.
49. Harlacich Jacomo 1613.
50. Helia Marco 1580, 593 (Hilia, Illia, Illighich).
51. Icoç — 1582 (Vidi Starnocosich i Gichoc).
52. Illych Marco 1604 (Cathar. qu. Marco).
53. Ivanussevich Zoilo 1580.
54. Jadrulich Simon 1613 (Vidi Giadrulovich).
55. Lisicich Andrea iz varoša 1579–610.

56. Maroich Simon 1589, 592.
57. Masluch Zorzi 1580, 595.
58. Medacovich Michiel 1602.
59. Mesodilich Lorenzo 1585–609.
60. „ Thomaso 1610–611.
61. Milich Lorenzo 1613.
62. „ Simon 1611.
63. Moçanich Zuane 1577–596.
64. „ Antonio 1595.
65 Novach Giacomo 1590.
66. Oblacina Nico 1609 (Antizza qu. Nico).
67. Pagerovich Zuane 1609.
68. Papregnach Nico 1589–613.
69. Pechicich Giacomo 1607 (Giustina qu. Giacomo).
70. Pina Luca 1579–580.
71. Pinezich Zorzi 1601.
72. Pupich Domenego 1608.
73. Rado — težak iz Kotora 1589.
74. Radotheo Antonio 1598.
75. Ralicich Simon 1609.
76. „ Zorzi iz Zadra 1613.
77. Rasdrich Antonio 1587, 610.
78. Rasdrich Simon 1587, 589.
79. Roissich Antonio 1613.
80. „ Michel 1611.
81. Rudich Mathio 1598.
82. Rupinovich Andrea 1595, 598.
83. „ Gregorio 1599.
84. Saleta Zorzi 1595.
85. Sarachin Luca 1607, 612 (Saracich).
86. Schibor Gioane 1609.
87. Sichich Hieronimo 1611.
88. Smoglian Andrea 1594, 607, 611.
89. Spendich Simon 1576–607.
90. Squargl Stefano 1584, 612 (Squerlich).
91. Stanisich Mathio 1602, 612.
92. „ Francesco težak iz Zadra 1610.
93. Superco Zuane 1587, 589, 591, 601.
94. Teletina Stefano težak iz Zadra 1608.
95. „ Antonio 1608 (Teletinovich Lucia).
96. Toglianovich Zuane 1595.
97. Tomasticin Zuane 1595.
98. Umassich Mathio 1606.
99. Usello Lorenzo 1611 (Pigliusich alias Usello).
100. Vassiglia Mathio 1603, 605, 610.
101. Vlachich Paulo težak iz Zadra 1610.
102. Vojvodich Damiano 1613.
103. Zanpierovich Gregorio 1609.
104. Zarich Simon 1603.
105. Zunlovich Filipo 1587.
106. Zverovich Antonio 1583.
107. Da Montenegro Nicolo nastanjen u Zadru 1611 (Givanizza qu. Nicolo).

VOJNA LICA

1. Albicini Gianbatta cap. 1608, 610, 611.
2. Dell' Aquilla Santo soldato 1595, 599, 613.
3. „ „ Giobatta provisionato di S. Marco 1584, 592.

4. D'Ascoli Vicenzo cap. 1599, 600.
5. Asti Giacomo soldato da Piemonte 1595.
   Baffo Bernardin camerlengo et castelan del forte 1577, 578.
6. Balbi Thodoro provved. del' armata 1602.
7. „ Santo sopracomito di galera 1609.
8. Baldasera — cap. 1595.
9. Barazzatto Leonardo trombetta da Gorizia 1586.
10. Beloni Francesco cap. da Piombino 1581, 585.
11. Benzi Simon cap. d'Ancona 1613.
12. Bevilaqua Biasio remer con eccel. Zen Catarion 1593.
13. Bexagnio Corso soldato 1583.
14. Bianchi Bernardin caporal da Vicenza 1598.
15. Bigon Bartolo trombetta 1586, 589.
16. Bocabianca Domenego soldato dalla Ripa Masona 1591.
17. Boldù Giovanmaria cap. di Zara 1587.
18. Bonavia Antonio soldato da Bologna 1598.
19. Bonetto Francesco sergente da Padova 1608.
20. Di Boy Agustin cap. da Verona 1592.
21. Bosotina Jacomo cap. 1608.
22. Bosnese Zuane cap. 1608.
23. Bracich Marin cap. 1610.
24. Brassich Marin alfier 1601.
25. Bracil — alfier Albanese 1605.
26. Da Brindi Cesare cap. 1596.
27. Bulgarei Francesco agusin* sopra la galera, da Chiozza 1602.
28. Cabsi Gieli soldato Albanese 1605.
29. Califoni — conte cap. 1593.
30. Camussa — cap. 1593.
31. Capello Piero bombardier 1576–613.
32. „ Zuane sopracomito di galia 1590–593.
33. Capongritti Dimitri stradiotto 1600.
34. Carabichich Mathio cap. 1600.
35. Caransia Nicolo Stradiotto 1608.
36. Carnava Nico soldato 1581.
37. Caruci Piero cap. Albanese 1594–600.
38. Casalotto Zuane alfier 1606.
39. De Case Zanono soldato da Piombino 1594.
40. Casulati Flaminio cap. da Ferara 1605, 606.
41. Costrioti Francesco governador cap. di barca armata 1608, 611, 613.
42. Cedulini Jacomo cap. 1577, 581, 592.
43. Cervoni Horatio cap. 1613.
44. Cheççich Zuane cap. 1602.
45. Chiessa Marco soldato sopra la barca armata, Albanese 1612.
46. Chiopolo (?) Stefano provved. della caval. di Dalmatia 1604.
47. Cigala Francesco cap. 1597.
48. Cypara Pietro alfier da Zara 1613.
49. Cipura Mathio cap. 1594.
50. Civalelli Gregorio cap. 1577–607.
51. „ Francesco bombardier 1585–602 (Franc. detto Civalelli).
52. Clossi Andrea strenuo Albanese 1604.
53. Cocoto Paulo soldato a cavallo 1612.
54. Di Como Pal cap. Albanese 1605 (Conosi).
55. Cornaro Almoro sopracomito 1579.
56. Da Coron Dino agusin da Corfù 1599.
57. Cotain Thomaso soldato d'Anconitano 1599.
58. Chrebrich Zuane cap. 1605.

* agusin = podoficir na galiji koji vrši nadzor nad galiotima, stavlja im i skida lance.

59. Crisava Anibal cap. 1581–596.
60. Crutta Giacomo cap. di barca armata, Albanese 1608–611.
61. Cugni Paulo governador 1599–610 (Vidi Gigni).
62. Cussidich Stipano cap. 1611.
63. Dabo Luca cap. di barca armata, d'Antivari 1594–612.
64. Damianovich Giacomo cap. 1599.
65. Danieli Zanpiero cap. 1593, 596.
66. Dino Bartolo soldato da Piasenza 1595.
67. Dminsich Nico bombardier da Sibenico 1587.
68. Dobonelli Piero cavalier da Dulcigno 1605.
69. Dobroevich Francesco cap. Sibenzan 1605, 604, 610.
70. Dolfin Marco camerlengo et castellan di Zara 1595.
71. Dumichio soldato 1579.
72. Enrici Bernardo logotenente 1611, 613.
73. Fabro Zorzi soldato pitor 1585.
74. Fabruci Pietro cap. Fiorentino 1598.
75. Fanemi Tussa capural Albanese 1610.
76. De Forti Isidoro soldato da Cesena 1596.
77. Frassina Nico cap. 1587, 590.
78. „ Andrea cap. 1597.
79. Gabani Ottavio logotenente da Pesaro 1610.
80. Garbin Gregorio cap. di bombardieri 1605, 611.
81. Gazina Giavanni vicecavalier del capitanio 1602.
82. Gazzina Pietroantonio cavalier del general, Veronese 1606.
83. Gentiluso Paulo soldato 1581, 586.
84. Ghiardini Gigliardin cavalier cap. 1582, 594.
85. Di Giardini Nadal tamburlo di compagnia, da Bologna 1593.
86. Giachinovich Thomaso cap. 1606.
87. Gigni Paulo sargente della barca armata 1601.
88. „ „ cap., governador, Albanese. – Vidi Cugni 1604–610.
89. „ „ spenditor della guardia contro Uschocchi, da Corfù 1584, 592.
90. „ Marco cap. 1589–610.
91. Giuco Mathias cavalier 1591, 593 (Giugo).
92. Givanich Francesco bombardier 1585.
93. Giustiniano Orsatto provveditor della cavaleria 1596.
94. „ Thomaso cap. 1598.
95. Griffo – sarzente 1583.
96. Gripcinio Bartolo cap. da Sibenico 610.
97. Grisogono Giulio cap. 591–598.
98. Heglani Zorzi cavalier 1609 (Marietta qu. Zorzi).
99. Isiy Lecca soldato Albanese 1589.
100. Justa Francesco da Padua cap. della galia del capit. di golfo 1610.
101. Lecich Zorzi cap. da Pastrovicchio 1612 (Mathio qu. Zorzi).
Lippomano Gioani castelan et camerlengo 1609.
102. Longo Antonio da Cremona trombetta delprov. di caval. 1591.
103. Lopisevich Augustin cap. 1589.
104. Loredan Gianbatta capitanio della citta di Zara 1602.
105. De Lumazzi Anzolo soldato 1609.
106. Luna Francesco scrivano sopra la galera 1611.
107. Lunardi Giustinian capit. di Zara 1598.
108. Luxich Zuane nobile di Trau cap. 1576.
109. Maili Nico da Dulcigno cap. di bombardieri sopra la galera 1589.
110. Malipiero Paride sopracomito 1604.
111. Manfredi Batta magco da Fiorenza cavalier 1598, 606, 609.
112. Manoli Baldo cap. 1590.
113. Marcello Bernardo bombardier 1578–612.
114. „ Nico cap. di galera contro Uscocchi 1581–592.
115. „ Leonardo bombardier 1587.

116. Di Marco Pelegrin cap. 1577.
117. Marinoni Antonio cap. 1599–612 (Maron).
118. Marinovich Iseppo cap. 1612.
119. Martire Pietro da Riva soldato 1580.
120. Matcovich Giorgi governador di Zaravecchia 1605, cap. 581, 582, 595.
122. „ Michiel cap. 1605.
123. Mathias – kavalier 1608.
124. Medosevac Baldo cap. 1591.
125. „ Zuane cap. 1577–593.
126. Meda Stefano alfier d'Alessio Albanese 1608.
127. Mehilla Domenego cap. da Dulcigno Albanese 1594.
128. Mihilli Palo da Dolcigno soldato 1613.
129. Mazalinovich Mathio bombardier 1600.
130. „ Stefano mo. bombardier da Sibenico 1599, 600.
131. Mesia Zan cap. della barca armata 1608, 613.
132. Michiel Marco sopracomito della galera 1588.
133. Mihaglievich Zuane da Bagna Lucha soldato nella barca armata 1609.
134. Milanovich Thomaso cap. 1585.
135. „ Gioanne alfier, da Sibenico 1609.
136. Mocenigo Domenico sopracomito di galera 1610, 611.
137. „ Leonardo provvedit. della cavalaria di Dalmati 1609.
138. Moretto Piero bombardier 1578, 580.
139. Morosin – sopracomito? 1603.
140. Murer Marco soldato 1611.
141. Narastri Vasigli soldato sopra la barca armata Albanese 1608.
142. Nassi Cristoforo magco. cap. 1582–613.
143. Navaro Zorzi armiragio del porto 1580–587.
144. De Nicolo Gieronimo d'Ossoro, vicearmiraglio di Zara 1601–603.
145. Normandia Vicenzo da Napoli, soldato 1600.
146. Oliver Bernardin da Quadrigon, soldato 1610.
147. Opançarovich Zuane cap. 1601.
148. D'Orio Piero da Genova, soldato 1612.
149. Orlandi Francesco Maria da Pesaro, cap. 1610–613.
150. Pacich Paulo cap. 1604, 609.
151. „ Zorzi cap. 1610.
152. Padovano Camillo cap. 1583.
153. Paleologo Costantin cap. 1587, 597.
154. „ Nico kavalier cap. 1579, 582.
155. „ Thodoro cap. 1593.
156. Paris Domenego scrivan della galera 1609.
157. Pasqualigo – cap. in golfo 1587.
158. Pasquzo – cap. 1598.
159. Pastore? Alvise sergente 1611.
160. Pazzolini – logotenente 1601.
161. Pelegrini Marco cap. 1577.
162. Petrazzi Horatio soldato da Siena 1581.
163. Polani Alvise provveditor della cavalaria 1591.
164. Di Posedaria Gasparo cap. 1602.
165. „ „ Janco conte cap. 1595–606.
166. Primici Camillo cap. 1601.
167. Pripich Paulo cap. 1605.
168. Progoni – cap. 1580.
169. Radovani Marco da Scutari. cap. 1608.
170. De Ragazzi Francesco da Urbino, soldato 1587.
Recci Todoro cap. 1597.
171. Regorzani Regorzan cap. 1600.
172. Renessi Zorzi Stradiotto 1603.
173. „ Nadal cap. 1596.

174. Renessi Contin strenuo 1597.
175. „ Nico cap. 1597.
176. „ Zorzi kavalier 1597.
177. „ Giorgi governador 1599, 1612 cap. di barca armata.
178. „ Bosichio kavalier cap. 1604.
179. „ Todoro cap. 1605.
180. Resi Paulo Albanese da Bojana, soldato 1605.
181. Romano Iseppo cap. alabardier di sua eccelenza 1593, 599.
182. Rosa Julio cap. 1587, 588.
183. „ Michel kavalier cap. 1597, 605, 608.
184. Ruyco Nicolo alfier, da Dolcigno 1612.
185. „ Vucsan cap. 1612.
186. Sale Andrea governador della militia a Zara 1601.
187. Sarachin Zorzi Stradiotto 1597.
188. Sbuxa Angelo Albanese, cap. 1598.
189. Scavich Battista cap. 1601.
190. Sestan Piero Albanese, soldato nella barca armata 1612.
191. Slavina Valentin sottocapo nella galia grossa, Fiorentino 1608.
192. Smiglianovich Gregorio cap. 1582.
193. De Solon Mathio sergente 1579.
Spacha Thomaso soldato 1576.
194. Spalatin Dojmo cap. 1598.
195. Stipancev Piero Albanese, alfier 1605, 609.
196. Stoivani Paulo da Sessa, soldato 1613.
197. Struso Michel cap. 1605.
198. Struza Nico cap. 1600.
199. Subasich Vicenzo cap. di barca armata 1609.
200. Succhuli Andrea strenuo 1587.
201. Sulimano Marco soldato, da Udene 1606.
202. Suma Col Albanese, logotenente 1604, 605.
203. Svimiri Piero cap., Albanese 1583.
204. Tadesi Dabo cap. sopra la barca armata 1608.
205. Tanagia Benetto cap. 1609.
206. Terzagovich Marin cap. 1589.
207. Tesero? Mauro di Lodi, soldato 1581.
208. Tetrico Gregorio cap., governador 1576–607.
209. „ Camillo 1582–589, cap.
210. „ Valerio cap. 1577–597.
Tiepolo Stefano proveditor della cavaleria di Dalmazia 1604.
211. Todesco Zuane d'Augusta, soldato 1576.
212. Toso Iseppo da Udene, soldato 1584.
213. Traviso Francesco cap. 1577.
214. Trinci Giobatta di Pesaro, soldato 1584.
215. Trippcho Nicolo, da Perasto, soldato 1611.
216. Troglioni Alessandro cap. 1613.
217. Troilo Augustin da Corfù strenuo 1606.
218. Tutofeo Pietro trombetta del provveditor della cavaleria 1597.
219. Ugrinovich Zuane cap. 1587.
220. Ulanij Cesare cap. 1585, 591.
221. Valier – della galia contro Uscocchi 1611.
222. Di Varoteri Zamaria di Padua ceroicho del Marcello Nico cap. contro Uscocchi 1589.
223. Vendramin Gabriel sopracomito di galera 1600, 602.
224. Venier Bernardo governador di condanati 1599.
225. Vergen Zuan da Ancona, cap. 1610.
226. Vlami Piero cap. 1610.
227. „ Cesare cap. 1610, de Napoli di Romania.
228. Vlassi Todoro Stradiotto 1592.

229. Volpatti Constantin bombardier 1579, 595, 600, 605.
230. Zalon Antinoro peota di capitanio in golfo 1587.
231. Zapanda giovani cap. 1606.
Zappich Zuane cap. 1600.
232. Di Zardini Nadal tamburlo nella compagnia di cap. Antunello, da Bologna 1593.
233. Zen Cattarion sopracomito della galera 1593.
234. Zilman – soldato, da Mestrich 1611.
235. Albanese Piero soldato a cavallo 1603 (Menega qu. Piero).
236. D'Ancona Nicolo cap. 1597.
237. „ Cornelio cap. 1612.
238. D'Antivari Mandricardo cap. 1608.
239. D'Asan Rafael sargente 1592.
240. Dalla Aosta Marcantonio soldato 1597.
241. D'Augusta Zuane soldato 1600.
242. Da Bergamo Ventura tamburo 1599.
243. Da Bologna Marcantonio cap. 1589.
244. De Borgo Nicolo bombardier 1579, 581.
245. Da Budua Marin stradiotto 1581.
246. Di Castelnovo Piero soldato 1584.
247. Da Cattaro Juretta capo di bombardieri sopra la galera di cap. in golfo 1579.
248. Da Cadralpo Mathio soldato 1604.
249. Da Cividal Zorzi cap. 1585.
250. Da Clissa Luca cap. 1611 (Anizza fiola di Luca).
251. Da Crema Zanpiero soldato 1597.
252. Fiorentin Stefano alabardier et familiare del generale 1606.
253. „ Oratio cap. 1611.
254. Da Fiubini Zanin soldato 1696.
255. Da Genova Andrea compagno sopra la galera 1590.
256. Di S. Genese Oratio cap. 1596.
257. Di Labi Ludovico locotenente 1606.
258. Da Lecce Giacomoantonio sergente 1598.
259. Da Lustiza Stefano paron, compagno con la galia del cap. di golfo 1613.
260. Da Macerata Thomaso bombardier dell'eccel. general 1605.
261. Da Manopoli Mattio trombetta 1609.
Da Monaco Bartolome cap. 1576.
262. Da Napoli Zuane cap. 1589.
263. Di Padua Giulio cap. di bombardieri sopra la galera contro Uscocchi di cap. Marcello 1592.
264. Da Pago Paulo bombardier a Zara 1600.
265. Di Pesaro Oratio cap. deputato al presidio di questa fortezza 1612.
266. Da Piesenza Lorenzo soldato 1580.
267. „ „ Cesare soldato 1596.
268. Da Piombino Francesco cap. 1581.
269. Da Risano Julio cap. 1585.
270. „ „ Zorzi cap. cavalier 1577, 580, 583.
271. Da Serravalle Augusto cap. 1606.
272. Da Sibenico Nicolo bombardier a Zara 1580 (Catharina fiola di Nicolo).
273. Da Udene Gieronimo soldato 1596, 599, 602.
274. Da Venetia Antonio bombardier 1580.
275. „ „ Domenego scrivan sopra la galera 1588.
276. „ „ Martin bombardier 1586.
277. „ „ Vicenzo cap. 1580 (Madalena fiola di Zamaria di Vicenzo).
278. „ „ Zamaria peltrer colla galia del cap. in golfo 1593.
279. „ „ Zanetto capo di bombardieri 1604.
280. Da Verona Cristoforo tamburo 1598, 602.
281. Da Vicenza Zamaria soldato 1581.
282. „ „ Iseppo sergente logotenente 1578, 581.
283. „ , Vicenzo alabardier et familiar del general 1606.

284. Da Zara Zanbatta cap. 1608 (Justina fiola di Zanbatta).
285. Andrea locotenente 1602 (clossi?).
286. Bartolo trombetta 1577.
287. Camilo trombetta 1611.
288. Domenego trombetta di milizia 1588.
289. Marco bombardier 1576, 579.
290. Nicolo cap. 1599.
291. Orlando bombardier 1586.
292. Oratio capicino della milizia 1591.
293. Pietro colonel 1600.
294. Ricardo soldato 1597.
295. Simon logotonente di cap. Marin 1576.
296. Tadia cap. del elem. Morosin 1603.
297. Zamaria soldato 1603.
298. Giani cap. 1604.

POSLUGA

1576

Squarlich Mandalena da Eso fantesca di Mescho Catharina
Helena fantesça di Arman Inocentio
Catharina „ „ Semitera Piero.
Manda „ „ Burich Simon.
Dobra „ „ Capello Piero.
Manda „ „ Buchin Vido.
Margareta „ „ dottor de Almis.
Catharina „ „ Marco bombardier.
Battista da Venezia servitor di vescovo di Nona.

1577

Marco servitor di Ciualelli Donado.
Elena fantesca di Nassi Ludovico.
Helena „ „ qu. Jordani Agustin.
Margareta „ „ Soppe Marcetta.
Orsa „ „ Zorzi da Sibenico caligaro.
Catharina „ „ Filippo Picolo.
„ „ „ Zanetto becaro.
Lucia „ „ Greco Paulo.

1578

Surotvich Catharina fantesca di Arman Simon.
Catharina fantesca di Tetrico Gregorio.
Mariza „ „ Scavich-ia Lucretia.
Catharina „ „ Budinich Stefano.
Margareta „ „ dottor Ventura Lorenzo.
Catharina d'Asman fantesca di Grisogono Pompeo.
Margareta fantesca di Rocco Andrea.

1579

Bura Stana (Giacomo) da Eso fantesca di Broscendola Mandalena (qu. Vicenzo).
Orsa fantesca Grisogono Simon.
Agnia (qu. Franc.) di Novegradi fantesca di sig. Boneto.
Helena fantesca di Britanico Gasparina.
Margarita „ „ Nico pelicaro.
Orsa „ „ Francesco barbier.

1580

Helena fantesca di dottor Zorzi da Risano.
Margareta „ „ Grego Paulo.
Marica „ „ Rosa Alessandro.
Regina „ „ Nassi Alvise.
Margareta „ „ Malzapelo Zuan.
Lucia „ „ Tetrico Gregorio.

1581

Perich Margareta fantesca di Tetrico Lombardin.
Margareta „ „ Ciualelli Donado.
Helena da Melada „ „ Malzapelo Zuane.
Catharina „ „ Da Ferara Antonio.
Lucia „ „ Cedulini Jacomo.
Margareta da Sibenico fantesca di Marcio Simon.
Maria fantesca di Di Rossi Nadal pescador.

1582

Margareta fantesca di Battista da Mantova.

1583

Lucia fantesca di Varicassa Zuane.
Orsa „ „ Bassan Anzolo.
Helena masera di Zorzi da Risano dottor.
Mandalena fantesca di Novacco da Zuppa.
Catharina „ „ Soppe Hieronimo.
Orsa nena di Tetrico Gregorio.
Anizza serva di Bofaldin Zulian.
Catharina fantesca di Girardini Gieronimo.
Liocov-a Mandalena fantesca di Ferrarin Bernardin.

1584

Basilich Anastasia fantesca di Grisogono Hieronimo.
Duich Helena da Bevilaqua masera di Ferencich Cambio.
Michlossich Catharina da Uglian fantesca di Alessandro di Marostiga.
Dorothea massera di Colonbini Simon sartor.
Lucia fantesca di Simon di Rado.
Chiara di Valle di S. Stefano fantesca di Tetrico Alvise.
Stana fantesca di Grisogono Pompeo.

1585

Sicich-ia Anizza fantesca di Viscovich Piero.
Radinof Catharina da Sale fantesca di Ralicich Catharina.
Catharina fantesca di Francesco da Losin botaro.
Chiara „ „ dottor Cesare Fanfogna.
Zuane da Sibenico fameo di cap. Milanovich Thomaso.
„ famegio di dottor Paladino Nico.
Catharina fantesca di Forteza Piero.
Antonio fameio di Grisogono Pompeo.
Catharina fantesca di Ferarin Bernardin.

1586

Chiara fantesca di capit. Tetrico Gregorio.
Margareta „ „ „ „ „
Helena nena di Soppe Pompeo.
Andrea servitor di Griffo Battista.
Mandalena fantesca di Chessa Nico bicher.

Domenega fantesca di Varicassa Zuan.
Catharina masera di Tirabosco Domenego.

1587

Margareta fantesca di Zorzi stagner.
Isabetta fantesca di „ „
Franizza nena di Tetrico Gregorio.
Helena fantesca di Mathio De Dominis.
Margareta „ „ Baloban Zorzi mistro.

1588.

Catharina fantesca di Chrisopodi Dimitri.
Helena „ „ Panizoni Batta.
Marco servitor di Ciualelli Tomaso.
Catharina fantesca di Bartolazzi Antonio.
Anizza „ „ Matievich Piero.
Paula masera di Tetrico Lumbardin.
Paicovich Mandalena da Sale fantesca di Andrea di Maffei.

1589.

Cossirina Margareta serva di Ciualelli Thomaso.
Sichirich-ia Catharina fantesca di dottor Paladino Nico.

1590

Laginovich Zuane servitor di Tetrico Camillo.
Betta (qu. Francesco murer) da Gradisca camariera di camerlengo Zane Marchiol.
Helena fantesca di Bare remer.
Mandalena di Poglizza balia di Grisogono Hieronimo.
Margareta fantesca di Tomaseo Zanetta.
Lucia nena di cap. Tetrico Gregorio.

1591

Tuchnich Orsa da Sibenico serva di Bofaldin Giulian.

1592

Sedmichievich Helena da Ansan serva di Ciualelli Thomaso.
Covacich Catharina fantesca di dottor Fanfogna.

1593

Chiara masera di dottor Mazzarello.
Catharina fantesca di Raimondo Nadalin.
Lucia „ „ Cervelin Anastasia.

1594

Zilina Manda d'Usman serva di Francesco Rosa (qu. eccel. dottor).
Grandich Mandalena da Selve serva di Lucacich Antonio.
Bora Margareta da Eso serva di caval. Girardini Giradin.
Stana serva di Tonini Zulian.
Catharina fantesca di Ciualelli Bernardin.

1595

Sumgna Margareta serva di Soppe Francesco.
Margareta fantesca di Ferra Chiara.
Lucia serva di Ferari Domenego.
Mandalena serva di Grisogono Pompeo.
Chiara nena di Begna Francesco.
Margareta nena di Ligniceo Francesco.
Margareta fantesca di Rado Tomaso.

1596

Ragliev-a Lucia da Dragove serva di Ventura Nico.
Mircich-ia Mandalena da Luibo serva di Grisogono Gieronimo.
Margareta fantesca di Ferra Bartol.
Lucia fantesca di Malzapelo Zuane.
Helena serva di Civalelli Tomaso.
Margareta fantesca di dottor Fanfogna.
Lucia da Bosava serva di Bariza Salomoneo.

1597

Starmelich Martin servitor di Ventura Nico.
Maiorich-ia Helena serva di Ventura Nico.
Perich Stefano da Pogliza servitor di Bocareo Batta.
Raglievich Lucia serva di Ventura Nico.
Mathio da Corçula famegio di Blasan Francesco.
Sigismondo familiar di provveditor della cavaleria.
Hieronima fantesca di conte Nico Clococeo.

1598

Maticich Mandalena da Uglian serva di Grisogono Fedrigo.
Speratio Lucia serva di Tetrica Maria.
Orsa serva di Ligniceo Francesco.
Margareta serva di Barichio pelicer.
Franica „ „ sig. Zanetta.
Margareta „ „ Lucacich Lorenzo.
Catharina da Bergamasco serva della signora camerlenga.

1599

Bruncich Mandalena d'Asman serva di Rosa Francesco.
Rancich Margareta serva di Jordana Vicenza.
Teletina Barbara serva di Lancini Bartolo.
Blaxun Margareta da Exo serva di sorelle Fanfogna.
Lucaz servitor di don Simon Milich.
Elena da Eso serva di Grisogono Pompeo.
„ „ „ „ „ Bruscandola Mandalena.
Cattarina da Novegradi serva di Pasini Simon.
Margareta serva di Ferra Bartolo.
Mandalena serva di Girardini Margareta.

1600

Novoselich Elena (qu. Simon) serva di madon. Cathina.
Sidinich Sinca serva di conte Pietro colonel.
Agnia fantesca di Bartolaci Gieronimo.
Gieronima serva di paron Tomaso di Rado.
Margareta fantesca di Zappich Zuane.
Gieronima serva di Lucietta Piranese.
Ganelich Gieronima da Stretto serva di Civalelli Thomaso.

1601

Milalovich Zuane servitor di Begna Zan.
Maratovich Isabetta serva di Grisogono Fedrigo.
Radossevich Anizza serva di Soppe Biasio.
Milanovich Chiara serva di conte Michel di Possedaria.
Gliubimir Mandalena già serva di Laura Fanfogna.
Helena serva di Guerini Lucretia.
Mandalena relieva di Isabetta Fugazet-ina.

1602.

Barizza serva di Cortese Gieronimo.
Antonio Sibenzan fameio et pelizer di Cortese Gieronimo.
Anizza nutrice di signora Fanfogna Mandalena.
Marietta da Venzon serva di cap. Ursini.
Domenego Bressan servitor di camerlengo.
Margareta serva di Sveticeo Gieronimo.

1603

Cuschich Mandalena servina di qu. dottor Pasini.
Sedmichievich Margareta serva di Grisogono Fedrigo.
Starmeglich Lucia serva di Fioresi Bastian.
Polonia serva di Bocareo Zanbatta.
Margareta serva di Perliza Zorzi.
Nicolotta fu serva di Bressano Andrea.
Tomasina fu serva di Grisogono Pompeo.

1604

Zuzlich Elena da Pasman serva di cap. Marinono Antonio.
Cusmich Piero d'Oltra Barchagno fameio di dottor Cortese.
Belaj Margareta da Sman serva di Nassi Nico.
Sussich Antonio d'Ossero servitor di Begna Alvise.
Pampicich Margareta di Fiume nena di dottor Grisogono Ludovico.
Marusich Helena da Uglian serva di dottor Grisogono Zuane.
Rancich-ia Catharina serva di Panighetto Giacomo.
Stipanich-ia Stosia da Pasman serva di Gasparina di Marco.
Justina da Pola serva di Nassi Zoilo.
Mandalena serva di dottor Cortese.
Catharina serva di Tetrico Franceschina.

1605

Scarabelich-ia Elena da Pasman serva di caninico Britanico Gieronimo.
Ugrinich-ia Lucia da Tcon serva di monsignor reverendo Begna.
Anizza già Turcha serva di Thomaso da Ca Leon.
Margareta serva di Loredan Domenego caligher.

1606

Martincich Catharina già serva di Metropoli Beatrice.
Cetina (ili Letina) Elena da Zaglava serva di Nassi Crist.
Fiorentin Stefano alabardier et familiar del generale.
Visentin Vicenzo alabardier et familiar del generale.
Mestrich Elena da Pago serva di Riosa Zuane.
Mandalena serva di Nassi Antonio.
Mandalena serva di Tomasea Zanetta.

1607

Clara serva di governador Tetrice Gregorio.

1608

Margareta da Bacovizza serva di dottor Crissava.
Bariza serva di Ligniceo Francesco.
Maroevich Margareta da Pogliana serva di governador Gigni.
Bogdanich Catharina serva di Rosa Zuane.
Vichich Lucia masera di Loredan Domenego.

1609

Giurichievich Margareta della Valle serva di Grisogono Dario.
Margareta serva di Grisogono Pompeo.
Catharina serva di dottor Grisogono Ludovico.
Catharina serva di Nassi Antonio.

1610

Frcassin Nicolotta da Traù già nena di dottor Grisogono Giovani.
Gierolima releva di Lucretia Ravagnin-a.
Elena serva di Grisogono Lucia.

1611

Ladich Catharina serva di Galelli Gieronimo.
Margareta serva di Andrea della sanità.
Mandalena da Sale serva di Molinaro Mandalena.
Margareta fu serva di Halavagna Bartolo mistro.
Vicenzo di Gorizza servitor di capit. Begna Alvise.

1612

Chudetina Margareta serva di Nassi Antonio.
Givanizza serva di Bocareo Batta.
Anastasia serva di Nassi Antonio.

1613

Maria già Turca serva di conte Marin de Molin.
Bilaich Mandalena da Sman serva di Ligniceo Zuane.

GRCI

Andreri Lorenzo iz Zanta.
Bontadino Marcantonio iz Modona (Monte Ombraro).
Bua Zorzi Levantinac.
„ Marulla iz Modona.
„ Nico iz Modona konjanik (cavalizer).
Califoni Andrea mo.
„ — conte cap.
Calamesse Agustin.
Calimeta Zuane.
Capangritti Margarita.
„ Dimitri Stradiot.
Caransia Franceschina.
„ Nicolo Stradiot.
Caridi Ana.
„ Alvise Cipranin.
Chiropodi Dimitri.
Chochagamba Maria (Nico) iz Cipra.
Da Coron Dino (qu. Zuane) iz Krfa.
„ „ Helena (qu. Zorzi).
Costichio Stamatello (Franc.) iz Krfa.
Fagron Batta iz Malvazije.
Famagosta Piero iz Cipra.
De Ferano Piero iz Cefalonije.
Gigni — »spenditor« iz Krfa.
Lone Zuane iz Moreje.
Manoli Lauro iz Kandije.
Merano Francesco iz Levanta (Genua).
Di Modon Gergorio.
Della Morea Piero.
„ „ Catharina.
„ „ Andrea postolar.
„ „ Giustina (Gieronimo mo.)
„ „ Chiara (Simon detto Rabioso).
Della Morea Francesco.
„ „ Simon detto Rabioso postolar.
Della Morea Bare mo. (Simon mo.).
„ „ Gieronimo postolar.
„ „ Chiara (Andrea mo.).
„ „ Zuane postolar.
„ „ Simon (Gieronimo mo.) krojač.
Della Morea Catharina (Gieronimo post.).
Della Morea Pavizza (qu. Gieronimo post.).
Della Morea Orseta (Bare mo.)
„ „ Gioanni pop.

Musso Antonio.
„ Andrea mesar iz Malvazije.
Paleologo Nico kavalier.
„ Marietta (qu. Todoro).
„ Anzola (Georgio).
„ Costantin cap.
De Pieri Zanetto iz Krfa.
Recci Ana (Todoro cap.).
„ Zorzi governador, cap. di barca armata et compag, 1612.
Renessi Zuane.
„ Todoro.
„ Zorzi cap.
„ „ Stradiot.
„ Marietta.
„ Helena (rel. qu. Zorzi).
„ Nadal cap.
„ Contin str.
„ Nico cap.
„ Isabella (Zorzi kav.).
„ Marg. (qu. Zuane).
„ Giorgi governador.
„ Bosichio kav. cap.
„ Pietro (qu. Todoro cap.).
„ Francesco (Giorgi).
Rodino Nicolo iz Krfa.
Rondachi Andrea cap.
Sarachin Zorzi stradiotto.
Scordilli Gioanni iz Chissama (Kandija).
Stamati Zorzi iz Cefalonije.
Stogia Zuane.
Stoia Gieronimo (qu. Zuane).
Troilo Agustin str. iz Krfa.
Ulani Cesare cap.
„ Todoro mes.
Vlami Piero (qu. Cesare cap.).
„ Francesco (qu. Cesare cap.).
Vlassi Chiara (qu. Todoro Strad.).
„ Filippo (qu. Todoro).
„ Filippo mes.
Da Candia Nicolo (qu. Vittorio).
„ „ Gianna comitt. del'ilus. Mocenigo.
Da Candia Nicoletto mes.
„ „ Nicolo (Dimitri).
„ „ Ziencho sartor.
„ Zuan (Vicenzo).
„ Pietro (Nicolo).
„ Cefalonia Zorzi.
„ Cipro Vicenzo.
„ „ Marco.
Cipriota Nicola (qu. Alvise) Cocagamba.
„ Alvise Caridi.
„ Arvare.
„ Gianni.
„ Corona Giacomo mo.
„ Corfu Costantin.
Da Mavasia Andrea mes.
„ „ Margareta (Andrea becaro) – Vidi Balarin i Musso.
Da Mavasia Hieronima (Batta) – Vidi Napoli di Malvasia.
Da Mavasia Zuane (Batta) bicher.
Da Modon Zorzi caligaro.
„ „ Gregorio mes.
„ „ Domenega (Gregorio).
„ „ Orsa (qu. Zorzi calig).
„ „ fra Benedetto di S. Giovanni.
Da Napoli di Malvasia Battista.
„ „ „ „ Catharina (qu. Batta).
Da Napoli di Romania Giulia (Piero).
Di Negroponte Zorzi (Hieronimo).
„ „ Helena (qu. Zorzi).
Da Milo Nicolo.
„ Palmos Vasigli.
„ Zante Catharina (qu. Antonio).
„ „ Antonio (qu. Simon).
„ „ Nicolo (figio d'armiraglio).

ALBANCI

Albanese Primo, kapelan.
Anduza Margareta (Nicolo).
Basti Domenego.
Bianchi Rade iz Ulcinja.
Bianco Zuane.
Bocelli Paulina (Prenede) iz Ulcinja.
Bracil – alfier.
Braichichi Helena (Paulo).
Brinci Piero.
„ Domenega.
„ Zuane brijač.
„ Zorzi brijač.
„ Antonina (Zuane).
Brioni Catharina.
„ Michel vojnik konjanik.
Brischi Zorzi iz Skadra.
Buerin Riba.
Bucaîn Gega.
Bugna Nicolo.
Buchmir Simon iz Ulcinja.
Bucoviza Gega.
Bususi Col.
Cabsi Gieli soldato.
Camussa – cap.
Caruci Piero cap.

Caruzzi Domenego iz Ulcinja.
„ Perina (Piero cap.) iz Ulcinja.
Caruzzo Marco.
„ Mandalena (qu. Marco).
Castrioti Francesco governador, cap. di barca armato.
Castrioti Paula.
Chiessa Marco (qu. Dela) iz Trodona.
Chimessa Primo kapelan, pop vojni.
Clossi Andrea.
Colombsa Biesco.
Colonza Gierolimo iz Ulcinja.
Di Como Giacomo.
„ „ Pal.
Condatilli Nico.
Conossi Pal.
Crenscio Paulo iz Sidine.
Chruda Theodora (Tussa).
Cruda Tussa.
Cruta Paula.
Crutta Giacomo cap.
„ Margareta.
Cugni Paulo governador (Vidi Gigni).
Dabo Lucha cap. iz Bara.
Dobonelli Piero iz Ulcinja.
Dopocel Marietta iz Ulcinja.
Draghisi Helena iz Ulcinja.
Fanemi Tussa kapural (vodnik).
Franxi Lecca iz Trumpsi (Bojana).
Frassina Nico cap.
„ Andrea cap.
„ Marg. (qu. Nico).
Fuo – iz Bara.
Gamba Paulo (Nico) iz Ulcinja.
„ Zuane krojač iz Ulcinja.
„ Marija iz Ulcinja.
„ Joanna (qu. Nico) iz Ulcinja.
Geto Lazaro iz Lješa (Alessi).
Giacheta Simon iz Bara.
„ Anastasia.
Gigni Paulo sarg. della barca armata.
„ Zuane.
„ Lucietta (qu. Lucha).
„ Nico.
„ Marco cap.
Grinullo Zorzi.
Heglani Marietta (qu. Zorzi).
Isaro Mathio iz Ulcinja.
Izzaro Catharina (qu. Mathio).
Isy Lecca soldato.
Lecca Andrea iz Bojane.
„ Domenego.
Leroli Zorzi.
Lugi Zuane (Nico).
Macrino Bia.
Mahina Zorzi.
„ Zuane.
Maili Nicolo iz Ulcinja.
Marinei Andrea.
Maro Zorzi.
Matarici Stefano.
Mazzi Giovani iz Cauro Rondon.
Meda Stefano.
Megri Gieronimo iz Taranbona.
Mehilla Catharina (Domenego cap.) iz Ulcinja.
Mehilli Nico.
„ Paulo iz Ulcinja.
Mezia Zuane (Nico).
Di Mezia Marco (qu. Nico).
Mesia Zan cap. della barca armata.
Narastri Vassigli soldato.
Palli Paulo iz Bojane.
Parubba Catharina.
„ Gaspara.
Petta Zorzi.
Petreo Domenego kapelan vojni.
Recci Ana (Todoro cap.).
„ Zorzi governador.
Resi Paulo vojnik iz Bojane.
Pnisco Catharina (Bitri).
Progohi Paulo iz Lješa.
Progoni — cap.
Radovani Marco iz Skadra.
Randogna Diela (Marco).
Redo Helena.
Rogami Gregorio.
Rossi Andrea iz Lješa.
Salaran Colla.
Sbuxa Diana (qu. Angelo cap.).
Scanda Callo.
Scura Zorzi mo.
„ Ana (qu. Nico marinaro).
Scutarin Nadalin.
Smachi Andrea.
Stemagoni Nicolo iz Bojane.
Struza Margareta (Nico cap.)
Struso Michel cap.
Succuli Andrea iz Ulcinja.
„ Paulo iz Ulcinja.
„ Zuane.
Suma Col logot.
„ Andrea iz Gionome.
„ Pietro iz Sadine?
Summa Carlo.
„ Catharina (Nico).
Nico iz Blinisti.
Svimiri Pietro cap.
Tadesi Dabo cap. sopra la barca arm.
Tamini Tussa.
Techi Andrea iz Lješa.
Tiecca Paulo (qu. Marin).
Trumpsi Zuane iz Skadra.
Ugrini Michel (Marin) iz Ulcinja.

Utiese Lucia (qu. Pietro) iz Ulcinja.
„ Zuane.
Uticense Gregorio pop.
Vlami Diena (qu. Giovani).
Voscari Catharina (qu. Stef.) iz Ulcinja.
„ Stefano iz Ulcinja.
Zacaria Andrea.
Da Dulcogno Piero (qu. Franc.).
„ „ Zorzi.
„ „ Domenego (qu. Piero).
„ „ Lucia (Dabcho).
„ „ Orsa (Dabcho).
Da Dulcogno Cath. (rel. qu. Zor).
„ „ Veneranda (Piero).
„ „ Zuane.
„ „ Marietta (qu. Piero).
„ „ Zorzi sartor.
„ „ Gioanne mo.
Da Radon Alessio.
Da Scutari Nadalin sartor.
„ „ Paulo (qu. Ant.).
„ „ Dimitri sartor.
„ „ Domenego mo.
„ „ Zuane (qu. Andrea).

ZAKLJUČAK

Za četiristoljetne mletačke vladavine (1409–1797) stanovništvo Zadra nije brojčano raslo, kretalo se je između 5000 i 7000 duša, a duže vremena 3000–4000, pak i ispod toga kod epidemija kuga. O brojnom stanju postoji dosta podataka. Međutim o etničkom sastavu zadarskog pučanstva nemamo objelodanjen nijedan dokumenat, osim popisa gradskog kapitana Zakarije Valaressa od 1527 god. iz kojega se vidi da je skoro sve stanovništvo Zadra hrvatsko. Pisac odgovara na to pitanje na osnovu podataka iz crkvenih matica koje se nalaze u župskom arhivu zadarske stolne crkve Sv. Stošije.

Matice potječu iz druge polovice XVI. st. i to krštenih, vjenčanih, krizmanih i umrlih. Autor je obradio samo matice vjenčanih i to prve tri knjige koje obuhvataju period od 1576 do 1613 god. U ovih 38 godina u maticama je zabilježeno oko 5000 osoba što znači većina zadarskog stanovništva koje je tada brojilo oko 6000 duša. Sklopljeno je 2022 braka što čini 0.90 na sto stanovnika godišnje. Osim mladoženja u maticama su upisani svjedoci na vjenčanju, svećenici koji su obavljali vjenčanje, često je zabilježeno zanimanje upisanih osoba kao i mjesto porijekla. Na osnovu svih ovih podataka moguće je stvoriti prilično tačan sud o etničkom kao i o socijalnom sastavu zadarskog stanovništva u to doba.

Po prezimenu, imenu, zanimanju, mjestu porijekla vidi se da se je stanovništvo Zadra sastojalo od 4 etničke skupine. Prva i najjača skupina jesu domaći stanovnici Hrvati, bilo rođeni Zadrani ili u Zadar doseljeni većinom iz drugih mjesta Dalmacije. Oni čine 75% sveg stanovništva. – Ostale tri skupine jesu nacionalne manjine. Najbrojnija je ona iz Apeninskog poluotoka koja je pretstavljena sa 20%. Najviše ima među ovima vojnih lica (150), zatim službenih predstavnika mletačke vlasti i činovnika, dakle sve osoba koje su samo privremeno u Zadru radi neke dužnosti. Uz ove ima stalno naseljenih trgovaca i mali broj obrtnika. – Albanci čine 3% svih upisanih u maticama. I oni su većinom vojnici. – Grka iz mletačkih posjeda na otocima i Peloponezu ima najmanje t. j. oko 2%. I oni su većinom vojna lica (stradioti). – Drugih stranaca praktično nije bilo u Zadru.

Po zanimanju najviše je bilo obrtnika, zapisano ih je oko 600 u maticama. Iza njih dolazi vojska, plemići, posluga, svećenstvo, težaci, mornari, ribari. Slijede trgovci, ljekarnici. Intelektualnih zvanja i činovnika nema mnogo.